KALLELSE

Datum
2024-05-17

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

kallas härmed till sammanträde **tisdagen den 28 maj 2024 kl. 08:15 i KS-salen**.

Hålltider för sammanträdet

08.15 Upprop
08.20 Program för evenemang 2024-2026 -Uno Jonsson, tillväxtchef och Petra Forsström, näringslivschef
08.35 Restore – Linda Thorén, VD
09.05 Forum för ökat ungdomsinflytande – Uno Jonsson, tillväxtchef och Maria Larsson, demokratiutvecklare
09.25 Paus
09.40 Remissvar – Regionalt trafikförsörjningsprogram – Daniel Johannsson, strateg miljö, hållbarhet och infrastruktur och Ulf Andersson, trafik- och fritidschef
09.55 Återremiss - Revidering av kommunstyrelsens dokumenthanteringsplan – Petra Werner, chef kanslienheten
10.05 DCA-avtalet – Andreas Sjölander, KSO
10.15 Ärendegenomgång
10.45 Lunch och gruppmöten
14.00 Beslutsmöte

Föredragningslista

1. Informationsärenden
2. Val av justerare
3. Fastställande av föredragningslista 2024
4. Årsplan för miljöavdelningen
5. Årsredovisning donationsstiftelser 2023
6. Uppsiktsplikt kommunala bolag 2023
7. Mål, budget och skattesats 2025
8. Riktlinje för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda
9. Program för evenemang 2024-2026
10. Återremiss - Revidering av kommunstyrelsens dokumenthanteringsplan
11. Ansvarsfrihet 2023 – Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (KTM)
12. Ansvarsfrihet 2023 - Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen
13. Remissvar - Regionala serviceprogrammet
14. Remissvar - Regionalt trafikförsörjningsprogram
15. Granskning av bokslut och årsredovisning

16. Grundläggande granskning - Kommunstyrelsen
17. Beslut om hyresavtal Myran idrottsanläggning – Eriksdal 1:116
18. Ny bussdepå
19. Forum för ökat ungdomsinflytande
20. Valärenden 2024
21. Kommunstyrelsens uppdragsbeslut 2024
22. Anmälan av delegationsbeslut 2024
23. Anmälan av ärenden för kännedom till kommunstyrelsen 2024

Andreas Sjölander
ordförande

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-07

Dnr
KS/2024-000243

Kommunstyrelseförvaltningen
Elin Nydahl, 0611-34 80 71
Elin.nydahl@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Årsredovisning donationsstiftelser 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna årsredovisningen för Svenning Anderssons donationsstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för L M Altins donationsstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för Härnösands allmänna samstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för Johan Nybergs donationsstiftelse för bostäder,

att godkänna årsredovisningen för Stiftelsen syskonen Lindstedts minne,

att godkänna årsredovisningen för Hilma Svedboms donationsstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för Härnösands sociala samstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för Härnösands skolstiftelse nr 2,

att godkänna årsredovisningen för Johan Haslums donationsstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för F Swedbom-Limnells donationsstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för Sidnerska donationsstiftelsen,

att godkänna årsredovisningen för Härnösands skolstiftelse nr 3,

att godkänna årsredovisningen för Härnösands skolstiftelse nr 4,

att godkänna årsredovisningen för J C Kempes minnesstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för Wilhelm Svedboms donationsstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för Dynäs AB:s jubileumsstiftelse,

att godkänna årsredovisningen för Yrkeshögskolans donationsstiftelse, samt

att godkänna årsredovisningen för Ing.föreningen THL donationsstiftelse.

Beskrivning av ärendet

Kommunens donationsstiftelser har ett positivt resultat om totalt 226,5 tkr samt att det har delats ut medel motsvarande 103 tkr till olika ändamål under 2023.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Genom att upprätta årsredovisningar som beskriver resultat vid årets slut bidrar kommunen till att kommunens stiftelser används effektivt, ändamålsenligt och långsiktigt.

Anna Bostedt
Chef Ekonomi- och kommunledningsavdelningen

Elin Nydahl
Redovisningsekonom

Bilagor

Bilaga 1 - Årsredovisning Svenning Andersson donationsstiftelse
Bilaga 2 - Årsredovisning LM Altin donationsstiftelse
Bilaga 3 - Årsredovisning Härnösands allmänna samstiftelse
Bilaga 4 - Årsredovisning Johan Nybergs donationsstiftelse för bostäder
Bilaga 5 - Årsredovisning Stiftelsen syskonen Lindstedts minne
Bilaga 6 - Årsredovisning Hilma Svedboms donationsstiftelse
Bilaga 7 - Årsredovisning Härnösands sociala samstiftelse
Bilaga 8 - Årsredovisning Härnösands skolstiftelse nr 2
Bilaga 9 - Årsredovisning Johan Haslums donationsstiftelse
Bilaga 10 - Årsredovisning F Swedbom-Limnells donationsstiftelse
Bilaga 11 - Årsredovisning Sidnerska donationsstiftelsen
Bilaga 12 - Årsredovisning Härnösands skolstiftelse nr 3
Bilaga 13 - Årsredovisning Härnösands skolstiftelse nr 4
Bilaga 14 - Årsredovisning J C Kempes minnesstiftelse
Bilaga 15 - Årsredovisning Wilhelm Svedboms donationsstiftelse
Bilaga 16 - Årsredovisning Dynas ABs jubileumsstiftelse
Bilaga 17 - Årsredovisning Yrkeshögskolans donationsstiftelse
Bilaga 18 - Årsredovisning Ing.föreningen THL donationsstiftelse

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Svenning Anderssons donationsstiftelse
Org.nr 802479-6420

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Av stiftelsedokument framgår att stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till något för kommunen allmännyttigt ändamål.

Verksamhet
Under året har inget bidrag beviljats. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 25 485 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av kommunstyrelsen.

Årets resultat
Årets överskott på 6 212 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5001 "Svenning Andersson"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-980,00	-980,00
S:a Övriga externa kostnader			-980,00	-980,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-980,00	-980,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-980,00	-980,00
Rörelseresultat efter avskrivningar			-980,00	-980,00
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-980,00	-980,00
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	7 429,37	7 429,37
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			7 429,37	7 429,37
S:a Resultat från finansiella investeringar			7 429,37	7 429,37
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			6 449,37	6 449,37
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			6 449,37	6 449,37
Resultat före skatt			6 449,37	6 449,37
Beräknat resultat			6 449,37	6 449,37
8999	Årets resultat		-6 211,76	-6 211,76

Balansrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5001 "Svenning Andersson"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	146 622,52	-237,61	146 384,91
S:a Materiella anläggningstillgångar			146 622,52	-237,61	146 384,91
S:a Anläggningstillgångar			146 622,52	-237,61	146 384,91
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	7 911,15	4 361,07	12 272,22
1940	Swedbank	Not 4	1 095,27	1 348,30	2 443,57
S:a Kassa och bank			9 006,42	5 709,37	14 715,79
S:a Omsättningstillgångar			9 006,42	5 709,37	14 715,79
S:A TILLGÅNGAR			155 628,94	5 471,76	161 100,70
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-66 527,00	0,00	-66 527,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-68 145,38	-742,93	-68 888,31
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-20 016,56	-5 468,83	-25 485,39
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-940,00	740,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-155 628,94	-5 471,76	-161 100,70
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-155 628,94	-5 471,76	-161 100,70
BERÄKNAT RESULTAT***			0,00	0,00	0,00

20231231

Svenning Anderssons donationsstiftelse
5001

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-0,8	-0,7
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**-1,0**	**-1,0**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	7,4	7,8
Summa intäkter	**7,4**	**7,8**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	146,4	146,6
Summa anläggningstillgångar	**146,4**	**146,6**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	12,3	7,9
Swedbank	2,4	1,1
Summa likvida medel	**14,7**	**9,0**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	168,6	154,9
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-66,5	-66,5
Bundet kapital	-68,9	-68,1
Fritt eget kapital	-25,5	-20,0
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-0,9
Summa kortfristiga skulder	**-161,1**	**-155,6**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-20,0	-14,0
Kapitalisering	0,7	0,8
Årets resultat	-6,2	-6,8
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-25,5**	**-20,0**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

L M Altins donationsstiftelse
Org.nr 802479-7048

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Av stiftelsedokument framgår att stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till något för kommunen allmännyttigt ändamål.

Verksamhet
Under året har inget bidrag beviljats. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 37 227 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av kommunstyrelsen.

Årets resultat
Årets överskott på 9 335 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5002 "LM Altin"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		0,35	0,35
S:a Nettoomsättning			0,35	0,35
S:a Rörelseintäkter mm			0,35	0,35
Bruttovinst			0,35	0,35
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-1 360,00	-1 360,00
S:a Övriga externa kostnader			-1 360,00	-1 360,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-1 360,00	-1 360,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-1 359,65	-1 359,65
Rörelseresultat efter avskrivningar			-1 359,65	-1 359,65
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-1 359,65	-1 359,65
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	11 053,81	11 053,81
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			11 053,81	11 053,81
S:a Resultat från finansiella investeringar			11 053,81	11 053,81
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			9 694,16	9 694,16
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			9 694,16	9 694,16
Resultat före skatt			9 694,16	9 694,16
Beräknat resultat			9 694,16	9 694,16
8999	Årets resultat		-9 334,67	-9 334,67

Balansrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5002 "LM Altin"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	218 165,74	-359,49	217 806,25
S:a Materiella anläggningstillgångar			218 165,74	-359,49	217 806,25
S:a Anläggningstillgångar			218 165,74	-359,49	217 806,25
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	11 765,79	6 588,02	18 353,81
1940	Swedbank	Not 4	1 628,93	2 006,14	3 635,07
S:a Kassa och bank			13 394,72	8 594,16	21 988,88
S:a Omsättningstillgångar			13 394,72	8 594,16	21 988,88
S:A TILLGÅNGAR			231 560,46	8 234,67	239 795,13
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-150 000,00	0,00	-150 000,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-51 262,82	-1 105,42	-52 368,24
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-28 997,64	-8 229,25	-37 226,89
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-1 300,00	1 100,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-231 560,46	-8 234,67	-239 795,13
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-231 560,46	-8 234,67	-239 795,13
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

L. M. Altins donationsstiftelse
5002

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-1,2	-1,1
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,1
Summa kostnader	**-1,4**	**-1,4**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	11,1	11,6
Summa intäkter	**11,1**	**11,6**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	217,8	218,2
Summa anläggningstillgångar	**217,8**	**218,2**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	18,4	11,8
Swedbank	3,6	1,6
Summa likvida medel	**22,0**	**13,4**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	250,9	230,3
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-150,0	-150,0
Bundet kapital	-52,4	-51,3
Fritt eget kapital	-37,2	-29,0
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-1,3
Summa kortfristiga skulder	**-239,8**	**-231,6**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-29,0	-19,9
Kapitalisering	1,1	1,2
Årets resultat	-9,3	-10,3
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-37,2**	**-29,0**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Härnösands allmänna samstiftelse
Org.nr 802479-7006

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Av stiftelsedokument framgår att stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till något för kommunen allmännyttigt ändamål.

Verksamhet
Under året har inget bidrag beviljats. Under året har det fria kapitalet på 131 122,75 kronor nyttjas i enlighet med permutationsbeslutet. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 0 kronor.

Årets resultat
Årets resultat är 0 kronor då stiftelsen är permuterad sedan 2020. Det finns beslut på hur det fria kapitalet ska nyttjas, vilket inte skett under 2023. Beträffande stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande balansräkning.

Balansrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5003 "Hsand Allmänna Samst"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

		Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR				
Omsättningstillgångar				
Kassa och bank				
1940 Swedbank	Not 4	131 122,75	-131 122,75	0,00
S:a Kassa och bank		131 122,75	-131 122,75	0,00
S:a Omsättningstillgångar		131 122,75	-131 122,75	0,00
S:A TILLGÅNGAR		131 122,75	-131 122,75	0,00
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Kortfristiga skulder				
2910 Fritt eget kapital	Not 5	-131 122,75	131 122,75	0,00
S:a Kortfristiga skulder		-131 122,75	131 122,75	0,00
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		-131 122,75	131 122,75	0,00
BERÄKNAT RESULTAT* **		0,00	0,00	0,00

20231231

Härnösands allmänna samstiftelse
5003

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	0,0	0,0
Avgifter Länsstyrelsen	0,0	0,0
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**0,0**	**0,0**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	0,0	0,0
Summa intäkter	**0,0**	**0,0**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	0,0	0,0
Summa anläggningstillgångar	**0,0**	**0,0**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	0,0	0,0
Swedbank	0,0	131,1
Summa likvida medel	**0,0**	**131,1**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	0,0	0,0
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	0,0	0,0
Bundet kapital	0,0	0,0
Fritt eget kapital	0,0	-131,1
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	0,0	0,0
Summa kortfristiga skulder	**0,0**	**-131,1**

Fritt eget kapital vid årets ingång	-131,1	-131,1
Avgår fritt eget kapital objekt 5003	131,1	0,0
Kapitalisering	0,0	0,0
Årets resultat	0,0	0,0
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**0,0**	**-131,1**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Johan Nybergs donationsstiftelse för bostäder
Org.nr 888000-6211

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens uppgift är, att efter prövning, bevilja hyresbidrag till personer med låga inkomster och kapitaltillgångar.

Verksamhet
Under året har bidrag ur fonden beviljats med 7 956 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 45 043 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av socialnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 16 991 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5006 "Johan Nyberg Bostäd"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		0,06	0,06
S:a Nettoomsättning			0,06	0,06
S:a Rörelseintäkter mm			0,06	0,06
Bruttovinst			0,06	0,06
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-2 220,00	-2 220,00
S:a Övriga externa kostnader			-2 220,00	-2 220,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-2 220,00	-2 220,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-2 219,94	-2 219,94
Rörelseresultat efter avskrivningar			-2 219,94	-2 219,94
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-2 219,94	-2 219,94
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	19 268,76	19 268,76
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			19 268,76	19 268,76
S:a Resultat från finansiella investeringar			19 268,76	19 268,76
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			17 048,82	17 048,82
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			17 048,82	17 048,82
Resultat före skatt			17 048,82	17 048,82
Beräknat resultat			17 048,82	17 048,82
8999	Årets resultat		-16 991,06	-16 991,06

Balansrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5006 "Johan Nyberg Bostäd"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	379 721,80	-57,76	379 664,04
S:a Materiella anläggningstillgångar			379 721,80	-57,76	379 664,04
S:a Anläggningstillgångar			379 721,80	-57,76	379 664,04
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	21 008,97	3 635,86	24 644,83
1940	Swedbank	Not 4	2 908,61	3 496,96	6 405,57
S:a Kassa och bank			23 917,58	7 132,82	31 050,40
S:a Omsättningstillgångar			23 917,58	7 132,82	31 050,40
S:A TILLGÅNGAR			403 639,38	7 075,06	410 714,44
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-241 378,79	0,00	-241 378,79
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-122 166,09	-1 926,88	-124 092,97
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-37 934,50	-7 108,18	-45 042,68
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-2 160,00	1 960,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-403 639,38	-7 075,06	-410 714,44
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-403 639,38	-7 075,06	-410 714,44
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

Johan Nybergs donationsstift för bostäder
5006

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-2,0	-2,0
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,1
Summa kostnader	**-2,2**	**-2,3**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	19,3	20,8
Summa intäkter	**19,3**	**20,8**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	379,7	379,7
Summa anläggningstillgångar	**379,7**	**379,7**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	24,6	21,0
Swedbank	6,4	2,9
Summa likvida medel	**31,1**	**23,9**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	437,4	411,2
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-241,4	-241,4
Bundet kapital	-124,1	-122,2
Fritt eget kapital	-45,0	-37,9
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-2,2
Summa kortfristiga skulder	**-410,7**	**-403,6**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-37,9	-31,5
Kapitalisering	1,9	2,1
Årets resultat	-17,0	-18,5
Beslutad utdelning	8,0	10,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-45,0**	**-37,9**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Stiftelsen syskonen Lindstedts Minne
Org.nr 888000-6203

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är, att efter prövning, bevilja hyresbidrag till behövande familjer och kvinnor som är bosatta i Härnösands domkyrkoförsamling.

Verksamhet
Under året har bidrag ur fonden beviljats med 6 000 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 174 204 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av socialnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 32 693 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5007 "Syskonen Lindstedts"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		-0,30	-0,30
S:a Nettoomsättning			-0,30	-0,30
S:a Rörelseintäkter mm			-0,30	-0,30
Bruttovinst			-0,30	-0,30
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-4 160,00	-4 160,00
S:a Övriga externa kostnader			-4 160,00	-4 160,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-4 160,00	-4 160,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-4 160,30	-4 160,30
Rörelseresultat efter avskrivningar			-4 160,30	-4 160,30
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-4 160,30	-4 160,30
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	37 764,40	37 764,40
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			37 764,40	37 764,40
S:a Resultat från finansiella investeringar			37 764,40	37 764,40
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			33 604,10	33 604,10
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			33 604,10	33 604,10
Resultat före skatt			33 604,10	33 604,10
Beräknat resultat			33 604,10	33 604,10
8999	Årets resultat		-32 693,34	-32 693,34

Balansrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5007 "Syskonen Lindstedts"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	744 996,98	-910,76	744 086,22
S:a Materiella anläggningstillgångar			744 996,98	-910,76	744 086,22
S:a Anläggningstillgångar			744 996,98	-910,76	744 086,22
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	40 473,93	16 960,56	57 434,49
1940	Swedbank	Not 4	5 603,47	6 853,54	12 457,01
S:a Kassa och bank			46 077,40	23 814,10	69 891,50
S:a Omsättningstillgångar			46 077,40	23 814,10	69 891,50
S:A TILLGÅNGAR			791 074,38	22 903,34	813 977,72
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-490 700,00	0,00	-490 700,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-145 097,70	-3 776,41	-148 874,11
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-151 286,68	-22 916,93	-174 203,61
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-3 990,00	3 790,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-791 074,38	-22 903,34	-813 977,72
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-791 074,38	-22 903,34	-813 977,72
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

Stiftelsen Syskonen Lindstedts minne
5007

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-4,0	-3,8
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,2
Summa kostnader	**-4,2**	**-4,2**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	37,8	40,0
Summa intäkter	**37,8**	**40,0**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	744,1	745,0
Summa anläggningstillgångar	**744,1**	**745,0**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	57,4	40,5
Swedbank	12,5	5,6
Summa likvida medel	**69,9**	**46,1**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	857,2	792,3
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-490,7	-490,7
Bundet kapital	-148,9	-145,1
Fritt eget kapital	-174,2	-151,3
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-4,0
Summa kortfristiga skulder	**-814,0**	**-791,1**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-151,3	-125,5
Kapitalisering	3,8	4,0
Årets resultat	-32,7	-35,8
Beslutad utdelning	6,0	6,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-174,2**	**-151,3**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Hilma Svedboms donationsstiftelse
Org.nr 888000-6153

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är bl a att lämna bidrag till ortopediska hjälpmedel, samt även bidrag till andra personliga hjälpmedel. Vidare bidrag till täckande av kostnader för konvalescent vård och rekreationsresor, som patient av ekonomiska skäl eljest inte har möjlighet att bekosta.

Verksamhet
Under året har bidrag ur fonden beviljats med 21 000 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 21 473 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av socialnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 20 727 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		-0,02	-0,02
S:a Nettoomsättning			-0,02	-0,02
S:a Rörelseintäkter mm			-0,02	-0,02
Bruttovinst			-0,02	-0,02
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-2 540,00	-2 540,00
S:a Övriga externa kostnader			-2 540,00	-2 540,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-2 540,00	-2 540,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-2 540,02	-2 540,02
Rörelseresultat efter avskrivningar			-2 540,02	-2 540,02
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-2 540,02	-2 540,02
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	22 371,07	22 371,07
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			22 371,07	22 371,07
S:a Resultat från finansiella investeringar			22 371,07	22 371,07
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			19 831,05	19 831,05
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			19 831,05	19 831,05
Resultat före skatt			19 831,05	19 831,05
Beräknat resultat			19 831,05	19 831,05
8999	Årets resultat		-20 726,60	-20 726,60

Balansrapport

Preliminär

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	439 893,11	895,55	440 788,66
S:a Materiella anläggningstillgångar			439 893,11	895,55	440 788,66
S:a Anläggningstillgångar			439 893,11	895,55	440 788,66
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	25 236,88	-7 588,91	17 647,97
1940	Swedbank	Not 4	3 493,95	4 059,96	7 553,91
S:a Kassa och bank			28 730,83	-3 528,95	25 201,88
S:a Omsättningstillgångar			28 730,83	-3 528,95	25 201,88
S:A TILLGÅNGAR			468 623,94	-2 633,40	465 990,54
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-22 835,00	0,00	-22 835,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-419 245,31	-2 237,11	-421 482,42
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-23 983,63	2 510,51	-21 473,12
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-2 560,00	2 360,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-468 623,94	2 633,40	-465 990,54
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-468 623,94	2 633,40	-465 990,54
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

Hilma Swedboms donationsstiftelse (soc)
5009

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-2,3	-2,4
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,2
Summa kostnader	**-2,5**	**-2,7**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	22,4	25,0
Summa intäkter	**22,4**	**25,0**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	440,8	439,9
Summa anläggningstillgångar	**440,8**	**439,9**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	17,6	25,2
Swedbank	7,6	3,5
Summa likvida medel	**25,2**	**28,7**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	507,8	494,0
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-22,8	-22,8
Bundet kapital	-421,5	-419,2
Fritt eget kapital	-21,5	-24,0
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-2,6
Summa kortfristiga skulder	**-466,0**	**-468,6**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-24,0	-32,5
Kapitalisering	2,2	2,5
Årets resultat	-20,7	-22,2
Beslutad utdelning	21,0	28,3
Fritt eget kapital vid årets slut	**-21,5**	**-24,0**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Härnösands sociala samstiftelse
Org.nr 888000-6161

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är bl a att lämna bidrag till främjande av barn- och ungdomsvård samt bistånd till åldringar, handikappade och långvarigt sjuka eller eljest behövande i avseende på sådana ändamål och behov, som staten eller kommunen inte skall tillgodose med utdebiterade medel, som exempelvis bidrag till handikapphjälpmedel och handikapputbildning mm.

Verksamhet
Under året har bidrag ur fonden beviljats med 51 000 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 52 115 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av socialnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 52 233 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5010 "Hsand Sociala Samst."
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		0,34	0,34
S:a Nettoomsättning			0,34	0,34
S:a Rörelseintäkter mm			0,34	0,34
Bruttovinst			0,34	0,34
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-6 100,00	-6 100,00
S:a Övriga externa kostnader			-6 100,00	-6 100,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-6 100,00	-6 100,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-6 099,66	-6 099,66
Rörelseresultat efter avskrivningar			-6 099,66	-6 099,66
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-6 099,66	-6 099,66
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	56 342,67	56 342,67
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			56 342,67	56 342,67
S:a Resultat från finansiella investeringar			56 342,67	56 342,67
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			50 243,01	50 243,01
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			50 243,01	50 243,01
Resultat före skatt			50 243,01	50 243,01
Beräknat resultat			50 243,01	50 243,01
8999	Årets resultat		-52 233,33	-52 233,33

Balansrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5010 "Hsand Sociala Samst."
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			In balans	Period	Ut balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	1 108 165,94	1 990,32	1 110 156,26
S:a Materiella anläggningstillgångar			1 108 165,94	1 990,32	1 110 156,26
S:a Anläggningstillgångar			1 108 165,94	1 990,32	1 110 156,26
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	63 327,88	-16 912,28	46 415,60
1940	Swedbank	Not 4	8 767,51	10 225,29	18 992,80
S:a Kassa och bank			72 095,39	-6 686,99	65 408,40
S:a Omsättningstillgångar			72 095,39	-6 686,99	65 408,40
S:A TILLGÅNGAR			1 180 261,33	-4 696,67	1 175 564,66
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-570 449,00	0,00	-570 449,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-547 166,81	-5 634,30	-552 801,11
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-56 515,52	4 400,97	-52 114,55
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-6 130,00	5 930,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-1 180 261,33	4 696,67	-1 175 564,66
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-1 180 261,33	4 696,67	-1 175 564,66
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

Härnösands sociala samstiftelse (soc)
5010

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-5,9	-5,9
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,4
Summa kostnader	**-6,1**	**-6,5**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	56,3	62,6
Summa intäkter	**56,3**	**62,6**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	1 110,2	1 108,2
Summa anläggningstillgångar	**1 110,2**	**1 108,2**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	46,4	63,3
Swedbank	19,0	8,8
Summa likvida medel	**65,4**	**72,1**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	1 278,9	1 239,6
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-570,4	-570,4
Bundet kapital	-552,8	-547,2
Fritt eget kapital	-52,1	-56,5
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-6,1
Summa kortfristiga skulder	**-1 175,6**	**-1 180,3**

Fritt eget kapital vid årets ingång	-56,5	-73,7
Kapitalisering	5,6	6,3
Årets resultat	-52,2	-56,1
Beslutad utdelning	51,0	67,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-52,1**	**-56,5**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Härnösands skolstiftelse nr 2
Org.nr 802479-6974

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till förmån för eleverna vid den obligatoriska skolan i Härnösand.

Verksamhet
Under året har bidrag beviljats med 7 000 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 44 567 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 13 373 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5012 " Hsand Skolstif nr 2"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		-0,21	-0,21
S:a Nettoomsättning			-0,21	-0,21
S:a Rörelseintäkter mm			-0,21	-0,21
Bruttovinst			-0,21	-0,21
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-1 800,00	-1 800,00
S:a Övriga externa kostnader			-1 800,00	-1 800,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-1 800,00	-1 800,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-1 800,21	-1 800,21
Rörelseresultat efter avskrivningar			-1 800,21	-1 800,21
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-1 800,21	-1 800,21
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	15 269,96	15 269,96
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			15 269,96	15 269,96
S:a Resultat från finansiella investeringar			15 269,96	15 269,96
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			13 469,75	13 469,75
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			13 469,75	13 469,75
Resultat före skatt			13 469,75	13 469,75
Beräknat resultat			13 469,75	13 469,75
8999	Årets resultat		-13 373,08	-13 373,08

Balansrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5012 " Hsand Skolstif nr 2"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	300 964,66	-96,67	300 867,99
S:a Materiella anläggningstillgångar			300 964,66	-96,67	300 867,99
S:a Anläggningstillgångar			300 964,66	-96,67	300 867,99
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	16 604,02	2 148,55	18 752,57
1940	Swedbank	Not 4	2 298,77	2 771,20	5 069,97
S:a Kassa och bank			18 902,79	4 919,75	23 822,54
S:a Omsättningstillgångar			18 902,79	4 919,75	23 822,54
S:A TILLGÅNGAR			319 867,45	4 823,08	324 690,53
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-70 583,00	0,00	-70 583,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-207 844,03	-1 526,98	-209 371,01
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-39 690,42	-4 846,10	-44 536,52
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-1 750,00	1 550,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-319 867,45	-4 823,08	-324 690,53
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-319 867,45	-4 823,08	-324 690,53
BERÄKNAT RESULTAT***			0,00	0,00	0,00

20231231

Härnösands skolstiftelse nr 2
5012

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-1,6	-1,6
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,1
Summa kostnader	**-1,8**	**-1,9**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	15,3	16,4
Summa intäkter	**15,3**	**16,4**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	300,9	301,0
Summa anläggningstillgångar	**300,9**	**301,0**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	18,8	16,6
Swedbank	5,1	2,3
Summa likvida medel	**23,8**	**18,9**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	346,6	325,0
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-70,6	-70,6
Bundet kapital	-209,4	-207,8
Fritt eget kapital	-44,5	-39,7
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-1,8
Summa kortfristiga skulder	**-324,7**	**-319,9**

Fritt eget kapital vid årets ingång	-39,7	-33,8
Kapitalisering	1,5	1,6
Årets resultat	-13,4	-14,6
Beslutad utdelning	7,0	7,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-44,5**	**-39,7**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Johan Haslums donationsstiftelse
Org.nr 802479-6438

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till stipendium för fortsatt utbildning efter genomgång av obligatorisk skola inom f d Högsjö kommun.

Verksamhet
Under året har inga bidrag beviljats. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 7 930 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 1 197 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5014 " J Haslum"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		0,33	0,33
S:a Nettoomsättning			0,33	0,33
S:a Rörelseintäkter mm			0,33	0,33
Bruttovinst			0,33	0,33
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-370,00	-370,00
S:a Övriga externa kostnader			-370,00	-370,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-370,00	-370,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-369,67	-369,67
Rörelseresultat efter avskrivningar			-369,67	-369,67
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-369,67	-369,67
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	1 608,55	1 608,55
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			1 608,55	1 608,55
S:a Resultat från finansiella investeringar			1 608,55	1 608,55
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			1 238,88	1 238,88
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			1 238,88	1 238,88
Resultat före skatt			1 238,88	1 238,88
Beräknat resultat			1 238,88	1 238,88
8999	Årets resultat		-1 196,96	-1 196,96

Balansrapport
Preliminär

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	31 742,51	-41,92	31 700,59
S:a Materiella anläggningstillgångar			31 742,51	-41,92	31 700,59
S:a Anläggningstillgångar			31 742,51	-41,92	31 700,59
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	1 721,58	786,90	2 508,48
1940	Swedbank	Not 4	238,35	291,98	530,33
S:a Kassa och bank			1 959,93	1 078,88	3 038,81
S:a Omsättningstillgångar			1 959,93	1 078,88	3 038,81
S:A TILLGÅNGAR			33 702,44	1 036,96	34 739,40
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-10 000,00	0,00	-10 000,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-16 448,11	-160,89	-16 609,00
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-6 894,33	-1 036,07	-7 930,40
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-360,00	160,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-33 702,44	-1 036,96	-34 739,40
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-33 702,44	-1 036,96	-34 739,40
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

J. Haslums donationsstiftelse
5014

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-0,2	-0,2
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**-0,4**	**-0,4**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	1,6	1,7
Summa intäkter	**1,6**	**1,7**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	31,7	31,7
Summa anläggningstillgångar	**31,7**	**31,7**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	2,5	1,7
Swedbank	0,5	0,2
Summa likvida medel	**3,0**	**2,0**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	36,5	33,7
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-10,0	-10,0
Bundet kapital	-16,6	-16,4
Fritt eget kapital	-7,9	-6,9
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-0,4
Summa kortfristiga skulder	**-34,7**	**-33,7**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-6,9	-5,7
Kapitalisering	0,2	0,2
Årets resultat	-1,2	-1,3
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-7,9**	**-6,9**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

F Swedbom-Limnells donationsstiftelse
Org.nr 802479-6545

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till förmån för eleverna vid den obligatoriska skolan i Härnösand.

Verksamhet
Under året har inget bidrag beviljats. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 17 036 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 3 821 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5015 " F Swedboms-Limnell"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		-0,08	-0,08
S:a Nettoomsättning			-0,08	-0,08
S:a Rörelseintäkter mm			-0,08	-0,08
Bruttovinst			-0,08	-0,08
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-690,00	-690,00
S:a Övriga externa kostnader			-690,00	-690,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-690,00	-690,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-690,08	-690,08
Rörelseresultat efter avskrivningar			-690,08	-690,08
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-690,08	-690,08
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	4 655,64	4 655,64
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			4 655,64	4 655,64
S:a Resultat från finansiella investeringar			4 655,64	4 655,64
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			3 965,56	3 965,56
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			3 965,56	3 965,56
Resultat före skatt			3 965,56	3 965,56
Beräknat resultat			3 965,56	3 965,56
8999	Årets resultat		-3 821,20	-3 821,20

Balansrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5015 " F Swedboms-Limnell"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	91 875,17	-144,36	91 730,81
S:a Materiella anläggningstillgångar			91 875,17	-144,36	91 730,81
S:a Anläggningstillgångar			91 875,17	-144,36	91 730,81
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	4 961,44	2 660,65	7 622,09
1940	Swedbank	Not 4	686,89	844,91	1 531,80
S:a Kassa och bank			5 648,33	3 505,56	9 153,89
S:a Omsättningstillgångar			5 648,33	3 505,56	9 153,89
S:A TILLGÅNGAR			97 523,50	3 361,20	100 884,70
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-50 000,00	0,00	-50 000,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-33 182,73	-465,55	-33 648,28
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-13 680,77	-3 355,65	-17 036,42
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-660,00	460,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-97 523,50	-3 361,20	-100 884,70
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-97 523,50	-3 361,20	-100 884,70
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

F.Swedbom-Limnells stiftelse
5015

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-0,5	-0,5
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**-0,7**	**-0,7**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	4,7	4,9
Summa intäkter	**4,7**	**4,9**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	91,7	91,9
Summa anläggningstillgångar	**91,7**	**91,9**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	7,6	5,0
Swedbank	1,5	0,7
Summa likvida medel	**9,2**	**5,6**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	105,7	97,1
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-50,0	-50,0
Bundet kapital	-33,6	-33,2
Fritt eget kapital	-17,0	-13,7
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-0,7
Summa kortfristiga skulder	**-100,9**	**-97,5**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-13,7	-10,0
Kapitalisering	0,5	0,5
Årets resultat	-3,8	-4,2
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-17,0**	**-13,7**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Sidnerska donationsstiftelsen
Org.nr 888000-6187

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål

Sidnerska donationsstiftelsens ändamål är att bevilja stipendier för utbildning och anskaffning av instrument till lovande sångare och musiker, bosatta i Härnösands kommun.

Verksamhet

Under året har bidrag ur fonden beviljats med 10 000 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår 51 354 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat

Årets överskott på 23 520 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		-0,37	-0,37
S:a Nettoomsättning			-0,37	-0,37
S:a Rörelseintäkter mm			-0,37	-0,37
Bruttovinst			-0,37	-0,37
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-2 980,00	-2 980,00
S:a Övriga externa kostnader			-2 980,00	-2 980,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-2 980,00	-2 980,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-2 980,37	-2 980,37
Rörelseresultat efter avskrivningar			-2 980,37	-2 980,37
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-2 980,37	-2 980,37
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	26 512,43	26 512,43
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			26 512,43	26 512,43
S:a Resultat från finansiella investeringar			26 512,43	26 512,43
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			23 532,06	23 532,06
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			23 532,06	23 532,06
Resultat före skatt			23 532,06	23 532,06
Beräknat resultat			23 532,06	23 532,06
8999	Årets resultat		-23 519,74	-23 519,74

Balansrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5016 " Sidnerska Donations"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	522 393,66	-12,32	522 381,34
S:a Materiella anläggningstillgångar			522 393,66	-12,32	522 381,34
S:a Anläggningstillgångar			522 393,66	-12,32	522 381,34
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	28 965,30	6 010,57	34 975,87
1940	Swedbank	Not 4	4 010,14	4 811,49	8 821,63
S:a Kassa och bank			32 975,44	10 822,06	43 797,50
S:a Omsättningstillgångar			32 975,44	10 822,06	43 797,50
S:A TILLGÅNGAR			555 369,10	10 809,74	566 178,84
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-391 931,00	0,00	-391 931,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-119 830,33	-2 863,89	-122 694,22
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-40 697,77	-10 655,85	-51 353,62
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-2 910,00	2 710,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-555 369,10	-10 809,74	-566 178,84
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-555 369,10	-10 809,74	-566 178,84
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

Sidnerska donationsstiftelsen
5016

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-2,8	-2,7
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,2
Summa kostnader	**-3,0**	**-3,1**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	26,5	28,6
Summa intäkter	**26,5**	**28,6**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	522,4	522,4
Summa anläggningstillgångar	**522,4**	**522,4**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	35,0	29,0
Swedbank	8,8	4,0
Summa likvida medel	**43,8**	**33,0**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	601,8	567,0
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-391,9	-391,9
Bundet kapital	-122,5	-119,8
Fritt eget kapital	-51,6	-40,7
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-2,9
Summa kortfristiga skulder	**-566,2**	**-555,4**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-40,7	-33,0
Kapitalisering	2,7	2,9
Årets resultat	-23,5	-25,6
Beslutad utdelning	10,0	15,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-51,6**	**-40,7**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Härnösands skolstiftelse nr 3
Org.nr 802479-7089

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till förmån för eleverna vid gymnasieskolan i Härnösands kommun.

Verksamhet
Under året har bidrag ur fonden beviljats 0 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 63 467 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 15 968 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5017 " Hsand Skolstif nr 3"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		-0,34	-0,34
S:a Nettoomsättning			-0,34	-0,34
S:a Rörelseintäkter mm			-0,34	-0,34
Bruttovinst			-0,34	-0,34
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-2 120,00	-2 120,00
S:a Övriga externa kostnader			-2 120,00	-2 120,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-2 120,00	-2 120,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-2 120,34	-2 120,34
Rörelseresultat efter avskrivningar			-2 120,34	-2 120,34
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-2 120,34	-2 120,34
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	18 286,34	18 286,34
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			18 286,34	18 286,34
S:a Resultat från finansiella investeringar			18 286,34	18 286,34
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			16 166,00	16 166,00
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			16 166,00	16 166,00
Resultat före skatt			16 166,00	16 166,00
Beräknat resultat			16 166,00	16 166,00
8999	Årets resultat		-15 967,91	-15 967,91

Balansrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5017 " Hsand Skolstif nr 3"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	360 496,78	-198,09	360 298,69
S:a Materiella anläggningstillgångar			360 496,78	-198,09	360 298,69
S:a Anläggningstillgångar			360 496,78	-198,09	360 298,69
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	19 811,52	10 997,40	30 808,92
1940	Swedbank	Not 4	2 742,83	3 318,60	6 061,43
S:a Kassa och bank			22 554,35	14 316,00	36 870,35
S:a Omsättningstillgångar			22 554,35	14 316,00	36 870,35
S:A TILLGÅNGAR			383 051,13	14 117,91	397 169,04
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-125 858,00	0,00	-125 858,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-205 815,81	-1 828,60	-207 644,41
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-49 327,32	-14 139,31	-63 466,63
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-2 050,00	1 850,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-383 051,13	-14 117,91	-397 169,04
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-383 051,13	-14 117,91	-397 169,04
BERÄKNAT RESULTAT***			0,00	0,00	0,00

20231231

Härnösands skolstiftelse nr 3
5017

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-1,9	-1,9
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,1
Summa kostnader	**-2,1**	**-2,2**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	18,3	19,6
Summa intäkter	**18,3**	**19,6**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	360,3	360,5
Summa anläggningstillgångar	**360,3**	**360,5**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	30,8	19,8
Swedbank	6,1	2,7
Summa likvida medel	**36,9**	**22,6**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	415,1	387,8
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-125,9	-125,9
Bundet kapital	-207,6	-205,8
Fritt eget kapital	-63,5	-49,3
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-2,1
Summa kortfristiga skulder	**-397,2**	**-383,1**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-49,3	-40,9
Kapitalisering	1,8	2,0
Årets resultat	-16,0	-17,4
Beslutad utdelning	0,0	7,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-63,5**	**-49,3**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Härnösands skolstiftelse nr 4
Org.nr 802479-7162

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till förmån för eleverna vid gymnasieskolan i Härnösands kommun.

Verksamhet
Under året har inget bidrag beviljats ur fonden. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 12 821 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 3 038 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5018 "Hsand Skolstift nr 4"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		0,15	0,15
S:a Nettoomsättning			0,15	0,15
S:a Rörelseintäkter mm			0,15	0,15
Bruttovinst			0,15	0,15
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-590,00	-590,00
S:a Övriga externa kostnader			-590,00	-590,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-590,00	-590,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-589,85	-589,85
Rörelseresultat efter avskrivningar			-589,85	-589,85
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-589,85	-589,85
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	3 741,95	3 741,95
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			3 741,95	3 741,95
S:a Resultat från finansiella investeringar			3 741,95	3 741,95
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			3 152,10	3 152,10
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			3 152,10	3 152,10
Resultat före skatt			3 152,10	3 152,10
Beräknat resultat			3 152,10	3 152,10
8999	Årets resultat		-3 038,45	-3 038,45

Balansrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5018 "Hsand Skolstift nr 4"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	73 846,39	-113,65	73 732,74
S:a Materiella anläggningstillgångar			73 846,39	-113,65	73 732,74
S:a Anläggningstillgångar			73 846,39	-113,65	73 732,74
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	3 990,08	2 102,97	6 093,05
1940	Swedbank	Not 4	552,41	679,13	1 231,54
S:a Kassa och bank			4 542,49	2 782,10	7 324,59
S:a Omsättningstillgångar			4 542,49	2 782,10	7 324,59
S:A TILLGÅNGAR			78 388,88	2 668,45	81 057,33
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-40 109,00	0,00	-40 109,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-27 553,24	-374,21	-27 927,45
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-10 156,64	-2 664,24	-12 820,88
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-570,00	370,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-78 388,88	-2 668,45	-81 057,33
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-78 388,88	-2 668,45	-81 057,33
BERÄKNAT RESULTAT***			0,00	0,00	0,00

20231231

Härnösands skolstiftelse nr 4
5018

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-0,4	-0,4
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**-0,6**	**-0,6**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	3,7	3,9
Summa intäkter	**3,7**	**3,9**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	73,7	73,8
Summa anläggningstillgångar	**73,7**	**73,8**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	6,1	4,0
Swedbank	1,2	0,6
Summa likvida medel	**7,3**	**4,5**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	84,9	78,1
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-40,1	-40,1
Bundet kapital	-27,9	-27,6
Fritt eget kapital	-12,8	-10,2
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-0,6
Summa kortfristiga skulder	**-81,1**	**-78,4**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-10,2	-7,2
Kapitalisering	0,4	0,4
Årets resultat	-3,0	-3,3
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-12,8**	**-10,2**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

J C Kempes Minnesstiftelse
Org.nr 802503-4995

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till förmån för eleverna vid gymnasieskolan i Härnösands kommun.

Verksamhet
Under året har inget bidrag beviljats. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 18 049 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 4 622 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5019 "JC Kempes Minnesst"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		0,13	0,13
S:a Nettoomsättning			0,13	0,13
S:a Rörelseintäkter mm			0,13	0,13
Bruttovinst			0,13	0,13
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-790,00	-790,00
S:a Övriga externa kostnader			-790,00	-790,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-790,00	-790,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-789,87	-789,87
Rörelseresultat efter avskrivningar			-789,87	-789,87
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-789,87	-789,87
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	5 587,86	5 587,86
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			5 587,86	5 587,86
S:a Resultat från finansiella investeringar			5 587,86	5 587,86
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			4 797,99	4 797,99
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			4 797,99	4 797,99
Resultat före skatt			4 797,99	4 797,99
Beräknat resultat			4 797,99	4 797,99
8999	Årets resultat		-4 622,28	-4 622,28

Balansrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5019 "JC Kempes Minnesst"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	110 278,95	-175,71	110 103,24
S:a Materiella anläggningstillgångar			110 278,95	-175,71	110 103,24
S:a Anläggningstillgångar			110 278,95	-175,71	110 103,24
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	5 953,01	3 223,86	9 176,87
1940	Swedbank	Not 4	824,17	1 014,13	1 838,30
S:a Kassa och bank			6 777,18	4 237,99	11 015,17
S:a Omsättningstillgångar			6 777,18	4 237,99	11 015,17
S:A TILLGÅNGAR			117 056,13	4 062,28	121 118,41
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-50 000,00	0,00	-50 000,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-52 310,39	-558,80	-52 869,19
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-13 985,74	-4 063,48	-18 049,22
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-760,00	560,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-117 056,13	-4 062,28	-121 118,41
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-117 056,13	-4 062,28	-121 118,41
BERÄKNAT RESULTAT***			0,00	0,00	0,00

20231231

J. C. Kempes minnestiftelse
5019

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-0,6	-0,6
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**-0,8**	**-0,8**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	5,6	5,9
Summa intäkter	**5,6**	**5,9**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	110,1	110,3
Summa anläggningstillgångar	**110,1**	**110,3**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	9,2	6,0
Swedbank	1,8	0,8
Summa likvida medel	**11,0**	**6,8**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	126,8	116,5
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-50,0	-50,0
Bundet kapital	-52,9	-52,3
Fritt eget kapital	-18,0	-14,0
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-0,8
Summa kortfristiga skulder	**-121,1**	**-117,1**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-14,0	-9,5
Kapitalisering	0,6	0,6
Årets resultat	-4,6	-5,1
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-18,0**	**-14,0**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Wilhelm Svedboms donationsstiftelse
Org.nr 802479-6842

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till förmån för eleverna vid gymnasieskolan i Härnösands kommun.

Verksamhet
Under året har bidrag ur fonden beviljats med 0 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 59 966 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 14 616 kronor överförs i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5020 " Vilhelm Svedbom"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		0,28	0,28
S:a Nettoomsättning			0,28	0,28
S:a Rörelseintäkter mm			0,28	0,28
Bruttovinst			0,28	0,28
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-1 980,00	-1 980,00
S:a Övriga externa kostnader			-1 980,00	-1 980,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-1 980,00	-1 980,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-1 979,72	-1 979,72
Rörelseresultat efter avskrivningar			-1 979,72	-1 979,72
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-1 979,72	-1 979,72
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	17 010,95	17 010,95
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			17 010,95	17 010,95
S:a Resultat från finansiella investeringar			17 010,95	17 010,95
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			15 031,23	15 031,23
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			15 031,23	15 031,23
Resultat före skatt			15 031,23	15 031,23
Beräknat resultat			15 031,23	15 031,23
8999	Årets resultat		-14 615,94	-14 615,94

Balansrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5020 " Vilhelm Svedbom"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	335 596,67	-415,29	335 181,38
S:a Materiella anläggningstillgångar			335 596,67	-415,29	335 181,38
S:a Anläggningstillgångar			335 596,67	-415,29	335 181,38
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	18 227,49	10 243,98	28 471,47
1940	Swedbank	Not 4	2 523,53	3 087,25	5 610,78
S:a Kassa och bank			20 751,02	13 331,23	34 082,25
S:a Omsättningstillgångar			20 751,02	13 331,23	34 082,25
S:A TILLGÅNGAR			356 347,69	12 915,94	369 263,63
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-150 000,00	0,00	-150 000,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-157 396,44	-1 701,12	-159 097,56
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-47 051,25	-12 914,82	-59 966,07
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-1 900,00	1 700,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-356 347,69	-12 915,94	-369 263,63
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-356 347,69	-12 915,94	-369 263,63
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

Wilhelm Svedboms donationsstiftelse
5020

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-1,8	-1,7
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	-0,1
Summa kostnader	**-2,0**	**-2,0**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	17,0	18,0
Summa intäkter	**17,0**	**18,0**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	335,2	335,6
Summa anläggningstillgångar	**335,2**	**335,6**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	28,5	18,2
Swedbank	5,6	2,5
Summa likvida medel	**34,1**	**20,8**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	386,1	356,8
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-150,0	-150,0
Bundet kapital	-159,1	-157,4
Fritt eget kapital	-60,0	-47,1
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-1,9
Summa kortfristiga skulder	**-369,3**	**-356,3**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-47,1	-35,3
Kapitalisering	1,7	1,8
Årets resultat	-14,6	-16,0
Beslutad utdelning	0,0	2,5
Fritt eget kapital vid årets slut	**-60,0**	**-47,1**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Dynäs AB:s jubileumsstiftelse
Org.nr 802479-6875

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till förmån för eleverna vid gymnasieskolan i Härnösands kommun.

Verksamhet
Under året har bidrag ur fonden beviljats med 0 kronor. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 11 161 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 3 880 kronor överföres i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5021 " Dynnäs AB"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		-0,40	-0,40
S:a Nettoomsättning			-0,40	-0,40
S:a Rörelseintäkter mm			-0,40	-0,40
Bruttovinst			-0,40	-0,40
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-670,00	-670,00
S:a Övriga externa kostnader			-670,00	-670,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-670,00	-670,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-670,40	-670,40
Rörelseresultat efter avskrivningar			-670,40	-670,40
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-670,40	-670,40
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	4 516,50	4 516,50
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			4 516,50	4 516,50
S:a Resultat från finansiella investeringar			4 516,50	4 516,50
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			3 846,10	3 846,10
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			3 846,10	3 846,10
Resultat före skatt			3 846,10	3 846,10
Beräknat resultat			3 846,10	3 846,10
8999	Årets resultat		-3 879,81	-3 879,81

Balansrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5021 " Dynnäs AB"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	88 949,02	33,71	88 982,73
S:a Materiella anläggningstillgångar			88 949,02	33,71	88 982,73
S:a Anläggningstillgångar			88 949,02	33,71	88 982,73
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	4 965,42	2 566,50	7 531,92
1940	Swedbank	Not 4	687,44	819,60	1 507,04
S:a Kassa och bank			5 652,86	3 386,10	9 038,96
S:a Omsättningstillgångar			5 652,86	3 386,10	9 038,96
S:A TILLGÅNGAR			94 601,88	3 419,81	98 021,69
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-50 000,00	0,00	-50 000,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-36 208,73	-451,61	-36 660,34
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-7 733,15	-3 428,20	-11 161,35
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-660,00	460,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-94 601,88	-3 419,81	-98 021,69
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-94 601,88	-3 419,81	-98 021,69
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

Dynäs AB:s jubileumsstiftelse
5021

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-0,5	-0,5
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**-0,7**	**-0,7**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	4,5	4,9
Summa intäkter	**4,5**	**4,9**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	89,0	88,9
Summa anläggningstillgångar	**89,0**	**88,9**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	7,5	5,0
Swedbank	1,5	0,7
Summa likvida medel	**9,0**	**5,7**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	102,5	97,2
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-50,0	-50,0
Bundet kapital	-36,7	-36,2
Fritt eget kapital	-11,2	-7,7
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-0,7
Summa kortfristiga skulder	**-98,0**	**-94,6**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-7,7	-7,0
Kapitalisering	0,5	0,5
Årets resultat	-3,9	-4,2
Beslutad utdelning	0,0	3,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-11,2**	**-7,7**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Yrkesskolans donationsstiftelse
Org.nr 802479-9960

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas till förmån för eleverna vid gymnasieskolan i Härnösands kommun.

Verksamhet
Under året har inget bidrag beviljats. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 6 065 kronor. Stiftelsens löpande verksamhet handläggs av en stipendiekommitté underställd skolnämnden.

Årets resultat
Årets överskott på 1 168 kronor överföres i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5022 " Yrkesshögskolan"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		-0,38	-0,38
S:a Nettoomsättning			-0,38	-0,38
S:a Rörelseintäkter mm			-0,38	-0,38
Bruttovinst			-0,38	-0,38
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-370,00	-370,00
S:a Övriga externa kostnader			-370,00	-370,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-370,00	-370,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-370,38	-370,38
Rörelseresultat efter avskrivningar			-370,38	-370,38
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-370,38	-370,38
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	1 579,52	1 579,52
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			1 579,52	1 579,52
S:a Resultat från finansiella investeringar			1 579,52	1 579,52
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			1 209,14	1 209,14
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			1 209,14	1 209,14
Resultat före skatt			1 209,14	1 209,14
Beräknat resultat			1 209,14	1 209,14
8999	Årets resultat		-1 168,22	-1 168,22

Balansrapport
Preliminär

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	31 155,57	-40,92	31 114,65
S:a Materiella anläggningstillgångar			31 155,57	-40,92	31 114,65
S:a Anläggningstillgångar			31 155,57	-40,92	31 114,65
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	1 689,96	762,55	2 452,51
1940	Swedbank	Not 4	233,97	286,59	520,56
S:a Kassa och bank			1 923,93	1 049,14	2 973,07
S:a Omsättningstillgångar			1 923,93	1 049,14	2 973,07
S:A TILLGÅNGAR			33 079,50	1 008,22	34 087,72
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-15 500,00	0,00	-15 500,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-12 164,56	-157,91	-12 322,47
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-5 054,94	-1 010,31	-6 065,25
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-360,00	160,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-33 079,50	-1 008,22	-34 087,72
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-33 079,50	-1 008,22	-34 087,72
BERÄKNAT RESULTAT* **			0,00	0,00	0,00

20231231

Yrkesskolans donationsstiftelse
5022

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-0,2	-0,2
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**-0,4**	**-0,4**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	1,6	1,7
Summa intäkter	**1,6**	**1,7**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	31,1	31,2
Summa anläggningstillgångar	**31,1**	**31,2**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	2,5	1,7
Swedbank	0,5	0,2
Summa likvida medel	**3,0**	**1,9**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	35,8	33,1
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-15,5	-15,5
Bundet kapital	-12,3	-12,2
Fritt eget kapital	-6,1	-5,1
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-0,4
Summa kortfristiga skulder	**-34,1**	**-33,1**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-5,1	-3,9
Kapitalisering	0,2	0,2
Årets resultat	-1,2	-1,3
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-6,1**	**-5,1**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Donationsstiftelser

Årsredovisning 2023

Ing.föreningen THL donationsstiftelse
Org.nr 802480-0115

Räkenskapssammandrag 2023

Ändamål
Stiftelsens ändamål är att avkastningen skall användas för elever vid Härnösands gymnasium, teknisk linje.

Verksamhet
Under året har inget bidrag beviljats. Kvarstående fritt eget kapital uppgår till 11 950 kronor.

Årets resultat
Årets överskott på 3 068 kronor överföres i ny räkning. Beträffande stiftelsens resultat och ställning hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning.

Resultatrapport
Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5023 " Ingengörsföreningen"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Perioden	Ackumulerat
Rörelsens intäkter mm				
Nettoomsättning				
3740	Öres- och kronutjämning		0,13	0,13
S:a Nettoomsättning			0,13	0,13
S:a Rörelseintäkter mm			0,13	0,13
Bruttovinst			0,13	0,13
Rörelsens kostnader				
Övriga externa kostnader				
6490	Övriga förvaltningskostnader	Not 1	-600,00	-600,00
S:a Övriga externa kostnader			-600,00	-600,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm			-600,00	-600,00
Rörelseresultat före avskrivningar			-599,87	-599,87
Rörelseresultat efter avskrivningar			-599,87	-599,87
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader			-599,87	-599,87
Resultat från finansiella investeringar				
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter				
8310	Ränteintäkter	Not 2	3 783,18	3 783,18
S:a Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			3 783,18	3 783,18
S:a Resultat från finansiella investeringar			3 783,18	3 783,18
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader			3 183,31	3 183,31
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt			3 183,31	3 183,31
Resultat före skatt			3 183,31	3 183,31
Beräknat resultat			3 183,31	3 183,31
8999	Årets resultat		-3 068,28	-3 068,28

Balansrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 23-01-01 - 23-12-31
Resultatenhet: 5023 " Ingengörsföreningen"
Period: 23-01-01 - 23-12-31

			Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar					
1220	Handelsbanken fonder	Not 3	74 659,65	-115,03	74 544,62
S:a Materiella anläggningstillgångar			74 659,65	-115,03	74 544,62
S:a Anläggningstillgångar			74 659,65	-115,03	74 544,62
Omsättningstillgångar					
Kassa och bank					
1930	Handelsbanken	Not 4	4 033,89	2 116,71	6 150,60
1940	Swedbank	Not 4	558,48	686,60	1 245,08
S:a Kassa och bank			4 592,37	2 803,31	7 395,68
S:a Omsättningstillgångar			4 592,37	2 803,31	7 395,68
S:A TILLGÅNGAR			79 252,02	2 688,28	81 940,30
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Kortfristiga skulder					
2900	Stiftelse kapital	Not 5	-59 546,00	0,00	-59 546,00
2905	Övrigt bundet kapital	Not 5	-9 866,17	-378,33	-10 244,50
2910	Fritt eget kapital	Not 5	-9 259,85	-2 689,95	-11 949,80
2990	Övriga upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	Not 5	-580,00	380,00	-200,00
S:a Kortfristiga skulder			-79 252,02	-2 688,28	-81 940,30
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			-79 252,02	-2 688,28	-81 940,30
BERÄKNAT RESULTAT***			0,00	0,00	0,00

20231231

Ing.föreningen TLH donationsstiftelse
5023

Noter

tkr	2023	2022
Not 1 Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-0,4	-0,4
Avgifter Länsstyrelsen	-0,2	-0,2
Annonskostnader/övriga kostnader	0,0	0,0
Summa kostnader	**-0,6**	**-0,6**
Not 2 Ränteintäkter		
Ränteintäkter	3,8	4,0
Summa intäkter	**3,8**	**4,0**
Not 3 Anläggningstillgångar		
Handelsbanken fonder	74,5	74,7
Summa anläggningstillgångar	**74,5**	**74,7**
Not 4 Likvida medel		
Handelsbanken	6,2	4,0
Swedbank	1,2	0,6
Summa likvida medel	**7,4**	**4,6**
Marknadsvärde Stiftelsefond Cri	85,9	79,0
Not 5 Kortfristiga skulder		
Stiftelse kapital	-59,5	-59,5
Bundet kapital	-10,2	-9,9
Fritt eget kapital	-11,9	-9,3
Upplupna kostnader, Länsstyrelsen	-0,2	-0,6
Summa kortfristiga skulder	**-81,9**	**-79,3**
Fritt eget kapital vid årets ingång	-9,3	-6,3
Kapitalisering	0,4	0,4
Årets resultat	-3,1	-3,4
Beslutad utdelning	0,0	0,0
Fritt eget kapital vid årets slut	**-11,9**	**-9,3**

Härnösand
2024-

Kommunstyrelsens ordf.	1:e vice ordf.	2:e vice ordf.

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-04-16

Dnr
KS/2024-000099

Kommunstyrelseförvaltningen
Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017
ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Årsplan för miljöavdelningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att kommunstyrelsen i rollen som jävsnämnd godkänner årsplan för miljöavdelningen i de delar som rör jävsärenden under 2024.

Beskrivning av ärendet

Miljöavdelningen ansvarar för tillsyn inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedelssäkerhet, alkohol, tobak och receptfria läkemedel. Avdelningen medverkar även bland annat i kommunala planeringsfrågor, genomför luftmätningar samt erbjuder allmänhet och företag energirådgivning. Uppgifterna inom naturvård har flyttat till teknikavdelningen, men behov- och tillsynsplan inkluderas inom detta dokument ändå. Inom naturvård beslutas bland annat om strandskyddsdispenser och kalkning av sjöar och vattendrag genomförs.

Årsplaneringen syftar till att ge en samlad bild över miljöavdelningens arbetsuppgifter och prioriteringar för 2024 och görs för att klara kraven enligt följande lagstiftningar:

- Tillsynsförordningen till miljöbalken anger att det ska finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska årligen upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken.
- Enligt EG´s förordning ska kontrollmyndigheterna ha en kontrollplan som beskriver hur livsmedelskontrollen går till. I Livsmedelsverkets föreskrifter om offentlig kontroll av livsmedel finns mer detaljerade bestämmelser om innehåll. Kontrollplanen ska avse en period på tre år. Kontrollplanen tas upp för särskilt beslut i samhällsnämnden.
- Enligt alkohollagen (2010:1622) ska kommunerna upprätta en tillsynsplan som ska lämnas till Länsstyrelsen.

Prioriteringar mellan uppgifter har gjorts utifrån vilka uppgifter som krävs utifrån lagstiftning, inkommande ärenden och övriga uppgifter.

Det finns punkter i årsplanen där samhällsnämnden är både tillsynsmyndighet och verksamhetsutövare och då träder kommunstyrelsen in som tillsynsmyndighet. Samhällsnämnden beslutar alltså om årsplanen med undantag för de delar där man även är verksamhetsutövare, där träder kommunstyrelsen in och fattar beslut i deras ställe. I rutinen för hur vi undviker tillsynsjäv finns exempel på situationer där tillsynsjäv kan uppstå.

Socialt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget till årsplan tar utgångspunkt i att kommunen ska prioritera det som gör mest miljönytta. Vårt arbete bidrar till att nå målen inom bland annat Agenda 2030.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Då samhällsnämnden inte kan vara både verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet är det viktigt att kommunen har rutiner för att hantera dessa frågor. Enligt kommunens reglemente är det kommunstyrelsen som träder in i samhällsnämndens ställe när jäv uppstår.

Beslutsunderlag

Samhällsnämnden, sammanträdesprotokoll, 2024-04-25§ 63

Samhällsförvaltningen, tjänsteskrivelse, 2024-04-10

2024 Årsplan miljöavdelningen

Bilaga 1, Behovsutredning 2024-2026

Bilaga 2 Tillsynsplan serveringstillstånd.

Petra Werner
Chef Kanslienheten

Ina Lindström Skandevall
Utredare

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
2024-04-25

Samhällsnämnden

Plats och tid	Olof Högbergsalen, Sambiblioteket, torsdagen den 25 april 2024 kl 08.15-15.15. Ajournering: 10.15-10.30, 12.10-13.10, 14.15-14.30.
Beslutande	Ledamöter Helena Elfvendal (MP), ordförande Hans Rosengren (S), 1:e vice ordförande Christian Wasell (M), 2:e vice ordförande Ro Blomkvist (S) tjänstgörande ersättare för Linda Saltin (S) Anders Nordin (S) Charlotte Höglund-Bystedt (SD) Per-Eric Norberg (C) Anders Bergqvist (V) §§ 53-59, 61-74 Osman Salih Saidabdala (S) tjänstgörande ersättare för Anders Bergqvist (V) § 60 Kenneth Högberg (KD) Kurt Rydqvist (S) Ronja von Post (M)
Närvarande ej tjänstgörande ersättare	Ersättare Olle Chorell (MP) Anna Andersson (L) Glenn Sehlin (SD) Anci Sköld (S)
Övriga närvarande	Petri Niemelä, alkohol- och tobakshandläggare, Kristin Sundvisson, studerar till bygglovhandläggare, Thomas Jenssen, förvaltningschef, Erika Engblom, nämndsekreterare samt övriga under informationsärenden enligt § 53
Justerare	Per-Eric Norberg (C)
Justeringens plats och tid	Samhällsförvaltningens lokaler, torsdagen den 25 april 2024 kl. 15.30.

Underskrifter

Sekreterare	Erika Engblom	Paragrafer	§ 63
Ordförande	Helena Elfvendal		
Justerare	Per-Eric Norberg		

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ	Samhällsnämnden		
Sammanträdesdatum	2024-04-25		
Datum då anslaget sätts upp	2024-04-25	Datum då anslaget tas ned	2024-05-17
Förvaringsplats för protokollet	Samhällsförvaltningen		

Underskrift

Erika Engblom

Samhällsnämnden

Ärendelista

§ 63 Dnr 2024-000014 1.1.3.1 3
Årsplan för miljöavdelningen 3

§ 63 Dnr 2024-000014 1.1.3.1

Årsplan för miljöavdelningen

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att i rollen som jävsnämnd godkänna årsplan för miljöavdelningen i de delar som rör jävsärenden under 2024,

att fastställa årsplanen som tillsynsplan för 2024 med behovsutredning enligt miljöbalken för år 2024-2026,

att fastställa årsplanen som tillsynsplan för 2024 enligt alkohollagen,

att fastställa årsplanen för miljöavdelningen som verksamhetsplan med behovsutredning för 2024,

att delge årsplanen och dess Bilaga 1 Tillsynsbehov 2024, samt Bilaga 2 Tillsynsplan för alkohol och tobak till Länsstyrelsens miljötillsynsenhet, och

att ärendet omedelbart justeras.

Bakgrund

Miljöavdelningen ansvarar för tillsyn inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedelssäkerhet, alkohol, tobak och receptfria läkemedel. Avdelningen medverkar även bland annat i kommunala planeringsfrågor, genomför luftmätningar samt erbjuder allmänhet och företag energirådgivning. Uppgifterna inom naturvård har flyttat till teknikavdelningen, men behov- och tillsynsplan inkluderas inom detta dokument ändå. Inom naturvård beslutas bland annat om strandskyddsdispenser och kalkning av sjöar och vattendrag genomförs.

Årsplaneringen syftar till att ge en samlad bild över miljöavdelningens arbetsuppgifter och prioriteringar för 2024 och görs för att klara kraven enligt följande lagstiftningar:

- Tillsynsförordningen till miljöbalken anger att det ska finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska årligen upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken.
- Enligt EG´s förordning ska kontrollmyndigheterna ha en kontrollplan som beskriver hur livsmedelskontrollen går till. I Livsmedelsverkets föreskrifter om offentlig kontroll av livsmedel finns mer detaljerade

bestämmelser om innehåll. Kontrollplanen ska avse en period på tre år. Kontrollplanen tas upp för särskilt beslut i samhällsnämnden.

- Enligt alkohollagen (2010:1622) ska kommunerna upprätta en tillsynsplan som ska lämnas till Länsstyrelsen.

Prioriteringar mellan uppgifter har gjorts utifrån vilka uppgifter som krävs utifrån lagstiftning, inkommande ärenden och övriga uppgifter.

Socialt perspektiv

Alkohollagen utgår från mål kopplade till folkhälsa, vilket gör att kommunens arbete med tillstånd och tillsyn bidrar till dessa mål.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget till årsplan tar utgångspunkt i att kommunen ska prioritera det som gör mest miljönytta. Vårt arbete bidrar till att nå målen inom bland annat Agenda 2030.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Årsplanen för miljöavdelningen utgör en grund för att kommunen ska uppfylla ett flertal lagstiftningar. Planeringen av behoven utgör också ett bra underlag för budget och budgetuppföljning.

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-02-21
Bilaga 1 - Årsplan för miljöavdelningen 2024 inklusive två bilagor
Miljötillsynsförordningen 2011:13
EU-förordning 2017/625
Alkohollagen 2010:1622

PLAN

Datum
2024-02-22

Diarienummer
SAM-2024-1185

Samhällsförvaltningen
Helene Lager
helene.lager@harnosand.se

Årsplan för miljöavdelningen 2024

Miljöavdelningen ansvarar för tillsyn inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedelssäkerhet, alkohol, tobak och receptfria läkemedel.

Miljöavdelningen medverkar även bland annat i kommunala planeringsfrågor, genomför luftmätningar samt erbjuder allmänhet och företag energirådgivning. Ett annat arbetsområde är inom naturvård där vi bland annat arbetar med olika bidragsfinansierade naturvårdsprojekt och ansvarar för kalkning av sjöar och vattendrag. Från och med 2024 har naturvårdsfrågorna flyttats till teknikavdelningen, men dessa tas med ändå utifrån behovs- och tillsynsplan.

Årsplaneringen syftar till att ge en samlad bild över miljöavdelningens arbetsuppgifter och prioriteringar för 2024 och görs för att klara kraven enligt följande lagstiftningar:

- Tillsynsförordningen till miljöbalken anger att det ska finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska årligen upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska baseras på behovsutredningen samt register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn.
- Enligt EG´s förordning ska kontrollmyndigheterna ha en kontrollplan som beskriver hur livsmedelskontrollen går till. I Livsmedelsverkets föreskrifter om offentlig kontroll av livsmedel finns mer detaljerade bestämmelser om innehåll. Kontrollplanen ska avse en period på tre år.
- Enligt alkohollagen (2010:1622) ska kommunerna upprätta en tillsynsplan som ska lämnas till Länsstyrelsen.

Samtliga tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter planeras få minst ett tillsynsbesök per år. För de anmälningspliktiga verksamheterna varierar besöksintervallen utifrån tidigare tillsynserfarenheter och en enkel riskbedömning, men frekvensen är normalt från varje år till vart tredje år, se bilaga 1.

En ny lagstiftning där företag ska efterhandsdebiteras vid tillsyn av livsmedel införlivades från 1 januari 2023. Ett stort arbete med att riskklassa

de livsmedelsföretag som finns i kommunen gjordes under 2023 inför ny lagstiftning som trädde i kraft 1 januari 2024. Denna lagstiftning innebär att det blir en markant minskning av antalet livsmedelstillsyn som behöver genomföras under 2024. All planerad livsmedelstillsyn genomfördes under 2023. Se vidare ärende SAM-2024-1042.

De senaste åren har inkommande ärenden gällande enskilda avlopp ökat och också antalet ärenden med förbud som behöver följas upp. Utifrån detta finns det inte samma möjlighet att göra den egeninitierade avloppsinventeringen. En precisering av skyddsnivåerna i kommunen togs fram 2023 men en ny plan för inventering av enskilda avlopp behövde prioriteras ner. Den kommer istället att tas fram under 2025, beroende på antalet inkommande ärenden, och kommer ge ett bra underlag för kommande år.

För att möta behovet av digitalisering samt anpassa vårt arbete till kundens behov och vår möjlighet till service satsar miljöavdelningen på att jobba med verksamhetsutveckling. Detta gagnar även andra avdelningar på förvaltningen. Avdelningen deltar i arbetet med En väg in för att förbättra den första kontakten som ett företag har med kommunen. Vi deltar även i arbetet med en designprocess för Lätt att göra rätt, där vi ska identifiera vad företag och privatpersoner anser att vi kan förbättra för att våra tillståndsprocesser ska vara lätta att förstå.

Miljöavdelningen har tagit fram en handlingsplan för att bedriva tillsyn av prioriterade förorenade områden. Uppgiften är en åtgärd enligt Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och bidrar till att nå miljökvalitetsnormerna för vatten.

Under 2023 mättes luftkvaliteten gällande partiklar, vilket kommer att fortsätta under 2024. En rapport för resultatet 2023 kommer att tas fram under våren 2024, där eventuella åtgärder föreslås.

En ny uppgift för avdelningen är att godkänna avfallsplaner för fritidsbåtshamnar och genomföra tillsyn av dem. Fritidsbåtshamnar ska kunna ta emot allt avfall som fritidsbåtar har behov av att lämna. Syftet är att minska marin nedskräpning.

Från den 1 januari 2024 ska restauranger, kaféer, livsmedelsbutiker och andra serveringsställen kunna erbjuda mat och dryck för take away i muggar och matlådor som kan återanvändas. Detta är ett nytt tillsynsområde som vi ansvarar för. Det implementeras också nya krav på avfallshantering, som att separera bioavfall från och med 1 januari 2024, vilket kan innebära en del dispensansökningar och tillsyn i framtiden.

Kompetensutveckling kommer att ske inom dricksvattenområdet där ny lagstiftning har trätt i kraft. Arbetet med förorenade områden kommer att fortsätta under lång tid och en medarbetare kommer därför kompetensutvecklas inom detta. Arbetsuppgifter och krav kopplat till dagvattenfrågor ökar och vi behöver därför kompetensutveckling även inom det området.

Antal verksamheter som miljöavdelningen ska ha tillsyn på:

Verksamhetsområde	Antal ca
Miljö – miljöfarliga verksamheter, tillstånds- och anmälningspliktiga	48
Miljö – köldmedia	68
Livsmedel	204
Hälsa, anmälningspliktiga	64
Alkohol och tobak	52
Totalt ca	**436**

Prioritering av resurser

Under 2023 anställdes en handläggare för alkohol, tobak och läkemedel samt en handläggare inom miljöskydd.

Under 2024 består miljöavdelningen av åtta medarbetare, varav ett par jobbar deltid utifrån föräldraledighet, samt miljöchef. Ett par personer är föräldralediga på deltid och en person sjukskriven på deltid. Miljöchefen är utlånad deltid under året för att driva arbetet med att förbereda kommunen och bolagen för kommande inflyttning i och med nya etableringar i och runt kommunen.

Totalt finns 7,3 årsarbetskrafter för 2024, behovsutredningen visar att det skulle behövas 9,7 årsarbetskrafter för att uppfylla alla behov (se bilaga 1).

Kommunförbundet anger att en tjänst motsvarar ca 1900 timmar/år, varav tillgänglig tid 1100 timmar/år.

Fördelning av resurser (årsarbetskrafter) per huvudområde 2024:

Huvudområde	Behov	Prioritering
Miljöskydd	2,1	1,9
Förorenade områden	0,6	0,6
Enskilda avlopp	1,3	1,2
Livsmedel och dricksvatten	1,1	1,1
Hälsoskydd	0,8	0,7
Energirådgivning	0,5	0,2
Alkohol, tobak och läkemedel	0,9	0,8
Övrigt inkl. verksamhetsutveckling	2,4	0,8
Totalt:	**9,7**	**7,3**

Miljöavdelningen kommer under året att behöva se över vad som prioriteras allt eftersom beroende på antalet inkommande ärenden. Vi har räknat med att

antalet inkommande ärenden inom enskilda avlopp inte ökar men ligger kvar på samma nivå som föregående år. Det kommer därför inte beslutas förrän längre fram under året om det finns möjlighet att genomföra den egeninitierade inventeringen eller inte. Under 2024 och 2025 kommer ett stort administrativt arbete att göras för att nå kraven enligt Havs- och vattenmyndigheten, kopplat till den information som behöver registreras för avloppen.

Utifrån att vi nu har en till handläggare inom miljöskydd så kommer vi förutom den lagstadgade tillsynen även ha bättre möjlighet att prioritera egeninitierade tillsynsprojekt med bäring på den nationella strategiska planen för miljöfarlig verksamhet. Även det påbörjade arbetet med förorenade områden kan fortsätta på ett bättre sätt. Äldre miljötillstånd kommer att ses över, tillsyn av avloppsreningsverk samt av jordbruk kommer att prioriteras och en policy gällande oljeavskiljare kommer att tas fram. Vi deltar även i arbetsgruppen för VA-strategi tillsammans med HEMAB.

Inom hälsoskydd prioriteras bland annat skolor, förskolor, fotvård och bassäng- och strandbad. Inom strandskydd prioriteras inkommande dispensansökningar.

För att kunna genomföra energi- och klimatrådgivning prioriteras den inre tillsynen inom serveringstillstånd ner. Uppsökande uppdrag inom energi- och klimatrådgivning behöver prioriteras ner.

Behovsutredning gällande livsmedelskontroll och uppföljning av densamma tas i särskilt beslut i samhällsnämnden, se ärende SAM-2024-1042.

Detaljerade listor för vilka verksamheter som ingår som underlag för de olika tillsynsaktiviteterna finns hos miljöavdelningen.

Bilagor

Bilaga 1 Behovsutredning 2024-2026

Bilaga 2 Tillsynsplan för serveringstillstånd, tobak, folköl, e-cigaretter samt vissa receptfria läkemedel 2024

Samhällsförvaltningen
Helene Lager
helene.lager@harnosand.se

Behovsutredning 2024-2026

Bilaga 1 till Årsplan för miljöavdelningen 2024.

För serveringstillstånd och tobak se bilaga 2. För livsmedelstillsyn, se ärende SAM-2024-1042.

1. Miljöfarlig verksamhet

Miljöfarlig verksamhet	2023	Behov 2024	Prio ordning 2024	2025	2026
Styrd tillsyn					
Tillstånds eller anmälningspliktiga verksamheter (A, B och C)					
Tillsyn B och C-verksamheter 9 kap MB	491	424	1	424	424
Energitillsyn	0	50	1	25	25
Luftmätning, länssamarbete	70	100	1	50	50
Summa timmar	**561**	**574**		**499**	**499**
Behovsprioriterad tillsyn					
Ej anmälningspliktiga verksamheter (U)					
Jordbrukstillsyn	100	100	1	0	0
Tillsyn engångsförpackningar	0	100	1	0	0
Bekämpningsmedelsförsäljning	50	50	2	0	0
Tillsyn växtskyddsmedel hänförda till klass 1 So	20	20	1	0	0
Byggrivning	0	0	3	0	0
Grönyteföretag	40	40	2	0	0
Åkerier	10	10	1	0	0
VA-strategier	30	100	1	50	50
Dricksvattenskydd	40	40	3	75	75
Tillsyn vattenskyddsområde	150	8	1	20	50
Bilverkstäder, fordonstvättar	60	10	2	40	100
Sprängämnesprekursorer	10	10	1	10	10
Tandläkare	50	40	2	0	0
Småbåtshamnar	0	45	1 + 3	40	10
Oljeavskiljare	0	20	1	75	25
Uppdatera miljöbalkstillstånd	50	55	1	55	55

Dagvatten	0	120	1	120	120
ARV U-verksamhet	30	30	1	0	0
ABP	2	10	1	10	10
Dioxiner från småskalig förbränning	0	25	2	0	0
Övriga verksamheter	0	20	3	0	0
Tillsynsprojekt U-verksamheter				350	350
Summa timmar	**642**	**853**		**845**	**855**
Händelsestyrd tillsyn					
Ansökningar och klagomål					
Klagomålsärenden	200	200	1	200	200
Värmepumpar	70	70	1	70	70
Avfallsdispenser	100	100	1	100	100
Köldmedier	120	120	1	120	120
§28 ärenden	70	70	1	70	70
Cisterner	20	20	1	20	20
Anmälan enligt 9 kap 6§	120	120	1	120	120
Summa timmar	**700**	**700**		**700**	**700**
Skattefinansierad tillsyn					
Sanktionsavgifter och åtalsanmälningar			1		
Obefogade klagomål och uppföljningar			1		
Yttranden miljöfarlig verksamhet	50	50	1	50	50
Internt stöd miljöbalk mm	100	100	1	100	100
Tillståndsärenden 9 kap MB (yttranden)	80	80	1	80	80
Summa timmar	**230**	**230**		**230**	**230**
Summa total	**2133**	**2357**		**2274**	**2284**

2. Förorenade områden

Förorenade områden	**2023**	**Kvar från 2023**	**Behov 2024**	**Prio-ordning 2024**	**2025**	**2026**
Styrd tillsyn						
Tillstånds eller anmälningspliktiga verksamheter						
Formgummi	20		20	1	20	20
Summa timmar	20		20		20	20
Behovsprioriterad tillsyn						
Ej anmälningspliktiga verksamheter						
Ta fram EBH strategisk plan	10	0	0	2	0	0
Utifrån strategisk plan, regional samverkan	50	50	50	2	50	50
PFAS inventering			30	1	0	0

Pågående, identifierade, branschklassade objekt.						
Miljötillsyn o MIFO-inventering av 10 objekt per år.	300	300	300	1	300	300
Summa timmar	360		380		350	350
Skattefinansierad tillsyn						
Sanktionsavgifter och åtalsanmälningar				1		
Kompetensutveckling			50	1	50	50
Obefogade klagomål och uppföljningar				1		
Internt stöd, detaljplaner mm	100		200	1	200	200
Summa timmar	100		250		250	250
Summa total	**480**		**650**		**620**	**620**

3. Hälsoskydd

Hälsoskydd	**Årlig avgift motsvarande (h)**	**2024**	**2025**	**2026**	**Prioritering**
Styrd tillsyn					
Anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter					
Tatuerare och piercing	12	16	0	20	Normalt (2/3)
Fotvård	16	48	0	0	Lågt (1/3)
Akupunktur	3	9	0	0	Lågt (1/3)
Håltagning och barberare?	Timavgift				
Bassängbad	18	18	18	18	Högt (1)
Skolor	119	119	199	119	Högt (1)
Förskolor	159	160	160	160	Högt (1)
Fritidsverksamhet (inkluderat i skolorna)	0	0	0	0	-
Kosmetiska solarier*	Timavgift	9	0	0	Lågt (1/3)

		327	379	377	317	
Behovsprioriterad tillsyn						
Ej anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter						
Årliga avgifter						
Kommunala strandbad, 12 st		6	30	6	6	Högt (1)
Timavgift						
Flerbostadshus	Timavgift		100	100	20	Lågt (1/3)
Lokaler för vård och omhändertagande	Timavgift		0	0	0	Lågt (1/3)
Samlingslokaler m.m.	Timavgift		0	0	0	Sporadiskt
Hotell och vandrarhem	Timavgift		0	0	0	Sporadiskt
Idrotts- och fritidsanläggningar	Timavgift		0	0	0	Lågt (1/3)
Strandbad, övriga	Timavgift		0	0	0	Sporadiskt
Camping	Timavgift		0	0	0	Sporadiskt
Lokaler för hygienisk behandling - Massörer, frisörer m.fl.	Timavgift					Sporadiskt
Lokaler för förvaring av djur	Timavgift		0	0	0	Sporadiskt
Uppföljning tillstånd för djur inom detaljplan	Timavgift		0	0	0	Sporadiskt
Radon (strålskydd)	Timavgift		70	15	15	Lågt (1/3)
		6	200	121	41	
Händelsestyrd tillsyn						
Ansökningar och klagomål						
Klagomål kopplat till inomhusmiljö			150	150	150	
Anmälan enligt §38 samt solarier			25	25	25	
Ansökan om tillstånd för djur inom detaljplan			35	35	35	
Saneringsintyg			10	10	10	
Objektsknutet smittskydd			25	25	25	

		245	245	245	
Skattefinansierad tillsyn					
Sanktionsavgifter och åtalsanmälningar					
Obefogade klagomål och uppföljningar					
Yttranden ordningslag		30	30	30	
Gammamätning (hälsoskydd)		30	12	12	
		60	**42**	**42**	

4. Enskilda avlopp

Enskilt avlopp	**Antal (ca)**	**Behov per år (h)**	**2024**	**2025**	**2026**	**Prioritering**
Styrd tillsyn						
Tillstånds eller anmälningspliktiga verksamheter						
Behovsprioriterad tillsyn						
Ej anmälningspliktiga verksamheter						
Avloppsinventering	25 st	320	320	320	320	1
		320	320	320	320	
Händelsestyrd tillsyn						
Ansökningar och klagomål						
Ansökningar/anmälningar	53 st	848	848	848	848	1
Klagomål	4 st		32	32	32	1
		848	880	880	880	
Skattefinansierad tillsyn						
Sanktionsavgifter och åtalsanmälningar						
Obefogade klagomål och uppföljningar						
Yttranden						
Inventeringstrategi	1		50			2
Hög/normal skyddsnivå miljö/hälsoskydd	1					
VA-plan						
Rapportering till HaV	2700		250	1000		1
Vite						

	300
Summa total	1500

5. Strandskydd

	Behov 2024	Prioriterat 2024	2025	2026
Strandskyddsdispenser	300	300	300	300

6. Övriga områden

Övriga områden	**Behov 2024**	**Prioriterat 2024**
Energi- och klimatrådgivning	0,5	0,2
Övrigt inklusive verksamhetsutveckling	2,4	0,8
Summa total	2,9	1,0

Datum
2024-02-01

Diarienummer
SAM-2024-1185

Samhällsförvaltningen
Petri Niemelä
petri.niemela@harnosand.se

Tillsynsplan för serveringstillstånd, tobak, folköl, e-cigaretter samt vissa receptfria läkemedel 2024.

1. Tillsyn av serveringstillstånd

Servering av starköl, vin, spritdrycker och andra jästa alkoholdrycker får endast ske av den som meddelas serveringstillstånd enligt alkohollagen (2010:1622). Servering får bara ske i sådan omfattning och under sådana former att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet på serveringsställena undviks. De förutsättningar som gäller för att erhålla serveringstillstånd ska vara uppfyllda även efter det att tillstånd meddelas.

Kommunen ska enligt alkohollagen bedriva tillsyn över att alkohollagens bestämmelser följs. Om missförhållanden upptäcks kan kommunen meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarligare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning. Kommunen kan även under vissa förutsättningar återkalla ett serveringstillstånd.

Tillsynen avser såväl tillståndshavare med stadigvarande serveringstillstånd samt tillståndshavare som meddelas tillfälligt serveringstillstånd. Serveringstillstånd kan avse servering till allmänheten eller slutna sällskap.

Tillsynen består av förebyggande, inre samt yttre tillsyn.

1.1 Förebyggande tillsyn

Den förebyggande tillsynen ska ske genom:

- Ta fram och följa tillsynsplanen för året.
- Information, utbildning och rådgivning till näringsidkare och serveringspersonal i samverkan med krögare, myndigheter och andra berörda.
- Vara sakkunnig i alkohollagstiftningen och behärska myndighetsutövning, bland annat genom att medverka vid informationstillfällen och informera media.
- Information till blivande krögare samt en uppdaterad hemsida.

Som ett led i den förebyggande tillsynen ska samhällsförvaltningen upprätthålla kontakt med branschen och andra myndigheter för att ge

förutsättningar för ett utvecklat samarbete. Vidare ska formerna för dialog och samverkan med livsmedelskontroll, Polismyndigheten, Skatteverket m.fl. ske med syfte att öka effektiviteten i tillsynsarbetet.

1.2 Inre tillsyn

Inre tillsyn är av administrativ karaktär som främst består av kontroll och uppföljning av tillståndshavarnas ekonomiska och personliga förhållanden. Det sker efter remissförfarande. Samverkan sker med andra myndigheter som exempelvis Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten eller Skatteverket. Den innebär också kontroll av rapporter från andra myndigheters restauranginspektioner. Den inre tillsynen omfattar även granskning av den årliga, av tillståndshavarna inlämnade, restaurangrapporten.

Den inre tillsynen sker genom att:

- Tillståndshavare kontrolleras. Detta kan ske planerat, eller exempelvis om anmälningar kommer in från annan myndighet eller allmänheten Särskild vikt ska läggas vid kontroll av vandel och ekonomiska förhållanden i övrigt.
- Företagets marknadsföring av alkohol i dagspress eller andra media kontrolleras.

1.3 Yttre tillsyn

Med yttre tillsyn avses den tillsyn som sker på serveringsstället, vilket innebär kontroll av att alkoholserveringen sker i enlighet med tillståndet och bestämmelser enligt alkohollagen och anslutande bestämmelser samt då det avser rökning på serveringsstället även lagen om tobak och liknande produkter.

Tillsynen kan ske av kommunen enskilt eller genom så kallad samordnad tillsyn. Då sker tillsynen riktat och metodiskt genom samverkan med till exempel Polismyndigheten och Räddningstjänsten. Yttre tillsyn kan delas in i rutinbesök, påkallade besök eller uppföljningsbesök och sker dagtid, kvälls- eller nattetid. Merparten av tillsynen ska vara utspritt under året. Under sommarhalvåret kan det dock förekomma utomhusevenemang samt säsongsbetonad utomhusservering som kan påkalla extra tillsyn. Som regel ska myndigheten ha som målsättning att genomföra minst ett tillsynsbesök per tillståndshavare och år.

Yttre tillsyn avser främst kontroll av:

- Ordning.
- Nykterhet.
- Att servering inte sker till minderåriga.
- Matutbud, hur länge mat erbjuds samt prissättning på mat.
- Alkoholfria alternativ.
- Priser på alkohol och alkoholfria alternativ.
- Om kvitto erbjuds.

- Musiknivå.
- Annonsering/marknadsföring.
- Om personalen är utbildad i ansvarsfull alkoholservering.
- Antal gäster.
- Hur många gäster lokalen är anpassad för.
- Att serveringsansvarig finns på plats.
- Tillståndsbevis samt villkor förenade med tillståndet.
- Om rökförbudet efterlevs på uteservering och i anslutning till entré eller andra ytor.

Formerna för samverkan med bland annat Polismyndigheten, Räddningstjänsten, Skatteverket m.fl. ska fortsätta att utvecklas.

Tillsynen ska så långt som möjligt utföras av minst två personer, dels av säkerhetsskäl och dels för att kunna bestyrka uppgifterna i tillsynsrapporten. Vid nya tillstånd bör tillsynsmyndigheten eftersträva att göra en tillsyn på plats efter cirka två månader.

Det finns olika riskfaktorer som kan öka risken för att alkohollagens krav inte uppfylls. I planeringen av tillsynen hos en verksamhet, värderas riskfaktorer som förknippas med den aktuella verksamheten. Dessa riskfaktorer är:

• Åldersgrupp verksamheten riktar sig till

• Hur länge verksamheten har öppet

• Omsättningen av alkohol på serveringsstället

Verksamheterna placeras i den riskgrupp där flest riskfaktorer uppfylls i den aktuella verksamheten. Ovanstående värdering leder till att en verksamhet placeras i en av fyra nedanstående grupper:

Riskgrupp	**Riskfaktorer**			
1 – Mycket låg risk	Dagverksamhet	Vuxna gäster	Låg omsättning av alkohol	Ej centralt läge
2 - Låg risk	Dag- och kväll	Yngre/blandade gäster	Större omsättning alkohol	Centralt
3 - Mellanrisk	Kväll/natt	Blandade gäster	Större omsättning alkohol	Centralt
4 – Hög risk	Kväll/natt	Unga gäster	Hög omsättning alkohol	Centralt

De olika grupperna motsvarar intervall för tillsynsbesök.

Riskgrupp	Tillsynsintervall
1.	Besök vart 3:e år.
2.	Besök vartannat år.
3.	Varje år.
4.	Tre gånger per år.

Enligt taxa för serveringstillstånd, tobakstillstånd och avgifter för folköl och receptfria läkemedel, antagen av kommunfullmäktige 2023-12-18, tar Härnösands kommun ut en avgift för tillsynen.

2. Tillsyn av folköl

Den som bedriver detaljhandel med eller servering av folköl är skyldig att anmäla detta till kommunen. Ett register över anmälda försäljare hålls av Samhällsförvaltningen. De som anmält till kommunen att de bedriver detaljhandel med eller servering av folköl ska själva utöva särskild kontroll, så kallad egenkontroll. Ett sådant program är verksamhetsutövarens egen policy över att försäljningen bedrivs i enlighet med alkohollagens bestämmelser. Bland annat ska den innehålla uppgifter om utbildning av personal, vem som är försäljningsansvarig, rutiner för ålderskontroll, riskanalyser m.m. Vid försäljning av folköl måste det också finnas matvaror till försäljning. Matvaror, eller då det är fråga om matservering, får endast säljas i en enligt livsmedelslagstiftningen godkänd livsmedelslokal. Med matvaror avses varor ur det vanliga livsmedelssortimentet.

Förebyggande och inre tillsyn sker genom att:

- Hålla och uppdatera register över anmälda försäljningsställen.
- Säkerställa att grundvillkoren för försäljning uppfylls.
- Lämna kontinuerlig information till berörda näringsidkare om gällande lagstiftning och vikten av egenkontrollprogram, till exempel genom informationsbrev och uppdaterad hemsida.

Vid yttre tillsyn ska en kontroll ske av:

- Försäljningsstället har ett egenkontrollprogram anpassat efter den egna verksamheten.
- Det finns en tydlig och klart synbar skylt med information om gällande åldersgräns.
- Försäljning av matvaror sker.
- Folkölen exponeras på rätt sätt i butiken.

- Marknadsföringen av folköl sker på ett med lagstiftningen förenligt sätt.

Enligt taxa för serveringstillstånd, tobakstillstånd och avgifter för folköl och receptfria läkemedel, antagen av kommunfullmäktige 2023-12-18, tar Härnösands kommun ut en avgift för tillsynen.

3. Ansökan om försäljning och tillsyn av tobaksvaror

Den 1 juli 2019 började lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter att gälla. Lagen om e-cigaretter och påfyllningsbehållare fördes in i den nya tobakslagen.

I den nya tobakslagen har det införts regler om tillståndsplikt för försäljning av tobaksvaror både i detaljhandeln och i partihandeln. Tillstånd krävs inte för försäljning av e-cigaretter och påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökningen och andra liknande produkter. Ett tillstånd för försäljning av tobaksvaror kan gälla för viss tid eller tillsvidare.

Andra viktiga förändringar som började gälla när lagen tobak och liknande produkter trädde i kraft är utökade rökfria miljöer såsom inhägnade platser utomhus huvudsakligen avsedda för idrottsutövning, på lekplatser som allmänheten har tillträde till och utanför entréer till exempelvis restauranger och butiker. Rökning har även förbjudits på uteserveringar på restauranger och andra serveringsställen liksom på utomhusområden i inrikes kollektivtrafik etc. Tidigare sanktioner i form av omhändertagande av tobak och försäljningsförbud har försvunnit. I stället har varning och återkallelse införts som nya sanktionsmöjligheter.

Ett register över tillståndshavare hålls av samhällsförvaltningen. Kommunen utövar tillsyn enligt lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter. Den som bedriver detaljhandel eller partihandel med tobaksvaror ska utöva särskild kontroll enligt tobakslagen. En sådan kontroll ska dokumenteras i ett egenkontrollprogram som skickas in till kommunen.
Egenkontrollprogrammet är likartat det som avser försäljning av folköl och bör därför se ut på ungefär samma sätt. Något krav på godkänd livsmedelslokal eller utbud av matvaror finns dock inte vid tobaksförsäljning.

Förebyggande och inre tillsyn sker genom att:

- Hålla och uppdatera register över försäljningsställen för tobak samt anmälningspliktiga varor.
- Säkerställa att grundvillkoren för försäljning uppfylls.
- Lämna kontinuerlig information till berörda näringsidkare om gällande lagstiftning och vikten av egenkontrollprogram, till exempel genom informationsbrev och uppdaterad hemsida.
- Samverka med andra myndigheter i frågor om tillsyn av tobaksförsäljning samt dokumentera rutiner och tillsynsarbete.
- Tillsyn på tillståndshavare såsom juridiska personer samt personer med betydande inflytande. Särskild vikt ska läggas vid kontroll av vandel och ekonomiska förhållanden.

Vid yttre tillsyn ska en kontroll ske av att:

- Tillståndsbevis finns på försäljningsstället.
- Försäljningsstället har ett egenkontrollprogram anpassat efter den egna verksamheten.
- Det finns minst en tydlig och klart synbar skylt med information om gällande åldersgräns.
- Tobaksvarorna exponeras på rätt sätt i butiken.
- Marknadsföringen av tobaksvaror sker på ett med lagstiftningen förenligt sätt.
- Märkning och förpackning av tobaksvaror.
- Produktpresentation och medföljande information av tobaksvaror.

Enligt taxa för serveringstillstånd, tobakstillstånd och avgifter för folköl och receptfria läkemedel, antagen av kommunfullmäktige 2022-12-19, tar Härnösands kommun ut en avgift för tillsynen.

4. Tillsyn av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Sedan 1 juli 2019 gäller lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

För den som säljer e-cigaretter och påfyllningsbehållare gäller fortsatt anmälningsförfarande till kommunen. Ett egenkontrollprogram ska upprättas och lämnas in med anmälan.

Förebyggande och inre tillsyn sker genom att:

- Hålla och uppdatera register över anmälda försäljningsställen.
- Lämna kontinuerlig information till berörda näringsidkare om gällande lagstiftning och vikten av ett egenkontrollprogram, till exempel genom informationsbrev och uppdaterad hemsida.
- Samverka med andra myndigheter i frågor om tillsyn av försäljningen samt dokumentera rutiner och tillsynsarbete.

Vid yttre tillsyn ska en kontroll ske av:

- Försäljningsstället har ett egenkontrollprogram anpassat efter den egna verksamheten.
- Det finns minst en tydlig och klart synbar skylt med information om gällande åldersgräns.
- Granska hur marknadsföringen ser ut för produkter som säljs.
- Det finns identitetsmärkning och säkerhetsmärkning på produkter som säljs.
- Granska informationen på produkter som säljs.
- Varorna exponeras på rätt sätt.
- Marknadsföringen av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare sker på ett med lagstiftningen förenligt sätt.

- Förpackningarna har hälsovarningar samt innehåller informationsblad och innehållsdeklaration.

5. Rökfria miljöer

Samhällsförvaltningen ska inom ramen för tillsyn av rökfria miljöer utföra tobakstillsyn. Exempel på dessa rökfria miljöer är inhägnade platser utomhus huvudsakligen avsedda för idrottsutövning, lekplatser som allmänheten har tillträde till, entréer utanför till exempel restauranger och butiker, utomhusområden i inrikes kollektivtrafik samt skolor etc.

Även tillsyn av rökfria miljöer kopplade till restauranger med serveringstillstånd, såsom uteserveringar och entréer till restauranger ska utföras. Tillsynen sker i samband med ordinarie tillsyn av serveringstillstånd. Målsättningen är att genomföra minst ett tillsynsbesök per försäljningsställe och år.

6. Tillsyn av vissa receptfria läkemedel

Enligt lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel får vissa läkemedel säljas i detaljhandeln. Läkemedelsverket är den myndighet som har central tillsyn över efterlevnaden av lagen men det är kommunen som har den direkta uppgiften att kontrollera försäljningsställena och därmed en skyldighet att rapportera brister i hanteringen till läkemedelsverket.

Näringsidkaren är precis som vid försäljning av folköl och tobak skyldig att utöva särskild kontroll, så kallad egenkontroll, över detaljhandeln och hanteringen i övrigt av läkemedel och se till att det finns ett för verksamheten upprättat egenkontrollprogram. Vidare ska verksamheten bedrivas i en lämplig lokal, läkemedlen ska tillhandahållas på lämpligt sätt samt statistiska uppgifter ska lämnas till E-hälsomyndigheten.

Förebyggande och inre tillsyn sker genom att:

- hålla och uppdatera register över anmälda försäljningsställen
- lämna kontinuerlig information till berörda näringsidkare om gällande lagstiftning och vikten av egenkontrollprogram, t e x genom informationsbrev och uppdaterad hemsida

Vid yttre tillsyn kontrolleras att:

- ett egenkontrollprogram finns upprättat
- läkemedlen exponeras på lämpligt sätt
- hanteringen fungerar i övrigt, t ex att inköp och förvaring sker enligt bestämmelserna
- skylt om gällande åldersgräns, 18 år, finns och är tydlig och klart synbar

Härnösands kommun tar enligt taxa för prövnings- och tillsynsavgifter enligt lagen om tobak och liknande produkter och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, antaget av Kommunfullmäktige den 14 juni 2010, ut en tillsynsavgift för sin tillsyn.

Målsättningen är att genomföra minst ett tillsynsbesök per försäljningsställe och år.

7. Uppföljning

Tillståndsmyndighetens tillsynsarbete ska årligen följas upp. Utgångspunkten för uppföljningen är verksamhetens tillsynsplan. Uppföljning ska ske genom löpande dokumentation utifrån tillsynsplanen av ärenden, tillsyn och insatser.

Tillsynsplanen ligger till grund för verksamhetens årsrapport. Årsrapporten visar verksamhetens omfattning, hur tillsynsplanen följts, eventuella avvikelser och resultat, såväl ekonomiskt som verksamhetens syfte och innehåll.

Tillsynsplanen ligger även till grund för utveckling av verksamheten kommande år.

8. Tillsynsplan 2024

8.1 Yttre tillsyn

Typ av tillstånd	Antal serveringsställen	Besök under 2024	Kommentar
Stadigvarande till allmänheten	35	35	Tillsyn av meny kommer att ske.
Tillfälliga till allmänheten	I första hand sker tillsynsbesök av större evenemang som har fler än 1 dag, exempelvis festivaler.		

Tobak	Antal försäljningsställen	Besök under 2024	Kommentar
	17	17	Tillsynsbesöken samordnas i möjligaste mån med tillsyn av folköl samt e-cig.

Folköl (Öl klass II)	Antal försäljningsställen	Besök under 2024	Kommentar
	0*	0	Tillsynsbesöken samordnas i möjligaste mån med tillsyn av tobak samt e-cig.

Elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare		Besök under 2024	Kommentar

1*	0	Tillsynsbesöken samordnas i möjligaste mån med tillsyn av folköl samt tobak.

Receptfria läkemedel	Besök under 2024	Kommentar
12	0	Tillsyn på receptfria läkemedel görs vart tredje år. Tillsyn gjordes 2022.

*I nuläget finns inga anmälningar för försäljning av folköl. Kommunicering med samtliga objekt som antas sälja folköl kommer att göras 2024.

*I nuläget finns en anmälan för elektroniska cigaretter. Kommunicering med samtliga objekt som antas sälja elektroniska cigaretter kommer att göras 2024.

*I nuläget finns 12 anmälan om försäljning av receptfria läkemedel. Kommunicering med samtliga objekt som antas sälja receptfria läkemedel kommer att göras 2024.

8.2. Inre tillsyn

Typ av tillstånd	Antal serveringsställen.	Inre tillsyn under 2024.	Kommentar
Stadigvarande till allmänheten, alkohol	35	0	Remiss till Polismyndighet samt ekonomisk granskning.

Tobak	Antal försäljningsställen.	Inre tillsyn under 2024.	Kommentar
	12	0	Remiss till Polismyndighet samt ekonomisk granskning. Upprätta fungerande register.

Folköl (öl klass II)	Antal försäljningsställen.	Inre tillsyn	Kommentar

		under 2024.	
	0*	-	Upprätta fungerande register.
Elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare	Antal försäljningsställen.	Inre tillsyn under 2024.	
	1*	0	Upprätta fungerande register.
Receptfria läkemedel	Antal försäljningsställen.	Inre tillsyn under 2024.	
	12*	0	Upprätta fungerande register.

*I nuläget finns inga anmälningar för försäljning av folköl. Kommunicering med samtliga objekt som antas sälja folköl kommer att göras 2024.

*I nuläget finns enbart en anmälan för elektroniska cigaretter. Kommunicering med samtliga objekt som antas sälja elektroniska cigaretter kommer att göras 2024.

*I nuläget finns 12 anmälan om försäljning av receptfria läkemedel. Kommunicering med samtliga objekt som antas sälja receptfria läkemedel kommer att göras 2024.

Härnösands kommun
Samhällsförvaltningen
Linda Fransson, 0611-34 81 92
linda.fransson@harnosand.se

RUTIN

Datum
2024-01-17

Hur vi undviker tillsynsjäv vid myndighetsutövning

Dokumentnamn	Hur vi undviker tillsynsjäv vid myndighetsutövning		Dokumenttyp Rutin	
			Datum	Diarienummer
Fastställd/upprättad av	Linda Fransson		2024-01-17	
		Version	Senast reviderad	Giltig t o m
Dokumentansvarig/processägare	Thomas Jenssen och Anna Bostedt	2.0	2024-01-17	2025-12-31
Dokumentinformation				
Dokumentet gäller för	Samhällsförvaltningens personal			
Annan information				

Bakgrund

Jäv är en omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till opartiskhet hos den som ska handlägga ett ärende. Jävsreglerna, som hör till de mest centrala reglerna i förvaltningslagen, har kommit till för att garantera ett objektivt och opartiskt handlande från förvaltningsmyndigheternas sida. I grundlagen, 1 kap. 9 § regeringsformen (1974:152) finns samma objektivitetsprincip uttryckt på följande sätt:

> ”Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.” (1 kap. 9 § RF)

Att jäv föreligger behöver inte nödvändigtvis betyda att någon är partisk. Det betyder bara att det finns en omständighet som kan utgöra en risk för partiskhet, det vill säga att opartiskheten kan ifrågasättas.

Jävsreglerna gäller för alla som deltar i handläggningen av ett ärende. Det innebär att inte bara den beslutande utan även den som bereder och föredrar ett ärende kan vara jävig. Däremot berörs exempelvis registratorn eller den som skriver ut ett beslut normalt sett inte av jävsreglerna.

Reglerna om jäv är förebyggande. De pekar ut vissa typsituationer där det allmänt sett finns risk för intressekonflikter. Reglerna handlar alltså inte om moral eller kompetens, utan om att förebygga och undvika situationer där risken är större att handläggare eller beslutsfattare tar hänsyn till annat än reglerna och de sakliga omständigheterna i det enskilda fallet.

Reglerna om jäv pekar ut vissa typsituationer där det alltid föreligger jäv. Dessutom finns en generalklausul som fångar upp sådant som inte träffas av typsituationerna.

Du är jävig om:

- du är sakägare, part eller kan antas bli påverkad av beslutet (sakägarjäv, partsjäv och intressejäv)
- du är ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet (ställföreträdarjäv och ombudsjäv)
- någon du är släkt med eller en närstående är sakägare, part, blir påverkad av beslutet, är ställföreträdare eller ombud (släktskapsjäv och närståendejäv)
- du har medverkat i den slutliga handläggningen av ett ärende i en lägre instans (tvåinstansjäv)
- du deltar i eller närvarar vid handläggningen av ett ärende om tillsyn över en kommunal verksamhet som du är knuten till (tillsynsjäv)

Utöver detta finns en generalklausul som avser de fall då det finns andra omständigheter som kan göra att din opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas (delikatessjäv).

1.1 Tillsynsjäv

Enligt 6 kap. 7 § 2: st kommunallagen (2017:725) får inte en nämnd utöva tillsyn över en verksamhet som nämnden själv bedriver.

Det innebär förenklat att en jävsituation uppstår om du deltar eller närvarar vid handläggningen av ett ärende om tillsyn över en kommunal verksamhet som du själv är knuten till.

Tillsynen enligt exempelvis miljöbalken, livsmedelslagstiftningen eller plan- och bygglagen, över en kommunal verksamhet som bedrivs av en nämnd måste alltså ligga på någon annan nämnd. Om en kommun organiserat drift och tillsyn under samma nämnd behöver åtgärder vidtas för att inte ska strida mot kommunallagens jävsregler.

2 Härnösands kommuns organisation

När kommunfullmäktige beslutar om hur nämnderna ska organiseras och vilka uppgifter varje nämnd ska ha, måste beslutet uppfylla de krav som ställs i 6 kap. kommunallagen för att vara hållbart.

En organisation där ansvar för drift och tillsyn är åtskilda och aldrig ligger under samma nämnd är att föredra så att intressekonflikter undviks automatiskt.

2.1 Samhällsnämndens ansvarsområde

Enligt reglementet för Härnösands kommun, dnr KS 2022-000415 ansvarar samhällsnämnden för följande:

1. att vara verkställande organ för mark- och exploateringsverksamhet inklusive förvaltning och förädling av mark- och skogstillgångar
2. att vara kommunal väghållningsmyndighet
3. teknisk försörjning avseende kommunens gator och vägar inklusive gatu- och vägbelysning
4. skötsel och utveckling av allmän platsmark samt park- och grönområden inklusive skötsel och utveckling av odlingslotter
5. myndighetsfrågor och förvaltning av kommunens hamnar och kajer
6. uppgifter inom plan- och byggväsendet och har närmaste kontroll av byggverksamhet enligt plan- och bygglagen
7. uppgifter som enligt annan lag ska verkställas av kommunal nämnd inom plan- och byggväsendet
8. uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen, smittskyddslagen och strålskyddslagen
9. uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av nämnd inom miljö- och hälsoskyddsområdet
10. uppgifter inom miljövårds- och naturvårdsfrågor och planering inom kulturmiljöområdet
11. Samhällsnämnden utgör kommunens trafiknämnd enligt lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor
12. alla frågor enligt lag (1978:24) om kommunal parkeringsövervakning samt för alla frågor enligt samma lag om kontrollavgift vid olovlig parkering vad avser kommunalt ägd eller förhyrd mark, där lagen är tillämplig
13. trafikplanering och trafiksäkerhet
14. lokala trafikföreskrifter
15. mätteknisk verksamhet, kartproduktion och samordning av GIS-tjänster
16. kommunala namngivningsfrågor, adressering och lägenhetsregister
17. fritids- och idrottsområdet
18. att utöva tillsyn över sprängämnesprekursorer
19. att anta detaljplaner och områdesbestämmelser om planärendet inte är av principiell betydelse eller av större vikt

20. att driva miljö- och energistrategiskt arbete och miljöledning inom ramen för nämndens verksamhetsområde
21. kommunens energirådgivning
22. beslut om flyttning av fordonsvrak enligt lag om flyttning av fordon i vissa fall
23. genomförande av bostadsanpassning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
24. att utveckla friluftslivet
25. kommunens ungdomsgårdsverksamhet samt annan ungdomsverksamhet inom nämndens ansvarsområde
26. att stödja, stimulera och samverka med föreningar, enskilda och organisationer inom nämndens verksamhetsområde
27. drift och upplåtande av lokaler och anläggningar inom nämndens verksamhetsområde
28. att fördela bidrag till föreningar, organisationer och enskilda utifrån nämndens verksamhetsområde
29. beslut om taxor och avgifter för verksamhet i lokaler och anläggningar inom nämndens verksamhetsområde
30. utarbetande av förslag till planer och yttra sig över planer, utredningar och remisser som rör nämndens verksamhetsområde
31. beredning och beslut i ärenden rörande tillstånds- och registreringsprövningar av lokala lotterier
32. kommunens prövning av tillstånd för servering av alkoholdrycker
33. tillsyn över servering av alkoholdrycker och detaljhandel med öl
34. tillsyn enligt tobakslagen samt kontroll enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel
35. uppgifter som tillfaller kommunen i enlighet med lagen om tobaksfria nikotinprodukter
36. kommunens kostverksamhet

2.2 Kommunstyrelsens ansvarsområde

Enligt reglementet för Härnösands kommun, dnr KS 2022-000415 ansvarar kommunstyrelsen för bland annat:

30. Tillsyn, beslut och övrig myndighetsutövning i ärenden där annan nämnd på grund av jäv inte kan fatta beslut

2.2.1 Undvika tillsynsjäv

Ovanstående lösning innebär att i de fall samhällsnämnden driver verksamheter inom gata och park, fritid eller livsmedel med flera ansvarar inte samhällsnämnden för tillsynen. Istället ligger tillsynsansvaret enligt exempelvis miljöbalken, livsmedelslagstiftningen eller plan- och bygglagen på kommunstyrelsen.

Inom samhällsförvaltningen är drift- och tillsynsuppgifter åtskilda genom separata avdelningar och det finns inte några handläggare eller avdelningschefer som arbetar med både drift- och tillsynsuppgifter.

2.3 Exempel på situationer när tillsynsjäv uppstår

Det finns vissa situationer som på förhand enkelt kan identifieras när det uppstår ett tillsynsjäv inom samhällsnämndens ansvarsområde.

- Miljöavdelningen bedriver livsmedelskontroll på ett skolkök som kostavdelningen ansvarar för.
- Miljöavdelningen bedriver livsmedelskontroll på en anläggning som trafik- och fritidsavdelningen ansvarar för.
- Miljöavdelningen bedriver dricksvattenkontroll på en anläggning som trafik- och fritidsavdelningen ansvarar för.
- Miljöavdelningen bedriver tillsyn enligt miljöbalken på en anläggning som trafik- och fritidsavdelningen ansvarar för.
- Teknikavdelningen ansöker om bygglov som plan- och byggavdelningen handlägger.
- Teknikavdelningen ansöker om strandskyddsdispens som plan- och byggavdelningen handlägger.
- Trafik- och fritidsavdelningen ansöker om bygglov som plan- och byggavdelningen handlägger.
- Trafik- och fritidsavdelningen ansöker om strandskyddsdispens som plan- och byggavdelningen handlägger.

3 Ärendegång

Jävsärendena har kommunstyrelsen som huvudman, dessa ärenden har tidigare diarietförts i Ciceron DoÄ, i kommunstyrelsens diarium, med diarienummer som startar med KS.

Från och med 1 januari 2024 sker dock diarieföring i EDP Vision, med diarienummer som startar med KS och löpnummer 1000 och framåt.

Eftersom ditt ärende har någon av avdelningarna på Samhällsförvaltningen som mottagare diarieförs ärendet även som inkommande i samhällsnämndens diarium, med diarienummer som startar med SAM. Detta sköter dock centraldiariet enligt ordinarie rutiner.

3.1 Starta ditt ärende

Eftersom du som handläggare normalt arbetar i EDP Vision gör du på samma sätt även i ett jävsärende, med skillnaden att ärendet registreras i en annan diarieserie.

1. Öppna ett nytt ärende

2. Byt SAM som avdelning till KS

Sedan fyller du i alla uppgifter precis som vanligt och sparar.

3.2 Handläggning

3.2.1 Skapa en händelse

Eftersom upprättade handlingar diarieförs i EDP Vision gör du precis som vanligt vid skapande av händelser.

I dagsläget finns särskilda jävsmallar men målsättningen framåt är att samma mallar som till vardags ska kunna användas och jävsmallarna tas bort. Om du inte kommer åt någon mall som du behöver, kontakta system- eller mallansvariga, liksom om du hittar felaktiga kopplingsinstruktioner.

OBS! Tänk på att säkerställa att det är KS som står som avsändare och beslutsfattare i dina skapade handlingar.

3.2.2 Delegation

Nivåerna på delegation är på samma nivå, så har du normalt delegation att fatta ett beslut för samhällsnämndens räkning har du samma delegation för kommunstyrelsen.

Beslutsnummer använder du på samma sätt, med skillnaden att det blir kommunstyrelsen som blir beslutande organ.

OBS! Tänk på att du i situationer när du behöver samråda med chef inte vänder dig till någon av avdelningscheferna på samhällsförvaltningen utan till kanslichef Anna Bostedt.

3.3 Utskick av handlingar

Vid utskick av handlingar gör du precis som vanligt, antingen med post, vanlig e-postmall eller delgivning.

OBS! Vid delgivning, tänk på att säkerställa att en kopia går till berörd avdelningschef på samhällsförvaltningen.

3.4 Lista över fattade delegationsbeslut

Precis som till samhällsnämnden behöver fattade delegationsbeslut skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

Bygglovskoordinatorerna skickar inför varje sammanträde i KS en lista över fattade delegationsbeslut till Jeanette George och Johanna Laine, brytdatum är en vecka innan varje sammanträde.

23 januari	1 januari – 16 januari
27 februari	17 januari – 20 februari
3 april	21 februari – 27 mars
2 maj	28 mars – 25 april
28 maj	26 april – 21 maj
3 september	22 maj – 27 augusti
1 oktober	28 augusti – 24 september
29 oktober	25 september – 22 oktober
26 november	23 oktober – 19 november

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-02-21

Diarienummer
SAM-2024-1185

Samhällsförvaltningen
Helene Lager
helene.lager@harnosand.se

Årsplan för miljöavdelningen 2024

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden besluta

att föreslå kommunstyrelsen att i rollen som jävsnämnd godkänna årsplan för miljöavdelningen i de delar som rör jävsärenden under 2024,

att fastställa årsplanen som tillsynsplan för 2024 med behovsutredning enligt miljöbalken för år 2024-2026,

att fastställa årsplanen som tillsynsplan för 2024 enligt alkohollagen,

att fastställa årsplanen för miljöavdelningen som verksamhetsplan med behovsutredning för 2024, samt

att delge årsplanen och dess Bilaga 1 Tillsynsbehov 2024, samt Bilaga 2 Tillsynsplan för alkohol och tobak till Länsstyrelsens miljötillsynsenhet.

Beskrivning av ärendet

Miljöavdelningen ansvarar för tillsyn inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedelssäkerhet, alkohol, tobak och receptfria läkemedel. Avdelningen medverkar även bland annat i kommunala planeringsfrågor, genomför luftmätningar samt erbjuder allmänhet och företag energirådgivning. Uppgifterna inom naturvård har flyttat till teknikavdelningen, men behov- och tillsynsplan inkluderas inom detta dokument ändå. Inom naturvård beslutas bland annat om strandskyddsdispenser och kalkning av sjöar och vattendrag genomförs.

Årsplaneringen syftar till att ge en samlad bild över miljöavdelningens arbetsuppgifter och prioriteringar för 2024 och görs för att klara kraven enligt följande lagstiftningar:

- Tillsynsförordningen till miljöbalken anger att det ska finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska årligen upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken.

- Enligt EG´s förordning ska kontrollmyndigheterna ha en kontrollplan som beskriver hur livsmedelskontrollen går till. I Livsmedelsverkets föreskrifter om offentlig kontroll av livsmedel finns mer detaljerade bestämmelser om innehåll. Kontrollplanen ska avse en period på tre år. Kontrollplanen tas upp för särskilt beslut i samhällsnämnden.
- Enligt alkohollagen (2010:1622) ska kommunerna upprätta en tillsynsplan som ska lämnas till Länsstyrelsen.

Prioriteringar mellan uppgifter har gjorts utifrån vilka uppgifter som krävs utifrån lagstiftning, inkommande ärenden och övriga uppgifter.

Socialt perspektiv

Alkohollagen utgår från mål kopplade till folkhälsa, vilket gör att kommunens arbete med tillstånd och tillsyn bidrar till dessa mål.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget till årsplan tar utgångspunkt i att kommunen ska prioritera det som gör mest miljönytta. Vårt arbete bidrar till att nå målen inom bland annat Agenda 2030.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Årsplanen för miljöavdelningen utgör en grund för att kommunen ska uppfylla ett flertal lagstiftningar. Planeringen av behoven utgör också ett bra underlag för budget och budgetuppföljning.

Beslutsunderlag

Miljötillsynsförordningen 2011:13

EU-förordning 2017/625

Alkohollagen 2010:1622

Thomas Jenssen
Förvaltningschef

Helene Lager
Miljöchef

Bilagor

Bilaga 1 Årsplan för miljöavdelningen 2024 inklusive två bilagor

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-04-10

Dnr
KS/2024-000110

Kommunstyrelseförvaltningen
Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Uppsiktsplikt kommunala bolag 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att rekommendera att Invest i Härnösand AB och Härnösand Energi & Miljö AB säkerställer att bolagsstyrelserna får del av bolagens ekonomiska mellanhavanden och att informationen protokollförs så att även kommunstyrelsen får del av den.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att verksamheten som bedrivits i **Hemab (Härnösand Energi & Miljö AB)** under år 2023 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **Hefab (Hemab Elförsäljning AB)** under år 2023 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **Heab (Härnösand Elnät AB)** under år 2023 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **AB Härnösandshus** under år 2023 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **AB Härnösands kommunfastigheter** under år 2023 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **Invest i Härnösand AB** under år 2023 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **Technichus i Mittsverige AB** under år 2023 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,

att verksamheten som bedrivits i **Restore i Höga Kusten AB** under år 2022 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna och

att verksamheten som bedrivits i **Skeppet 5&6 AB** under år 2023 anses ha varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och att verksamheten har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Ärendet handlar om kommunstyrelsens lagstadgade förstärkta uppsiktsplikt mot de kommunala bolagen. Till skillnad från beslut i kommunens övriga verksamheter kan kommunala bolagens beslut inte överklagas. Att kommunstyrelsen i beslut tar ställning till innehållet i bolagens verksamhet skapar ett forum för redovisning av bolagens kompetensenlighet inför allmänheten. Uppsiktsplikten fungerar som en del i kommunstyrelsens styrning, ledning och kontroll över den kommunala verksamheten på en övergripande nivå.

Kommunstyrelsens årliga prövning av de kommunala bolagens verksamhet går ut på att bedöma om bolagens verksamhet under föregående år följt bolagsordningen och ägardirektivet som ramar in bolagets *kommunala ändamål*. Prövningen ska vara övergripande och ta ställning till om verksamheterna hållit sig inom de grundläggande begränsningarna som gäller för all kommunal verksamhet; *de kommunala befogenheterna*. Prövningen syftar således inte till att följa upp bolagens måluppfyllelse varken verksamhetsmässigt eller ekonomiskt.

Kommunstyrelseförvaltningens bedömning

En av de viktigaste förutsättningarna för att uppföljningen ska kunna fylla sitt syfte är att bolagen håller kommunstyrelsen uppdaterad på de sätten som anges i ägardirektiven. Protokoll från styrelsemöten ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom löpande efter varje sammanträde då det kan finnas värde i att informationen är färsk. Det ankommer kommunstyrelsen att föreslå åtgärder till kommunfullmäktige vid eventuella brister i verksamheterna som förekommer på den övergripande nivån, t.ex. om bolaget överskrider den kommunala kompetensen. Att bolagsstyrelsen är uppdaterad på verksamheten är i sin tur en grundläggande fråga som skapar transparens och förtroende vid vidarerapportering till uppföljande instans.

Kommunstyrelsen har under året fått del av styrelse- och kvartalsmötesprotokollen i de flesta fall, några har inkommit senare. Samtliga bolag har skickat in protokoll från bolagsstämma samt årsredovisning med tillhörande handlingar. Kommunstyrelsen har under 2023 uppdaterat ägardirektiven och bolagsordningarna för bolagen där uppdatering varit påkallat.

Lekmannarevisorerna har i sina granskningar av bolagens verksamhet inte funnit anledningar till anmärkningar.

Socialt perspektiv
Ärendet har ingen social anknytning utan handlar enbart om formalia.

Ekologiskt perspektiv
Ärendet handlar om formalia och har ingen ekologisk anknytning eller koppling till natur.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv
Att kommunstyrelsen ska följa upp verksamheten i de kommunala bolagen regleras i Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 1 och 9 §§. Kravet på att vidta nödvändiga åtgärder vid behov framgår av 10 § samma lag. Det som ska säkerställas, det vill säga detaljerna för innehållet i uppföljningen, anges i kommunallagens 10 kap. 3-5 §§. Ärendet handlar i första hand inte om en ekonomisk uppföljning och har därmed ingen direkt koppling till kommunens ekonomi.

Beslutsunderlag

Bolagsordning
HEMAB, HEFAB, HEAB,
AB Härnösandshus, Härnösands kommunfastigheter AB,
Invest i Härnösand AB, Technichus i Mittsverige AB, Restore i Höga Kusten AB, Skeppet 5 & 6 AB
Ägardirektiv HEMAB, AB Härnösandshus, Invest i Härnösand AB
Lekmannarevisorernas granskningsrapporter
Koncern- och årsredovisningar HEMAB, AB Härnösandshus, Invest i Härnösand AB, Technichus i Mittsverige AB, Restore i Höga Kusten AB, Skeppet 5 & 6 AB

Petra Werner
Chef kanslienheten

Johanna Laine
Kommunsekreterare

DocuSign Envelope ID: A45851C4-0022-4C52-8A96-62960865473F

Lekmannarevisorerna i
Härnösand Energi och Miljö AB
Härnösands kommun

2024-04-05

Till årsstämman i Härnösand
Energi och Miljö AB
556526-3745
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Vi, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Härnösands Energi och Miljö AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2024-04-05

Peter Hasselborg
Lekmannarevisor

Samuel Möller
Lekmannarevisor

DocuSign Envelope ID: 7D14AC32-3DC7-4FF9-942A-652BE1E6E5BE

Lekmannarevisorerna i
Härnösand Elnät AB
Härnösands kommun

2024-04-05

Till årsstämman i Härnösand Elnät AB
556133-3328
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Vi, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Härnösand Elnät AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2024-04-05

Peter Hasselborg
Lekmannarevisor

Samuel Möller
Lekmannarevisor

DocuSign Envelope ID: 0F23D502-F71E-411C-87DE-F304C19CA793

Lekmannarevisor
i Servanet AB

2024-03-01

Till årsstämman i Servanet AB
organisationsnummer 556765-9296
Till fullmäktige i Sundsvalls kommun
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Vi, av fullmäktige i Sundvall och Härnösands kommuner utsedda lekmannarevisor, har granskat Servanet AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Sundvalls kommuns lekmannarevisorer inom Stadsbackenkoncernen har med biträde av sakkunniga hos KPMG låtit göra en gemensam granskning av användning av tjänstebilar.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Sundsvall 2024-03-01

Reinhold Hellgren
Lekmannarevisor
Sundsvall

Sven-Arne Staflund
Lekmannarevisor
Härnösand

DocuSign Envelope ID: 221215CA-DCBD-4F85-A0A2-451CA207D7D7

Lekmannarevisorerna i
HEMAB Elförsäljning AB
Härnösands kommun

2024-04-05

Till årsstämman i HEMAB
Elförsäljning AB
559113-8366
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Jag, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat HEMAB Elförsäljning AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2024-04-05

Peter Hasselborg
Lekmannarevisor

Samuel Möller
Lekmannarevisor

DocuSign Envelope ID: FE02A970-799A-41E3-A9F5-D5812E1BCC19

Lekmannarevisorerna i
AB Härnösandshus
Härnösands kommun

2024-04-05

Till årsstämman i AB Härnösandshus
556160-8430
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Vi, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat AB Härnösandshus verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2024-04-05

Anders Gäfvert
Lekmannarevisor

Lars-Göran Spång
Lekmannarevisor

DocuSign Envelope ID: AEC53901-5340-4BE6-A6AB-46C6AB4DF598

Lekmannarevisorerna i
AB Härnösands kommunfastigheter
Härnösands kommun

2024-04-05

Till årsstämman i AB Härnösands
kommunfastigheter
556437-7272
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Vi, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat AB Härnösands kommunfastigheters verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2024-04-05

Anders Gäfvert
Lekmannarevisor

Lars Göran Spång
Lekmannarevisor

Gällande Technichus i Mitt Sverige AB556558-7242

Undertecknad av fullmäktige i Härnösands kommun utsedd lekmannarevisor, har granskat Technichus i Mitt Sverige AB:s verksamhet.

Styrelsen och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Granskningen har utförts enligt aktiebolagen, kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och utifrån bolagsordningen och av årsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som krävts för att ge ett skäligt underlag för bedömning och prövning.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt sätt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt. Jag bedömer också att bolagets interna kontroll varit tillfredställande.

Det är fantastiskt glädjande att bolaget fortsatt kan hålla en sådan mångfasetterad verksamhet, samtidigt med hög kvalitet och en god lönsamhet. Mitt uppriktiga beröm till VD och all personalen.

Härnösand 2024-03-14

Lekmannarevisor
Larsa Nicklasson

Mellersta Norrlansd Pensionsstiftelse

Orgasinationsnummer 802426-1003

Säte: Härnösand

Granskningsrapport 2023

Undertecknad av fullmäktige i Härnösands kommun utsedd lekmannarevisor, har granskat Mellersta Norrlands Pensionsstiftelsens räkenskaper, årsbokslut, sammanställning och förvaltning för år 2023.

Granskningen har utförts i enlighet med god revisionssed i kommunal verksamhet med den inriktning och omfattning som behövts för att ge en skälig grund för en bedömning och prövning.

Undertecknad bedömmer att räkenskaperna är upprättade enligt stiftelselagen och att stiftelsen skötts i enlighet med dess stadgar och att den interna kontrollen varit betryggande.

Härnösand 2024-03-10

Peter Hasselborg

DocuSign Envelope ID: 07523F67-629F-4DD8-B3D4-6D2865E7843E

Lekmannarevisorerna i
Invest i Härnösand AB
Härnösands kommun

2024-04-05

Till årsstämman i Invest i
Härnösand AB
556127-2633
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Jag, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Invest i Härnösand AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2024-04-05

Sven-Arne Staflund
Lekmannarevisor

DocuSign Envelope ID: 71275BE2-1DC7-471D-AD53-CB4D02CDDF60

Lekmannarevisorerna i
Restore i Höga Kusten AB
Härnösands kommun

2024-04-05

Till årsstämman i Restore i
Höga Kusten AB
559370-7473
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Jag, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Restore i Höga Kusten AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2024-04-05

Hans Gustafsson
Lekmannarevisor

Lekmannarevisorerna i
Skeppet 5&6 AB
Härnösands kommun

2024-05-06

Till årsstämman i Skeppet 5&6 AB
559417-4525
Till fullmäktige i Härnösands kommun

Granskningsrapport för år 2023

Jag, av fullmäktige i Härnösands kommun utsedd lekmannarevisorer, har granskat Skeppet 5&6 AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorn ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Härnösands kommun 2024-05-06

Sven-Arne Staflund
Lekmannarevisor

Penneo document key: 6FTEE-AEOLQ-JA3G0-U0XE5-ZQJZX-L0BMX

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

SVEN ARNE STAFLUND
Undertecknare
Serienummer: 73b14e7f671ee7[…]115263c77ddd6
IP: 16.171.xxx.xxx
2024-05-07 23:05:18 UTC

Penneo dokumentnyckel: 6FTEE-AEOLQ-JA3G0-U0XE5-ZQJZX-L0BMX

Detta dokument är digitalt signerat genom **Penneo.com.** Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet
Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>** Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på **https://penneo.com/validator**

ORDFÖRANDEFÖRSLAG

Datum
2024-05-21

Dnr
KS/2024-000222

Kommunstyrelsen

Hänskjuta beslut om årsplan 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens ordförande föreslår kommunstyrelsen besluta

att hänskjuta beslut om Årsplan 2025, inklusive mål, budget och skattesats till kommunstyrelsens sammanträde den 29 oktober 2024, samt
att samtliga nämnder senast i december 2024 antar verksamhetsplan för år 2025.

Beskrivning av ärendet

I enlighet med Kommunallagen 11 kap, 8§, ska kommunstyrelsen upprätta förslag till budget samt skattesats före oktober månads utgång. Budgeten ska därefter fastställas av kommunfullmäktige före november månads utgång (KL 11 kap, 10§)

Tidplanen för Härnösands kommuns budgetprocess gör gällande att beslut om årsplan (innehållande mål, budget och skattesats) vanligtvis bereds av kommunstyrelsen för beslut i kommunfullmäktige under juni månad.

Kommunens delårsrapport behandlas av kommunstyrelsen i oktober månad, och i månadsskiftet september/ oktober presenterar SKR aktuell skatteunderlagsprognos för kommande år. Under 2024 utövar kommunstyrelsen förstärkt uppsiktsplikt gentemot skolnämnd och socialnämnd, och ett arbete bedrivs hos dessa nämnder för att genomföra de åtgärdsplaner som lagts fram inom ramen för uppsiktsplikten.

Mot bakgrund av det ansträngda ekonomiska läget och för att skapa bästa förutsättningar för årsplan 2025, genom att dels vänta in delårsredovisningen för kommunen och skatteunderlagsprognosen från SKR, dels genom att ge nämnderna möjlighet att jobba vidare med den förstärkta uppsiktsplikten och tillhörande åtgärdsplaner, föreslås att beslut om årsplan 2025 hänskjuts till kommunstyrelsens sammanträde i oktober månad.

Postadress
Härnösand kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
87180 Härnösand

Besöksadress
Nybrogatan 8

Hemsida
www.harnosand.se

E-post
kommun@harnosand.se

Telefon
0611-348000

Fax
0611-348030

Organisationsnr
212000-2403

Bankgiro
5576-5218

Andreas Sjölander
Kommunstyrelsens ordförande

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-14

Dnr
KS/2024-000225

Kommunstyrelseförvaltningen
Ina Lindström Skandevall, +46-611-348017
ina.lindstrom@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Riktlinjer för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta Riktlinje för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda 2024-2026.

Beskrivning av ärendet

Förtroendevalda ska känns sig trygga i sina uppdrag och Härnösands kommun arbetar aktivt för att förebygga och motverka att hot, våld och trakasserier mot de förtroendevalda. Den offentliga förvaltningen ska präglas av demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda är ett allvarligt hot mot dessa grundläggande principer och mot den demokratiska processen och ska inte accepteras. En viktig utgångpunkt i arbetet med att förbygga hot, våld och trakasserier är att arbetet är systematiskt. Dessa riktlinjer ska utgöra ett stöd i det systematiska arbetet för att minimera och eliminera risker och effekter av risker.

Socialt perspektiv

Att förtroendevalda inte utsätts för hat, hot eller trakasserier är av yttersta vikt för att skydda vårt öppna och demokratiska samhälle. Att invånare vågar ta på sig politiska uppdrag är en grundbult för vår demokrati. Att ha en tydlig riktlinje för att hantera dessa frågor är positivt då det skapar förutsättningar för en bra hantering om en incident inträffar men även för hur partier och kommunen kan arbeta förebyggande.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Beslutsunderlag

Riktlinje för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda 2024-2026.

Petra Werner
Chef Kanslienheten

Ina Lindström Skandevall
Utredare

Härnösands kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Anna-Karin Hasselborg
anna-karin.hasselborg@harnosand.se

Riktlinjer för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda 2018–2022

Riktlinjer för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda 2024-2026

Med ändringar

			Dokumenttyp	
Dokumentnamn	Riktlinje för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda 2018-2022		Riktlinje	
			Datum	Diarienummer
	Kommunstyrelsen		2018-05-08	2018-000189
		Version	Senast reviderad	Giltig t o m
Dokumentansvarig/processägare	Kommunledningskontoret	1,0	[Datum]	2022-12-31

Dokumentinformation

Dokumentet gäller för Förtroendevalda i nämnder och fullmäktige

Innehållsförteckning

Inledning **3**

1 Allmänt **4**

1.1 Syfte och mål 4
1.2 Omfattning och avgränsningar 4
1.3 Förtroendevalda och arbetsmiljölagen 4
1.4 Organisation och ansvar 4
1.4.1 Härnösands kommuns ansvar 4
1.4.2 Förtroendevalda och gruppledarens ansvar 4
1.4.3 Polismyndighetens ansvar 5

2 Definitioner **6**

2.1 Förtroendevald 6
2.2 Hot 6
2.3 Våld 6
2.4 Trakasserier 6

3 Förebyggande arbete **7**

3.1 Allmänna råd 7
3.1.1 En god samtalston 7
3.1.2 Kommunikation 7

4 Åtgärder vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda **8**

4.1 Generella akuta åtgärder vid hot eller våldssituation 8
4.2 Åtgärder vid hot och trakasserier via e-post, sms eller sociala medier 8
4.3 Åtgärder vid hot och trakasserier via telefon 8
4.4 Åtgärder vid hot och trakasserier via förändelser, skadegörelse och/eller misstänkta föremål 8
4.5 Åtgärder vid hot mot sammanträde 9
4.6 Kommunikation vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Härnösands kommun 9

5 Mandatcykel, aktiviter och utbildning **10**

6 Revidering och utvärdering **11**

Inledning

Brottsförebyggande rådet genomför sedan år 2012 kartläggningar av hot, våld och trakasserier mot ordinarie ledamöter i Sveriges Riksdag och fullmäktigeförsamlingar (kommuner, landsting och regioner). Politikernas trygghetsundersökning (PTU) mäter omfattningen och konsekvenserna av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda. Enligt PTU år 2016 ,2023 uppger var fjärde förtroendevald att de utsatts för hot, våld eller trakasserier i samband med sina politiska förtroendeuppdrag. PTU (2017) (2022) menar att demokratin försvagas om förtroendevalda på grund av hot och våld påverkas i, eller lämnar, sina uppdrag. Demokratin försvagas även om det blir svårare att rekrytera nya personer till förtroendeuppdrag på grund av oro eller rädsla för att utsättas för brott.

Förtroendevalda ska känns sig trygga i sina uppdrag och Härnösands kommun arbetar aktivt för att förebygga och motverka att hot, våld och trakasserier mot de förtroendevalda. Den offentliga förvaltningen ska präglas av demokrati, rättsäkerhet och effektivitet. Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda är ett allvarligt hot mot dessa grundläggande principer och mot den demokratiska processen och ska inte accepteras. En viktig utgångpunkt i arbetet med att förbygga hot, våld och trakasserier är att arbetet är systematiskt. Dessa riktlinjer ska utgöra ett stöd i det systematiska arbetet för att minimera och eliminera risker och effekter av risker.

1 Allmänt

1.1 Syfte och mål

Riktlinjen ska utgöra ett stöd och en vägledning för förtroendevalda i syfte att öka tryggheten vid utförande av sina offentliga förtroendeuppdrag i Härnösands kommun. Även att kunna förebygga ohälsa i uppdraget som företroendevald och kunna agera snabbt och effektivt vid en incident.

Målet med riktlinjerna är att förtroendevalda:

- ska kunna utföra sina uppdrag utan begräsningar
- ska känna sig trygg och säker i sitt uppdrag
- inte ska påverkas i sitt beslutsfattande

1.2 Omfattning och avgränsningar

Dessa riktlinjer tillämpas både i det förebyggande arbetet och vid olika former av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Härnösands kommun med koppling till deras offentliga uppdrag som förtroendevald. Riktlinjen omfattar även hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i samband med offentliga sammanträden. Riktlinjen gäller inte för anställda inom Härnösands kommun.

1.3 Förtroendevalda och arbetsmiljölagen

Förtroendevalda är inte formellt anställda och därför är inte hot, våld och trakasserier mot dem en arbetsmiljöfråga. I enlighet med arbetsmiljölagen gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför sitt arbete för en arbetsgivares räkning (1 kap 2 § 1 st AML). Samtalsstöd till utsatta förtroendevalda kan av kommunledningskontoret beviljas, utifrån behov och situation.

1.4 Organisation och ansvar

1.4.1 Härnösands kommuns ansvar

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar inför varje val, för att utvärdera och revidera riktlinjen för hot, våld och trakasserier mot förtroendevald, samt uppdatera checklistor löpande vid behov. Ansvarar även för att vid en incident, ge rådgivning och stöd samt återkoppling till utsatta och för att ta emot och administrera incidentrapporteringen. Att kontaktvägar finns upprättade mellan kommunen och berörda organisationer och myndigheter. Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar vidare för att enligt riktlinjen erbjuda och samordna utbildning och information för förtroendevalda utifrån mandatcykeln.

1.4.2 Förtroendevalda och gruppledarens ansvar

Förtroendevalda ansvarar för att följa riktlinjerna och rapportera eventuell incidenten till gruppledare och till Härnösands kommuns säkerhetsansvarige via telefon och/eller incidentrapporteringen.

Gruppledarna ansvarar för att riktlinjen blir känd för de förtroendevalda. Varje politiskt partis gruppledare är ansvarig för att ge rådgivning till de förtroendevalda vid en händelse, följa upp incidentrapportering och kommunicera hot, våld och trakasserier till säkerhetsansvarig på Härnösands kommun.

Härnösands kommun rekommenderar alla förtroendevalda att ha ett förebyggande arbete enligt denna riktlinje och skapa trygghet såväl som säkerhet för sina förtroendevalda. I samband med sammanträden är sammanträdets ordförande formellt ansvarig för de förtroendevalda. Ordförande är även ansvarig för att tillsammans med polisen och säkerhetsansvarig att bedöma eventuell hotbild och besluta om behovet av säkerhetskontroll vid aktuellt sammanträde.

1.4.3 Polismyndighetens ansvar

Den lokala polisen har huvudansvaret för personskydd av förtroendevalda i kommunerna, vilket innebär att den polisiära handläggningen av ärenden av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda främst är en uppgift för polismyndigheten. Alla former av hot, våld och trakasserier ska polisanmälas och polismyndigheten är ansvarig för att ta emot anmälan, utreda brott rättssäkert och effektivt, utföra hot- och riskbedömningar, bistå med skyddsåtgärder, informera om processens gång och om vilket stöd som finns att få samt stödja i att ta kontakt med berörda myndigheter.

2 Definitioner

Ett samlingsbegrepp för hot, våld och trakasserier är otillåten påverkan och syftar till att påverka förtroendevaldas beslutsfattande. Med otillåten påverkan avses hot, våld och allvarliga trakasserier mot person och/eller egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut och/eller uttalande som i förlängningen kan utgöra ett hot mot den demokratiska processen.

Det är alltid den drabbade personens subjektiva uppfattning i samråd med det politiska partiets säkerhetsansvarige och Härnösands kommuns säkerhetsansvarige som avgör om en händelse är att uppfatta som hot, våld eller trakasseri och alla händelser bör därför tas på allvar.

2.1 Förtroendevald

Med förtroendevald i denna riktlinje avses en person som, vid tidpunkten för incidenten, har ett förtroendeuppdrag i Härnösands kommuns fullmäktige och nämnder.

2.2 Hot

Hot innebär att någon hotar att skada någon person, dennes egendom och/eller mot sammanträden. Hot kan även omfatta andra personer, djur eller föremål som har stor betydelse för den som blir utsatt. Hot kan ske via telefon, sms, e-post, sociala medier, direkt tilltal eller med hjälp av vapen eller annat föremål så som försendelser, flygblad eller annat. Även indirekt hot och utpressning räknas som ett hot.

2.3 Våld

Våld är varje handling riktad mot en person, som genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill. Med våld avses slag, sparkar eller annan typ av fysiskt våld, skadegörelse mot person, egendom eller sammanträde, som riktas mot förtroendevalda med anledning av deras uppdrag.

2.4 Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någon annan, t.ex. användande av förlöjligande ord, nedvärderande generaliseringar, rasistisk- och sexuella trakasserier. Men även obehagliga samtal, tecken på kartläggning, beställning av oönskade varor i den förtroendevaldas namn i syfte att hämnas eller väcka obehag.

3 Förebyggande arbete

Att vara väl förberedd kan minska risken för och konsekvenserna av att förtroendevalda och sammaträden blir utsatt för hot, våld och trakasserier. I ett förebyggande arbete är det också angeläget att förtroendevalda är medvetna om att händelse, kroppspråk och uttalande i det offentliga rummet kan bidra till negativa, oönskade händelser. För att nå bästa effekt i det förebyggande arbetet mot hot, våld och trakasserier bör förtroendevalda medvetengöras hur man ska agera vid på bästa sätt.

3.1 Allmänna råd

Att de förtroendevalda startar alla möten inom respektive parti med en enkel fråga om hur de förtroendevalda mår och om det hänt något speciellt, med avseende på hot, våld och trakasserier, sedan det senaste möten. Detta för att uppmärksamma hälsa och mående. Men även ett aktivt deltagande i de utbildningar och informationer som erbjuds från Härnösands kommun gällande hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda.

Reflektera över vilken information som finns om dig och dina kontaktuppgifter på internet, ”googla” ditt namn och se vilken information som finns.

Tänk igenom din roll som förtroendevald och din aktuella arbetssituation och fundera över på vilket sätt ditt politiska uppdrag kan medföra hot, våld och trakasserier.

3.1.1 En god samtalston

Respektive ordförande ansvarar för att samtalstonen håller en god nivå och bör inför varje sammanträde särskilt granska dagordningens punkter ur ett säkerhetsperspektiv.

Fullmäktige och nämnders öppna sammanträden är öppet för media, medborgare och andra att ta del av debatt och beslut i realtid. Visa respekt för andras uppfattningar och bemöt alla med respekt, skapa en meningsfull kommunikation.

Tänk på att vara en god politisk förebild och ta ansvar för samtals- och debattklimatet i politiken.

3.1.2 Kommunikation

Om du använder sociala medier, var personlig och offentlig men inte privat. Berätta aldrig om en vän eller partikollega, undvik att använda platstjänster och berätta i förväg, eller under möten vart du befinner dig (incheckningsfunktioner i sociala medier, checka in). Använd sund förnuft och tänk kritiskt innan du delar något. Tänk igenom dina inlägg och kommentarer, agera eftertänksamt, uppdatera eller kommentera inte i affekt.

Använd inte din privata e-post eller direktmeddelande kopplat till ditt privata Facebook/Instagram konto för kommunikation med medborgare. Förvara alltid mobiltelefon, dator och surfplatta säkert och använd skärmlås. Intervjuer bör ske på neutral plats, undvik ditt hem och uttala dig inte om din eller någon partkamrats säkerhet och skyddsåtgärder.

4 Åtgärder vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda

4.1 Generella akuta åtgärder vid hot eller våldssituation

- Behåll lugnet, lyssna utan att avbryta, skapa andrum, tänk på ditt bemötande och undvik motargument.
- Larma snabbt 112, ropa på hjälp
- Vid larmsamtal uppge vem du är, plats, skador, hot, drabbade samt telefonnummer där du kan nås
- Försök uppmärksamma andra på situationen
- Om hotet övergår till våldsituation:
    - Ta skydd
    - Ropa på hjälp
    - Ta dig ifrån platsen
    - Nödvärn
- Meddela din gruppledare och säkerhetsansvarig på Härnösands kommun samt gör en polisanmälan, särskilt viktigt är att nämna i anmälan att den berörda är förtroendevald.

4.2 Åtgärder vid hot och trakasserier via e-post, sms eller sociala medier

- Skärmdumpa inlägg samt användarprofil och spara
- Spara e-post, sms och direktmeddelande, besvara inte
- Meddela din gruppledare och säkerhetsansvarig på Härnösands kommun samt gör en polisanmälan, särskilt viktigt är att nämna i anmälan att den berörda är förtroendevald.

4.3 Åtgärder vid hot och trakasserier via telefon

- Behåll lugnet, lyssna uppmärksamt och avbryt inte
- Anteckna och notera tid, budskap, kön, ålder, dialekt och bakgrundsljud
- Finns möjlighet så spela in samtalet
- Utlämna aldrig personliga uppgifter via telefon
- Meddela din gruppledare och säkerhetsansvarig på Härnösands kommun samt gör en polisanmälan, särskilt viktigt är att nämna i anmälan att den berörda är förtroendevald.

4.4 Åtgärder vid hot och trakasserier via förändelser, skadegörelse och/eller misstänkta föremål

- De den som levererar brev eller paket att visa legitimation

- Rör inte försändelser eller föremål som du inte känner igen och öppna inte brev och paket om du är osäker på avsändaren
- Fotografera skadegörelse, klistermärken, affischer, flygblad och okända budskap samt misstänkta försändelser osv.
- Meddela din gruppledare och säkerhetsansvarig på Härnösands kommun samt gör en polisanmälan, särskilt viktigt är att nämna i anmälan att den berörda är förtroendevald.

4.5 Åtgärder vid hot mot sammanträde

Den 1 juli 2010 infördes lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. Enligt lagen får kommuner anordna säkerhetskontroll vid sina offentliga sammanträden om det finns anledning att misstänka att brott som medför fara för någons liv, hälsa och frihet eller omfattande skadegörelse på egendom i samband med sammanträdet.

- Beslut om säkerhetskontroll sker i samråd med polisen och fattas av den som ska vara ordförande vid sammanträdet. Polisen är ansvarig för omfattningen och genomförandet av säkerhetskontrollen.

4.6 Kommunikation vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Härnösands kommun

Bedömning om, vad som ska kommuniceras till berörda bedöms från fall till fall i samråd mellan säkerhetsansvarig, den utsatta förtroendevalda och gruppledarna.

5 Mandatcykel, aktiviter och utbildning

För att ett systematiskt arbete ska vara hållbart och långsiktigt, genomförs följande aktiviteter och utbildningar, under mandatperiodens fyra år. Kommunstyrelseförvaltningen i samarbete med fullmäktiges ordförande ansvarar för att aktiviteter och utbildningar genomförs.

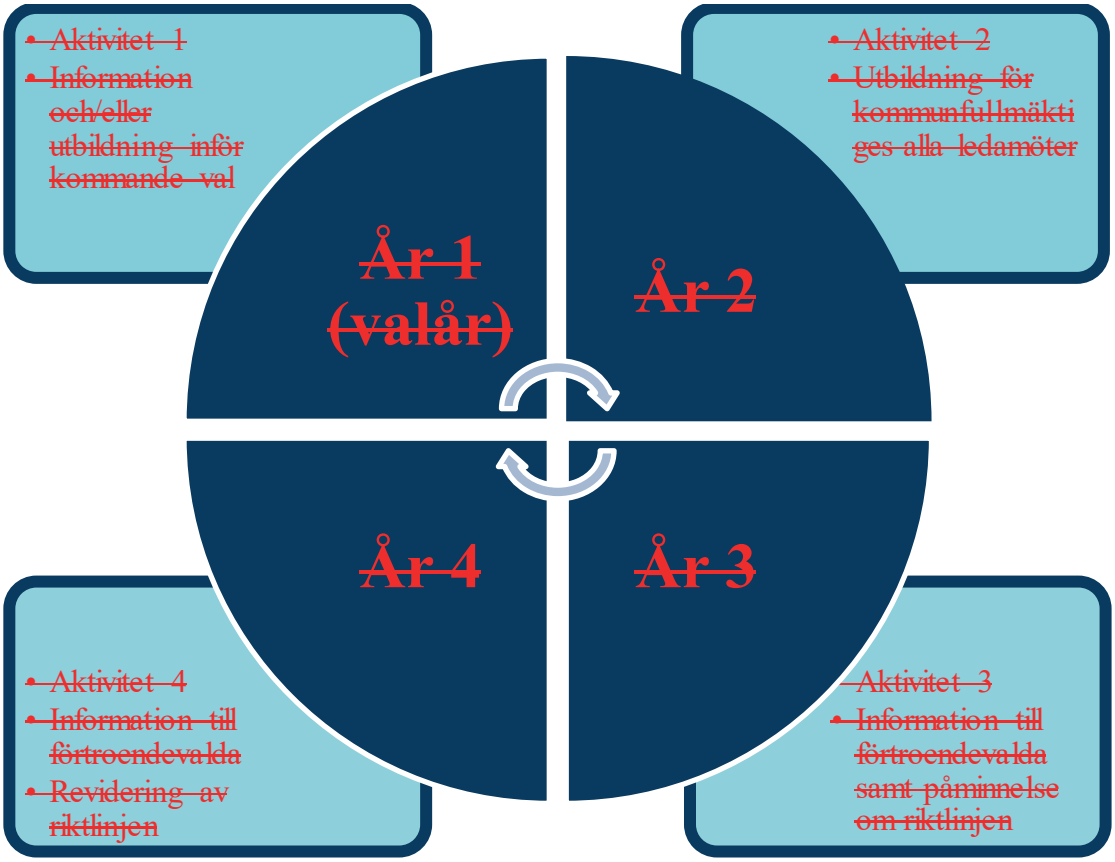

6 Revidering och utvärdering

Denna riktlinje visar hur Härnösands kommun ska arbeta mot hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda. För att säkerställa att arbetssättet är funktionellt bör riktlinjen utvärderas och revideras löpande.
Säkerhetsansvarige ansvarar för att utvärdera och revidera denna riktlinje. Tillhörande bilagor i form av checklistor omarbetar löpande vid behov.

Härnösands kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Anna-Karin Hasselborg
anna-karin.hasselborg@harnosand.se

Riktlinjer för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda 2024-2026

Dokumentnamn	Riktlinje för hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda 2024-2026		Dokumenttyp Riktlinje	
	Kommunstyrelsen		Datum 2024-05-14	Diarienummer 2024-000225
Dokumentansvarig/processägare	Kommunledningskontoret	Version 1,0	Senast reviderad	Giltig t o m 2028-12-31
Dokumentinformation				

Härnösands kommun

Dokumentet gäller för	Förtroendevalda i nämnder och fullmäktige

Innehållsförteckning

Inledning **3**

1 Allmänt **4**

1.1 Syfte och mål 4
1.2 Omfattning och avgränsningar 4
1.3 Förtroendevalda och arbetsmiljölagen 4
1.4 Organisation och ansvar 4
1.4.1 Härnösands kommuns ansvar 4
1.4.2 Förtroendevalda och gruppledarens ansvar 4
1.4.3 Polismyndighetens ansvar 5

2 Definitioner **6**

2.1 Förtroendevald 6
2.2 Hot 6
2.3 Våld 6
2.4 Trakasserier 6

3 Förebyggande arbete **7**

3.1 Allmänna råd 7
3.1.1 En god samtalston 7
3.1.2 Kommunikation 7

4 Åtgärder vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda **8**

4.1 Generella akuta åtgärder vid hot eller våldssituation 8
4.2 Åtgärder vid hot och trakasserier via e-post, sms eller sociala medier 8
4.3 Åtgärder vid hot och trakasserier via telefon 8
4.4 Åtgärder vid hot och trakasserier via förändelser, skadegörelse och/eller misstänkta föremål 8
4.5 Åtgärder vid hot mot sammanträde 9
4.6 Kommunikation vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Härnösands kommun 9

5 Revidering och utvärdering **10**

Inledning

Brottsförebyggande rådet genomför sedan år 2012 kartläggningar av hot, våld och trakasserier mot ordinarie ledamöter i Sveriges Riksdag och fullmäktigeförsamlingar (kommuner, landsting och regioner). Politikernas trygghetsundersökning (PTU) mäter omfattningen och konsekvenserna av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda. Enligt PTU år, 2023 uppger var fjärde förtroendevald att de utsatts för hot, våld eller trakasserier i samband med sina politiska förtroendeuppdrag. PTU (2022) menar att demokratin försvagas om förtroendevalda på grund av hot och våld påverkas i, eller lämnar, sina uppdrag. Demokratin försvagas även om det blir svårare att rekrytera nya personer till förtroendeuppdrag på grund av oro eller rädsla för att utsättas för brott.

Förtroendevalda ska känns sig trygga i sina uppdrag och Härnösands kommun arbetar aktivt för att förebygga och motverka att hot, våld och trakasserier mot de förtroendevalda. Den offentliga förvaltningen ska präglas av demokrati, rättsäkerhet och effektivitet. Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda är ett allvarligt hot mot dessa grundläggande principer och mot den demokratiska processen och ska inte accepteras. En viktig utgångpunkt i arbetet med att förbygga hot, våld och trakasserier är att arbetet är systematiskt. Dessa riktlinjer ska utgöra ett stöd i det systematiska arbetet för att minimera och eliminera risker och effekter av risker.

1 Allmänt

1.1 Syfte och mål

Riktlinjen ska utgöra ett stöd och en vägledning för förtroendevalda i syfte att öka tryggheten vid utförande av sina offentliga förtroendeuppdrag i Härnösands kommun. Även att kunna förebygga ohälsa i uppdraget som företroendevald och kunna agera snabbt och effektivt vid en incident.

Målet med riktlinjerna är att förtroendevalda:

- ska kunna utföra sina uppdrag utan begräsningar
- ska känna sig trygg och säker i sitt uppdrag
- inte ska påverkas i sitt beslutsfattande

1.2 Omfattning och avgränsningar

Dessa riktlinjer tillämpas både i det förebyggande arbetet och vid olika former av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Härnösands kommun med koppling till deras offentliga uppdrag som förtroendevald. Riktlinjen omfattar även hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i samband med offentliga sammanträden. Riktlinjen gäller inte för anställda inom Härnösands kommun.

1.3 Förtroendevalda och arbetsmiljölagen

Förtroendevalda är inte formellt anställda och därför är inte hot, våld och trakasserier mot dem en arbetsmiljöfråga. I enlighet med arbetsmiljölagen gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför sitt arbete för en arbetsgivares räkning (1 kap 2 § 1 st AML). Samtalsstöd till utsatta förtroendevalda kan av kommunledningskontoret beviljas, utifrån behov och situation.

1.4 Organisation och ansvar

1.4.1 Härnösands kommuns ansvar

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar inför varje val, för att utvärdera och revidera riktlinjen för hot, våld och trakasserier mot förtroendevald, samt uppdatera checklistor löpande vid behov. Ansvarar även för att vid en incident, ge rådgivning och stöd samt återkoppling till utsatta och för att ta emot och administrera incidentrapporteringen. Att kontaktvägar finns upprättade mellan kommunen och berörda organisationer och myndigheter. Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar vidare för att enligt riktlinjen erbjuda och samordna utbildning och information för förtroendevalda utifrån mandatcykeln.

1.4.2 Förtroendevalda och gruppledarens ansvar

Förtroendevalda ansvarar för att följa riktlinjerna och rapportera eventuell incidenten till gruppledare och till Härnösands kommuns säkerhetsansvarige via telefon och/eller incidentrapporteringen.

Gruppledarna ansvarar för att riktlinjen blir känd för de förtroendevalda. Varje politiskt partis gruppledare är ansvarig för att ge rådgivning till de förtroendevalda vid en händelse, följa upp incidentrapportering och kommunicera hot, våld och trakasserier till säkerhetsansvarig på Härnösands kommun.

Härnösands kommun rekommenderar alla förtroendevalda att ha ett förebyggande arbete enligt denna riktlinje och skapa trygghet såväl som säkerhet för sina förtroendevalda. I samband med sammanträden är sammanträdets ordförande formellt ansvarig för de förtroendevalda. Ordförande är även ansvarig för att tillsammans med polisen och säkerhetsansvarig att bedöma eventuell hotbild och besluta om behovet av säkerhetskontroll vid aktuellt sammanträde.

1.4.3 Polismyndighetens ansvar

Den lokala polisen har huvudansvaret för personskydd av förtroendevalda i kommunerna, vilket innebär att den polisiära handläggningen av ärenden av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda främst är en uppgift för polismyndigheten. Alla former av hot, våld och trakasserier ska polisanmälas och polismyndigheten är ansvarig för att ta emot anmälan, utreda brott rättssäkert och effektivt, utföra hot- och riskbedömningar, bistå med skyddsåtgärder, informera om processens gång och om vilket stöd som finns att få samt stödja i att ta kontakt med berörda myndigheter.

2 Definitioner

Ett samlingsbegrepp för hot, våld och trakasserier är otillåten påverkan och syftar till att påverka förtroendevaldas beslutsfattande. Med otillåten påverkan avses hot, våld och allvarliga trakasserier mot person och/eller egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut och/eller uttalande som i förlängningen kan utgöra ett hot mot den demokratiska processen.

Det är alltid den drabbade personens subjektiva uppfattning i samråd med det politiska partiets säkerhetsansvarige och Härnösands kommuns säkerhetsansvarige som avgör om en händelse är att uppfatta som hot, våld eller trakasseri och alla händelser bör därför tas på allvar.

2.1 Förtroendevald

Med förtroendevald i denna riktlinje avses en person som, vid tidpunkten för incidenten, har ett förtroendeuppdrag i Härnösands kommuns fullmäktige och nämnder.

2.2 Hot

Hot innebär att någon hotar att skada någon person, dennes egendom och/eller mot sammanträden. Hot kan även omfatta andra personer, djur eller föremål som har stor betydelse för den som blir utsatt. Hot kan ske via telefon, sms, e-post, sociala medier, direkt tilltal eller med hjälp av vapen eller annat föremål så som försendelser, flygblad eller annat. Även indirekt hot och utpressning räknas som ett hot.

2.3 Våld

Våld är varje handling riktad mot en person, som genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill. Med våld avses slag, sparkar eller annan typ av fysiskt våld, skadegörelse mot person, egendom eller sammanträde, som riktas mot förtroendevalda med anledning av deras uppdrag.

2.4 Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någon annan, t.ex. användande av förlöjligande ord, nedvärderande generaliseringar, rasistisk- och sexuella trakasserier. Men även obehagliga samtal, tecken på kartläggning, beställning av oönskade varor i den förtroendevaldas namn i syfte att hämnas eller väcka obehag.

3 Förebyggande arbete

Att vara väl förberedd kan minska risken för och konsekvenserna av att förtroendevalda och sammaträden blir utsatt för hot, våld och trakasserier. I ett förebyggande arbete är det också angeläget att förtroendevalda är medvetna om att händelse, kroppspråk och uttalande i det offentliga rummet kan bidra till negativa, oönskade händelser. För att nå bästa effekt i det förebyggande arbetet mot hot, våld och trakasserier bör förtroendevalda medvetengöras hur man ska agera vid på bästa sätt.

3.1 Allmänna råd

Att de förtroendevalda startar alla möten inom respektive parti med en enkel fråga om hur de förtroendevalda mår och om det hänt något speciellt, med avseende på hot, våld och trakasserier, sedan det senaste möten. Detta för att uppmärksamma hälsa och mående. Men även ett aktivt deltagande i de utbildningar och informationer som erbjuds från Härnösands kommun gällande hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda.

Reflektera över vilken information som finns om dig och dina kontaktuppgifter på internet, ”googla” ditt namn och se vilken information som finns.

Tänk igenom din roll som förtroendevald och din aktuella arbetssituation och fundera över på vilket sätt ditt politiska uppdrag kan medföra hot, våld och trakasserier.

3.1.1 En god samtalston

Respektive ordförande ansvarar för att samtalstonen håller en god nivå och bör inför varje sammanträde särskilt granska dagordningens punkter ur ett säkerhetsperspektiv.

Fullmäktige och nämnders öppna sammanträden är öppet för media, medborgare och andra att ta del av debatt och beslut i realtid. Visa respekt för andras uppfattningar och bemöt alla med respekt, skapa en meningsfull kommunikation.

Tänk på att vara en god politisk förebild och ta ansvar för samtals- och debattklimatet i politiken.

3.1.2 Kommunikation

Om du använder sociala medier, var personlig och offentlig men inte privat. Berätta aldrig om en vän eller partikollega, undvik att använda platstjänster och berätta i förväg, eller under möten vart du befinner dig (incheckningsfunktioner i sociala medier, checka in). Använd sund förnuft och tänk kritiskt innan du delar något. Tänk igenom dina inlägg och kommentarer, agera eftertänksamt, uppdatera eller kommentera inte i affekt.

Använd inte din privata e-post eller direktmeddelande kopplat till ditt privata Facebook/Instagram konto för kommunikation med medborgare. Förvara alltid mobiltelefon, dator och surfplatta säkert och använd skärmlås. Intervjuer bör ske på neutral plats, undvik ditt hem och uttala dig inte om din eller någon partkamrats säkerhet och skyddsåtgärder.

4 Åtgärder vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda

4.1 Generella akuta åtgärder vid hot eller våldssituation

- Behåll lugnet, lyssna utan att avbryta, skapa andrum, tänk på ditt bemötande och undvik motargument.
- Larma snabbt 112, ropa på hjälp
- Vid larmsamtal uppge vem du är, plats, skador, hot, drabbade samt telefonnummer där du kan nås
- Försök uppmärksamma andra på situationen
- Om hotet övergår till våldsituation:
    - Ta skydd
    - Ropa på hjälp
    - Ta dig ifrån platsen
    - Nödvärn
- Meddela din gruppledare och säkerhetsansvarig på Härnösands kommun samt gör en polisanmälan, särskilt viktigt är att nämna i anmälan att den berörda är förtroendevald.

4.2 Åtgärder vid hot och trakasserier via e-post, sms eller sociala medier

- Skärmdumpa inlägg samt användarprofil och spara
- Spara e-post, sms och direktmeddelande, besvara inte
- Meddela din gruppledare och säkerhetsansvarig på Härnösands kommun samt gör en polisanmälan, särskilt viktigt är att nämna i anmälan att den berörda är förtroendevald.

4.3 Åtgärder vid hot och trakasserier via telefon

- Behåll lugnet, lyssna uppmärksamt och avbryt inte
- Anteckna och notera tid, budskap, kön, ålder, dialekt och bakgrundsljud
- Finns möjlighet så spela in samtalet
- Utlämna aldrig personliga uppgifter via telefon
- Meddela din gruppledare och säkerhetsansvarig på Härnösands kommun samt gör en polisanmälan, särskilt viktigt är att nämna i anmälan att den berörda är förtroendevald.

4.4 Åtgärder vid hot och trakasserier via förändelser, skadegörelse och/eller misstänkta föremål

- De den som levererar brev eller paket att visa legitimation

- Rör inte försändelser eller föremål som du inte känner igen och öppna inte brev och paket om du är osäker på avsändaren
- Fotografera skadegörelse, klistermärken, affischer, flygblad och okända budskap samt misstänkta försändelser osv.
- Meddela din gruppledare och säkerhetsansvarig på Härnösands kommun samt gör en polisanmälan, särskilt viktigt är att nämna i anmälan att den berörda är förtroendevald.

4.5 Åtgärder vid hot mot sammanträde

Den 1 juli 2010 infördes lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. Enligt lagen får kommuner anordna säkerhetskontroll vid sina offentliga sammanträden om det finns anledning att misstänka att brott som medför fara för någons liv, hälsa och frihet eller omfattande skadegörelse på egendom i samband med sammanträdet.

- Beslut om säkerhetskontroll sker i samråd med polisen och fattas av den som ska vara ordförande vid sammanträdet. Polisen är ansvarig för omfattningen och genomförandet av säkerhetskontrollen.

4.6 Kommunikation vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Härnösands kommun

Bedömning om, vad som ska kommuniceras till berörda bedöms från fall till fall i samråd mellan säkerhetsansvarig, den utsatta förtroendevalda och gruppledarna.

5 Revidering och utvärdering

Denna riktlinje visar hur Härnösands kommun ska arbeta mot hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda. För att säkerställa att arbetssättet är funktionellt bör riktlinjen utvärderas och revideras löpande.
Säkerhetsansvarige ansvarar för att utvärdera och revidera denna riktlinje. Tillhörande bilagor i form av checklistor omarbetar löpande vid behov.

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-03-26

Dnr
KS/2023-000481

Kommunstyrelseförvaltningen
Linda Gradin, +46-611-348253
linda.e.gradin@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Program för evenemang 2024-2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta reviderat Program för evenemang 2024-2026.

Beskrivning av ärendet

Program för evenemang är Härnösands kommuns stöd och verktyg för att så enhetligt som möjligt kunna koordinera och hantera frågor om evenemang.

Efter att ha arbetat med programmet föreslås förslag på ändring för att förenkla hanteringen av ansökningsprocessen för evenemang. Förslaget innebär en effektivisering av handläggningen och en större flexibilitet i programmet.

Socialt perspektiv
Ingen påverkan på perspektivet

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan på perspektivet

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen påverkan på perspektivet

Beslutsunderlag

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Linda Gradin
Näringslivsutvecklare

Bilagor

Program för evenemang 2024-2026

Program för evenemang 2024-2026 - Ändringar markerade

Härnösands kommun

PROGRAM

Datum
2023-10-20

KS2023-000481

Kommunstyrelseförvaltningen
Tillväxtavdelningen
Linda Gradin
linda.e.gradin@harnosand.se

Program för evenemang och möten 2024-2026

Dokumentnamn	Program för evenemang och möten 2024-2026		Dokumenttyp Program	
Fastställd/upprättad av	Kommunstyrelseförvaltningen		Datum	Diarienummer 2023-000481
Dokumentansvarig/processägare	Tillväxtavdelningen	Version 1	Senast reviderad	Giltig t o m
Dokumentinformation	Programmet har sin utgångspunkt i Härnösands Tillväxtstrategi.			
Dokumentet gäller för	Alla förvaltningar i Härnösands kommun.			
Annan information	Programmets utvecklingsinsatser samt bedömningsmall kan komma att utökas eller revideras under löptid.			

1. Syfte

Programmet är Härnösands kommuns stöd och verktyg för att så enhetligt som möjligt kunna koordinera och hantera frågor om evenemang. Dokumentet ska även göra det tydligt för arrangörer att veta vilket evenemangsstöd som går att söka och på vilka grunder.

Målsättningen är att skapa evenemang med effekten att varje besökare lämnar ifrån sig mer och att öka den sociala hållbarheten. Härnösand ska uppfattas som en välkomnande evenemangskommun för invånare, besökare och arrangörer. Samarbeten med arrangörer ska vara förenligt med Härnösands platsvarumärke, Härnösands tillväxtstrategi och handlingsplanen för näringsliv i Härnösand.

2. Vad är ett evenemang?

Ett evenemang är en större tillställning, eller en händelse, som arrangeras kortvarigt till skillnad från löpande verksamhet och delas främst upp i kultur-, idrotts- samt andra evenemang (källa: Wikipedia).

3. Evenemang i Härnösands kommun

Olika typer av evenemang är ofta en stark reseanledning till en destination. Framgångsrikt arrangerade evenemang stärker platsen, ger turistekonomiska effekter, bygger attraktivitet och skapar förutsättningar för ett rikt utbud av minnesvärda upplevelser för både invånare och besökare.

Genom att stimulera till att skapa evenemang som ligger utanför högsäsong skapas en jämnare fördelning av gästnätter under året och därmed en hållbar tillväxt i hela besöksnäringen. Att utveckla kringaktiviteter och paketering av upplevelser i samband med evenemang och möten ska locka besökarna/deltagarna att förlänga vistelsen eller göra återbesök. Detta ger upphov till en större turistkrona och ökad turistisk omsättning.

I Härnösand anordnas många evenemang året om av företag, föreningar och andra aktörer, både stora och små. Evenemangen är viktiga för platsens positiva utveckling och bidrar till en attraktiv, levande och inkluderande plats. Härnösand har också genom åren stått som värd för ett flertal evenemang inom både kultur, nöje och idrott.

4. Olika typer av stöd

Evenemangsstöd kan bestå av olika typer av stöd så som evenemangslotsning ~~(rådgivning och samordning inom kommunen),~~ marknadsföringsstöd eller ekonomiskt stöd. Ekonomiskt stöd kan ges enligt kriterier i 4.3. Evenemangslotsning innebär bland annat rådgivning och samordning inom kommunen. Marknadsföringsstöd kan vara rådgivning och stöttning i val av kanaler för marknadsföring.

~~under hela året till publikt inriktade tillställningar som genererar tillresande till Härnösand och som bidrar till att stärka Härnösands platsvarumärke och attraktivitet. Evenemangen ska även stimulera ett rikt och varierat utbud av upplevelser, skapa mervärde för Härnösandsborna samt visa upp en mångfald av uttrycksformer inom hela kommunen. Ansökan för årligt återkommande evenemang bör ha något nytänkande eller förändrat inslag för varje år. Stöd kan ges med högst 1/3 av den totala budgeten minus intäkter.~~

4.2 Vem kan söka?

Föreningar och företag, med undantag för politiska föreningar och religiösa trossamfund, kan söka evenemangsstöd.

4.3 Kriterier för ansökan om ekonomiskt stöd

Stödet är inget generellt stöd, utan evenemangen prioriteras utifrån en bedömningsmall innehållande kriterier som bidrar till att uppfylla målen i Härnösands tillväxtstrategi.

Kriterier som viktas högt är bl.a. att evenemanget stärker platsvarumärket, ~~lockar tillresande, bidrar till gästnätter,~~ är öppet och inkluderande samt bidrar till ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet.

I ansökan ska en självskattning göras ~~bifogas~~ hur evenemanget uppfyller kriterierna~~. i mallen, se bilaga 1.~~ För att få någon form av ekonomiskt stöd krävs minst 201 poäng. ~~Mallen~~ ansökan är ett underlag för beslut.

Poäng	Värde i kronor avseende eventuellt stöd
0-200	0
201-350	Upp till 10 000
351-400	Upp till 25 000
401-550	Upp till 50 000
551-600	Upp till 100 000
Mer än 600	~~Beslut i kommunstyrelsen~~ Över 100 000

Genom prioritering kan så goda förutsättningar som möjligt skapas för de evenemang som arrangeras. Beslutet går inte att överklaga.

~~För att få evenemangsstöd bör evenemanget utgå från följande kriterier:~~

- ~~stärka Härnösands platsvarumärke~~
- ~~öka Härnösands attraktionskraft~~
- ~~vara intressant regionalt, nationellt eller internationellt~~
- ~~generera besökare och övernattningar i Härnösands kommun~~

- ~~vara öppet för alla~~
- ~~verka för nytänkande, hållbara och innovativa inslag~~
- ~~vara socialt, miljömässigt och ekonomiskt försvarbart~~
- ~~bidra till ökad närvaro och synlighet i lokal, regional eller nationell media~~
- ~~hållas inom Härnösands kommun.~~

BIDRAG BEVILJAS INTE TILL

- evenemang med övervägande religiös eller politisk inriktning
- evenemang i kommunala verksamheters eller kommunala bolags regi
- evenemang av sluten karaktär
- evenemang utanför Härnösands kommun

5. Motprestation

Tillsammansarbete är nyckeln till framgång och för att kunna skapa ett så lyckat evenemang som möjligt med många besökare behöver vi hjälpas åt. I de fall kommunen går in med stöd står arrangören för planering, genomförande och uppföljning av evenemanget. Vid beviljat evenemangsstöd förväntas följande motprestationer:

- genomföra evenemanget enligt avtal
- planera och genomföra evenemanget på eget ansvar
- uppvisa budget och plan för genomförande
- stå för egna kostnader och ekonomiska risker
- följa lagstiftning och lokala regler
- själv söka erforderliga tillstånd
- sprida Härnösands platsvarumärke i ~~all~~ marknadsföring, t.ex. på biljetter, program, annonser, sociala medier m.m.
- lägga in evenemanget i aktuell evenemangskalender
- delta på möten som sammankallas av kommunen
- bistå med bilder inför evenemanget som kommunen kan använda för publicering
- skicka in en utvärdering senast tre månader efter att evenemanget ägt rum.

~~6. Evenemangslots~~

~~Till kommunens evenemangslots kan du som arrangör vända dig för att få hjälp och råd inför planeringen av evenemanget. Det kan gälla frågor om tillstånd, arenor eller marknadsföring. Hit kan du också vända dig om du vill utveckla och genomföra ett återkommande evenemang.~~

~~För att få anordna ett evenemang ska du i de flesta fall söka tillstånd hos Polisen. Du behöver skicka in detaljerade uppgifter till Polisen där du beskriver hur evenemanget är tänkt att genomföras vad gäller säkerhet, ordning och trafik. På myndighetswebbplatsen verksamt.se finns en checklista som kan vara användbar för dig som vill anordna ett evenemang, exempelvis en musikfestival, en marknad eller ett idrottsevenemang.~~

7. Uppföljning och redovisning

Senast tre månader efter att evenemanget ägt rum lämnas en utvärdering in tillsammans med en ekonomisk sammanställning som styrker evenemangskostnaderna. ~~Utvärderingen ska beskriva hur det gick samt innefatta besökarantal och medial exponering.~~

~~Eventuella bidragsöverskott ska betalas tillbaka till kommunen.~~

8. Ansökan och avtal

Ansökan om ekonomiskt stöd görs via en e-tjänst på harnosand.se. ~~Det finns två ansökningsperioder och sista dag för ansökan är 31 mars och 30 september~~. Därefter hanteras ansökningarna av evenemangsgruppen som består av tjänstepersoner från kommunen. Beslut ~~över 100 000 kr fattas av kommunstyrelsen.~~ fattas av näringslivschef i samråd med evenemangsgruppen.

I de fall ekonomiskt stöd beviljas ska ett avtal med skriftliga åtaganden alltid upprättas mellan parterna för att fastställa syfte, omfattning och parternas åläggande gentemot varandra. Om avtalet inte följs eller evenemanget inte blir av kan arrangören bli återbetalningsskyldig. Eventuella bidragsöverskott ska betalas tillbaka till kommunen.

Avtalet ska innehålla:

- ansökan
- värdet i pengar
- aktiviteten
- återrapportering tre månader efter evenemanget
- avtalstid
- organisationsnummer, namn, adress samt kontaktperson.

Härnösands kommun

PROGRAM

Datum
2023-10-20

KS2023-000481

Kommunstyrelseförvaltningen
Tillväxtavdelningen
Linda Gradin
linda.e.gradin@harnosand.se

Program för evenemang och möten 2024-2026

Dokumentnamn	Program för evenemang och möten 2024-2026		Dokumenttyp Program	
Fastställd/upprättad av	Kommunstyrelseförvaltningen		Datum	Diarienummer 2023-000481
Dokumentansvarig/processägare	Tillväxtavdelningen	Version 1	Senast reviderad	Giltig t o m
Dokumentinformation	Programmet har sin utgångspunkt i Härnösands Tillväxtstrategi.			
Dokumentet gäller för	Alla förvaltningar i Härnösands kommun.			
Annan information	Programmets utvecklingsinsatser samt bedömningsmall kan komma att utökas eller revideras under löptid.			

1. Syfte

Programmet är Härnösands kommuns stöd och verktyg för att så enhetligt som möjligt kunna koordinera och hantera frågor om evenemang. Dokumentet ska även göra det tydligt för arrangörer att veta vilket evenemangsstöd som går att söka och på vilka grunder.

Målsättningen är att skapa evenemang med effekten att varje besökare lämnar ifrån sig mer och att öka den sociala hållbarheten. Härnösand ska uppfattas som en välkomnande evenemangskommun för invånare, besökare och arrangörer. Samarbeten med arrangörer ska vara förenligt med Härnösands platsvarumärke, Härnösands tillväxtstrategi och handlingsplanen för näringsliv i Härnösand.

2. Vad är ett evenemang?

Ett evenemang är en större tillställning, eller en händelse, som arrangeras kortvarigt till skillnad från löpande verksamhet och delas främst upp i kultur-, idrotts- samt andra evenemang (källa: Wikipedia).

3. Evenemang i Härnösands kommun

Olika typer av evenemang är ofta en stark reseanledning till en destination. Framgångsrikt arrangerade evenemang stärker platsen, ger turistekonomiska effekter, bygger attraktivitet och skapar förutsättningar för ett rikt utbud av minnesvärda upplevelser för både invånare och besökare.

Genom att stimulera till att skapa evenemang som ligger utanför högsäsong skapas en jämnare fördelning av gästnätter under året och därmed en hållbar tillväxt i hela besöksnäringen. Att utveckla kringaktiviteter och paketering av upplevelser i samband med evenemang och möten ska locka besökarna/deltagarna att förlänga vistelsen eller göra återbesök. Detta ger upphov till en större turistkrona och ökad turistisk omsättning.

I Härnösand anordnas många evenemang året om av företag, föreningar och andra aktörer, både stora och små. Evenemangen är viktiga för platsens positiva utveckling och bidrar till en attraktiv, levande och inkluderande plats. Härnösand har också genom åren stått som värd för ett flertal evenemang inom både kultur, nöje och idrott.

4. Olika typer av stöd

Evenemangsstöd kan bestå av olika typer av stöd så som evenemangslotsning, marknadsföringsstöd eller ekonomiskt stöd. Ekonomiskt stöd kan ges enligt kriterier i 4.3. Evenemangslotsning innebär bland annat rådgivning och samordning inom kommunen. Marknadsföringsstöd kan vara rådgivning och stöttning i val av kanaler för marknadsföring.

4.2 Vem kan söka?

Föreningar och företag, med undantag för politiska föreningar och religiösa trossamfund, kan söka evenemangsstöd.

4.3 Kriterier för ansökan om ekonomiskt stöd

Stödet är inget generellt stöd, utan evenemangen prioriteras utifrån en bedömningsmall innehållande kriterier som bidrar till att uppfylla målen i Härnösands tillväxtstrategi.

Kriterier som viktas är bl.a. att evenemanget stärker platsvarumärket, är öppet och inkluderande samt bidrar till ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet.

I ansökan ska en självskattning göras hur evenemanget uppfyller kriterierna. För att få någon form av ekonomiskt stöd krävs minst 201 poäng. Ansökan är ett underlag för beslut.

Poäng	Värde i kronor avseende eventuellt stöd
0-200	0
201-350	Upp till 10 000
351-400	Upp till 25 000
401-550	Upp till 50 000
551-600	Upp till 100 000
Mer än 600	Över 100 000

Genom prioritering kan så goda förutsättningar som möjligt skapas för de evenemang som arrangeras. Beslutet går inte att överklaga.

BIDRAG BEVILJAS INTE TILL

- evenemang med övervägande religiös eller politisk inriktning
- evenemang i kommunala verksamheters eller kommunala bolags regi
- evenemang av sluten karaktär
- evenemang utanför Härnösands kommun

5. Motprestation

Tillsammansarbete är nyckeln till framgång och för att kunna skapa ett så lyckat evenemang som möjligt med många besökare behöver vi hjälpas åt. I de fall kommunen går in med stöd står arrangören för planering, genomförande och uppföljning av evenemanget. Vid beviljat evenemangsstöd förväntas följande motprestationer:

- genomföra evenemanget enligt avtal
- planera och genomföra evenemanget på eget ansvar

- uppvisa budget och plan för genomförande
- stå för egna kostnader och ekonomiska risker
- följa lagstiftning och lokala regler
- själv söka erforderliga tillstånd
- sprida Härnösands platsvarumärke i marknadsföring, t.ex. på biljetter, program, annonser, sociala medier m.m.
- lägga in evenemanget i aktuell evenemangskalender
- delta på möten som sammankallas av kommunen
- bistå med bilder inför evenemanget som kommunen kan använda för publicering
- skicka in en utvärdering senast tre månader efter att evenemanget ägt rum.

6. Uppföljning och redovisning

Senast tre månader efter att evenemanget ägt rum lämnas en utvärdering in tillsammans med en ekonomisk sammanställning som styrker evenemangskostnaderna.

7. Ansökan och avtal

Ansökan om ekonomiskt stöd görs via en e-tjänst på harnosand.se. Därefter hanteras ansökningarna av evenemangsgruppen som består av tjänstepersoner från kommunen. Beslut fattas av näringslivschef i samråd med evenemangsgruppen.

I de fall ekonomiskt stöd beviljas ska ett avtal med skriftliga åtaganden alltid upprättas mellan parterna för att fastställa syfte, omfattning och parternas åläggande gentemot varandra. Om avtalet inte följs eller evenemanget inte blir av kan arrangören bli återbetalningsskyldig. Eventuella bidragsöverskott ska betalas tillbaka till kommunen.

Avtalet ska innehålla:

- ansökan
- värdet i pengar
- aktiviteten
- återrapportering tre månader efter evenemanget
- avtalstid
- organisationsnummer, namn, adress samt kontaktperson.

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-14

Dnr
KS/2024-000039

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, +46-611-348530
petra.werner@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Revidering av kommunstyrelsens dokumenthanteringsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta korrigerad dokumenthanteringsplan.

Beskrivning av ärendet

I den senast beslutade dokumenthanteringsplanen råkade två felaktiga tidsangivelser för gallring (d v s förstöring) av handlingar komma med. Dessa var sedan tidigare beslutade av kommunstyrelsen 2023-02-07 men det inkomna underlaget som använts för justeringar hade hämtats ur en plan från före 2023, varvid årsangivelserna för de två handlingarna togs för nya till årets beslut. En justering tillbaka till beslutet 2023-02-07 blir således:

2.3.6.1 Beräkna och betala ut lön

Tjänstgöringsrapport gallras 2 år (från 10 år)

Löneunderlag gallras 2 år (från 10 år), dock ej:

Skatteuppgifter gallras 10 år (åter egen rad)

Kommunstyrelsen återremitterade ärendet med motiveringen att utreda yrkandet av Glenn Sehlin (SD) om att löneunderlag inte ska gallras efter 2 år utan först efter 10 år så som det står i det tidigare dokumentet.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag att ändra från 10 år till 2 år, grundar sig i att det tidigare beslutet om dokumenthanteringsplanen, 2023-02-07 31§ var felaktigt gällande tidsfristen för gallring av ovan nämnda dokument. När justeringar genomfördes inför beslutet 2023-02-07 utgick revideringen från felaktiga och äldre version av dokumenthanteringsplan och tidsfrister. Härnösands kommun följer de gallringsråd som utfärdas av SKR och har så gjort sedan 2010. Två års gallringstid är de uppsatta tidsramarna för gallring och att 10 år uppkom i det tidigare beslutet är därför ett misstag som denna revidering vill rätta till. Gallringsråd 1 för lednings – och stödprocesser anger SKR:s råd för tidsgränserna. Se denna länk sidan 52: Bevara eller gallra 1 (skr.se)

Beslutsunderlag

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad 2023-02-07.

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad 2024-02-27.

Petra Werner
Chef kanslienheten

Stefan Berggren
Arkivarie

§ 68

Dnr 2024-000039 1.1.3.1

Revidering av kommunstyrelsens dokumenthanteringsplan

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att återremittera ärendet till förvaltningen för att utreda yrkandet som framgår nedan.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Glenn Sehlin (SD), Charlotte Höglund Bystedt (SD) och Andreas Sjölander (S).

Yrkanden

Glenn Sehlin (SD) yrkar på att löneunderlag inte ska gallras efter 2 år utan först efter 10 år så som det står i det tidigare dokumentet.

Andreas Sjölander (S) yrkar på att ärendet återremitteras till förvaltningen för att utreda Glenn Sehlins (SD) yrkande.

Propositionsordning

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta att ärendet avgörs idag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta att återremittera ärendet.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat att återremittera ärendet.

Bakgrund

I den senast beslutade dokumenthanteringsplanen råkade två felaktiga tidsangivelser för gallring (d v s förstöring) av handlingar komma med. Dessa var sedan tidigare beslutade av kommunstyrelsen 2023-02-07 men det inkomna underlaget som använts för justeringar hade hämtats ur en plan från före 2023, varvid årsangivelserna för de två handlingarna togs för nya till årets beslut. En justering tillbaka till beslutet 2023-02-07 blir således:

2.3.6.1 Beräkna och betala ut lön

Tjänstgöringsrapport gallras 2 år (från 10 år)

Löneunderlag gallras 2 år (från 10 år), dock ej:

Skatteuppgifter gallras 10 år (åter egen rad)

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-03-26

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad 2023-02-07.

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad 2024-02-27.

_____

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad **2023-02-07**

2.3.6.1 Beräkna och betala ut lön

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	**Beskrivning** HR-avdelningen ansvarar för lönehanteringen för samtliga kommunanställda. Den anställde har rätt att själv registrera lönepåverkande händelser i systemet och som sedan godkänns av närmaste chef.					
Processgrupp Personaladministration	Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Rapportera in tjänstgöring	Tjänstgörings-rapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	T3
	Person- och arbetsschema-uppgift	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	4 år	-	-	Avser systemuppgifter, se gallringsbeslut KS18-063-029.
Hantera ersättning vid tjänsteresa	Reseräkning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	
	Underlag till reseräkning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	Körjournal, kvitton för utlägg etc.
Hantera sjukfrånvaro	Läkarintyg	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år, se anm	-	-	Intyg rörande arbetsskada bevaras i personalakt.
Komplettera lönerapporter	Löneunderlag	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	Kompletterande lönerapportering som: - kontorättningar - makuleringar m m. - förskjuten arbetstid

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad **2023-02-07**

						- omräkning o uttag av semestertimmar - ledighetsansökan - facklig ledighet - ersättning för egna utlägg - växling av semesterdagstillägg mot extra ledighet
	Skatteuppgifter	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
Lönebearbetning	Utdatafil från bevaknings-körning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-		Filen sparas till nästa körning.
	Utdatafil från preliminär lönebearbetning (lönelista)	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	
	Utdatafil från slutlig lönebearbetning (lönelista)	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Fil	
	Lönespecifi-kations- och bankfil	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	Upprättas till utbetalande bank.
	Lönebokföringsfil med kompletterande textfil	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad **2023-02-07**

	Lönefördelnings-bok	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
	Listindatafil (loggfil)	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad **2024-02-27**

2.3.6.1 Beräkna och betala ut lön

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	**Beskrivning** Löneenheten på ekonomiavdelningen ansvarar för lönehanteringen för samtliga kommunanställda. Den anställde har rätt att själv registrera lönepåverkande händelser i systemet och som sedan godkänns av närmaste chef.
Processgrupp Personaladministration	Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Rapportera in tjänstgöring	Tjänstgörings-rapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	T2 T3 PAN
	Person- och arbetsschema-uppgift	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	4 år	-	-	Avser systemuppgifter, se gallringsbeslut KS18-063-029.
Hantera ersättning vid tjänsteresa	Reseräkning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	
	Underlag till reseräkning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	Körjournal, kvitton för utlägg etc.
Hantera sjukfrånvaro	Läkarintyg	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år, se anm.	-	-	Intyg rörande arbetsskada bevaras i personalakt.
Komplettera lönerapporter	Löneunderlag	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	Kompletterande lönerapportering som: - skatteuppgifter - kontorattningar - makuleringar m m.

Utdrag ur dokumenthanteringsplan beslutad **2024-02-27**

						- förskjuten arbetstid - omräkning o uttag av semestertimmar - ledighetsansökan - facklig ledighet - ersättning för egna utlägg - växling av semesterdagstillägg mot extra ledighet

Dokumenthanteringsplan 2023 v1.1

Kommunstyrelsen

HÄRNÖSANDS KOMMUN

February 16, 2024

Härnösands kommun

Versionshistorik

Datum	Version	Beskrivning
2023-01-19	1.0	Nytt dokument utifrån tidigare version. Radjusteringar enligt beslutsdokument KS 2022-379 samt borttag av överförmyndarverksamhetens handlingar.
2024-02-16	1.1	Nya avdelningar har lagts till, 2.5.1.4 Avtalsförvaltning och 2.5.1.5 Hantera elektronisk handel. Borttag av 2.10.1.2 Leverera tryckeritjänster samt 2.10.2 Driva kostproduktion, verksamheter som överförts till andra förvaltningar. Radjusteringar enligt underlag i KS 2024-039.

Härnösands kommun

0. Rutin för hantering av pappersdokument vid elektronisk registrering och handläggning 12

1. Ledning av kommunal myndighet 13

1.1 Ledning 13

1.1.1 Fullmäktige 13

1.1.1.0 Leda – Styra – Organisera 13

1.1.1.1 Hantera fullmäktigeprocess 14

1.1.1.2 Hantera kommunrevision 15

1.1.1.3 Hantera förtroendevalda 17

1.1.1.4 Hantera stöd till politiska partier 18

1.1.1.5 Hantera särskilda beredningar/kommittéer 19

1.1.2 Kommunstyrelse 19

1.1.2.0 Leda – Styra – Organisera 19

1.1.2.1 Hantera styrelseprocess 20

1.1.2.2 Hantera särskilda beredningar/kommittéer 20

1.1.3 Krisledningsnämnd 21

1.1.3.0 Leda – Styra – Organisera 21

1.1.3.1 Hantera nämndprocess 21

1.1.4 Verksamhetsledning 22

1.1.4.1 Överlägga och besluta 22

1.1.4.2 Planera och följa upp verksamhet 22

1.1.4.3 Utveckla verksamhet 23

1.1.4.4 Bedriva systematiskt kvalitetsarbete 23

1.1.5 Myndighetsredovisning *24*
1.1.5.0 Leda – Styra – Organisera 24
1.1.5.1 Lämna räkenskapssammandrag till SCB 24
1.1.5.2 Lämna övriga uppgifter till SCB 24
1.1.5.3 Hantera övrig myndighetsredovisning 25
1.1.6 Omvärld *26*
1.1.6.1 Träffa överenskommelser 26
1.1.6.2 Driva gemensamma projekt 26
1.1.6.3 Bedriva vänortsarbete 29
1.1.6.4 Besvara externa remisser 29
1.2 Styrning *30*
1.2.1 Tillämpa styrdokument från regering och riksdag *30*
1.2.1.1 Hantera styrdokument från regering och riksdag 30
1.2.2 Hantering av styrdokument från fullmäktige *30*
1.2.2.1 Upprätta och följa upp policys och mål 30
1.2.2.2 Upprätta och ajourföra reglementen och arbetsordningar 31
1.2.3 Kommunstyrelsens styrning och kontroll *31*
1.2.3.1 Upprätta och följa upp styrelsens styrdokument 31
1.2.3.2 Bedriva internkontroll 32
1.2.3.3 Hantera resultat av revision 32
1.2.4 Mål- och resursplanering *33*
1.2.4.0 Leda – Styra – Organisera 33
1.2.4.1 Hantera 1-årig mål- och resursplan 33
1.2.4.2 Hantera flerårig mål- och resursplan 33

1.3 Organisering ... *34*
1.3.1 Organisering ... *34*
1.3.1.1 Organisera verksamhet och processer ... 34
1.4 Demokrati och insyn ... *34*
1.4.1 Hantering av allmänna handlingar ... *34*
1.4.1.0 Leda – Styra – Organisera ... 34
1.4.1.1 Tillhandahålla allmänna handlingar ... 35
1.4.1.2 Hantera ordning för personuppgifter ... 36
1.4.2 Offentlig dialog ... *37*
1.4.2.1 Hantera allmänhetens synpunkter ... 37
2. Verksamhetsstöd ... 38
2.1 Informationsförvaltning ... *38*
2.1.0 Ledning ... *38*
2.1.0.1 Leda och styra informationsförvaltning ... 38
2.1.1 Registratur ... *39*
2.1.1.0 Leda – Styra – Organisera ... 39
2.1.1.1 Hantera och registrera inkomna handlingar och ärenden ... 39
2.1.1.2 Hantering av metadata ... 40
2.1.2 Dokumentation och dokumenthantering ... *40*
2.1.2.1 Utreda och besluta om bevarande och gallring ... 40
2.1.3 Överföring av verksamhetsinformation ... *40*
2.1.3.0 Leda – Styra – Organisera ... 40
2.1.3.1 Hantera analog arkivering ... 41

2.1.3.2 Överföra e-handlingar till system för bevarande (e-arkiv) 41
2.1.4 Arkivförvaltning 42
2.1.4.1 Förvalta arkiv 42
2.1.4.2 Hantera arkiv 42
2.2 Systemförvaltning & arkitektur 42
2.2.0 Ledning – Styrning – Organisering 42
2.2.0.1 Leda – Styra – Organisera 42
2.2.1 Teknisk systemförvaltning 43
2.2.1.1 Förvalta system 43
2.2.2 IT-plattform och drift 44
2.2.2.1 Hantera fel 44
2.3 HR/Personal 44
2.3.1 Samverkan och förhandling 44
2.3.1.1 Hantera samverkan enligt avtal 44
2.3.1.2 Hantera lönerevision 47
2.3.1.3 Hantera övrig personalsamverkan 48
2.3.2 Kompetensförsörjning 48
2.3.2.1 Rekrytera 48
2.3.2.2 Kompetensförsörjning 48
2.3.3 Bemanning 51
2.3.3.1 Hantera schemaläggning 51
2.3.3.2 Semesterplanera 51
2.3.4 Arbetsmiljö 52

2.3.4.1 Bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete 52
2.3.4.2 Utföra arbetsmiljöutredningar 54
2.3.5 Personalhälsa 55
2.3.5.0 Leda – Styra – Organisera 55
2.3.5.1 Bedriva friskvård 55
2.3.5.2 Hantera tillbud 55
2.3.5.3 Hantera arbetsskada 56
2.3.5.4 Rehabilitera 57
2.3.6 Personaladministration 59
2.3.6.1 Beräkna och betala ut lön 59
2.3.7 Övriga personalåtgärder 61
2.3.7.1 Hantera bisyssla 61
2.3.7.2 Hantera disciplinåtgärder 62
2.3.7.3 Hantera personalsociala åtgärder 63
2.3.8 Upphörande av anställning 63
2.3.8.1 Hantera uppsägning 63
2.3.8.2 Hantera pension 66
2.4 Ekonomi 67
2.4.1 Redovisning 67
2.4.1.0 Leda – Styra – Organisera 67
2.4.1.1 Fakturera kund 68
2.4.1.2 Hantera leverantörsfakturor 72
2.4.1.3 Redovisa inkomstskatt och moms 74
2.4.1.4 Bokföra och redovisa 75

2.4.2 Kapitalförvaltning ... *76*
2.4.2.0 Leda – Styra – Organisera ... 76
2.4.2.1 Hantera upplåning ... 76
2.4.2.2 Hantera utlån ... 76
2.4.2.3 Hantera krav och fordringar ... 77
2.4.2.4 Hantera borgen ... 77
2.4.2.5 Hantera betalningar och handkassor ... 78
2.4.3 Bidragshantering ... *79*
2.4.3.1 Hantera statsbidrag ... 79
2.4.4 Stiftelser och fonder ... *80*
2.4.4.1 Hantera kommunala stiftelser ... 80
2.4.5 Bolagsfinansiering ... *81*
2.4.5.1 Hantera ägartillskott, utdelningar ... 81
2.4.6 Kommunövergripande försäkringar ... *81*
2.4.6.1 Hantera försäkringar ... 81
2.5 Inköp ... *82*
2.5.1 Inköp ... *82*
2.5.1.0 Leda – Styra – Organisera ... 82
2.5.1.1 Hantera inköp över tröskelvärde ... 83
2.5.1.2 Hantera inköp under tröskelvärde ... 85
2.5.1.3 Avropa och göra direktinköp ... 87
2.6 Lokalförsörjning & fastighetsunderhåll ... *89*
2.6.0 Leda – Styra – Organisera ... *89*

2.6.0.1 Ledning 89
2.6.1 Anskaffning 90
2.6.1.1 Uppföra eller bygga om byggnad eller lokal 90
2.6.1.2 Inhyra byggnad eller lokal 90
2.6.1.3 Köpa byggnad eller lokal 90
2.6.2 Underhåll och tillgång 91
2.6.2.1 Underhåll och tillgång till lokal 91
2.6.3 Avveckling 91
2.6.3.1 Avveckla byggnad eller lokal 91
2.7 Inventariehantering 92
2.7.1 Inventariehantering 92
2.7.1.1 Hantera inventarier 92
2.8 Kris och säkerhet 93
2.8.1 Intern krisledning 93
2.8.1.1 Utöva intern krisledning 93
2.8.2 Internt kris- och säkerhetsarbete 94
2.8.2.0 Leda – Styra – Organisera 94
2.8.2.1 Bedriva systematiskt brandskyddsarbete 94
2.8.2.2 Hantera skalskydd 95
2.8.2.3 Hantera personskydd 96
2.8.2.4 Hantera säkerhetsskydd 96
2.8.2.5 Bedriva kontinuitetsplanering 98
2.9 Information och marknadsföring 98

2.9.1 Profilarbete *98*
2.9.1.1 Hantera grafisk profil och varumärke 98
2.9.2 Informationsförsörjning *99*
2.9.2.1 Publicera elektroniskt 99
2.9.2.2 Hantera releaser och presskontakter 100
2.9.2.3 Hantera trycksaker 101
2.9.2.4 Annonsera 102
2.9.2.5 Hantera bilder 102
2.9.2.6 Göra egna enkätundersökningar 102
2.10 Förvaltningsstöd *103*
2.10.1 Kontorsstöd *103*
2.10.1.1 Hantera materielförråd 103
2.10.1.2 Leverera tryckeritjänster ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
2.10.2 Driva kostproduktion ..... ***Fel! Bokmärket är inte definierat.***
2.10.2.0 Leda – styra – organisera ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
2.10.2.1 Planera och bereda måltider ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
2.10.2.2 Kontroll av kostproduktion ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
3 Kärnverksamhet 104
3.1 Fysisk planering och byggnadsväsen *104*
3.1.2 Fysisk planering och byggnadsväsen *104*
3.1.2.1 Hantera översiktsplaner 104
3.1.3 Mark och exploatering *106*
3.1.3.1 Köp och försäljning av mark eller fastighet 106

3.1.3.2 Upplåta mark eller fastighet ... 106
3.1.3.3 Exploatera fastighet ... 107
3.1.4 Lantmäteri och kartarbete ... 107
3.1.4.1 Hantera fastighetsreglering ... 107
3.2 Miljö och samhällsskydd ... 108
3.2.2 Miljö och hälsoskydd ... 108
3.2.2.4 Bedriva folkhälsoarbete ... 108
3.2.3 Samhällsskydd och civil beredskap ... 109
3.2.3.0 Leda – Styra – Organisera ... 109
3.2.3.1 Hantera risk- och sårbarhetsanalyser ... 110
3.2.3.2 Hantera utbildning och övningar ... 110
3.2.3.3 Svara för myndighetsrapportering ... 111
3.2.3.4 Information rörande civil beredskap ... 111
3.2.3.5 Hantera signalskydd ... 112
3.4 Näringsliv, arbete och integration ... 112
3.4.1 Gemensamma processer ... 112
3.4.1.1 Hantera finansiellt stöd ... 112
3 4 2 Främjande av näringsliv och utveckling ... 113
3.4.2.1 Främja näringslivsutveckling ... 113
3.6 Kultur, fritid och turism ... 114
3.6.1 Gemensamma processer ... 114
3.6.1.3 Hantera förenings- och aktivitetsbidrag ... 114
3.6.2 Biblioteksverksamhet ... 114

3.6.2.0 Leda – Styra – Organisera ... 114
3.6.2.1 Driva biblioteksverksamhet ... 115
3.6.2.2 Bedriva program- och bildningsverksamhet ... 115
3.6.3 Hantering av historiska arkiv ... 116
3.6.3.1 Vårda och tillgängliggöra historiska arkiv ... 116
3.6.4 Hantering av fysiskt kulturarv ... 117
3.6.4.0 Leda – Styra – Organisera ... 117
3.6.4.1 Vårda och tillgängliggöra samlingar ... 117
3.6.5 Tillgängliggörande av konst ... 118
3.6.5.1 Vårda och tillgängliggöra konst ... 118
3.6.5.2 Svara för konstutställningar ... 119
3.7 Vård och omsorg ... 120
3.7.5 Insatser för äldre och funktionsnedsatta ... 120
3.7.5.0 Leda – Styra – Organisera ... 120
3.8 Särskilda samhällsinsatser ... 120
3.8.2 Borgerliga ceremonier ... 120
3.8.2.1 Borgerlig vigsel ... 120
A. Utredningsprocess ... 122
4. Systemförteckning ... 123

Härnösands kommun

0. Rutin för hantering av pappersdokument vid elektronisk registrering och handläggning

Handlingar som inkommer till eller upprättas på papper hos kommunstyrelsen och dess förvaltning får överföras till elektroniskt format för registrering i ärendehanteringssystem genom att skannas.

Godkända filformat beskrivs i instruktion som utges av kommunarkivet.

Den elektroniska versionen av dokumentet kvalitetsgranskas mot pappersdokumentet och registreras i ärendehanteringssystemet. (Som ankomstdatum gäller angivet datum i ärendehanteringssystemet).

Pappersdokumentet sorteras utifrån ankomstdatum, och vid behov följt av annan lämplig ordning (t ex objektordning).

Pappersdokumentet får gallras tidigast sex månader efter registreringsdatum.

För pappersdokument där dess elektroniska version inte håller godtagbar kvalitet undantas handlingen från gallring och arkiveras i pappersakt med tidsfrist som anges i dokumenthanteringsplanen (därav valbart arkivformat: ”Papper/fil”).

Vissa handlingar arkiveras endast på papper, vilket anges nedan i denna plan (arkivformat: ”Papper”).

1. Ledning av kommunal myndighet

1.1 Ledning

1.1.1 Fullmäktige

1.1.1.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Organisera sammanträde	Lista med sammanträdes-dagar	Systematiskt/ ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Kungörelse med ärendelista	Systematiskt/ ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Bestämma arvoden till förtroendevalda	Arvodes-bestämmelser	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Styra partistöd	Reglemente för partistöd	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

1.1.1.1 Hantera fullmäktigeprocess

Verksamhetsområde 1.1 Central ledning	**Beskrivning** Fullmäktige är kommunens högsta beslutande församling och tillsätts av kommunens röstberättigade medlemmar genom allmänna och fria val. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller av större vikt för kommunen, och tillsätter kommunstyrelse och övriga nämnder.					
Processgrupp 1.1.1 Fullmäktige	Diarieföringen sker i Ciceron ärendehanteringssystem. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Fatta beslut	Omröstningslista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	Förs till protokoll.
	Protokoll	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
Hantera inkomna frågor och förslag	Motion	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Interpellation	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Fråga	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Svar på fråga måste inte lämnas skriftligt.
	Medborges e-förslag	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Folkinitiativ	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	

Härnösands kommun

1.1.1.2 Hantera kommunrevision

Verksamhetsområde 1.1 Central ledning	**Beskrivning** Kommunrevisionen är ett organ till fullmäktige. Diarieföringen sker i Ciceron ärendehanteringssystem.
Processgrupp 1.1.1 Fullmäktige	Sekretess kan föreligga för dessa handlingar.

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera möten	Kallelse till möte	Systematiskt	Gallras vid inaktualitet	-	-	
	Dagordning/ föredragningslista	Systematiskt	Gallras vid inaktualitet, se anm.	-	-	De som används som register eller innehållsförteckningar till protokoll skall bevaras.
	Minnesanteckningar med beslutsinnehåll	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Protokoll med ev bilagor	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Planera granskning	Riskbedömning	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Revisionsplan	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

	Projektplan	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Genomföra granskning	Granskningsmaterial	Systematiskt	10 år	-	-	
	Granskningsrapport	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Skrivelse till nämnd	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Yttrande från nämnd	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Redovisa granskning	Utlåtande av delårsrapport	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Revisionsberättelse	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Hantera reaktion från allmänheten	Skrivelse från medborgare med svarsbrev	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

1.1.1.3 Hantera förtroendevalda

Verksamhetsområde 1.1 Central ledning	**Beskrivning** Förtroendevalda till kommunfullmäktige utses efter sammanräkning hos Länsstyrelsen av valrösterna. Lista upprättas där och skickas till kommunen. De förtroendevalda registreras hos kommunstyrelseförvaltningens politikersamordnare, liksom varje förändring i politikerkåren. Deras handlingar rörande ersättningar och pension hanteras av politikersamordnare och personalkontoret. Diarieföringen sker i Ciceron ärendehanteringssystem. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.
Processgrupp 1.1.1 Fullmäktige	

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera val av förtroendevalda	Begäran om sammanräkning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Ny ledamot/ ersättare i fullmäktige	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Avsägelse uppdrag	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Lista nominering till nämnd/ styrelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Sammanställning nämndledamöter	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Hantera förtroendevalda	Uppgift till förtroendemanna-register	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

	Tjänstgörings-rapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
	Ersättning till förtroendevald	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	- Utebliven lön - Rese-/förrättningsräkning - Annan ersättning till förtroendevald
	GL-F, redovisning grupplivförsäkring för förtroendevalda	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Beräkning och utredning av visstidspension	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Vid inaktualitet	Papper	
	Beräkning av pension	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Vid inaktualitet	Papper	
	Pensionsbrev	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Vid inaktualitet	Papper	
Rapportera pensionsuppgifter	Registerfil till pensions-administratör	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	

1.1.1.4 Hantera stöd till politiska partier

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera ansökan	Ansökan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Kompletterande handlingar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	T ex verksamhetsberättelser, ekonomiska sammanställningar etc.

1.1.1.5 Hantera särskilda beredningar/kommittéer

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Dokumentera beredningens uppgift	Instruktion	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Beredningens handlingar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	T ex plan, program, minnesanteckningar av vikt, protokoll, redovisningar etc.

1.1.2 Kommunstyrelse

1.1.2.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Organisera sammanträden	Sammanträdesplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Kallelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Dagordning/ föredragningslista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	I anslutning till protokollet

1.1.2.1 Hantera styrelseprocess

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera sammanträden	Deltagarförteckning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
	Ärendelista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	Dagordning som används som register eller som innehållsförteckningar till protokoll skall bevaras tillsammans med protokollet.
	Protokoll med ev bilagor	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
	Protokollsanteckning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	Läggs till berört protokoll.

1.1.2.2 Hantera särskilda beredningar/kommittéer

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Dokumentera beredningens uppgift	Instruktion	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Beredningens handlingar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	T ex plan, program, minnesanteckningar av vikt, protokoll, redovisningar etc.

Härnösands kommun

1.1.3 Krisledningsnämnd

1.1.3.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Organisera sammanträden	Sammanträdesplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Kallelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	

1.1.3.1 Hantera nämndprocess

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera sammanträden	Ärendelista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	Dagordning som används som register eller som innehållsförteckningar till protokoll skall bevaras tillsammans med protokollet.
	Deltagarförteckning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	Ingår vanligen i protokollet.
	Protokoll med ev bilagor	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
	Protokollsanteckning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	Separat handling läggs till berört protokoll.

Härnösands kommun

1.1.4 Verksamhetsledning

1.1.4.1 Överlägga och besluta

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera möte	Dagordning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Protokoll med ev bilagor	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Mötes-anteckningar, se anm.	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	Mötesanteckningar med beslutsinnehåll hanteras som protokoll.

1.1.4.2 Planera och följa upp verksamhet

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera planering och utfall	Verksamhetsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Ekonomiska rapporter	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Kan vara delårsrapport, månadsrapport eller för en specifik aktivitet, händelse.
	Årsredovisning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Hantera uppföljning	Utvärdering	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.1.4.3 Utveckla verksamhet

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera utveckling	Utvecklingsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.1.4.4 Bedriva systematiskt kvalitetsarbete

Verksamhetsområde 1.1 Central ledningsfunktion	**Beskrivning** Kommunens systematiska kvalitetsarbete hanteras i Hypergene-systemet. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.
Processgrupp Verksamhetsledning	

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Aktivering och målstyrning	Mål-/aktivitets-formuleringar	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Uppföljning	Avrapporteringar	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

Härnösands kommun

1.1.5 Myndighetsredovisning

1.1.5.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera information om verksamhets-redovisning	Anvisningar och meddelanden	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

1.1.5.1 Lämna räkenskapssammandrag till SCB

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Lämna räkenskaps-uppgift till SCB	Räkenskaps-sammandrag	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.1.5.2 Lämna övriga uppgifter till SCB

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Lämna övrig uppgift till SCB	Redovisning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

1.1.5.3 Hantera övrig myndighetsredovisning

Verksamhetsområde 1.1 Central ledningsfunktion	**Beskrivning** Avser myndighetsgemensam redovisning. Verksamhetsspecifik redovisning hanteras i respektive processgrupp. För egna statistiska undersökningar, se 2.9.2.9 Göra egna enkätundersökningar.					
Processgrupp Myndighetsredovisning	Diarieföringen sker i Ciceron ärendehanteringssystem. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Besvara enkät eller statistikformulär	Enkäter/statistik-formulär, som besvaras, pappersbundna eller med utskrifts-funktion	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Skärmbunden enkät med utskriftsfunktion skrivs ut och diarieförs.
	Enkäter, som besvaras, skärmbundna	-	Vid inaktualitet	-	-	Avser online-enkäter som inte går att skriva ut.
Hantera övrig myndighetsredovisning	Verksamhetsberät telse, färdigställd	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

1.1.6 Omvärld

1.1.6.1 Träffa överenskommelser

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Sluta avtal	Samarbetsavtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	

1.1.6.2 Driva gemensamma projekt

Verksamhetsområde 1.1 Central ledningsfunktion	**Beskrivning** Ett projekt har en uppdragsgivare, för saken särskilt rekryterad personal, utsedd projektledare, är tidsbegränsat, har ett definierat mål och en egen budget/resurstilldelning. Projekt kan föregås av en förstudie som ska ge svar på om projektet går att genomföra, om tid och kostnader för att genomföra projektet är i linje med de förväntade intäkterna. Huvudregeln är att handlingarna ska diarieföras och det löpande, inte när projektet är avslutat. Diarieförda handlingar förvaras hos registrator. Förvaltningsöverskridande projekt registreras i respektive förvaltnings diarium. Beroende på projektets storlek kan en kombination av diarieföring och systematisk ordning behöva användas, det ska i så fall framgå i projektets dokumentation, genom t ex en intern dokumentplan. Systematiskt ordnade handlingar ska sammanföras och hållas ihop i närarkiv senast vid projektavslut. En intern dokumentplan får inte fastställa andra gallringsregler än vad som står i nämndens beslutade dokumenthanteringsplan. Ansvarig för dokumentationen är projektledaren. Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar föreligger normalt inte.					
Processgrupp Omvärld						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera förstudie	Underlag till rapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Förstudierapport	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Hantera projekt-dokumentation	Projektdirektiv	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Projektplan	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Protokoll	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Mötesanteckningar med beslutsinnehåll	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Korrespondens av betydelse	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Avtal	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper	
	Ekonomisk redovisning	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper/fil	Bokslut eller huvudbok
	Del- och slutrapporter	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Projektspecifika handlingar, se anm.	Se beskrivning	Bevaras	5 år	Papper/fil	Handlingar för att förstå projektets verksamhet och arbetssätt, och som inte hanteras i andra processer.
Hantera EU-finansierat projekt	Ansökan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Utbetalnings-ansökan och	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	beslut om utbetalning					
	Handledning för programmet/ utlysningens beskrivning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Information om - partners - underleverantör - deltagare	Se beskrivning	Se anm om gallring	-	-	Gallring av handlingar får ske tidigast 10 år efter avslutat projekt (för projekt knutna till strukturfonder t o m programperiod 2007-2013: 10 år efter avslutat program).
	Tidrapporter/ arbetsinsatser	Se beskrivning	Se anm om gallring	-	-	
	Närvarolista från projekt-/ styrgruppsmöten	Se beskrivning	Se anm om gallring	-	-	Listorna ska vara signerade.
	Budget och kalkyler	Se beskrivning	Se anm om gallring	-	-	
	Ekonomiska rapporter	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Ekonomiska handlingar som visar transaktioner	Se beskrivning	Se anm om gallring	-	-	
	Fakturor	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Se anm om gallring	-	-	

	Kopior av kvitton och boardingpass	Se beskrivning	Se anm om gallring	-	-	
	Del- och slutrapporter	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Dokumentation som visar synliggörandet av projektet.	Se beskrivning	Se anm om gallring	-	-	Det ska framgå att EU-symbolen exponerats, t ex på hemsida, vid skyltning och i trycksaker.

1.1.6.3 Bedriva vänortsarbete

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Komma överens om samarbete	Avtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Kommunicera	Information	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.1.6.4 Besvara externa remisser

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera remiss	Remiss	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Svar/utlåtande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Underlag av betydelse till svar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.2 Styrning

1.2.1 Tillämpa styrdokument från regering och riksdag

1.2.1.1 Hantera styrdokument från regering och riksdag

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera styrande handling	Styrdokument	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Följa upp resultat av styrning	Uppföljnings-handling	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Implementering och uppföljning, konsekvensutredningar m m med avseende på lagstiftning.

1.2.2 Hantering av styrdokument från fullmäktige

1.2.2.1 Upprätta och följa upp policys och mål

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**

Hantera övergripande styrdokument	Policydokument	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.2.2.2 Upprätta och ajourföra reglementen och arbetsordningar

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera styrande dokument	Reglementen	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Riktlinjer	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Arbetsordning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.2.3 Kommunstyrelsens styrning och kontroll

1.2.3.1 Upprätta och följa upp styrelsens styrdokument

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera styrande dokument	Riktlinjer	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Instruktion, manual	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Regelverk	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.2.3.2 Bedriva internkontroll

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera styrning	Plan för intern kontroll	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Attestant-förteckning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Delegationsordning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.2.3.3 Hantera resultat av revision

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera revisionsärende	Revisionsrapport	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Yttrande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Kompletterande information	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Revisionsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.2.4 Mål- och resursplanering

1.2.4.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Styra budgetarbete	Budgetdirektiv	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.2.4.1 Hantera 1-årig mål- och resursplan

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Begära medel	Budgetäskande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Lägga resursplan	Budget	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Justera budget	Begäran ombudgetering	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.2.4.2 Hantera flerårig mål- och resursplan

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Mål- och resursplanering	Måldokument	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Flerårig budget	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.3 Organisering

1.3.1 Organisering

1.3.1.1 Organisera verksamhet och processer

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Utreda och planera organisation	Organisations-utredning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Organisationsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.4 Demokrati och insyn

1.4.1 Hantering av allmänna handlingar

1.4.1.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Reglera kopiering åt allmänhet	Taxa för kopiering av allmänna handlingar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

1.4.1.1 Tillhandahålla allmänna handlingar

Verksamhetsområde 1.4 Demokrati och insyn **Processgrupp** Hantering av allmänna handlingar	**Beskrivning** En begäran om utlämnande av allmän handling som omfattas av sekretess ska prövas. Beslutet fattas skriftligt om den som frågar begär det, detta för att saken ska kunna överklagas. Diarieföringen sker i Ciceron ärendehanteringssystem. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Begära ut allmän handling eller uppgift ur sådan	Begäran om offentlig allmän handling/uppgift ur allmän handling	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	
	Begäran om sekretessbelagd allmän handling/uppgift ur allmän handling	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Beslut om utlämnande av sekretessbelagd allmän handling	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Överklagan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Beslut från domstol	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.4.1.2 Hantera ordning för personuppgifter

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Godkänna personuppgifts-hantering i verksamheter	Samtycke för behandling av personuppgifter	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	
Rapportera händelse	Incidentrapport GDPR till Datainspektion	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Svar på rapport från Data-inspektionen	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Kommunintern incidentrapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	Incidentrapport som inte redovisas till Datainspektionen
Redovisa händelser	Verksamhets-rapport	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Besvara begäran om registerutdrag	Begäran	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Rapport per personuppgifts-ansvarig	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Sammanställning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

1.4.2 Offentlig dialog

1.4.2.1 Hantera allmänhetens synpunkter

Verksamhetsområde 1.4 Demokrati och insyn	**Beskrivning** Avser klagomål och förslag. För medborgares e-förslag, se 1.1.1 Fullmäktige. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Processgrupp Offentlig dialog						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera inkommen reaktion från allmänhet	Fråga, klagomål, synpunkt med svar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Fråga och svar i kundforum	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet, dock tidigast efter 2 år	-	-	Publiceras på hemsidan om det bedöms finnas ett allmänintresse.

Härnösands kommun

2. Verksamhetsstöd

2.1 Informationsförvaltning

2.1.0 Ledning

2.1.0.1 Leda och styra informationsförvaltning

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Styra arkivvården	Arkivreglemente	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Arkivbeskrivning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Tillsynsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Tillsynsprotokoll	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Rådgivande dokument	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Styra dokumenthantering	Dokument-hanteringsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Styra informationssäkerhet	Informations-säkerhets-dokumentation	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

2.1.1 Registratur

2.1.1.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Strukturera registrering	Diarieplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Hantera ärenden	Rutin för uppföljning av öppna ärenden	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.1.1.1 Hantera och registrera inkomna handlingar och ärenden

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Överföra telefonmeddelanden av betydelse för ärende	Tjänste-meddelande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Telefonmeddelande (SMS, MMS, röstbrevlåda) överförs till skriftligt dokument och därefter raderas telefonmeddelandet.
Hantera handlingar av enklare karaktär.	Handling av tillfällig eller ringa betydelse	Systematiskt	Gallras vid inaktualitet	-	-	Kan vara reklam, konferensmaterial, förfrågan.

2.1.1.2 Hantering av metadata

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera webbplatsfil	Cookie-filer	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	KF-beslut 1999-09-20
Hantera registrerings-information	Lista handlingstyper	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Ajourhålls	-	-	

2.1.2 Dokumentation och dokumenthantering

2.1.2.1 Utreda och besluta om bevarande och gallring

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera gallring av allmänna handlingar	Utredning om gallring	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Beslut om gallring	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.1.3 Överföring av verksamhetsinformation

2.1.3.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Styra överföring till arkiv	Arkiverings-instruktioner	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.1.3.1 Hantera analog arkivering

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera arkivvård	Arkiverings-instruktioner	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Kommunarkivets leveransliggare	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	-	Papper/fil	
	Leveransreversal	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	-	Papper	Avser original hos kommunarkivet.

2.1.3.2 Överföra e-handlingar till system för bevarande (e-arkiv)

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera inleverans till e-arkiv	Konfigureringsfiler	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	
	Processkvitton vid inleverans	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	Valideringskvitton Konverteringskvitton Arkiveringskvitton

2.1.4 Arkivförvaltning

2.1.4.1 Förvalta arkiv

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Redovisa arkivhandlingar	Arkivförteckning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	-	Papper/fil	

2.1.4.2 Hantera arkiv

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Förstöra/radera arkivhandlingar	Utredning om gallring	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Beslut om gallring	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.2 Systemförvaltning & arkitektur

2.2.0 Ledning – Styrning – Organisering

2.2.0.1 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Kontroll av system	Register-förteckning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

Härnösands kommun

2.2.1 Teknisk systemförvaltning

2.2.1.1 Förvalta system

Verksamhetsområde 2.2 Systemförvaltning & arkitektur	**Beskrivning** För att upprätthålla en så god driftsäkerhet som möjligt sköts all installation av programvaror av IT-enheten, liksom efterföljande uppdateringar. I vissa fall installeras uppdateringar automatiskt av programmet själv, detta gäller lokalt installerade programvaror. Den service IT-enheten ska bistå med till användaren av en programvara regleras i ett särskilt servicenivåavtal.					
Processgrupp IT-plattform & drift	Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Dokumentera system	System-dokumentation	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter att systemet tagits ur drift	Papper/fil	Kan bestå av både leverantörens dokumentation och/eller internt upprättad dokumentation.
Hantera loggfiler	Loggfiler för epost	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	120 dagar	-	-	KF-beslut 1999-09-20
Installera och avinstallera programvara	Beställning av uppdrag	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	SNA-avtal (Servicenivåavtal)	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Avslutandebesked	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

2.2.2 IT-plattform och drift

2.2.2.1 Hantera fel

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Ta emot felanmälan och åtgärda	Ärendeanmälan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Anteckningar vid avhjälpande	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Avslutandebesked	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

2.3 HR/Personal

2.3.1 Samverkan och förhandling

2.3.1.1 Hantera Medbestämmandelagen och samverkan enligt lag och avtal

Verksamhetsområde	Beskrivning
2.3 HR/Personal	Enligt Medbestämmandelagen (MBL) har arbetsgivaren en skyldighet att förhandla med fackliga organisationer. Bland annat har facket rätt till information, tolkningsföreträde i vissa frågor och förhandling inför vissa beslut om viss information. MBL ger också

Härnösands kommun

Processgrupp Samverkan och förhandling	möjligheten för arbetsgivaren och fackliga organisationen att teckna lokala kollektivavtal för att reglera frågor mellan parterna. I de fall ett lokalt samverkansavtal föreligger så kan förhandlingsskyldigheten i MBL ersättas i vissa frågor av samverkansskyldighet för arbetsgivaren. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera lokalt kollektivavtal	Lokalt kollektivavtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Uppsägning av LOK ska registreras på samma ärende eller kopplas till LOK.
	Uppsägning eller protokoll med bilagor	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Antaga centralt kollektivavtal	Beslut om antagande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Samverkan som ersätter MBL	Protokoll med bilagor	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Förhandla enligt MBL	Kallelse till förhandling	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	MBL-protokoll med bilagor, *verksamhets-ärende*	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

	MBL-protokoll med bilagor, *individärende*	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	
Dokumentera arbetsplatsträff	Protokoll/ mötes-anteckningar APT	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Anmäla fackligt ombud/ skyddsombud	Anmälan om ombud	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	E-tjänst
Tvisteförhandling individ	Protokoll ink bilagor	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	
Tvisteförhandling KA brott eller annat brott	Protokoll ink bilagor	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Tolkningsföreträde - individ	Skriftligt tolkningsföreträde	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	
Överlägga enligt lag eller avtal för individ	Protokoll ink bilagor	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	

Härnösands kommun

2.3.1.2 Hantera lönerevision

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	**Beskrivning** Lönebildning och lönesättning regleras primärt av löneavtalen. Lönen ska sättas individuellt och vara differentierad enligt centralt tecknade kollektivavtal. Lönebildning ska ske lokalt vilket förutsätter att kommunen ska lokala analyser av löneläget och arbetsgivaren ska genomföra överläggningar, avstämningar och/eller förhandlingar med fackliga organisationer. Utifrån diskrimineringslagen ska en årlig lönekartläggning genomföras. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Processgrupp Samverkan och förhandling						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera årlig löneöversyn - Förhandlingsmodell	Förhandlings-protokoll med bilagor	Diarieförs/Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Hantera årlig löneöversyn - Dialogmodellen	Minnesanteckningar från överläggning/avstämning	Diarieförs/Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Hantera yrkande från facklig organisation	Yrkanden från fackliga organisation	Diarieförs/Registrator	Bevars	5 år	Papper/fil	
Lönekartläggning	Lönekartläggning inkl bilagor	Diarieförs/Registrator	Bevaras	5 år	Fil	

2.3.1.3 Hantera övrig personalsamverkan

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Dokumentera Utvecklings och lönesamtal	Individuell handlingsplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

2.3.2 Kompetensförsörjning

2.3.2.1 Rekrytera

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	Beskrivning När ny personal ska anställas tillsätts en tillfällig rekryteringsgrupp. Chefen för den enhet där den anställde ska placeras ansvarar för rekryteringsgruppen. Arbetet följer interna riktlinjer och hänsyn tas till Diskrimineringslagen, DL.
Processgrupp Kompetensförsörjning	Rekryteringen handläggs i verksamhetssystem Reachmee och Refapp. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Rekrytera för tillsvidareanställning	Annons/kravprofil	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	5 år	-	-	Hanteras i rekryteringssystemet ReachMee.
	Ansöknings-handlingar	Systematiskt/ Personalakt/ Ansvarig handläggare	2år (se anm.)		Papper/fil	Den anställdes ansökningshandlingar skall undantas från gallring och bevaras i personalakt. Arbetssökande som inte har anställts eller tagits ut till intervju har rätt att på

						begäran få skriftlig uppgift från arbetsgivaren om vilken utbildning, yrkeserfarenhet och andra meriter kandidater hade som togs ut till anställningsintervjun eller som fick arbetet. 2kap. 4§ Diskrimineringslagen (2008:567).
	Anteckning om kontroll av registerutdrag för anställning inom skolan	Systematiskt /ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	Enligt skollagen 2 kap §32 får ej registerutdraget sparas. Kontrollen noteras enbart i WinLas
	Registerutdrag från polisen	Systematiskt/ Personalakt/	2 år	-	-	Enligt *Lag (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder* ska registerutdraget bevaras 2 från att anställningen, uppdraget eller praktiken påbörjades
	Handlingar om arbetstillstånd/uppehållstilltsånd	Systematiskt/ Personalakt/	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	Utlänningsförordningen 6kap 13a Minst 12 månad efter anställning men preskription för brott ca 2 år,så det bör inte gallras.
	Sammanställning sökande	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2år	-	-	

Hantera intervju	Kallelse intervju	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2år	-	-	Sammanställs i Rekryteringssystem.
Tilldela tjänst	Anställningsavtal	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
	Sekretess-påminnelse	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Påminnelse arbetsmiljö-uppgifter	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	
Hantera ej begärda ansökningar	Spontanansökan, arbete, sommarjobb, examensarbete eller praktikplats	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

2.3.2.2 Kompetensförsörjning

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Registrera kompetenser	Kursintyg/betyg	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	Antecknas även i WinLas.
Hantera chefsforum	Inkomna eller upprättade forumfrågor med svar	Systematiskt/ Verksamhetssystem	Vid inaktualitet	-	-	Hanteras i system Kundo. Innehållet i inkomna eller upprättade forumfrågor får redigeras för

						avidentifiering eller olämpliga formuleringar innan publicering.
	Inkomna eller upprättade forumfrågor med svar, ej publicerade internt	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

2.3.3 Bemanning

2.3.3.1 Hantera schemaläggning

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera upprättade scheman	Arbetsschema	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	Manuellt upprättat eller systemupprättat schema. För schemauppgifter till grund för löneberäkning, se 2.3.6.1

2.3.3.2 Semesterplanera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Planera för semester	Semesterplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

Härnösands kommun

2.3.4 Arbetsmiljö

2.3.4.1 Bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	**Beskrivning** Enligt arbetsmiljölagen (AML) skall det på varje arbetsplats bedrivas systematiskt arbetsmiljöarbete och arbetet ska vara en naturlig del av verksamheten. Arbetsmiljölagen reglerar hur samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare ska gå till, till exempel genom regler om skyddsombudens verksamhet.					
Processgrupp Arbetsmiljö	Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera statlig kontroll av arbetsmiljö	Föranmälan om arbetsmiljöinspektion	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/Fil	Kan ske via brev, e-post eller telefon
	Inspektionsmeddelande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/Fil	
	Svar på inspektionsmeddelande med eventuell resultatrapport	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/Fil	
	Föreläggande om vite	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/Fil	
Begära och åtgärda av skyddsombud	Begäran om arbetsmiljöåtgärder	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/Fil	Enligt 6 kap. 6a § arbetsmiljölagen eller 19a arbetstidslagen

	(6 6.a) med eventuellt svar					
	Skyddsstopp med eventuellt svar	Diareförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/Fil	Enligt arbetsmiljölagen 6 kap. 7 §.
Dokumentera skyddskommitténs sammanträden	Kallelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Protokoll	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/Fil	När det inte ingår i samverkansmöten.
Fördela arbetsmiljöuppgifter	Register över uppgiftsfördelning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	5 år	Papper/Fil	Gäller fördelning till chef. Annat dokumenteras inom verksamheterna.
Hantera undersökningar	Skyddsrondsprotokoll	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/Fil	
	Årlig uppföljning enligt SAM	Systematiskt/Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/Fil	Rapporteras till nämnd
	Medarbetarenkät och övriga undersökningar	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/Fil	
Kartlägga möjliga risker	Riskbedömning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/Fil	
Upprätta och följa upp handlingsplan	Handlingsplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/Fil	Enligt åtgärda och följa upp systematiskt arbetsmiljöarbete

Planera och sammanställa	Plan och rapport, årsvis	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/Fil	
Övervaka kemikaliehantering	Säkerhetsdatablad	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Se anm.	5 år/gallras vid inaktualitet	Papper/Fil	Datablad för CMR-ämnen bevaras, övriga gallras vid inaktualitet.
	Riskanalys	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/Fil	
	Kemikalieförteckning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Ajourhålls	Gallras vid inaktualitet	-	
	Exponeringsregister	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/Fil	

2.3.4.2 Utföra arbetsmiljöutredningar

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Genomföra utredning	Arbetsmiljöutredning organisation	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/Fil	Ofta utförda av extern konsult; avser till exempel teamutveckling, kartläggning av psykosociala förhållanden, utredning av inomhusmiljö som ventilation
	Arbetsmiljö-utredning individuell	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	

2.3.5 Personalhälsa

2.3.5.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Ordna tillgång till företagshälsovård	Avtal om företagshälsovård	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Dokumentera hälsoeffekter hos personal vid extraordinär händelse	Exponerings-dokumentation	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Papper/ elektronisk fil	Avser t ex smitta vid pandemi, endemi, lokal allvarlig olycka etc. Se även Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2018:4.

2.3.5.1 Bedriva friskvård

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera friskvård	Beställning av tjänst hos företagshälsovård	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Utbetalning av friskvårdsaktivitet	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	Från anställd eller extern leverantör.

2.3.5.2 Hantera tillbud

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning

Dokumentera tillbud	Tillbudsanmälan (ej allvarligt tillbud utan personskada)	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	5 år	-	-	
	Allvarligt tillbud	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år		Se rubriken hantera arbetsskada

2.3.5.3 Hantera arbetsskada

Verksamhetsområde	**Beskrivning**					
2.3 HR/Personal	Arbetsgivaren anmäler arbetsskada till Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket enligt Arbetsmiljöförordningen och SFB. Ersättning för arbetsskada anmäls av medarbetare till AFA Försäkring och Försäkringskassan. När en arbetsskada inträffar ska den anmälas och utredas.					
Processgrupp						
Personalhälsa	Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Anmäla och utreda arbetsskada	Arbetsskade-anmälan med kvitto	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	Gäller anmälan allvarligt tillbud utan personskada, olycksfall. dödsolycka, färdolycksfall, arbetssjukdom till arbetsmiljöverket, försäkringskassan
	Utreda, åtgärda och upprätta handlingsplan	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	Gäller allvarligt tillbud utan personskada, olycksfall, dödsolycka, färdolycksfall, arbetssjukdom

	Anmälan TFA-KL	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	Gäller kollektivavtalad försäkring för medarbetare, AFA Försäkring.
	Läkarintyg	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	

2.3.5.4 Rehabilitera

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	**Beskrivning** Rehabilitering är en process som görs av medicinsk, psykologisk, social och arbetsinriktad art i syfte att medarbetare ska få tillbaka bästa möjliga arbetsförmåga. Det regleras i Arbetsmiljölagen, AML, och Arbetsmiljöverkets föreskrifter, AFS. Arbetsgivarens ansvar handlar om åtgärder inom eller i anslutning till arbetsplatsen.
Processgrupp Personalhälsa	Sekretess kan föreligga för uppgifter i dessa handlingar.

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera rehabilitering	Läkarintyg	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	
	Rehabiliteringsutredning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	
	Utlåtande till Försäkringskassan	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	
	Upprepad korttidsfrånvaro	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	

	Samtycke till sekretessbelagda uppgifter.	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/fil	

Härnösands kommun

2.3.6 Personaladministration

2.3.6.1 Beräkna och betala ut lön

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	**Beskrivning** Löneenheten på ekonomiavdelningen ansvarar för lönehanteringen för samtliga kommunanställda. Den anställde har rätt att själv registrera lönepåverkande händelser i systemet och som sedan godkänns av närmaste chef.
Processgrupp Personaladministration	Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Rapportera in tjänstgöring	Tjänstgörings-rapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	T2 T3 PAN
	Person- och arbetsschema-uppgift	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	4 år	-	-	Avser systemuppgifter, se gallringsbeslut KS18-063-029.
Hantera ersättning vid tjänsteresa	Reseräkning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	
	Underlag till reseräkning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	Körjournal, kvitton för utlägg etc.
Hantera sjukfrånvaro	Läkarintyg	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år, se anm.	-	-	Intyg rörande arbetsskada bevaras i personalakt.

Komplettera lönerapporter	Löneunderlag	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	Kompletterande lönerapportering som: - skatteuppgifter - kontorättningar - makuleringar m m. - förskjuten arbetstid - omräkning o uttag av semestertimmar - ledighetsansökan - facklig ledighet - ersättning för egna utlägg - växling av semesterdagstillägg mot extra ledighet
Lönebearbetning	Utdatafil från bevaknings-körning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	Filen sparas till nästa körning.
	Utdatafil från preliminär lönebearbetning (lönelista)	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	
	Utdatafil från slutlig lönebearbetning (lönelista)	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Fil	
	Lönespecifi-kations- och bankfil	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	Upprättas till utbetalande bank.
	Lönebokföringsfil med	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	

	kompletterande textfil					
	Lönefördelnings-bok	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
	Listindatafil (loggfil)	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	

2.3.7 Övriga personalåtgärder

2.3.7.1 Hantera bisyssla och övriga åtgärder

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Kontrollera bisyssla	Anmälan om bisyssla	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
Ingå enskilda överenskommelser inom anställningsavtalet	Enskild överenskommelse om hybrid eller distansarbete	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
	Överenskommelse om förtroendetid	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
Avstå konvertering till tillsvidareanställning	Anmälan från medarbetare	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	3 år	-	-	

Informera om avstängning	Meddelande om avstängning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	

2.3.7.2 Hantera disciplinåtgärder

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	**Beskrivning** I anställningsavtalet ingår rättigheter och skyldigheter. Vid avsteg från skyldigheterna kan ibland disciplinär åtgärd utfärdas. Hanteringen av disciplinär åtgärd följer Allmänna bestämmelser och Medbestämmandelagen, MBL. Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Processgrupp Övriga personalåtgärder						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera disciplinär åtgärd	Medvetande-görande samtal inklusive handlingsplan	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
	Varsel och underrättelse/ varning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
	Besked om varning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
	Protokoll från överläggning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	

2.3.7.3 Hantera personalsociala åtgärder

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Arrangera personalaktivitet	Deltagarlista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	
	Korrespondens av betydelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	T ex för att dokumentera avvikelse.

2.3.8 Upphörande av anställning

2.3.8.1 Hantera uppsägning

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera egen uppsägning	Uppsägning på egen begäran	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
	Handlingar rörande anmälan av tjänstegrupp-livförsäkring	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
Hantera uppsägning av arbetsgivaren	Anmälan till omställnings-fonden	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
	Varsel och underrättelse om	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	

	uppsägning pga personliga skäl					
	Varsel och underrättelse om uppsägning pga avsked	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
	Omplaceringsutredning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
	Erbjudande om omplacering	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
	Avtal om individuella överenskommelse/ avgångsvederlag	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
Informera om uppsägning	Besked om uppsägning på grund av arbetsbrist eller personliga skäl	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
	Besked om Avsked	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
	Besked om att avsluta anställning med anledning av hel sjukersättning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	

	Besked/ underättelse om reglering pga sjukersättning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
	Underrättelse om upphörande av provanställning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
Hantera ersättning	Beslut om hel varaktig sjukersättning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/ Fil	
Upphörande av tidsbegränsad anställning	Varsel/ underrättelse om anställningens upphörande	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
Uppsägning av tidsbegränsad anställning	Uppsägning pga personliga skäl av tidsbegränsad anställning	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
Hantera företrädesrätt	Åberopande av företrädesrätt	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	5 år	-	-	Registreras i WinLas.
	Erbjudande om företrädesrätt	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	5 år			Winlas

	Avböjt erbjudande om anställning vid företrädesrätt	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	Registreras i Winlas samt Personalakt

2.3.8.2 Hantera pension

Verksamhetsområde 2.3 HR/Personal	**Beskrivning** HR-avdelningen ansvarar för information, utredning och handläggning för anställda och förtroendevalda. Tjänstepension indelas i förmånsbestämd och premiebestämd del.					
Processgrupp Upphörande av anställning	Sekretess föreligger normalt inte för uppgifter i dessa handlingar.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera kontrolluppgift för pension	Förteckning över pensioner	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Vid inaktualitet	Papper	Inkommer från extern pensionsadministratör.
Ansöka och utreda om pension	Ansökan om pension	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Utredning rörande pension	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	Lönelistor Sjukersättningsbeslut Matrikelutdrag Tidigare anställningsavtal Uppgifter från extern pensionsadministratör

	Preliminär pensionsuträkning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Beslut om pension	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Pensionsbrev med bilaga	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	Hanteras huvudsakligen i pensionsadministratörens datasystem men enskilda manuella hanteringar förekommer.
	Matrikelutdrag rörande pension	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Beslut om månadsersättning och avgifts-befrielseförsäkring	Systematiskt/ Personalakt	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Utbetalning av låga pensions-avgifter	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Papper	Betalning genom lönesystem.

2.4 Ekonomi

2.4.1 Redovisning

2.4.1.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning

Styra bokföring	Kontoplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Underlag till revidering av kontoplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	Kan bestå av inkomna nya redovisningsregler, rekommendationer eller motsvarande.
	Intern information om revidering av kontoplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	Ligger i mapp i e-postsystemet.
	Styrtabeller	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
Styra åtkomst till inköps- och fakturasystem	Användarblankett för IoF-systemet	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Tidsbegränsad beslutsatteträtt/Avslut i förtid av dito	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	

2.4.1.1 Fakturera kund

Verksamhetsområde	**Beskrivning**
2.4 Ekonomi	I kundreskontran hanteras kommunens externa fakturor av ansvarig ekonomihandläggare. Fakturorna avser både de tjänster och varor som kommunen tillhandahåller.

Härnösands kommun

Processgrupp Redovisning	För att möjliggöra elektronisk fakturering eller autogirodragning måste kunden göra en anmälan hos kommunens fakturahandläggare där man accepterar villkoren samt lämnar nödvändiga uppgifter för detta. Kundfakturor som inte blivit betalda bevakas separat. Ekonomienheten upprättar i samråd med kund amorteringsplan vid behov. I den händelse ett sådant förfarande inte löser situationen tas en diskussion med respektive förvaltning och fakturor skickas vidare till Kronofogdemyndigheten eller inkassoföretag. ***Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar kan föreligga.***					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera elektronisk betalning från kund	E-fakturaanmälan/ avanmälan	Systematiskt/ Server	Vid inaktualitet	-	-	
	E-fakturabekräftelse till kund	Systematiskt/ Server	Vid inaktualitet	-	-	
	Autogiro-medgivande	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Hantera fakturering	Debiteringsfil	Systematiskt/ Server	7 år	-	-	
	Fakturaunderlag - papper - datafil	Systematiskt Ansv handläggare Server	 7 år 1 år	 - -	 - -	Fakturaunderlag i excel/word skrivs ut.
	Felmeddelande	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	Vid misslyckad leverans av fil.

	Fellista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	
	Efaktura	Systematiskt/ Server	7 år	-	-	
	Svefaktura	Systematiskt/ Server	7 år	-	-	
	Fil för autogiro, bankgiro	Systematiskt/ Server	1 år	-	-	
	Leveransbekräftelse på filmottagning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Restlängd	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	3 år	-	-	
	Makuleringsblankett	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	3 år	-	-	Makulering av felaktiga fakturor.
Hantera krav	Amorteringsplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	3 år	-	-	
	Betalnings-föreläggande	Systematiskt/ Gäldenärsakt	1 år efter sista uppgift	-	-	

	Skriftväxling KFM	Systematiskt/ Gäldenärsakt	1 år efter sista uppgift	-	-	
	Inbetalningsbesked KFM/kund	Systematiskt/ Gäldenärsakt	1 år efter sista uppgift	-	-	
	Meddelande om delavskrivning	Systematiskt/ Gäldenärsakt	1 år efter sista uppgift	-	-	
	Ansökan till inkassobolag	Systematiskt/ Gäldenärsakt	1 år efter sista uppgift	-	-	
	Bekräftelse från inkassobolag	Systematiskt/ Gäldenärsakt	1 år efter sista uppgift	-	-	
	Avskrivning av fordran	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	5 år	-	-	Printscreen bild tas på kontering och summa vid avskrivning och sparas.

Härnösands kommun

2.4.1.2 Hantera leverantörsfakturor

Verksamhetsområde 2.4 Ekonomi	**Beskrivning** För att få tillgång till Inköps- och fakturasystemet måste användaren registreras. Användarblankett (se 2.4.1.0) ska undertecknas av för användaren närmaste chef och sändas till ekonomikontoret. Därefter läggs den nya användaren upp i systemet. Ansvarig för detta är handläggare på ekonomienheten. Kommunens bokföring regleras i lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597). Leverantörsfakturor bokförs av användare i verksamheterna. Fakturorna är antingen i form av sve/EDI-fakturor eller papper, som skannas hos externt företag eller i undantagsfall på ekonomienheten. Vid attestering av leverantörsfakturor gäller kontrasignering i form av en mottagningsattest och en beslutsattest oberoende av varandra. Andra regler/lagar att ta hänsyn till är redovisningslagen. Vid manuella utbetalningar skrivs en avstämningslista med de aktuella utbetalningarna specificerade ut, denna ska signeras av registrerande person och sparas i pärm hos ansvarig handläggare. Eventuella fel på fakturor vid inläsningen av filerna hanteras av ansvarig handläggare på ekonomienheten. Avstämning av leverantörsreskontra-balanskonton görs dagligen samt månatligen av ansvarig handläggare. Betalningspåminnelser inkommer antingen via mail från skanningsföretaget eller via post till ekonomienheten. Kontrolleras av handläggare där, eventuella avgifter/räntor attesteras av verksamheterna. Samma regler för attester gäller som vid bokföring/attestering av leverantörsfakturor. ***Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar kan föreligga, främst rörande socialförvaltningen.***
Processgrupp Redovisning	

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera leverantörsfaktura	Leverantörsfaktura	Systematiskt/ Se anm.	7 år	-	-	1 år hos skanningföretag 9 år hos arkivtjänstföretag
	Leverantörsfaktura, lokalskannad	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	

	PDF-faktura	Systematiskt/ Server	7 år	-	-	
	E-fakturor	Systematiskt/ Server	7 år	-	-	EDI-faktura Svefaktura
	Fakturafil från skanningsföretag	Systematiskt/ Server	Vid inaktualitet	-	-	
	CSS-logg/EDI-logg	Systematiskt/ Server	1 år	-	-	Alla händelser t ex när elektroniska fakturor inkommer, beställningar skickas osv, loggas.
	Felmeddelande i CSS-logg och EDI-logg	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	Excel-fil med uppgift om rättning av fel.
	Avstämningslista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
	Följesedel/kvitto	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
	Betalnings-påminnelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år, se anm.	-	-	Betalningspåminnelse som inkommit via e-post skrivs ut på papper, därefter får e-postmeddelandet gallras.
Bokföra	Verifikation	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	

Härnösands kommun

2.4.1.3 Redovisa inkomstskatt och moms

Verksamhetsområde 2.4 Ekonomi	**Beskrivning** Kommunen är skyldig att redovisa mervärdesskatt, moms, till Skatteverket. Även arbetsgivaravgift redovisas i dessa sammanhang. Momsrapporteringen sammanställs av handläggare på ekonomikontoret och skrivs under av ekonomichef.					
Processgrupp Redovisning	Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar föreligger normalt inte.					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Beräkna och redovisa moms	Underlag till ansökan om ersättning för mervärdesskatt	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
	Ansökan om ersättning för mervärdesskatt	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
	Deklaration för mervärdesskatt	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
Redovisa skatt	Skattedeklaration	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	
	Slutskattebesked	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	

Bokföra moms och skatt	Verifikation/ bokföringsorder	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	10 år	-	-	

2.4.1.4 Bokföra och redovisa

Verksamhetsområde 2.4 Ekonomi	**Beskrivning** Kostnadsfördelningar mellan verksamheter/förvaltningar inom Härnösands kommun skapas av verksamheterna, i undantagsfall av ekonomienheten. Kontrasignering gäller ej kostnadsfördelningar inom kommunen, endast beslutsattest krävs och sätts i fakturasystemet IoF. Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar föreligger normalt inte.					
Processgrupp Redovisning						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Upprätta bokföringsorder	Underlag till interndebitering/ kostnadsfördelning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
Bokföra	Verifikation	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	

Härnösands kommun

2.4.2 Kapitalförvaltning

2.4.2.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Styra åtkomst till handkassa	Semesterersättare för handkassa	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	
Fastställa borgenstak	Tjänsteskrivelse med underlag	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Lagakraftbevis	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.4.2.1 Hantera upplåning

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Besluta om upplåning	Tjänsteskrivelse med underlag	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.4.2.2 Hantera utlån

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Besluta om utlåning	Tjänsteskrivelse med underlag	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.4.2.3 Hantera krav och fordringar

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Fastställa laglig rätt till återbetalning	Kallelse till domstol	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Mottagningsbevis	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Yttranden och andra meddelanden	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Domstolsprotokoll	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Dom	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Verkställa inkassering av skuld	Beställning av inkasso	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Uppdrags-erkännande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.4.2.4 Hantera borgen

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Ingå borgen	Begäran	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Tjänsteskrivelse med underlag	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Lagakraftbevis	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.4.2.5 Hantera betalningar och handkassor

Verksamhetsområde 2.4 Ekonomi	**Beskrivning** Betalningsfil till BGC skickas dagligen (vardagar), kontrasignering gäller. Initiering av betalningsfil samt skapande av betalningsuppdrag ska göras av två oberoende personer. Den senare kontrollerar att summorna samt betalningsmottagarna verkar rimliga. Dagen efter betalningsfilen skickats kommer en avstämningsrapport samt betalningsspecifikation gällande utförda betalningar för specifikt datum från BGC (bankgirocentralen). Återredovisningen ger en stjärna i leverantörsreskontran på varje verifikation som blivit utbetald. Återredovisningsrapporten kommer via fil från BGC och startas i ekonomisystemet RoR. Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar föreligger normalt inte.					
Processgrupp Kapitalförvaltning						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera elektronisk betalningsöverföring	Betalningsfil till BGC	Systematiskt/ Server	1 år	-	-	
	Sammanställning av betalnings-uppdrag	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
	Mottagnings-bekräftelse för betalningsuppdrag genomförd betalning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	

	Betalningsfil från BGC	Systematiskt/ Server	1 år	-	-	
	Avstämningslista/ kvittenslista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
Hantera handkassa	Underlag på inbetalning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	Utanordning, utslagningar från kassaapparat etc.
	Kassaverifikationer	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
	Dagsrapport kassa	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
Bokföra betalning	Bokföringsorder	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
Kontroll av betalning	Avstämnings-rapport BGC/bank	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
	Återredovisnings-rapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	

2.4.3 Bidragshantering

2.4.3.1 Hantera statsbidrag

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Ansöka om statsbidrag	Ansökan med beslut	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

2.4.4 Stiftelser och fonder

2.4.4.1 Hantera kommunala stiftelser

Verksamhetsområde 2.4 Ekonomi	**Beskrivning** Kommunen ansvarar för ett antal fonder, behandlar inkomna ansökningar och ombesörjer utbetalning av beslutade medel ur fonderna.					
Processgrupp Stiftelser och fonder	Handlingar från privata stiftelser som har fonderade medel och som kommunen administrerar utgör inte allmän handling och ska inte diarieföras. Diarieföringen sker i Ciceron ärendehanteringssystem. ***Sekretess för uppgifter i dessa handlingar kan föreligga.***					
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera ansökan och besluta	Ansökan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Tjänsteutlåtande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Svarsbrev	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Aktualisera utbetalning	Utanordning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	

2.4.5 Bolagsfinansiering

2.4.5.1 Hantera ägartillskott, utdelningar

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Utreda om ägartillskott etc.	Utredning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Tjänsteskrivelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.4.6 Kommunövergripande försäkringar

2.4.6.1 Hantera försäkringar

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Teckna försäkring	Försäkringsbrev	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Nyttja försäkring	Anmälan med underlag	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Inkl bekräftelse, kommunicering etc.

Härnösands kommun

2.5 Inköp

2.5.1 Inköp

2.5.1.0 Leda – Styra – Organisera

Verksamhetsområde 2.5 Inköp	**Beskrivning** Inköp ska göras av behörig inköpsansvarig och utifrån givna villkor i upprättat avtal. Ansvarig för inköpsprocessen är Upphandlingsenheten, Ekonomi- och kommunledningsavdelningen.
Processgrupp Inköpsprocessen Upphandlingsprocessen Avtalsförvaltningsprocessen	Genomförandet av annonserad upphandling över tröskelvärdet administreras och förvaras systematiskt i upphandlingssystem (5 år) samt förs över till kommunens egen server och arkiveras därefter enligt leveransfrist enligt dokumenthanteringsplanen. Upphandlingsenheten ansvarar för genomförandet. Genomförande av annonserad upphandling under tröskelvärdet administreras och förvaras systematiskt i upphandlingssystem (5 år) samt förs över till kommunens egen server och arkiveras därefter enligt leveransfrist enligt dokumenthanteringsplanen. Upphandlingsenheten ansvarar för genomförandet. Direktupphandling (inköp till ett värde av för närvarande max 700 000 kr) ska administreras och diarieföras i det kommungemensamma diariesystemet av den verksamhet som genomför direktupphandlingen. Sekretess för uppgifter i dessa handlingar föreligger normalt inte.

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Beställa upphandlingsärende	Beställning via e-tjänst	Ansvarig handläggare/E-tjänsteportalen samt avsedd plats på servern	Vid inaktualitet	5 år	Fil	

Registrera upphandlingsärende i systemstöd	Projektinformation i systemstöd	Ansvarig handläggare/upphandlingssystem	Ajourhålls	-	-	*Planeringfasen. Övergår sedan automatiskt i upphandlingsprocessen.*
Direktupphandla	Instruktion för dokumentation vid direktupphandling	Registrator/Diarieförs	Bevaras	5 år	Fil	

2.5.1.1 Hantera inköp över tröskelvärde

Verksamhetsområde 2.5 Inköp	**Beskrivning** Genomförandet av annonserad upphandling över tröskelvärdet administreras och förvaras systematiskt i upphandlingssystem (5 år) samt förs över till kommunens egen server och arkiveras därefter enligt leveransfrist enligt dokumenthanteringsplanen.
Processgrupp Upphandlingsprocessen	Kommuners inköp styrs av Lagen om Offentlig Upphandling, LOU. Enligt LOU ska inköp ske enligt bestämda regler. Reglerna är till för att myndigheten ska köpa den produkt/tjänst som bäst uppfyller de krav som myndigheten ställt. Annonserad upphandling sköts av kommunens upphandlingsenhet på uppdrag av kommunens olika verksamheter. Uppdrag inkommer till enheten genom beställning via e-tjänst. Genomförandet av upphandling sker elektroniskt i ett upphandlingssystem. Sekretess för uppgifter i dessa handlingar kan föreligga.

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Uppstart av upphandlingsprojekt i systemstöd	Projektinformation i systemstöd	Ansvarig handläggare/Systemstöd	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	

Genomföra upphandlingsprojekt	Förfrågnings-underlag	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
	Annons och efter-annons	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
	Skriftväxling	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
	Anbud	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	Ej relevanta handlingar för ärendet får gallras vid inaktualitet.
	Öppningsprotokoll	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
	Utvärderings-protokoll	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
	Tilldelningsbeslut	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
	Information om tilldelningsbeslut	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	

	Signering tilldelningsbeslut	Ansvarig utifrån delegationsordning/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
Hantera avtal	Avtal inklusive bilagor	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
	Signering avtal	Ansvarig utifrån delegationsordning/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	

2.5.1.2 Hantera inköp under tröskelvärde

Verksamhetsområde 2.5 Inköp	**Beskrivning** Genomförandet av annonserad upphandling över tröskelvärdet administreras och förvaras systematiskt i upphandlingssystem (5 år) samt förs över till kommunens egen server och arkiveras därefter enligt leveransfrist enligt dokumenthanteringsplanen.
Processgrupp Upphandlingsprocessen	Kommuners inköp styrs av Lagen om Offentlig Upphandling, LOU. Enligt LOU ska inköp ske enligt bestämda regler. Reglerna är till för att myndigheten ska köpa den produkt/tjänst som bäst uppfyller de krav som myndigheten ställt. Annonserad upphandling sköts av kommunens upphandlingsenhet på uppdrag av kommunens olika verksamheter. Uppdrag inkommer till enheten genom beställning via e-tjänst. Genomförandet av upphandling sker elektroniskt i ett upphandlingssystem. Sekretess för uppgifter i dessa handlingar kan föreligga.

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**

Uppstart av upphandlingsprojekt i systemstöd	Projektinformation i systemstöd	Ansvarig handläggare/Systemstöd	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	*Sänkt från 10 år till 5 år.*
Genomförande av upphandlingsprojekt	Förfrågningsunderlag	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
	Annons och efterannons	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
	Skriftväxling	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
	Anbud	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	Ej relevanta handlingar för ärendet får gallras vid inaktualitet.
	Öppningsprotokoll	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
	Utvärderingsprotokoll	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
	Tilldelningsbeslut	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	

	Information om tilldelningsbeslut	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
	Signering tilldelningsbeslut	Ansvarig utifrån delegationsordning/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
Hantera avtal	Avtal inklusive bilagor	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	
	Signering avtal	Ansvarig utifrån delegationsordning/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtalstidens utgång	Fil	

2.5.1.3 Avropa och göra direktinköp

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Göra beställning	Rekvisition	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	7 år	-	-	
	Orderbekräftelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Leveranssedel	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	

Härnösands kommun

2.5.1.4 Avtalsförvaltning

Verksamhetsområde 2.5 Inköp	**Beskrivning** Avtal som genereras utifrån genomförd upphandling ska följas upp. Kommuners inköp styrs av Lagen om Offentlig Upphandling, LOU. Enligt LOU ska inköp ske enligt bestämda regler. Reglerna är till för att myndigheten ska köpa den produkt/tjänst som bäst uppfyller de krav som myndigheten ställt. Sekretess för uppgifter i dessa handlingar kan föreligga.					
Processgrupp Avtalsförvaltning						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Upprätta protokoll/ anteckning vid avtalsuppföljning	Uppföljningsprotokoll	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
Avtalsförvaltning	Förlängning avtal	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
	Tillägg till avtal	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	
	Skriftväxling	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Bevaras	5 år efter avtals-tidens utgång	Fil	

2.5.1.5 Hantera elektronisk handel

Verksamhetsområde 2.5 Inköp	**Beskrivning** Avtal som omfattar EDI-avtal, E-handelsvillkor ska läggas upp i kommunens e-handelssystem. Kommuners inköp styrs av Lagen om Offentlig Upphandling, LOU. Enligt LOU ska inköp ske enligt bestämda regler. Reglerna är till för att myndigheten ska köpa den produkt/tjänst som bäst uppfyller de krav som myndigheten ställt. Sekretess för uppgifter i dessa handlingar kan föreligga.					
Processgrupp Elektronisk handel						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Registrering av elektronisk handel	Avropsblankett för e-handel	Ansvarig handläggare/Systematiskt	Vid inaktualitet	-	-	
	Elektronisk priskatalog	Server/Systematiskt	Vid inaktualitet	-	-	

2.6 Lokalförsörjning & fastighetsunderhåll

2.6.0 Leda – Styra – Organisera

2.6.0.1 Ledning

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Planera för lokaler	Protokoll	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.6.1 Anskaffning

2.6.1.1 Uppföra eller bygga om byggnad eller lokal

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Anpassa lokal för verksamhetsbehov	Byggbeskrivning vid lokaljustering	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Besiktnings-protokoll efter lokaljustering och lokalaweckling	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

2.6.1.2 Inhyra byggnad eller lokal

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hyra lokal	Utredning/ skrivelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Hyresavtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Avisering om hyresjustering	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	

2.6.1.3 Köpa byggnad eller lokal

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning

Genomföra köp	Utredning/ skrivelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Köpeavtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	

2.6.2 Underhåll och tillgång

2.6.2.1 Underhåll och tillgång till lokal

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Försäkra lokal	Försäkringsbrev fastighets-försäkring	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Vårda lokal	Avtal om lokalvård	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Tillgång till lokal	Nyckel-/tagg-registerpost	Systematiskt/ Verksamhetssystem	Gallras vid inaktualitet	-	-	

2.6.3 Avveckling

2.6.3.1 Avveckla byggnad eller lokal

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Försälja lokal	Försäljnings-dokumentation	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Avtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Säga upp hyrd lokal	Uppsägning av hyresavtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Besiktningsprotokoll vid lokalavveckling	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Nyckelkvittens	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

2.7 Inventariehantering

2.7.1 Inventariehantering

2.7.1.1 Hantera inventarier

Verksamhetsområde 2.7 Inventarie-hantering	**Beskrivning** Det löpande arbetet behöver utrustning och förbrukningsmateriel för att fungera. Vanligen görs ramavtal upp med en eller flera leverantörer av materiel som sedan verksamheten kan beställa från direkt. I dessa processer hanteras viss dokumentation på lokal nivå av den närmast ansvariga handläggaren. Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar föreligger normalt inte.
Processgrupp Inventariehantering	

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Ta emot beställt materiel	Följesedel lager-/materielleverans	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	

Införskaffa kontorsutrustning	Leasing-/hyresavtal	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Rapportera maskinstatus	Driftrapport till/från maskinleverantör	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	Kopieringsmaskin, telefax etc.
Försäkra inventarier	Försäkringsbrev	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år efter inaktualitet	-	-	
Rapportera uppkommen skada	Skadeanmälan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Rapportera uppsåtlig skada	Polisanmälan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Avsluta leasing/hyra av inventarier	Uppsägning leasing-/hyresavtal	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	Kopiator eller annan kontorsutrustning. Sammanförs med hyresavtalet.

2.8 Kris och säkerhet

2.8.1 Intern krisledning

2.8.1.1 Utöva intern krisledning

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera anhörig-kontakter	Anhöriglista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Göra bedömningar	Riskbedömning och handlingsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

2.8.2 Internt kris- och säkerhetsarbete

2.8.2.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Styra brandskyddsarbete	Brandskyddspolicy	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Riktlinjer; Systematiskt brandskyddsarbete	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.8.2.1 Bedriva systematiskt brandskyddsarbete

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera brandskyddsarbete	Dokumentation av brandskyddsarbete	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Gränsdragnings-lista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Checklista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	”Att kontrollera innan lokal hyrs ut”
	Utrymningsplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

	Kontrollogg, SBA	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	5 år	-	-	

2.8.2.2 Hantera skalskydd

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Besikta larm-anläggning	Utlåtanden -räddningstjänsten - larminstallatör	Diarieförs/ Registrator Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras 10 år	5 år -	Papper/fil -	
	Protokoll revisionsbesiktning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Anläggningsintyg från leverantör	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	5 år	-	-	
Hantera passersystem	Passerkortslista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Logghistorik passersystem	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	2 år	-	-	
	Kalender för passersystem	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

2.8.2.3 Hantera personskydd

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Ombesörja personsäkerhet	Avtal säkerhets-utrustning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Instruktioner för utrustning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Arbetsgivarens instruktioner för personal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.8.2.4 Hantera säkerhetsskydd

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Skyddsidentifiering	Säkerhetsskyddsanalys	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Säkerhetsskydds-bedömning	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	
Planering av åtgärder	Säkerhetsskyddsplan	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	
Personalsäkerhet	Medgivande om säkerhetsprövning	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Bakgrundskontroll, rapport	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	

	Dokumentation om säkerhetsskydds-samtal	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Ansökan om registerkontroll	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Redovisning av registerkontroll (från SÄPO)	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Register över säkerhetsprövningar	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Befattningsanalys	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper	
Hantera fysisk säkerhet	Besöksliggare för säkerhetsdiariet	Systematiskt/ Ansvarig handläggare /	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Hanteringsregister för säkerhetsdiariet	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Anläggningsregister	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	
Hantera rutiner	Rutinbeskrivningar rörande säkerhetsskydd	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	

Tillsyn	Tillsyn enligt säkerhetsskyddslagen	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Bevaras	Efter avrop	Papper/Fil	

2.8.2.5 Bedriva kontinuitetsplanering

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Säkra en verksamhets fortgång	Analys av verksamheten	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Kontinuitetsplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Ajourhålls	-	-	

2.9 Information och marknadsföring

2.9.1 Profilarbete

2.9.1.1 Hantera grafisk profil och varumärke

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Styra grafiska utseenden och varumärke	Varumärkes-plattform och grafisk profil	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.9.2 Informationsförsörjning

2.9.2.1 Publicera elektroniskt

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Kontrollera synlighet	Förteckning över egna webbplatser på externa webbsajter	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Hantera webb-tv	Webb-tvsändning från fullmäktige-möten	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Fil	
Hantera nyheter på extern webbsida	Externa nyheter	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Hantera inlägg på intranät	Inlägg, se anm.	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet, se anm.	-	-	Inlägg på intranätet som innehåller sakupplysning till ärende skrivs ut och diarieförs i ärendet.
Hantera nyheter på intranät	Interna nyheter	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Hantera publicering på sociala medier	Dokumentation över sociala medier, se anm.	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	För att dokumentera själva mediet bör man en gång om året eller inför stora förändringar spara skärmdumpar från de sidor man är aktiv på.
	Kommunens meddelanden/ inlägg på sociala medier	Se anm.	Se anm.	-	-	Information av ringa betydelse får gallras vid inaktualitet. Sådant som bedöms vara av vikt för ett ärende skrivs ut och diarieförs i ärendet.

	Kommentarer/svar på inlägg på sociala medier	Se anm.	Se anm.	-	-	Information av ringa betydelse får gallras vid inaktualitet. Sådant som bedöms vara av vikt för ett ärende eller initierar ett ärende skrivs ut och diarieförs.
Hantera kundforum	Inkomna eller upprättade forumfrågor inklusive bilagor med svar	Systematiskt/ Verksamhetssystem	Vid inaktualitet	-	-	Hanteras i system Kundo. Innehållet i inkomna eller upprättade forumfrågor får redigeras för avidentifiering eller olämpliga formuleringar.

2.9.2.2 Hantera releaser och presskontakter

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera kampanjer	Kampanjplan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Kampanj-utvärdering	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Anmälningslista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Sändlista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Hantera pressmeddelanden	Pressmeddelande	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

2.9.2.3 Hantera trycksaker

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera broschyrer	Broschyr	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	1 arkivexemplar bevaras.
Hantera eget periodiskt tryck	Trycksak	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	Exv. informationsblad, nyhetsbrev, tryckt årsredovisning etc. 1 arkivexemplar.

2.9.2.4 Annonsera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera annonser	Annonser av ringa karaktär	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Annonser, övriga	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.9.2.5 Hantera bilder

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera leverans av bilder	Avtal med bildleverantör	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Hantera bilder	Bilder	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper/fil	Godkända filformat: JPEG, TIFF, PNG, PDF/A.

2.9.2.6 Göra egna enkätundersökningar

Verksamhetsområde 2.9 Information och marknadsföring	**Beskrivning** Denna avdelning ger en generell beskrivning av hanteringen av egna enkätundersökningar. Enkäter med sammanställningar som genomförts för ett särskilt verksamhetsområde registreras på 0-nivån i respektive processgrupp.
Processgrupp Informations-försörjning	Sekretess föreligger normalt inte för dessa handlingar.

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera svar på enkäter	Enkätsvar	Systematiskt	Se anm.	-/5 år	-/Papper/fil	Enklare enkät med få frågor och där alla svar sammanställs får gallras vid inaktualitet. Utförlig enkät där svar kan bearbetas på nytt för fler resultat bevaras.
Redovisa undersökning	Sammanställning/ rapport	Diarieförs	Bevaras	5 år	Papper/fil	

2.10 Förvaltningsstöd

2.10.1 Kontorsstöd

2.10.1.1 Hantera materielförråd

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera dokumentation vid materielleverans	Följesedel/ leveranssedel	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	1 år	-	-	

Härnösands kommun

3 Kärnverksamhet

3.1 Fysisk planering och byggnadsväsen

3.1.2 Fysisk planering och byggnadsväsen

3.1.2.1 Hantera översiktsplaner

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Förstudie	Begäran om sammanfattande redogörelse från Länsstyrelsen, med svar.	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Mötes-anteckningar av betydelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Utredningar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Upprättande av preliminärt planförslag	Planförslag översiktsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Miljökonsekvens-beskrivning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Samråd	Samråds-redogörelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Kungörelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Granskning	Kompletterande utredningar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Utställning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Elektroniskt	
	Granskningsutlåtande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Överklagande, om det sker	Överklagan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Yttranden	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Beslut från domstol	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Slutjustering	Färdigt planförslag - antagande	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Informera	Kungörelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Meddelande till berörda	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Kan hanteras i form av sändlista.

Härnösands kommun

3.1.3 Mark och exploatering

3.1.3.1 Köp och försäljning av mark eller fastighet

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera köp/försäljning	Utredning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Värdering	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Skriftväxling	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Avtal/kontrakt	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	

3.1.3.2 Upplåta mark eller fastighet

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera arrenden, nyttjanderätt, tomträtt, servitut	Avtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Överlåtelse av arrende o likn.	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Skriftväxling	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

3.1.3.3 Exploatera fastighet

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera exploatering	Utredning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Situationsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Värdering	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Skriftväxling	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Avtal/kontrakt	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	

3.1.4 Lantmäteri och kartarbete

3.1.4.1 Hantera fastighetsreglering

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera fastighetsbildning	Ansökan om fastighetsbildning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Överenskommelse om fastighets-bildning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	

	Köpekontrakt	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Underrättelse om avslutad förrättning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Aktkopia	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

3.2 Miljö och samhällsskydd

3.2.2 Miljö och hälsoskydd

3.2.2.4 Bedriva folkhälsoarbete

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Dokumentera möte	Protokoll Rådet för trygghet och hälsa	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Hantera folkhälso-frågor	Folkhälsoplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Alkohol- och drogpolitiskt program	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Välfärdsbokslut	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

3.2.3 Samhällsskydd och civil beredskap

3.2.3.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Styra och organisera krisberedskap och civilt försvar	Krisledningsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Styrdokument för krisberedskap och civilt försvar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Planer	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Exv. pandemiplan, oljeskyddsplan etc.
	Avtal rörande krisberedskap och civilt försvar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Stöddokument	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Ajourhålls	-	-	Rutinbeskrivningar, checklistor, larmlista, metodbeskrivningar o likn.
	Kallelse till möte och dagordning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Minnesanteckningar från externa kontaktytor	Se anm.	Se anm.	5 år/ -	Papper/fil/ -	Minnesanteckningar med beslutsinnehåll diarieförs. Andra minnesanteckningar får gallras vid inaktualitet. Ljudinspelning för transkribering får gallras efter färdigställd skrift.

Utvärdera beredskap	Utvärdering av krisledning - Intern - Extern	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

3.2.3.1 Hantera risk- och sårbarhetsanalyser

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera risk- och sårbarhetsanalys	Risk- och sårbarhets-analyser	Diarieförs/ Registrator eller säkerhetsdiarium	Bevaras	5 år	Papper/fil	Kommunövergripande eller per händelse. Innehållet avgör vilket diarium som de ska registreras i.

3.2.3.2 Hantera utbildning och övningar

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera krisövning och -utbildning	Övnings- och utbildningsplan	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Inbjudan till övning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Utvärderingar	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

	Övnings-/utbildnings-dokumentation	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	T ex instruktioner, bestämmelser.

3.2.3.3 Svara för myndighetsrapportering

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera rapportering	Begäran om rapport	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Innehållet avgör vilket diarium som ska registreras i.
	Rapport/utredning	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Inkl egna lägesrapporter. Innehållet avgör vilket diarium som ska registreras i. Uppföljning av LEH till myndighet, inkl kommunicering.

3.2.3.4 Information rörande civil beredskap

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Ta emot information	Information till/från samhällsaktörer	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Exv Försvarsmakten, MSB, SGU etc.

3.2.3.5 Hantera signalskydd

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera signalskydd	Liggare för inkommande/utgående handlingar för signalskydd	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Ajourhålls	-	-	
	Kryptonycklar inkl instruktioner	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	
	Instruktioner för signalskydd	Diarieförs/ Säkerhetsdiarium	Ajourhålls	-	-	

3.4 Näringsliv, arbete och integration

3.4.1 Gemensamma processer

3.4.1.1 Hantera finansiellt stöd

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera resursbidrag	Ansökan om finansiellt stöd med beslut	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	T ex för evenemang

Härnösands kommun

3 4 2 Främjande av näringsliv och utveckling

3.4.2.1 Främja näringslivsutveckling

Verksamhetsområde 3.4 Näringsliv, arbete och integration	**Beskrivning** Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar föreligger normalt inte.					
Processgrupp Främjande av näringsliv och utveckling						
Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera skriftväxling med företagare	Förfrågningar med ev kompletterande dokumentation	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Hantera företagarträffar	Anmälningslista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	För deltagande i t ex olika informationssammankomster.
Hantera alternativ driftsform	Utmaning av kommunal verksamhet - anmälan - intyg	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

3.6 Kultur, fritid och turism

3.6.1 Gemensamma processer

3.6.1.3 Hantera förenings- och aktivitetsbidrag

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera bidragsansökningar	Ansökan med beslut	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

3.6.2 Biblioteksverksamhet

3.6.2.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Styra biblioteks-verksamheten	Medieriktlinjer	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Handlingsplaner	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Avtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	Kan gälla licenser, e-boksleverantör, för mikrofilmsläsare etc.

3.6.2.1 Driva biblioteksverksamhet

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Uppdatera utbud	Inköpsförslag	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Beställnings-bekräftelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Hantera utlån till omyndiga	Ansökan bibliotekskort till barn	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Informera	Informationsfolder	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

3.6.2.2 Bedriva program- och bildningsverksamhet

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera utställningar och åhörar-verksamhet	Ansökan om utställning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Avtal om föredrag o dyl.	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	

	Informationsfolder	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Anordna kurser	Kursanmälan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Deltagarlista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

3.6.3 Hantering av historiska arkiv

3.6.3.1 Vårda och tillgängliggöra historiska arkiv

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Redovisa arkivhandlingar	Arkivförteckning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	-	Papper	
Låna ut arkivhandling	Låneförbindelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	-	Papper	

3.6.4 Hantering av fysiskt kulturarv

3.6.4.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera donation	Donation - brev - avtal el likn.	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Vårda konst och föremål	Skötselanvis-ningar	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Vid inaktualitet	Papper	

3.6.4.1 Vårda och tillgängliggöra samlingar

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Redovisa samlingar	Register/ förteckning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
Restaurera föremål	Restaurerings-rapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
Värdera föremål	Värderingsrapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
Låna föremål	Låneförbindelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	

Härnösands kommun

3.6.5 Tillgängliggörande av konst

3.6.5.1 Vårda och tillgängliggöra konst

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Kontroll av konst	Konstregister	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	Efter avrop	Papper	
	Inventeringslista	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Värdera konst	Värderingsrapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
Låna konst	Låneförbindelse	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Vårda konst	Ramning/ renoverings-rapport	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Makulerings-rapport	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
Hantera ej beställd konst	Ej rekvirerade alster, gåvor o dyl.	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	6 mån.	-	-	

3.6.5.2 Svara för konstutställningar

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Anordna utställning	Ansökan, antagen utställare	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Kan biläggas protokoll från utställningsgruppen.
	Ansökan, ej antagen utställare	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Bilagor till ansökan	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Protokoll	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
	Kommunicering av betydelse med antagen utställare	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Avtal	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper	
Informera	Informations-material	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Se anm.	5 år	Papper	1 arkivexemplar bevaras.
Dokumentera försäljning	Försäljningslista	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	
Utvärdera	Sammanställning pedagogik	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	Görs efter utställningsperiod.

Härnösands kommun

3.7 Vård och omsorg

3.7.5 Insatser för äldre och funktionsnedsatta

3.7.5.0 Leda – Styra – Organisera

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera bidragsansökan	Ansökan om medfinansiering	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	Exv. för trygghetsboenden.

3.8 Särskilda samhällsinsatser

3.8.2 Borgerliga ceremonier

3.8.2.1 Borgerlig vigsel

Verksamhetsområde	Beskrivning
3.8 Särskilda samhällsinsatser	Äktenskap kan enligt Äktenskapsbalken, ÄktB (1987:230), enbart ingås genom vigsel. För de som inte önskar kyrklig vigsel kan borgerlig vigsel genomföras av behörig vigselförrättare. Kommunen har sådan förrättare. Utöver behörig förrättare krävs båda blivande makarnas närvaro och samtycke samt vigselförrättarens förklaring att de båda numera är makar.
Processgrupp	
Borgerliga ceremonier	Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar föreligger normalt inte.

Aktivitet	Handling	Registrering/ Förvaring	Gallring	Leveransfrist till kommunarkivet	Arkivformat	Anmärkning
Hantera dokumentation om vigselförrättare	Meddelande om behörig vigselförrättare	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	

	Meddelande om entledigande av vigselförrättare	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
	Begäran om ersättning för vigsel	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Kontroll inför vigsel	Intyg om hindersprövning	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Vid inaktualitet	-	-	
Registrera vigsel	Vigselprotokoll	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Bevaras	5 år	Papper	

Härnösands kommun

A. Utredningsprocess

Verksamhetsområde Samtliga	**Beskrivning** Vid diarieföring med en verksamhetsbaserad diarieplan registreras utredningen i den process den kan associeras till. Sekretess för uppgifter i nedanstående handlingar föreligger normalt inte.
Processgrupp -	

Aktivitet	**Handling**	**Registrering/ Förvaring**	**Gallring**	**Leveransfrist till kommunarkivet**	**Arkivformat**	**Anmärkning**
Hantera utredning	Uppdragsdirektiv	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Mötesanteckningar med beslutsinnehåll av betydelse	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Underlag och referenshandlingar	Systematiskt/ Ansvarig handläggare	Gallras vid inaktualitet	-	-	Material som förs till lokalt referensbibliotek är inte att betrakta som allmän handling (TF 2 kap. 11 §).
	Remisskorrespondens	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	
	Slutlig handling/rapport	Diarieförs/ Registrator	Bevaras	5 år	Papper/fil	

Härnösands kommun

4. Systemförteckning

System	Beskrivning
2 MA Bilbokning	System för bokning av kommunens fordon.
AIVO	Kostplaneringssystem.
Backup Exec	System för säkerhetskopiering.
BitsPlus	Strategisk bevakning av informationssäkerhet.
Book-IT	System för inköp, lånehantering, beståndskatalog, låntagarregister, fjärrlån för biblioteket etc.
BoP	System som hanterar budget och prognos.
Certezza	Brandväggssystem
Decapus	System för dataöverföring mellan andra system.
Ciceron DoÄ	Diarieföringssystem för registrering av ärenden.
eCompanion	System för medarbetarregistrering och lönehantering.
Fortigate	Filtrering av datatrafik och epost.
Företagshälsovård	Egenutvecklat register för företagshälsovård.
GIS	Geografiskt informationssystem.
Hyena	Verktyg för systemadministration.
Impromptu	Verktyg för framtagande av statistik.
IoF	Inköps- och fakturahanteringssystem.

lipax	System för bevarande (e-arkiv).
Kundo	System för kunddialog/chefsstöd.
Kyla	System för styrning av kylsystem i serverhall.
Medvind	System för rapportering av lönepåverkande händelser, som ledighet, sjukanmälan etc.
Netload	Bokningssystem för datorer hos biblioteket
Nilex	Registrering och bevakning av IT-ärenden hos IT-enheten, t ex felanmälan, programuppdatering etc. samt inventarieregister.
Outlook	System för epost och möteshantering.
Proceedo	Ekonomisystem.
Reachmee	Rekryteringshandläggning.
SiteCheck, Site Analyze, SearchImprove	Webbplatsanalyser.
Sitevision	System för att administrera kommunens webbplats.
SNMPC, Easy	Övervakningssystem
Solicard RiTA	Passersystem
Stratsys	System för målstyrning och –uppföljning.
Talsyntes	Uppläsning av webbsidor.
TEIS	Skriptmotor för kommunikation mellan ekonomisystem.

CMG Web – telefoni	Telefonkatalog och hänvisningssystem.
Troman	Register över förtroendevalda.
WAN Telia	Förbindelse till kommunens lokaler.
Webroot	Antivirussystem.
Visual Arkiv	Ordnings- och förteckningssystem för arkivhandlingar.
WIS	Portal för delning av information för krisberedskap.
WM Befolkning	Befolkningsregister.
WÄRNA	System för överförmyndarverksamhet.
Hypernet analys	Analysverktyg
AMEa web	Administrativt system för dokumentation kring beslut, personuppgifter, dagnoteringar etc.
TAQS	System som hanterar förmedling av tolkuppdrag
Hypergene	System för beslutsstöd.

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-04-16

Dnr
KS/2024-000143

Kommunstyrelseförvaltningen
Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Ansvarsfrihet 2023 - Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (KTM)

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att i enlighet med revisionens förslag bevilja förbundsdirektionen i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län och de enskilda förtroendevalda i densamma ansvarsfrihet för år 2023.

Beskrivning av ärendet

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (KTM) ansvarar för den lokala kollektivtrafiken i länet. Förbundet styrs av en direktion som består av nio ledamöter och nio ersättare fördelat mellan Region Västernorrland och medlemskommunerna Härnösand, Kramfors, Sundsvall, Sollefteå, Ånge, Timrå och Örnsköldsvik. Direktionen utses av medlemskommunernas fullmäktige som även beslutar om ansvarsfrihet.

Förbundsdirektionen för KTM har fastställt och godkänt årsredovisningen för år 2023. Årsredovisningen är granskad av de förtroendevalda revisorerna som tillstyrker att respektive medlems fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda förtroendevalda i densamma.

Socialt perspektiv
Ärendet handlar om formalia som inte har någon social påverkan.

Ekologiskt perspektiv
Ärendet har ingen anknytning till natur eller miljö.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv
Bestämmelser om revisionsberättelse och ansvarsfrihet avseende kommunalförbund med direktion finns i Kommunallagen (2017:725) 9 kap 13 §. Årsredovisningen ska godkännas av direktionen innan medlemmarnas fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet senast vid utgången av juni månad året efter det som revisionen avser. Revisorerna i förbundet lämnar efter upprättad årsredovisning sin revisionsberättelse till respektive medlemskommuns fullmäktige.

Beslutsunderlag

Revisionsberättelse Kollektivtrafikmyndigheten 2023 med bilagor

Beslut – Årsredovisning 2023 – Din Tur Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Petra Werner
Chef kanslienheten

Johanna Laine
Kommunsekreterare

PROTOKOLL

DIN TUR
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Datum
2024-03-22

Diarienr
24/00102-2

Camilla Norberg, 070-231 83 20

Protokoll för Förbundsdirektionens sammanträde 2024-03-22

Tid: 10.00 – 15.50
Datum: 2024-03-22
Plats: A-salen, Sollefteå kommun

Närvarande ledamöter:
Se Tjänstgöringslistan

Närvarande tjänstemän:

Thomas Olsson	Sofia Söderberg§ 15, § 18, § 21	Helén Lundahl § 15
Camilla Norberg	Kristina Van Loveren § 20, § 22	Eva Westin § 17
Mathias Sundin § 14, § 19	Michaela Björk § 13	

Övriga närvarande:

Justerare:
Hans Forsberg (C)

Tid för justering:
2024-03-26

Justering av protokollet sker med BankID

Underskrifter
Se sista sidan

ANSLAG/BEVIS

Justering av förbundsdirektionens protokoll har tillkännagivits genom anslag på Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns anslagstavla på www.dintur.se.

Sammanträdesdatum	Anslaget uppsatt den	Anslaget nedtas den
2024-03-22	2024-03-26	2024-04-18

Förvaringsplats för protokollet
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns förvaltning

Camilla Norberg, Stabsadministratör

PROTOKOLL

Medlem Namn	När-varo	Tjg. Ers	Reservation §			Omröstning		Anteckning Justerare Tjänstgör T.o.m. Tjänstgör Fr.o.m.
			§ 16			Ja	Nej	
Region Västernorrland **Ordinarie**								
Sara Nylund (S)	X							Ordförande
Henrik Sendelbach (KD)	X							Vice Ordförande
Region Västernorrland **Ersättare**								
Kristina Eriksson (C)								
Per Gybo (SJVP)	X							
Örnsköldsvik **Ordinarie**								
Andreas Jansson (C)	X							Deltog under föredragningar, men avvek till besluts-mötet
Örnsköldsvik **Ersättare**								
Carolina Sondell (S)								
Kramfors **Ordinarie**								
Malin Svanholm (S)								
Kramfors **Ersättare**								
Jon Björkman (V)	X	X						
Härnösand **Ordinarie**								
Knapp Britta Thyr (MP)	X							
Härnösand **Ersättare**								
Per-Eric Norberg (C)	X							
Sundsvall **Ordinarie**								
Hans Forsberg (C)	X							Justerare
Sundsvall **Ersättare**								
Sven Bredberg (M)	X							
Timrå **Ordinarie**								
Stefan Dalin (S)								
Timrå **Ersättare**								
Tony Andersson (M)	X	X						
Ånge **Ordinarie**								
Eva Mörk Månsson (S)								
Ånge **Ersättare**								
Stig Malmberg (SD)								
Sollefteå **Ordinarie**								
Johan Andersson (C)	X		§ 16					
Sollefteå **Ersättare**								
John Åberg (S)								

PROTOKOLL

§ 20. Årsredovisning 2023

Årsredovisning 2023

Förbundsdirektionen beslutar

att fastställa Årsredovisning 2023.

Bakgrund
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län har upprättat årsredovisning för 2023.

Kommunallagen och den kommunala redovisningslagen innehåller regler för kommunalförbundets styrning. Ett av kraven är att kommunalförbundet ska ha god ekonomisk hushållning. Det kravet har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. En god ekonomisk hushållning innebär inte enbart en budget i balans, utan innefattar även ett krav på att resurserna används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt.

För att uppnå detta har förbundsdirektionen beslutat om fyra övergripande mål och tio delmål. Genom delårsbokslut och årsredovisning följs utvecklingen kontinuerligt upp för såväl verksamhet som ekonomi. Delmålen följs upp utifrån indikatorer med målvärden, samt utifrån genomförda åtgärder.

Myndighetens bedömning
Verksamhetens kostnader uppgår till 873,3 mnkr i jämförelse med budget om 844,9 mnkr, vilket innebär högre kostnader motsvarande 28,4 mnkr jämfört med budget. Det har varit de indexerade kostnaderna för den linjelagda trafiken som påverkat utfallet mest och förändringen beror på krigsutbrottet i Ukraina och den efterföljande prisstegringen.

Jämfört med utfall för år 2022 så har kostnaderna ökat med 59,1 mnkr. Den främsta kostnadsdrivaren har varit indexökningar som har uppgått till 26,4 mnkr och Norrtåg på 21,4 mnkr som beror på omvandling av avtal från tjänstekoncession till produktionsavtal.

De totala kostnaderna för linjelagd busstrafik uppgår till 553,7 mnkr i jämförelse med budget om 529,8 mnkr vilket är 23,9 mnkr över budget. I jämförelse med föregående år har kostnaderna för linjelagd busstrafik ökat med 26,4 mnkr. Den största ökningen gällande trafikkostnader var index som ökade med 23,7 mnkr jämfört med föregående år. De avtalade trafikkostnaden har ökat med 4,2 mnkr jämfört med utfallet 2022 och med 7,7 mnkr jämfört med budgeten för 2023.

Verksamhetens totala intäkter uppgår till 159,3 mnkr och är 6,0 mnkr mindre än budget, motsvarande 3,6 procent. Budgetavvikelsen beror främst på lägre biljettintäkter -4,0 mnkr och tågtrafik -2,7 mnkr. Intäkterna ligger i paritet vid jämförelse med prognosen som lämnades vid tertial 2.

Det totala resandet i Västernorrlands län har under året ökat med 6,2 procent jämfört med 2022. Detta påverkar utfallet av biljettintäkter och vid en jämförelse med föregående år är intäkterna 5,5 mnkr högre motsvarande 6,5 procent. I augusti prognostiserades biljettintäkterna till 89,7 mnkr, vilket ligger i linje med utfallet på 89,6 mnkr.

Kostnaden för den särskilda persontrafiken uppgår till 129,1 mnkr och budgeten uppgår till 114,0 mnkr. Budgetavvikelsen är 15,1 mnkr vilket motsvarar en ökning på 10,1 procent. Budgetavvikelsen beror främst på utvecklingen av indexrelaterade trafikkostnader. Justering av index i den särskilda persontrafiken sker fyra gånger per år utifrån en liknande indexkorg som används i den allmänna kollektivtrafiken. Resandet har ökat med 7,5 procent vilket ger

möjligheter till ökad samordningsgrad och besparing per resa. Ökningen av resandevolymen hänför sig främst till färdtjänst- och kommunresor.

Kostnaden för regionens sjukresor uppgår till 75,2 mnkr med en budgetavvikelse om 7,6 procent vilket motsvarar 5,3 mnkr. I jämförelse mellan åren är kostnadsökningen 3 procent. Resandet har ökat med 3 437 till 126 553 resor vilket motsvarar 2,8 procent. Den största ökningen består av resor med kort reslängd vilka minskade kraftigt när regionen tog bort den tidigare rabatterade egenavgiften för personer med färdtjänsttillstånd. Andelen samordnade resor har ökat med 4,4 procent till 51,8 procent jämfört mellan åren vilket medför högre kostnadsbesparing.

Föredragande:

Thomas Olsson, tf. förbundsdirektör.
Kristina Van Loveren, ekonomiansvarig.

Expedieras till:
Förbundets medlemmar
Förbundets revisorer

Beslutsunderlag: Missiv 2024-03-14 Årsredovisning 2023

TeamEngine E-Signing

DIN TUR
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Datum	Diarienr
2024-03-12	24/00126

Årsredovisning 2023

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

1 januari – 31 december 2023

Fastställd av förbundsdirektionen 2024-03-22

TeamEngine Document E-Sign ID: C9666AAB-232B-4B2C-A811-97BA2E1D43E3. Page 62 of 183.

Innehåll

Ordförande har ordet ... 3
Vårt uppdrag ... 4
Året som gått ... 5
Förvaltningsberättelse ... 7
Översikt över verksamhetens utveckling ... 8
Omvärldsanalys och förväntad utveckling ... 8
Medarbetare ... 9
Styrning och uppföljning av kommunalförbundets verksamhet ... 11
God ekonomisk hushållning och måluppfyllnad ... 11
Delmål: Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet ... 13
Delmål: Antalet nöjda och mycket nöjda kunder ska öka ... 15
Delmål: Kollektivtrafik bidrar till social inkludering ... 15
Delmål: Ökad tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning ... 16
Delmål: Minskad negativ miljöpåverkan ... 16
Delmål/Finansiellt mål: Resurseffektiv kollektivtrafik ... 17
Delmål: Vi ska resurseffektivt öka resandet i prioriterade stråk ... 18
Delmål: Vi ska öka antalet resmöjligheter genom samverkan och innovation ... 18
Delmål: Målen är välkända för våra medarbetare ... 19
Delmål: Medarbetarna har rätt förutsättningar att möta de förväntningar som ställs på verksamheten ... 19
Samlad bedömning om måluppfyllnad och god ekonomisk hushållning ... 20
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning ... 22
Årets resultat ... 22
Investeringsredovisning ... 23
Sammanställd redovisning ... 35
Ekonomiska rapporter ... 37
Noter ... 40
Ekonomisk ordlista ... 46
Sammanställning av årets intäkter och kostnader som visar årets resultat (förändring av eget kapital). ... 46

Ordförande har ordet

Tiden går fort när man har roligt heter det i folkmun. Nu när vi lägger 2023 till handlingarna konstaterar jag att det är ett år som gått väldigt fort och det har varit roligt på många sätt ur ett kollektivtrafikperspektiv. Vi har arbetat nära varandra i länet för att utforma framtidens kollektivtrafik och för att sätta upp visionerna för nästa trafikavtal.

Under 2024 kommer det att landa hur vi upphandlar trafiken som startar 2027, det är långa ledtider och det gör det svårt att ibland föreställa sig framtiden så långt före. Vi har orkat vara visionära i våra samtal och vi har två kommuner som valt att gå före och skaffa oss all kunskap om hur områdesbaserad trafik kan fungera med Paxa – ett flexibelt resande med buss som utgår från när resenärerna önskar resa inom ett område – inte en planerad linje. Sundsvall har kört Paxa under hösten och Sollefteås satsning startar januari 2024. Det känns bra att vi har några som går före och att vi alla kan ta del av resultatet och ha det med i framtidens planering.

I min text för ordförande har ordet vid 2022 års bokslut skrev jag om kollektivtrafikens viktiga roll som en motor för regional utveckling och vårt bidrag till måluppfyllelsen i vår Regionala Utvecklingsstrategi Ett Västernorrland - med handlingskraft, livskraft och naturkraft så kan jag konstatera att kollektivtrafiken är viktig! Vi har under året som gått sett ett flertal exempel (inte nödvändigtvis i Västernorrland) på hur viktigt det är att infrastrukturen fungerar så att kollektivtrafiken kan göra sitt. Ingen råder över väder och vind, men det blir tydligt att buss och tåg är viktiga för att hålla samhället i gång.

Jag hade förhoppningar att vi skulle ha beslutat om ett nytt trafikförsörjningsprogram under 2023, det uppnåddes inte men beslut kommer under 2024. Att beslut inte är fattat innebär inte att arbetet strandat eller att inget görs – snarare tvärtom! Vi har arbetat med framtidens kollektivtrafik genom att låta programmet följa vårt arbete med trafikupphandling inför 2027 – då vi verkligen ska få framtidens kollektivtrafik på plats.

En enig förbundsdirektion beslutade i september att föreslå medlemmarna en ny förbundsordning och alla medlemmar utom en har hunnit ta de erforderliga besluten i fullmäktige under december 2023.

Vi ska fortsätta utveckla våra arbetssätt, komma varandra ännu närmare i länet och gemensamt styra kollektivtrafiken.

Sara Nylund, Ordförande
Förbundsdirektionen Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Förvaltningsberättelse

Vårt uppdrag

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län bildades av länets sju kommuner och Region Västernorrland 2012 med ansvar för den regionala kollektivtrafiken enligt Lag om Kollektivtrafik (SFS 2010:1065) och EU kollektivtrafikförordning (EG 1370/2007)

Kommunalförbundets uppdrag och arbetsformer beslutas av medlemmarna i styrdokumenten *Förbundsordning för Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län Samarbetsavtal för Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län, Reglemente för förbundsdirektionen samt Reglemente för revisorerna*.

Kommunalförbundet leds av en förbundsdirektion som består av 9 ordinarie ledamöter.

Förbundsdirektionen fastställer vision och mål i ett regionalt trafikförsörjningsprogram samt beslutar om budget. Förbundsdirektionen beslutar om allmän trafikplikt inom länet.

Direktionen ansvarar även för att:

- efter överenskommelse med Region Västernorrland eller en kommun i länet upphandla persontransport- och samordningstjänster för sådana transportändamål som kommunerna eller regionen ska tillgodose samt samordna sådana transporttjänster,
- verka för att den regionala kollektivtrafiken är tillgänglig för alla resenärsgrupper samt
- verka för en tillfredsställande taxiförsörjning i länet

I dialog med kommunalförbundets medlemmar definieras behovet av kollektivtrafik och administrativa resurser i en treårig Mål- och resursplan (MRP). Direktionen beslutar om budget för nästkommande år grundat på MRP:s första år.

Den upphandlade samhällsfinansierade busstrafiken och särskilda persontrafiken i Västernorrland kommuniceras med varumärket Din Tur.

Kommunalförbundet är delägare (25 %) av Norrtåg AB som upphandlar den regionala tågtrafiken. Övriga bolag i koncernen är helägda Bussgods Västernorrland AB och delägda (5 %) AB Transitio. Vilande bolag är helägda Västernorrlands läns Trafik AB (VLTAB).

Året som gått

- I januari genomfördes det ett internat med den nyvalda förbundsdirektionen. Information och diskussion gällande verksamhet med fokus på ny förbundsordning, nytt trafikförsörjningsprogram och kommande upphandling.
- Under årets första månader har myndigheten genomfört dialoger med alla medlemsorganisationers utvalda tjänstemän och förtroendevalda. Det har dels varit medlemsdialoger med inriktning på trafik, framtagna förslag till ny förbundsordning och trafikförsörjningsprogram och ordinära budgetdialoger. Två omgångar med trafikdialoger har genomförts i februari respektive september 2023. Inspel till trafikförändringar samt inspel till kommande bussupphandling.
- Personalsituationen har under inledningen av året varit ansträngd vid flera delar av verksamheten med anledning av hög arbetsbelastning och vakanser. Rekryteringar har genomförts.
- Upphandling av nytt ramavtal för inköp av nya digitala hållplatsskyltar är genomförd och vinnande anbudsgivare blev Swarco och införandeprojektet är uppstartat.
- Upphandling av realtid, trafikledningssystem samt presentationsstyrning är genomförd och vinnande anbudsgivare blev Consat och införandeprojektet är uppstartat. Upphandlingen innehåller även en option med möjlighet till inköp av ombordutrustning till bussarna.
- Fortsatt arbete med framtagande av regional hållplatshandbok. Förslaget är avstämt med medlemmarna och kommer att hanteras inom ramen för slutligt antagande av trafik-försörjningsprogram under 2024.
- Revidering av förarhandbok har pågått under året.
- Upphandlingen av nytt planerings- och samordningssystem för anropsstyrd trafik har under perioden pågått och tilldelningsbeslut fattades under september. Upphandlingen är genomförd i samarbete med Länstrafiken i Västerbotten och Länstrafiken i Norrbotten och vinnande anbudsgivare blev Snapcode AB. Till följd av upphandlingen har en domstolstvist med fem av länets taxiföretag uppstått beträffande införande av det nya planerings- och bokningssystemet och tillämpningen av avtalen för den anropsstyrda trafiken.
- Upphandling för busstrafik Östersund-Örnsköldsvik, linje 40, i samverkan med Region Jämtland/Härjedalen är genomförd. Centrala Buss fick fortsatt avtal. Trafikstart december 2024.
- Påbörjat arbete med upphandlingen för särskilda persontransporter med trafikstart juni 2025, under april har det genomförts SIU med trafikföretag, medlemmar och senior- och funktionsrättsorganisationer, samt även tagits fram ett inriktningsbeslut för upphandlingen för beslut av direktionen. Upphandlingen har försenats på grund av den uppkomna avtalstvisten rörande införandet av det nya planerings- och bokningssystemet. Tidplanen är att publicera upphandlingsunderlagen i mars-april.
- Två nya hållplatslägen på hållplats Stenstan är byggda och trafikeras.
- Arbete med anpassningar och justeringar i linjesträckningar och resenärsinformation p g a alla arbeten som sker på vägar inom framför allt Sundvalls tätort, men även på andra platser i länet genomförs. Tyvärr påverkas ofta trafikens förutsättningar negativt med försämrad punktlighet. Din Tur har bistått Sundsvalls kommun med att beställa och ta fram en framkomlighetsanalys för Sundsvalls stadstrafik. Mycket arbete har lagts på att hantera de olika väg- och byggprojekt som påverkat trafiken i och runt Sundsvall.
- Det har pågått ett arbete med att ta fram information, kostnadsberäkningar och konsekvensbeskrivningar till Timrå kommun inför beslut om avveckling av linje 630. Dessutom kommer linje 120 komma att få en ny körväg när nya hållplatsen vid Tallnäs är färdigbyggd.

- Myndigheten har medverkat i process att ta fram förslag till tågstrategi. Remissyttrande på förslag till tågstrategi framtaget i dialog med medlemmar och slutligen beslutat av direktionen.
- Trafikbeställningar är gjorda för kommande år med Norrtåg. Trafikbeställning för 2024 samt trafikbeställning för ny avtalsperiod (T26) beslutade av direktionen under året.
- Uppföljningar av buss- och taxiavtal är genomförda för T3 2022 samt T1 och T2 2023.
- Projektet för nytt gemensamt betalsystem med övriga kollektivtrafikaktörer i norra Sverige har fortsatt. Arbetet fortsätter med att etablera en förvaltningsorganisation samt att få projektet att löpa enligt plan.
- 10-biljett har införts och avveckling av reskassan har påbörjats.
- Medarbetarpulser genomförda för att undersöka arbetsmiljöklimatet.
- Det har pågått ett arbetsmiljöarbete med arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud.
- Arbetsmiljöpolicy och riktlinje för kränkande särbehandling är beslutade under året.
- En arbetsmiljöutredning har beställts av förbundsdirektionens ordförande och har genomförts av Ådalshälsan. En återkoppling till Förbundsdirektionen och medarbetare genomfördes i september. Arbete har inletts med utgångspunkt från rapporten.
- Det har varit ett presidiemöte i Sollefteå med deltagare från Norrlandslänen.
- Det har fortsatt arbetats och förhandlats för att förena medlemmarna gällande nytt förslag till förbundsordning med ny kostnadsfördelningsmodell.
- Genomlysningen av Kundcenters verksamhet genomfördes av upphandlad konsult under större delen av T3 2023 med delaktighet från majoriteten av medarbetarna. En slutrapport arbetades fram som bland annat belyser verksamhetens olika processer samt föreslag på förbättringar. Fortsatt arbete utifrån slutrapporten planeras under 2024.
- Arbete med initiering av Paxa-projekt (efterfrågestyrd kollektivtrafik) i Sundsvall och Sollefteå. Paxatrafik i Sundsvall uppstartad september 2023 och har snabbt fått ett högt resande. Paxatrafik i Sollefteå förberedd men uppstarten framflyttad till januari 2024 på grund av försenad fordonsleverans.
- Samarbetet mellan Din Tur och Region Jämtland/Härjedalen har fördjupats ytterligare då Kundcenter från och med 1 augusti hanterar deras kundservicesamtal dygnet runt. Utökningen består i att kundservicesamtalen numera även förläggs hos Kundcenter kontorstid mån-fredag till skillnad från tidigare då samtalen endast hanteras kvällar, nätter och helger.
- Arbete för att tydliggöra myndighetens roll i totalförsvaret.
- Linje 501 i Härnösands stadstrafik förlängdes till Saltviksanstalten.
- Nya linjenummer på ett antal landsbygdslinjer i Härnösand.
- Linje 560 Plusbussen avvecklades i samband med tidtabellsskiftet i december.
- Utökad anropsstyrd trafik i Härnösand.
- En ny resenärsapp har släppts.

Förvaltningsberättelse

Ekonomisk information (mnkr) Myndigheten	2023	2022	2021	2020	2019
KOSTNADER					
Allmän kollektivtrafik					
• landsbygdstrafik	-316,9	-307,1	-270,2	-265	-264,8
• tätortstrafik	-238,3	-221,8	-200,3	-185,8	-199,1
• tågtrafik (ny princip tåghyra 2020)	-122,5	-98,6	-103,7	-88	-57,4
Särskild persontrafik inkl miljöpremie	-129,1	-121,0	-110,1	-100,1	-114,7
Administrativa kostnader (inkl realtid, bankkostnader)	-63,6	-63,0	-61,1	-63,5	-60,1
Stationsavgifter	-2,9	-2,7	-1,3	-2,2	-1,4
Avskrivning bussar	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,3
Avskrivning biljettmaskiner och biljettsystem	-0,5	-0,4	-0,5	-0,2	-0,2
Övriga avskrivningar	-0,7	-1,0	-0,7	-2,4	-1,1
Övriga kostnader		-	-	-	-
Totala kostnader	**-874,5**	**-815,6**	**-748,0**	**-707,2**	**-700,1**
INTÄKTER					
Allmän kollektivtrafik					
• biljettförsäljning	94,5	84,1	65,4	67,6	101,9
• skolkort	17,8	17,3	15,4	16,1	17,7
Övriga intäkter	47,0	56,4	69,5	60,7	15,7
Totala intäkter	**159,3**	**157,8**	**150,3**	**144,4**	**135,3**
Jämförelsestörande poster	-1,7	0,0	1,0	1	0
Verksamhetens nettokostnader	**-716,9**	**-657,8**	**-597,7**	**-562,9**	**-564,8**
Kommunala biljettsubventioner	**95,7**	**87,8**	**115,1**	**139,8**	**181,1**
Medlemsbidrag	**618,4**	**569,9**	**482,6**	**423,1**	**383,6**
Finansiella poster	2,8	0	0	0,1	1,7
Resultat	**0,0**	**0,0**	**0**	**0**	**0**
Produktionsinformation	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**
PRODUKTIONSKILOMETER (exklusive särskild persontrafik)					
Landsbygdstrafik	8 225 693	8 701 693	8 432 935	8 460 966	8 438 432
Tätortstrafik	4 506 742	4 523 424	4 542 025	4 768 337	4 768 954
Total produktionskilometer	**12 732 435**	**13 225 117**	**12 974 960**	**13 229 303**	**13 207 385**
BRUTTOKOSTNAD KR/KM[1]					
Landsbygdstrafik	-38,53	-35,3	-32,04	-31,18	-31,38
Tätortstrafik	-52,87	-49,08	-44,09	-38,97	-41,75
Total bruttokostnad/km	**-43,60**	**-40,01**	**-36,26**	**-33,99**	**-35,12**
Förändring i %	9%	10%	7%	-3%	3%
Skattesubventionsgrad	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**
Skattesubvention[2]	80%	79%	83%	81%	79%

1 Bruttokostnaden/km beräknas som trafikkostnaden i förhållande till antalet totala produktionskilometer för respektive landsbygd och tätort.

2 Skattesubventionen beräknas som landsbygds- och tätortstrafikens nettokostnader (kostnader för landsbygds- och tätortstrafiken minus biljettintäkter) i förhållande till kostnader för landsbygds- och tätortstrafik.

Översikt över verksamhetens utveckling

Ekonomisk information (mnkr) Koncernen	2023	2022	2021	2020	2019
Intäkter	**280,8**	**272,1**	**252,9**	**205,2**	**219,9**
Kostnader	**-1032,2**	**-956,0**	**-876,1**	**-768,2**	**-785,2**
Verksamhetens nettokostnader	**-749,8**	**-683,9**	**-623,1**	**-563,0**	**-565,3**
Kommunala biljettsubventioner	**95,7**	**87,8**	**115,1**	**139,8**	**181,1**
Medlemsbidrag	**657,7**	**599,2**	**513,2**	**423,1**	**383,6**
Finansiella poster	-3,8	-4,3	-4,4	-0,1	0,5
Skatt	0,0	0,2			
Resultat	**-0,2**	**-0,9**	**0,7**	**-0,1**	**-0,1**

Omvärldsanalys och förväntad utveckling

2023 var första året sedan 2019 som inte hade någon direkt påverkan av pandemi. Kollektivtrafiken kan dock fortsatt konstatera att resandeutvecklingen inte når upp i de nivåer som förutspåddes något år tidigare. Totalt så påbörjades 9 062 749 resor med allmän kollektivtrafik i Västernorrland under 2023. Det är sex procent högre än 2022 men fortsatt 15 procent lägre än 2019.

Orsakerna till detta är inte fullt analyserade, men en viktig faktor är att många har ställt om sitt arbetssätt under och även efter pandemin. Distansarbete erbjuds i olika omfattning i många yrkesgrupper vilket tros vara den enskilt största faktorn till resandeutvecklingen. Vi kan se vissa skillnader mellan målgrupper där gruppen seniorer haft en sämre återhämtning. Kanske beror detta på en ökad försiktighet efter pandemin.

Allt är inte negativt. I Härnösands stadstrafik fortsätter resandet att öka. Resandet 2023 var 24 procent högre än 2019 vilket avviker mycket från länets övriga trafik. Anledningen är den utökning av trafik som genomfördes inför trafikåret 2022.

2023 har präglats av krig och en sviktande konjunktur. Som en följd av detta har kostnaderna i samhället generellt ökat kraftigt. Arbetsmarknaden har klarat sig bra men fick även den börja vika ned sig i slutet av året. Konjunkturen är viktig för kollektivtrafikens fortsatta utveckling. Om kostnaderna fortsätter att öka kan det innebära att förbundets medlemmar tvingas skära ned i trafiken för att klara av ekonomin. Så har redan skett i en del andra län. En vikande konjunktur som innebär att fler mister sina arbeten kan leda till ett minskat resande vilket också påverkar kollektivtrafikens ekonomi negativt.

Prognosen för 2024 är att inflationen och ränteläget ska vända nedåt och börja stabiliseras. Detta är positivt även för kollektivtrafiken. Prognosen för kollektivtrafiken är därför att 2024 ska innebära en höjning av indexkorgarna som ligger inom normalläget och att det fortsatt sker en försiktig ökning av resandet.

Ny anropsstyrd trafik, Paxa, i såväl Sollefteå som Sundsvall kommer att bidra till en positiv utveckling under 2024. Det kommer troligen även det nya biljett- och betalningssystemet där den nya appen möjliggör fler digitala biljetter samt möjligheten att dela biljetter med familjemedlemmar. Utifrån forskning så är det dock en generell ökning i trafikutbud som kan leda till väsentliga resandeökningar. En sådan utbudsökning kommer troligen att dröja till 2026 respektive 2028 då ytterligare tågtrafik respektive nya bussavtal startas upp.

Medarbetare

Hälsa och sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro (%)	2023	2022	2021	2020	2019
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	5,0	4,6	4,3	6,0	3,6
Andel av sjukfrånvaron som avser långtidsfrånvaro (minst 60 dagar)	2,2	0,7	0,6	10,9	8,0
Sjukfrånvaro kvinnor	5,4	5,2	3,1	6,7	3,6
Sjukfrånvaro män	4,3	3,4	6,0	5,0	3,1
Sjukfrånvaro 29 år och yngre	4,4	5,6	3,9	2,0	2,6
Sjukfrånvaro 30 – 49 år	3,6	5,4	6,0	4,3	2,7
Sjukfrånvaro 50 år och äldre	6,8	3,6	3,4	3,7	4,6

Sjukfrånvaro

Sjuktalet har ökat något under året och riktvärdet på 3,5 procent har inte uppnåtts vid årets slut. Det är frånvaron i åldersintervallet 50 år och äldre och mer än 60 dagar som står för det ökade sjuktalet. Korttidsfrånvaron har däremot sjunkit från 3,9 till 2,7 procent.

Löne- och medarbetarsamtal

Kollektivtrafikmyndigheten tillämpar individuell lönesättning. Då det centrala löneavtalet sträcker sig fram t.o.m. 2024-03-31 var förutsättningarna inför årets löneöversyn kända. Löneöversyns-processen startade därför upp i tid så att de nya lönerna kunde betalas ut under april månad. Alla medarbetare har erbjudits lönesamtal vilka genomfördes under våren och medarbetarsamtal har genomförts under hösten 2023.

Tretton medarbetare har valt att nyttja förmånen att växla semestertillägg mot extra lediga dagar.

Arbetsmiljö

Syftet med det systematiska arbetsmiljöarbetet är att främja hälsa, förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och se till att arbetsmiljön är god. Arbetsmiljön följs kontinuerligt upp genom medarbetarsamtal, enhets/personalmöten, samverkan med skyddsombud och möten med skyddskommittén. Under året har samtliga chefer och skyddsombud tillsammans med HR gemensamt genomgått arbetsmiljöutbildning.

Medarbetarnas engagemang och välmående är viktigt och alla ska ges möjligheten att göra sin röst hörd. Medarbetarupplevelsen följs upp genom kortare pulsmätningar med syfte att möjliggöra en kontinuerlig dialog kring hur det är att jobba hos Din Tur för att tillsammans skapa en ännu bättre arbetsplats. Under året har pulsmätningar genomförts med olika fokusområden bl.a välmående och uppföljning distansarbete. I den senaste mätningen som gjordes v.48 var fokus kring Hållbart Medarbetarengagemang, HME. Medarbetarnas deltagande har varit mycket stort vid alla mätningar och svarsfrekvensen har legat på 94, 85 och 88%.
En fördjupad arbetsmiljöutredning har gjorts för medarbetarna vid kontoret i Kramfors via Ådalshälsan, den startade i maj med återrapport i september och genomfördes genom enskilda intervjuer. Vid Kundcenter har en genomlysning ur verksamhetsperspektiv genomförts under hösten,

majoriteten av medarbetarna har varit delaktiga och intervjuats. Genomlysningen utfördes av Norrlands Utredningstjänst och slutrapporten belyste verksamhetens olika processer samt gav förslag på förbättringar. Fortsatt arbete utifrån slutrapporten planeras under 2024.

Under året har arbetsmiljöpolicyn reviderats och arbete pågår med att se över och revidera övriga riktlinjer och rutiner inom arbetsmiljöområdet.

För att öka medvetenheten och kunskapen om terror och kris har medarbetarna vid båda arbetsplatserna Kramfors och Ånge genomfört MSBs utbildning inriktning terrorhot inklusive ett grupparbete. Även brandutbildning har hållits för medarbetarna vid båda arbetsplatserna.

En utbildningsinsats har genomförts för ett antal medarbetare vid Kundcenter i att ge en bra kundservice och få ett extra verktyg i att hantera kunder. Myndigheten uppmuntrar även andra interna kompetensutvecklingsinsatser genom kollegialt lärande.

Jämställdhet och mångfald

Myndigheten eftersträvar att kunna erbjuda arbetsvillkor som gör att medarbetare har möjlighet att få sitt livspussel att gå ihop och att balans ska finnas mellan familjeliv och arbetsliv. Inom myndigheten är fler kvinnor än män anställda. I ledningsgruppen är fördelningen två män och en kvinna

Av de 45 tillsvidareanställda är 52 procent kvinnor och 48 procent män i Kramfors, på Din Tur Kundcenter är 75 procent kvinnor och 25 procent män. Bland visstidsanställda är könsfördelningen 67 procent kvinnor och 33 procent män.

Personalstruktur

Antal	2023	2022	2021	2020	2019
Kvinnor	31	31	30	34	40
varav tillsvidareanställda	29	28	29	32	37
Män	20	21	22	24	22
varav tillsvidareanställda	16	18	21	21	18
Summa	51	52	51	58	64
varav tillsvidareanställda	45	45	49	53	55

Det totala antalet medarbetare har minskat med 1 från föregående år. Vid Kramforskontoret har antalet tillsvidareanställda ökat med 1 och vid Din Tur Kundcenter har antalet minskat med 2. Tjänster har hållits vakanta vid Kundcenter i avvaktan på att resultatet av den genomlysning som gjorts av verksamheten skulle bli klar.

Under året har 5 medarbetare avslutat sina tillsvidareanställningar, 3 medarbetare har nyanställts och 2 medarbetare har fått möjlighet att byta tjänst inom myndigheten.

Styrning och uppföljning av kommunalförbundets verksamhet

God ekonomisk hushållning och måluppfyllnad

Kommunallagen och den kommunala redovisningslagen innehåller regler för vår styrning. Ett av kraven är att vi ska ha god ekonomisk hushållning. Det kravet har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. En god ekonomisk hushållning innebär inte enbart en budget i balans, utan omfattar även ett krav på att resurserna används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. De delmål som är särskilt betydelsefulla och ska ha uppnått godkänd nivå för att vi ska kunna redovisa att vi uppnått god ekonomisk hushållning är:

- Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet
- Minskad negativ miljöpåverkan
- Resurseffektiv kollektivtrafik

Genom delårsbokslut och årsredovisning följs utvecklingen kontinuerligt upp för såväl verksamhet som ekonomi. Riktlinjer för god ekonomisk hushållning beslutades i och med att *Budget 2022* antogs av förbundsdirektionen.

Metod

Målen ska utvärderas utifrån den grad som de uppfylls. Indikatorerna ska vara utformade så att de ger svar på hur verksamhetsmål och finansiellt mål uppfylls.

Definition av måluppfyllnad:

= mål uppfylls

= mål uppfylls med vissa brister

= mål uppfylls ej

Uppföljning av åtgärder som är beslutade i budget sker tertialvis efter augusti och december månad.

Vision och mål

Visionen för kommunalförbundet är den regionalt gemensamma vision som finns med i den regionala utvecklingsstrategin *En hållbar och innovativ kollektivtrafik som inkluderar hela Västernorrland med resenären i fokus.*

De strategimål som anges i den regionala utvecklingsstrategin innebär sammanfattningsvis att Västernorrland ska ha positiv befolkningstillväxt, ökad tillgänglighet och stärkt innovations-förmåga.

Kollektivtrafiken är en förutsättning för att uppnå ett funktionellt och attraktivt län. Kollektivtrafiken skapar möjligheter för invånarna att kunna arbeta och studera utanför boendeorten. Det leder till en bättre matchad arbetsmarknad och bättre förutsättningar för individer och organisationer att utvecklas i regionen. Dessutom skapar kollektivtrafiken möjligheter för en rik och aktiv fritid.

Utifrån vision och strategimål i den regionala utvecklingsstrategin har fyra övergripande målområden för länets kollektivtrafik arbetats fram: *Resenär, Hållbarhet, Tillväxt* och *Medarbetare*. Inom varje målområde finns ett övergripande mål som anger ett önskat tillstånd 2030.

Kollektivtrafiken i Västernorrland ska utgå från resenärens behov och bidra till ett hållbart och inkluderande samhälle med starka arbetsmarknadsregioner. För att lyckas med det krävs att kompetenta och engagerade medarbetare får rätt förutsättningar att verka.

Tio delmål konkretiserar de övergripande målen. Kopplat till varje delmål har strategiskt viktiga åtgärder identifierats för att de övergripande målen ska uppnås till 2030. Delmålen följs upp årligen. Delmålet om resurseffektiv kollektivtrafik utgör även kommunalförbundets finansiella mål.

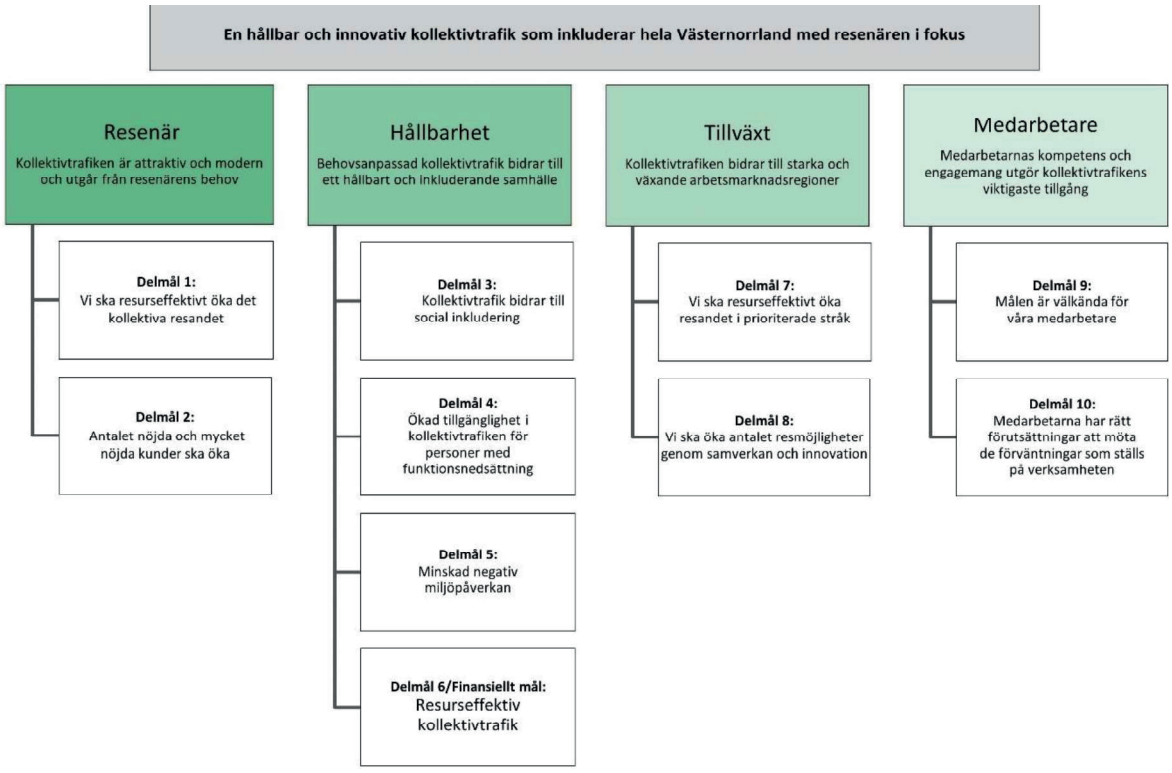

Bild 1: Målbild för Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län enligt Dir 17-16 *Mål för Kollektivtrafikmyndigheten 2030*

Delmål: Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	⬇	⬇	⬇	⬇

Analys:
Resandet 2023 ökade med sex procent jämfört med 2022 men ligger fortsatt 15 procent under jämförelseåret 2019. Bedömningen är därför att vi inte når målet utifrån nuvarande trafikförsörjningsprogram. Under 2024 förväntas ett nytt program fastställas och då kan ett nytt nollvärde sättas utifrån vilket kommande år jämförs. Kopplat till detta genomförs en upphandling av ny busstrafik som ska matcha de mål och den ambition som länets politiker satt.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Antalet påbörjade kollektivtrafikresor med den upphandlade kollektivtrafiken exklusive skolkort	8 081 268	7 607 277	5 863 917	8 368 005
Avgångstider: Andelen som instämmer i påståendet ”Avgångstiderna passar mina behov” (%)	*57/30*	*54/30*	*55/31*	65/45
Nationellt snitt[1]	*66/52*	*67/51*		
Hitta information: Andelen som instämmer i påståendet ”Det är enkelt att få information om resan (avgångstider, biljettpriser mm) (%)	*75/74*	*68/67*	*70/70*	72/67
Nationellt snitt	*78/78*	*78/78*		
Enkelhet: Andelen som instämmer i påståendet ”Det är enkelt att resa med Din Tur” (%)	*68/43*	*68/42*	*68/43*	72/55
Nationellt snitt	*73/61*	*75/60*	*75/60*	
Trygghet: Andelen som instämmer i påståendet ”Det känns tryggt att resa med Din Tur” (%)	*70/59*	*69/58*	*65/56*	73/62
Nationellt snitt	*70/64*	*70/64*	*63/59*	

[1] Nationellt snitt är medelvärdet i Kolbars nationella undersökning av alla medverkande aktörer inom kollektivtrafikområdet

Antal påstigande i den linjelagda kollektivtrafiken inklusive skolresor

Totalt påstigande resenärer per avtalsområde (inkl. skolresor) 2019-2023 inklusive förändring av påstigande 2023-2022

Trafik-område	Trafikering	2023	2022	2021	2020	2019	Förändring 2023 - 2022	Förändring 2023 – 2022 (%)
O2	Höga Kusten	46 324	44 889	35 827	42 844	60 680	1 435	3,2%
O3	Sollefteå tätort	64 551	64 896	49 816	55 482	83 695	-345	-0,5%
O45	Sollefteå landsbygd	82 061	80 168	53 182	72 078	122 053	1 893	2,4%
O6	Örnsköldsviks tätort	1 087 844	1 018 594	761 427	927 960	1 269 766	69 250	6,8%
O7	Örnsköldsvik – Husum, Gideå och Trehörningsjö	74 244	66 976	46 731	63 109	90 760	7 268	10,9%
O8	Örnsköldsvik – Solberg, Mellansel och Bredbyn	100 171	98 077	74 873	104 075	149 831	2 094	2,1%
O9	Örnsköldsvik – Skorped och Köpmanholmen	126 951	117 835	98 749	124 530	154 405	9 116	7,7%
O10	Härnösands tätort	883 455	710 287	444 718	466 251	711 025	173 168	24,4%
O1415	Sundsvalls tätort	4 505 602	4 324 990	3 425 069	3 812 840	5 505 740	180 612	4,2%
O16	Sundsvall – Holm och Liden	116 101	112 709	90 661	102 434	133 666	3 392	3,0%
O1721	Njurunda – Sundsvall – Timrå	958 686	935 981	768 926	845 055	1 224 339	22 705	2,4%
O18	Sundsvall - Matfors	191 859	186 014	153 495	175 176	235 039	5 845	3,1%
O20	Sollefteå – Kramfors - Härnösand	259 127	248 564	198 415	211 171	318 065	10 563	4,2%
O22	Härnösand landsbygd	104 548	95 347	80 377	95 358	123 610	9 201	9,7%
O23	Ånge landsbygd	132 034	130 939	103 041	111 928	151 557	1 095	0,8%
S3	Tvärflöjten, Örnsköldsvik - Sollefteå – Östersund	55 756	52 664	41 410	14 379	25 020	3 092	5,9%
S4	Linje 331 Sollefteå - Sundsvall	16 695	15 476	7 995	7 981	15 423	1 219	7,9%
S5	Linje 201 Härnösand – Timrå – Sundsvall	211 427	196 337	127 498	142 442	221 787	15 090	7,7%
S6	Linje 50 Härnösand-Örnsköldsvik	45 313	41 652	31 599	30 627	35 958	3 661	8,8%
	Totalt (ej tåg)	**9 062 749**	**8 542 395**	**6 593 809**	**7 406 458**	**10 634 128**	**520 354**	**6,1%**
Tågtrafik	Mittbanan och Botniabanan	494 406	440 041	255 054	315 081	514 247	54 365	12,4%

Delmål: Antalet nöjda och mycket nöjda kunder ska öka

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Utfallet för 2 av 3 indikatorer ligger under riktvärdet.

Indikatorer för att följa upp målet[2]	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Nöjdhet med bolaget (andelen av svarande som är nöjda med Din Tur) (%)	*57/41*	*57/40*	*57/41*	60/51
Nationellt snitt	*57/52*	*60/52*	*60/52*	
Nöjdhet med senaste resan (andelen av svarande som är nöjda med sin senaste resa med Din Tur) (%)	*77/78*	*78/78*	*78/77*	81/79
Nationellt snitt	*76/77*	*78/78*		
NPS (Net Promoter Score dvs andel som skulle rekommendera vänner och bekanta att resa med Din Tur) (%)	28/17	26/16	28/18	35/25
Nationellt snitt	31/25	33/26		

Delmål: Kollektivtrafik bidrar till social inkludering

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↑	↑	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet är uppfyllt.

Indikatorer för att följa upp målet[3]	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Antalet användare av Din Tur-app				*31 000*
Genomsnitt/mån	*40 033*[4]	*31 336*	*31 336*	
Bemötande ombord: Andel som instämt i påståendet ”Förarna och ombordpersonalen har ett trevligt bemötande”	*76/76*	*73/73*	*65/67*	74/74
Nationellt snitt	*76/77*	*75/75*	*70/71*	
Köpa biljetter och kort: Andel som instämmer i påståendet ”Det är enkelt att köpa Din Turs biljetter och kort”	*78/76*	*69/68*	*68/67*	74/74
Nationellt snitt	*84/83*	*80/79*	*77/74*	

[2] Utfallet xx/yy på indikatorerna beskriver (xx = antal procent av resenärer/yy = antal procent av allmänheten)
[3] Utfallet xx/yy på indikatorerna beskriver (xx = antal procent av resenärer/yy = antal procent av allmänheten)

[4] Framräknat på grund av brist på data från leverantör.

Delmål: Ökad tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad				

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet uppfylls med vissa brister. 2 av 3 indikatorer har nått upp till riktvärde för 2023. Alla indikatorer visar en förbättring jämfört med föregående år.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Bemötande kring service/information: Andel som instämt i påståendet ”Personalen på kundcenter/ trafikupplysning har ett trevlig bemötande”	*70/70*	*54/51*	*65/66*	70/70
Nationellt snitt	*70/69*	*68/67*	*68/67*	
Information ombord: Andel som instämt i påståendet ”Jag får den information jag behöver ombord”	*59/61*	*55/56*	*60/60*	65/63
Nationellt snitt	*74/75*	*73/73*	*70/71*	
Information inför resan: Andel som instämmer i påståendet ”Det är enkelt att få information inför resan (avgångstider, biljettpriser mm)”	*75/74*	*68/67*	*70/70*	70/67
Nationellt snitt	*78/78*	*78/78*	*78/77*	

Delmål: Minskad negativ miljöpåverkan

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad				

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet uppfylls med vissa brister. Kollektivtrafiken innebär att många personer delar på samma transportresurs. I vårt län körs dessutom all trafik på grön el eller fossilfritt bränsle vilket ger en stor effekt jämfört med privatbilen som i de flesta fall körs på fossilt drivmedel. Kollektivtrafiken bidrar därför till minskad negativ miljöpåverkan.

På grund av brister i rapporteringssystemet finns viss osäkerhet i rapporterat data.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Kollektivtrafikens marknadsandel i förhållande till det motoriserade resandet (%)	11	10	8	11
Mängden kväveoxider i linjelagd trafik per förbrukad kilowattimma (g/kWh)	0,36[5]	1,0	1,0	1,29
Energianvändning per produktionskilometer i linjelagd trafik (kWh/km)	3,3[6]	3,3	3,3	3,0
Biodrivmedelsandel per produktionskilometer (%)	99,5	99,1	99,5	99

[5] Framräknat, osäkerhet då det skiljer stort från tidigare år

[6] Uppskattat värde

Delmål/Finansiellt mål: Resurseffektiv kollektivtrafik

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Kostnaden för trafiken är fortsatt större än riktvärden. En förbättring av andel sjukresor och färdtjänstresor som samordnats jämfört med föregående år.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Nettokostnad per resa (kr)	61,0	61,1	51,3	45
Kollektivtrafikens självfinansieringsgrad[7] (%)	16,2	15,9	12,7	*19,0*
varav landsbygdstrafik	12,0	*12,5*	*9,4*	*15,5*
varav tätortstrafik	21,8	20,7	*17,1*	*23,5*
Antal kollektivtrafiklinjer med i genomsnitt färre än fem resenärer/tur[8]	28	25	25	23
Andel samordnade sjukresor (%)	51,75	43,38	19,01	53
Andel samordnade färdtjänstresor (%) *Totalt Västernorrland, exkl. Sundsvalls kommun*	56,29	52,36	39,92	54
Kostnad per produktionskilometer (kr) särskild persontrafik	28,43	27,18	22,87	24,8

Samordnade resor

Din Tur har som uppdrag att samordna färdtjänstresor och sjukresor för sex av länets kommuner och Region Västernorrland. En samordnad resa är när flera resenärer åker i samma fordon på hela eller en del av sträckan. Regionen står för kostnaden för sjukresor och kommunerna för övriga resor. När resorna samordnas delas kostnaden mellan parterna.

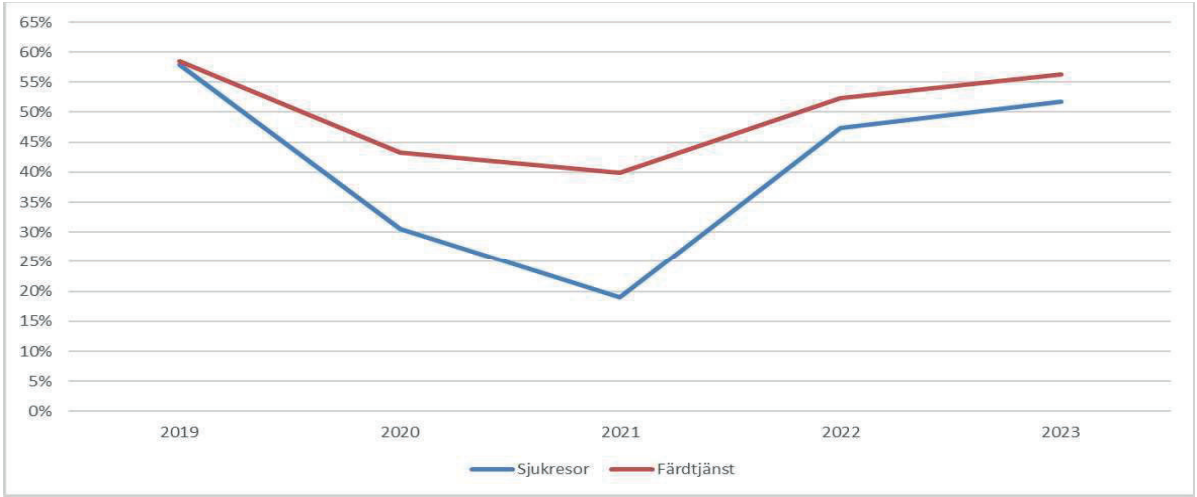

Diagram: Andel samordnade resor (%)

[7] Självfinansieringsgrad är andelen av trafikkostnader för tätort- och landsbygdstrafik, som täcks av externa biljettintäkter.
8 Totala antal kollektivtrafiklinjer i Västernorrland län är 119 linjer.

Delmål: Vi ska resurseffektivt öka resandet i prioriterade stråk

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. 2 av 5 indikatorer uppnår riktvärdet för 2023 medan övriga 3 indikatorer är nära att uppnå riktvärdet. Samtliga indikatorer har ökat vid en jämförelse med föregående år. Ett nytt nollvärde och en ny målsättning kommer att sättas i det nya trafikförsörjningsprogrammet.

Indikatorer att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Antal resor i de prioriterade stråken	7 569 634	7 211 258	5 203 046	7 810 000
Landsbygdstrafik (50, 90, 120, 141, 142 191, 201, 611)	1 480 194	1 427 633	1 229 723	1 530 000
Tätortstrafik (Sundsvall O14/15)	4 507 190	4 324 990	3 425 069	4 710 000
Tätortstrafik (Örnsköldsvik O6)	1 087 844	1 018 594	761 427	1 080 000
Regional tågtrafik (Norrtåg alla produkter)	494 406	440 041	255 054	490 000

Delmål: Vi ska öka antalet resmöjligheter genom samverkan och innovation

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Viktiga faktorer för att nå måluppfyllnad är en ökad biljettsamverkan vilket inte varit möjligt att uppnå. Den nya appen har medfört en ökning av digitaliserade produkter.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Utbudsförändring genom biljettsamverkan				
SJ Mittbanan (antal dubbelturer/må-fre)	*0*	*0*	*0*	*2*
SJ Botniabanan (antal dubbelturer/må-fre)	*0*	*0*	*0*	*-*
X-trafik (antal dubbelturer tåg och buss /må-fre)[9]	*22*	*22*	*22*	*25*
Andel produkter som är digitaliserade[10] (%)	*81*	*36*	*36*	70

[9] Redovisningen avser enkelturer ej dubbelturer.
[10] Från dec 2023: enkelbiljett, 10-biljett, Flex 10/30, 30-dagar tätort, 30-dagar relation, 30-dagar kommun, 30-dagar län, Härnösandskortet, Sundsvall barn- och senior.
Reskassa är inte digitaliserad då den kommer utgå. Återstår gör skolkort & företagskort. De vi har i biljettsamverkan som gäller hos oss är inte våra biljetter och räknas därför inte.

Delmål: Målen är välkända för våra medarbetare

	Utfall 2023	Utfall 2022	
Måluppfyllnad			

Analys: Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Delmålet följs upp vid både medarbetarsamtal och medarbetarundersökning. Ett arbete med att göra övergripande målen kända har pågått under året och workshop har hållits kopplat till arbete med verksamhetsplan där målen gåtts igenom. Baserat på svaren i enkätundersökning v.48 är i stor utsträckning de övergripande målen kända och medarbetarna har kunskap om vad som förväntas av dem i sitt arbete men målvärdet nås inte fullt ut.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Andelen medarbetare som upplever att målen genomsyrar hela myndigheten (index mellan 0-100)	82	-	-	70
Andelen medarbetare som upplever att de har mål kopplat till sitt arbete (index mellan 0-100)	73	-	-	90

Delmål: Medarbetarna har rätt förutsättningar att möta de förväntningar som ställs på verksamheten

	Utfall 2023	Utfall 2022	
Måluppfyllnad			

Analys: Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Under v.48 genomfördes en pulsmätning innehållande HME-frågorna (Hållbart Medarbetarengagemang). Sammantaget uppgick medarbetarindex på dessa frågor till 68. HME-mätningen består av 3 delar och index i de olika delarna var Motivation 64, Ledarskap 73 och Styrning 68. Sjuktalet har inte minskat till målnivån ännu, en minskning av korttidsfrånvaro har dock skett, däremot har långtidsfrånvaron mer än 60 dagar ökat något. För att främja medarbetarnas goda hälsa uppmuntras till friskvårdsaktiviteter och ett ökat nyttjande av friskvårdsbidraget kan ses medan en minskning skett av uttagna friskvårdstimmar.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Medarbetarindex, hämtat ur medarbetarundersökning (MI) (%)	68	67	-	70
Sjuktal (%)	5,0	4,6	4,3	3,5
Antalet friskvårdstimmar registrerade i Agda (h)	230	298	283	475
Andelen av medarbetare som utnyttjar friskvårdsbidrag (%)	55	46	45	70

Samlad bedömning om måluppfyllnad och god ekonomisk hushållning

Bedömningen, utifrån direktionens riktlinjer om god ekonomisk hushållning, är att god ekonomisk hushållning inte nås för 2023. Främsta orsaken är att delmålen som identifierats som särskilt viktiga för bedömningen om god ekonomisk hushållning inte uppfyllts. Det gäller målen *Vi ska resurseffektivt öka det kollektiva resandet, Minskad negativ miljöpåverkan* och *Resurseffektiv kollektivtrafik*. Resandet har återhämtat sig efter pandemin men inte i på den nivå som krävs för ökad måluppfyllnad.

Någon Mål- och resursplan för koncernen har kommunalförbundet ej upprättat tidigare år, ej heller för 2023, varför det inte finns någon sammanställning eller jämförelse av utfall mot budget.

Övergripande målområde	Verksamhetens mål	Analys 2023	Måluppfyllelse
Resenär	Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet	Resandet 2023 ökade med sex procent jämfört med 2022 men ligger fortsatt 15 procent under jämförelseåret 2019. Bedömningen är därför att vi inte når målet utifrån nuvarande trafikförsörjningsprogram. Under 2024 förväntas ett nytt program fastställas och då kan ett nytt nollvärde sättas utifrån vilket kommande år jämförs. Kopplat till detta genomförs en upphandling av ny busstrafik som ska matcha de mål och den ambition som länets politiker satt.	Nej, målet uppfylls inte.
Hållbarhet	Minskad negativ miljöpåverkan	Vår sammantagna bedömning är att målet uppfylls med vissa brister. Kollektivtrafiken innebär att många personer delar på samma transportresurs. I vårt län körs dessutom all trafik på grön el eller fossilfritt bränsle vilket ger en stor effekt jämfört med privatbilen som i de flesta fall körs på fossilt drivmedel. Kollektivtrafiken bidrar därför till minskad negativ miljöpåverkan. På grund av brister i rapporteringssystemet finns viss osäkerhet i rapporterat data.	Målet uppfylls med vissa brister.
Hållbarhet	Resurseffektiv kollektivtrafik	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Kostnaden för trafiken är fortsatt större än riktvärden. En större andel sjukresor och färdtjänstresor har samordnats jämfört med föregående år.	Nej, målet uppfylls inte.

Av övriga sju delmål har ett mål uppfyllts och ett mål har uppfyllts med vissa brister.

Övergripande målområde	Verksamhetens mål	Analys 2023	Måluppfyllelse
Resenär	Antalet nöjda och mycket nöjda kunder ska öka	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Utfallet för 2 av 3 indikatorer ligger under riktvärdet.	Nej, målet uppfylls inte.
Hållbarhet	Kollektivtrafik bidrar till social inkludering	Vår sammantagna bedömning är att målet är uppfyllt.	Ja, målet är uppfyllt.
Hållbarhet	Ökad tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning	Vår sammantagna bedömning är att målet uppfylls med vissa brister. 2 av 3 indikatorer har nått upp till riktvärde för 2023. Indikatorn gällande bemötande från kundcenter samt information inför resan visar en klar förbättring jämfört med föregående år.	Målet uppfylls med vissa brister.
Tillväxt	Vi ska resurseffektivt öka resandet i prioriterade stråk	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. 2 av 5 indikatorer uppnår riktvärdet för 2023 medan övriga 3 indikatorer är nära att uppnå riktvärdet. Samtliga indikatorer har ökat vid en jämförelse med föregående år. Ett nytt nollvärde och en ny målsättning kommer att sättas i det nya trafikförsörjnings-programmet.	Nej, målet uppfylls inte.

Tillväxt	Vi ska öka antalet resmöjligheter genom samverkan och innovation	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Viktiga faktorer för att nå måluppfyllnad är en ökad biljettsamverkan vilket inte varit möjligt att uppnå.	Nej, målet uppfylls inte.
Medarbetare	Målen är välkända för våra medarbetare	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Delmålet följs upp vid både medarbetarsamtal och medarbetarundersökning. Ett arbete med att göra övergripande målen kända har pågått under året och workshop har hållits kopplat till arbete med verksamhetsplan där målen gåtts igenom. Baserat på svaren i enkätundersökning v.48 är i stor utsträckning de övergripande målen kända och medarbetarna har kunskap om vad som förväntas av dem i sitt arbete men målvärdet nås inte fullt ut.	Nej, målet uppfylls inte.
Medarbetare	Medarbetarna har rätt förutsättningar att möta de förväntningar som ställs på verksamheten	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Under v.48 genomfördes en pulsmätning innehållande HME-frågorna (Hållbart Medarbetarengagemang). Sammantaget uppgick medarbetarindex på dessa frågor till 68. HME-mätningen består av 3 delar och index i de olika delarna var Motivation 64, Ledarskap 73 och Styrning 68. Sjuktalet har inte minskat till målnivån ännu, en minskning av korttidsfrånvaro har dock skett, däremot har långtidsfrånvaron mer än 60 dagar ökat något. För att främja medarbetarnas goda hälsa uppmuntras till friskvårdsaktiviteter och ett ökat nyttjande av friskvårdsbidraget kan ses medan en minskning skett av uttagna friskvårdstimmar.	Nej, målet uppfylls inte.

Åtgärder för att uppnå god ekonomisk hushållning

Effekterna av covid-19 och krigsutbrottet i Ukraina innebär att förutsättningarna för kollektivtrafiken väsentligt förändrats. Att öka resandet är en central del för att uppnå målet om god ekonomisk hushållning. Tidigare restriktioner med anledning av covid-19 har medfört svårigheter att öka intäkterna genom kampanjer för mer kollektivt resande. När restriktionerna nu avvecklats kommer resandet troligtvis att öka, om än med ett förändrat resandemönster. Resandet förutspås också öka i samband med att alternativkostnaden för bilpendling ökat. Myndigheten arbetar med biljettutbudet för att tillgodose fler resenärers behov av flexibla biljettlösningar. Det pågår även ett stort arbete med att utveckla nya tekniska lösningar genom ett gemensamt projekt med övriga aktörer i norra Sverige vilket på sikt väntas underlätta för resenären. Myndigheten arbetar även med ett flertal andra åtgärder vilka syftar till att göra det kollektiva resandet mer attraktivt.

TeamEngine E-Signing

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Årets resultat

Perioden januari till december visar att nettokostnaderna uppgår till 715,2 mnkr. Vid en jämförelse med föregående år samma period är verksamhetens nettokostnader 57,6 mnkr högre. Verksamhetens intäkter har ökat med 1,5 mnkr som ett utfall av ökat resande och höjning av biljettpriser som gjordes vid årsskiftet med 5 %. Verksamhetens kostnader har ökat med 59,3 mnkr jämfört med föregående år. Här står indexökningar för 23,7 mnkr och den särskilda persontrafiken med 8,1 mnkr för en stor del. Tågtrafiken har en kostnadsökning med 21,4 mnkr jämfört med föregående år. Norrtågs trafikavtal omvandlades från tjänstekoncession till produktionsavtal som började gälla 2022-06-01 och därmed ökade kostnadsmassan för Norrtåg.

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring (%)	Årsprognos 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Verksamhetens intäkter	159,3	157,8	1,5	0,9	159,0	0,3	0,2
Verksamhetens kostnader	-873,3	-814,1	-59,3	7,3	-873,0	-0,3	0,0
Avskrivningar	-1,2	-1,4	0,2	-15,7	-1,6	0,4	-26,4
Verksamhetens nettokostnader	**-715,2**	**-657,6**	**-57,6**	**8,8**	**-715,6**	**0,5**	**-0,1**
Kommunala biljettsubventioner	95,7	87,8	7,8	8,9	97,8	-2,1	-2,1
Medlemsbidrag	618,4	569,5	48,9	8,6	615,6	2,8	0,4
Verksamhetens resultat	**-1,1**	**-0,3**	**-0,8**	**271,4**	**-2,2**	**1,1**	**-50,6**
Finansiella intäkter	2,8	0,3	2,5	847,7	2,2	0,6	26,9
Finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat efter finansiella poster	**1,7**	**0,0**	**1,7**	**100,0**	**0,0**	**1,7**	**-100**
Extraordinära poster	-1,7	0,0	-1,7	-100,0	0,0	-1,7	100,0
Årets resultat	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***

**Tabell 1 Verksamhetens resultat jmf med föregående år och prognos helår T2. I intäkter ingår Norrtåg*

TeamEngine Document E-Sign ID: C9666AAB-232B-4B2C-A811-97BA2E1D43E3. Page 83 of 183.

Budgetföljsamhet

Vid en jämförelse med budget är avvikelsen 33,7 mnkr högre nettokostnader vilket motsvarar 4,9 %. Verksamhetens intäkter har minskat med 6,1 mnkr i jämförelse med budget för motsvarande period.

Den återhämtningsgrad på biljettintäkterna som applicerades i budget för 2023 utföll inte som förväntat. Återhämtningsgraden byggde på 2019 som senaste normalår innan pandemin och intäkterna beräknades som en återhämtningstrappa på 2019 års siffror. Biljettintäkterna inklusive skolkort minskade med 3,8 mnkr. Verksamhetens kostnader har ökat med 28,4 mnkr jämfört med budget. Den särskilda persontrafiken står för 15,1 mnkr. Beståndsdelarna där redovisas i separat stycke längre ner. De subventionerade intäkterna har minskat med 14,6 % jämfört med budget vilket är 16,3 mnkr.

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Årsbudget 2023	Budget-avvikelse	Budget-avvikelse (%)
Verksamhetens intäkter	159,3	165,4	-6,1	-3,7%
Verksamhetens kostnader	-873,3	-844,9	-28,4	3,4%
Avskrivningar	-1,2	-1,9	0,7	-37,9%
Verksamhetens nettokostnader	**-715,2**	**-681,5**	**-33,7**	**4,9%**
Kommunala biljettsubventioner	95,7	112,0	-16,3	-14,6%
Medlemsbidrag	618,4	569,5	48,9	8,6%
Verksamhetens resultat	**-1,1**	**0,0**	**-1,1**	**0,0%**
Finansiella intäkter	2,8	0,0	2,8	0,0%
Finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0%
Resultat efter finansiella poster	**1,7**	**0,0**	**1,7**	**0%**
Extraordinära poster	-1,7	0,0	-1,7	0,0%
Årets resultat	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0%**

**Tabell 2 Verksamhetens resultat jmf med budget. I trafikkostnader ingår Norrtåg*

Investeringsredovisning

Kommunalförbundets investeringar utföll med 2,3 mnkr för 2023 där 2,1 mnkr är pågående arbeten på nya Biljett- och betalsystemet som inte är aktiverat ännu. 0,2 mnkr utgör investering i datorer. Differensen mot budget och årsprognos beror på senarelagda projekt som realtid och handläggningssystem Säko. Omklassificering av immateriella tillgångar har gjorts med 1,3 mnkr till pågående arbeten.

Investeringar (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse	Årsprognos	Utfall 2022
Biljettmaskiner	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4
Inventarier/Datorer	0,2	0,2	0,0	0,2	0,1
Trafikledning realtid	0,0	1,2	1,2	1,2	0,9
Optiska läsare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fordon	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reseplanerare	0,0	0,3	0,3	0,3	0,0
Handläggningssystem SÄKO	0,0	1,2	1,2	1,2	0,0
BOB - biljettsystem	0,0	2,3	2,3	1,2	1,4
Pågående biljettsystem	2,1	0,0	-2,1	0,0	0,0
Totalt	**2,3**	**5,4**	**3,2**	**4,0**	**2,8**

Tabell 3 Utfall investeringar jmf med budget, prognos och föregående år.

Likviditet och soliditet

Kassalikviditet är ett mått som visar kommunalförbundets kortfristiga betalningsförmåga. För 2023 uppgår likviditeten till 91 procent och ligger på samma nivå som föregående år. Ett riktvärde är att kassalikviditeten ska ligga på minst 100 procent. Rörelsekapitalet uppgår till –20,8 mnkr. Det negativa rörelsekapitalet beror på lägre kortfristiga fordringar och likvida medel i förhållande till kortfristiga skulder. Kommunalförbundets finansiella styrka mätt i soliditet uppgår till 0,6 procent, i paritet med föregående år. Eget kapital uppgår till 1,3 mnkr och är oförändrat de fem senaste åren.

Resultat och kapacitet	2023	2022	2021	2020	2019
Likviditet (%)	91	91	93	93	92
Rörelsekapital, mnkr	-20,8	-19,7	-18,4	-17,7	-19,1
Soliditet enligt balansräkningen (%)	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6
Eget kapital, mnkr	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3

Tabell 4 Översikt nyckeltal.

Intäkts- och kostnadsutveckling

Kostnaderna har ökat 7,3 procent till följd av förändring av trafikavtal, index och kostnadsökning för sjukresor. Minskningen av avskrivningar med närmare 16 procent hänför sig till förseningar i det nya biljett- och betalsystemet som inte aktiverats som immateriell tillgång än eftersom det inte är färdigställt. Verksamhetens nettokostnader har totalt ökat med 8,8 procent.

Intäkts- och kostnadsutveckling (förändring i %)	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Verksamhetens Intäkter	0,9	5,0	4,1	6,7	-5,8	2,1
Verksamhetens kostnader	7,3	9,0	6,0	1,0	4,0	6,6
Avskrivningar	-15,7	13,0	-52,9	0,0	-36,0	2,5
Verksamhetens nettokostnad	8,8	10,1	6,2	-0,3	6,0	7,9

Tabell 5 Intäkts- och kostnadsutveckling i %

Balanskravsresultat

Balanskravet innebär att kommunalförbundets intäkter ska överstiga kostnaderna varje enskilt år. Ett underskott mot balanskravet ska återställas inom de tre kommande budgetåren. Enligt balanskravet ska realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar avräknas mot balanskravet.

Balanskravsutredningen visar att balanskravsresultatet för perioden är 0 mnkr. Eftersom kommunalförbundet finansieras av medlemmarna innebär det att såväl positiva som negativa resultat fördelas på medlemmarna i efterskott vid bokslutet och att balanskravet kommer att uppfyllas. I resultatet ingår inte några underskott från tidigare år som ska återföras.

Balanskravsutredning (mnkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Årets resultat enligt resultaträkningen	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Samtliga realisationsvinster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Återföring av orealiserad förlust värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Periodens resultat efter balanskravsjusteringar	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Medel efter/från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Periodens balanskravsresultat	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

**Tabell 6 Balanskravsutredning*

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens totala intäkter uppgår till 159,3 mnkr och är 6,0 mnkr lägre än budget, motsvarande 3,6 procent. Budgetavvikelsen beror främst på lägre intäkter för biljettintäkter -4,0 mnkr och tågtrafik -2,7 mnkr. Intäkterna ligger i paritet vid jämförelse med prognosen som lämnades vid tertial 2-rapporteringen.

Jämfört med motsvarande period föregående år har dock intäkterna ökat med 5,5 mnkr. Det är främst biljettintäkterna som bidragit till ökningen där både resandet ökat och vissa justeringar i biljettpriser gjorts.

Verksamhetens intäkter, mnkr	Utfall 2023	Bud-get 2023	Budget avvikelse	Av-vikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förän-dring (%)	Årsprognos T2 2023	Prognos-avvikelse	Prognos avvik-else (%)
Biljettintäkter busstrafik	89,6	93,6	-4,0	-4,3	84,1	5,5	6,6	89,7	-0,1	-0,1
Intäkter skolkort	17,8	17,6	0,2	1,0	17,3	0,5	2,9	16,4	1,5	8,9
Intäkter tågtrafik	6,3	9,0	-2,7	-30,1	5,4	0,9	17,2	5,8	0,5	9,0
Bidrag, Samverkande system	3,5	3,5	0,0	-0,1	3,5	0,0	-1,1	3,5	0,0	-0,1
Tåghyra	31,4	31,8	-0,4	-1,3	31,1	0,3	1,0	33,3	-1,9	-5,8
Vinst försälj mat anl. tillg.	0,3	0,0	0,3	100,0	0,0	0,3	0,0	0,5	-0,2	-33,3
Resplusintäkter	4,8	4,0	0,9	21,6	4,2	0,6	15,4	4,6	0,2	4,4
Kundservice och anropsstyrdtrafik	2,1	1,6	0,6	36,9	2,2	-0,1	-3,1	2,0	0,1	6,6
Reklam på buss	1,0	0,6	0,3	52,3	0,1	0,8	786,8	1,1	-0,1	-13,0
Bussgodsintäkter	0,1	0,5	-0,4	-81,1	0,3	-0,2	-68,3	0,2	-0,1	-42,5
Färdtjänsthandläggning	1,0	1,1	-0,1	-8,3	1,1	0,0	-2,1	1,0	0,0	4,2
Färdtjänstsamordning	0,0	0,6	-0,6	-100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Persontransporter	0,7	0,6	0,2	28,9	0,7	0,0	5,7	0,7	0,0	1,3
Avgift för kortämne	0,3	0,3	0,0	4,5	0,2	0,0	5,7	0,2	0,1	27,7
Tilläggsavgift biljettkontroll	0,1	0,1	0,0	-39,9	0,1	-0,1	-56,9	0,1	0,0	-39,9
Statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0	-7,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga intäkter	0,3	0,6	-0,3	-43,7	0,6	-0,2	-41,3	0,6	-0,3	-43,7
Summa	**159,3**	**165,4**	**-6,0**	**-3,6**	**157,8**	**1,5**	**1,0**	**159,6**	**-0,3**	**-0,2**

**Tabell 7 Verksamhetens intäkter jmf med budget, prognos och föregående år.*

Biljettintäkter för linjelagd busstrafik

Biljettintäkter från linjelagd busstrafik fördelas efter den sträcka som resenären åker, till den medlem som finansierar linjen. För busslinjer som berör flera medlemmar fördelas intäkten utifrån vilken medlem som finansierar den aktuella linjen, eller hur lång sträcka resenären har färdats inom respektive medlems sträcka.

Det totala resandet i Västernorrlands län har under året ökat med 6,2 procent jämfört med 2022. Detta påverkar utfallet av biljettintäkter och vid en jämförelse med föregående år är intäkterna 5,5 mnkr högre motsvarande 6,5 procent.

I augusti prognostiserades biljettintäkterna till 89,7 mnkr, vilket ligger i linje med utfallet på 89,6 mnkr.

Vid en jämförelse mot budgeten är förändringen 4,1 mnkr lägre intäkter. Den återhämtningsgrad som applicerades i budget uppnåddes inte även om resandet och intäkterna ökat med 5,5 mnkr jämfört med år 2022. Pandemirestriktioner följde med de första månaderna in i 2022 vilket medförde mindre resande den perioden.

Biljettintäkter per medlem (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring (%)	Prognos T2 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Härnösand	1,1	0,9	0,2	22,0	1,0	0,1	14,8	1,2	0,1	5,8
Kramfors	1,9	1,5	0,4	29,2	1,4	0,5	38,6	1,7	-0,3	-17,0
Sollefteå	2,7	2,6	0,1	3,4	2,5	0,3	11,0	2,8	0,1	2,3
Sundsvall	50,5	51,2	-0,7	-1,4	45,9	4,7	10,2	50,8	0,2	0,5
Timrå	3,3	3,3	0,1	2,0	5,0	-1,7	-33,2	3,3	0,0	-1,0
Ånge	0,3	0,3	0,0	-1,5	0,3	0,0	9,1	0,3	0,0	-14,0
Örnsköldsvik	11,2	14,6	-3,3	-22,9	11,0	0,2	2,0	12,3	1,0	8,4
Region Västernorrland	18,4	19,2	-0,8	-4,2	17,1	1,3	7,4	17,4	-1,0	-5,6
Summa intäkter	**89,6**	**93,6**	**-4,1**	**-4,3**	**84,1**	**5,5**	**6,5**	**89,7**	**0,1**	**0,1**

**Tabell 8 Biljettintäkter per medlem jmf med budget, prognos och föregående år.*

TeamEngine E-Signing

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader uppgår till 873,3 mnkr i jämförelse med budget till 844,9 mnkr, vilket innebär högre kostnader motsvarande 28,4 mnkr. Det har varit de indexerade kostnaderna för den linjelagda trafiken som påverkat utfallet mest och förändringen beror på krigsutbrottet i Ukraina och den efterföljande prisstegringen.

Jämfört med utfall för år 2022 så har kostnaderna ökat med 59,1 mnkr. Den främsta kostnadsdrivaren har varit indexökningar som har uppgått till 26,4 mnkr och Norrtåg på 21,4 mnkr som beror på omvandling av avtal från tjänstekoncession till produktionsavtal.

Verksamhetens kostnader (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring (%)	Årsprognos T2 2023	Prognosavvikelse	Prognosavvikelse (%)
Linjelagd busstrafik, exkl avskrivning	-553,7	-529,8	-23,9	4,5	-527,3	-26,4	5,0	-549,5	4,1	-0,8
Särskild persontrafik inkl miljöincitament	-129,1	-114,0	-15,1	13,3	-121,0	-8,1	6,7	-128,2	0,9	-0,7
Tågtrafik inkl biljettgiltighet	-86,6	-97,3	10,7	-11,0	-65,2	-21,4	32,8	-88,3	-1,7	2,0
Fordonshyra	-32,0	-31,8	-0,2	0,6	-29,3	-2,7	9,3	-33,3	-1,3	4,0
Administrativa kostnader	-56,8	-58,4	1,7	-2,8	-57,4	0,6	-1,1	-58,4	-1,6	2,8
Bankkostnad inkl försäljningsprovision	-5,9	-5,2	-0,6	11,8	-5,2	-0,6	11,5	-5,9	0,0	0,5
Stationsavgifter	-2,9	-2,1	-0,8	39,7	-2,7	-0,2	8,6	-3,0	-0,1	2,0
Biljettsamverkan Xtrafik	-4,0	-4,0	0,0	0,0	-4,0	0,0	0,0	-4,0	0,0	0,0
Kompletteringstrafik	-1,5	-1,3	-0,2	17,2	-1,5	0,0	-2,8	-1,4	0,1	-6,9
Realtid, drift och underhåll	-1,0	-1,0	0,1	-7,7	-0,7	-0,30	44,5	-1,0	0,0	-0,1
Summa verksamhetens kostnader	**-873,3**	**-844,9**	**-28,4**	**3,4**	**-814,2**	**-59,1**	**7,3**	**-872,9**	**0,4**	**0,0**

**Tabell 9 Verksamhetens kostnader jmf med budget, prognos och föregående år.*

Linjelagd busstrafik

De totala kostnaderna för linjelagd busstrafik uppgår till 553,7 mnkr i jämförelse med budget om 529,8 mnkr, med en högre kostnad med 23,9 mnkr.

Förstärkningstrafik avser sådan trafik som utförs för att möta tillkommande behov inom tidtabellslagd trafik inom Trafikuppdraget. Förstärkningstrafiken syftar till att få med alla kunder och kan utföras tillfälligt eller mer långsiktigt samt på hel linje eller del av linje. Förstärkningstrafik förekommer både i form av oplanerad förstärkningstrafik och av planerad förstärkningstrafik. Planerad förstärkningstrafik kan uppstå vid trafikomläggning till följd av ombyggnad av vägnät. Kostnaden för förstärkningstrafiken är 1,0 mnkr lägre än budgeterad.

Avtalade trafikkostnader

I jämförelse med budget har kostnaderna ökat med 7,7 mnkr för de avtalade trafikkostnaderna. I utfallet ligger kostnader för två elbussar i Sundsvall och optioner på hållplatsutrop och fossilfridrift som inte var med i budget. Projektet med Paxabussar har också startat under sista delen av 2023 i Sundsvall vilket inte låg med i budget.

I jämförelse med föregående år har de avtalade trafikkostnaderna ökat med 4,2 mnkr.

TeamEngine Document E-Sign ID: C9666AAB-232B-4B2C-A811-97BA2E1D43E3. Page 88 of 183.

Index

Trafikavtalen vilka utgör majoriteten av myndighetens bruttokostnader, justeras årligen utifrån en avtalad indexmodell. Indexmodellen består främst av: AKI (arbetskostnadsindex), KPI (konsumentprisindex), ITPI 29-30 SPIN 2015 (prisindex för inhemsk tillgång), HVO (index för hydrerad vegetabilisk olja).

Indexkorgarna har påverkats mycket av priset på HVO 100 som stigit kraftigt beroende av den stora prisökningen på råolja och vegetabiliska oljor, främst till följd av kriget i Ukraina. Även KPI och Stibor räntan har stigit mycket.

Procentfördelningen mellan olika index i indexkorgarna varierar mellan trafikavtalen. För budget 2023 är indexuppräkningen 35,0 % för tätortstrafiken i Örnsköldsvik och Sundsvall där Nobina är trafikoperatör och 42,5 % för landsbygdstrafiken och tätort Härnösand där Mittbuss är trafikoperatör. De indexerade kostnaderna är 17,9 mnkr högre i utfallet jämfört med budget.

För jämförelsen med föregående år är det samma orsaker på indexkostnadsökningarna men då var utvecklingen mer dramatisk under året och indexkorgarna låg mycket lägre i början av 2022.

Diagrammet visar indexutvecklingen för trafikoperatörernas indexkorgar och motsvarande vilka budgetvärden som använts.

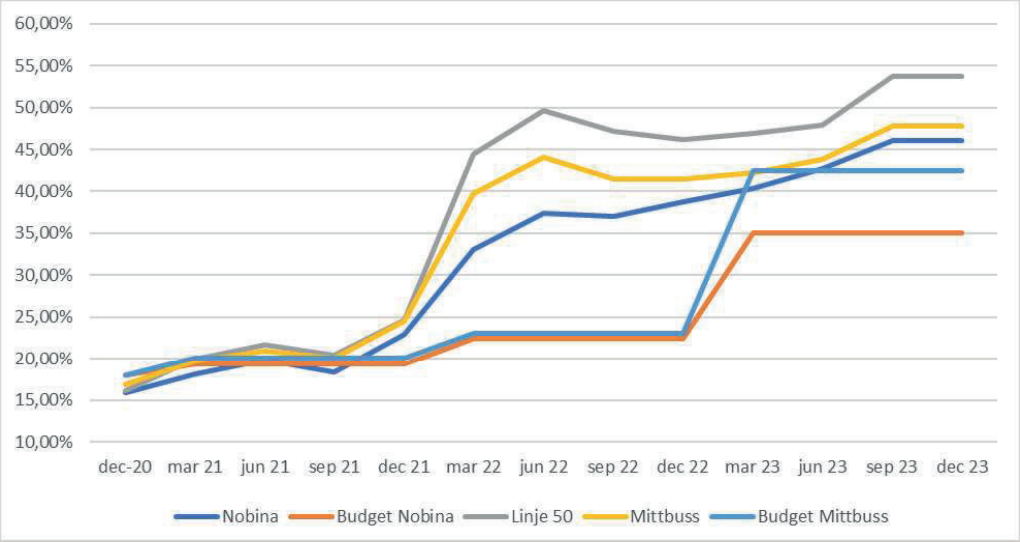

Diagram 1: Indexutveckling dec 2020 - sep 2023 utfall och prel dec 2023 SCB

Miljöincitament

Miljöincitamentet, som baseras på i hur stor andel av drivmedel som körs på förnyelsebara drivmedel, har minskat med 0,7 mnkr jämfört med budget och 0,2 mnkr jämfört med föregående år.

Förstärkningstrafik

Förstärkningstrafik avser sådan trafik som utförs för att möta tillkommande behov inom tidtabellslagd trafik inom Trafikuppdraget. Förstärkningstrafiken syftar till att få med alla kunder och kan utföras tillfälligt eller mer långsiktigt samt på hel linje eller del av linje. Förstärkningstrafik förekommer både i form av oplanerad förstärkningstrafik och av planerad förstärkningstrafik. Planerad förstärkningstrafik kan uppstå vid trafikomläggning till följd av ombyggnad av vägnät. Kostnaden för förstärkningstrafiken är 1,0 mnkr lägre än budgeterad och 1,3 mnkr lägre än föregående år då pandemirestriktioner låg kvar under den första delen av året.

Avtalade trafikkostnader (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Avvikelse (%)	Årsprognos T2 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Avtalade Trafikkostnad	-389,2	-381,5	-7,7	2,0	-385,0	-4,2	1,1	-386,7	-2,5	0,7
Indexerade trafikkostnader	-162,9	-145,0	-17,9	12,3	-139,2	-23,7	17,0	-161,2	-1,7	1,0
Miljöincitament	-1,0	-1,8	0,7	-40,6	-1,2	0,2	-15,9	-1,1	0,1	-0,1
Förstärkningstrafik	-0,5	-1,5	1,0	-63,7	-1,8	1,3	-70,5	-0,5	0,0	0,0
Summa	**-553,7**	**-529,8**	**-23,9**	**4,5**	**-527,3**	**-26,4**	**5,0**	**-549,5**	**-4,1**	**0,8**

**Tabell 10 Avtalade trafikkostnader jmf med budget, prognos och föregående år.*

Särskild persontrafik

Kostnaden för den särskilda persontrafiken uppgår till 129,1 mnkr och budgeten uppgår till 114,0 mnkr. Budgetavvikelsen är 15,1 mnkr vilket motsvarar en ökning på 10,1 procent. Budgetavvikelsen beror främst på utvecklingen av indexrelaterade trafikkostnader. Justering av index i den särskilda persontrafiken sker fyra gånger per år utifrån en liknande indexkorg som används i den allmänna kollektivtrafiken. Resandet har ökat med 7,5 procent vilket ger möjligheter till ökad samordningsgrad och besparing per resa. Ökningen av resandevolymen hänför sig främst till färdtjänst- och kommunresor.

Kostnaden för regionens sjukresor uppgår till 75,2 mnkr med en budgetavvikelse om 7,6 procent vilket motsvarar 5,3 mnkr. I jämförelse mellan åren är kostnadsökningen 3 procent. Resandet har ökat med 3 437 till 126 553 resor vilket motsvarar 2,8 procent. Den största ökningen består av resor med kort reslängd, vilka minskade kraftigt när regionen tog bort den tidigare rabatterade egenavgiften för personer med färdtjänsttillstånd. Andelen samordnade resor har ökat med 4,4 procent till 51,8 procent jämfört mellan åren vilket medför högre kostnadsbesparing.

För Ånge kommun uppgår budgetavvikelsen till 1,5 mnkr högre kostnader. I jämförelse med föregående år redovisas en kostnadsökning på 0,7 mnkr. Resandet har ökat med 21,3 procent till 11 292 resor jämfört mellan åren. Antalet färdtjänsttillstånd har ökat till 302 från 297 året innan.

Budgetavvikelsen för Timrå kommun visar 0,8 mnkr högre kostnader vilket motsvarar 19,7 procent. Resandevolymen har ökat med 9,7 procent till 27 253 resor vilket bidrar till en ökad kostnad med 0,5 mnkr jämfört mot föregående år. Antalet färdtjänsttillstånd har minskat med 9 till 642.

Kostnaden för Härnösands kommun har ökat med 22 procent jämfört med föregående år och budgetavvikelsen visar 1,5 mnkr högre kostnader. Resandeökningen är 18,1 procent vilket motsvarar en ökning om 4 857 till 31 637 resor under året.

Kramfors kommun redovisar en budgetavvikelse om 3,0 mnkr vilket motsvarar 26,9 procent. Antalet resor har i jämförelse mellan åren ökat med 14,2 procent till 38 120 vilket är en bidragande orsak till ökade kostnader på 1,9 mnkr. Antalet tillstånd för färdtjänst har minskat med 14 till 843.

Utfallet för Sollefteå kommun visar på en budgetavvikelse om 19,6 procent vilket motsvarar 1,3 mnkr. I jämförelse med föregående år har resandet ökat med 1 980 resor till 29 502 och bidrar högre kostnader om 0,8 mnkr.

I Örnsköldsviks kommun är kostnaden 1,2 mnkr högre i jämförelse med föregående år och budgetavvikelsen visar 1,7 mnkr. Resandeutvecklingen har ett ökat resande med 2 335 till 47 636 resor i jämförelse mellan åren.

Särskild persontrafik mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring 2023–2022 (%)
Region Västernorrland	-75,2	-69,9	-5,3	7,6%	-73,1	-2,1	3%
Ånge kommun	-6,5	-5,0	-1,5	30,5%	-5,8	-0,7	12%
Sundsvalls kommun	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0	0,0	0%
Timrå kommun	-4,9	-4,1	-0,8	19,7%	-4,4	-0,5	10%
Härnösands kommun	-5,9	-4,4	-1,5	33,5%	-4,8	-1,1	22%
Kramfors kommun	-14,2	-11,2	-3,0	26,9%	-12,3	-1,9	15%
Sollefteå kommun	-7,9	-6,6	-1,3	19,6%	-7,1	-0,8	11%
Örnsköldsviks kommun	-14,5	-12,8	-1,7	13,2%	-13,3	-1,2	9%
Summa	**-129,1**	**-114,0**	**-15,1**	10,1%	**-121,0**	**-8,1**	6,7%

**Tabell 11 Särskild persontrafik jmf med budget och föregående år*

Administration – Förvaltningens nettokostnader

Regionens administrativa nettokostnader uppgår till 52,4 mnkr vilket är 1,7 mnkr lägre än budget. Jämfört med föregående år har nettokostnaden minskat med 1,2 mnkr. Det som påverkar avvikelsen är vakanta tjänster, tjänstledigheter samt ett minskat behov av vikarier på Din Tur kundcenter. Minskade kostnader för resor, utbildning och övriga kostnadsrestriktioner har också lett till minskade kostnader.

Verksamhet, mnkr	Utfall 2023			Budget 2023			Budget-avvik-else nettokost.	Netto-kostnad 2022
	Intäkt	Kostnad	Netto-kostnad	Intäkt	Kostnad	Netto-kostnad		
Kramfors	1,2	-39,9	-38,7	1,0	-40,8	-39,8	0,9	-39,2
Ånge	3,2	-14,9	-11,7	3,0	-15,3	-12,3	0,8	-12,5
Central bedömningsfunktion	0	-2,0	-2,0	0,0	-2,1	-2,1	0	-1,9
Summa Regionens administrativa kostnader	**4,4**	**-56,8**	**-52,4**	**4,0**	**-58,3**	**-54,3**	**1,7**	**-53,6**

**Tabell 12 Verksamhetens nettokostnader jmf med budget och föregående år*

Biljettkontroll redovisar en avvikelse med en minskning på 0,5 mnkr på planerade aktiviteter som inte genomförts. IT (drift och underhåll) har en minskning på 0,7 mnkr jämfört med budget där 0,4 mnkr är minskningar i olika avtalskostnader för datasystem. Konsultkostnaderna har ökat med 1,1 mnkr jämfört med förgående år på grund av många pågående projekt och vakanser i organisationen.

Administrationskostnader (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget avvik-else	Avvik-else (%)	Utfall 2022	Förändring 2023-2022	Förändring (%)
Kansliet Kramfors							
Personal	-19,6	-19,3	0,1	0%			
IT (drift och underhåll)	-6,3	-7,0	0,7	-10%			
Lokalkostnad	-0,6	-0,7	0,1	-20%			
Marknad	-1,5	-1,6	0,2	-9%			
Konsultkostnader	-2,7	-1,6	-1,1	66%			
Biljettkontroll	-0,2	-0,7	0,5	-74%			
Ekonomi	-0,9	-0,8	-0,1	7%			
Biljettmaskiner	-5,9	-6,1	0,2	-3%			
Direktionen	-0,8	-1,0	0,2	-16%			
Övrigt	-1,3	-1,9	0,2	-9%			
S:a kostnader Kansliet Kramfors	**-39,9**	**-40,8**	**1,0**	**-2,4%**	**-39,5**	**-0,3**	**0,8%**
Kundcenter Ånge							
Personal	-11,9	-11,6	-0,3	3%			
IT (drift och underhåll)	-1,9	-2,6	0,7	-28%			
Lokalkostnad	-0,4	-0,5	0,1	-28%			
Marknad	0,0	0,0	0,0	0%			
Konsultkostnader	-0,2	0,0	-0,1	0%			
Övrigt	-0,6	-0,6	0,0	0%			
S:a kostnader Kundcenter Ånge	**-14,9**	**-15,3**	**0,4**	**-2,7%**	**-15,9**	**1,0**	**-6,3%**
Central bedömning							
Personal	-1,8	-2,0	0,1	-7%			
Lokalkostnad	-0,1	-0,1	0,0	-1%			
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0%			
S:a kostnader Central bedömning	**-2,0**	**-2,1**	**0,1**	**-6,6%**	**-1,9**	**-0,1**	**3,5%**
Summa Regionens admin kostnader	**-56,8**	**-58,3**	**1,5**	**-2,6%**	**-57,4**	**0,6**	**-1,1%**
Fördelade administrativa kostnader							
Realtid (drift och underhåll)	-1,0	-1,0	0,0	-3%	-0,7		

Försäljningsprovision, bankkostnader	-5,9	-5,2	-0,7	13%	-5,2		
S:a kostnader Fördelade Admin kostnader	**-6,8**	**-6,2**	**-0,6**	**10,1%**	**-5,9**	**0,0**	**0,0%**
Summa verksamhetens kostnader	**-63,6**	**-64,5**	**0,9**	**-1,4%**	**-63,3**	**0,6**	**-1,0%**

**Tabell 8 Verksamhetens administrationskostnader jmf med budget och föregående år.*

Diagrammet nedan visar hur den procentuella fördelningen ser ut för de totala administrativa kostnaderna.

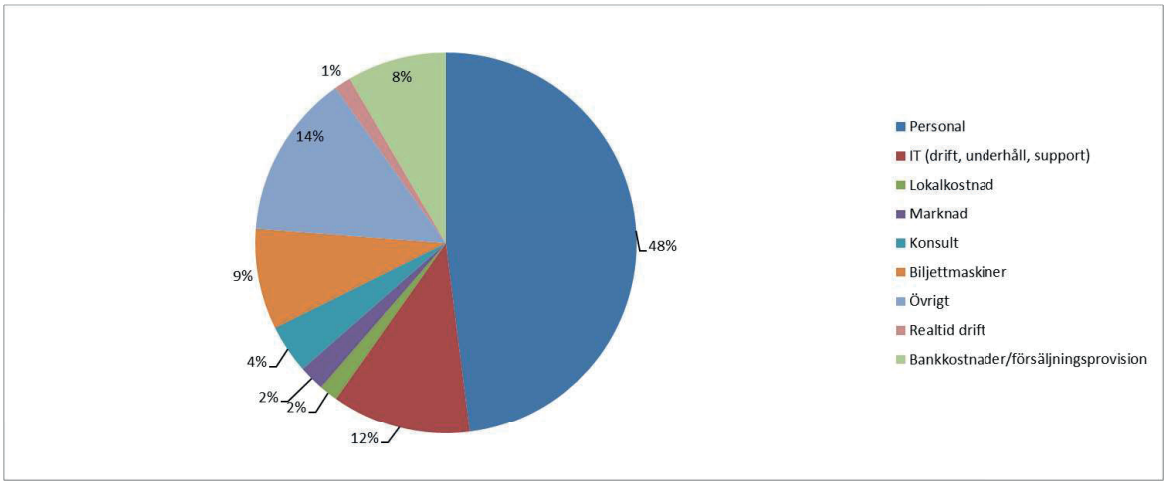

Diagram 2: Procentuell fördelning av administrationskostnader

Avskrivningar

Under 2023 har projektet med nytt biljettsystem pågått och avskrivningskostnader beräknades utfalla på projektet under året. Projektet är dock försenat och kostnaderna har ackumulerats på pågående immateriella anläggningstillgångar och beräknas aktiveras under 2024 istället. En försäljning av en av två kvarvarande gamla bussar tillhörande myndigheten har sålts under året.

Avskrivning, mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Budget-avvikelse %	Utfall 2022	Prognos aug 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Immateriella tillgångar	-0,2	-0,9	0,7	-78	-0,3	-1,0	0,8	-80,0
Optiska läsare	-0,1	-0,4	0,3	-75,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Inventarier	-0,5	-0,1	-0,4	400,0	-0,5	-0,4	-0,1	25,0
Biljettmaskin	-0,3	-0,5	0,2	-40,0	-0,4	-0,3	0,0	0,0
Fordon	-0,1	-0,1	0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Nedskriv finans anl tillg	0	0	0	0,0	0	0	0,0	0,0
Summa	**-1,2**	**-2,0**	**0,8**	**-40,0**	**-1,4**	**-1,9**	**0,7**	**-36,8**

Norrtåg

Nettokostnad för driften av Norrtåg är 7,4 mnkr lägre än budget för helåret främst på grund av ökad omsättning och ett omförhandlat avtal om Lyckseletrafiken.

Tågtrafiken har en kostnadsökning med 22,7 mnkr jämfört med föregående år. Norrtågs trafikavtal omvandlades från tjänstekoncession till produktionsavtal som började gälla 2022-06-01 och därmed ökade kostnadsmassan för Norrtåg samtidigt som de tog affärsrisken och biljettintäkterna. Ökade banavgifter per km, indexhöjningar och ökade fordonshyror är andra orsaker.

Sammanställning nettokostnad (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budgetavvikelse	Avvikelse %	Utfall 2022	Förändring 2023-2022	Förändring (%)
Norrtåg							
Intäkter	6,3	9,0	-2,7	-30,1%	5,4	0,9	17,2%
Fordonshyra	31,4	31,8	-0,4	-1,3%	31,1	0,3	1,0%
S:a intäkter Norrtåg	**37,7**	**40,8**	**-3,1**	**-7,6%**	**36,5**	**1,2**	**3,4%**
Kostnad Drift Norrtåg	-80,3	-88,3	8,0	-9,1%	-60,0	-20,3	33,8%
Kostnad Biljettgiltighet Norrtåg	-6,3	-9,0	2,7	-30,1%	-5,4	-0,9	17,2%
Kostnad fordonshyra	-32,0	-31,8	-0,2	0,6%	-29,3	-2,7	9,3%
S:a kostnader Norrtåg	**-118,5**	**-129,1**	**10,5**	**-8,2%**	**-94,6**	**-24,0**	**25,3%**
S:a nettokostnader Norrtåg	**-80,9**	**-88,3**	**7,4**	**-8,4%**	**-58,1**	**-22,7**	**39,1%**

**Tabell 9 Sammanställning nettokostnad Norrtåg jmf med budget och föregående år.*

Verksamhetens nettokostnad fördelad per medlem

Nedan redovisas nettokostnad per medlem. I nettokostnaden exkluderas kommunernas intäkter för subventionerade produkter eftersom det är en intäkt för kommunalförbundet, men tillika en kostnad hos respektive kommun med subventionerade produkter.

Utfallet för verksamhetens nettokostnader uppgår till 715,2 mnkr. I budget låg nettokostnaderna på 681,7 mnkr och i augusti prognostiseras verksamhetens nettokostnad till 715,6 mnkr.

Medlemmarnas nettokostnad (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023 – 2022	Förändring (%)	Prognos 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Region Västernorrland	-287,3	-287,8	0,5	-0,2	-260,3	-27,0	10,4	-293,6	-6,3	2,2
Ånge kommun	-16,2	-14,1	-2,1	14,6	-14,4	-1,8	12,6	-15,7	0,4	-2,6
Sundsvalls kommun	-173,1	-158,3	-14,8	9,4	-159,2	-14,0	8,8	-171,7	1,4	-0,8
Timrå kommun	-26,7	-23,8	-2,9	12,2	-22,3	-4,4	20,0	-24,1	2,6	-10,8
Härnösands kommun	-45,5	-43,5	-1,9	4,4	-43,0	-2,5	5,7	-45,2	0,3	-0,7
Kramfors kommun	-35,3	-32,9	-2,4	7,3	-34,0	-1,3	3,8	-36,0	-0,7	2,0
Sollefteå kommun	-26,3	-24,3	-1,9	8,0	-25,2	-1,1	4,2	-27,0	-0,7	2,6

Örnsköldsviks kommun	-104,9	-97,0	-7,9	8,2	-99,5	-5,4	5,4	-102,2	2,7	-2,6
Summa	**-715,2**	**-681,7**	**-33,5**	**4,9**	**-657,8**	**-57,4**	**8,7**	**-715,6**	**-0,4**	**0,1**

**Tabell 10 Medlemmarnas nettokostnad jmf med budget och föregående år.*

Medlemsbidrag fördelad per medlem

I medlemsbidraget ingår även intäkter för subventionerade produkter. Medlemsbidraget uppgår till 618,4 mnkr vilket kan jämföras med budget på 569,7 mnkr och utfall 2022 med 569,9 mnkr. Samtliga medlemmar har avvikelse mot budgeten främst beroende på att de indexerade kostnaderna ökat kraftigt under året.

Störst fluktuation mellan prognosen och utfallet har Sundsvalls kommun, Örnsköldsviks kommun och Region Västernorrland. För Region Västernorrland består differens mot prognosen främst att kostnaderna för Norrtåg blev mycket lägre än beräknat.

Medlemsbidrag (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring (%)	Prognos 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Region Västernorrland	284,1	283,9	0,2	0,1	257,3	26,8	10,4	290,2	-6,1	-2,1
Ånge kommun	16,2	14,1	2,1	14,8	14,3	1,9	13,1	15,7	0,4	2,8
Sundsvalls kommun	141,5	112,0	29,6	26,4	128,6	12,9	10,1	138,6	2,9	2,1
Timrå kommun	26,7	23,8	2,9	12,1	22,3	4,4	19,9	24,0	2,7	11,1
Härnösands kommun	12,6	13,3	-0,7	-5,4	16,0	-3,4	-21,5	11,8	0,8	6,6
Kramfors kommun	35,3	32,9	2,4	7,4	34,0	1,3	3,9	36,0	-0,6	-1,8
Sollefteå kommun	26,2	24,3	1,8	7,5	25,3	0,9	3,6	26,9	-0,7	-2,7
Örnsköldsviks kommun	75,8	65,4	10,4	15,8	72,2	3,6	5,0	72,4	3,4	4,7
Summa	**618,4**	**569,7**	**48,6**	**8,5**	**569,9**	**48,5**	**8,5**	**615,5**	**2,9**	**0,5**

**Tabell 11 Medlemsbidrag per medlem jmf med budget och föregående år.*

Sammanställd redovisning

Utöver kärnverksamheten har Kommunalförbundet intressen i andra bolag som på något sätt bidrar till att utveckla länets kollektivtrafik. Nedan ges en kortfattad beskrivning av de bolag där ägarandelen uppgår till fem procent eller mer.

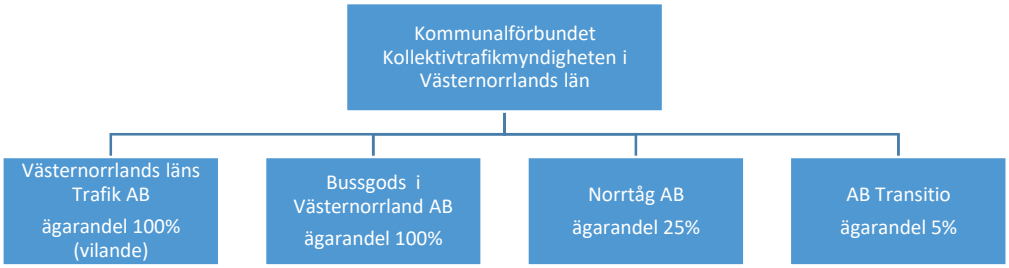

Västernorrlands läns Trafik AB

Västernorrlands läns Trafik AB är ett helägt vilande dotterbolag vars syfte är behålla varumärket i kommunalförbundets ägo.

Bussgods i Västernorrland AB

Bussgods i Västernorrland AB är från och med 2017 ett helägt dotterbolag. Verksamheten bedrivs i egen regi på tre godsterminaler. Bussgods har ett 40-tal in- och utlämningsställen strategiskt utspridda i länet.

Pandemin som har pågått under två års tid har medfört att omsättningen stadigt har sjunkit. Under februari utsattes ett system för en hackerattack vilket ledde till ett tapp av frakter som påverkade omsättningen under den tiden. I maj knöt Bussgods en stor kund, Budbee, till sig men när kunden gick ihop med Instabox försvann nästan hela den nytillkomna biten igen förutom lite skåpleveranser.

Bussgods i Västernorrland har under 2022 och 2023 varit under utredning för ett eventuellt samgående med Bussgods i Norr AB, vilket medför att Bussgods väntar på ett beslut om vad som ska hända med bolaget. Beslut återstår att fattas hos ägarna.

I april i år lämnades ett aktieägartillskott om 1,0 mnkr till Bussgods och ytterligare ett i november på 0,7 mnkr. Skälen för begäran om ett kapitaltillskott var i huvudsak minskade intäkter, ökade drivmedelskostnader samt ett ojämnt kassaflöde med tidvis kraftig likviditetsbrist. Tillskottet har redovisats som en kostnad hos Kommunalförbundet då det har avsetts till att täcka löpande kostnader och undvika kontrollbalansräkning.

Beslut har tagits att köpa 1/3 av aktierna i Bussgods Norr AB och affären beräknas genomföras i april 2024 och därmed likvideras bussgods i Västernorrland AB.

Norrtåg AB

Kommunalförbundet äger 25 procent av Norrtåg AB. Övriga ägare är Region Jämtland Härjedalen, Länstrafiken i Västerbotten AB och Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Norrbottens län. Norrtåg AB skall i enlighet med ägarnas uppdrag bedriva regional persontrafik med tåg. Kommunalförbundets andel av finansieringen är 34 procent baserat på kilometerproduktion och antal personkilometer i Västernorrland.

2022 omförhandlades Trafikavtalet från Tjänstekoncession till Produktionsavtal, en följd av Pandemin och operatörens minskade biljettintäkter. Produktionsavtalet började gälla from 2022-06-01.

Norrtåg AB erhåller fakturor kvartalsvis avseende fordonshyresavtal från Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län.

Län (belopp i tkr)	Skuld 2023-01-01	Trafikkostnad 2023	Reglering fordonshyra	Inbetalt 2023	Aconto 2024	Återbet av skuld	Skuld 2023-12-31
Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland	-35 855	80 264	111	-82 557	-29 776	35 855	-31 959
Region Jämtland Härjedalen	-15 788	39 791	-938	-40 472	-14 155	15 788	-15 772
Länstrafiken i Västerbotten AB	-29 440	68 099	423	-68 751	-24 356	29 440	-24 586
Kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten	-15 848	49 246	404	-49 942	-17 538	15 848	-17 830
Summa skuld aktieägare	**-96 931**	**237 400**		**-241 722**	**-85 825**	**96 931**	**-90 147**

AB Transitio

Kommunalförbundet äger 5 procent av AB Transitio tillsammans med 19 andra regioner och kollektivtrafikmyndigheter. Bolaget har som huvuduppgift att på olika sätt stödja aktieägare avseende frågor om upphandling och finansiering av spårfordon och reservdelar. Bolaget har tillika en uppgift avseende anskaffande, uthyrning, förvaltning och underhåll av spårfordon, högvärdeskomponenter avseende spårfordon och reservdelar avseende spårfordon. Bolaget skall också förvalta tidigare genomförda finansieringar.

AB Transitio fakturerar kvartalsvis aktuella fordonshyresavtal till Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län.

Västernorrlands läns Trafik AB

Västernorrlands läns Trafik AB är ett helägt vilande dotterbolag vars syfte är att behålla varumärket i Kommunalförbundets ägo samt att administrera trafikavtalet för Linje 40 som är tecknat i bolagets namn.

Koncernens mellanhavanden

Försäljning (mnkr)	Köpare 2023	Säljare 2023	Köpare 2022	Säljare 2022	Köpare 2021	Säljare 2021	Köpare 2020	Säljare 2020
Kommunalförbundet	38,3	31,5	89,2	31,4	31,9	0,3	4,2	0,5
Norrtåg AB	31,4	6,2	31,1	65,3		2,4		4,2
Bussgods AB	0,1	0,0	0,3		0,3		0,5	
Västernorrlands läns Trafik AB	0,0	0,0						
AB Transitio	0,0	32,0		29,3		29,4		

Driftsbidrag (mnkr)	Givare 2023	Mottagare 2023	Givare 2022	Mottagare 2022	Givare 2021	Mottagare 2021	Givare 2020	Mottagare 2020
Kommunalförbundet	82,0		60,0		67,9		56,7	
Norrtåg AB		80,3		60,0		67,9		56,7
Bussgods AB		1,7						
Västernorrlands läns Trafik AB								
AB Transitio								

Ekonomiska rapporter

Resultaträkning

Belopp i mnkr	Not	Kommunalförbundet				Sammanställd redovisning	
		2023	2022	Prognos 2023	Budget 2023	2023	2022
Verksamhetens intäkter	2	159,3	157,8	159,0	165,4	280,8	272,1
Verksamhetens kostnader	3	-873,3	-814,2	-873,0	-844,9	-1008,2	-937,8
Avskrivningar	4	-1,2	-1,4	-1,6	-1,9	-22,3	-18,2
Verksamhetens nettokostnader		**-715,2**	**-657,8**	**-715,6**	**-681,5**	**-749,8**	**-683,9**
Kommunala biljettsubventioner	5	95,7	87,8	97,8	112,0	95,7	87,8
Medlemsbidrag	6	618,4	569,9	615,6	569,5	657,7	599,2
Verksamhetens resultat		**-1,1**	**0,0**	**-2,2**	**0,0**	**3,6**	**3,1**
Finansiella intäkter	13	2,8	0,0	2,2	0,0	3,6	0,3
Finansiella kostnader	13	0,0	0,0	0,0	0,0	-7,4	-4,5
Resultat efter finansiella poster		**1,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**1,5**	**-1,1**
Jämförelsestörande poster	7	-1,7	0,0	0,0	0,0	-1,7	0,0
Skatt/latent skatt		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Årets resultat		**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**-0,2**	**-0,9**

Belopp i mnkr	Not	Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Förvärvade system	8	3,8	2,0	3,8	2,0
Materiella anläggningstillgångar					
Maskiner och inventarier	8	1,2	2,0	423,9	390,1
Finansiella anläggningstillgångar					
Aktier i dotterbolag och intressebolag	9	17,1	17,1	0,0	0,0
Andra långfristiga värdepappersinnehav		0,0	0,0	0,1	3,2
Långfristiga fordringar		0,0	0,0	3,7	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar		**17,1**	**17,1**	**3,8**	**3,2**
Summa anläggningstillgångar		**22,1**	**21,1**	**431,5**	**395,3**
Omsättningstillgångar					
Kortfristiga placeringar	10	0,0	0,0	0,0	0,0
Kortfristiga fordringar	11	90,6	148,0	128,9	179,3
Kassa och bank	15	128,6	44,9	164,6	100,6
Summa omsättningstillgångar		**219,2**	**192,9**	**293,5**	**279,9**
SUMMA TILLGÅNGAR		**241,4**	**213,9**	**725,1**	**675,2**
Eget kapital					
Eget kapital		0,0	0,0	0,0	0,0
Reservfond		0,0	0,0	0,0	0,8
Balanserat resultat		1,3	1,3	2,0	2,2
Årets resultat		0,0	0,0	-0,2	-0,9
Summa eget kapital		**1,3**	**1,3**	**1,8**	**2,1**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner		0,0	0,0	0,0	0,0
Andra avsättningar		0,0	0,0	19,9	18,5
Summa avsättningar		**0,0**	**0,0**	**19,9**	**18,5**
Skulder					
Långfristiga skulder		0,0	0,0	371,0	359,5
Kortfristiga skulder	12	240,0	212,6	332,4	295,1
Summa skulder		**240,0**	**212,6**	**717,2**	**654,6**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		**241,4**	**213,9**	**725,1**	**675,2**

Kassaflödesanalys

Belopp i mnkr	Not	Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023-01-01 2023-12-31	2022-01-01 2022-12-31	2023-01-01 2023-12-31	2022-01-01 2022-12-31
Den löpande verksamheten					
Resultat efter finansiella poster		0,0	0,0	-0,2	-1,1
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet	14	1,2	1,4	24,1	15,7
Betald inkomstskatt		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöden från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		**1,2**	**1,4**	**23,8**	**14,6**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital					
Ökning (-) minskning (+) av kortfristiga fordringar		57,4	-34,8	36,6	-42,8
Ökning (+) minskning (-) av kortfristiga skulder		27,5	-36,0	51,1	-8,8
Kassaflöden från den löpande verksamheten		**86,0**	**-69,4**	**111,5**	**-51,6**
Investeringsverksamheten					
Lämnat kapitaltillskott		0,0	0,0	0,0	-0,6
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-2,3	-2,8	-58,3	-75,0
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,9
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Avyttring immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Förvärv av finansiella tillgångar		0,0	0,0	-0,6	0,0
Avyttring av finansiella tillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investerings-verksamheten		**-2,3**	**-2,8**	**-58,9**	**-74,7**
Finansieringsverksamheten					
Upptagna lån		0,0	0,0	11,4	32,3
Amortering		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från finansierings-verksamheten		**0,0**	**0,0**	**11,4**	**32,3**
Årets kassaflöde		**83,8**	**-72,1**	**64,0**	**-79,4**
Likvida medel vid periodens början	15	44,9	117,0	100,6	180,0
Likvida medel vid periodens slut	15	128,6	44,9	164,6	100,6

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Kommunalförbundets Årsredovisning är i allt väsentligt upprättad enligt kommunallagen, lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt de rekommendationer och informationer som Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) utarbetat. Detta innebär sammantaget att årsredovisningen är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Intäkter

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunalförbundet och om intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Periodiseringar

Periodisering av inkomster och utgifter sker enligt god redovisningssed. Det innebär att inkomster och utgifter bokförs på de perioder de intjänats respektive förbrukats.

Fordringar

Fordringar upptas till de belopp de beräknas inflyta med.

Jämförelsestörande poster

Som jämförelsestörande poster behandlas intäkter och kostnader som inte utgör den normala verksamheten samt är väsentliga belopp.

Tillgångar/Skulder

Överordnad princip för värdering av tillgångar och skulder är försiktighetsprincipen som innebär att skulder inte undervärderas och tillgångar inte övervärderas.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar värderas till som huvudregel till anskaffningsvärdet, men om värdet är lägre på balansdagen kan det väljas.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar avser investeringar med en ekonomisk livslängd på minst tre år och ett anskaffningsvärde som uppgår till minst ett halvt basbelopp. Materiella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden. Huvudsakligen tillämpas följande linjära avskrivningstider:

Tillämpade avskrivningstider	***ÅR***
Bussar	5
Inventarier	5
Biljettmaskiner	5
Datorer	3

RKR:s rekommendation 11,4 om materiella anläggningstillgångar, innehåller explicit krav på komponentavskrivning, vilket ej tillämpas, då kommunalförbundet inte har tillgångar vars restvärde överstiger 1 mkr, eller där kvarvarande nyttjandeperioden är på mer är 10 år.

Immateriella anläggningstillgångar avser investeringar avseende utgifter för utvecklingsarbete som är av väsentligt värde för kommunalförbundets verksamhet under kommande år. Investeringarna ska vara hänförbara till att en ökad service potentiellt kan uppnås. Immateriella anläggningstillgångar avskrivs på fem år. Omprövning av nyttjandeperiod ska ske i slutet av varje räkenskapsår och eventuellt en annan avskrivningsperiod fastställas.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller med en nyttjandeperiod på minst tre år, klassificeras som anläggningstillgång. Inventarier vars värde understiger ett halvt basbelopp avskrivs direkt.

Skulder

Skulder värderas till det belopp som det med tillförlitlighet omfattar. Huvudprincipen är att de skulder som beräknas betalas inom ett år från balansdagen redovisas som kortfristig skuld. Övriga skulder är långfristiga.

Avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när en legal eller informell förpliktelse uppstår som en följd av en inträffad händelse och det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer krävas för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som nyttjanderättsavtal och leasingavgiften fördelas linjärt över leasingperioden. Bussar som redovisas som anläggningstillgång leasas ut till upphandlade trafikföretag till en avgift om 0 kr.

Sammanställda räkenskaper

Syftet med de sammanställda räkenskaperna är att ge en sammanfattande bild av koncernens ekonomiska ställning. Klyvningsmetoden (proportionell konsolidering) används vid framtagandet av de sammanställda räkenskaperna. Förutom Kommunalförbundet ingår de helägda bolagen Bussgods i Västernorrland AB och Västernorrlands läns Trafik AB. Dessutom ingår det till 25 % ägda bolaget Norrtåg AB samt det till 5% ägda bolaget AB Transitio.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enlig indirektmetod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar. Som likvida medel klassificeras kassa- och banktillgodohavanden.

Noter till resultaträkningen

Belopp i mnkr		Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023	2022	2023	2022
Not 2	**Verksamhetens intäkter, inkl jämförelsestörande poster**	**159,3**	**157,8**	**280,8**	**272,1**
	Biljettintäkter	89,6	84,1	89,6	84,1
	Skolkortsintäkter	17,8	17,3	17,8	17,3
	Resplusintäkter	4,8	4,2	4,8	4,2
	Fraktintäkter	0,1	0,3	0,1	0,3
	Bidrag Trafikverket (biljett)	0,0	7,0	0,0	7,6

	Bidrag Trafikverket samverkande system	3,5	3,5	3,5	3,5
	EU-bidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
	Tåghyror	31,4	31,1	31,4	31,1
	Ersättning resande med RKTM färdbevis	6,3	5,4	6,3	5,4
	Driftsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
	Övriga intäkter	5,8	4,9	127,3	118,6
Not 3	**Verksamhetens kostnader**	**873,3**	**814,2**	**1008,2**	**937,8**
	Trafikkostnader	777,7	722,0	884,6	848,8
	Tåghyra	32,0	29,3	32,0	29,3
	Personalkostnader inkl direktionen	34,7	33,8	46,2	44,5
	IT-system (avtal, drift, underhåll, support)	11,1	11,5	11,1	11,3
	Lokalkostnader	1,1	1,6	1,1	1,6
	Konsultkostnader	2,9	1,0	2,9	1,0
	Övriga kostnader	13,8	15,0	30,3	1,3
Not 4	**Avskrivningar och nedskrivningar**	**1,2**	**1,4**	**22,3**	**18,2**
	Avskrivning immateriella tillgångar	0,2	0,3		0,3
	Avskrivning maskiner och inventarier	1,0	1,1		17,9
	Nedskrivning	0,0	0,0		0,0
Not 5	**Kommunal biljettsubvention**	**95,7**	**87,8**	**95,7**	**87,8**
	Sundsvalls kommun	31,7	31,7	31,7	31,7
	Örnsköldsviks kommun	29,2	27,4	29,2	27,4
	Härnösands kommun	34,8	28,7	34,8	28,7

Not 6	**Medlemsbidrag**	**618,4**	**569,9**	**657,7**	**599,9**
	Region Västernorrland	284,1	257,3	284,1	257,3
	Sundsvalls kommun	141,5	128,6	141,5	128,6
	Örnsköldsviks kommun	75,8	72,2	75,8	72,2
	Härnösands kommun	12,6	16,0	12,6	16,0
	Kramfors kommun	35,3	34,0	35,3	34,0
	Sollefteå kommun	26,2	25,2	26,2	25,2
	Timrå kommun	26,7	22,3	26,7	22,3
	Ånge kommun	16,2	14,3	16,2	14,3
	Norrtåg AB	0,0	0,0	39,3	29,2
Not 7	**Jämförelsestörande poster**	**1,7**	**0,0**	**1,7**	**0,0**
	Tillskott Bussgods	1,7	0,0	1,7	0,0

Noter till balansräkningen

Belopp i mnkr		Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Not 8	**Materiella och immateriella anläggningstillgångar**				
	Ingående anskaffningsvärden	42,6	39,8	505,3	433,0
	Årets anskaffningar	2,3	2,8	58,3	75,0
	Försäljningar och utrangeringar	-6,0	0,0	-6,4	-1,6
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**38,9**	**42,6**	**557,2**	**506,4**
	Ingående avskrivningar	-38,6	-37,2	-113,2	-96,3
	Försäljningar och utrangeringar	6,0	0,0	6,1	0,2
	Avskrivningar	-1,2	-1,4	-22,3	-18,2
	Utgående ackumulerade avskrivningar	**-33,8**	**-38,6**	**-129,5**	**-114,4**
		5,0	**4,0**	**427,8**	**392,0**

*UB IB fel föregående år mellan ingående avskrivningar och ingående anskaffningsvärde i sammanställd redovisning

Belopp i mnkr				Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
				2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Not 9	**Finansiella anläggningstillgångar**	**Antal**	**Kvotvärde, kr**	**Bokfört värde**	**Bokfört värde**	**Bokfört värde**	**Bokfört värde**
	Avseende andelar i andra bolag						
	Transitio AB	1000	100	1,0	1,0	3,8	0,0
	Norrtåg AB	500	1 000	0,5	0,5	0,0	0,0
	Västernorrlands läns Trafik AB	15 000	1 000	15,0	15,0	0,0	0,0
	Bussgods i Västernorrland AB	3 000	629	0,6	0,6	0,0	0,0
	Bussgods ek förening	3	1 500	0,0	0,0	0,0	0,0
	Samtrafiken i Sverige AB	30	1 000	0,0	0,0	0,0	0,0
	Sveriges kommunikationer AB	15	100	0,0	0,0	0,0	0,0
				17,1	**17,1**	**3,8**	**0,0**
Not 10	**Kortfristiga placeringar**			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
	Noterade aktier och andelar, omsättningstillgångar						
Not 11	**Kortfristiga fordringar**			**90,6**	**148,0**	**128,9**	**179,3**
	Kundfordringar			16,2	57,5	39,5	77,3
	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			27,7	27,5	45,5	41,6
	Övriga kortfristiga fordringar			46,7	63,0	43,9	60,4
Not 12	**Kortfristiga skulder**			**240,0**	**212,6**	**332,4**	**295,1**
	Leverantörsskulder			86,8	42,4	103,6	59,1
	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			6,7	19,9	43,2	52,3
	Övriga kortfristiga skulder			146,5	150,3	185,6	183,7

Noter till kassaflödesanalys

Belopp i mnkr		Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Not 13	**Betalda räntor och erhållen utdelning**				
	Erhållen ränta	2,8	0,0	3,6	0,2
	Erlagd ränta	0,0	0,0	-7,4	-4,6
Not 14	**Justering för poster som ej ingår i kassaflödet**				
	Rearesultat vid avyttring av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,3	1,4
	Avskrivningar	1,2	1,4	22,3	18,2
	Förutbetalda räntekostnader/leveranskostnader	0,0	0,0	0,0	0,3
	Nedskrivningar finansiell anläggningstillgång	0,0	0,0	0,0	0,0
	Ökning av avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
	Förändring avsättningar	0,0	0,0	1,5	-4,0
	Latent skatt/skatt på årets resultat	0,0	0,0	0,0	-0,2
	Nedskrivning fg år påverkan eget kapital	0,0	0,0	0,0	0,0
		1,2	**1,4**	**24,1**	**15,7**
Not 15	**Likvida medel**				
	Följande delkomponenter ingår i likvida medel:				
	Kortfristig placering	0,0	0,0	0,0	0,0
	Kassa och bank	128,6	44,9	164,6	100,6
		128,6	**44,9**	**164,6**	**100,6**

Ovanstående poster har klassificerats som likvida medel med utgångspunkten att:
De har en obetydlig risk för värdefluktuationer.
De kan lätt omvandlas till kassamedel.
De har en löptid om högst 3 månader från anskaffningstidpunkten.

Ekonomisk ordlista

Anläggningstillgång
Tillgångar avsedda för stadigvarande innehav, såsom an-läggningar och inventarier.

Avskrivning
Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar för att fördela kostnaden över tillgångens livslängd.

Balansräkning
Visar den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och hur den förändrats under året. Av balansräkningen framgår hur kommunalförbundet har använt sitt kapital (i an-läggnings- och omsättningstillgångar), respektive hur kapitalet anskaffats (lång- och kortfristiga skulder samt eget kapital).

Budget
En budget är en specificerad sammanfattning av sannolika intäkter och kostnader för en viss period. Det övergripande syftet med budgetering är att ge en prognos av kostnader och intäkter, som kan ligga till grund för att användas som verktyg för beslutsfattning.

Eget kapital
Skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Finansiella kostnader & intäkter
Poster som inte är direkt hänförliga till verksamheten, exempelvis räntor.

Intäkt
En intäkt är en periodiserad inkomst. Det vill säga, inkomsten är fördelad till den eller de perioder som den faktiskt avser.

Jämförelsestörande poster
Kostnader och intäkter som inte tillhör den ordinarie verksamheten och som är viktigt att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder.

Kortfristiga fordringar och skulder
Skulder och fordringar som förfaller inom ett år från balansdagen.

Kostnader
En kostnad är en periodiserad utgift. Det vill säga, utgiften är fördelad till den eller de perioder som den faktiskt avser.

Långfristiga fordringar och skulder
Skulder och fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen.

Omsättningstillgång
Tillgångar i likvida medel och kortfristiga fordringar med mera. Dessa tillgångar kan på kort sikt omsättas till likvida medel.

Resultaträkning
Sammanställning av årets intäkter och kostnader som visar årets resultat (förändring av eget kapital).

Camilla Norberg
Date: 2024-03-26 09:47 CET
Signed with Swedish BankID
Role: Stabsadministratör
Signed via account: camilla.norberg@dintur.se

Hans Forsberg
Date: 2024-03-26 10:00 CET
Signed with Swedish BankID
Role: Justerare
Signed via account: hans.forsberg@sundsvall.se

Sara Nylund
Date: 2024-03-26 14:40 CET
Signed with Swedish BankID
Role: Ordförande
Signed via account: sara.nylund1@rvn.se

DIN TUR
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Datum	Diarienr
2024-03-12	24/00126

Årsredovisning 2023

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

1 januari – 31 december 2023

Fastställd av förbundsdirektionen 2024-03-22

Innehåll

Ordförande har ordet ... 3
Vårt uppdrag ... 4
Året som gått ... 5
Förvaltningsberättelse ... 7
Översikt över verksamhetens utveckling ... 8
Omvärldsanalys och förväntad utveckling ... 8
Medarbetare ... 9
Styrning och uppföljning av kommunalförbundets verksamhet ... 11
God ekonomisk hushållning och måluppfyllnad ... 11
Delmål: Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet ... 13
Delmål: Antalet nöjda och mycket nöjda kunder ska öka ... 15
Delmål: Kollektivtrafik bidrar till social inkludering ... 15
Delmål: Ökad tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning ... 16
Delmål: Minskad negativ miljöpåverkan ... 16
Delmål/Finansiellt mål: Resurseffektiv kollektivtrafik ... 17
Delmål: Vi ska resurseffektivt öka resandet i prioriterade stråk ... 18
Delmål: Vi ska öka antalet resmöjligheter genom samverkan och innovation ... 18
Delmål: Målen är välkända för våra medarbetare ... 19
Delmål: Medarbetarna har rätt förutsättningar att möta de förväntningar som ställs på verksamheten ... 19
Samlad bedömning om måluppfyllnad och god ekonomisk hushållning ... 20
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning ... 22
Årets resultat ... 22
Investeringsredovisning ... 23
Sammanställd redovisning ... 35
Ekonomiska rapporter ... 37
Noter ... 40
Ekonomisk ordlista ... 46
Sammanställning av årets intäkter och kostnader som visar årets resultat (förändring av eget kapital). ... 46

Ordförande har ordet

Tiden går fort när man har roligt heter det i folkmun. Nu när vi lägger 2023 till handlingarna konstaterar jag att det är ett år som gått väldigt fort och det har varit roligt på många sätt ur ett kollektivtrafikperspektiv. Vi har arbetat nära varandra i länet för att utforma framtidens kollektivtrafik och för att sätta upp visionerna för nästa trafikavtal.

Under 2024 kommer det att landa hur vi upphandlar trafiken som startar 2027, det är långa ledtider och det gör det svårt att ibland föreställa sig framtiden så långt före. Vi har orkat vara visionära i våra samtal och vi har två kommuner som valt att gå före och skaffa oss all kunskap om hur områdesbaserad trafik kan fungera med Paxa – ett flexibelt resande med buss som utgår från när resenärerna önskar resa inom ett område – inte en planerad linje. Sundsvall har kört Paxa under hösten och Sollefteås satsning startar januari 2024. Det känns bra att vi har några som går före och att vi alla kan ta del av resultatet och ha det med i framtidens planering.

I min text för ordförande har ordet vid 2022 års bokslut skrev jag om kollektivtrafikens viktiga roll som en motor för regional utveckling och vårt bidrag till måluppfyllelsen i vår Regionala Utvecklingsstrategi Ett Västernorrland - med handlingskraft, livskraft och naturkraft så kan jag konstatera att kollektivtrafiken är viktig! Vi har under året som gått sett ett flertal exempel (inte nödvändigtvis i Västernorrland) på hur viktigt det är att infrastrukturen fungerar så att kollektivtrafiken kan göra sitt. Ingen råder över väder och vind, men det blir tydligt att buss och tåg är viktiga för att hålla samhället i gång.

Jag hade förhoppningar att vi skulle ha beslutat om ett nytt trafikförsörjningsprogram under 2023, det uppnåddes inte men beslut kommer under 2024. Att beslut inte är fattat innebär inte att arbetet strandat eller att inget görs – snarare tvärtom! Vi har arbetat med framtidens kollektivtrafik genom att låta programmet följa vårt arbete med trafikupphandling inför 2027 – då vi verkligen ska få framtidens kollektivtrafik på plats.

En enig förbundsdirektion beslutade i september att föreslå medlemmarna en ny förbundsordning och alla medlemmar utom en har hunnit ta de erforderliga besluten i fullmäktige under december 2023.

Vi ska fortsätta utveckla våra arbetssätt, komma varandra ännu närmare i länet och gemensamt styra kollektivtrafiken.

Sara Nylund, Ordförande
Förbundsdirektionen Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Förvaltningsberättelse

Vårt uppdrag

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län bildades av länets sju kommuner och Region Västernorrland 2012 med ansvar för den regionala kollektivtrafiken enligt Lag om Kollektivtrafik (SFS 2010:1065) och EU kollektivtrafikförordning (EG 1370/2007)

Kommunalförbundets uppdrag och arbetsformer beslutas av medlemmarna i styrdokumenten *Förbundsordning för Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län Samarbetsavtal för Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län, Reglemente för förbundsdirektionen samt Reglemente för revisorerna*.

Kommunalförbundet leds av en förbundsdirektion som består av 9 ordinarie ledamöter.

Förbundsdirektionen fastställer vision och mål i ett regionalt trafikförsörjningsprogram samt beslutar om budget. Förbundsdirektionen beslutar om allmän trafikplikt inom länet.

Direktionen ansvarar även för att:

- efter överenskommelse med Region Västernorrland eller en kommun i länet upphandla persontransport- och samordningstjänster för sådana transportändamål som kommunerna eller regionen ska tillgodose samt samordna sådana transporttjänster,
- verka för att den regionala kollektivtrafiken är tillgänglig för alla resenärsgrupper samt
- verka för en tillfredsställande taxiförsörjning i länet

I dialog med kommunalförbundets medlemmar definieras behovet av kollektivtrafik och administrativa resurser i en treårig Mål- och resursplan (MRP). Direktionen beslutar om budget för nästkommande år grundat på MRP:s första år.

Den upphandlade samhällsfinansierade busstrafiken och särskilda persontrafiken i Västernorrland kommuniceras med varumärket Din Tur.

Kommunalförbundet är delägare (25 %) av Norrtåg AB som upphandlar den regionala tågtrafiken. Övriga bolag i koncernen är helägda Bussgods Västernorrland AB och delägda (5 %) AB Transitio. Vilande bolag är helägda Västernorrlands läns Trafik AB (VLTAB).

Året som gått

- I januari genomfördes det ett internat med den nyvalda förbundsdirektionen. Information och diskussion gällande verksamhet med fokus på ny förbundsordning, nytt trafikförsörjningsprogram och kommande upphandling.
- Under årets första månader har myndigheten genomfört dialoger med alla medlemsorganisationers utvalda tjänstemän och förtroendevalda. Det har dels varit medlemsdialoger med inriktning på trafik, framtagna förslag till ny förbundsordning och trafikförsörjningsprogram och ordinära budgetdialoger. Två omgångar med trafikdialoger har genomförts i februari respektive september 2023. Inspel till trafikförändringar samt inspel till kommande bussupphandling.
- Personalsituationen har under inledningen av året varit ansträngd vid flera delar av verksamheten med anledning av hög arbetsbelastning och vakanser. Rekryteringar har genomförts.
- Upphandling av nytt ramavtal för inköp av nya digitala hållplatsskyltar är genomförd och vinnande anbudsgivare blev Swarco och införandeprojektet är uppstartat.
- Upphandling av realtid, trafikledningssystem samt presentationsstyrning är genomförd och vinnande anbudsgivare blev Consat och införandeprojektet är uppstartat. Upphandlingen innehåller även en option med möjlighet till inköp av ombordutrustning till bussarna.
- Fortsatt arbete med framtagande av regional hållplatshandbok. Förslaget är avstämt med medlemmarna och kommer att hanteras inom ramen för slutligt antagande av trafik-försörjningsprogram under 2024.
- Revidering av förarhandbok har pågått under året.
- Upphandlingen av nytt planerings- och samordningssystem för anropsstyrd trafik har under perioden pågått och tilldelningsbeslut fattades under september. Upphandlingen är genomförd i samarbete med Länstrafiken i Västerbotten och Länstrafiken i Norrbotten och vinnande anbudsgivare blev Snapcode AB. Till följd av upphandlingen har en domstolstvist med fem av länets taxiföretag uppstått beträffande införande av det nya planerings- och bokningssystemet och tillämpningen av avtalen för den anropsstyrda trafiken.
- Upphandling för busstrafik Östersund-Örnsköldsvik, linje 40, i samverkan med Region Jämtland/Härjedalen är genomförd. Centrala Buss fick fortsatt avtal. Trafikstart december 2024.
- Påbörjat arbete med upphandlingen för särskilda persontransporter med trafikstart juni 2025, under april har det genomförts SIU med trafikföretag, medlemmar och senior- och funktionsrättsorganisationer, samt även tagits fram ett inriktningsbeslut för upphandlingen för beslut av direktionen. Upphandlingen har försenats på grund av den uppkomna avtalstvisten rörande införandet av det nya planerings- och bokningssystemet. Tidplanen är att publicera upphandlingsunderlagen i mars-april.
- Två nya hållplatslägen på hållplats Stenstan är byggda och trafikeras.
- Arbete med anpassningar och justeringar i linjesträckningar och resenärsinformation p g a alla arbeten som sker på vägar inom framför allt Sundvalls tätort, men även på andra platser i länet genomförs. Tyvärr påverkas ofta trafikens förutsättningar negativt med försämrad punktlighet. Din Tur har bistått Sundsvalls kommun med att beställa och ta fram en framkomlighetsanalys för Sundsvalls stadstrafik. Mycket arbete har lagts på att hantera de olika väg- och byggprojekt som påverkat trafiken i och runt Sundsvall.
- Det har pågått ett arbete med att ta fram information, kostnadsberäkningar och konsekvensbeskrivningar till Timrå kommun inför beslut om avveckling av linje 630. Dessutom kommer linje 120 komma att få en ny körväg när nya hållplatsen vid Tallnäs är färdigbyggd.

- Myndigheten har medverkat i process att ta fram förslag till tågstrategi. Remissyttrande på förslag till tågstrategi framtaget i dialog med medlemmar och slutligen beslutat av direktionen.
- Trafikbeställningar är gjorda för kommande år med Norrtåg. Trafikbeställning för 2024 samt trafikbeställning för ny avtalsperiod (T26) beslutade av direktionen under året.
- Uppföljningar av buss- och taxiavtal är genomförda för T3 2022 samt T1 och T2 2023.
- Projektet för nytt gemensamt betalsystem med övriga kollektivtrafikaktörer i norra Sverige har fortsatt. Arbetet fortsätter med att etablera en förvaltningsorganisation samt att få projektet att löpa enligt plan.
- 10-biljett har införts och avveckling av reskassan har påbörjats.
- Medarbetarpulser genomförda för att undersöka arbetsmiljöklimatet.
- Det har pågått ett arbetsmiljöarbete med arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud.
- Arbetsmiljöpolicy och riktlinje för kränkande särbehandling är beslutade under året.
- En arbetsmiljöutredning har beställts av förbundsdirektionens ordförande och har genomförts av Ådalshälsan. En återkoppling till Förbundsdirektionen och medarbetare genomfördes i september. Arbete har inletts med utgångspunkt från rapporten.
- Det har varit ett presidiemöte i Sollefteå med deltagare från Norrlandslänen.
- Det har fortsatt arbetats och förhandlats för att förena medlemmarna gällande nytt förslag till förbundsordning med ny kostnadsfördelningsmodell.
- Genomlysningen av Kundcenters verksamhet genomfördes av upphandlad konsult under större delen av T3 2023 med delaktighet från majoriteten av medarbetarna. En slutrapport arbetades fram som bland annat belyser verksamhetens olika processer samt föreslag på förbättringar. Fortsatt arbete utifrån slutrapporten planeras under 2024.
- Arbete med initiering av Paxa-projekt (efterfrågestyrd kollektivtrafik) i Sundsvall och Sollefteå. Paxatrafik i Sundsvall uppstartad september 2023 och har snabbt fått ett högt resande. Paxatrafik i Sollefteå förberedd men uppstarten framflyttad till januari 2024 på grund av försenad fordonsleverans.
- Samarbetet mellan Din Tur och Region Jämtland/Härjedalen har fördjupats ytterligare då Kundcenter från och med 1 augusti hanterar deras kundservicesamtal dygnet runt. Utökningen består i att kundservicesamtalen numera även förläggs hos Kundcenter kontorstid mån-fredag till skillnad från tidigare då samtalen endast hanteras kvällar, nätter och helger.
- Arbete för att tydliggöra myndighetens roll i totalförsvaret.
- Linje 501 i Härnösands stadstrafik förlängdes till Saltviksanstalten.
- Nya linjenummer på ett antal landsbygdslinjer i Härnösand.
- Linje 560 Plusbussen avvecklades i samband med tidtabellsskiftet i december.
- Utökad anropsstyrd trafik i Härnösand.
- En ny resenärsapp har släppts.

Förvaltningsberättelse

Ekonomisk information (mnkr) Myndigheten	2023	2022	2021	2020	2019
KOSTNADER					
Allmän kollektivtrafik					
• landsbygdstrafik	-316,9	-307,1	-270,2	-265	-264,8
• tätortstrafik	-238,3	-221,8	-200,3	-185,8	-199,1
• tågtrafik (ny princip tåghyra 2020)	-122,5	-98,6	-103,7	-88	-57,4
Särskild persontrafik inkl miljöpremie	-129,1	-121,0	-110,1	-100,1	-114,7
Administrativa kostnader (inkl realtid, bankkostnader)	-63,6	-63,0	-61,1	-63,5	-60,1
Stationsavgifter	-2,9	-2,7	-1,3	-2,2	-1,4
Avskrivning bussar	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,3
Avskrivning biljettmaskiner och biljettsystem	-0,5	-0,4	-0,5	-0,2	-0,2
Övriga avskrivningar	-0,7	-1,0	-0,7	-2,4	-1,1
Övriga kostnader		-	-	-	-
Totala kostnader	**-874,5**	**-815,6**	**-748,0**	**-707,2**	**-700,1**
INTÄKTER					
Allmän kollektivtrafik					
• biljettförsäljning	94,5	84,1	65,4	67,6	101,9
• skolkort	17,8	17,3	15,4	16,1	17,7
Övriga intäkter	47,0	56,4	69,5	60,7	15,7
Totala intäkter	**159,3**	**157,8**	**150,3**	**144,4**	**135,3**
Jämförelsestörande poster	-1,7	0,0	1,0	1	0
Verksamhetens nettokostnader	**-716,9**	**-657,8**	**-597,7**	**-562,9**	**-564,8**
Kommunala biljettsubventioner	**95,7**	**87,8**	**115,1**	**139,8**	**181,1**
Medlemsbidrag	**618,4**	**569,9**	**482,6**	**423,1**	**383,6**
Finansiella poster	2,8	0	0	0,1	1,7
Resultat	**0,0**	**0,0**	**0**	**0**	**0**
Produktionsinformation	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**
PRODUKTIONSKILOMETER (exklusive särskild persontrafik)					
Landsbygdstrafik	8 225 693	8 701 693	8 432 935	8 460 966	8 438 432
Tätortstrafik	4 506 742	4 523 424	4 542 025	4 768 337	4 768 954
Total produktionskilometer	**12 732 435**	**13 225 117**	**12 974 960**	**13 229 303**	**13 207 385**
BRUTTOKOSTNAD KR/KM[1]					
Landsbygdstrafik	-38,53	-35,3	-32,04	-31,18	-31,38
Tätortstrafik	-52,87	-49,08	-44,09	-38,97	-41,75
Total bruttokostnad/km	**-43,60**	**-40,01**	**-36,26**	**-33,99**	**-35,12**
Förändring i %	9%	10%	7%	-3%	3%
Skattesubventionsgrad	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**
Skattesubvention[2]	80%	79%	83%	81%	79%

1 Bruttokostnaden/km beräknas som trafikkostnaden i förhållande till antalet totala produktionskilometer för respektive landsbygd och tätort.

2 Skattesubventionen beräknas som landsbygds- och tätortstrafikens nettokostnader (kostnader för landsbygds- och tätortstrafiken minus biljettintäkter) i förhållande till kostnader för landsbygds- och tätortstrafik.

Översikt över verksamhetens utveckling

Ekonomisk information (mnkr) Koncernen	2023	2022	2021	2020	2019
Intäkter	**280,8**	**272,1**	**252,9**	**205,2**	**219,9**
Kostnader	**-1032,2**	**-956,0**	**-876,1**	**-768,2**	**-785,2**
Verksamhetens nettokostnader	**-749,8**	**-683,9**	**-623,1**	**-563,0**	**-565,3**
Kommunala biljettsubventioner	**95,7**	**87,8**	**115,1**	**139,8**	**181,1**
Medlemsbidrag	**657,7**	**599,2**	**513,2**	**423,1**	**383,6**
Finansiella poster	-3,8	-4,3	-4,4	-0,1	0,5
Skatt	0,0	0,2			
Resultat	**-0,2**	**-0,9**	**0,7**	**-0,1**	**-0,1**

Omvärldsanalys och förväntad utveckling

2023 var första året sedan 2019 som inte hade någon direkt påverkan av pandemi. Kollektivtrafiken kan dock fortsatt konstatera att resandeutvecklingen inte når upp i de nivåer som förutspåddes något år tidigare. Totalt så påbörjades 9 062 749 resor med allmän kollektivtrafik i Västernorrland under 2023. Det är sex procent högre än 2022 men fortsatt 15 procent lägre än 2019.

Orsakerna till detta är inte fullt analyserade, men en viktig faktor är att många har ställt om sitt arbetssätt under och även efter pandemin. Distansarbete erbjuds i olika omfattning i många yrkesgrupper vilket tros vara den enskilt största faktorn till resandeutvecklingen. Vi kan se vissa skillnader mellan målgrupper där gruppen seniorer haft en sämre återhämtning. Kanske beror detta på en ökad försiktighet efter pandemin.

Allt är inte negativt. I Härnösands stadstrafik fortsätter resandet att öka. Resandet 2023 var 24 procent högre än 2019 vilket avviker mycket från länets övriga trafik. Anledningen är den utökning av trafik som genomfördes inför trafikåret 2022.

2023 har präglats av krig och en sviktande konjunktur. Som en följd av detta har kostnaderna i samhället generellt ökat kraftigt. Arbetsmarknaden har klarat sig bra men fick även den börja vika ned sig i slutet av året. Konjunkturen är viktig för kollektivtrafikens fortsatta utveckling. Om kostnaderna fortsätter att öka kan det innebära att förbundets medlemmar tvingas skära ned i trafiken för att klara av ekonomin. Så har redan skett i en del andra län. En vikande konjunktur som innebär att fler mister sina arbeten kan leda till ett minskat resande vilket också påverkar kollektivtrafikens ekonomi negativt.

Prognosen för 2024 är att inflationen och ränteläget ska vända nedåt och börja stabiliseras. Detta är positivt även för kollektivtrafiken. Prognosen för kollektivtrafiken är därför att 2024 ska innebära en höjning av indexkorgarna som ligger inom normalläget och att det fortsatt sker en försiktig ökning av resandet.

Ny anropsstyrd trafik, Paxa, i såväl Sollefteå som Sundsvall kommer att bidra till en positiv utveckling under 2024. Det kommer troligen även det nya biljett- och betalningssystemet där den nya appen möjliggör fler digitala biljetter samt möjligheten att dela biljetter med familjemedlemmar. Utifrån forskning så är det dock en generell ökning i trafikutbud som kan leda till väsentliga resandeökningar. En sådan utbudsökning kommer troligen att dröja till 2026 respektive 2028 då ytterligare tågtrafik respektive nya bussavtal startas upp.

Medarbetare

Hälsa och sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro (%)	2023	2022	2021	2020	2019
Total sjukfrånvaro i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	5,0	4,6	4,3	6,0	3,6
Andel av sjukfrånvaron som avser långtidsfrånvaro (minst 60 dagar)	2,2	0,7	0,6	10,9	8,0
Sjukfrånvaro kvinnor	5,4	5,2	3,1	6,7	3,6
Sjukfrånvaro män	4,3	3,4	6,0	5,0	3,1
Sjukfrånvaro 29 år och yngre	4,4	5,6	3,9	2,0	2,6
Sjukfrånvaro 30 – 49 år	3,6	5,4	6,0	4,3	2,7
Sjukfrånvaro 50 år och äldre	6,8	3,6	3,4	3,7	4,6

Sjukfrånvaro

Sjuktalet har ökat något under året och riktvärdet på 3,5 procent har inte uppnåtts vid årets slut. Det är frånvaron i åldersintervallet 50 år och äldre och mer än 60 dagar som står för det ökade sjuktalet. Korttidsfrånvaron har däremot sjunkit från 3,9 till 2,7 procent.

Löne- och medarbetarsamtal

Kollektivtrafikmyndigheten tillämpar individuell lönesättning. Då det centrala löneavtalet sträcker sig fram t.o.m. 2024-03-31 var förutsättningarna inför årets löneöversyn kända. Löneöversyns-processen startade därför upp i tid så att de nya lönerna kunde betalas ut under april månad. Alla medarbetare har erbjudits lönesamtal vilka genomfördes under våren och medarbetarsamtal har genomförts under hösten 2023.

Tretton medarbetare har valt att nyttja förmånen att växla semestertillägg mot extra lediga dagar.

Arbetsmiljö

Syftet med det systematiska arbetsmiljöarbetet är att främja hälsa, förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet och se till att arbetsmiljön är god. Arbetsmiljön följs kontinuerligt upp genom medarbetarsamtal, enhets/personalmöten, samverkan med skyddsombud och möten med skyddskommittén. Under året har samtliga chefer och skyddsombud tillsammans med HR gemensamt genomgått arbetsmiljöutbildning.

Medarbetarnas engagemang och välmående är viktigt och alla ska ges möjligheten att göra sin röst hörd. Medarbetarupplevelsen följs upp genom kortare pulsmätningar med syfte att möjliggöra en kontinuerlig dialog kring hur det är att jobba hos Din Tur för att tillsammans skapa en ännu bättre arbetsplats. Under året har pulsmätningar genomförts med olika fokusområden bl.a välmående och uppföljning distansarbete. I den senaste mätningen som gjordes v.48 var fokus kring Hållbart Medarbetarengagemang, HME. Medarbetarnas deltagande har varit mycket stort vid alla mätningar och svarsfrekvensen har legat på 94, 85 och 88%.
En fördjupad arbetsmiljöutredning har gjorts för medarbetarna vid kontoret i Kramfors via Ådalshälsan, den startade i maj med återrapport i september och genomfördes genom enskilda intervjuer. Vid Kundcenter har en genomlysning ur verksamhetsperspektiv genomförts under hösten,

majoriteten av medarbetarna har varit delaktiga och intervjuats. Genomlysningen utfördes av Norrlands Utredningstjänst och slutrapporten belyste verksamhetens olika processer samt gav förslag på förbättringar. Fortsatt arbete utifrån slutrapporten planeras under 2024.

Under året har arbetsmiljöpolicyn reviderats och arbete pågår med att se över och revidera övriga riktlinjer och rutiner inom arbetsmiljöområdet.

För att öka medvetenheten och kunskapen om terror och kris har medarbetarna vid båda arbetsplatserna Kramfors och Ånge genomfört MSBs utbildning inriktning terrorhot inklusive ett grupparbete. Även brandutbildning har hållits för medarbetarna vid båda arbetsplatserna.

En utbildningsinsats har genomförts för ett antal medarbetare vid Kundcenter i att ge en bra kundservice och få ett extra verktyg i att hantera kunder. Myndigheten uppmuntrar även andra interna kompetensutvecklingsinsatser genom kollegialt lärande.

Jämställdhet och mångfald

Myndigheten eftersträvar att kunna erbjuda arbetsvillkor som gör att medarbetare har möjlighet att få sitt livspussel att gå ihop och att balans ska finnas mellan familjeliv och arbetsliv. Inom myndigheten är fler kvinnor än män anställda. I ledningsgruppen är fördelningen två män och en kvinna

Av de 45 tillsvidareanställda är 52 procent kvinnor och 48 procent män i Kramfors, på Din Tur Kundcenter är 75 procent kvinnor och 25 procent män. Bland visstidsanställda är könsfördelningen 67 procent kvinnor och 33 procent män.

Personalstruktur

Antal	2023	2022	2021	2020	2019
Kvinnor	31	31	30	34	40
varav tillsvidareanställda	29	28	29	32	37
Män	20	21	22	24	22
varav tillsvidareanställda	16	18	21	21	18
Summa	51	52	51	58	64
varav tillsvidareanställda	45	45	49	53	55

Det totala antalet medarbetare har minskat med 1 från föregående år. Vid Kramforskontoret har antalet tillsvidareanställda ökat med 1 och vid Din Tur Kundcenter har antalet minskat med 2. Tjänster har hållits vakanta vid Kundcenter i avvaktan på att resultatet av den genomlysning som gjorts av verksamheten skulle bli klar.

Under året har 5 medarbetare avslutat sina tillsvidareanställningar, 3 medarbetare har nyanställts och 2 medarbetare har fått möjlighet att byta tjänst inom myndigheten.

Styrning och uppföljning av kommunalförbundets verksamhet

God ekonomisk hushållning och måluppfyllnad

Kommunallagen och den kommunala redovisningslagen innehåller regler för vår styrning. Ett av kraven är att vi ska ha god ekonomisk hushållning. Det kravet har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. En god ekonomisk hushållning innebär inte enbart en budget i balans, utan omfattar även ett krav på att resurserna används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. De delmål som är särskilt betydelsefulla och ska ha uppnått godkänd nivå för att vi ska kunna redovisa att vi uppnått god ekonomisk hushållning är:

- Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet
- Minskad negativ miljöpåverkan
- Resurseffektiv kollektivtrafik

Genom delårsbokslut och årsredovisning följs utvecklingen kontinuerligt upp för såväl verksamhet som ekonomi. Riktlinjer för god ekonomisk hushållning beslutades i och med att *Budget 2022* antogs av förbundsdirektionen.

Metod

Målen ska utvärderas utifrån den grad som de uppfylls. Indikatorerna ska vara utformade så att de ger svar på hur verksamhetsmål och finansiellt mål uppfylls.

Definition av måluppfyllnad:

 = mål uppfylls

 = mål uppfylls med vissa brister

 = mål uppfylls ej

Uppföljning av åtgärder som är beslutade i budget sker tertialvis efter augusti och december månad.

Vision och mål

Visionen för kommunalförbundet är den regionalt gemensamma vision som finns med i den regionala utvecklingsstrategin *En hållbar och innovativ kollektivtrafik som inkluderar hela Västernorrland med resenären i fokus.*

De strategimål som anges i den regionala utvecklingsstrategin innebär sammanfattningsvis att Västernorrland ska ha positiv befolkningstillväxt, ökad tillgänglighet och stärkt innovations-förmåga.

Kollektivtrafiken är en förutsättning för att uppnå ett funktionellt och attraktivt län. Kollektivtrafiken skapar möjligheter för invånarna att kunna arbeta och studera utanför boendeorten. Det leder till en bättre matchad arbetsmarknad och bättre förutsättningar för individer och organisationer att utvecklas i regionen. Dessutom skapar kollektivtrafiken möjligheter för en rik och aktiv fritid.

Utifrån vision och strategimål i den regionala utvecklingsstrategin har fyra övergripande målområden för länets kollektivtrafik arbetats fram: *Resenär, Hållbarhet, Tillväxt* och *Medarbetare*. Inom varje målområde finns ett övergripande mål som anger ett önskat tillstånd 2030.

Kollektivtrafiken i Västernorrland ska utgå från resenärens behov och bidra till ett hållbart och inkluderande samhälle med starka arbetsmarknadsregioner. För att lyckas med det krävs att kompetenta och engagerade medarbetare får rätt förutsättningar att verka.

Tio delmål konkretiserar de övergripande målen. Kopplat till varje delmål har strategiskt viktiga åtgärder identifierats för att de övergripande målen ska uppnås till 2030. Delmålen följs upp årligen. Delmålet om resurseffektiv kollektivtrafik utgör även kommunalförbundets finansiella mål.

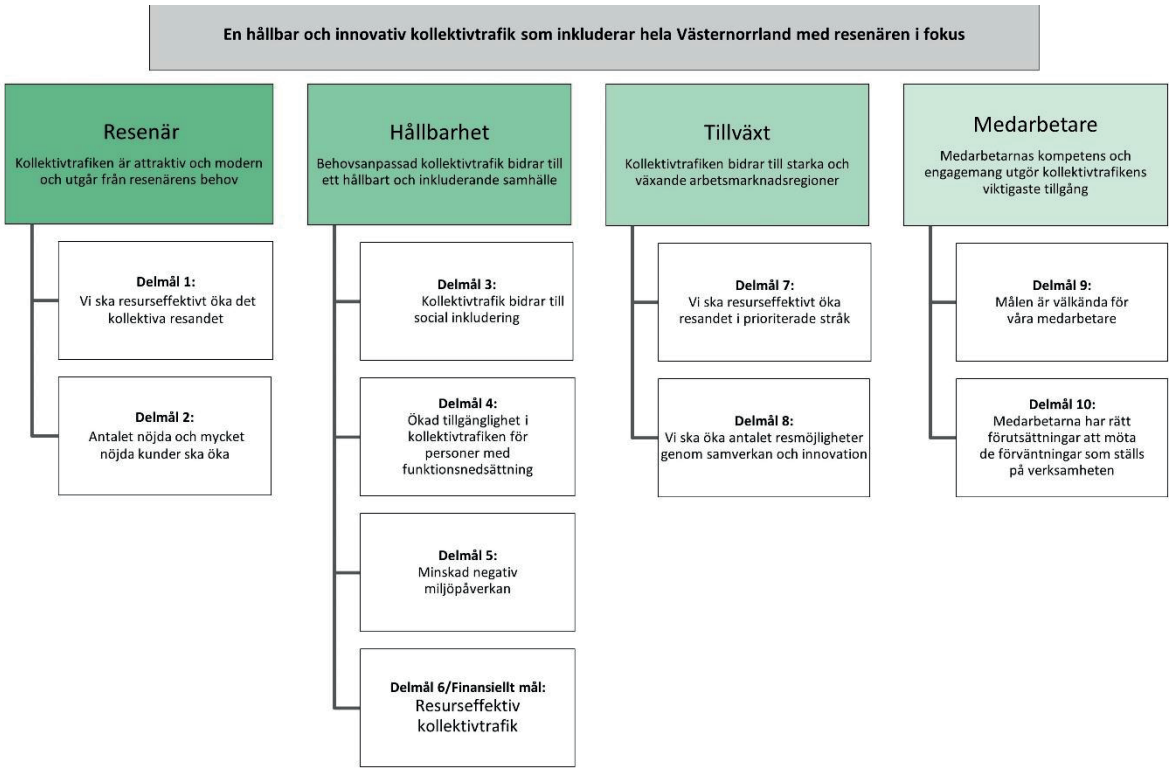

Bild 1: Målbild för Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län enligt Dir 17-16 *Mål för Kollektivtrafikmyndigheten 2030*

Delmål: Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:
Resandet 2023 ökade med sex procent jämfört med 2022 men ligger fortsatt 15 procent under jämförelseåret 2019. Bedömningen är därför att vi inte når målet utifrån nuvarande trafikförsörjningsprogram. Under 2024 förväntas ett nytt program fastställas och då kan ett nytt nollvärde sättas utifrån vilket kommande år jämförs. Kopplat till detta genomförs en upphandling av ny busstrafik som ska matcha de mål och den ambition som länets politiker satt.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Antalet påbörjade kollektivtrafikresor med den upphandlade kollektivtrafiken exklusive skolkort	8 081 268	7 607 277	5 863 917	8 368 005
Avgångstider: Andelen som instämmer i påståendet ”Avgångstiderna passar mina behov” (%)	*57/30*	*54/30*	*55/31*	65/45
Nationellt snitt[1]	*66/52*	*67/51*		
Hitta information: Andelen som instämmer i påståendet ”Det är enkelt att få information om resan (avgångstider, biljettpriser mm) (%)	*75/74*	*68/67*	*70/70*	72/67
Nationellt snitt	*78/78*	*78/78*		
Enkelhet: Andelen som instämmer i påståendet ”Det är enkelt att resa med Din Tur” (%)	*68/43*	*68/42*	*68/43*	72/55
Nationellt snitt	*73/61*	*75/60*	*75/60*	
Trygghet: Andelen som instämmer i påståendet ”Det känns tryggt att resa med Din Tur” (%)	*70/59*	*69/58*	*65/56*	73/62
Nationellt snitt	*70/64*	*70/64*	*63/59*	

[1] Nationellt snitt är medelvärdet i Kolbars nationella undersökning av alla medverkande aktörer inom kollektivtrafikområdet

Antal påstigande i den linjelagda kollektivtrafiken inklusive skolresor

Totalt påstigande resenärer per avtalsområde (inkl. skolresor) 2019-2023 inklusive förändring av påstigande 2023-2022

Trafik-område	Trafikering	2023	2022	2021	2020	2019	Förändring 2023 - 2022	Förändring 2023 – 2022 (%)
O2	Höga Kusten	46 324	44 889	35 827	42 844	60 680	1 435	3,2%
O3	Sollefteå tätort	64 551	64 896	49 816	55 482	83 695	-345	-0,5%
O45	Sollefteå landsbygd	82 061	80 168	53 182	72 078	122 053	1 893	2,4%
O6	Örnsköldsviks tätort	1 087 844	1 018 594	761 427	927 960	1 269 766	69 250	6,8%
O7	Örnsköldsvik – Husum, Gideå och Trehörningsjö	74 244	66 976	46 731	63 109	90 760	7 268	10,9%
O8	Örnsköldsvik – Solberg, Mellansel och Bredbyn	100 171	98 077	74 873	104 075	149 831	2 094	2,1%
O9	Örnsköldsvik – Skorped och Köpmanholmen	126 951	117 835	98 749	124 530	154 405	9 116	7,7%
O10	Härnösands tätort	883 455	710 287	444 718	466 251	711 025	173 168	24,4%
O1415	Sundsvalls tätort	4 505 602	4 324 990	3 425 069	3 812 840	5 505 740	180 612	4,2%
O16	Sundsvall – Holm och Liden	116 101	112 709	90 661	102 434	133 666	3 392	3,0%
O1721	Njurunda – Sundsvall – Timrå	958 686	935 981	768 926	845 055	1 224 339	22 705	2,4%
O18	Sundsvall – Matfors	191 859	186 014	153 495	175 176	235 039	5 845	3,1%
O20	Sollefteå – Kramfors - Härnösand	259 127	248 564	198 415	211 171	318 065	10 563	4,2%
O22	Härnösand landsbygd	104 548	95 347	80 377	95 358	123 610	9 201	9,7%
O23	Ånge landsbygd	132 034	130 939	103 041	111 928	151 557	1 095	0,8%
S3	Tvärflöjten, Örnsköldsvik - Sollefteå – Östersund	55 756	52 664	41 410	14 379	25 020	3 092	5,9%
S4	Linje 331 Sollefteå - Sundsvall	16 695	15 476	7 995	7 981	15 423	1 219	7,9%
S5	Linje 201 Härnösand – Timrå – Sundsvall	211 427	196 337	127 498	142 442	221 787	15 090	7,7%
S6	Linje 50 Härnösand-Örnsköldsvik	45 313	41 652	31 599	30 627	35 958	3 661	8,8%
	Totalt (ej tåg)	**9 062 749**	**8 542 395**	**6 593 809**	**7 406 458**	**10 634 128**	**520 354**	**6,1%**
Tågtrafik	Mittbanan och Botniabanan	494 406	440 041	255 054	315 081	514 247	54 365	12,4%

Delmål: Antalet nöjda och mycket nöjda kunder ska öka

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Utfallet för 2 av 3 indikatorer ligger under riktvärdet.

Indikatorer för att följa upp målet[2]	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Nöjdhet med bolaget (andelen av svarande som är nöjda med Din Tur) (%)	*57/41*	*57/40*	*57/41*	60/51
Nationellt snitt	*57/52*	*60/52*	*60/52*	
Nöjdhet med senaste resan (andelen av svarande som är nöjda med sin senaste resa med Din Tur) (%)	*77/78*	*78/78*	*78/77*	81/79
Nationellt snitt	*76/77*	*78/78*		
NPS (Net Promoter Score dvs andel som skulle rekommendera vänner och bekanta att resa med Din Tur) (%)	28/17	26/16	28/18	35/25
Nationellt snitt	31/25	33/26		

Delmål: Kollektivtrafik bidrar till social inkludering

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↑	↑	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet är uppfyllt.

Indikatorer för att följa upp målet[3]	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Antalet användare av Din Tur-app				*31 000*
Genomsnitt/mån	*40 033*[4]	*31 336*	*31 336*	
Bemötande ombord: Andel som instämt i påståendet ”Förarna och ombordpersonalen har ett trevligt bemötande”	*76/76*	*73/73*	*65/67*	74/74
Nationellt snitt	*76/77*	*75/75*	*70/71*	
Köpa biljetter och kort: Andel som instämmer i påståendet ”Det är enkelt att köpa Din Turs biljetter och kort”	*78/76*	*69/68*	*68/67*	74/74
Nationellt snitt	*84/83*	*80/79*	*77/74*	

[2] Utfallet xx/yy på indikatorerna beskriver (xx = antal procent av resenärer/yy = antal procent av allmänheten)
[3] Utfallet xx/yy på indikatorerna beskriver (xx = antal procent av resenärer/yy = antal procent av allmänheten)

[4] Framräknat på grund av brist på data från leverantör.

Delmål: Ökad tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	➡	➡	⬇	⬇

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet uppfylls med vissa brister. 2 av 3 indikatorer har nått upp till riktvärde för 2023. Alla indikatorer visar en förbättring jämfört med föregående år.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Bemötande kring service/information: Andel som instämt i påståendet ”Personalen på kundcenter/ trafikupplysning har ett trevlig bemötande”	*70/70*	*54/51*	*65/66*	70/70
Nationellt snitt	*70/69*	*68/67*	*68/67*	
Information ombord: Andel som instämt i påståendet ”Jag får den information jag behöver ombord”	*59/61*	*55/56*	*60/60*	65/63
Nationellt snitt	*74/75*	*73/73*	*70/71*	
Information inför resan: Andel som instämmer i påståendet ”Det är enkelt att få information inför resan (avgångstider, biljettpriser mm)”	*75/74*	*68/67*	*70/70*	70/67
Nationellt snitt	*78/78*	*78/78*	*78/77*	

Delmål: Minskad negativ miljöpåverkan

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	➡	➡	➡	➡

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet uppfylls med vissa brister. Kollektivtrafiken innebär att många personer delar på samma transportresurs. I vårt län körs dessutom all trafik på grön el eller fossilfritt bränsle vilket ger en stor effekt jämfört med privatbilen som i de flesta fall körs på fossilt drivmedel. Kollektivtrafiken bidrar därför till minskad negativ miljöpåverkan.

På grund av brister i rapporteringssystemet finns viss osäkerhet i rapporterat data.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Kollektivtrafikens marknadsandel i förhållande till det motoriserade resandet (%)	11	10	8	11
Mängden kväveoxider i linjelagd trafik per förbrukad kilowattimma (g/kWh)	0,36[5]	1,0	1,0	1,29
Energianvändning per produktionskilometer i linjelagd trafik (kWh/km)	3,3[6]	3,3	3,3	3,0
Biodrivmedelsandel per produktionskilometer (%)	99,5	99,1	99,5	99

[5] Framräknat, osäkerhet då det skiljer stort från tidigare år

[6] Uppskattat värde

Delmål/Finansiellt mål: Resurseffektiv kollektivtrafik

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Kostnaden för trafiken är fortsatt större än riktvärden. En förbättring av andel sjukresor och färdtjänstresor som samordnats jämfört med föregående år.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Nettokostnad per resa (kr)	61,0	61,1	51,3	45
Kollektivtrafikens självfinansieringsgrad[7] (%) *varav landsbygdstrafik* *varav tätortstrafik*	16,2 12,0 21,8	15,9 *12,5* 20,7	12,7 *9,4* *17,1*	*19,0* *15,5* *23,5*
Antal kollektivtrafiklinjer med i genomsnitt färre än fem resenärer/tur[8]	28	25	25	23
Andel samordnade sjukresor (%)	51,75	43,38	19,01	53
Andel samordnade färdtjänstresor (%) *Totalt Västernorrland, exkl. Sundsvalls kommun*	56,29	52,36	39,92	54
Kostnad per produktionskilometer (kr) särskild persontrafik	28,43	27,18	22,87	24,8

Samordnade resor

Din Tur har som uppdrag att samordna färdtjänstresor och sjukresor för sex av länets kommuner och Region Västernorrland. En samordnad resa är när flera resenärer åker i samma fordon på hela eller en del av sträckan. Regionen står för kostnaden för sjukresor och kommunerna för övriga resor. När resorna samordnas delas kostnaden mellan parterna.

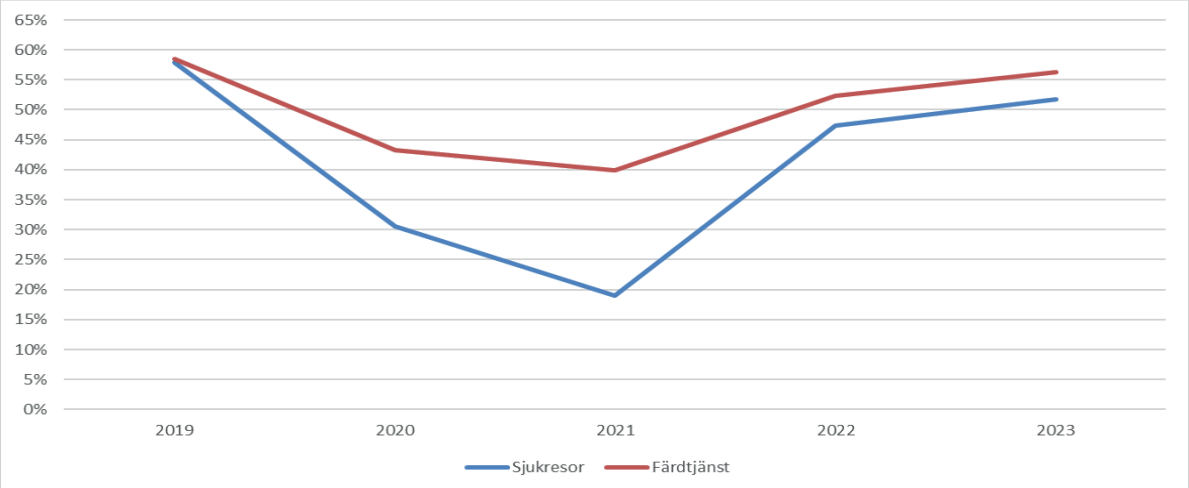

Diagram: Andel samordnade resor (%)

[7] Självfinansieringsgrad är andelen av trafikkostnader för tätort- och landsbygdstrafik, som täcks av externa biljettintäkter.
8 Totala antal kollektivtrafiklinjer i Västernorrland län är 119 linjer.

Delmål: Vi ska resurseffektivt öka resandet i prioriterade stråk

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. 2 av 5 indikatorer uppnår riktvärdet för 2023 medan övriga 3 indikatorer är nära att uppnå riktvärdet. Samtliga indikatorer har ökat vid en jämförelse med föregående år. Ett nytt nollvärde och en ny målsättning kommer att sättas i det nya trafikförsörjningsprogrammet.

Indikatorer att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Antal resor i de prioriterade stråken	7 569 634	7 211 258	5 203 046	7 810 000
Landsbygdstrafik (50, 90, 120, 141, 142 191, 201, 611)	1 480 194	1 427 633	1 229 723	1 530 000
Tätortstrafik (Sundsvall O14/15)	4 507 190	4 324 990	3 425 069	4 710 000
Tätortstrafik (Örnsköldsvik O6)	1 087 844	1 018 594	761 427	1 080 000
Regional tågtrafik (Norrtåg alla produkter)	494 406	440 041	255 054	490 000

Delmål: Vi ska öka antalet resmöjligheter genom samverkan och innovation

	Utfall 2023	Årsprognos T2	Utfall 2022	Utfall 2021
Måluppfyllnad	↓	↓	↓	↓

Analys:

Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Viktiga faktorer för att nå måluppfyllnad är en ökad biljettsamverkan vilket inte varit möjligt att uppnå. Den nya appen har medfört en ökning av digitaliserade produkter.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Utbudsförändring genom biljettsamverkan				
SJ Mittbanan (antal dubbelturer/må-fre)	*0*	*0*	*0*	*2*
SJ Botniabanan (antal dubbelturer/må-fre)	*0*	*0*	*0*	*-*
X-trafik (antal dubbelturer tåg och buss /må-fre)[9]	*22*	*22*	*22*	*25*
Andel produkter som är digitaliserade[10] (%)	*81*	*36*	*36*	70

[9] Redovisningen avser enkelturer ej dubbelturer.
[10] Från dec 2023: enkelbiljett, 10-biljett, Flex 10/30, 30-dagar tätort, 30-dagar relation, 30-dagar kommun, 30-dagar län, Härnösandskortet, Sundsvall barn- och senior.
Reskassa är inte digitaliserad då den kommer utgå. Återstår gör skolkort & företagskort. De vi har i biljettsamverkan som gäller hos oss är inte våra biljetter och räknas därför inte.

Delmål: Målen är välkända för våra medarbetare

	Utfall 2023	Utfall 2022	
Måluppfyllnad	↓	↓	

Analys: Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Delmålet följs upp vid både medarbetarsamtal och medarbetarundersökning. Ett arbete med att göra övergripande målen kända har pågått under året och workshop har hållits kopplat till arbete med verksamhetsplan där målen gåtts igenom. Baserat på svaren i enkätundersökning v.48 är i stor utsträckning de övergripande målen kända och medarbetarna har kunskap om vad som förväntas av dem i sitt arbete men målvärdet nås inte fullt ut.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Andelen medarbetare som upplever att målen genomsyrar hela myndigheten (index mellan 0-100)	82	-	-	70
Andelen medarbetare som upplever att de har mål kopplat till sitt arbete (index mellan 0-100)	73	-	-	90

Delmål: Medarbetarna har rätt förutsättningar att möta de förväntningar som ställs på verksamheten

	Utfall 2023	Utfall 2022	
Måluppfyllnad	↓	↓	

Analys: Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Under v.48 genomfördes en pulsmätning innehållande HME-frågorna (Hållbart Medarbetarengagemang). Sammantaget uppgick medarbetarindex på dessa frågor till 68. HME-mätningen består av 3 delar och index i de olika delarna var Motivation 64, Ledarskap 73 och Styrning 68. Sjuktalet har inte minskat till målnivån ännu, en minskning av korttidsfrånvaro har dock skett, däremot har långtidsfrånvaron mer än 60 dagar ökat något. För att främja medarbetarnas goda hälsa uppmuntras till friskvårdsaktiviteter och ett ökat nyttjande av friskvårdsbidraget kan ses medan en minskning skett av uttagna friskvårdstimmar.

Indikatorer för att följa upp målet	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Riktvärde 2023
Medarbetarindex, hämtat ur medarbetarundersökning (MI) (%)	68	67	-	70
Sjuktal (%)	5,0	4,6	4,3	3,5
Antalet friskvårdstimmar registrerade i Agda (h)	230	298	283	475
Andelen av medarbetare som utnyttjar friskvårdsbidrag (%)	55	46	45	70

Samlad bedömning om måluppfyllnad och god ekonomisk hushållning

Bedömningen, utifrån direktionens riktlinjer om god ekonomisk hushållning, är att god ekonomisk hushållning inte nås för 2023. Främsta orsaken är att delmålen som identifierats som särskilt viktiga för bedömningen om god ekonomisk hushållning inte uppfyllts. Det gäller målen *Vi ska resurseffektivt öka det kollektiva resandet, Minskad negativ miljöpåverkan* och *Resurseffektiv kollektivtrafik*. Resandet har återhämtat sig efter pandemin men inte i på den nivå som krävs för ökad måluppfyllnad.

Någon Mål- och resursplan för koncernen har kommunalförbundet ej upprättat tidigare år, ej heller för 2023, varför det inte finns någon sammanställning eller jämförelse av utfall mot budget.

Övergripande målområde	Verksamhetens mål	Analys 2023	Måluppfyllelse
Resenär	Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet	Resandet 2023 ökade med sex procent jämfört med 2022 men ligger fortsatt 15 procent under jämförelseåret 2019. Bedömningen är därför att vi inte når målet utifrån nuvarande trafikförsörjningsprogram. Under 2024 förväntas ett nytt program fastställas och då kan ett nytt nollvärde sättas utifrån vilket kommande år jämförs. Kopplat till detta genomförs en upphandling av ny busstrafik som ska matcha de mål och den ambition som länets politiker satt.	Nej, målet uppfylls inte.
Hållbarhet	Minskad negativ miljöpåverkan	Vår sammantagna bedömning är att målet uppfylls med vissa brister. Kollektivtrafiken innebär att många personer delar på samma transportresurs. I vårt län körs dessutom all trafik på grön el eller fossilfritt bränsle vilket ger en stor effekt jämfört med privatbilen som i de flesta fall körs på fossilt drivmedel. Kollektivtrafiken bidrar därför till minskad negativ miljöpåverkan. På grund av brister i rapporteringssystemet finns viss osäkerhet i rapporterat data.	Målet uppfylls med vissa brister.
Hållbarhet	Resurseffektiv kollektivtrafik	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Kostnaden för trafiken är fortsatt större än riktvärden. En större andel sjukresor och färdtjänstresor har samordnats jämfört med föregående år.	Nej, målet uppfylls inte.

Av övriga sju delmål har ett mål uppfyllts och ett mål har uppfyllts med vissa brister.

Övergripande målområde	Verksamhetens mål	Analys 2023	Måluppfyllelse
Resenär	Antalet nöjda och mycket nöjda kunder ska öka	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Utfallet för 2 av 3 indikatorer ligger under riktvärdet.	Nej, målet uppfylls inte.
Hållbarhet	Kollektivtrafik bidrar till social inkludering	Vår sammantagna bedömning är att målet är uppfyllt.	Ja, målet är uppfyllt.
Hållbarhet	Ökad tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning	Vår sammantagna bedömning är att målet uppfylls med vissa brister. 2 av 3 indikatorer har nått upp till riktvärde för 2023. Indikatorn gällande bemötande från kundcenter samt information inför resan visar en klar förbättring jämfört med föregående år.	Målet uppfylls med vissa brister.
Tillväxt	Vi ska resurseffektivt öka resandet i prioriterade stråk	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. 2 av 5 indikatorer uppnår riktvärdet för 2023 medan övriga 3 indikatorer är nära att uppnå riktvärdet. Samtliga indikatorer har ökat vid en jämförelse med föregående år. Ett nytt nollvärde och en ny målsättning kommer att sättas i det nya trafikförsörjnings-programmet.	Nej, målet uppfylls inte.

Tillväxt	Vi ska öka antalet resmöjligheter genom samverkan och innovation	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Viktiga faktorer för att nå måluppfyllnad är en ökad biljettsamverkan vilket inte varit möjligt att uppnå.	Nej, målet uppfylls inte.
Medarbetare	Målen är välkända för våra medarbetare	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Delmålet följs upp vid både medarbetarsamtal och medarbetarundersökning. Ett arbete med att göra övergripande målen kända har pågått under året och workshop har hållits kopplat till arbete med verksamhetsplan där målen gåtts igenom. Baserat på svaren i enkätundersökning v.48 är i stor utsträckning de övergripande målen kända och medarbetarna har kunskap om vad som förväntas av dem i sitt arbete men målvärdet nås inte fullt ut.	Nej, målet uppfylls inte.
Medarbetare	Medarbetarna har rätt förutsättningar att möta de förväntningar som ställs på verksamheten	Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Under v.48 genomfördes en pulsmätning innehållande HME-frågorna (Hållbart Medarbetarengagemang). Sammantaget uppgick medarbetarindex på dessa frågor till 68. HME-mätningen består av 3 delar och index i de olika delarna var Motivation 64, Ledarskap 73 och Styrning 68. Sjuktalet har inte minskat till målnivån ännu, en minskning av korttidsfrånvaro har dock skett, däremot har långtidsfrånvaron mer än 60 dagar ökat något. För att främja medarbetarnas goda hälsa uppmuntras till friskvårdsaktiviteter och ett ökat nyttjande av friskvårdsbidraget kan ses medan en minskning skett av uttagna friskvårdstimmar.	Nej, målet uppfylls inte.

Åtgärder för att uppnå god ekonomisk hushållning

Effekterna av covid-19 och krigsutbrottet i Ukraina innebär att förutsättningarna för kollektivtrafiken väsentligt förändrats. Att öka resandet är en central del för att uppnå målet om god ekonomisk hushållning. Tidigare restriktioner med anledning av covid-19 har medfört svårigheter att öka intäkterna genom kampanjer för mer kollektivt resande. När restriktionerna nu avvecklats kommer resandet troligtvis att öka, om än med ett förändrat resandemönster. Resandet förutspås också öka i samband med att alternativkostnaden för bilpendling ökat. Myndigheten arbetar med biljettutbudet för att tillgodose fler resenärers behov av flexibla biljettlösningar. Det pågår även ett stort arbete med att utveckla nya tekniska lösningar genom ett gemensamt projekt med övriga aktörer i norra Sverige vilket på sikt väntas underlätta för resenären. Myndigheten arbetar även med ett flertal andra åtgärder vilka syftar till att göra det kollektiva resandet mer attraktivt.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Årets resultat

Perioden januari till december visar att nettokostnaderna uppgår till 715,2 mnkr. Vid en jämförelse med föregående år samma period är verksamhetens nettokostnader 57,6 mnkr högre. Verksamhetens intäkter har ökat med 1,5 mnkr som ett utfall av ökat resande och höjning av biljettpriser som gjordes vid årsskiftet med 5 %. Verksamhetens kostnader har ökat med 59,3 mnkr jämfört med föregående år. Här står indexökningar för 23,7 mnkr och den särskilda persontrafiken med 8,1 mnkr för en stor del. Tågtrafiken har en kostnadsökning med 21,4 mnkr jämfört med föregående år. Norrtågs trafikavtal omvandlades från tjänstekoncession till produktionsavtal som började gälla 2022-06-01 och därmed ökade kostnadsmassan för Norrtåg.

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring (%)	Årsprognos 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Verksamhetens intäkter	159,3	157,8	1,5	0,9	159,0	0,3	0,2
Verksamhetens kostnader	-873,3	-814,1	-59,3	7,3	-873,0	-0,3	0,0
Avskrivningar	-1,2	-1,4	0,2	-15,7	-1,6	0,4	-26,4
Verksamhetens nettokostnader	**-715,2**	**-657,6**	**-57,6**	**8,8**	**-715,6**	**0,5**	**-0,1**
Kommunala biljettsubventioner	95,7	87,8	7,8	8,9	97,8	-2,1	-2,1
Medlemsbidrag	618,4	569,5	48,9	8,6	615,6	2,8	0,4
Verksamhetens resultat	**-1,1**	**-0,3**	**-0,8**	**271,4**	**-2,2**	**1,1**	**-50,6**
Finansiella intäkter	2,8	0,3	2,5	847,7	2,2	0,6	26,9
Finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat efter finansiella poster	**1,7**	**0,0**	**1,7**	**100,0**	**0,0**	**1,7**	**-100**
Extraordinära poster	-1,7	0,0	-1,7	-100,0	0,0	-1,7	100,0
Årets resultat	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***	***0,0***

**Tabell 1 Verksamhetens resultat jmf med föregående år och prognos helår T2. I intäkter ingår Norrtåg*

Budgetföljsamhet

Vid en jämförelse med budget är avvikelsen 33,7 mnkr högre nettokostnader vilket motsvarar 4,9 %. Verksamhetens intäkter har minskat med 6,1 mnkr i jämförelse med budget för motsvarande period.

Den återhämtningsgrad på biljettintäkterna som applicerades i budget för 2023 utföll inte som förväntat. Återhämtningsgraden byggde på 2019 som senaste normalår innan pandemin och intäkterna beräknades som en återhämtningstrappa på 2019 års siffror. Biljettintäkterna inklusive skolkort minskade med 3,8 mnkr. Verksamhetens kostnader har ökat med 28,4 mnkr jämfört med budget. Den särskilda persontrafiken står för 15,1 mnkr. Beståndsdelarna där redovisas i separat stycke längre ner. De subventionerade intäkterna har minskat med 14,6 % jämfört med budget vilket är 16,3 mnkr.

Belopp i mnkr	Utfall 2023	Årsbudget 2023	Budget-avvikelse	Budget-avvikelse (%)
Verksamhetens intäkter	159,3	165,4	-6,1	-3,7%
Verksamhetens kostnader	-873,3	-844,9	-28,4	3,4%
Avskrivningar	-1,2	-1,9	0,7	-37,9%
Verksamhetens nettokostnader	**-715,2**	**-681,5**	**-33,7**	**4,9%**
Kommunala biljettsubventioner	95,7	112,0	-16,3	-14,6%
Medlemsbidrag	618,4	569,5	48,9	8,6%
Verksamhetens resultat	**-1,1**	**0,0**	**-1,1**	**0,0%**
Finansiella intäkter	2,8	0,0	2,8	0,0%
Finansiella kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0%
Resultat efter finansiella poster	**1,7**	**0,0**	**1,7**	**0%**
Extraordinära poster	-1,7	0,0	-1,7	0,0%
Årets resultat	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0%**

**Tabell 2 Verksamhetens resultat jmf med budget. I trafikkostnader ingår Norrtåg*

Investeringsredovisning

Kommunalförbundets investeringar utföll med 2,3 mnkr för 2023 där 2,1 mnkr är pågående arbeten på nya Biljett- och betalsystemet som inte är aktiverat ännu. 0,2 mnkr utgör investering i datorer. Differensen mot budget och årsprognos beror på senarelagda projekt som realtid och handläggningssystem Säko. Omklassificering av immateriella tillgångar har gjorts med 1,3 mnkr till pågående arbeten.

Investeringar (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse	Årsprognos	Utfall 2022
Biljettmaskiner	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4
Inventarier/Datorer	0,2	0,2	0,0	0,2	0,1
Trafikledning realtid	0,0	1,2	1,2	1,2	0,9
Optiska läsare	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fordon	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reseplanerare	0,0	0,3	0,3	0,3	0,0
Handläggningssystem SÄKO	0,0	1,2	1,2	1,2	0,0
BOB - biljettsystem	0,0	2,3	2,3	1,2	1,4
Pågående biljettsystem	2,1	0,0	-2,1	0,0	0,0
Totalt	**2,3**	**5,4**	**3,2**	**4,0**	**2,8**

Tabell 3 Utfall investeringar jmf med budget, prognos och föregående år.

Likviditet och soliditet

Kassalikviditet är ett mått som visar kommunalförbundets kortfristiga betalningsförmåga. För 2023 uppgår likviditeten till 91 procent och ligger på samma nivå som föregående år. Ett riktvärde är att kassalikviditeten ska ligga på minst 100 procent. Rörelsekapitalet uppgår till –20,8 mnkr. Det negativa rörelsekapitalet beror på lägre kortfristiga fordringar och likvida medel i förhållande till kortfristiga skulder. Kommunalförbundets finansiella styrka mätt i soliditet uppgår till 0,6 procent, i paritet med föregående år. Eget kapital uppgår till 1,3 mnkr och är oförändrat de fem senaste åren.

Resultat och kapacitet	2023	2022	2021	2020	2019
Likviditet (%)	91	91	93	93	92
Rörelsekapital, mnkr	-20,8	-19,7	-18,4	-17,7	-19,1
Soliditet enligt balansräkningen (%)	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6
Eget kapital, mnkr	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3

Tabell 4 Översikt nyckeltal.

Intäkts- och kostnadsutveckling

Kostnaderna har ökat 7,3 procent till följd av förändring av trafikavtal, index och kostnadsökning för sjukresor. Minskningen av avskrivningar med närmare 16 procent hänför sig till förseningar i det nya biljett- och betalsystemet som inte aktiverats som immateriell tillgång än eftersom det inte är färdigställt. Verksamhetens nettokostnader har totalt ökat med 8,8 procent.

Intäkts- och kostnadsutveckling (förändring i %)	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Verksamhetens Intäkter	0,9	5,0	4,1	6,7	-5,8	2,1
Verksamhetens kostnader	7,3	9,0	6,0	1,0	4,0	6,6
Avskrivningar	-15,7	13,0	-52,9	0,0	-36,0	2,5
Verksamhetens nettokostnad	8,8	10,1	6,2	-0,3	6,0	7,9

**Tabell 5 Intäkts- och kostnadsutveckling i %*

Balanskravsresultat

Balanskravet innebär att kommunalförbundets intäkter ska överstiga kostnaderna varje enskilt år. Ett underskott mot balanskravet ska återställas inom de tre kommande budgetåren. Enligt balanskravet ska realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar avräknas mot balanskravet.

Balanskravsutredningen visar att balanskravsresultatet för perioden är 0 mnkr. Eftersom kommunalförbundet finansieras av medlemmarna innebär det att såväl positiva som negativa resultat fördelas på medlemmarna i efterskott vid bokslutet och att balanskravet kommer att uppfyllas. I resultatet ingår inte några underskott från tidigare år som ska återföras.

Balanskravsutredning (mnkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Årets resultat enligt resultaträkningen	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Samtliga realisationsvinster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Återföring av orealiserad förlust värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Periodens resultat efter balanskravsjusteringar	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Medel efter/från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Periodens balanskravsresultat	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

**Tabell 6 Balanskravsutredning*

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens totala intäkter uppgår till 159,3 mnkr och är 6,0 mnkr lägre än budget, motsvarande 3,6 procent. Budgetavvikelsen beror främst på lägre intäkter för biljettintäkter -4,0 mnkr och tågtrafik -2,7 mnkr. Intäkterna ligger i paritet vid jämförelse med prognosen som lämnades vid tertial 2-rapporteringen.

Jämfört med motsvarande period föregående år har dock intäkterna ökat med 5,5 mnkr. Det är främst biljettintäkterna som bidragit till ökningen där både resandet ökat och vissa justeringar i biljettpriser gjorts.

Verksamhetens intäkter, mnkr	Utfall 2023	Bud-get 2023	Budget avvikelse	Av-vikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förän-dring (%)	Årsprognos T2 2023	Prognos-avvikelse	Prognos avvik-else (%)
Biljettintäkter busstrafik	89,6	93,6	-4,0	-4,3	84,1	5,5	6,6	89,7	-0,1	-0,1
Intäkter skolkort	17,8	17,6	0,2	1,0	17,3	0,5	2,9	16,4	1,5	8,9
Intäkter tågtrafik	6,3	9,0	-2,7	-30,1	5,4	0,9	17,2	5,8	0,5	9,0
Bidrag, Samverkande system	3,5	3,5	0,0	-0,1	3,5	0,0	-1,1	3,5	0,0	-0,1
Tåghyra	31,4	31,8	-0,4	-1,3	31,1	0,3	1,0	33,3	-1,9	-5,8
Vinst försälj mat anl. tillg.	0,3	0,0	0,3	100,0	0,0	0,3	0,0	0,5	-0,2	-33,3
Resplusintäkter	4,8	4,0	0,9	21,6	4,2	0,6	15,4	4,6	0,2	4,4
Kundservice och anropsstyrdtrafik	2,1	1,6	0,6	36,9	2,2	-0,1	-3,1	2,0	0,1	6,6
Reklam på buss	1,0	0,6	0,3	52,3	0,1	0,8	786,8	1,1	-0,1	-13,0
Bussgodsintäkter	0,1	0,5	-0,4	-81,1	0,3	-0,2	-68,3	0,2	-0,1	-42,5
Färdtjänsthandläggning	1,0	1,1	-0,1	-8,3	1,1	0,0	-2,1	1,0	0,0	4,2
Färdtjänstsamordning	0,0	0,6	-0,6	-100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Persontransporter	0,7	0,6	0,2	28,9	0,7	0,0	5,7	0,7	0,0	1,3
Avgift för kortämne	0,3	0,3	0,0	4,5	0,2	0,0	5,7	0,2	0,1	27,7
Tilläggsavgift biljettkontroll	0,1	0,1	0,0	-39,9	0,1	-0,1	-56,9	0,1	0,0	-39,9
Statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0	-7,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga intäkter	0,3	0,6	-0,3	-43,7	0,6	-0,2	-41,3	0,6	-0,3	-43,7
Summa	**159,3**	**165,4**	**-6,0**	**-3,6**	**157,8**	**1,5**	**1,0**	**159,6**	**-0,3**	**-0,2**

**Tabell 7 Verksamhetens intäkter jmf med budget, prognos och föregående år.*

Biljettintäkter för linjelagd busstrafik

Biljettintäkter från linjelagd busstrafik fördelas efter den sträcka som resenären åker, till den medlem som finansierar linjen. För busslinjer som berör flera medlemmar fördelas intäkten utifrån vilken medlem som finansierar den aktuella linjen, eller hur lång sträcka resenären har färdats inom respektive medlems sträcka.

Det totala resandet i Västernorrlands län har under året ökat med 6,2 procent jämfört med 2022. Detta påverkar utfallet av biljettintäkter och vid en jämförelse med föregående år är intäkterna 5,5 mnkr högre motsvarande 6,5 procent.

I augusti prognostiserades biljettintäkterna till 89,7 mnkr, vilket ligger i linje med utfallet på 89,6 mnkr.

Vid en jämförelse mot budgeten är förändringen 4,1 mnkr lägre intäkter. Den återhämtningsgrad som applicerades i budget uppnåddes inte även om resandet och intäkterna ökat med 5,5 mnkr jämfört med år 2022. Pandemirestriktioner följde med de första månaderna in i 2022 vilket medförde mindre resande den perioden.

Biljettintäkter per medlem (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring (%)	Prognos T2 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Härnösand	1,1	0,9	0,2	22,0	1,0	0,1	14,8	1,2	0,1	5,8
Kramfors	1,9	1,5	0,4	29,2	1,4	0,5	38,6	1,7	-0,3	-17,0
Sollefteå	2,7	2,6	0,1	3,4	2,5	0,3	11,0	2,8	0,1	2,3
Sundsvall	50,5	51,2	-0,7	-1,4	45,9	4,7	10,2	50,8	0,2	0,5
Timrå	3,3	3,3	0,1	2,0	5,0	-1,7	-33,2	3,3	0,0	-1,0
Ånge	0,3	0,3	0,0	-1,5	0,3	0,0	9,1	0,3	0,0	-14,0
Örnsköldsvik	11,2	14,6	-3,3	-22,9	11,0	0,2	2,0	12,3	1,0	8,4
Region Västernorrland	18,4	19,2	-0,8	-4,2	17,1	1,3	7,4	17,4	-1,0	-5,6
Summa intäkter	**89,6**	**93,6**	**-4,1**	**-4,3**	**84,1**	**5,5**	**6,5**	**89,7**	**0,1**	**0,1**

**Tabell 8 Biljettintäkter per medlem jmf med budget, prognos och föregående år.*

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader uppgår till 873,3 mnkr i jämförelse med budget till 844,9 mnkr, vilket innebär högre kostnader motsvarande 28,4 mnkr. Det har varit de indexerade kostnaderna för den linjelagda trafiken som påverkat utfallet mest och förändringen beror på krigsutbrottet i Ukraina och den efterföljande prisstegringen.

Jämfört med utfall för år 2022 så har kostnaderna ökat med 59,1 mnkr. Den främsta kostnadsdrivaren har varit indexökningar som har uppgått till 26,4 mnkr och Norrtåg på 21,4 mnkr som beror på omvandling av avtal från tjänstekoncession till produktionsavtal.

Verksamhetens kostnader (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring (%)	Årsprognos T2 2023	Prognosavvikelse	Prognosavvikelse (%)
Linjelagd busstrafik, exkl avskrivning	-553,7	-529,8	-23,9	4,5	-527,3	-26,4	5,0	-549,5	4,1	-0,8
Särskild persontrafik inkl miljöincitament	-129,1	-114,0	-15,1	13,3	-121,0	-8,1	6,7	-128,2	0,9	-0,7
Tågtrafik inkl biljettgiltighet	-86,6	-97,3	10,7	-11,0	-65,2	-21,4	32,8	-88,3	-1,7	2,0
Fordonshyra	-32,0	-31,8	-0,2	0,6	-29,3	-2,7	9,3	-33,3	-1,3	4,0
Administrativa kostnader	-56,8	-58,4	1,7	-2,8	-57,4	0,6	-1,1	-58,4	-1,6	2,8
Bankkostnad inkl försäljningsprovision	-5,9	-5,2	-0,6	11,8	-5,2	-0,6	11,5	-5,9	0,0	0,5
Stationsavgifter	-2,9	-2,1	-0,8	39,7	-2,7	-0,2	8,6	-3,0	-0,1	2,0
Biljettsamverkan Xtrafik	-4,0	-4,0	0,0	0,0	-4,0	0,0	0,0	-4,0	0,0	0,0
Kompletteringstrafik	-1,5	-1,3	-0,2	17,2	-1,5	0,0	-2,8	-1,4	0,1	-6,9
Realtid, drift och underhåll	-1,0	-1,0	0,1	-7,7	-0,7	-0,30	44,5	-1,0	0,0	-0,1
Summa verksamhetens kostnader	**-873,3**	**-844,9**	**-28,4**	**3,4**	**-814,2**	**-59,1**	**7,3**	**-872,9**	**0,4**	**0,0**

**Tabell 9 Verksamhetens kostnader jmf med budget, prognos och föregående år.*

Linjelagd busstrafik

De totala kostnaderna för linjelagd busstrafik uppgår till 553,7 mnkr i jämförelse med budget om 529,8 mnkr, med en högre kostnad med 23,9 mnkr.

Förstärkningstrafik avser sådan trafik som utförs för att möta tillkommande behov inom tidtabellslagd trafik inom Trafikuppdraget. Förstärkningstrafiken syftar till att få med alla kunder och kan utföras tillfälligt eller mer långsiktigt samt på hel linje eller del av linje. Förstärkningstrafik förekommer både i form av oplanerad förstärkningstrafik och av planerad förstärkningstrafik. Planerad förstärkningstrafik kan uppstå vid trafikomläggning till följd av ombyggnad av vägnät. Kostnaden för förstärkningstrafiken är 1,0 mnkr lägre än budgeterad.

Avtalade trafikkostnader

I jämförelse med budget har kostnaderna ökat med 7,7 mnkr för de avtalade trafikkostnaderna. I utfallet ligger kostnader för två elbussar i Sundsvall och optioner på hållplatsutrop och fossilfridrift som inte var med i budget. Projektet med Paxabussar har också startat under sista delen av 2023 i Sundsvall vilket inte låg med i budget.

I jämförelse med föregående år har de avtalade trafikkostnaderna ökat med 4,2 mnkr.

Index

Trafikavtalen vilka utgör majoriteten av myndighetens bruttokostnader, justeras årligen utifrån en avtalad indexmodell. Indexmodellen består främst av: AKI (arbetskostnadsindex), KPI (konsumentprisindex), ITPI 29-30 SPIN 2015 (prisindex för inhemsk tillgång), HVO (index för hydrerad vegetabilisk olja).

Indexkorgarna har påverkats mycket av priset på HVO 100 som stigit kraftigt beroende av den stora prisökningen på råolja och vegetabiliska oljor, främst till följd av kriget i Ukraina. Även KPI och Stibor räntan har stigit mycket.

Procentfördelningen mellan olika index i indexkorgarna varierar mellan trafikavtalen. För budget 2023 är indexuppräkningen 35,0 % för tätortstrafiken i Örnsköldsvik och Sundsvall där Nobina är trafikoperatör och 42,5 % för landsbygdstrafiken och tätort Härnösand där Mittbuss är trafikoperatör. De indexerade kostnaderna är 17,9 mnkr högre i utfallet jämfört med budget.

För jämförelsen med föregående år är det samma orsaker på indexkostnadsökningarna men då var utvecklingen mer dramatisk under året och indexkorgarna låg mycket lägre i början av 2022.

Diagrammet visar indexutvecklingen för trafikoperatörernas indexkorgar och motsvarande vilka budgetvärden som använts.

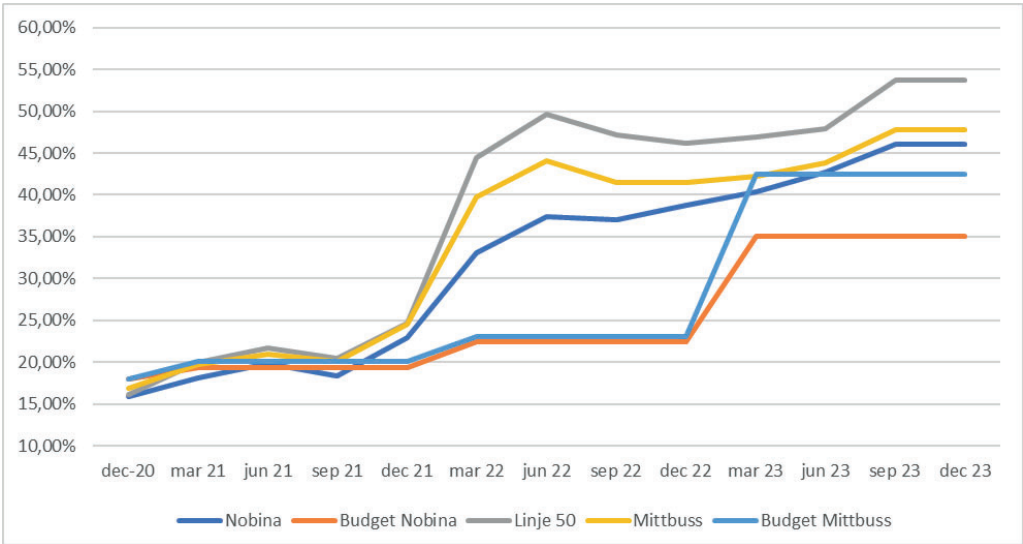

Diagram 1: Indexutveckling dec 2020 - sep 2023 utfall och prel dec 2023 SCB

Miljöincitament

Miljöincitamentet, som baseras på i hur stor andel av drivmedel som körs på förnyelsebara drivmedel, har minskat med 0,7 mnkr jämfört med budget och 0,2 mnkr jämfört med föregående år.

Förstärkningstrafik

Förstärkningstrafik avser sådan trafik som utförs för att möta tillkommande behov inom tidtabellslagd trafik inom Trafikuppdraget. Förstärkningstrafiken syftar till att få med alla kunder och kan utföras tillfälligt eller mer långsiktigt samt på hel linje eller del av linje. Förstärkningstrafik förekommer både i form av oplanerad förstärkningstrafik och av planerad förstärkningstrafik. Planerad förstärkningstrafik kan uppstå vid trafikomläggning till följd av ombyggnad av vägnät. Kostnaden för förstärkningstrafiken är 1,0 mnkr lägre än budgeterad och 1,3 mnkr lägre än föregående år då pandemirestriktioner låg kvar under den första delen av året.

Avtalade trafikkostnader (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Avvikelse (%)	Årsprognos T2 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Avtalade Trafikkostnad	-389,2	-381,5	-7,7	2,0	-385,0	-4,2	1,1	-386,7	-2,5	0,7
Indexerade trafikkostnader	-162,9	-145,0	-17,9	12,3	-139,2	-23,7	17,0	-161,2	-1,7	1,0
Miljöincitament	-1,0	-1,8	0,7	-40,6	-1,2	0,2	-15,9	-1,1	0,1	-0,1
Förstärkningstrafik	-0,5	-1,5	1,0	-63,7	-1,8	1,3	-70,5	-0,5	0,0	0,0
Summa	**-553,7**	**-529,8**	**-23,9**	**4,5**	**-527,3**	**-26,4**	**5,0**	**-549,5**	**-4,1**	**0,8**

**Tabell 10 Avtalade trafikkostnader jmf med budget, prognos och föregående år.*

Särskild persontrafik

Kostnaden för den särskilda persontrafiken uppgår till 129,1 mnkr och budgeten uppgår till 114,0 mnkr. Budgetavvikelsen är 15,1 mnkr vilket motsvarar en ökning på 10,1 procent. Budgetavvikelsen beror främst på utvecklingen av indexrelaterade trafikkostnader. Justering av index i den särskilda persontrafiken sker fyra gånger per år utifrån en liknande indexkorg som används i den allmänna kollektivtrafiken. Resandet har ökat med 7,5 procent vilket ger möjligheter till ökad samordningsgrad och besparing per resa. Ökningen av resandevolymen hänför sig främst till färdtjänst- och kommunresor.

Kostnaden för regionens sjukresor uppgår till 75,2 mnkr med en budgetavvikelse om 7,6 procent vilket motsvarar 5,3 mnkr. I jämförelse mellan åren är kostnadsökningen 3 procent. Resandet har ökat med 3 437 till 126 553 resor vilket motsvarar 2,8 procent. Den största ökningen består av resor med kort reslängd, vilka minskade kraftigt när regionen tog bort den tidigare rabatterade egenavgiften för personer med färdtjänsttillstånd. Andelen samordnade resor har ökat med 4,4 procent till 51,8 procent jämfört mellan åren vilket medför högre kostnadsbesparing.

För Ånge kommun uppgår budgetavvikelsen till 1,5 mnkr högre kostnader. I jämförelse med föregående år redovisas en kostnadsökning på 0,7 mnkr. Resandet har ökat med 21,3 procent till 11 292 resor jämfört mellan åren. Antalet färdtjänsttillstånd har ökat till 302 från 297 året innan.

Budgetavvikelsen för Timrå kommun visar 0,8 mnkr högre kostnader vilket motsvarar 19,7 procent. Resandevolymen har ökat med 9,7 procent till 27 253 resor vilket bidrar till en ökad kostnad med 0,5 mnkr jämfört mot föregående år. Antalet färdtjänsttillstånd har minskat med 9 till 642.

Kostnaden för Härnösands kommun har ökat med 22 procent jämfört med föregående år och budgetavvikelsen visar 1,5 mnkr högre kostnader. Resandeökningen är 18,1 procent vilket motsvarar en ökning om 4 857 till 31 637 resor under året.

Kramfors kommun redovisar en budgetavvikelse om 3,0 mnkr vilket motsvarar 26,9 procent. Antalet resor har i jämförelse mellan åren ökat med 14,2 procent till 38 120 vilket är en bidragande orsak till ökade kostnader på 1,9 mnkr. Antalet tillstånd för färdtjänst har minskat med 14 till 843.

Utfallet för Sollefteå kommun visar på en budgetavvikelse om 19,6 procent vilket motsvarar 1,3 mnkr. I jämförelse med föregående år har resandet ökat med 1 980 resor till 29 502 och bidrar högre kostnader om 0,8 mnkr.

I Örnsköldsviks kommun är kostnaden 1,2 mnkr högre i jämförelse med föregående år och budgetavvikelsen visar 1,7 mnkr. Resandeutvecklingen har ett ökat resande med 2 335 till 47 636 resor i jämförelse mellan åren.

Särskild persontrafik mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring 2023–2022 (%)
Region Västernorrland	-75,2	-69,9	-5,3	7,6%	-73,1	-2,1	3%
Ånge kommun	-6,5	-5,0	-1,5	30,5%	-5,8	-0,7	12%
Sundsvalls kommun	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0	0,0	0%
Timrå kommun	-4,9	-4,1	-0,8	19,7%	-4,4	-0,5	10%
Härnösands kommun	-5,9	-4,4	-1,5	33,5%	-4,8	-1,1	22%
Kramfors kommun	-14,2	-11,2	-3,0	26,9%	-12,3	-1,9	15%
Sollefteå kommun	-7,9	-6,6	-1,3	19,6%	-7,1	-0,8	11%
Örnsköldsviks kommun	-14,5	-12,8	-1,7	13,2%	-13,3	-1,2	9%
Summa	**-129,1**	**-114,0**	**-15,1**	10,1%	**-121,0**	**-8,1**	6,7%

**Tabell 11 Särskild persontrafik jmf med budget och föregående år*

Administration – Förvaltningens nettokostnader

Regionens administrativa nettokostnader uppgår till 52,4 mnkr vilket är 1,7 mnkr lägre än budget. Jämfört med föregående år har nettokostnaden minskat med 1,2 mnkr. Det som påverkar avvikelsen är vakanta tjänster, tjänstledigheter samt ett minskat behov av vikarier på Din Tur kundcenter. Minskade kostnader för resor, utbildning och övriga kostnadsrestriktioner har också lett till minskade kostnader.

Verksamhet, mnkr	Utfall 2023			Budget 2023			Budget-avvik-else nettokost.	Netto-kostnad 2022
	Intäkt	Kostnad	Netto-kostnad	Intäkt	Kostnad	Netto-kostnad		
Kramfors	1,2	-39,9	-38,7	1,0	-40,8	-39,8	0,9	-39,2
Ånge	3,2	-14,9	-11,7	3,0	-15,3	-12,3	0,8	-12,5
Central bedömningsfunktion	0	-2,0	-2,0	0,0	-2,1	-2,1	0	-1,9
Summa Regionens administrativa kostnader	**4,4**	**-56,8**	**-52,4**	**4,0**	**-58,3**	**-54,3**	**1,7**	**-53,6**

**Tabell 12 Verksamhetens nettokostnader jmf med budget och föregående år*

Biljettkontroll redovisar en avvikelse med en minskning på 0,5 mnkr på planerade aktiviteter som inte genomförts. IT (drift och underhåll) har en minskning på 0,7 mnkr jämfört med budget där 0,4 mnkr är minskningar i olika avtalskostnader för datasystem. Konsultkostnaderna har ökat med 1,1 mnkr jämfört med förgående år på grund av många pågående projekt och vakanser i organisationen.

Administrationskostnader (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget avvik-else	Avvik-else (%)	Utfall 2022	Förändring 2023-2022	Förändring (%)
Kansliet Kramfors							
Personal	-19,6	-19,3	0,1	0%			
IT (drift och underhåll)	-6,3	-7,0	0,7	-10%			
Lokalkostnad	-0,6	-0,7	0,1	-20%			
Marknad	-1,5	-1,6	0,2	-9%			
Konsultkostnader	-2,7	-1,6	-1,1	66%			
Biljettkontroll	-0,2	-0,7	0,5	-74%			
Ekonomi	-0,9	-0,8	-0,1	7%			
Biljettmaskiner	-5,9	-6,1	0,2	-3%			
Direktionen	-0,8	-1,0	0,2	-16%			
Övrigt	-1,3	-1,9	0,2	-9%			
S:a kostnader Kansliet Kramfors	**-39,9**	**-40,8**	**1,0**	**-2,4%**	**-39,5**	**-0,3**	**0,8%**
Kundcenter Ånge							
Personal	-11,9	-11,6	-0,3	3%			
IT (drift och underhåll)	-1,9	-2,6	0,7	-28%			
Lokalkostnad	-0,4	-0,5	0,1	-28%			
Marknad	0,0	0,0	0,0	0%			
Konsultkostnader	-0,2	0,0	-0,1	0%			
Övrigt	-0,6	-0,6	0,0	0%			
S:a kostnader Kundcenter Ånge	**-14,9**	**-15,3**	**0,4**	**-2,7%**	**-15,9**	**1,0**	**-6,3%**
Central bedömning							
Personal	-1,8	-2,0	0,1	-7%			
Lokalkostnad	-0,1	-0,1	0,0	-1%			
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0%			
S:a kostnader Central bedömning	**-2,0**	**-2,1**	**0,1**	**-6,6%**	**-1,9**	**-0,1**	**3,5%**
Summa Regionens admin kostnader	**-56,8**	**-58,3**	**1,5**	**-2,6%**	**-57,4**	**0,6**	**-1,1%**
Fördelade administrativa kostnader							
Realtid (drift och underhåll)	-1,0	-1,0	0,0	-3%	-0,7		

Försäljningsprovision, bankkostnader	-5,9	-5,2	-0,7	13%	-5,2		
S:a kostnader Fördelade Admin kostnader	**-6,8**	**-6,2**	**-0,6**	**10,1%**	**-5,9**	**0,0**	**0,0%**
Summa verksamhetens kostnader	**-63,6**	**-64,5**	**0,9**	**-1,4%**	**-63,3**	**0,6**	**-1,0%**

**Tabell 8 Verksamhetens administrationskostnader jmf med budget och föregående år.*

Diagrammet nedan visar hur den procentuella fördelningen ser ut för de totala administrativa kostnaderna.

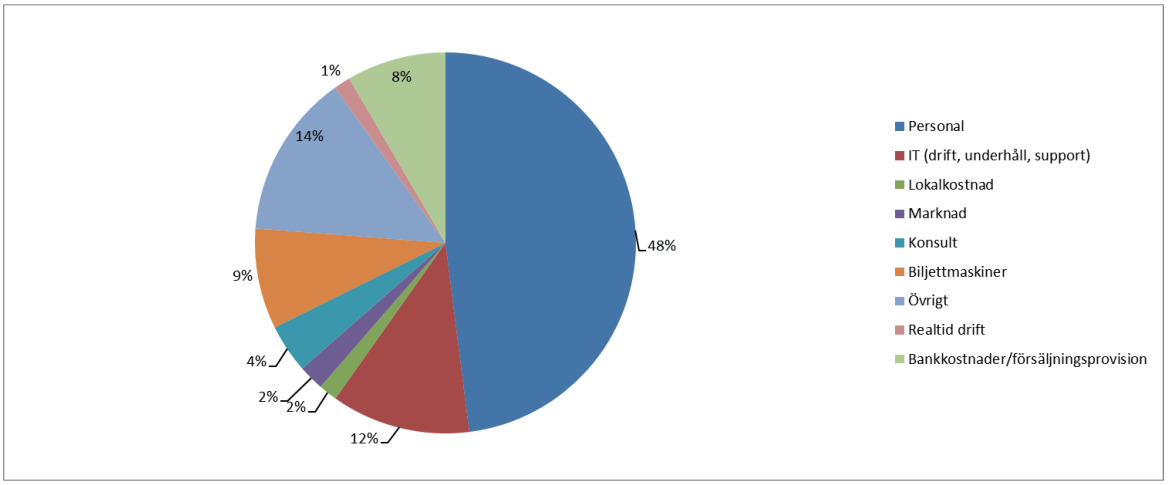

Diagram 2: Procentuell fördelning av administrationskostnader

Avskrivningar

Under 2023 har projektet med nytt biljettsystem pågått och avskrivningskostnader beräknades utfalla på projektet under året. Projektet är dock försenat och kostnaderna har ackumulerats på pågående immateriella anläggningstillgångar och beräknas aktiveras under 2024 istället. En försäljning av en av två kvarvarande gamla bussar tillhörande myndigheten har sålts under året.

Avskrivning, mnkr	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Budget-avvikelse %	Utfall 2022	Prognos aug 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Immateriella tillgångar	-0,2	-0,9	0,7	-78	-0,3	-1,0	0,8	-80,0
Optiska läsare	-0,1	-0,4	0,3	-75,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Inventarier	-0,5	-0,1	-0,4	400,0	-0,5	-0,4	-0,1	25,0
Biljettmaskin	-0,3	-0,5	0,2	-40,0	-0,4	-0,3	0,0	0,0
Fordon	-0,1	-0,1	0	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Nedskriv finans anl tillg	0	0	0	0,0	0	0	0,0	0,0
Summa	**-1,2**	**-2,0**	**0,8**	**-40,0**	**-1,4**	**-1,9**	**0,7**	**-36,8**

Norrtåg

Nettokostnad för driften av Norrtåg är 7,4 mnkr lägre än budget för helåret främst på grund av ökad omsättning och ett omförhandlat avtal om Lyckseletrafiken.

Tågtrafiken har en kostnadsökning med 22,7 mnkr jämfört med föregående år. Norrtågs trafikavtal omvandlades från tjänstekoncession till produktionsavtal som började gälla 2022-06-01 och därmed ökade kostnadsmassan för Norrtåg samtidigt som de tog affärsrisken och biljettintäkterna. Ökade banavgifter per km, indexhöjningar och ökade fordonshyror är andra orsaker.

Sammanställning nettokostnad (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budgetavvikelse	Avvikelse %	Utfall 2022	Förändring 2023-2022	Förändring (%)
Norrtåg							
Intäkter	6,3	9,0	-2,7	-30,1%	5,4	0,9	17,2%
Fordonshyra	31,4	31,8	-0,4	-1,3%	31,1	0,3	1,0%
S:a intäkter Norrtåg	**37,7**	**40,8**	**-3,1**	**-7,6%**	**36,5**	**1,2**	**3,4%**
Kostnad Drift Norrtåg	-80,3	-88,3	8,0	-9,1%	-60,0	-20,3	33,8%
Kostnad Biljettgiltighet Norrtåg	-6,3	-9,0	2,7	-30,1%	-5,4	-0,9	17,2%
Kostnad fordonshyra	-32,0	-31,8	-0,2	0,6%	-29,3	-2,7	9,3%
S:a kostnader Norrtåg	**-118,5**	**-129,1**	**10,5**	**-8,2%**	**-94,6**	**-24,0**	**25,3%**
S:a nettokostnader Norrtåg	**-80,9**	**-88,3**	**7,4**	**-8,4%**	**-58,1**	**-22,7**	**39,1%**

**Tabell 9 Sammanställning nettokostnad Norrtåg jmf med budget och föregående år.*

Verksamhetens nettokostnad fördelad per medlem

Nedan redovisas nettokostnad per medlem. I nettokostnaden exkluderas kommunernas intäkter för subventionerade produkter eftersom det är en intäkt för kommunalförbundet, men tillika en kostnad hos respektive kommun med subventionerade produkter.

Utfallet för verksamhetens nettokostnader uppgår till 715,2 mnkr. I budget låg nettokostnaderna på 681,7 mnkr och i augusti prognostiseras verksamhetens nettokostnad till 715,6 mnkr.

Medlemmarnas nettokostnad (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023 – 2022	Förändring (%)	Prognos 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Region Västernorrland	-287,3	-287,8	0,5	-0,2	-260,3	-27,0	10,4	-293,6	-6,3	2,2
Ånge kommun	-16,2	-14,1	-2,1	14,6	-14,4	-1,8	12,6	-15,7	0,4	-2,6
Sundsvalls kommun	-173,1	-158,3	-14,8	9,4	-159,2	-14,0	8,8	-171,7	1,4	-0,8
Timrå kommun	-26,7	-23,8	-2,9	12,2	-22,3	-4,4	20,0	-24,1	2,6	-10,8
Härnösands kommun	-45,5	-43,5	-1,9	4,4	-43,0	-2,5	5,7	-45,2	0,3	-0,7
Kramfors kommun	-35,3	-32,9	-2,4	7,3	-34,0	-1,3	3,8	-36,0	-0,7	2,0
Sollefteå kommun	-26,3	-24,3	-1,9	8,0	-25,2	-1,1	4,2	-27,0	-0,7	2,6

Örnsköldsviks kommun	-104,9	-97,0	-7,9	8,2	-99,5	-5,4	5,4	-102,2	2,7	-2,6
Summa	**-715,2**	**-681,7**	**-33,5**	**4,9**	**-657,8**	**-57,4**	**8,7**	**-715,6**	**-0,4**	**0,1**

**Tabell 10 Medlemmarnas nettokostnad jmf med budget och föregående år.*

Medlemsbidrag fördelad per medlem

I medlemsbidraget ingår även intäkter för subventionerade produkter. Medlemsbidraget uppgår till 618,4 mnkr vilket kan jämföras med budget på 569,7 mnkr och utfall 2022 med 569,9 mnkr. Samtliga medlemmar har avvikelse mot budgeten främst beroende på att de indexerade kostnaderna ökat kraftigt under året.

Störst fluktuation mellan prognosen och utfallet har Sundsvalls kommun, Örnsköldsviks kommun och Region Västernorrland. För Region Västernorrland består differens mot prognosen främst att kostnaderna för Norrtåg blev mycket lägre än beräknat.

Medlemsbidrag (mnkr)	Utfall 2023	Budget 2023	Budget-avvikelse	Avvikelse (%)	Utfall 2022	Förändring 2023–2022	Förändring (%)	Prognos 2023	Prognos avvikelse	Prognos avvikelse (%)
Region Västernorrland	284,1	283,9	0,2	0,1	257,3	26,8	10,4	290,2	-6,1	-2,1
Ånge kommun	16,2	14,1	2,1	14,8	14,3	1,9	13,1	15,7	0,4	2,8
Sundsvalls kommun	141,5	112,0	29,6	26,4	128,6	12,9	10,1	138,6	2,9	2,1
Timrå kommun	26,7	23,8	2,9	12,1	22,3	4,4	19,9	24,0	2,7	11,1
Härnösands kommun	12,6	13,3	-0,7	-5,4	16,0	-3,4	-21,5	11,8	0,8	6,6
Kramfors kommun	35,3	32,9	2,4	7,4	34,0	1,3	3,9	36,0	-0,6	-1,8
Sollefteå kommun	26,2	24,3	1,8	7,5	25,3	0,9	3,6	26,9	-0,7	-2,7
Örnsköldsviks kommun	75,8	65,4	10,4	15,8	72,2	3,6	5,0	72,4	3,4	4,7
Summa	**618,4**	**569,7**	**48,6**	**8,5**	**569,9**	**48,5**	**8,5**	**615,5**	**2,9**	**0,5**

**Tabell 11 Medlemsbidrag per medlem jmf med budget och föregående år.*

Sammanställd redovisning

Utöver kärnverksamheten har Kommunalförbundet intressen i andra bolag som på något sätt bidrar till att utveckla länets kollektivtrafik. Nedan ges en kortfattad beskrivning av de bolag där ägarandelen uppgår till fem procent eller mer.

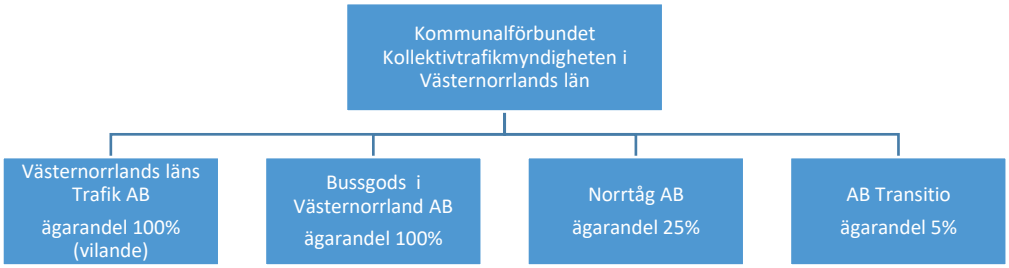

Västernorrlands läns Trafik AB

Västernorrlands läns Trafik AB är ett helägt vilande dotterbolag vars syfte är behålla varumärket i kommunalförbundets ägo.

Bussgods i Västernorrland AB

Bussgods i Västernorrland AB är från och med 2017 ett helägt dotterbolag. Verksamheten bedrivs i egen regi på tre godsterminaler. Bussgods har ett 40-tal in- och utlämningsställen strategiskt utspridda i länet.

Pandemin som har pågått under två års tid har medfört att omsättningen stadigt har sjunkit. Under februari utsattes ett system för en hackerattack vilket ledde till ett tapp av frakter som påverkade omsättningen under den tiden. I maj knöt Bussgods en stor kund, Budbee, till sig men när kunden gick ihop med Instabox försvann nästan hela den nytillkomna biten igen förutom lite skåpleveranser.

Bussgods i Västernorrland har under 2022 och 2023 varit under utredning för ett eventuellt samgående med Bussgods i Norr AB, vilket medför att Bussgods väntar på ett beslut om vad som ska hända med bolaget. Beslut återstår att fattas hos ägarna.

I april i år lämnades ett aktieägartillskott om 1,0 mnkr till Bussgods och ytterligare ett i november på 0,7 mnkr. Skälen för begäran om ett kapitaltillskott var i huvudsak minskade intäkter, ökade drivmedelskostnader samt ett ojämnt kassaflöde med tidvis kraftig likviditetsbrist. Tillskottet har redovisats som en kostnad hos Kommunalförbundet då det har avsetts till att täcka löpande kostnader och undvika kontrollbalansräkning.

Beslut har tagits att köpa 1/3 av aktierna i Bussgods Norr AB och affären beräknas genomföras i april 2024 och därmed likvideras bussgods i Västernorrland AB.

Norrtåg AB

Kommunalförbundet äger 25 procent av Norrtåg AB. Övriga ägare är Region Jämtland Härjedalen, Länstrafiken i Västerbotten AB och Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Norrbottens län. Norrtåg AB skall i enlighet med ägarnas uppdrag bedriva regional persontrafik med tåg. Kommunalförbundets andel av finansieringen är 34 procent baserat på kilometerproduktion och antal personkilometer i Västernorrland.

2022 omförhandlades Trafikavtalet från Tjänstekoncession till Produktionsavtal, en följd av Pandemin och operatörens minskade biljettintäkter. Produktionsavtalet började gälla from 2022-06-01.

Norrtåg AB erhåller fakturor kvartalsvis avseende fordonshyresavtal från Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län.

Län (belopp i tkr)	Skuld 2023-01-01	Trafikkostnad 2023	Reglering fordonshyra	Inbetalt 2023	Aconto 2024	Återbet av skuld	Skuld 2023-12-31
Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland	-35 855	80 264	111	-82 557	-29 776	35 855	-31 959
Region Jämtland Härjedalen	-15 788	39 791	-938	-40 472	-14 155	15 788	-15 772
Länstrafiken i Västerbotten AB	-29 440	68 099	423	-68 751	-24 356	29 440	-24 586
Kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten	-15 848	49 246	404	-49 942	-17 538	15 848	-17 830
Summa skuld aktieägare	**-96 931**	**237 400**		**-241 722**	**-85 825**	**96 931**	**-90 147**

AB Transitio

Kommunalförbundet äger 5 procent av AB Transitio tillsammans med 19 andra regioner och kollektivtrafikmyndigheter. Bolaget har som huvuduppgift att på olika sätt stödja aktieägare avseende frågor om upphandling och finansiering av spårfordon och reservdelar. Bolaget har tillika en uppgift avseende anskaffande, uthyrning, förvaltning och underhåll av spårfordon, högvärdeskomponenter avseende spårfordon och reservdelar avseende spårfordon. Bolaget skall också förvalta tidigare genomförda finansieringar.

AB Transitio fakturerar kvartalsvis aktuella fordonshyresavtal till Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län.

Västernorrlands läns Trafik AB

Västernorrlands läns Trafik AB är ett helägt vilande dotterbolag vars syfte är att behålla varumärket i Kommunalförbundets ägo samt att administrera trafikavtalet för Linje 40 som är tecknat i bolagets namn.

Koncernens mellanhavanden

Försäljning (mnkr)	Köpare 2023	Säljare 2023	Köpare 2022	Säljare 2022	Köpare 2021	Säljare 2021	Köpare 2020	Säljare 2020
Kommunalförbundet	38,3	31,5	89,2	31,4	31,9	0,3	4,2	0,5
Norrtåg AB	31,4	6,2	31,1	65,3		2,4		4,2
Bussgods AB	0,1	0,0	0,3		0,3		0,5	
Västernorrlands läns Trafik AB	0,0	0,0						
AB Transitio	0,0	32,0		29,3		29,4		

Driftsbidrag (mnkr)	Givare 2023	Mottagare 2023	Givare 2022	Mottagare 2022	Givare 2021	Mottagare 2021	Givare 2020	Mottagare 2020
Kommunalförbundet	82,0		60,0		67,9		56,7	
Norrtåg AB		80,3		60,0		67,9		56,7
Bussgods AB		1,7						
Västernorrlands läns Trafik AB								
AB Transitio								

Ekonomiska rapporter

Resultaträkning

Belopp i mnkr	Not	Kommunalförbundet				Sammanställd redovisning	
		2023	2022	Prognos 2023	Budget 2023	2023	2022
Verksamhetens intäkter	2	159,3	157,8	159,0	165,4	280,8	272,1
Verksamhetens kostnader	3	-873,3	-814,2	-873,0	-844,9	-1008,2	-937,8
Avskrivningar	4	-1,2	-1,4	-1,6	-1,9	-22,3	-18,2
Verksamhetens nettokostnader		**-715,2**	**-657,8**	**-715,6**	**-681,5**	**-749,8**	**-683,9**
Kommunala biljettsubventioner	5	95,7	87,8	97,8	112,0	95,7	87,8
Medlemsbidrag	6	618,4	569,9	615,6	569,5	657,7	599,2
Verksamhetens resultat		**-1,1**	**0,0**	**-2,2**	**0,0**	**3,6**	**3,1**
Finansiella intäkter	13	2,8	0,0	2,2	0,0	3,6	0,3
Finansiella kostnader	13	0,0	0,0	0,0	0,0	-7,4	-4,5
Resultat efter finansiella poster		**1,7**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**1,5**	**-1,1**
Jämförelsestörande poster	7	-1,7	0,0	0,0	0,0	-1,7	0,0
Skatt/latent skatt		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Årets resultat		**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**-0,2**	**-0,9**

Belopp i mnkr	Not	Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Förvärvade system	8	3,8	2,0	3,8	2,0
Materiella anläggningstillgångar					
Maskiner och inventarier	8	1,2	2,0	423,9	390,1
Finansiella anläggningstillgångar					
Aktier i dotterbolag och intressebolag	9	17,1	17,1	0,0	0,0
Andra långfristiga värdepappersinnehav		0,0	0,0	0,1	3,2
Långfristiga fordringar		0,0	0,0	3,7	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar		**17,1**	**17,1**	**3,8**	**3,2**
Summa anläggningstillgångar		**22,1**	**21,1**	**431,5**	**395,3**
Omsättningstillgångar					
Kortfristiga placeringar	10	0,0	0,0	0,0	0,0
Kortfristiga fordringar	11	90,6	148,0	128,9	179,3
Kassa och bank	15	128,6	44,9	164,6	100,6
Summa omsättningstillgångar		**219,2**	**192,9**	**293,5**	**279,9**
SUMMA TILLGÅNGAR		**241,4**	**213,9**	**725,1**	**675,2**
Eget kapital					
Eget kapital		0,0	0,0	0,0	0,0
Reservfond		0,0	0,0	0,0	0,8
Balanserat resultat		1,3	1,3	2,0	2,2
Årets resultat		0,0	0,0	-0,2	-0,9
Summa eget kapital		**1,3**	**1,3**	**1,8**	**2,1**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner		0,0	0,0	0,0	0,0
Andra avsättningar		0,0	0,0	19,9	18,5
Summa avsättningar		**0,0**	**0,0**	**19,9**	**18,5**
Skulder					
Långfristiga skulder		0,0	0,0	371,0	359,5
Kortfristiga skulder	12	240,0	212,6	332,4	295,1
Summa skulder		**240,0**	**212,6**	**717,2**	**654,6**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		**241,4**	**213,9**	**725,1**	**675,2**

Kassaflödesanalys

Belopp i mnkr	Not	Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023-01-01 2023-12-31	2022-01-01 2022-12-31	2023-01-01 2023-12-31	2022-01-01 2022-12-31
Den löpande verksamheten					
Resultat efter finansiella poster		0,0	0,0	-0,2	-1,1
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet	14	1,2	1,4	24,1	15,7
Betald inkomstskatt		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöden från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		**1,2**	**1,4**	**23,8**	**14,6**
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital					
Ökning (-) minskning (+) av kortfristiga fordringar		57,4	-34,8	36,6	-42,8
Ökning (+) minskning (-) av kortfristiga skulder		27,5	-36,0	51,1	-8,8
Kassaflöden från den löpande verksamheten		**86,0**	**-69,4**	**111,5**	**-51,6**
Investeringsverksamheten					
Lämnat kapitaltillskott		0,0	0,0	0,0	-0,6
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-2,3	-2,8	-58,3	-75,0
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,9
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Avyttring immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Förvärv av finansiella tillgångar		0,0	0,0	-0,6	0,0
Avyttring av finansiella tillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investerings-verksamheten		**-2,3**	**-2,8**	**-58,9**	**-74,7**
Finansieringsverksamheten					
Upptagna lån		0,0	0,0	11,4	32,3
Amortering		0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från finansierings-verksamheten		**0,0**	**0,0**	**11,4**	**32,3**
Årets kassaflöde		**83,8**	**-72,1**	**64,0**	**-79,4**
Likvida medel vid periodens början	15	44,9	117,0	100,6	180,0
Likvida medel vid periodens slut	15	128,6	44,9	164,6	100,6

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Kommunalförbundets Årsredovisning är i allt väsentligt upprättad enligt kommunallagen, lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt de rekommendationer och informationer som Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) utarbetat. Detta innebär sammantaget att årsredovisningen är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Intäkter

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunalförbundet och om intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Periodiseringar

Periodisering av inkomster och utgifter sker enligt god redovisningssed. Det innebär att inkomster och utgifter bokförs på de perioder de intjänats respektive förbrukats.

Fordringar

Fordringar upptas till de belopp de beräknas inflyta med.

Jämförelsestörande poster

Som jämförelsestörande poster behandlas intäkter och kostnader som inte utgör den normala verksamheten samt är väsentliga belopp.

Tillgångar/Skulder

Överordnad princip för värdering av tillgångar och skulder är försiktighetsprincipen som innebär att skulder inte undervärderas och tillgångar inte övervärderas.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar värderas till som huvudregel till anskaffningsvärdet, men om värdet är lägre på balansdagen kan det väljas.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar avser investeringar med en ekonomisk livslängd på minst tre år och ett anskaffningsvärde som uppgår till minst ett halvt basbelopp. Materiella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden. Huvudsakligen tillämpas följande linjära avskrivningstider:

Tillämpade avskrivningstider	*ÅR*
Bussar	5
Inventarier	5
Biljettmaskiner	5
Datorer	3

RKR:s rekommendation 11,4 om materiella anläggningstillgångar, innehåller explicit krav på komponentavskrivning, vilket ej tillämpas, då kommunalförbundet inte har tillgångar vars restvärde överstiger 1 mkr, eller där kvarvarande nyttjandeperioden är på mer är 10 år.

Immateriella anläggningstillgångar avser investeringar avseende utgifter för utvecklingsarbete som är av väsentligt värde för kommunalförbundets verksamhet under kommande år. Investeringarna ska vara hänförbara till att en ökad service potentiellt kan uppnås. Immateriella anläggningstillgångar avskrivs på fem år. Omprövning av nyttjandeperiod ska ske i slutet av varje räkenskapsår och eventuellt en annan avskrivningsperiod fastställas.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller med en nyttjandeperiod på minst tre år, klassificeras som anläggningstillgång. Inventarier vars värde understiger ett halvt basbelopp avskrivs direkt.

Skulder

Skulder värderas till det belopp som det med tillförlitlighet omfattar. Huvudprincipen är att de skulder som beräknas betalas inom ett år från balansdagen redovisas som kortfristig skuld. Övriga skulder är långfristiga.

Avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när en legal eller informell förpliktelse uppstår som en följd av en inträffad händelse och det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer krävas för att reglera åtagandet och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Leasing

Alla leasingavtal redovisas som nyttjanderättsavtal och leasingavgiften fördelas linjärt över leasingperioden. Bussar som redovisas som anläggningstillgång leasas ut till upphandlade trafikföretag till en avgift om 0 kr.

Sammanställda räkenskaper

Syftet med de sammanställda räkenskaperna är att ge en sammanfattande bild av koncernens ekonomiska ställning. Klyvningsmetoden (proportionell konsolidering) används vid framtagandet av de sammanställda räkenskaperna. Förutom Kommunalförbundet ingår de helägda bolagen Bussgods i Västernorrland AB och Västernorrlands läns Trafik AB. Dessutom ingår det till 25 % ägda bolaget Norrtåg AB samt det till 5% ägda bolaget AB Transitio.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enlig indirektmetod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar. Som likvida medel klassificeras kassa- och banktillgodohavanden.

Noter till resultaträkningen

Belopp i mnkr		Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023	2022	2023	2022
Not 2	**Verksamhetens intäkter, inkl jämförelsestörande poster**	**159,3**	**157,8**	**280,8**	**272,1**
	Biljettintäkter	89,6	84,1	89,6	84,1
	Skolkortsintäkter	17,8	17,3	17,8	17,3
	Resplusintäkter	4,8	4,2	4,8	4,2
	Fraktintäkter	0,1	0,3	0,1	0,3
	Bidrag Trafikverket (biljett)	0,0	7,0	0,0	7,6

	Bidrag Trafikverket samverkande system	3,5	3,5	3,5	3,5
	EU-bidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
	Tåghyror	31,4	31,1	31,4	31,1
	Ersättning resande med RKTM färdbevis	6,3	5,4	6,3	5,4
	Driftsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
	Övriga intäkter	5,8	4,9	127,3	118,6
Not 3	**Verksamhetens kostnader**	**873,3**	**814,2**	**1008,2**	**937,8**
	Trafikkostnader	777,7	722,0	884,6	848,8
	Tåghyra	32,0	29,3	32,0	29,3
	Personalkostnader inkl direktionen	34,7	33,8	46,2	44,5
	IT-system (avtal, drift, underhåll, support)	11,1	11,5	11,1	11,3
	Lokalkostnader	1,1	1,6	1,1	1,6
	Konsultkostnader	2,9	1,0	2,9	1,0
	Övriga kostnader	13,8	15,0	30,3	1,3
Not 4	**Avskrivningar och nedskrivningar**	**1,2**	**1,4**	**22,3**	**18,2**
	Avskrivning immateriella tillgångar	0,2	0,3		0,3
	Avskrivning maskiner och inventarier	1,0	1,1		17,9
	Nedskrivning	0,0	0,0		0,0
Not 5	**Kommunal biljettsubvention**	**95,7**	**87,8**	**95,7**	**87,8**
	Sundsvalls kommun	31,7	31,7	31,7	31,7
	Örnsköldsviks kommun	29,2	27,4	29,2	27,4
	Härnösands kommun	34,8	28,7	34,8	28,7

Not 6	**Medlemsbidrag**	**618,4**	**569,9**	**657,7**	**599,9**
	Region Västernorrland	284,1	257,3	284,1	257,3
	Sundsvalls kommun	141,5	128,6	141,5	128,6
	Örnsköldsviks kommun	75,8	72,2	75,8	72,2
	Härnösands kommun	12,6	16,0	12,6	16,0
	Kramfors kommun	35,3	34,0	35,3	34,0
	Sollefteå kommun	26,2	25,2	26,2	25,2
	Timrå kommun	26,7	22,3	26,7	22,3
	Ånge kommun	16,2	14,3	16,2	14,3
	Norrtåg AB	0,0	0,0	39,3	29,2
Not 7	**Jämförelsestörande poster**	**1,7**	**0,0**	**1,7**	**0,0**
	Tillskott Bussgods	1,7	0,0	1,7	0,0

Noter till balansräkningen

Belopp i mnkr		Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Not 8	**Materiella och immateriella anläggningstillgångar**				
	Ingående anskaffningsvärden	42,6	39,8	505,3	433,0
	Årets anskaffningar	2,3	2,8	58,3	75,0
	Försäljningar och utrangeringar	-6,0	0,0	-6,4	-1,6
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**38,9**	**42,6**	**557,2**	**506,4**
	Ingående avskrivningar	-38,6	-37,2	-113,2	-96,3
	Försäljningar och utrangeringar	6,0	0,0	6,1	0,2
	Avskrivningar	-1,2	-1,4	-22,3	-18,2
	Utgående ackumulerade avskrivningar	**-33,8**	**-38,6**	**-129,5**	**-114,4**
		5,0	**4,0**	**427,8**	**392,0**

*UB IB fel föregående år mellan ingående avskrivningar och ingående anskaffningsvärde i sammanställd redovisning

Belopp i mnkr				Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
				2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Not 9	**Finansiella anläggningstillgångar**	**Antal**	**Kvotvärde, kr**	**Bokfört värde**	**Bokfört värde**	**Bokfört värde**	**Bokfört värde**
	Avseende andelar i andra bolag						
	Transitio AB	1000	100	1,0	1,0	3,8	0,0
	Norrtåg AB	500	1 000	0,5	0,5	0,0	0,0
	Västernorrlands läns Trafik AB	15 000	1 000	15,0	15,0	0,0	0,0
	Bussgods i Västernorrland AB	3 000	629	0,6	0,6	0,0	0,0
	Bussgods ek förening	3	1 500	0,0	0,0	0,0	0,0
	Samtrafiken i Sverige AB	30	1 000	0,0	0,0	0,0	0,0
	Sveriges kommunikationer AB	15	100	0,0	0,0	0,0	0,0
				17,1	**17,1**	**3,8**	**0,0**
Not 10	**Kortfristiga placeringar**			**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
	Noterade aktier och andelar, omsättningstillgångar						
Not 11	**Kortfristiga fordringar**			**90,6**	**148,0**	**128,9**	**179,3**
	Kundfordringar			16,2	57,5	39,5	77,3
	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			27,7	27,5	45,5	41,6
	Övriga kortfristiga fordringar			46,7	63,0	43,9	60,4
Not 12	**Kortfristiga skulder**			**240,0**	**212,6**	**332,4**	**295,1**
	Leverantörsskulder			86,8	42,4	103,6	59,1
	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			6,7	19,9	43,2	52,3
	Övriga kortfristiga skulder			146,5	150,3	185,6	183,7

Noter till kassaflödesanalys

Belopp i mnkr		Kommunalförbundet		Sammanställd redovisning	
		2023-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2022-12-31
Not 13	**Betalda räntor och erhållen utdelning**				
	Erhållen ränta	2,8	0,0	3,6	0,2
	Erlagd ränta	0,0	0,0	-7,4	-4,6
Not 14	**Justering för poster som ej ingår i kassaflödet**				
	Rearesultat vid avyttring av anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,3	1,4
	Avskrivningar	1,2	1,4	22,3	18,2
	Förutbetalda räntekostnader/leveranskostnader	0,0	0,0	0,0	0,3
	Nedskrivningar finansiell anläggningstillgång	0,0	0,0	0,0	0,0
	Ökning av avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
	Förändring avsättningar	0,0	0,0	1,5	-4,0
	Latent skatt/skatt på årets resultat	0,0	0,0	0,0	-0,2
	Nedskrivning fg år påverkan eget kapital	0,0	0,0	0,0	0,0
		1,2	**1,4**	**24,1**	**15,7**
Not 15	**Likvida medel**				
	Följande delkomponenter ingår i likvida medel:				
	Kortfristig placering	0,0	0,0	0,0	0,0
	Kassa och bank	128,6	44,9	164,6	100,6
		128,6	**44,9**	**164,6**	**100,6**

Ovanstående poster har klassificerats som likvida medel med utgångspunkten att:
De har en obetydlig risk för värdefluktuationer.
De kan lätt omvandlas till kassamedel.
De har en löptid om högst 3 månader från anskaffningstidpunkten.

Ekonomisk ordlista

Anläggningstillgång
Tillgångar avsedda för stadigvarande innehav, såsom an-läggningar och inventarier.

Avskrivning
Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar för att fördela kostnaden över tillgångens livslängd.

Balansräkning
Visar den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och hur den förändrats under året. Av balansräkningen framgår hur kommunalförbundet har använt sitt kapital (i an-läggnings- och omsättningstillgångar), respektive hur kapitalet anskaffats (lång- och kortfristiga skulder samt eget kapital).

Budget
En budget är en specificerad sammanfattning av sannolika intäkter och kostnader för en viss period. Det övergripande syftet med budgetering är att ge en prognos av kostnader och intäkter, som kan ligga till grund för att användas som verktyg för beslutsfattning.

Eget kapital
Skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Finansiella kostnader & intäkter
Poster som inte är direkt hänförliga till verksamheten, exempelvis räntor.

Intäkt
En intäkt är en periodiserad inkomst. Det vill säga, inkomsten är fördelad till den eller de perioder som den faktiskt avser.

Jämförelsestörande poster
Kostnader och intäkter som inte tillhör den ordinarie verksamheten och som är viktigt att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder.

Kortfristiga fordringar och skulder
Skulder och fordringar som förfaller inom ett år från balansdagen.

Kostnader
En kostnad är en periodiserad utgift. Det vill säga, utgiften är fördelad till den eller de perioder som den faktiskt avser.

Långfristiga fordringar och skulder
Skulder och fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen.

Omsättningstillgång
Tillgångar i likvida medel och kortfristiga fordringar med mera. Dessa tillgångar kan på kort sikt omsättas till likvida medel.

Resultaträkning
Sammanställning av årets intäkter och kostnader som visar årets resultat (förändring av eget kapital).

DocuSign Envelope ID: B3C78100-7FBC-4C7F-A32F-2C0B5892321C

Översiktlig granskning

-Delårsrapport per 2023-08-31

Granskningsrapport

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

KPMG AB

2023-10-26

DocuSign Envelope ID: B3C78100-7FBC-4C7F-A32F-2C0B5892321C

Innehållsförteckning

1 Inledning 1
1.1 Syfte och revisionsfrågor 1
1.2 Avgränsning 1
1.3 Ansvarig nämnd 2
1.4 Revisionskriterier 2
1.5 Metod 2

2 Granskningsresultat 3
2.1 Delårsrapportens räkenskaper 3
2.2 God ekonomisk hushållning 3
2.2.1 Bedömning 4
2.2.2 Rekommendation 4
2.3 Balanskravsresultat 4

3 Slutsats 5
3.1 Delårsrapportens räkenskaper 5
3.2 God ekonomisk hushållning 5
3.3 Balansakravsresultat 5

DocuSign Envelope ID: B3C78100-7FBC-4C7F-A32F-2C0B5892321C

1 Inledning

Av 13 kap. 1§ lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597), hädanefter LKBR, framgår att kommuner, och så även kommunalförbund, ska upprätta minst en delårsrapport som ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret, det vill säga minst sex månader och högst åtta månader. Det är även den rapport som faller inom ramen för denna period som ska behandlas av direktionen och som revisorerna ska göra en bedömning av.

Kommunalförbundets revisorer ska enligt 12 kap. 2§ kommunallagen (2017:275), hädanefter KL bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som direktionen beslutat. Revisorernas uttalanden avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Den översiktliga granskningen av delårsrapporten ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultatet i delårsrapporten förenligt med de av direktionen fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
- Kommer kommunalförbundet att efterleva balanskravet och har åtgärder presenterats vid ett eventuellt prognostiserat negativt balanskravsresultatet?

Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av utlåtandet till direktionen.

1.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar delårsrapporten per 2023-08-31.

Vår granskning av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKRs God revisionssed i kommunal verksamhet 2022. Den översiktliga granskningen har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning än den inriktning och omfattning som en revision enligt KISA har.

En översiktlig granskning är begränsad i omfattning och riktar i huvudsakligen in sig på intervjuer och analyser. De granskningsåtgärder som vidtas gör det inte möjligt att sammantaget skaffa en sådan säkerhet kring alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en fullständig revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av redovisningen utgår från en bedömning av väsentlighet och risk. Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, till exempel förskingring.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: B3C78100-7FBC-4C7F-A32F-2C0B5892321C

I delårsrapporten har vi översiktligt granskat förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt tillhörande noter. Övriga delar har enbart granskats med utgångspunkt från att informationen är förenlig med informationen i de finansiella delarna.

Denna rapport sammanfattar i avvikelseform våra väsentligaste iakttagelser från granskningen.

1.3 Ansvarig nämnd

Granskningen avser direktionens delårsrapport som enligt 11 kap. 16§ KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomiavdelningen.

1.4 Revisionskriterier

Vi har bedömt om delårsrapporten i allt väsentligt följer KL, LKBR samt Rådet för kommunal redovisnings (hädanefter RKR) rekommendationer. Vidare granskas om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av direktionen beslutade målen för ekonomi och verksamhet som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

1.5 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Beaktande av relevanta dokument
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Översiktlig analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen
- Översiktlig analys och granskning av balans- och resultaträkningen samt resultatprognos

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: B3C78100-7FBC-4C7F-A32F-2C0B5892321C

2 Granskningsresultat

Nedan redogörs för resultatet av den översiktliga granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

2.1 Delårsrapportens räkenskaper

Enligt 13 kap. 2§ LKBR ska en delårsrapport innehålla en resultaträkning, en balansräkning och en förenklad förvaltningsberättelse. RKR preciserar i rekommendation RKR R17 Delårsrapport vad förvaltningsberättelsen ska innehålla minimum för att motsvara kraven på en förenklad förvaltningsberättelse.

Utöver vad som preciseras gällande den förenklade förvaltningsberättelsen ska en delårsrapport även innehålla resultaträkning, balansräkning, översiktlig beskrivning av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter.

Förbundet har inte tillämpat reglerna om förenklad förvaltningsberättelse i övrigt har vi inte noterat några avsteg från RKRs rekommendationer.

Vidare har det i samband med granskningen även noterats följande, ej väsentliga, avvikelser:

- Förbundet har under 2023 lämnat ett aktieägartillskott till dotterbolaget Bussgods i Västernorrland AB om 1 mnkr. Tillskottet har i delåret redovisats som en ökning av aktierna. RKR har i en information från juni 2020 förtydligat att aktieägartillskott som avser täckning av förluster i driften av bolaget ska i förbundet redovisas som en kostnad i förbundets resultaträkning. Enligt uppgift från förbundet så kommer redovisningen ses över till årsskiftet.

2.2 God ekonomisk hushållning

Enligt 11 kap. KL ska direktionen i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av direktionen beslutade målen.

Av budgeten för år 2023 framgår att en god ekonomisk hushållning inte enbart innebär en budget i balans, utan även ett krav på att resurserna ska användas till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt.

Direktionen har i budgeten för år 2023 tre mål med betydelse för god ekonomisk hushållning:

- Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet
- Minskad negativ miljöpåverkan
- Resultateffektiv kollektivtrafik

Till respektive mål finns ett antal målsatta indikatorer.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

DocuSign Envelope ID: B3C78100-7FBC-4C7F-A32F-2C0B5892321C

2.2.1 Bedömning

Direktionen bedömer att målen vad gäller resurseffektivt öka det kollektiva resandet och resultateffektiv kollektivtrafik att dessa inte uppnås. Bedömningen baseras på redovisat utfall för indikatorerna per 2023-08-31.

Vad gäller målet minskad negativ miljöpåverkan är bedömningen att det uppfylls med vissa brister. Det senare trots att det i stort sett saknas mätvärden för indikatorerna.

Det saknas en sammantagen bedömning av hur direktionen bedömer förutsättningarna att nå god ekonomisk hushållning.

Baserat på resultatet i delårsrapporten bedömer vi att resultatet inte är förenligt med direktionens beslutade mål för god ekonomisk hushållning.

2.2.2 Rekommendation

Vi bedömer att målen för god ekonomisk hushållning inte omfattar eller har utvärderats för koncernen som helhet, varför vi rekommenderar att direktionen utarbetar sådana mål.

2.3 Balanskravsresultat

Ett kommunalförbund ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Kollektivtrafikmyndigheten bedömer att balanskravsresultatet uppnås eftersom kommunalförbundet finansieras av medlemmarna vilket innebär att såväl positiva som negativa resultat fördelas på medlemmarna i efterskott.

Någon formell balanskravsutredning är inte redovisad i delårsrapporten.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

DocuSign Envelope ID: B3C78100-7FBC-4C7F-A32F-2C0B5892321C

3 Slutsats

3.1 Delårsrapportens räkenskaper

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, den översiktliga beskrivningen av förbundets drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.
En förenklad förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

3.2 God ekonomisk hushållning

Grundat på vår översiktliga granskning av delårsrapporten har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Det innebär att det prognostiserade resultatet inte är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som direktionen fastställt i budget 2023.

I vår bedömning har vi tolkat att målet vad gäller miljöpåverkan inte uppnås genom att det inte finns några indikatorer som visar att målet kommer att uppfyllas.

3.3 Balanskravsresultat

Utifrån vår genomförda översiktliga granskning har vi inte identifierat några väsentliga felaktigheter i balanskravsutredningen i delårsrapporten.

Sundsvall den 26 oktober 2023

DocuSigned by:
Lars Skoglund
F2BE594B7DF141F...

Lars Skoglund
Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Marlene Olsson
0BAC8DCCDEFE4CE...

Marlene Olsson
Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

DocuSign

Certificate Of Completion

Envelope Id: B3C781007FBC4C7FA32F2C0B5892321C
Status: Completed
Subject: Complete with DocuSign: Granskningsrapport Delår 2023 KTM.pdf
Source Envelope:
Document Pages: 7
Signatures: 3
Envelope Originator:
Certificate Pages: 2
Initials: 0
Marlene Olsson
AutoNav: Enabled
PO Box 50768
EnvelopeId Stamping: Enabled
Malmö, SE -202 71
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
marlene.olsson@kpmg.se
IP Address: 195.84.56.2

Record Tracking

Status: Original
10/26/2023 8:07:53 AM
Holder: Marlene Olsson
marlene.olsson@kpmg.se
Location: DocuSign

Signer Events	Signature	Timestamp
Lars Skoglund lars.skoglund@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Lars Skoglund F2BE594B7DF141F... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 195.84.56.2	Sent: 10/26/2023 8:09:01 AM Viewed: 10/26/2023 8:26:53 AM Signed: 10/26/2023 8:27:00 AM
Electronic Record and Signature Disclosure: Not Offered via DocuSign		
Lena Medin lena.medin@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Lena Medin 9CB391F9DD1D41B... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 83.185.246.237 Signed using mobile	Sent: 10/26/2023 8:09:02 AM Viewed: 10/26/2023 8:47:23 AM Signed: 10/26/2023 8:47:34 AM
Electronic Record and Signature Disclosure: Not Offered via DocuSign		
Marlene Olsson marlene.olsson@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Marlene Olsson 0BAC8DCCDEFE4CE... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 195.84.56.2	Sent: 10/26/2023 8:09:01 AM Viewed: 10/26/2023 8:09:13 AM Signed: 10/26/2023 8:09:19 AM
Electronic Record and Signature Disclosure: Not Offered via DocuSign		

In Person Signer Events	Signature	Timestamp

Editor Delivery Events	Status	Timestamp

Agent Delivery Events	Status	Timestamp

Intermediary Delivery Events	Status	Timestamp

Certified Delivery Events	Status	Timestamp

Carbon Copy Events	Status	Timestamp

Witness Events	Signature	Timestamp

Notary Events	Signature	Timestamp

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Envelope Sent	Hashed/Encrypted	10/26/2023 8:09:02 AM
Certified Delivered	Security Checked	10/26/2023 8:09:13 AM
Signing Complete	Security Checked	10/26/2023 8:09:19 AM
Completed	Security Checked	10/26/2023 8:47:34 AM

Payment Events	Status	Timestamps

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i AB Transitio
Org.nr. 556033-1984

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för AB Transitio för år 2023 med undantag av hållbarhetsrapporten som ingår på sidorna 1-29.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av AB Transitios finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten som ingår på sidorna 1-29. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Vi är oberoende i förhållande till AB Transitio enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Övriga upplysningar

Revisionen av årsredovisningen för år 2022 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad 8 maj 2023 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

BJwP6nGkR-HyqPp3GkR

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för AB Transitio för år 2023 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman behandlar förlusten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Vi är oberoende i förhållande till AB Transitio enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna.

Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår

professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten som ingår på sidorna 1-29 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FAR:s rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

BDO Mälardalen AB

Sara Königslehner

Auktoriserad revisor

BJwP6nGkR-HyqPp3GkR

SEALED BY Verified BJWP6NGKR-HYQPP3GKR

Document history

COMPLETED BY ALL:
02.04.2024 16:44

SENT BY OWNER:
Karolina Lövström · 28.03.2024 10:50

DOCUMENT ID:
HyqPp3GkR

ENVELOPE ID:
BJwP6nGkR-HyqPp3GkR

DOCUMENT NAME:
4.01.04.01 001 Revisionsberättelser ISA_AB(1).pdf
2 pages

Activity log

1. SARA KÖNIGSLEHNER	Signed	02.04.2024 16:44	eID	Swedish BankID (DOB: 1979/01/09)
sara.konigslehner@bdo.se	Authenticated	02.04.2024 16:43	Low	IP: 90.229.193.44

Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above.
Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR compliant
eIDAS standard
PAdES sealed

Lekmannarevisorernas granskningsrapport 2023 enligt 10 kap 13 § aktiebolagslagen

Till årsstämman i

AB Transitio
Org nr 556033-1984

Vi, av fullmäktige i Region Östergötland, Region Västmanland, Region Jämtland-Härjedalen och Region Blekinge utsedda lekmannarevisorer, har granskat AB Transitios verksamhet för 2023. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet samt utifrån bolagsordning och fastställda ägardirektiv.

Avstämning har skett med bolagets auktoriserade revisor. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Detta har skett dels genom grundläggande granskning, dels genom fördjupad granskning avseende bolagets följsamhet av ägarnas direktiv.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga som grund för våra uttalanden nedan. Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömningar avseende revisionsåret 2023:

Att bolagets verksamhet sammantaget har skötts på ett ändamålsenligt sätt.

Att bolagets verksamhet har bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Att bolagets interna kontroll inom granskade områden har varit tillräcklig.

Västerås den dag som framgår av vår elektroniska signatur

Anders Senestad Lekmannarevisor	Elisabeth Löf Lekmannarevisor
Catarina Antan Lekmannarevisor	Mats Andersson Lekmannarevisor

Signerat 2024-04-13 06:18:16 UTC Oneflow ID 7182652 Sida 1 / 2

Deltagare

AB TRANSITIO 556033-1984 Sverige

Signerat med Svenskt BankID ***2024-04-13 06:18:16 UTC***

Namn returnerat från Svenskt BankID: Anders Lennart Senestad

Datum

Anders Senestad

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID ***2024-04-12 13:42:51 UTC***

Namn returnerat från Svenskt BankID: Mariana Elisabeth Löf

Datum

Elisabeth Löf

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID ***2024-04-12 15:16:36 UTC***

Namn returnerat från Svenskt BankID: Birger Mats Adolf Andersson

Datum

Mats Andersson

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID ***2024-04-12 13:41:40 UTC***

Namn returnerat från Svenskt BankID: Eva Catarina Antan

Datum

Catarina Antan

Leveranskanal: E-post

Granskningsredogörelse

Grundläggande granskning av bolagsstyrelsens förvaltning 2023

AB Transitio

April 2024

Magdalena Bergfors

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet *Baseras på revisionsfråga 4c, 5a, 5c*	Grön	Styrelsens förvaltning har fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt under år 2023. Verksamheten har i hög grad uppnått ställda mål för perioden.
Ekonomiskt tillfredsställande *Baseras på revisionsfråga 4d, 5b, 5d*	Grön	Styrelsens förvaltning har skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2023.
Intern kontroll *Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d*	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till styrelsens förvaltning har varit tillräcklig under år 2023.

Inledning

Bakgrund

Av lagstiftning och god revisionssed följer att kommunens revisorer årligen ska granska alla verkställande organ som bedriver kommunal verksamhet. Bolagsstyrelsen ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med ägarens uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste styrelsen bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfråga

Lekmannarevisorernas uppdrag regleras i kommunallagen kapitel 12 och aktiebolagslagen kapitel 10. Syftet med den översiktliga granskningen är att ge lekmannarevisionen ett underlag till uttalande i årlig granskningsrapport. Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har bolagsstyrelsens förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder.
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin

Nr 1 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig. Övriga områden bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt (3).

Revisionskriterier i granskningen utgörs främst av aktiebolagslagen 8:4 och följsamhet till mål och budget 2023.

Metod och avgränsning

Den översiktliga granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2023. I övrigt se “syfte och revisionsfrågor”. Respektive granskningsområde bedöms med hjälp av signalsystem: grön (tillräckligt), gult (delvis) och röd (otillräckligt) alternativt grå (ej tillämplig). Bolaget har getts möjlighet att sakgranska innehållet i rapporten.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har styrelsen antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Styrelsen har 2022-11-24 fastställt verksamhetsplan för 2023. Vi noterar även att styrelsen 2023-11-30 fastställt verksamhetsplan för 2024.
2. Budget	a) Har styrelsen antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Styrelsen har 2022-11-24 fastställt budget för 2023. Vi noterar även att styrelsen 2023-11-30 fastställt budget för 2024.
3. Mål	a) Finns mål formulerade för bolagets verksamhet?	Grön	Av ägardirektiv framgår bolagets verksamhetsinriktning och uppdrag. Verksamhetsplanen innehåller verksamhetsmål för 2023.
	b) Finns mål formulerade för bolagets ekonomi?	Grön	Av ägardirektiv framgår att bolaget ska bedriva verksamheten enligt självkostnadsprincipen. Därtill är budgeterat resultat att betrakta som mål för bolagets ekonomi.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Verksamhetsmålen är uppföljningsbara. Även budget är uppföljningsbar.
4. Rapportering och åtgärder	a) Har styrelsen upprättat direktiv/instruktion för rapportering till styrelsen?	Grön	Styrelsen har 2023-09-14 fastställt arbetsordning för styrelsen och instruktion för VD.

Granskningsiakttagelser

Revisionsfrågor		Bedömning	Noteringar
4. Rapportering och åtgärder	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse för verksamhet och ekonomi?	Grön	Av styrelseprotokoll framgår att styrelsen löpande erhåller rapportering i form av VD-information, teknisk rapport och ekonomisk rapport. Verksamhetsplanen följs upp vid ett flertal tillfällen under 2023 i VD-informationen och i den ekonomiska rapporten informeras styrelsen om resultat, skuldförvaltning, finansiering, likviditet och ränteläge.
	c) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grå	Inget behov av åtgärder föreligger varvid frågan bedöms som ej tillämplig.
	d) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grå	Inget behov av åtgärder föreligger varvid frågan bedöms som ej tillämplig.
5. Måluppfyllelse	a) Når styrelsen uppsatta mål för verksamheten? (bolagsinterna mål)	Grön	Dokumentet *Uppföljning verksamhetsplan 2023* framgår att verksamhetsplanens mål till övervägande del är uppfyllda. Till de mål som inte uppnås lämnas förklaringar till varför och hur detta ska hanteras.
	b) Når styrelsen uppsatta mål för ekonomin? (bolagsinterna mål)	Grön	Av årsredovisning för 2023 framgår att resultatet efter finansiella poster uppgår till 0 mnkr och att bolaget netto återfört 4,2 mnkr av hyresöverskottet till hyrestagarna.
	c) Når bolaget verksamhetsmål i ägardirektiv?	Grön	I årsredovisning för 2023 bedöms verksamheten under året ha bedrivits i enlighet med bolagets ägardirektiv.
	d) Når bolaget ekonomiska mål i ägardirektiv?	Grön	Se fråga 5c.

2024-04-10

David Hansen	Magdalena Bergfors
Uppdragsledare	*Projektledare*

pwc.se

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av lekmannarevisorerna i AB Transitio enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2024-01-16. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Bolagets följsamhet av ägarnas direktiv

AB Transitio

April 2024

Magdalena Bergfors

pwc

Revisionsrapport

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av lekmannarevisorerna i AB Transitio genomfört en granskning avseende bolagets följsamhet till ägarnas direktiv. Granskningens syfte är bedöma om bolagets följsamhet av ägarnas direktiv sker på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att AB Transitio följsamhet till ägarnas direktiv i allt väsentligt sker på ett ändamålsenligt sätt.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning	
Sker rapportering från bolaget till ägarna i enlighet med gällande direktiv?	Delvis	
Är bolagets affärsmål förenliga med ägardirektiv?	Ja	

Rekommendationer

För att utveckla området lämnas följande rekommendationer:

- Säkerställa att rapportering till samtliga ägare sker i enlighet med gällande ägardirektiv.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	**1**
Inledning	**3**
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	3
Avgränsning	3
Metod	3
Granskningsresultat	**5**
Återrapportering från bolag till ägarna	5
Bolagets affärsmål	7
Samlad bedömning	**9**
Rekommendationer	9

Inledning

Bakgrund

Kommunallagen ger kommuner och regioner möjligheten att lämna över skötseln av vissa kommunala angelägenheter till bland annat aktiebolag. Lekmannarevisorns uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

En verksamhet som bedrivs ändamålsenligt uppfyller de syften och mål som finns med verksamheten och som fastställs av ägarna (regionerna) genom bolagsordning och ägardirektiv. Styrelse och VD ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv. Dessutom har styrelsen en uppgift att formulera målsättningar för verksamheten och följa upp dessa. Bristfällig styrning och kontroll påverkar bolagets förmåga att nå fastställda mål.

Lekmannarevisorerna har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning inom ovan rubricerat område.

Revisionsobjekt i granskningen är AB Transitio.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är bedöma om bolagets följsamhet av ägarnas direktiv sker på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll. Följande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Sker rapportering från bolaget till ägarna i enlighet med gällande direktiv?
2. Är bolagets affärsmål förenliga med ägardirektiv?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallag (2017:725) 10:3
- Aktiebolagslag (2005:551) 8:4
- Styrande dokument såsom bolagsordning, ägardirektiv och policy

Avgränsning

Granskningen avgränsas i huvudsak till kalenderåret 2023. I övrigt se avsnitt "Syfte och revisionsfrågor".

Metod

Granskningen har skett genom analys av för granskningen relevanta styrdokument samt kompletterande intervju med bolagets VD.

Den intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Revisionell bedömning av respektive revisionsfråga sker utifrån en tregradig skala: ja/uppfyllt (grön); delvis uppfyllt (gul); nej/ej uppfyllt (röd).

Rapporten har kvalitetssäkrats av David Hansen, auktoriserad revisor och certifierad kommunal revisor, enligt PwC:s rutiner för kvalitetssäkring.

Granskningsresultat

Ägarnas styrning av AB Transitio kommer framför allt till uttryck i följande styrdokument:

- bolagsordning
- aktieägaravtal
- ägardirektiv

AB Transitios bolagsordning antogs av stämman den 12 november 2019. Av bolagsordningen framgår att bolagets huvuduppgift är att på olika sätt stödja ägarna avseende frågor om upphandling och finansiering av spårfordon och reservdelar. Bolaget har även en rådgivande roll som sakkunnig inom spårfordonsområdet. Vidare framgår att bolaget och dess verksamhet inte ska vara vinstdrivande.

Av *Aktieägaravtal - Transitio*, bekräftat den 16 juni 2016, framgår att bolaget ska vara ett samriskföretag i den betydelse som anges i lag om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF). Vidare framgår att ett samriskföretag är ett bolag bildat uteslutande av flera upphandlande enheter för att bedriva verksamhet som omfattas av lagens tillämpningsområde. Bolaget ska bedriva försörjningsverksamhet enligt LUFs mening i minst tre år.

Ägardirektiv ska, enligt aktieägaravtalet, antas årligen av bolagsstämman. Direktivet ska ha till syfte att tydliggöra vissa utgångspunkter för bolagets verksamhet. Detta framgår även av aktuellt ägardirektiv som antogs av bolagets stämma den 1 juni 2023.

Återrapportering från bolag till ägarna

Revisionsfråga 1: Sker rapportering från bolaget till ägarna i enlighet med gällande direktiv?

Iakttagelser

Av aktieägaravtalet framgår att ägarrådet ska godkänna arbetsordningen för styrelsens arbete, instruktioner för fördelning mellan styrelsen och VD, instruktioner för ekonomisk rapportering samt instruktioner för VDs arbete. *Arbetsordning för styrelsen och instruktioner för VD* fastställdes av styrelsen den 14 september 2023. Beslutet villkorades av att ägarrådet lämnar sitt godkännande, vilket av styrelseprotokollet och anteckningar från möte med bolagets ägarråd framgår att de gjort samma dag.

Enligt AB Transitios ägardirektiv ska nedanstående handlingar överlämnas till ägarna snarast:

- protokoll från bolagsstämma och styrelsemöten,
- årsredovisningar och delårsrapporter, enligt den tidsplan varom ägarna beslutar,
- bolagets verksamhetsplan och budget,
- revisionsberättelse, samt

- annan information som är relevant och av betydelse för att ägarna ska kunna följa verksamhetens utveckling.

Ett övergripande syfte med dokumentet *Plan för kommunikation och möten med ägare och hyrestagare* är att öka ägarnas och hyrestagarnas kunskap om bolagets uppdrag och verksamhet samt öka bolagets synlighet hos dessa intressenter. I kommunikationsplanen framgår bland annat rapporteringsstruktur, vilken överensstämmer med ägardirektivet.

Bolagets verksamhetsplan för 2023 och budget för 2023 fastställdes av styrelsen den 24 november 2022. Delårsrapport för perioden 1 januari till 31 augusti 2023 fastställdes av styrelsen den 19 oktober 2023. Årsredovisning för 2023 fastställdes av styrelsen den 21 mars 2024.

Granskningen har kunnat bekräfta att stämmo- och styrelseprotokoll samt verksamhetsplan skickas per mail till ägarna i enlighet med ägardirektiv och den interna kommunikationsplanen. Årsredovisningar finns tillgängliga på bolagets hemsida och anses därmed finnas tillgängliga för ägarna. Däremot har granskningen inte kunnat bekräfta att övrig rapportering till ägarna sker i enlighet med ägardirektiv och den interna kommunikationsplanen. I kontakt med bolaget framkommer att dokument skickas till de ägare som efterfrågar dem samt att samtliga handlingar finns tillgängliga i bolagets styrelseportal som bland annat representanterna i ägarrådet har tillgång till.

I genomförd intervju framkommer att det pågår ett arbete med att utreda hur rapportering och information kan delas med ägarna som också är bolagets kunder.

Styrelsen ska, enligt ägardirektivet, i årsredovisningens förvaltningsberättelse redovisa hur verksamheten bedrivits och hur den utvecklats mot bakgrund av verksamhetens ändamål och inriktning, hur de ekonomiska målen utvecklats samt hur den interna kontrollen fungerat. Även uppgift om i vilka frågor ställningstagande hämtats in från ägarna ska lämnas. Uttalande ska göras om hur ägardirektiven följts och om avvikelse förekommit skälen till avvikelsen.

Av årsredovisning för 2023 framgår att bolaget anser att verksamheten under året bedrivits i enlighet med ägardirektiv, övriga styrande dokument och med en god intern kontroll.

En aktiv ägarstyrning kräver, enligt ägardirektivet, förutom skriftlig rapportering att företrädare för ägarna regelbundet träffar bolagets ledning/styrelse för att båda parter ska hålla sig väl informerade om utvecklingen. Vid dessa träffar representeras ägarna av ägarrådet. Ägarrådet ansvarar för att sådana träffar kommer till stånd, minst två gånger per år. I genomförd intervju framkommer att bolaget ser ägarrådet som en huvudlänk mellan bolaget och ägarna, varför den huvudsakliga rapporteringen sker till ägarrådet. Av årsredovisning för 2023 och anteckningar från möten med bolagets ägarråd framgår att två möten har genomförts under 2023 på vilka för verksamheten aktuella frågor har redovisats och diskuterats.

Bedömning

Sker rapportering från bolaget till ägarna i enlighet med gällande direktiv?

Delvis.

Vi gör bedömningen att AB Transitio delvis rapporterar till ägarna i enlighet med gällande direktiv. Bedömningen baseras på följande:

- *Arbetsordning för styrelsen och instruktioner för VD* har godkänts av ägarråd i enlighet med gällande aktieägaravtal.
- Styrelsen redovisar i årsredovisningen för 2023 hur verksamheten bedrivits och hur den utvecklats mot bakgrund av verksamhetens ändamål och inriktning, hur de ekonomiska målen utvecklats samt hur den interna kontrollen fungerar.
- Möten mellan bolaget och ägarrådet, där för verksamheten aktuella frågor redovisas och diskuteras, har genomförts under 2023.
- Protokoll och verksamhetsplan skickas till ägarna i enlighet med ägardirektiv och den interna kommunikationsplanen.
- Granskningen har dock inte kunnat bekräfta att rapportering till ägarna sker i enlighet med ägardirektiv och den interna kommunikationsplanen vad gäller delårsrapporter och budget.

Bolagets affärsmål

Revisionsfråga 2: Är bolagets affärsmål förenliga med ägardirektiv?

Iakttagelser

Av AB Transitios ägardirektiv framgår att bolagets huvuduppgift är att på olika sätt stödja ägarna avseende frågor om upphandling och finansiering av spårfordon, högvärdeskomponenter och reservdelar. Bolaget har även en uppgift avseende förvaltning och underhåll av fordon samt en rådgivande roll som sakkunnig inom spårfordonsområdet. På uppdrag av ägarna ska bolaget:

- själv anskaffa eller medverka vid anskaffandet av nytillverkade eller begagnade spårfordon lämpade för regional järnvägstrafik,
- genom uthyrning eller på annat sätt ställa sådana fordon till förfogande för kollektivtrafikmyndighet,
- ombesörja förvaltning och tungt underhåll av spårfordon,
- själv anskaffa eller medverka vid anskaffandet av högvärdeskomponenter och reservdelar,
- avyttra, till exempel genom försäljning eller skrotning, fordon eller högvärdeskomponenter, samt
- bistå kollektivtrafikmyndighet med sakkunskap inom spårfordonsområdet.

Verksamhetsplan för 2023 innehåller följande:

- bolagets aktieägare,
- ägarnas syfte med bolaget,
- bakgrund till bolagets bildande,

- bolagets uppdrag,
- bolagets vision,
- bolagets verksamhetsmodell utifrån de fyra huvudområdena anskaffning, uthyrning, förvaltning samt tekniska utredningar, support och specifika uppdrag
- bolagets verksamhetsområden,
- bolagsfakta, samt
- verksamhetsmål/aktiviteter för året utifrån områdena förvaltning av spårfordon och högvärdeskomponenter, fordonsleverans, teknik och utveckling, ekonomi och finans, juridik och upphandling, ägare och hyrestagare samt övrigt.

Företrädare för bolaget anser att arbetet med framtagande verksamhetsplanen fungerar väl och att den används som ett internt arbetsredskap under året. Under 2023 har avdelningsspecifika mål tagits fram utifrån verksamhetsmålen/aktiviteterna i planen.

Av ägardirektiv framgår att bolaget ska bedriva verksamheten enligt affärsmässiga principer, men inte i vinstsyfte och enligt självkostnadsprincipen. Budgeterat resultat för 2023 uppgår till 0,4 mnkr. Av årsredovisning för 2023 framgår att resultatet efter finansiella poster uppgår till 0 mnkr och att bolaget netto återfört 4,2 mnkr av hyresöverskottet till hyrestagarna.

Bedömning

Är bolagets affärsmål förenliga med ägardirektiv?

Ja.

Vi gör bedömningen att bolagets affärsmål är förenliga med ägardirektiv. Bedömningen baseras på följande:

- Budgeterat resultat och resultat efter finansiella poster för 2023 uppfyller ägarnas krav om att verksamheten ska bedrivas enligt självkostnadsprincipen.
- I övrigt har det i granskningen inte framkommit några omständigheter som ger skäl att ifrågasätta bolagets affärsmåls förenlighet med dess ägardirektiv.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av lekmannarevisorerna i AB Transitio genomfört en granskning avseende bolagets följsamhet till ägarnas direktiv. Granskningens syfte är bedöma om bolagets följsamhet av ägarnas direktiv sker på ett ändamålsenligt sätt och med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att AB Transitio följsamhet till ägarnas direktiv i allt väsentligt sker på ett ändamålsenligt sätt.

Rekommendationer

För att utveckla området lämnas följande rekommendationer:

- Säkerställa att rapportering till samtliga ägare sker i enlighet med gällande ägardirektiv.

2024-04-10

David Hansen

Uppdragsledare

Magdalena Bergfors

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av lekmannarevisorerna i AB Transitio enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 16 januari 2024. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska underskrifter:

NAMN:	JENNY RANGSTAD EKENBARK
DATUM & TID:	2023-06-19 12:47:43 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation

NAMN:	LOUISE ÅSENFORS
DATUM & TID:	2023-06-19 13:29:09 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation

NAMN:	Nils-Eric Gustavsson
DATUM & TID:	2023-06-19 13:58:45 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation

NAMN:	Lars Kenneth Östberg
DATUM & TID:	2023-06-22 14:11:10 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation

Grundläggande granskning 2023 Kommunalförbundet Kollektivtrafik-myndigheten i Västernorrlands län

Revisionsrapport

Regionens revisorer
Revisionskontoret

Region Västernorrland

Sammanfattning

Syftet med granskningen har varit att, utifrån en grundläggande granskningsinsats, bedöma om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Vi bedömer att verksamheten inte skötts på ett fullt ut ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen i huvudsak är tillräcklig.

Vi bedömer att verksamheten inte har bedrivits på ett fullt ut ändamålsenligt sätt eftersom förbundets mål har uppnåtts i låg utsträckning. En ökad måluppfyllelse mot föregående år har samtidigt noterats. Vi bedömer vidare att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits med anledning av föregående års rekommendation om förstärkt uppsikt.

Vi bedömer sammantaget att verksamheten inte fullt ut har bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Förbundets nettokostnader översteg budgeten med 33,7 mnkr, vilket främst förklaras av ökade indexkostnader. Direktionen har bedömt att det finansiella målet; "Resurseffektiv kollektivtrafik", inte har uppnåtts för år 2023. För åren 2016 - 2022 gjordes motsvarande bedömningar.

Vi bedömer att den interna kontrollen i huvudsak är tillräcklig. Vår granskning har visat att det finns en internkontrollplan som är baserad på en riskanalys. Planen har vidare följts upp inom föreskriven tid. Vi bedömer dock i likhet med föregående år att processen bör utvecklas för att säkerställa att den interna kontrollen uppnår sina syften enligt direktionens policy för intern kontroll.

Rekommendationer

Nedan framgår våra främsta rekommendationer till Förbundsdirektionen.

- Utveckla processen för den interna kontrollen.
- Säkerställ att ändamålsenliga åtgärder vidtas i syfte uppnå verksamhetens mål och en resurseffektiv kollektivtrafik.

Innehållsförteckning

1 Bakgrund 4

2 Syfte, revisionsfråga och avgränsning 4

3 Revisionskriterier 4

4 Metod 4

5 Resultat av granskningen 5

5.1 Föregående års revision 5
5.2 Ekonomi- och verksamhetsstyrning 6
5.3 Uppföljning 7
5.4 Förbundets ekonomi 8
5.5 Uppfyllelse av verksamhetsmål 11
5.6 Intern kontroll 12
5.7 Revisionell bedömning 15

1 Bakgrund

Kommunalförbundets revisorer har ansvar för att årligen granska förbundet med utgångspunkt i de bestämmelser som återfinns i kommunallagens revisionskapitel. Granskningen ska genomföras i enlighet med de principer och riktlinjer som följer av god revisionssed i kommunal verksamhet.

2 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet är att utifrån en grundläggande insats bedöma om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt liksom om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen avser att ge revisorerna ett grundläggande underlag inför de uttalanden som ska göras i revisionsberättelsen. Inom denna ram kommer en bedömning göras av följande:

- om åtgärder vidtagits med anledning av föregående års revision och den handlingsplan för ändamålet som direktionen beslutat om,
- om det finns en fungerande ekonomi- och verksamhetsstyrning,
- om det finns en fungerande budgetuppföljning inkl. uppföljning av verksamhetsmål samt att nödvändiga beslut tas vid befarade väsentliga avvikelser,
- om ekonomin är tillfredsställande,
- om verksamhetsmålen uppfylls på ett tillfredsställande sätt,
- om det finns en internkontrollplan som är baserad på en riskanalys samt om planen följs upp.

3 Revisionskriterier

Revisionskriterier avser de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar. Nedan framgår de främsta revisionskriterierna i denna granskning:

- förbundsordning,
- mål- och resursplan,
- kommunallagen

4 Metod

Granskningen baseras på dokumentstudier och intervjuer/mejlkorrespondens.

Rapporten har saklighetsgranskats av tillförordnad Förbundsdirektör.

5 Resultat av granskningen

5.1 Föregående års revision

Nedan redovisas vidtagna åtgärder utifrån rekommendationerna i 2022 års grundläggande granskning. Äldre ej åtgärdade rekommendationer ingår även i nedanstående uppföljning.

Säkerställ att årliga beslut fattas utifrån kommunallagens bestämmelser om förstärkt uppsikt (år 2019)

Revisionen har under flera år påtalat vikten av att säkerställa att kommunallagens krav gällande den förstärkta uppsikten tillgodoses.

Under 2022 noterades förvisso att beslut hade fattats i linje med kommunallagens bestämmelser. Vi ansåg dock att direktionen behövde säkerställa att underlagen inför dessa beslut är tillräckliga och ändamålsenliga.

Granskningen ska vara tillräckligt omfattande för att möjliggöra en bedömning av om verksamheten som helhet har haft en sådan inriktning och bedrivits på ett sådant sätt att den varit kompetensenlig.

Vår rekommendation från tidigare år kvarstod därmed.

Vidtagna åtgärder

Vi har noterat att förbundsdirektionen vid sitt sammanträde i juni har fattat beslut utifrån bestämmelserna i kommunallagen om förstärkt uppsikt.

Underlagen har utökats i förhållande till 2022 års beslut och innefattade, förutom en internt upprättad sammanställning, även bolagsordning, årsredovisning, revisionsberättelse och granskningsrapport.

Kommentar

Vi bedömer att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits utifrån den rekommendation som lämnats.

Se över behovet av uppföljning och rapportering (år 2022)

Uppföljningen av rekommendationen framgår av avsnitt 5.3.

Utveckla processen för den interna kontrollen (2022)

Uppföljningen av rekommendationen framgår av avsnitt 5.6.

5.2 Ekonomi- och verksamhetsstyrning

I kommunallagen, 11 kapitlet, 5-6 §§, finns bestämmelser om budgetens innehåll. Bland annat framgår följande:

- en budget ska upprättas varje år för nästa kalenderår,
- budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret,
- av planen ska det framgå hur verksamheten skall finansieras och hur den ekonomiska ställningen beräknas vara vid budgetårets slut,
- för verksamheten ska mål och riktlinjer anges som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning,
- för ekonomin ska de finansiella mål anges som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning,
- budgeten ska innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år och ska innehålla finansiella mål.

Av gällande förbundsordning framgår att direktionen ska "före utgången av september månad, fastställa kommunalförbundets budget för kommande verksamhetsår".

Förbundsdirektionen beslutade 2022-09-29[1] om *Mål- och resursplan 2023-2025 med Budget 2023*. Den innehåller en plan för ekonomin för perioden. Förbundets övergripande mål och delmål för kollektivtrafiken framgår vidare liksom indikatorer för att bedöma måluppfyllelsen. Mål- och resursplanen innehåller också de delmål som är särskilt betydelsefulla och ska ha uppnått godkänd nivå för att förbundet ska kunna redovisa att det har uppnått god ekonomisk hushållning. Dessa mål är:

- Vi ska resurseffektivt öka det totala resandet
- Minskad negativ miljöpåverkan
- Resurseffektiv kollektivtrafik

Av mål- och resursplanen framgår, till delmålet "Målen är välkända för våra medarbetare" följande ambition till år 2030: "Vi har en verksamhetsplan som leder till uppfyllnad av de övergripande målen." Ambitionen var även uttryckt i föregående års verksamhetsplan. Vi har tagit del av en verksamhetsplan för 2023, som är fastställd i november 2022 av ledningsgruppen. Planen innehåller information om aktiviteter per område med utsedda ansvariga. Kopplingen mot förbundets delmål framgår även.

[1] § 120

Kommentar

Förbundsdirektionen har beslutat om en budget och plan för en period av tre år, d.v.s. 2023 - 2025. Den har beslutats inom de tidsramar som anges i såväl kommunallagen som i förbundsordningen.

5.3 Uppföljning

Av förbundsordningen framgår att tertialrapporter ska avlämnas samt att kommunalförbundet i sin ekonomiska återrapportering tydligt ska signalera eventuella avvikelser mot budget. Tertialrapporternas innehåll har i övrigt inte reglerats i förbundsordningen.

Vi har noterat att båda tertialrapporterna[2] innefattar uppgift om budgetavvikelse och prognos för helåret. Förklaringar till prognostiserade avvikelser framgår även. Tertialrapporten per den 31 augusti innehåller därutöver uppföljning av förbundets mål och indikatorer inklusive prognos av måluppfyllelsen för helåret. Tertialrapporten per den 30 april innehåller även sådan information för flertalet indikatorer. Båda tertialrapporterna har fastställts av direktionen. Inga andra beslut rörande förbundets ekonomi togs i samband med att rapporterna behandlades. Vi har inte heller noterat eller uppfattat att några andra särskilda beslut tagits av direktionen under året i syfte att klara verksamheten inom ramen för budgeten.

Nedan framgår 2023 års nettokostnader enligt budget, prognoser och utfall.

	Budget	Prognos Tertial 1	Prognos Tertial 2	Utfall 2023
Netto-kostnader, mnkr	-681,5	-711,9	-714,9	-715,2

Som ovan framgår överensstämmer båda prognoserna väl med det slutliga utfallet för helåret 2023.

Högre kostnader för indexering anges som en förklaring till en stor del av budgetavvikelsen[3] vid tertial 1. Ökade kostnader för index anges även som en huvudsaklig förklaring till ökade kostnader/budgetavvikelse vid tertial 2. Ökade kostnader för särskild persontrafik och tågtrafik framhålls även.

I 2021 års granskning noterades att förbundsdirektionen fastställt en plan för uppföljningsprocessen som omfattade år 2021. I granskningen noterades emellertid att månadsrapporteringen inte motsvarat direktionens beslutade plan, varför det rekommenderades att säkerställa att uppföljningen tillgodoser direktionens krav. I 2022 års granskning noterades att direktionen inte hade beslutat om en motsvarande plan. Av direktionens beslutade handlingsplan utifrån 2022 års granskning framgår att ”Vid slutet av året kommer ett årligt återkommande ärende om upp-

[2] Tertialrapport januari-augusti, behandlad av direktionen 2023-06-28, § 98 samt tertialrapport januari -augusti behandlad av direktionen 2023-10-20, § 154
[3] Nettokostnaderna för perioden översteg budget med 5,4 mnkr

följningsprocessen att beslutas av Förbundsdirektionen." Vid direktionens sammanträde i december[4] 2023 beslutades att "fastställa plan för uppföljningsprocessen av beslutad MRP 2024". Förutom uppföljning genom tertialbokslut och årsbokslut anges att "Utöver ovan angivna uppföljningar har myndigheten ambitionen att upprätta förenklade uppföljningar mellan ordinarie rapporter men det är ännu inte klart när detta kan ske."

Enligt förbundsordningen ska även trafikbokslut upprättas. 2023 års trafikbokslut planeras att behandlats av direktionen i mars 2024.

Kommentar

Vi bedömer att rapporteringen motsvarar de krav som uttryckts i förbundsordningen.

Vi har noterat att en plan för uppföljningsprocessen har beslutats. Vilka uppföljningar som ska göras utöver tertial- och årsbokslut behöver dock preciseras.

Vi anser att det är väsentligt att direktionens styrning och uppföljning av verksamheten sker i syfte att hålla kostnadsnivån inom tilldelad budget och uppnå det finansiella målet om en resurseffektiv kollektivtrafik. Att året präglats av kriget i Ukraina och dess konsekvenser samt att resandet är på en lägre nivå än innan pandemin på grund av ökat distansarbete är samtidigt svåra omständigheter som påverkar förbundet i stor utsträckning.

Delårsrapporten har granskats av förbundets revisorer i särskild ordning.

5.4 Förbundets ekonomi

Budgetföljsamhet

Enligt årsredovisning 2023 uppgick verksamhetens nettokostnad till 715,2 mnkr, vilket överstiger budget med 33,7 mnkr (4,9 %).

Avvikelserna avser framför allt verksamhetens kostnader som är 28,4 mnkr högre än budget. Intäkterna är 6,0 mnkr lägre än budget. Avskrivningarna är något lägre än budget, 0,7 mnkr.

- *Verksamhetens intäkter*: Lägre biljettintäkter från busstrafiken utgör den främsta avvikelsen (-4,0 mnkr). Intäkterna från tågtrafiken är även lägre än budgeterat (-2,7 mnkr). Inom övriga intäktsslag är budgetavvikelserna av mindre omfattning.
- *Verksamhetens kostnader:* Ökade indexkostnader beskrivs som orsak till budgetavvikelsen. Den största avvikelsen härrör till den linjelagda busstrafiken, exklusive avskrivning. Avvikelsen uppgår till -23,9 mnkr. Den särskilda persontrafiken redovisar i övrigt väsentligt högre kostnader i förhållande till budget (-15,1 mnkr). Posten " Tågtrafik inklusive biljettgiltighet" understiger däremot budget med 10,7 mnkr.

[4] 2023-12-15, § 188

Nettokostnadsutveckling

Nedan framgår hur nettokostnaderna, mnkr, har utvecklats under den senaste treårsperioden, exklusive engångsposter/jämförelsestörande poster:

Tabell 1

År	Nettokostnad	Förändring, %
2021	597,7	6,1
2022	657,8	10,0
2023	715,2	8,7

Nettokostnadsutvecklingen beror som vi förstår främst på ökade kostnader för index.

Produktionskostnader

I årsredovisningen finns uppgift om produktionskilometer för landsbygds- och tätortstrafik, exklusive sjukresor och färdtjänst samt bruttokostnad per kilometer. Nedan framgår utvecklingen för de senaste tre åren.

Tabell 2

År	Antalet produktionskilometer	Förändring av produktionskilometer	Bruttokostnad, kr/km	Förändring av bruttokostnad, kr/km
2021	12 974 960	-1,9 %	36,26	7 %
2022	13 225 117	1,9 %	40,01	10 %
2023	12 732 435	-3,7 %	43,60	9 %

Som framgår av tabell 2 har antalet produktionskilometer år 2023 minskat med 3,7 % samtidigt som bruttokostnaden per kilometer ökat med ca 9 %.

Finansiell analys

Nedan framgår ett antal finansiella mått och jämförelsetal från årsredovisningen.

Tabell 3

År	Likviditet	Rörelsekapital, mnkr	Soliditet, %	Eget kapital, mnkr
2021	93	-18,4	0,5	1,3
2022	91	-19,7	0,6	1,3
2023	91	-20,8	0,6	1,3

Kassalikviditet är det mått som används för att mäta förbundets likviditet. Det är ett nyckeltal som visar betalningsförmågan på kort sikt. Som framgår av årsredovisningen är riktvärdet för måttet 100 %, vilket innebär att de likvida medlen är lika med eller större än de kortfristiga skulderna.

Rörelsekapitalet visar, i likhet med kassalikviditeten, betalningsförmågan på kort sikt. Som framgår av tabell 3 har det försämrats något under både 2022 och 2023.

Enligt uppgift har betalningsförmågan tidvis varit ansträngd. Betalningssvårigheter uppges uppkomma innan de kvartalsvisa inbetalningarna av medlemsbidrag inkommit. Enligt den information som vi fått har detta hanterats genom något tidigare fakturering. En kommun har vidare, efter förfrågan från förbundet, vid ett tillfälle betalat sin faktura något tidigare än förfallodagen.

Finansiellt mål

Direktionen har bedömt att det finansiella målet; "Resurseffektiv kollektivtrafik", inte har uppnåtts för år 2023. För åren 2016 - 2022 gjordes motsvarande bedömningar. Av årsredovisningen framgår att "Vår sammantagna bedömning är att målet inte är uppfyllt. Kostnaden för trafiken är fortsatt större än riktvärden. En förbättring av andel sjukresor och färdtjänstresor samordnats jämfört med föregående år."

Kommentar

Som framgår av förbundets årsredovisning har de finansiella måtten hållits på en i stort sett oförändrad nivå. Rörelsekapitalet har dock minskat något. Betalningsförmågan har vidare i likhet med föregående år delvis varit problematisk. Det är därför viktigt att kontrollen över betalningsförmågan säkerställs.

Som beskrivits har förbundets nettokostnader överstigit budgeten med 33,7 mnkr, vilket främst förklaras av ökade indexkostnader.

Sammantaget bedömer vi att verksamheten inte fullt ut har bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. År 2023 har samtidigt, i likhet med 2022, präglats av effekter från kriget i Ukraina.

Vi vill emellertid, i likhet med tidigare år, framhålla vikten av att kostnadseffektiviteten stärks. Att målet om Resurseffektiv kollektivtrafik", inte har uppnåtts för något år i perioden 2016 – 2023 är otillfredsställande.

5.5 Uppfyllelse av verksamhetsmål

Av tabell 4 nedan framgår direktionens bedömning av måluppfyllelsen för år 2023 för respektive delmål enligt förbundets årsredovisning.

Tabell 4

Nr	Mål	Måluppfyllelse
1	Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resande	Ej uppfyllt
2	Minskad negativ miljöpåverkan	Målet uppfylls med vissa brister
3	Antalet nöjda och mycket nöjda kunder ska öka	Ej uppfyllt
4	Kollektivtrafik bidrar till social inkludering	Uppfyllt
5	Ökad tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning	Målet uppfylls med vissa brister
6	Vi ska resurseffektivt öka resandet i prioriterade stråk	Ej uppfyllt
7	Vi ska öka antalet resmöjligheter genom samverkan och innovation	Ej uppfyllt
8	Målen är välkända för våra medarbetare	Ej uppfyllt
9	Medarbetarna har rätt förutsättningar att möta de förväntningar som ställs på verksamheten	Ej uppfyllt

Av Mål- och resursplan 2023–2025 samt årsredovisning 2023 framgår att mål nr 1 och 2 är av särskild betydelse för en god ekonomisk hushållning. Detsamma gäller målet "Resurseffektiv kollektivtrafik" som utgör förbundets finansiella mål, se avsnitt 5.4.

Delmål 2, som bedöms som "uppfyllt med vissa brister", har totalt fyra indikatorer, varav tre motsvarar riktvärdena för 2023. För en av dessa indikatorer uppges det samtidigt finnas en osäkerhet i rapporterad data.

Delmål 4 har som ovan framgår bedömts som uppfyllt. Vi har noterat att samtliga indikatorers redovisade utfall överstiger riktvärdena för 2023.

Delmål 5 har även bedömts som uppfyllt med vissa brister. Bedömningen har motiverats med att två av tre indikatorer uppnår sina riktvärden år 2023 samt att samtliga tre indikatorer har förbättrats i förhållande till föregående år.

Av årsredovisningen framgår direktionens samlade bedömning av måluppfyllnad och god ekonomisk hushållning:

> Bedömningen, utifrån direktionens riktlinjer om god ekonomisk hushållning, är att god ekonomisk hushållning inte nås för 2023. Främsta orsaken är att delmålen som identifierats som särskilt viktiga för bedömningen om god ekonomisk hushållning inte uppfyllts. Det gäller målen *Vi ska resurseffektivt öka det kollektiva resandet, Minskad negativ miljöpåverkan* och *Resurseffektiv kollektivtrafik.* Resandet har återhämtat sig efter pandemin men inte på den nivå som krävs för ökad måluppfyllnad.

Kommentar

Direktionen har bedömt att ett av nio verksamhetsmål uppnåtts år 2023 samt att två mål uppnås med vissa brister.

Målen nås i låg grad. Att måluppfyllelsen är bättre än tidigare år ser vi dock positivt på. För åren 2020-2022 uppnåddes inget av målen.

5.6 Intern kontroll

Förbundet har en policy för intern kontroll. Av policyn framgår att

> En ändamålsenlig intern styrning och kontroll ger förutsättningar för att verksamheten drivs på ett effektivt sätt och att uppsatta mål nås med önskat resultat. Inom ekonomiadministrationen kan brister och ofullständigheter i redovisningen, ekonomiska rapporter och beslutsunderlag motverkas. Med en god intern styrning och kontroll kan misstag förebyggas och oegentligheter upptäckas.

Av policyn framgår även att förbundsdirektionen årligen ska besluta om en internkontrollplan och när så ska ske.

2023 års plan beslutades av direktionen i december 2022[5], vilket överensstämmer med policyns tidsramar. Internkontrollplanen för år 2023 är inriktad mot följande:

1. yttre händelser som påverkar Indexutveckling,
2. brister i utförande av löpande arbete inom KTM,
3. brist på resurser och kompetens inom upphandling.

Av underlagen framgår följande: "Ett urval av medarbetare har medverkat i samtal för att kartlägga vilka risker som finns inom kommunalförbundet." Det framgår att fyra "möjliga internkontrollpunkter" identifierats. Förutom ovanstående tre punkter ingick även "Ökad risk för cyberattack med anledning av kriget i Ukraina". Av underlagen framgick emellertid att konsekvenserna bedömdes som lindriga, vilket vi uppfattat som anledningen till att risken inte inordnades i internkontrollplanen.

[5] 2022-12-14, § 171

Direktionen beslutade att uppdra till förbundsdirektören att återredovisa resultatet av internkontrollpunkterna 1-3 ovan till förbundsdirektionens första sammanträde 2024.

Av ärendebeskrivningen till direktionens beslut om intern kontrollplanen framgår följande:

> En förutsättning för myndighetens fortsatta utveckling är att internt granska myndighetens processer och möjligheten att efterleva dessa. Med hjälp av granskningen kommer myndigheten dra slutsatser av vad som är tillräckligt bra och vad som behöver utvecklas vidare. Myndigheten har genomfört en riskanalys som resulterat i tre internkontrollpunkter. Att analysera risken gällande Indexutvecklingen till följd av yttre påverkan. Dels att analysera risken för brister i löpande arbete till följd av bristfällig eller avsaknad av styrande dokument. Myndigheten kommer även att granska konsekvenserna av bristande resurser och kompetens inom upphandlingsområdet.

Resultatet av utförd internkontroll rapporteras vid direktionens sammanträde den 22 mars 2024. Vi har nedan sammanställt uppgifter utifrån beslutsunderlagen till direktionen.

Punkt 1, yttre händelser som påverkar indexutvecklingen:

Genomförande	Sammanfattande bedömning	Förslag på förändring
Denna internkontroll har granskat hur indexutfallet påverkar myndighetens svårigheter att lämna adekvata prognoser och ekonomiska utfall till våra medlemmar.	Går det att göra rimliga prognoser på index i den globala kontext vi lever i? Till viss del genom att följa de källor som tillhandahåller prognoser framåt. Ränteutvecklingsprognoser och KPI prognoser från Riksbanken, SCB och konjunkturinstitutet. HVO-indexet är ett branschindex där efterfrågan i grunden styrs av den ekonomiska utvecklingen, tillgång och efterfrågan på världsmarknaden, reduktionsplikt och framför allt konjunkturcyklerna i världens stora ekonomier. Detta visar på komplexiteten att presentera adekvata prognoser när så många faktorer kan påverka utvecklingen.	Fortsätta att följa utvecklingen av indexrelaterade kostnader genom att inhämta prognoser från Konjunkturinstitutet och liknande. Uppföljning och analys i tertialrapporter under 2023.

Punkt 2, brister i utförande av löpande arbete inom KTM:

Genomförande	Sammanfattande bedömning	Förslag på förändring
Granskningen har utförts genom inventering, uppdatering och översyn av befintliga dokument.	Finns dokumentation upprättad? Ja, till viss del och arbete fortlöper. Internkontrollpunkten är dock av en sådan art att detta är ett ständigt pågående arbete över tid, att upprätthålla aktuell dokumentation. Uppgiften är att identifiera att anvisningar finns för det löpande arbetet.	Regelbundna uppföljningar i verksamhetsplanen över hela organisationen.

Punkt 3, brist på resurser och kompetens inom upphandling:

Genomförande	Sammanfattande bedömning	Förslag på förändring
Denna internkontroll har granskat hur kommunalförbundet kan påverkas vid brist på resurser och kompetens vid upphandlingar.	Ett flertal upphandlingar av bland annat system utförs gemensamt med övriga regioner för att ta vara på befintlig kompetens och spara in på resurser.	Processledartjänst har skapats för att möta behovet för trafikupphandling buss 2027. Vid behov behövs externa kompetens tas in och i den mån det finns möjligheter fortsätta samarbete med externa parter.

Vi har i övrigt noterat att det vid direktionens sammanträden redovisas anmälan av delegationsbeslut samt uppföljning av beslut vid direktionens sammanträden i juni[6], september[7] och december[8]. Dessa underlag har dock inte granskats närmare av oss. Vi har även noterat att Förbundsdirektionen har tillställts[9] en årlig rapportering av visselblåsningar.

I 2022 års granskning lämnades följande rekommendation: Utveckla processen för den interna kontrollen. I den av förbundsdirektionen beslutade[10] handlingsplanen för revisionsrapporter framgår att processen ska ses över 2023. Vi har i vår granskning efterfrågat uppgift om vidtagna åtgärder med anledning av handlingsplanen och har fått följande information: Processen har setts över på det sättet att det skett förändringar i arbetssätt med oförändrad lydelse i styrdokumentet. Vi har under 2023 försökt att arbeta bredare med den initiala riskanalysen, det vill säga sammanställning av potentiella riskkällor. Vi strävar efter att också få till tydligare åtgärder för att motverka de framtagna riskerna.

Kommentar

Vår granskning har visat att det finns en internkontrollplan som är baserad på en riskanalys. Planen har vidare följts upp inom föreskriven tid.

Vi har noterat att direktionen beslutat om åtgärder för att utveckla processen för den interna kontrollen. Vi anser dock att processen fortsatt behöver utvecklas för att säkerställa att den interna kontrollen uppnår sina syften enligt direktionens policy för intern kontroll. Uppföljning av regelefterlevnad kan vi inte se ingår i planen för 2023. Av policyn framgår bland annat att "Med en god intern styrning och kontroll kan misstag förebyggas och oegentligheter upptäckas." Huruvida risken för oegentligheter har identifierats kan inte utläsas av oss, vare sig i riskbeskrivning eller i sammanfattande bedömning.

---

[6] 2023-06-28
[7] 2023-09-28
[8] 2023-12-15
[9] 2023-12-15, § 189
[10] 2023-09-28, § 136

5.7 Revisionell bedömning

Syftet med granskningen har varit att, utifrån en grundläggande granskningsinsats, bedöma om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Vi bedömer att verksamheten inte skötts på ett fullt ut ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen i huvudsak är tillräcklig.

Nedan framgår våra bedömningar för de enskilda revisionsfrågorna.

- Det finns en fungerande ekonomi- och verksamhetsstyrning i form av en mål- och resursplan samt verksamhetsplan.
- Det finns i huvudsak en fungerande budgetuppföljning inkl. uppföljning av verksamhetsmål. Vi har noterat att en plan för uppföljningsprocessen har tagits fram för år 2024 i enlighet med beslutad handlingsplan utifrån revisionens rapporter. Rapporteringen för 2023 motsvarar de krav som uttryckts i förbundsordningen. Vi har däremot inte identifierat att särskilda beslut fattats vid befarade väsentliga avvikelser avseende ekonomiskt eller verksamhetsmässigt resultat.
- Ekonomin är inte fullt tillfredsställande med anledning av betydande avvikelser mot budget. Avvikelserna finansieras genom utökade bidrag från medlemmarna. Betalningsförmågan har vidare i likhet med föregående år delvis varit svag. Det är därför viktigt att kontrollen över betalningsförmågan säkerställs.
- Verksamhetsmålen uppfylls inte på ett tillfredsställande sätt. En ökad måluppfyllelse mot föregående år har samtidigt noterats.
- Det finns en internkontrollplan som är baserad på en riskanalys och planen följs upp. Processen behöver dock säkerställa att internkontrollpolicyns syfte tillgodoses.
- Åtgärder har vidtagits med anledning av föregående års revision och den handlingsplan för ändamålet som direktionen beslutat om. Processen för den interna kontrollen behöver dock fortsatt utvecklas.

Rekommendationer

Nedan framgår våra främsta rekommendationer utifrån vår granskning.

- Utveckla processen för den interna kontrollen.
- Säkerställ att ändamålsenliga åtgärder vidtas i syfte uppnå verksamhetens mål och en resurseffektiv kollektivtrafik.

Birgitta Arnberg
Certifierad kommunal yrkesrevisor

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

Granskning av bokslut och årsredovisning

2023-12-31

Rapport

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

KPMG AB

2024-03-26

Antal sidor 6

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 1
1.1 Årsredovisningens räkenskaper 1
1.2 God ekonomisk hushållning 1
1.3 Balanskravsresultat 1
1.4 Rekommendationer 1

2 Bakgrund 2
2.1 Syfte och revisionsfrågor 2
2.2 Avgränsning 3
2.3 Revisionskriterier 3
2.4 Metod 4

3 Resultat av granskningen 5
3.1 Årsredovisningens räkenskaper 5
3.1.1 Bedömning 5
3.2 God ekonomisk hushållning 5
3.2.1 Bedömning 6
3.3 Balanskravsresultat 6
3.3.1 Bedömning 6
3.4 Övriga iakttagelser 7
3.4.1 Bedömning 7

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

1 Sammanfattning

Vi har av Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om förbundets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Nedan följer en sammanfattning av granskningens bedömningar och rekommendationer.

1.1 Årsredovisningens räkenskaper

Vi har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet.

1.2 God ekonomisk hushållning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Det innebär att resultatet inte är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som direktionen fastställt i budget 2023.

1.3 Balanskravsresultat

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet uppfylls.

1.4 Rekommendationer

I övrigt rekommenderar vi direktionen att:

- se över rutinerna för att attestera manuella bokföringsorders.
- säkerställa att avstämningar attesteras av annan än upprättaren.
- tillser att förändringar av behörigheter i bank alltid ska godkännas av två i förening.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

2 Bakgrund

Vi har av Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Förbundets revisorer ska enligt 12 kap. kommunallagen (2017:725) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som direktionen beslutat. Revisorerna ska vid granskning av årsredovisning pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisorernas revisionsberättelse.

Från och med den 1 januari 2023 ska årsredovisningen granskas enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Standarden ska tillämpas av de sakkunniga som utför räkenskapsrevision på uppdrag av förtroendevalda revisorer i kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Standarden består av:

- Ramverk
- Anvisningar för tillämpning i kommunal räkenskapsrevision av International Standards on Auditing (ISA) samt International Standard on Review Engagements (ISRE 2410) inklusive tillämpningsanvisning för granskning av drift-och investeringsredovisning (enligt ISA 501)
- Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper
- Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse

Följande moment regleras inte av standarden utan tillkommer, i enlighet med SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022:

- Granskningen av utfallet rörande verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning samt själva bedömningen av huruvida resultaten i årsredovisningen är förenliga med verksamhetsmålen samt de finansiella målen.
- Bedömning om kommunen efterlever balanskravet samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl omfattas inte av Standard för kommunal räkenskapsrevision.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om förbundets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

Granskningen av årsredovisningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året?
- Är förvaltningsberättelsens lagstadgade delar förenliga med årsredovisningens övriga delar?
- Har förvaltningsberättelsen upprättats i enlighet med LKBR?
- Har sammanställda räkenskaper konsoliderats i enlighet med LKBR?
- Är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål som direktionen beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning?
- Efterlever förbundet balanskravet och har eventuella negativa balanskravsresultat och åberopande av synnerliga skäl hanterats korrekt?

2.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar årsredovisningen per 2023-12-31. Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen, hade påverkat dennes bedömning av förbundet. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan förbund och verksamheter.

2.3 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för våra bedömningar avseende årsredovisningens räkenskaper bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR)

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning bygger vår bedömning även på:

- Interna regelverk och instruktioner
- Direktionsbeslut

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

2.4 Metod

Granskningarna har genomförts genom bland annat:

- Processgenomgång
- Stickprov och andra urvalsmetoder
- Dataanalys
- Kartläggning av IT-miljön
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Avstämning mot redovisningsregelverk
- Granskning av interna kontroller som är av relevans för upprättandet av de finansiella rapporterna
- Verifiering av årsredovisning mot huvudbok samt underlag för denna

Revisionens faser kan kategoriseras i Planering, Genomförande och Rapportering.

I planeringsfasen har vi haft inledande genomgång av villkoren för uppdraget, fastställande av vilka dokumentationskrav som finns, vem som bär ansvaret vid oegentligheter samt kommunikationen under revisionens gång. En viktig del i planeringsfasen är att identifiera risker, värdera riskernas utifrån allvarlighet och sannolikhet samt att identifiera lämpliga granskningsåtgärder.

Genomförandefasen har omfattat fortsatt planering då den interna kontrollen som har översiktligt granskats och de iakttagelser som gjorts i samband med denna granskning har beaktats i granskningen av årsbokslutet. Granskningen av den interna kontrollen tar sin utgångspunkt i kundens processer, bedömningar i redovisningen och finansiella ramverk. Förståelsen för de väsentliga processerna har dokumenterats och en bedömning kring risken för oegentligheter har gjorts. Vidare utgör IT-miljön en viktig del av förbundets verksamhet och en dokumenterad förståelse kopplat till detta område har ingått som en del av den interna kontrollen. Vi har skaffat oss en förståelse för den interna kontrollen för att identifiera lämpliga granskningsåtgärder men inte för att uttala oss om effektiviteten i kontrollerna/processerna.

En revisionsstrategi har bestämts utifrån den inledande planeringen och den förståelse som skaffats i samband med granskningen av den interna kontrollen. Andra delen av genomförandefasen har omfattat inhämtande av revisionsbevis genom granskning och dokumentation av:

- Balans- och resultaträkning
- Närståendetransaktioner
- Sammanställda räkenskaper
- Drift- och investeringsredovisningen
- Förvaltningsberättelse

Som en del i den avslutande fasen har vi inhämtat ett skriftligt uttalande enligt ISA 580. Det har inhämtats från de tjänstepersoner som har uppdraget att verkställa bokslutsprocessen och den interna kontrollen i förbundets redovisning, system och rutiner.

Granskningarna avser förbundets årsredovisning som avgetts av direktionen den 2024-03-22.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomiavdelningen och förbundsdirektören.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

3 Resultat av granskningen

Nedan redogörs för resultatet av granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

3.1 Årsredovisningens räkenskaper

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

3.1.1 Bedömning

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

3.2 God ekonomisk hushållning

Kommuner och regioner, inklusive kommunalförbund, ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2 - 6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunalförbund ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunalförbundets ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska direktionen i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av direktionen beslutade målen.

Av budgeten för år 2023 framgår att en god ekonomisk hushållning inte enbart innebär en budget i balans, utan även ett krav på att resurserna ska användas till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

Direktionen har i budgeten för år 2023 tre mål med betydelse för god ekonomisk hushållning:

- Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet
- Minskad negativ miljöpåverkan
- Resurseffektiv kollektivtrafik

Till respektive mål finns ett antal målsatta indikatorer.

Direktionen bedömer att målen vad gäller ”Resurseffektivt öka det kollektiva resandet” och ”Resurseffektiv kollektivtrafik” inte uppnås. Bedömningen baseras på redovisat utfall för indikatorerna per 2023-12-31.

Vad gäller målet ”Minskad negativ miljöpåverkan” är bedömningen att det uppfylls med vissa brister. Indikatorerna visar att tre av fyra mål är uppfyllda.

Direktionens sammantagna bedömning är att god ekonomisk hushållning inte nås för år 2023.

3.2.1 Bedömning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Det innebär att resultatet inte är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som direktionen fastställt i budget 2023.

3.3 Balanskravsresultat

Ett kommunalförbund ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Kommunalförbundet redovisar ett balankravsresultat på noll kronor. Det finns inget balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet uppfylls.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 5A447F60-F2C5-4A85-B8D7-1AFA3824EE62

3.4 Övriga iakttagelser

Vi har i vår granskning även noterat följande avvikelser:

- Det saknas en rutin för att attest av förbundets samtliga manuella bokföringsorders.
- Det saknas en rutin för attest av förbundets avstämningar.
- Förbundets attestinstruktion bör uppdateras och även innefatta attester för manuella bokföringsorders.
- Vi har noterat att chef för verksamhetsstöd kan för förbundets konton i Nordea ensam ändra behörigheter utan godkännande från någon annan.

3.4.1 Bedömning

Vi rekommenderar direktionen att se över rutinerna för att attestera manuella bokföringsorders.

Vi rekommenderar direktionen att säkerställa att avstämningar attesteras av annan än upprättaren.

Vi rekommenderar direktionen att tillse att förändringar av behörigheter i bank alltid ska godkännas av två i förening.

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:
Lars Skoglund
F2BE594B7DF141F...

Lars Skoglund

Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...

Lena Medin

Certifierad kommunal revisor

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

DocuSign

Certificate Of Completion

Envelope Id: 5A447F60F2C54A85B8D71AFA3824EE62
Status: Completed
Subject: Complete with DocuSign: KTM Rapport granskning av bokslut och årsredovisning 2023.pdf
Source Envelope:
Document Pages: 9
Signatures: 2
Certificate Pages: 2
Initials: 0
AutoNav: Enabled
EnvelopeId Stamping: Enabled
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna

Envelope Originator:
Marlene Olsson
PO Box 50768
Malmö, SE -202 71
marlene.olsson@kpmg.se
IP Address: 195.84.56.2

Record Tracking

Status: Original
3/26/2024 11:15:51 AM
Holder: Marlene Olsson
marlene.olsson@kpmg.se
Location: DocuSign

Signer Events	Signature	Timestamp
Lars Skoglund lars.skoglund@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: 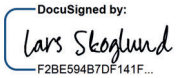 F2BE594B7DF141F... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 195.84.56.2	Sent: 3/26/2024 11:16:36 AM Viewed: 3/26/2024 11:17:32 AM Signed: 3/26/2024 11:17:49 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via DocuSign

Lena Medin lena.medin@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: 9CB391F9DD1D41B... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 195.198.110.76	Sent: 3/26/2024 11:16:35 AM Viewed: 3/26/2024 11:29:29 AM Signed: 3/26/2024 11:29:34 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via DocuSign

In Person Signer Events	Signature	Timestamp

Editor Delivery Events	Status	Timestamp

Agent Delivery Events	Status	Timestamp

Intermediary Delivery Events	Status	Timestamp

Certified Delivery Events	Status	Timestamp

Carbon Copy Events	Status	Timestamp

Witness Events	Signature	Timestamp

Notary Events	Signature	Timestamp

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Envelope Sent	Hashed/Encrypted	3/26/2024 11:16:36 AM
Certified Delivered	Security Checked	3/26/2024 11:29:29 AM
Signing Complete	Security Checked	3/26/2024 11:29:34 AM

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Completed	Security Checked	3/26/2024 11:29:34 AM

Payment Events	Status	Timestamps

DocuSign Envelope ID: 3E3BDD64-81FE-4207-BB00-9B977F7B5106

Det sakkunniga biträdets yttrande

Till revisorerna i Kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands Län (org.nr 222000-2923)

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands Län utfört revision och granskning av årsredovisningen enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* för år 2023-01-01–2023-12-31.

Våra uttalanden i detta yttrande är förenliga med innehållet i den revisionsrapport som har överlämnats till Kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands Läns förtroendevalda revisorer 2024-03-26.

Yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* för Kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands Län för år 2023-01-01–2023-12-31. Förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna har granskats enligt särskilda instruktioner.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands Läns finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört uppdraget enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Vårt ansvar enligt denna standard beskrivs närmare i avsnittet Det sakkunniga biträdets ansvar. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till Kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands Län.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information

Årsredovisningen innehåller också annan information än balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter och denna andra information återfinns på sidorna [C–D]. Det är direktionen som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna andra information och i vårt uppdrag ingår inte att genomföra en revision av denna information, men det är vårt ansvar att läsa den och överväga om den i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen och bedömer om den andra informationen verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldig att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Direktionens ansvar

Det är direktionen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt LKBR. Direktionen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Det sakkunniga biträdets ansvar

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna ett yttrande som en del av en revisionsrapport till de förtroendevalda revisorerna. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar.

Som del av en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av Kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands Läns interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i direktionens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt

DocuSign Envelope ID: 3E3BDD64-81FE-4207-BB00-9B977F7B5106

noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera de förtroendevalda revisorerna om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Det sakkunniga biträdets granskning av förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna

Det är direktionen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna och att dessa upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt ”Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse” och ”Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper” i *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen och de sammanställda räkenskaperna har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

Sundsvall enligt den digitala signaturen

KPMG AB

DocuSigned by:
Lars Skoglund
F2BE594B7DF141F...

Lars Skoglund

Auktoriserad revisor

DocuSign

Certificate Of Completion

Envelope Id: 3E3BDD6481FE4207BB009B977F7B5106
Status: Completed
Subject: Complete with DocuSign: Yttrande bokslut 2023 rent.pdf
Source Envelope:
Document Pages: 2
Signatures: 1
Envelope Originator:
Certificate Pages: 2
Initials: 0
Marlene Olsson
AutoNav: Enabled
PO Box 50768
EnvelopeId Stamping: Enabled
Malmö, SE -202 71
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
marlene.olsson@kpmg.se
IP Address: 195.84.56.2

Record Tracking

Status: Original
3/26/2024 11:25:58 AM
Holder: Marlene Olsson
marlene.olsson@kpmg.se
Location: DocuSign

Signer Events	Signature	Timestamp
Lars Skoglund lars.skoglund@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Lars Skoglund F2BE594B7DF141F... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 195.84.56.2	Sent: 3/26/2024 11:26:26 AM Viewed: 3/26/2024 11:29:06 AM Signed: 3/26/2024 11:29:13 AM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: fa798016-3c73-5592-ad82-ceee6f7ad9ba
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/26/2024 11:28:52 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via DocuSign

In Person Signer Events	Signature	Timestamp

Editor Delivery Events	Status	Timestamp

Agent Delivery Events	Status	Timestamp

Intermediary Delivery Events	Status	Timestamp

Certified Delivery Events	Status	Timestamp

Carbon Copy Events	Status	Timestamp

Witness Events	Signature	Timestamp

Notary Events	Signature	Timestamp

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Envelope Sent	Hashed/Encrypted	3/26/2024 11:26:26 AM
Certified Delivered	Security Checked	3/26/2024 11:29:06 AM
Signing Complete	Security Checked	3/26/2024 11:29:13 AM
Completed	Security Checked	3/26/2024 11:29:13 AM

Payment Events	Status	Timestamps

DocuSign Envelope ID: BA4199DB-C494-40AD-B44A-3AEB2F94EDCD

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Norrtåg AB, org. nr 556758-3496

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Norrtåg AB för år 2023.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Norrtåg ABs finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Norrtåg AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Övriga upplysningar

Revisionen av årsredovisningen för år 2022 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad den 15 mars 2023 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

DocuSign Envelope ID: BA4199DB-C494-40AD-B44A-3AEB2F94EDCD

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Norrtåg AB för år 2023.

Vi tillstyrker att bolagsstämman beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Norrtåg AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.
Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Umeå den dag som framgår av vår elektroniska signatur

KPMG AB

DocuSigned by:
Benjamin Henriksson
E59FBAE08B9249B...

Benjamin Henriksson

Auktoriserad revisor

DocuSign

Certificate Of Completion

Envelope Id: BA4199DBC49440ADB44A3AEB2F94EDCD
Status: Completed
Subject: Complete with DocuSign: 231231 Revisionsberättelse.pdf
Source Envelope:
Document Pages: 2
Signatures: 1
Envelope Originator:
Certificate Pages: 2
Initials: 0
Benjamin Henriksson
AutoNav: Enabled
PO Box 50768
EnvelopeId Stamping: Enabled
Malmö, SE -202 71
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
benjamin.henriksson@kpmg.se
IP Address: 195.84.56.2

Record Tracking

Status: Original
3/11/2024 12:27:24 PM
Holder: Benjamin Henriksson
benjamin.henriksson@kpmg.se
Location: DocuSign

Signer Events	Signature	Timestamp
Benjamin Henriksson benjamin.henriksson@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: Benjamin Henriksson E59FBAE08B9249B... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 195.84.56.2	Sent: 3/11/2024 12:27:58 PM Viewed: 3/11/2024 12:28:32 PM Signed: 3/11/2024 12:28:47 PM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: 56c04376-1069-5a35-80ff-7fbf3f779253
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/11/2024 12:28:22 PM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via DocuSign

In Person Signer Events	Signature	Timestamp

Editor Delivery Events	Status	Timestamp

Agent Delivery Events	Status	Timestamp

Intermediary Delivery Events	Status	Timestamp

Certified Delivery Events	Status	Timestamp

Carbon Copy Events	Status	Timestamp

Witness Events	Signature	Timestamp

Notary Events	Signature	Timestamp

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Envelope Sent	Hashed/Encrypted	3/11/2024 12:27:58 PM
Certified Delivered	Security Checked	3/11/2024 12:28:32 PM
Signing Complete	Security Checked	3/11/2024 12:28:47 PM
Completed	Security Checked	3/11/2024 12:28:47 PM

Payment Events	Status	Timestamps

Lekmannarevisorerna i
Norrtåg AB

2024-03-12

Till årsstämman för Norrtåg AB
(organisationsnummer 556758-3496)

Granskningsrapport år 2023

Vi, av fullmäktige i regionerna Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland Härjedalen, har granskat verksamheten i Norrtåg AB.

Styrelse ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisor har i uppdrag att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och fullmäktiges revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av bolagsstämman fastställda ägardirektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Styrelsen bedömer att verksamheten genomfördes i enlighet med det kommunala ändamålet och befogenheterna. Vi gör ingen annan bedömning.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att bolagets interna kontroll i huvudsak var tillräcklig.

Granskningsrapporten är digitalt signerad.

Mattias Sehlstedt
Lekmannarevisor

Bjarne Hald
Lekmannarevisor

Björn Hellqvist
Lekmannarevisor

Ann-Sofie Karlsson
Lekmannarevisor

Vi åberopar bifogad rapport: *Grundläggande granskning år 2023 av Norrtåg AB,* revisionskontoret Region Västerbotten.

Comfact Signature Referensnummer: 118625SE

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	BJARNE NIELSEN HALD
TITEL, ORGANISATION:	Lekmannarevisor, Norrtåg AB
TID:	2024-03-12 09:26:13 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_05e7d9c748a5ec7e913e83845d4c6981e1

NAMN:	MATTIAS SEHLSTEDT
TITEL, ORGANISATION:	Lekmannarevisor, Norrtåg AB
TID:	2024-03-12 14:49:20 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_08b8d12689885a585afeef102b8e353337

NAMN:	BJÖRN HELLQUIST
TITEL, ORGANISATION:	Lekmannarevisor, Norrtåg AB
TID:	2024-03-13 09:59:28 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_09cd6e475aeea9814ac1a31480abaa841c

NAMN:	ANN-SOFIE BIRGITTA KARLSSON
TITEL, ORGANISATION:	Lekmannarevisor, Norrtåg AB
TID:	2024-03-15 07:54:33 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_07ae10a2a09b617368eecc7bdb17353473

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2024-03-15 07:54:38 +01:00
Ref: 118625SE
www.comfact.se

Validera dokumentet | Användarvillkor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Bussgods i Västernorrland Aktiebolag, org. nr 556253-4940

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Bussgods i Västernorrland Aktiebolag för år 2023.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Bussgods i Västernorrland Aktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Bussgods i Västernorrland Aktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om beslut har fattats om att avveckla verksamheten.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Penneo document key: P07X1-GA08W-ITYED-QBFNQ-24VQU-25LDS

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Bussgods i Västernorrland Aktiebolag för år 2023 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Bussgods i Västernorrland Aktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.
Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Enligt datering för elektronisk signatur

KPMG AB

Lars Skoglund
Auktoriserad revisor

Penneo document key: P07X1-GA08W-ITYED-QBFNQ-24VQU-25LDS

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

LARS SKOGLUND
Auktoriserad revisor
Serienummer: 4087a0e16bc5e8[…]0e295fea14648
IP: 195.84.xxx.xxx
2024-05-08 11:33:38 UTC

Penneo dokumentnyckel: P07X1-GA08W-ITYED-QBFNQ-24VQU-25LDS

Detta dokument är digitalt signerat genom **Penneo.com.** Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet
Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>** Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på **https://penneo.com/validator**

Lekmannarevisor
i Bussgods i Västernorrland AB

Till årsstämman i Bussgods i Västernorrland AB

Organisationsnummer 556253-4940

Till direktionen i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Granskningsrapport för år 2023

Jag, av direktionen i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län utsedd lekmannarevisor, har granskat Bussgods i Västernorrland AB:s verksamhet.

Granskningen har utförts med stöd av sakkunniga.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och förbundets revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Bolaget redovisar ett negativt ekonomiskt resultat. Bolaget har endast delvis uppfyllt målsättningarna för verksamheten. Verksamhetsplanen antogs vidare av styrelsen först i december 2023.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet inte har skötts på ett helt ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll inte har varit tillräcklig. Jag bedömer att ett mer systematiskt arbete med intern kontroll behövs.

Åke Söderberg
Lekmannarevisor

Bilaga: Granskningspromemoria Lekmannarevision 2023 Bussgods Västernorrland AB

TeamEngine Document E-Sign ID: 0D0BB23E-B77A-4BB1-A801-B6EA93909555. Page 1 of 2.

Åke Söderberg
Date: 2024-05-15 09:49 CEST
Signed with Swedish BankID
Signed via account: ake@skidsta.se

DocuSign Envelope ID: A6E9A06A-79D5-4B33-AB2F-150EF13591C4

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Västernorrlands Läns Trafik AB, org. nr 556205-1101

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Västernorrlands Läns Trafik AB för år 2023.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Västernorrlands Läns Trafik ABs finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Västernorrlands Läns Trafik AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om beslut har fattats om att avveckla verksamheten.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

DocuSign Envelope ID: A6E9A06A-79D5-4B33-AB2F-150EF13591C4

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Västernorrlands Läns Trafik AB för år 2023 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman behandlar förlusten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Västernorrlands Läns Trafik AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.
Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Sundsvall 2024-03-28

KPMG AB

DocuSigned by:
Niklas Antonsson
746771022E4D4FE...

Niklas Antonsson

Auktoriserad revisor

DocuSign

Certificate Of Completion

Envelope Id: A6E9A06A79D54B33AB2F150EF13591C4
Status: Completed
Subject: Complete with DocuSign: Revisionsberättelse.pdf
Source Envelope:
Document Pages: 2
Signatures: 1
Envelope Originator:
Certificate Pages: 2
Initials: 0
Niklas Antonsson
AutoNav: Enabled
PO Box 50768
EnvelopeId Stamping: Enabled
Malmö, SE -202 71
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
niklas.antonsson@kpmg.se
IP Address: 195.84.56.2

Record Tracking

Status: Original
3/28/2024 12:33:20 PM
Holder: Niklas Antonsson
niklas.antonsson@kpmg.se
Location: DocuSign

Signer Events	Signature	Timestamp
Niklas Antonsson niklas.antonsson@kpmg.se KPMG AB Security Level: Email, Account Authentication (None)	DocuSigned by: 746771022E4D4FE... Signature Adoption: Pre-selected Style Using IP Address: 195.84.56.2	Sent: 3/28/2024 12:33:57 PM Viewed: 3/28/2024 12:35:08 PM Signed: 3/28/2024 12:35:17 PM

Authentication Details
Identity Verification Details:
Workflow ID: facedebc-e28d-4182-adbf-789fbd673b01
Workflow Name: DocuSign ID Verification
Workflow Description: The signer will need to identify themselves with a valid government ID.
Identification Method: Electronic ID
Type of Electronic ID: BankID Sweden
Transaction Unique ID: 0c67258b-eb81-54b7-9e46-a1c7195dd82c
Country or Region of ID: SE
Result: Passed
Performed: 3/28/2024 12:34:24 PM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via DocuSign

In Person Signer Events	Signature	Timestamp

Editor Delivery Events	Status	Timestamp

Agent Delivery Events	Status	Timestamp

Intermediary Delivery Events	Status	Timestamp

Certified Delivery Events	Status	Timestamp

Carbon Copy Events	Status	Timestamp

Witness Events	Signature	Timestamp

Notary Events	Signature	Timestamp

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Envelope Sent	Hashed/Encrypted	3/28/2024 12:33:57 PM
Certified Delivered	Security Checked	3/28/2024 12:35:08 PM
Signing Complete	Security Checked	3/28/2024 12:35:17 PM
Completed	Security Checked	3/28/2024 12:35:17 PM

Payment Events	Status	Timestamps

Lekmannarevisor
i Västernorrlands Läns Trafik AB

2024-03-25

Till årsstämman i Västernorrlands Läns Trafik AB

organisationsnummer 556205-1101

Till direktionen i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Granskningsrapport för år 2023

Jag, av direktionen i Kommunalförbundet Kollektivtrafiken i Västernorrlands län utsedd lekmannarevisor, har uppdraget att granska Västernorrlands Läns Trafik AB:s verksamhet.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorer ansvarar för att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen ska utförts enligt aktiebolagslagen och kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och av års/bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Med anledning av att bolaget är vilande har det inte funnits någon verksamhet eller styrning att granska eller uttala sig om.

2024-03-25

Ingemar Nilsson

Lekmannarevisor

Granskningsrapporten signeras med BankID av lekmannarevisor Ingemar Nilsson.

TeamEngine Document E-Sign ID: B59327E3-EA1A-4BCA-9B26-40A6CEF49A62. Page 1 of 2.

Ingemar Nilsson
Date: 2024-03-26 08:22 CET
Signed with Swedish BankID
Role: Förtroendevald revisor
Signed via account: ingemar.nilsson@rvn.se

TeamEngine E-Signing

Till kommunfullmäktige i Örnsköldsvik, Sollefteå, Kramfors, Härnösand, Timrå, Sundsvall och Ånge samt Region Västernorrland

Kopia till: Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Revisionsberättelse för år 2023

Vi, av regionfullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (org nr 222000-2923) av dess direktion.

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, förbundsordningen och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vi bedömer att verksamheten inte har bedrivits på ett fullt ut ändamålsenligt sätt eftersom få av förbundets mål har uppnåtts. Vi bedömer sammantaget att verksamheten inte har bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Förbundets nettokostnader översteg budgeten med 33,7 mnkr.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att den interna kontrollen i huvudsak har varit tillräcklig. Processen för den interna kontrollen behöver dock utvecklas, liksom vissa rutiner avseende förbundets redovisning.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som direktionen har uppställt.

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Vi åberopar bifogade rapporter.

Den 26 mars 2024

Åke Söderberg Ingemar Nilsson Björn Hellquist

Revisionsberättelsen signeras med BankID av Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns revisorer Åke Söderberg, Ingemar Nilsson och Björn Hellquist.

TeamEngine Document E-Sign ID: 90CA2A92-590C-4353-A4C9-A843B15E8449. Page 1 of 3.

TeamEngine E-Signing

Bilagor:

Bilaga 1 Granskning av delårsrapport per 2023-08-31

Bilaga 2 Grundläggande granskning år 2023

Bilaga 3 Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31

Bilaga 4 Revisionsberättelse 2023, Norrtåg AB

Bilaga 5 Granskningsrapport 2023 Norrtåg AB

Bilaga 6 Revisionsberättelse 2023, Bussgods i Västernorrland AB

Bilaga 7 Granskningsrapport 2023, Bussgods i Västernorrland AB

Bilaga 8 Revisionsberättelse 2023, Västernorrlands Läns Trafik AB

Bilaga 9 Granskningsrapport 2023, Västernorrlands Läns Trafik AB

Bilaga 10 Revisionsberättelse 2023, AB Transitio

Bilaga 11 Granskningsrapport 2023, AB Transitio

TeamEngine Document E-Sign ID: 90CA2A92-590C-4353-A4C9-A843B15E8449. Page 2 of 3.

Åke Söderberg
Åke Söderberg
Date: 2024-03-26 13:21 CET
Signed with Swedish BankID
Signed via account: ake@skidsta.se

Ingemar Nilsson
Ingemar Nilsson
Date: 2024-03-26 16:29 CET
Signed with Swedish BankID
Role: Förtroendevald revisor
Signed via account: ingemar.nilsson@rvn.se

Björn Hellquist
Björn Hellquist
Date: 2024-03-26 19:31 CET
Signed with Swedish BankID
Role: Revisor
Signed via account: bjorn.hellquist49@gmail.com

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-04-17

Dnr
KS/2024-000137

Kommunstyrelseförvaltningen
Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Ansvarsfrihet 2023 - Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att i enlighet med revisionens förslag bevilja förbundsdirektionen i Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen och de enskilda förtroendevalda i densamma ansvarsfrihet för år 2023.

Beskrivning av ärendet

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen ansvarar för medlemskommunernas skyldigheter enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt kommunernas krav enligt Lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor. Förbundet styrs av en direktion som består av sex ledamöter och sex ersättare jämt fördelat mellan medlemskommunerna Härnösand, Kramfors och Sollefteå. Direktionen utses av medlemskommunernas fullmäktige som även beslutar om ansvarsfrihet.

Förbundsdirektionen har upprättat och fastställt årsredovisning för år 2023. Årsredovisningen är granskad av auktoriserade revisorer. De förtroendevalda revisorerna har tillstyrkt att respektive medlemskommuns fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda medlemmarna i densamma.

Socialt perspektiv
Ärendet handlar om formalia som inte har någon social påverkan.

Ekologiskt perspektiv
Ärendet har ingen anknytning till natur eller miljö.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv
Bestämmelser om revisionsberättelse och ansvarsfrihet avseende kommunalförbund med direktion finns i Kommunallagen (2017:725) 9 kap 13 §. Årsredovisningen ska fastställas av direktionen innan medlemmarnas fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet senast vid utgången av juni månad året efter det som revisionen avser. Revisorerna i förbundet lämnar efter upprättad årsredovisning sin revisionsberättelse till respektive medlemskommuns fullmäktige.

Beslutsunderlag

Revisionsberättelse RST HKÅ med bilagor

Revisionsrapport ”Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31” – Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen

Årsredovisning 2023 Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen

Petra Werner
Chef kanslienheten

Johanna Laine
Kommunsekreterare

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

Granskning av bokslut och årsredovisning

2023-12-31

Rapport

Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen

KPMG AB

2024-03-21

Antal sidor 7

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 1
1.1 Årsredovisningens räkenskaper 1
1.2 God ekonomisk hushållning 1
1.3 Balanskravsresultat 1
1.4 Rekommendationer 1

2 Bakgrund 2
2.1 Syfte och revisionsfrågor 2
2.2 Avgränsning 3
2.3 Revisionskriterier 3
2.4 Metod 4

3 Resultat av granskningen 4
3.1 Årsredovisningens räkenskaper 5
3.1.1 Bedömning 5
3.2 God ekonomisk hushållning 5
3.2.1 Bedömning 6
3.3 Balanskravsresultat 6
3.3.1 Bedömning 7
3.4 Övriga iakttagelser 7
3.4.1 Bedömning 8

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

1 Sammanfattning

Vi har av revisorer i Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen fått uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om kommunalförbundets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Nedan följer en sammanfattning av granskningens bedömningar och rekommendationer.

1.1 Årsredovisningens räkenskaper

Vi har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet.

1.2 God ekonomisk hushållning

Direktionen har rapporterat att fyra mål är uppfyllda, ett delvis är uppfyllt samt två uppfylls inte. Det framgår inte av verksamhetsplanen vilken måluppfyllelse som krävs för att verksamheten ska bedömas ha en god ekonomisk hushållning.

Vi konstaterar att avrapporteringen av mål och i årsredovisningen saknar tillräcklig tydlighet, struktur och helhet och som en följd av detta är det inte möjligt för oss att fullt ut bedöma om resultatet är förenligt med de mål som direktionen beslutat.

1.3 Balanskravsresultat

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte uppfylls. Vi bedömer att de synnerliga skäl som åberopas i årsredovisningen, för att inte reglera det negativa balanskravsresultatet, är väl motiverade och beaktar kravet om god ekonomisk hushållning.

1.4 Rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi direktionen att:

- i budgeten tydliggöra vad som ska uppnås för att god ekonomisk hushållning ska anses ha uppnåtts
- att lämna en sammanfattande bedömning kring om god ekonomiska hushållning uppnås per 2023-12-31.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

2 Bakgrund

Vi har av kommunalförbundet Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalens revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Förbundets revisorer ska enligt 12 kap. kommunallagen (2017:725) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska vid granskning av årsredovisning pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisorernas revisionsberättelse.

Från och med den 1 januari 2023 ska årsredovisningen granskas enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Standarden ska tillämpas av de sakkunniga som utför räkenskapsrevision på uppdrag av förtroendevalda revisorer i kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Standarden består av:

- Ramverk
- Anvisningar för tillämpning i kommunal räkenskapsrevision av International Standards on Auditing (ISA) samt International Standard on Review Engagements (ISRE 2410) inklusive tillämpningsanvisning för granskning av drift-och investeringsredovisning (enligt ISA 501)
- Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse

Följande moment regleras inte av standarden utan tillkommer, i enlighet med SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022:

- Granskningen av utfallet rörande verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning samt själva bedömningen av huruvida resultaten i årsredovisningen är förenliga med verksamhetsmålen samt de finansiella målen.
- Bedömning om kommunen efterlever balanskravet samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl omfattas inte av Standard för kommunal räkenskapsrevision.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om förbundets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

Granskningen av årsredovisningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året?
- Är förvaltningsberättelsens lagstadgade delar förenliga med årsredovisningens övriga delar?
- Har förvaltningsberättelsen upprättats i enlighet med LKBR?
- Är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål som direktionen beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning?
- Efterlever förbundet balanskravet och har eventuella negativa balanskravsresultat och åberopande av synnerliga skäl hanterats korrekt?

2.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar årsredovisningen per 2023-12-31. Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

2.3 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för våra bedömningar avseende årsredovisningens räkenskaper bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR)

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning bygger vår bedömning även på:

- Interna regelverk och instruktioner
- Direktionsbeslut

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

2.4 Metod

Granskningarna har genomförts genom bland annat:

- Processgenomgång
- Stickprov och andra urvalsmetoder
- Dataanalys
- Kartläggning av IT-miljön
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Avstämning mot redovisningsregelverk
- Granskning av interna kontroller som är av relevans för upprättandet av de finansiella rapporterna
- Verifiering av årsredovisning mot huvudbok samt underlag för denna

Revisionens faser kan kategoriseras i Planering, Genomförande och Rapportering.

I planeringsfasen har vi haft inledande genomgång av villkoren för uppdraget, fastställande av vilka dokumentationskrav som finns, vem som bär ansvaret vid oegentligheter samt kommunikationen under revisionens gång. En viktig del i planeringsfasen är att identifiera risker, värdera riskernas utifrån allvarlighet och sannolikhet samt att identifiera lämpliga granskningsåtgärder.

Genomförandefasen har omfattat fortsatt planering då den interna kontrollen som har översiktligt granskats och de iakttagelser som gjorts i samband med denna granskning har beaktats i granskningen av årsbokslutet. Granskningen av den interna kontrollen tar sin utgångspunkt i kundens processer, bedömningar i redovisningen och finansiella ramverk. Förståelsen för de väsentliga processerna har dokumenterats och en bedömning kring risken för oegentligheter har gjorts. Vidare utgör IT-miljön en viktig del av förbundets verksamhet och en dokumenterad förståelse kopplat till detta område har ingått som en del av den interna kontrollen. Vi har skaffat oss en förståelse för den interna kontrollen för att identifiera lämpliga granskningsåtgärder men inte för att uttala oss om effektiviteten i kontrollerna/processerna.

En revisionsstrategi har bestämts utifrån den inledande planeringen och den förståelse som skaffats i samband med granskningen av den interna kontrollen. Andra delen av genomförandefasen har omfattat inhämtande av revisionsbevis genom granskning och dokumentation av:

- Balans och resultaträkning
- Närståendetransaktioner
- Drift- och investeringsredovisningen
- Förvaltningsberättelse

Som en del i den avslutande fasen har vi inhämtat ett skriftligt uttalande enligt ISA 580. Det har inhämtats från den tjänsteperson som har uppdraget att verkställa bokslutsprocessen och den interna kontrollen i förbundets redovisning, system och rutiner.

Granskningarna avser förbundets årsredovisning som avgetts av förbundsdirektionen den 2024-03-21.

Rapporten är faktakontrollerad av räddningschef och ekonomiavdelningen.

3 Resultat av granskningen

Nedan redogörs för resultatet av granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

3.1 Årsredovisningens räkenskaper

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

Vi har noterat att ett av hyresavtalen för finansiell leasing har gått ut under året, ny bedömning avseende finansiella leasing kommer enligt uppgift att göras under år 2024.

Vidare har vi noterat att beslutet om återbetalning till medlemmarna som fattades år 2022 har verkställts under året och att återbetalningen redovisats som en minskning av medlemsbidraget för år 2023. Vi anser att återbetalningen borde redovisas som en jämförelsestörande post i förbundets räkenskaper.

3.1.1 Bedömning

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, utöver vad som noteras ovan avseende återbetalning av medlemsbidraget, upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

3.2 God ekonomisk hushållning

Kommuner och regioner, samt kommunalförbund, ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunalförbund ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Direktionen för Räddningstjänsten i Höga Kusten Ådalen har fastställt tre finansiella mål och fyraverksamhetsmål. Se vidare direktionens måluppföljning på sidorna 16 – 21 i årsredovisningen.

Finansiella mål

- *Att resultatet ska uppgå till minst 0,01% av omsättningen – uppfylls ej*
- *Årets avskrivningar ska inte överskrida budgeterad avskrivning – uppfylls*
- *Årets investeringar ska göras med eget kapital – uppfylls*

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

Direktionen bedömer att två av de tre finansiella målen uppfylls.

Verksamhetsmål:

Direktionen bedömer att de två verksamhetsmål, utbildning och träffar med barn och ungdomar, uppnås. Målet vad gäller tillsyner uppnås inte. Vad gäller målet om att 100 % av inkommande larm som definieras som räddningstjänst ska rendera i en insats uppnås delvis. Orsaken förklaras med att kapaciteten inte räckte till och att prioriteringar behövde göras i samband med insatser.

Sammantagen bedömning

Det framgår inte i verksamhetsplanen vilken måluppfyllelse som krävs för att god ekonomisk hushållning ska anses ha uppnåtts.

Direktionens bedömning är att de resurser som förbundet förfogar över har använts på ett effektivt och bra sätt.

3.2.1 Bedömning

Vi konstaterar att avrapporteringen av mål och i årsredovisningen saknar tillräcklig tydlighet, struktur och helhet och som en följd av detta är det inte möjligt för oss att fullt ut bedöma om resultatet är förenligt med de mål som direktionen beslutat. Det eftersom det saknas en sammantagen bedömning utifrån målen kopplat till god ekonomisk hushållning och att det i budgeten saknas en tydlighet om vad som ska uppnås.

Vi rekommenderar direktionen att i budgeten tydliggöra vad som ska uppnås för att god ekonomisk hushållning ska anses ha uppnåtts samt lämnar en sammanfattande bedömning kring om god ekonomiska hushållning uppnås per 2023-12-31.

3.3 Balanskravsresultat

Ett kommunalförbund ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Balanskravsutredningen presenteras i årsredovisningen under avsnitt 2.8. Det utgående balanskravsresultatet uppgår till – 15,8 mnkr.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

De poster som hänvisas till är

Återbetalning av medlemsintäkter	10,0 mnkr
Pensionskostnader	2,6 mnkr
Övriga kostnadsökningar på grund av räddningsinsatser, konsultkostnader och pris och hyreshöjningar	3,2 mkr

Direktionen avser att inte återställa ovanstående balanskravsunderskott med hänvisning till synnerliga skäl som motiveras av god ekonomisk ställning. Av motiveringen framgår att förbundets ekonomiska ställning är god, med eget kapital på 24 mnkr och likvida medel 36 mnkr. Bedömningen är att även efter årets underskott så kommer den ekonomiska ställningen vara god.

3.3.1 Bedömning

Med synnerliga skäl avses enligt förarbetena fall där ett frångående från kravet att återställa det egna kapitalet är mycket väl motiverat. Det grundläggande kravet är att de åtgärder som kommunalförbundet rent allmänt vidtar måste vara förenliga med god ekonomisk hushållning.

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte uppfylls. Vi bedömer att de synnerliga skäl som åberopas i årsredovisningen, för att inte reglera det negativa balanskravsresultatet, är väl motiverade och beaktar kravet om god ekonomisk hushållning.

3.4 Övriga iakttagelser

Vi har i vår granskning även noterat följande avvikelser:

- Det saknas en rutin för att attestera lönerevisionshandlingarna och även en kontroll för att tillse att förändringar blivit korrekt hanterade i lönesystemet.
- Manuella verifikat attesteras av företrädare inom kommunen och inte av ansvariga hos förbundet. Vi anser att förbundet bör se över sin rutin så att attest sker av ansvariga på förbundet.
- Under året har ett nytt affärssystem införts vilket föranlett att avstämningar inte skett löpande.
- Förbundet har inte i tid lämnat årsredovisningen till oss för granskning.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

3.4.1 Bedömning

Vi rekommenderar direktionen att säkerställa att det finns tydliga rutiner för attest av löneförändringar.

Vi rekommenderar direktionen att se över rutinerna för att attestera manuella bokföringsorders samt attestordningen.

Vi rekommenderar att rutin för löpande avstämning återinförs och att attest av avstämningarna sker.

Vi rekommenderar att förbundet framåt följer upprättade tidplaner.

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:
Marlene Olsson
0BAC8DCCDEFE4CE...

Marlene Olsson

Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...

Lena Medin

Certifierad kommunal revisor

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

Granskning av systematiskt arbetsmiljöarbete

Rapport
Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen

KPMG AB
2023-10-06
Antal sidor 14
Antal bilagor 1

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen
Granskning av systematiskt arbetsmiljöarbete

2023-10-06

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 3

2 Bakgrund 4

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning 4

2.2 Revisionskriterier 5

2.3 Metod 5

3 Resultat av granskningen 6

3.1 Roll- och ansvarsfördelning 6

3.2 Mål, styrdokument och riktlinjer 8

3.3 Undersökningar av arbetsförhållanden 10

3.4 Uppföljning och återrapportering 14

4 Slutsats och rekommendationer 16

A Bilagor 19

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

1 Sammanfattning

KPMG har av revisorerna i Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen fått i uppdrag att granska det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Syftet med granskningen är att bedöma om direktionen bedriver ett tillfredsställande systematiskt arbetsmiljöarbete inom förbundet.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att direktionen inte bedriver ett tillräckligt tillfredsställande systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) inom förbundet.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi förbundsdirektionen att:

— Säkerställa att roll- och ansvarsfördelningen för det systematiska arbetsmiljöarbetet tydliggörs genom dokumenterad uppgiftsfördelning, se avsnitt 3.1.1.

— Tillse att konkreta arbetsmiljömål för förbundet som helhet och för respektive verksamhet årligen tas fram och följs upp inom ramen för den årliga uppföljningen av SAM, se avsnitt 3.2.1.

— Följa upp att pågående arbete med att aktualisera och revidera nuvarande arbetsmiljöpolicy och tillhörande dokument kopplade till det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs, se avsnitt 3.2.1

— Säkerställa att samtliga medarbetare är medvetna om alla relevanta delar av arbetsmiljöarbetet och att kompetensutvecklande insatser inom området ges kontinuerligt, se avsnitt 3.2.1.

— Säkerställa att undersökningar av arbetsmiljön årligen genomförs och fångar in samtliga delar av arbetsmiljön samt är likvärdig över hela förbundet, se avsnitt 3.3.1.

— Tillse att riskanalyser regelbundet genomförs och dokumenteras skriftligt, se avsnitt 3.3.1. Riskbedömningarna bör omfatta både fysiska, sociala och organisatoriska aspekter avseende arbetsmiljön.

— Säkerställa att åtgärder som inte kan genomföras omedelbart dokumenteras i en skriftlig handlingsplan, se avsnitt 3.3.1.

— Följa upp att rutinen för att rapportera tillbud och arbetsskador i högre grad efterlevs och kommuniceras med medarbetarna för att säkerställa att alla tillbud och arbetsskador anmäls, utreds och följs upp, se avsnitt 3.3.1.

— Tillse att uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet årligen genomförs och är politiskt förankrad, se avsnitt 3.4.1.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

2 Bakgrund

KPMG har av revisorerna i Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen fått i uppdrag att granska det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete är viktigt för att såväl förebygga som upptäcka och åtgärda arbetsmiljöbrister i tid. I takt med att den fysiska arbetsmiljön har förbättrats, har även den psykosociala arbetsmiljön kommit allt mer i fokus.

Av Arbetsmiljöverkets föreskrift (AFS 2001:1) om Systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM), framgår arbetsgivarens ansvar för att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Arbetsgivaren ska regelbundet undersöka arbetsförhållanden och bedöma risker, denna riskbedömning ska dokumenteras skriftligt. Vid incidenter ska arbetsgivaren utreda orsaker för att förebygga upprepning.

Revisorerna bedömer i sin risk- och väsentlighetsanalys att konsekvenserna av ett bristande arbetsmiljöarbete kan få stora konsekvenser för organisationens förmåga att attrahera och behålla kompetens, samt förbundets förmåga att upprätthålla god kvalitet och tillfredsställande utveckling.

Med anledning av ovanstående drar kommunalförbundets revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att området behöver granskas.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syfte är att bedöma om direktionen bedriver ett tillfredsställande systematiskt arbetsmiljöarbete inom förbundet.

Granskningen avser att besvara följande revisionsfrågor:

- Finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning och organisation för det systematiska arbetsmiljöarbetet?
- Finns mål och styrdokument som är vägledande för förbundets arbetsmiljöarbete?
- Görs regelbundna undersökningar av arbetsmiljön?
  - Utarbetas handlingsplaner på övergripande nivå och ute i verksamheten?
- Följs genomförda åtgärder upp, utvärderas och återrapporteras till direktionen?

Granskningen är avgränsad till verksamhetsåret 2023.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

2.2 Revisionskriterier

Vi ska bedöma om förbundet uppfyller:

— Kommunallagen 6 kap. 6 §

— Arbetsmiljölag (1977:725)

— AFS[1] 2001:1

— Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

I bilaga 1 finns en sammanställning av tillämpliga lagrum och arbetsmiljöföreskrifter enligt ovan.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av bland annat verksamhetsplan, förbundsdirektionsreglemente, förbundsordning, arbetsmiljöpolicy, riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete, övriga riktlinjer och rutiner som berör SAM inklusive årshjul och protokoll.

- Intervjuer med räddningschef, personalsamordnare, urval av enhetschefer, skyddsombud och fackliga ombud samt förbundsdirektionens presidium.

Samtliga intervjuade har givits möjlighet till att faktakontrollera rapporten.

[1] Arbetsmiljöverkets föreskrifter

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

3 Resultat av granskningen

3.1 Roll- och ansvarsfördelning

Förbundsdirektionens reglemente[2] tydliggör att direktionen är förbundets personalpolitiska och personaladministrativa organ. Direktionen är ansvarig för att utforma och utveckla förbundets personal- och lönepolitik, för ledarförsörjning och ledarutveckling, personalutveckling, arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård och jämställdhetsfrågor.

Enligt förbundsordningen[3] åligger det särskilt förbundet att bland annat aktivt verka för och samordna förebyggande verksamhet inom förbundets ansvarsområde, ansvara för tillsyn av enskilda att de uppfyller sina skyldigheter enligt lagen om skydd mot olyckor samt ansvara för undersökning av olycksorsak, förlopp och insats.

Enligt intervjuerna ingår räddningschef, fem enhetschefer samt två medarbetare med HR-funktioner från avdelningen internt stöd i ledningsgruppen. Ledningsgruppen syftar till att utgöra stöd till räddningschefen och främja en förbundsövergripande ledning och styrning i samtliga enheter. Enhetschefer har möjlighet att lyfta ärenden i gruppen för vidare diskussion och eventuellt beslut om åtgärder. Ledningsgruppen sammankallas vanligtvis vid flertal tillfällen per månad. Fyra av fem enhetschefer arbetar även operativt i organisationen.

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Av riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete[4] framgår fördelning[5] av arbetsmiljöuppgifter och ansvar mellan direktionen, central samverkan, räddningschef, produktionschef, processchef, ansvarig RIB-organisation (räddningstjänstpersonal i beredskap), stationsansvarig RIB, skyddsombud och övriga anställda. Enligt riktlinjen ska direktionen fördela uppgifter till räddningschef som i sin tur fördelar till processchef respektive produktionschef utifrån behov, befogenheter och kompetens. Produktionschef fördelar uppgifter vidare till styrkeledare och ansvarig RIB. Ansvarig för RIB kan fördela uppgifter vidare till stationsansvarig RIB. Enligt uppgift är ”produktionschef”, ”processchef” och ”ansvarig RIB-organisation” inte längre aktuella benämningar. Se figur 1 nedan för en uppdaterad organisationskarta.

---

[2] Daterad 2008-01-01

[3] Daterad 2008-01-01

[4] Central samverkan 2015-02-09

[5] Dokumentationen hänvisar till delegering av arbetsmiljöuppgifter och ansvar

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

Figur 1. Organisationskarta.

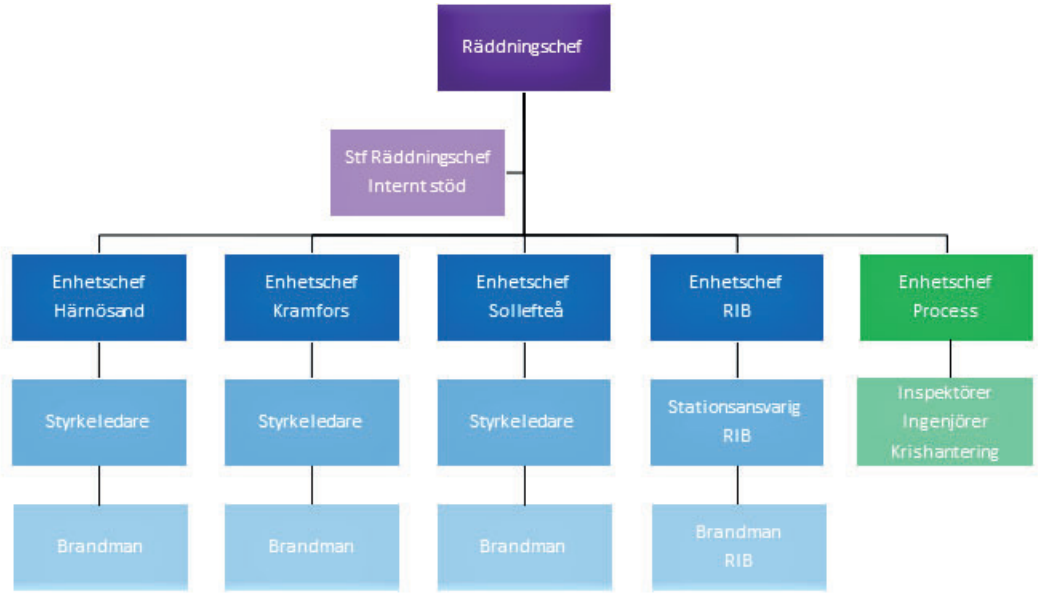

Riktlinjen för systematiskt arbetsmiljöarbete innehåller även blanketter för fördelning samt returnering av arbetsmiljöuppgifter.

Av intervju framgår att ingen av enhetscheferna har tilldelats skriftlig fördelning av arbetsmiljöuppgifter, däremot uppges att de utför beskrivna åtgärder i praktiken. Vid intervju framgår att enhetscheferna till stor del är medvetna om vilka arbetsmiljöuppgifter de förväntas genomföra men att det skulle underlätta om detta var fastställt i skriftlig dokumentation. På motsvarande sätt har räddningschefen inte mottagit någon fördelning av arbetsmiljöuppgifter från direktionen.

Av riktlinjen framgår att räddningschef bär ansvar för att handlingsplaner upprättas, att åtgärder dokumenteras, att det finns en lämplig arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet samt att säkerställa att arbetsmiljöuppgifter fördelas på ett sådant sätt att det framgår tydligt vem i organisationen som bär ansvar för en specifik uppgift. Enligt riktlinjen bär produktionschef ansvar för att upprätta en plan för arbetsmiljöarbetet i samband med mål och budget, att arbetsmiljöarbetet dokumenteras, att arbetsmiljöförbättringar samt arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet tilldelas tillräckliga resurser i budget samt för att arbetsmiljöronder genomförs. Ansvarig för RIB-organisationen ansvarar för att arbetsmiljöronder på RIB-stationer genomförs samt för att arbetsmiljöarbetet dokumenteras på ett lämpligt sätt. Stationsansvariga RIB är bland annat ansvariga för att arbetsskada, avvikelser och allvarlig olycka rapporteras.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

Riktlinjen gör gällande att central samverkan ska följa arbetets genomförande samt följa utveckling i frågor som till exempel företagshälsovård, handlingsplaner avseende arbetsmiljö, upplysning och utbildning avseende arbetsmiljöfrågor samt styrande och stödjande dokument. Av intervjuer framgår att det bedrivs ett samverkansarbete på olika nivåer i organisationen enligt avtalet, men att det är i behov av revidering.

3.1.1 Bedömning

Vi bedömer att det saknas en systematiserad och dokumenterad roll- och ansvarsfördelning för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Av förbundsdirektionens reglemente framgår att direktionen är förbundets personalpolitiska och personaladministrativa organ och är ansvarig för att bland annat utforma och utveckla förbundets personal- och lönepolitik samt ansvara för arbetsmiljöfrågor. Vidare beskrivs i bland annat förbundsordningen och riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete hur fördelning av arbetsmiljöuppgifter ska gå till. Vi bedömer dock inte att det följs i praktiken då det för samtliga ledningsfunktioner saknas skriftliga uppgiftsfördelningar från direktionen och ner i chefsleden.

Vi understryker att i kommentarerna till AFS 2001:1 klargörs att uppgiftsfördelning inte innebär att delegera ansvar. Arbetsmiljöansvaret ligger i juridisk mening alltid kvar på arbetsgivaren som ska se till att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs enligt lagar och föreskrifter. Dock är det nödvändigt att arbetsgivaren *fördelar* uppgifter i arbetsmiljöarbetet för att därigenom kunna uppfylla sitt ansvar enligt lagar och föreskrifter. Vi anser att skriftlig dokumentation av fördelningen av arbetsmiljöuppgifter är en nödvändig förutsättning för att bedriva ett strategiskt och systematiskt arbetsmiljöarbete. Mot bakgrund av gällande föreskrifter bedömer vi att nuvarande riktlinjer behöver ändras så det tydliggörs att det avser fördelning av arbetsmiljöuppgifter och inte delegering.

3.2 Mål, styrdokument och riktlinjer

Arbetsmiljöpolicyn[6] tydliggör att den övergripande målsättning för arbetsmiljöarbetet är skapa en arbetsplats som upplevs utvecklande och stimulerande för alla medarbetare där risker för arbetsskador och arbetsrelaterad ohälsa förebyggs. Vidare anges ansvarsfördelning mellan arbetsgivare, ledning och medarbetare. Policyn beskriver vidare utvalda strategier för att arbeta mot områdesspecifika arbetsmiljömål, däribland tillräcklig kunskapsnivå, ändamålsenlig delegationsordning och reducering av risker för psykiska och fysiska skador i arbetet. Vidare anges att de arbetsmiljörelaterade åtgärder som genomförs ska följas upp löpande under året parallellt med övrig

[6] Förbundsdirektionen 2014-11-27

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

verksamhetsuppföljning. Resultatet ska sammanställas i årsredovisningen. Av intervju framgår att nuvarande policy är i behov av revidering och att en ny arbetsmiljöpolicy är under framtagande och förväntas att bli fastställd av förbundsdirektionen under år 2023.

I direktionens verksamhetsplan för 2023[7] anges sju mål, fyra verksamhetsmässiga och tre ekonomiska. Planen anger att arbetet med jämställdhet och diskrimineringsgrunderna ska intensifieras under året. Vi kan dock inte se att arbetsmiljörelaterade frågor eller det systematiska arbetsmiljöarbetet berörs direkt i angivna mål/verksamhetsplanen.

Riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete[8] anger djupare beskrivningar av det systematiska arbetsmiljöarbetet utifrån processerna undersöka, riskbedöma, åtgärda och kontrollera. Enligt riktlinjen ska det finnas skriftligt dokumenterade rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vidare framgår att nyanställda och medarbetare med förändrade arbetsuppgifter ska informeras om arbetet för att kunna bedriva sitt eget arbete utan risk för ohälsa och olycksfall.

Riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete gör gällande att arbetsgivare är ansvarig för att medarbetare har de kunskaper som krävs för att utföra sitt arbete utan risk för ohälsa och olycksfall. Introduktionen ska bland annat tillgodose medarbetare den trygghet som är en förutsättning för att denne ska kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett effektivt och säkert sätt. Enligt riktlinje för introduktion[9] ska varje nyanställd introduceras med hjälp av en individuell checklista samt tilldelas en ”fadder”. Av checklistan som anges i riktlinjen framgår att nyanställda ska informeras om bland annat förbundets riktlinjer och instruktioner. Enligt uppgift går närmsta chef igenom riktlinjer och rutiner vid introduktionen. Vi har inte kunnat verifiera att alla nyanställda tilldelas en fadder och att introduktionen sker enligt rutinen.

Vid intervju vidhålls av såväl chefer, fackliga ombud som personalfunktioner att nuvarande styrande dokument relaterade till systematiskt arbetsmiljöarbete är i behov av revidering och inte gås igenom löpande.

3.2.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i vissa delar finns mål och styrdokument som är vägledande för förbundets arbetsmiljöarbete. Vi kan konstatera att det anges förbundsövergripande målsättningar och metoder för att uppnå dessa målsättningar i arbetsmiljöpolicyn.

---

[7] Förbundsdirektionen 2022-12-15, § 6.

[8] Central samverkan 2015-02-09

[9] Central samverkan 2015-02-09

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

Däremot anser vi att målsättningar avseende arbetsmiljöarbete bör vara mätbara och knytas till indikatorer i till exempel årliga verksamhetsplaner och budget. Att bryta ner övergripande arbetsmiljömål på enhetsnivå tillför även möjligheten till att anpassa övergripande målsättningar till lokala förutsättningar och identifierade risker och behov. Vi bedömer dock att arbetsmiljöpolicyn och riktlinjen för systematiskt arbetsmiljöarbete samt stödjande dokument är i behov av revidering och inte bedöms vara ett fullt levande dokument. Vi ser positivt på att en ny arbetsmiljöpolicy är under framtagande.

Sammantaget bedömer vi att det saknas tillräckliga och aktualiserade styrande och stödjande dokument för att säkerställa att medarbetare blir informerade om alla relevanta delar av arbetsmiljöarbetet och att dokumenten gås igenom regelbundet.

3.3 Undersökningar av arbetsförhållanden

Arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal

Av riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete framgår vad syftet med arbetsplatsträffar ska vara, hur de ska planeras och genomföras samt att de ska genomföras minst tre gånger per år. Arbetsmiljöhandbok[10] anger att arbetsplatsträffar ska genomföras minst en gång i månaden. Riktlinjen för systematiskt arbetsmiljöarbetet anger vidare att arbetsplatsträffar ska anslås senast sju dagar innan genomförande och ärenden ska anmälas till ansvarig chef. Minnesanteckningar ska föras och sparas både på arbetsplatsen och digitalt.

Av intervju framgår att förekomsten och utformningen av arbetsplatsträffar skiljer sig åt mellan enheterna. Till exempel genomför Härnösand två träffar i storgrupp och två träffar i mindre grupper per år, Sollefteå samt Kramfors genomför tre träffar i storgrupp per år och inom RIB-organisationen genomförs det två arbetsplatsträffar på respektive station per år. Enligt uppgift förs sporadisk skriftlig dokumentering vid arbetsplatsträffarna.

Riktlinjen gör vidare gällande vad ett medarbetarsamtal ska bestå av på ett övergripande plan samt att det ska genomföras minst en gång per år. Efter genomfört medarbetarsamtal ska en handlingsplan avseende framtida förändringar och åtgärder upprättas i syfte att säkerställa förbättring. Av intervju framgår att för medarbetare med beredskapssanställning genomförs inga medarbetarsamtal. Övriga medarbetare genomför enlig uppgift årliga medarbetarsamtal. Medarbetarsamtalen ska, enligt arbetsmiljöhandboken, vara genomförda senast till april månad. Vid samma tidpunkt ska kompetensutvecklingshandlingsplanerna sammanställts på både lokal och central

[10] Daterad 2019-01-30

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

nivå. Av intervjuerna framgår det otydligt i vilken mån årliga kompetenshandlingsplaner sammanställs på olika nivåer i organisationen. De intervjuade uppger att det varierar och ser olika ut mellan enheterna.

Medarbetarundersökningar och psykosocial skyddsrond

Arbetsmiljöhandboken anger att central samverkan ska initiera kartläggning av den psykosociala arbetsmiljön samt ansvara för att den ”stora” medarbetarenkäten genomförs vart fjärde år. Om inte enkäten genomförs ska en psykosocial skyddsrond genomföras. I praktiken genomförs medarbetarenkäterna inte enligt ovanstående tidsintervall utan beslut om detta fattas i central samverkan i samråd med fackliga ombud. Beslutet baseras till viss del på sammanställningen av medarbetarsamtalen.

Av intervju framgår att den psykosociala skyddsronden egentligen utgörs av en sammanställning av medarbetarsamtal. Enhetscheferna ansvarar för att sammanställa. Det genomförs ingen förbundsövergripande sammanställning.

Arbetsmiljöhandboken gör vidare gällande att den psykosociala mätningen vara sammanställd och efterföljande lokala åtgärder och handlingsplaner ska vara fastställda i oktober/november. I december ska central samverkan bli underrättad om resultatet av undersökningen samt fastställda åtgärder och handlingsplaner. Enligt intervjuuppgift har resultatet av tidigare medarbetarenkäter utmynnat i personaldagar med varierande teman. Personaldagarna agenda beslutas i ledningsgruppen. Enligt intervjuuppgift har en OSA[11]-enkät genomförts under 2022. Resultatet av enkäten behandlades sedan vidare vid efterföljande personaldagar.

Av intervjuerna med såväl chefer som fackliga framhålls att den psykosociala arbetsmiljön inte undersöks på ett systematiskt sätt men att frågor och risker relaterade till organisatoriska och sociala arbetsmiljöfrågor diskuteras vid behov. Dock finns en samstämmighet att det bör göras med en ökad regelbundenhet.

Intervjuuppgift gör gällande att närmsta chef ska genomföra en utredning vid förekomst att personalärenden såvida inte denna är part i ärendet. Utredningen ska bedrivas i samråd med personalsamordnare och fackliga ombud. Förbundet har även möjlighet att köpa tjänster av Kramfors kommun för att hantera mer komplexa personalärenden.

Skyddsronder

Av riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete framgår att en checklista ska användas för arbetsmiljöronder samt arbetsmiljöarbete. Checklistan ska säkerställa att fysiska

[11] organisatoriska och sociala arbetsmiljön

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

och psykosociala risker fångas upp. Arbetsmiljöronderna ska genomföras minst en gång per år och utgå från checklistor och mall för riskbedömning. Enligt intervjuerna dokumenteras skyddsronderna skriftligt. Vi har tagit del av en checklista avseende fysisk arbetsmiljö, vilken behandlar områden som skrivbordsarbetsplats, inköp, lokal, arbetsplanering och personal. Senast två månader efter arbetsmiljöronden ska protokollet redovisas på arbetsplatsträff samt vid central samverkan.

Riktlinjen gör vidare gällande att heltidsanställd styrkeledare, skyddsombud samt ansvarig RIB ska sammankallas till skyddsrond. Av intervjuerna framgår att en utsedd styrkeledare har till uppgift att genomföra skyddsronder på samtliga stationer tillsammans med berörd enhetschef och fackligt ombud. Vidare framgår att berörd enhetschef genomfört samtliga skyddsronder på stationer inom RIB-organisationen tillsammans med skyddsombud och stationsansvarig. Enligt uppgift har styrkeledaren vid ett tillfälle genomfört en skyddsrond utan enhetschefens vetskap. Av intervjuerna framgår dock att rutinerna sett olika ut mellan åren och det finns enheter där det inte genomförts systematiska skyddsronder det senaste året. Fackliga ombud har inte bjudits in att delta vilket tidigare har varit rutin.

Arbetsmiljöhandbok anger att fysiska skyddsronder ska vara genomförda och sammanställda till maj månad. Vid denna tidpunkt ska även handlingsplanerna vara sammanställda på en central nivå för att central samverkan ska kunna genomföra prioriteringar bland dessa. Av intervjuerna förefaller det vara otydligt i vilken mån dokumentationen har återkopplats till berörd enhet och fackliga ombud.

Riskbedömning

Riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete anger att riskbedömningar ska dokumenteras. Vi har tagit del av en mall för risk- och konsekvensbedömning. Av mallen framgår att risk, sannolikhet, konsekvens, åtgärd, utförare, ansvarig, slutdatum och kontroll ska anges i en tabell. För det som inte är möjligt att åtgärda på en gång ska en handlingsplan upprättas. Vi har tagit del av en mall för handlingsplan för åtgärder. I mallen ska problemområde, planerad åtgärd, ansvarig, tidplan, beräknad kostnad, uppföljning samt utvärdering anges.

Av intervjuerna framgår att risker diskuteras löpande och att en riskbedömning görs i samband med operativt arbete och inför larm/riskfyllda arbetssituationer. Dock har vi under granskningen inte tagit del av dokumenterade riskanalyser. Enligt de intervjuade är det ett utvecklingsområde att tillse att riskanalyser systematiskt genomförs och dokumenteras.

Varje år genomför räddningstjänsten flertal övningar som anges i ett övningsschema, vilken uppdateras årligen enligt intervjuuppgift. I samband med övningar diskuteras

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

olika risker och hur de ska hanteras i ett förebyggande arbete. Till varje övning finns ett övnings-PM som där risker kopplade till den specifika övningen enligt uppgift framgår.

Rapportering

Riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete anger att närmsta chef är ansvarig för att anmälan om arbetsskador och avvikelser görs. Arbetsskadeanmälan ska fyllas i på en specifik blankett för avvikelser och lämnas till personalsamordnare som i sin tur anmäler avvikelsen till AFA försäkring och Arbetsmiljöverket.

Av intervju framgår att personalsamordnare vidarebefordrar anmälan den person som är utsedd till att ansvara för åtgärd och återkoppling. När åtgärd är genomförd ska bekräftelse skickas till personalsamordnare samt till den som anmält avvikelsen. Ärendet ska sedan följas upp i central samverkan. Syftet med att följa upp ärenden i central samverkan är, enligt intervjuuppgift, att främja det förebyggande arbetet och således kunna fånga upp avvikelser och risker kopplade till strukturella faktorer. Nuvarande rutin innebär dock en manuell hantering som inte bedöms vara användarvänlig eller effektiv.

Enligt intervjuuppgift har förbundet ansökt om ett digitalt verksamhetssystem, RIA, som ska underlätta rapportering och uppföljning av avvikelser. Bland annat är förhoppningen att det digitala systemet ska främja inrapporteringsnivån då anmälaren ska kunna följa ärendet under processens olika steg. I nuläget blir anmälaren enbart upplyst om att ärendet tagits emot samt när det är färdigbehandlat. Av intervjuerna framgår rapportering om framför allt fysiska skador och tillbud sker återkommande men att det varierar i vilken grad övriga tillbud och andra psykosociala risker och tillbud rapporteras. De intervjuade bedömer att rutinen för hur medarbetare ska rapportera är känd. Enligt uppgift gås rutinen igenom vid introduktion av nyanställda.

Rehabilitering

Av riktlinje för arbetsmiljöarbete framgår att närmsta chef har till uppgift att uppmärksamma behov av rehabiliterings- och anpassningsåtgärder.

Intervjuuppgift gör gällande att det finns ett övergripande missnöje i organisationen med nuvarande leverantör av företagshälsovård som förbundet upphandlat. Företagshälsovården saknar, enligt intervjuade, vissa efterfrågade vårdtjänster exempelvis psykolog och ergonom. Detta har medfört att ledningsgruppen köper in tjänster från andra leverantörer vid behov. Förbundet har som konsekvens fakturerat företagshälsovården för de tjänster som köpts in av andra leverantörer.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

3.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att undersökningar av arbetsförhållandena och diskussion kring risker sker löpande under året på olika sätt, bland annat i samband med skyddsronder, arbetsplatsträffar och vid medarbetarsamtal samt medarbetarundersökningar. Vi kan konstatera att omfattningen och utformningen av skyddsronder och arbetsplatsträffar ser olika ut på olika enheter. Förbundet har mallar som stöd för utarbetande av riskanalyser och handlingsplaner, dock framgår av granskningen att dessa inte upprättas och dokumenteras på ett systematiskt sätt.

Vi ser det som positivt att förbundet ska implementera ett digitalt rapporteringssystem.

3.4 Uppföljning och återrapportering

I riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete anges en checklista för uppföljning av arbetsmiljöarbetet. Av intervju framgår att ingen specifik dokumenterad årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet sker på varken på förbundsövergripande nivå eller på enhetsnivå.

Arbetsmiljöpolicy tydliggör att uppföljning av ska ske löpande under året parallellt med övrig verksamhetsuppföljning samt sammanställas i årsredovisningen. Vi har tagit del av förbundsdirektionens årsredovisning för 2022. Vi kan inte se att arbetsmiljöarbetet har följts upp specifikt i årsredovisningen. Dock lämnas redogörelse av nyckeltal relaterade till arbetsmiljöfrågor bland annat avseende antal anställda per anställningsform respektive kön, sjukfrånvaro per kön och ålder samt pensionsavgångar upp. Vidare anges förutsättningarna för att nyttja friskvård men det framgår inte hur detta nyttjas av medarbetarna.

Arbetsmiljöhandbokens årshjul gör gällande att genomförda åtgärder och handlingsplaner ska följas upp i central samverkan under februari/mars. Vidare ska central samverkan erhålla rapport gällande genomförande medarbetarsamtal och fysiska skyddsronder i juli månad. Av granskningen framgår att rutinerna för uppföljning ser olika ut men att det generellt saknas dokumenterade årliga handlingsplaner enligt rutinen ovan.

Genom läsning av direktionens protokoll kan vi konstatera att förbundsdirektionen blivit informerad om bland annat ökad sjukfrånvaro[12], begäran om undersökning av

[12] Förbundsdirektionen 2022-01-20, § 11

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

organisatorisk och social arbetsmiljö[13], resultat av OSA-enkäten[14] och genomförda personaldagar[15].

Vi har tagit del av förbundsdirektionens internkontrollplan för 2023[16]. Internkontrollplanen anger att förbundsdirektionen ska kontrollera att samtliga medarbetare inom heltidsorganisationen har erhållit/erbjudits medarbetarsamtal. Vid granskningstillfället saknas en uppföljning av genomförd kontroll.

3.4.1 Bedömning

Vi kan konstatera att en del enskilda åtgärder som genomförts till följd av risk- eller tillbudsrapportering följs upp och utvärderas på enhetsnivå och i central samverkan. Däremot saknas en dokumenterad årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet, vilken ska genomföras enligt gällande lagstiftning och föreskrifter (AFS 2001:1 11§) samt förbundets egna styrdokument på området.

Vår bedömning att nuvarande uppföljning inte är tillräcklig och saknar politisk förankring för att säkerställa en ändamålsenlig och tillräcklig styrning och uppföljning av förbundets systematiska arbetsmiljöarbete. Till exempel genomförs ingen förbundsövergripande årlig sammanställning av medarbetarsamtal, skyddsronder och avvikelserapportering av tillbud.

Vi bedömer även att den årliga uppföljningen i högre utsträckning bör utgå från mätbara målsättningar för arbetsmiljön, formulerade av förbundsdirektionen. Den årliga uppföljningen bör resultera i en samlad bedömning som tydliggör vilka åtgärder verksamheterna behöver vidta på både kort och lång sikt för att stärka det systematiska arbetet med arbetsmiljö.

[13] Förbundsdirektionen 2022-01-20, § 10

[14] Förbundsdirektionen 2022-10-06, § 4

[15] Förbundsdirektionen 2022-12-15, § 10

[16] Förbundsdirektionen 2023-01-20, § 9

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att direktionen inte bedriver ett tillräckligt tillfredsställande systematiskt arbetsmiljöarbete inom förbundet.

Vi bedömer att det saknas en systematiserad och dokumenterad roll-, ansvars- och uppgiftsfördelning för det systematiska arbetsmiljöarbetet, vilket ska finnas enligt gällande lagstiftning och förbundets egna styrdokument. Vi bedömer att det till viss del finns mål och styrdokument som är vägledande för förbundets arbetsmiljöarbete. Vår sammantagna bedömning är dock att det saknas aktualiserade styrande och stödjande dokument som beskriver hur förbundets systematiska arbetsmiljöarbete ska genomföras och följas upp. Vi bedömer det som viktigt för att säkerställa att medarbetare blir informerade om alla relevanta delar av arbetsmiljöarbetet och att det finns en systematik för att kontinuerligt gå igenom rutinerna med chefer och medarbetare.

Vår bedömning är att undersökningar av arbetsförhållandena sker löpande under året på olika sätt, bland annat genom skyddsronder, i samband med arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal samt medarbetarundersökningar. Risker diskuteras löpande i verksamheten och i samband med riskfyllda arbetssituationer. Vår bedömning är dock att detta inte sker på ett systematiskt sätt samt att det saknas rutin för att årligen dokumentera riskanalyser och utarbeta handlingsplaner utifrån identifierade behov och risker. Vi noterar även avvikelser från gällande rutiner kring med vilken frekvens skyddsronder genomförs och vilka som deltar.

Slutligen bedömer vi att uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet inte är tillräcklig och saknar politisk förankring för att säkerställa en ändamålsenlig och strategisk styrning och ledning av arbetsmiljöarbetet i verksamheten.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi förbundsdirektionen att:

- Säkerställa att roll- och ansvarsfördelningen för det systematiska arbetsmiljöarbetet tydliggörs genom dokumenterad uppgiftsfördelning, se avsnitt 3.1.1.
- Tillse att konkreta arbetsmiljömål för förbundet som helhet och för respektive verksamhet årligen tas fram och följs upp inom ramen för den årliga uppföljningen av SAM, se avsnitt 3.2.1.
- Följa upp att pågående arbete med att aktualisera och revidera nuvarande arbetsmiljöpolicy och tillhörande dokument kopplade till det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs, se avsnitt 3.2.1
- Säkerställa att samtliga medarbetare är medvetna om alla relevanta delar av arbetsmiljöarbetet och att kompetensutvecklande insatser inom området ges kontinuerligt, se avsnitt 3.2.1.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

- Säkerställa att undersökningar av arbetsmiljön årligen genomförs och fångar in samtliga delar av arbetsmiljön samt är likvärdig över hela förbundet, se avsnitt 3.3.1.
- Tillse att riskanalyser regelbundet genomförs och dokumenteras skriftligt, se avsnitt 3.3.1. Riskbedömningarna bör omfatta både fysiska, sociala och organisatoriska aspekter avseende arbetsmiljön.
- Säkerställa att åtgärder som inte kan genomföras omedelbart dokumenteras i en skriftlig handlingsplan, se avsnitt 3.3.1.
- Följa upp att rutinen för att rapportera tillbud och arbetsskador i högre grad efterlevs och kommuniceras med medarbetarna för att säkerställa att alla tillbud och arbetsskador anmäls, utreds och följs upp, se avsnitt 3.3.1.
- Tillse att uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet årligen genomförs och är politiskt förankrad, se avsnitt 3.4.1.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen
Granskning av systematiskt arbetsmiljöarbete

2023-10-06

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:
Liam Alldén
6478703C92C1445...
Liam Alldén

Kommunal revisor

DocuSigned by:
94C78967DB4746A...
Ida Brorsson

Certifierad kommunal yrkesrevisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...
Lena Medin

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

A Bilagor

Kommunallag (2017:725) 6 kap. 6 §

Enligt kommunallagens 6 kap. 6 § ska nämnden/styrelsen inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Nämnden/styrelsen ska även se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Arbetsmiljölag (1977:1160)

Ändamålet med denna lag är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. I lagen finns bestämmelser om arbetsmiljöns beskaffenhet, vilket avser sociala, tekniska, fysiska, psykiska och arbetsorganisatoriska faktorer. I lagens 3 kap. om allmänna skyldigheter anges att arbetsgivaren systematiska ska planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på god arbetsmiljö. Arbetsgivaren ska utreda arbetsskador, fortlöpande undersöka risker i verksamheten och vidta åtgärder som detta föranleder. Vidare ska arbetsgivaren dokumentera arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet i den utsträckning verksamheten kräver, samt upprätta handlingsplaner. Arbetstagaren ska medverka i arbetsmiljöarbetet och delta i genomförandet av de åtgärder som behövs för att åstadkomma en god arbetsmiljö.

Föreskrifter (AFS) – Arbetsmiljöverkets författningssamling

Utöver de regler om skyldigheter som finns angivna i arbetsmiljölagen har Arbetsmiljöverket gett ut ett antal föreskrifter som mer detaljerat anger de krav och skyldigheter som ställs på arbetsmiljön.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 69D5A313-681C-4A11-AD77-295DA87A7EAB

Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)

Med systematiskt arbetsmiljöarbete menas arbetsgivarens arbete med att undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Av föreskrifterna framgår att det systematiska arbetsmiljöarbetet ska ingå som en naturlig del i den dagliga verksamheten. Det ska finnas en arbetsmiljöpolicy som beskriver hur ohälsa och olycksfall i arbetet ska förebyggas och hur en tillfredsställande arbetsmiljö ska uppnås, samt rutiner som beskriver hur det systematiska arbetsmiljöarbetet ska gå till. Vidare ska arbetsgivaren även se till att arbetstagare har tillräckliga kunskaper om regler som har betydelse för arbetsmiljö, risker och förebyggande åtgärder. Arbetsgivaren ska regelbundet undersöka arbetsförhållanden och bedöma risker, denna riskbedömning ska dokumenteras skriftligt. Vid incidenter ska arbetsgivaren utreda orsaker för att förebygga upprepning. Arbetsgivaren ska även vidta de åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall samt för att uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö. För de åtgärder som inte genomförs omedelbart ska en skriftlig handlingsplan upprättas.

Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4)

Syftet med föreskrifterna är att främja en god arbetsmiljö och förebygga risk för ohälsa på grund av organisatoriska och sociala förhållanden i arbetsmiljön. Av föreskrifterna framgår särskilda krav på kunskaper hos chefer och arbetsledare samt att arbetsgivaren ska ha mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Vidare regleras i föreskrifterna särskilda organisatoriska och sociala faktorer som arbetsbelastning, arbetstid och kränkande särbehandling.

© 2023 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: FC2C634C-8CF3-4507-A0B5-80CA932E68E0

Revisorerna i Räddningstjänsten Höga kusten - Ådalen kommunalförbund

Datum 2024-03-21

Till kommunfullmäktige i

Härnösands kommun
Kramfors kommun
Sollefteå kommun

Revisionsberättelse för år 2023

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i kommunalförbundet Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen (organisationsnummer 222000-1354) av dess direktion.

Granskningen har utförts av sakkunnig som biträder revisorerna.

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, förbundsordningen och revisionsreglementet.

Vi bedömer sammantaget att direktionen för Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer *att direktionens interna kontroll inte har varit tillräcklig med hänvisning till de iakttagelser som vi gjort vid vår granskning under år 2020 av ekonomirutiner samt vad som framgår av granskning av bokslut och årsredovisning.*

Vi kan inte bedöma om resultat enligt årsredovisningen är förenligt med de mål som direktionen beslutat om med betydelse för god ekonomisk hushållning. Det saknas i årsredovisningen en sammantagen bedömning.

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Vi åberopar bifogade rapporter.

2024-03-21

DocuSigned by: Lennart Hallberg 08B9ACAA5BF54E4...
Lennart Hallberg
Ordförande

DocuSigned by: 2B512DE92A4D4A3...
Anders Gäfvert

DocuSigned by: Martin Nilsson D88B22CAA4114CF...
Martin Nilsson

DocuSign Envelope ID: FC2C634C-8CF3-4507-A0B5-80CA932E68E0

Bilagor:

Rapport – översiktlig granskning av delårsrapport
Rapport - -granskning av systematiskt arbetsmiljöarbete
Rapport – granskning av bokslut och årsredovisning
Det sakkunniga biträdes yttrande

DocuSign Envelope ID: 749F748C-2E76-4011-ACB5-E755EC19C0AF

Det sakkunniga biträdets yttrande

Till revisorerna i Kommunalförbundet Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen (org.nr 222000-1354)

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kommunalförbundet Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen utfört revision och granskning av årsredovisningen enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* för år 2023-01-01–2023-12-31.

Våra uttalanden i detta yttrande är förenliga med innehållet i den revisionsrapport som har överlämnats till förbundets förtroendevalda revisorer 2024-03-21.

Yttrande om årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* för Kommunalförbundet Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen för år 2023-01-01–2023-12-31. Förvaltningsberättelsen har granskats enligt särskilda instruktioner.

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört uppdraget enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Vårt ansvar enligt denna standard beskrivs närmare i avsnittet Det sakkunniga biträdets ansvar. Uppdraget är utfört utifrån opartiskhet och självständighet i förhållande till förbundet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information

Årsredovisningen innehåller också annan information än balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter och denna andra information återfinns på sidorna 4–29. Det är direktionen som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna andra information och i vårt uppdrag ingår inte att genomföra en revision av denna information, men det är vårt ansvar att läsa den och överväga om den i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen och bedömer om den andra informationen verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldig att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Direktionens ansvar

Det är direktionen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt LKBR. Direktionen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Det sakkunniga biträdets ansvar

Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna ett yttrande som en del av en revisionsrapport till de förtroendevalda revisorerna. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i ovan nämnda delar.

Som del av en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av förbundets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i direktionens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera de förtroendevalda revisorerna om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under

DocuSign Envelope ID: 749F748C-2E76-4011-ACB5-E755EC19C0AF

revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Det sakkunniga biträdets granskning av förvaltningsberättelsen

Det är direktionen som har ansvaret för förvaltningsberättelsen och att denna upprättas i enlighet med LKBR. Vår granskning har skett enligt ”Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse” i *Standard för kommunal räkenskapsrevision*. Detta innebär att vår granskning av förvaltningsberättelsen har en annan inriktning och mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt *Standard för kommunal räkenskapsrevision* har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sundsvall enligt den digitala signaturen

KPMG AB

DocuSigned by:
Lars Skoglund
F2BE594B7DF141F...

Lars Skoglund

Auktoriserad revisor

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Översiktlig granskning

Delårsrapport per 2023-08-31

Granskningsrapport

Räddningstjänsten Höga Kusten- Ådalen

KPMG AB

2023-11-01

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Snabb överblick

Delårsrapporten är upprättad enligt lagens krav och god redovisningssed

Vi bedömer att delårsrapporten uppfyller kraven.

Förbundet gör avsteg från RKR R12 vad gäller rättelser av fel från föregående år.

Balanskravsresultat

Vår bedömning är att direktionen inte har uppnått balanskravsresultatet vid delåret.

Finansiella mål

Gällande prognosen för år 2023 har vi inte funnit några indikationer på att direktionens bedömning skulle vara väsentligen felaktig.

Verksamhetsmål

Gällande prognosen för år 2023 har vi inte funnit några indikationer på att direktionens bedömning skulle vara väsentligen felaktig.

Resultat och prognos

Förbundets delårsresultat uppgår till -2,6 mnkr.

Årsprognosen uppgår till -12 mnkr, en försämring på -10,3 mnkr mot budget. Budgeterat -1,7 mnkr resultat. Således en avvikelse från budget.

.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Innehåll

Inledning

- Inledning
- Syfte och revisionsfrågor
- Avgränsning
- Ansvarig nämnd
- Revisionskriterier
- Metod

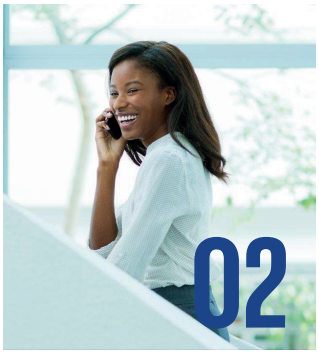

Granskningsresultat

- Delårsrapportens räkenskaper
- God ekonomisk hushållning
  - Bedömning
  - Rekommendation
- Balanskravsresultat

Slutsats

- Delårsrapportens räkenskaper
- God ekonomisk hushållning
- Balanskravsresultat

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

01
Inledning

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Inledning

Av 13 kap. 1§ lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597), hädanefter LKBR, framgår att kommuner/kommunalförbund ska upprätta minst en delårsrapport som ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret, det vill säga minst sex månader och högst åtta månader.

Det är även den rapport som faller inom ramen för denna period som ska behandlas av kommunfullmäktige och som revisorerna ska göra en bedömning av.

Förbundets revisorer ska enligt 12 kap. 2§ kommunallagen (2017:275), hädanefter KL, bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som direktionen beslutat. Revisorernas uttalanden avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Syfte och revisionsfrågor

Den översiktliga granskningen av delårsrapporten ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultatet i delårsrapporten förenligt med de av direktionen fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
- Kommer förbundet att efterleva balanskravet och har åtgärder presenterats vid ett eventuellt prognostiserat negativt balanskravsresultatet?

Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av utlåtandet till direktionen.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Avgränsning

Vår granskning omfattar delårsrapporten per 2023-08-31.

Vår granskning av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKRs God revisionssed i kommunal verksamhet 2022. Den översiktliga granskningen har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning än den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standard on Audit, ISA, har. Vad gäller mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt efterlevnad av balanskrav så har granskningen utförts enligt Skyrevs (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer) rekommendation R5 Granskning av delårsrapport och årsredovisning.

En översiktlig granskning är begränsad i omfattning och riktar i huvudsakligen in sig på intervjuer och analyser. De granskningsåtgärder som vidtas gör det inte möjligt att sammantaget skaffa en sådan säkerhet kring alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en fullständig revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av redovisningen utgår från en bedömning av väsentlighet och risk. Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, till exempel förskingring.

I delårsrapporten har vi översiktligt granskat förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt tillhörande noter. Övriga delar har enbart granskats med utgångspunkt från att informationen är förenlig med informationen i de finansiella delarna.

Denna rapport sammanfattar i avvikelseform våra väsentligaste iakttagelser från granskningen.

KPMG

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Ansvarig nämnd

Granskningen avser direktionens delårsrapport som enligt 11 kap. 16§ KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Rapporten är faktakontrollerad av räddningschefen.

Revisionskriterier

Vi har bedömt om delårsrapporten i allt väsentligt följer KL, LKBR samt Rådet för kommunal redovisnings (hädanefter RKR) rekommendationer.

Vidare granskas om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av direktionen beslutade målen för ekonomi

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Beaktande av relevanta dokument
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Översiktlig analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av direktionen beslutade målen
- Översiktlig analys och granskning av balans- och resultaträkningen samt resultatprognos

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

02
Gransknings-resultat

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Granskningsresultat

Nedan redogörs för resultatet av den översiktliga granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

Delårsrapportens räkenskaper

Enligt 13 kap. 2§ LKBR ska en delårsrapport innehålla en resultaträkning, en balansräkning och en förenklad förvaltningsberättelse. RKR preciserar i rekommendation RKR R17 Delårsrapport vad förvaltningsberättelsen ska innehålla minimum för att motsvara kraven på en förenklad förvaltningsberättelse.

Utöver vad som preciseras gällande den förenklade förvaltningsberättelsen ska en delårsrapport även innehålla resultaträkning, balansräkning, översiktlig beskrivning av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter.

Vi har inte noterat några avsteg från lag och rekommendationer.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Delårsrapportens räkenskaper - fortsättning

Vidare har det i samband med granskningen även noterats följande, väsentliga, avvikelser:

- Beslut om återbetalning om 10 mnkr till medlemmarna har tagits under år 2022. Vi anser att enligt god redovisningssed RKR R2, skulle beloppet minskat förra årets intäkter och redovisats som en skuld till medlemmarna i årsbokslutet 2022. Vilket medför att förbundet i delårsrapporten redovisar ett för högt eget kapital per 2023-08-31. Den reducerade intäkten finns med i det prognostiserade resultatet för 2023, vi anser dock att detta är en felaktig hantering då detta borde ha påverkat föregående års resultat och att rättelse bör ske till årsbokslutet i enlighet med RKR R12 rättelser av fel.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

God ekonomisk hushållning

Enligt 11 kap. KL ska direktionen i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av direktionen beslutade målen.

Direktionen har i budgeten antagit sju mål, fyra verksamhetsmål och tre finansiella mål.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

God ekonomisk hushållning – Bedömning och rekommendation

Finansiella mål:

Direktionens bedömning i delårsrapporten är:

- Årets resultat ska uppgå till 0,01% av omsättningen – målet kommer inte att uppnås.
- Årets avskrivningar ska inte överskrida budgeterad avskrivning – målet kommer att uppnås.
- Årets investeringar ska göras med eget kapital – målet kommer att uppnås.

Det innebär att två av tre finansiella mål kommer att uppnås under året, enligt direktionens bedömning.

Vi gör ingen annan bedömning.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

God ekonomisk hushållning – Bedömning och rekommendation - fortsättning

Verksamhetsmål:

Direktionen bedömning i delårsrapporten är:

- Under 2023 ska 100 % av inkommande larm som definieras som räddningstjänst rendera i en insats – målet uppnås.
- Minst 80 tillsyner ska utföras under året – målet kommer inte att uppnås
- Minst 1 700 personer ska utbildads under året – målet kommer att uppnås
- Under 2023 ska HKÅ träffa minst 3 000 barn och ungdomar – målet kommer att uppnås

Det innebär att tre av fyra verksamhetsmål kommer att uppnås under året, enligt direktionens bedömning.

Vi gör ingen annan bedömning.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Balanskravsresultat

Ett kommunalförbund ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Balanskravsresultatet uppgår enligt prognosen till – 12,1 mnkr. I ett senare avsnitt framgår att särskilda skäl kommer att åberopas för att underskottet inte ska behöva återställas.

Orsaken till underskottet är dels beslut om att återbetala 10 mnkr till ägarkommunerna. Därtill hänvisas till tillfälligt ökade pensionskostnader.

Vi utgår från att särskilda skäl motsvarar de av lagen angivna synnerliga skäl. Vi anser att dessa också bör motiveras så att det framgår vilka grunder som åberopas. Enligt vår bedömning omfattar inte de ökade pensionskostnader av de synnerliga skäl som anges i förarbetena. Vi anser därför att direktionen bör besluta om hur det negativa balanskravsresultatet ska regleras.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

03
Slutsats

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Slutsats - Delårsrapportens räkenskaper

Som en konsekvens av att förbundet föregående år inte redovisat den beslutade återbetalningen till medlemskommunerna, redovisas i delårsrapporten ett för högt ingående eget kapital per 2023-08-31. I prognosen har förbundet tagit upp detta som en påverkan på årets resultat vilket inte är förenligt med RKR R12 rättelse av fel.

Grundat på vår översiktliga granskning har det, med reservation för ovan, inte kommit fram några andra omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

En förenklad förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

Slutsats – God ekonomisk hushållning

Grundat på vår översiktliga granskning av delårsrapporten har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att det prognostiserade resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som direktionen fastställt i budget 2023.

Slutsats – Balanskravsresultat

Vi konstaterar, utifrån den helårsprognos som lämnas i delårsrapporten, att direktionen bedömer att det lagstadgade balanskravet kommer att uppfyllas med hänvisning till synnerliga skäl. Vi delar inte bedömningen att ökade pensionskostnader omfattas av synnerliga skäl. Vi bedömer därför utifrån de uppgifter som lämnas att det lagstadgade balanskravet inte kommer att uppnås.

Sundsvall den 1 November 2023

DocuSigned by:
Lars Skoglund
F2BE504B7DF141F...

Lars Skoglund
Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

DocuSign Envelope ID: 31A22A79-229E-4D06-95AF-3A1CACBEA2C2

KPMG

kpmg.se

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Document Classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: FC484691-7D36-4E24-BE85-75AD3E638419

Räddningstjänsten Höga Kusten · Ådalen

Datum
2024-03-21

Revisionen

Till:
Direktionen

För kännedom:
Kommunfullmäktige i
Härnösand, Kramfors och
Sollefteå kommuner

Revisionsrapport ”Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31”

KPMG har på uppdrag av förbundets revisorer granskat bokslut och årsredovisning per 2023-12-31. Syftet med granskningen är att bedöma om kommunalförbundets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, kommunal redovisningslag och god revisionssed i kommuner och landsting.

Svar önskas på de iakttagelser och rekommendationer som finns i rapporten.

Revisonen ser även ett behov av att utveckla målen så att de i högre grad beskriver målsättningen utifrån en god ekonomisk hushållning och tydliggöra vad som ska uppnås för att klara de sammanlagda målen.

Revisionen bedömer till exempel att det strategiska arbetet gällande kompetensförsörjning är ett område som kan utvecklas, och som skulle kunna vara ett sådant mål.

Svar önskas senast 28 juni 2024. Skickas till lena.medin@kpmg.se för vidarebefordran till revisorerna.

Med vänliga hälsningar

DocuSigned by:
Lennart Hallberg
08B9ACAA5BF54E4...

Lennart Hallberg
Ordförande

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

Granskning av bokslut och årsredovisning

2023-12-31

Rapport

Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen

KPMG AB

2024-03-21

Antal sidor 7

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 1
1.1 Årsredovisningens räkenskaper 1
1.2 God ekonomisk hushållning 1
1.3 Balanskravsresultat 1
1.4 Rekommendationer 1

2 Bakgrund 2
2.1 Syfte och revisionsfrågor 2
2.2 Avgränsning 3
2.3 Revisionskriterier 3
2.4 Metod 4

3 Resultat av granskningen 4
3.1 Årsredovisningens räkenskaper 5
3.1.1 Bedömning 5
3.2 God ekonomisk hushållning 5
3.2.1 Bedömning 6
3.3 Balanskravsresultat 6
3.3.1 Bedömning 7
3.4 Övriga iakttagelser 7
3.4.1 Bedömning 8

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

1 Sammanfattning

Vi har av revisorer i Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen fått uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om kommunalförbundets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Nedan följer en sammanfattning av granskningens bedömningar och rekommendationer.

1.1 Årsredovisningens räkenskaper

Vi har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet.

1.2 God ekonomisk hushållning

Direktionen har rapporterat att fyra mål är uppfyllda, ett delvis är uppfyllt samt två uppfylls inte. Det framgår inte av verksamhetsplanen vilken måluppfyllelse som krävs för att verksamheten ska bedömas ha en god ekonomisk hushållning.

Vi konstaterar att avrapporteringen av mål och i årsredovisningen saknar tillräcklig tydlighet, struktur och helhet och som en följd av detta är det inte möjligt för oss att fullt ut bedöma om resultatet är förenligt med de mål som direktionen beslutat.

1.3 Balanskravsresultat

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte uppfylls. Vi bedömer att de synnerliga skäl som åberopas i årsredovisningen, för att inte reglera det negativa balanskravsresultatet, är väl motiverade och beaktar kravet om god ekonomisk hushållning.

1.4 Rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi direktionen att:

- i budgeten tydliggöra vad som ska uppnås för att god ekonomisk hushållning ska anses ha uppnåtts
- att lämna en sammanfattande bedömning kring om god ekonomiska hushållning uppnås per 2023-12-31.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

2 Bakgrund

Vi har av kommunalförbundet Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalens revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Förbundets revisorer ska enligt 12 kap. kommunallagen (2017:725) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska vid granskning av årsredovisning pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisorernas revisionsberättelse.

Från och med den 1 januari 2023 ska årsredovisningen granskas enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Standarden ska tillämpas av de sakkunniga som utför räkenskapsrevision på uppdrag av förtroendevalda revisorer i kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Standarden består av:

- Ramverk
- Anvisningar för tillämpning i kommunal räkenskapsrevision av International Standards on Auditing (ISA) samt International Standard on Review Engagements (ISRE 2410) inklusive tillämpningsanvisning för granskning av drift-och investeringsredovisning (enligt ISA 501)
- Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse

Följande moment regleras inte av standarden utan tillkommer, i enlighet med SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022:

- Granskningen av utfallet rörande verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning samt själva bedömningen av huruvida resultaten i årsredovisningen är förenliga med verksamhetsmålen samt de finansiella målen.
- Bedömning om kommunen efterlever balanskravet samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl omfattas inte av Standard för kommunal räkenskapsrevision.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om förbundets årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

Granskningen av årsredovisningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året?
- Är förvaltningsberättelsens lagstadgade delar förenliga med årsredovisningens övriga delar?
- Har förvaltningsberättelsen upprättats i enlighet med LKBR?
- Är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål som direktionen beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning?
- Efterlever förbundet balanskravet och har eventuella negativa balanskravsresultat och åberopande av synnerliga skäl hanterats korrekt?

2.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar årsredovisningen per 2023-12-31. Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

2.3 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för våra bedömningar avseende årsredovisningens räkenskaper bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR)

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning bygger vår bedömning även på:

- Interna regelverk och instruktioner
- Direktionsbeslut

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

2.4 Metod

Granskningarna har genomförts genom bland annat:

- Processgenomgång
- Stickprov och andra urvalsmetoder
- Dataanalys
- Kartläggning av IT-miljön
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Avstämning mot redovisningsregelverk
- Granskning av interna kontroller som är av relevans för upprättandet av de finansiella rapporterna
- Verifiering av årsredovisning mot huvudbok samt underlag för denna

Revisionens faser kan kategoriseras i Planering, Genomförande och Rapportering.

I planeringsfasen har vi haft inledande genomgång av villkoren för uppdraget, fastställande av vilka dokumentationskrav som finns, vem som bär ansvaret vid oegentligheter samt kommunikationen under revisionens gång. En viktig del i planeringsfasen är att identifiera risker, värdera riskernas utifrån allvarlighet och sannolikhet samt att identifiera lämpliga granskningsåtgärder.

Genomförandefasen har omfattat fortsatt planering då den interna kontrollen som har översiktligt granskats och de iakttagelser som gjorts i samband med denna granskning har beaktats i granskningen av årsbokslutet. Granskningen av den interna kontrollen tar sin utgångspunkt i kundens processer, bedömningar i redovisningen och finansiella ramverk. Förståelsen för de väsentliga processerna har dokumenterats och en bedömning kring risken för oegentligheter har gjorts. Vidare utgör IT-miljön en viktig del av förbundets verksamhet och en dokumenterad förståelse kopplat till detta område har ingått som en del av den interna kontrollen. Vi har skaffat oss en förståelse för den interna kontrollen för att identifiera lämpliga granskningsåtgärder men inte för att uttala oss om effektiviteten i kontrollerna/processerna.

En revisionsstrategi har bestämts utifrån den inledande planeringen och den förståelse som skaffats i samband med granskningen av den interna kontrollen. Andra delen av genomförandefasen har omfattat inhämtande av revisionsbevis genom granskning och dokumentation av:

- Balans och resultaträkning
- Närståendetransaktioner
- Drift- och investeringsredovisningen
- Förvaltningsberättelse

Som en del i den avslutande fasen har vi inhämtat ett skriftligt uttalande enligt ISA 580. Det har inhämtats från den tjänsteperson som har uppdraget att verkställa bokslutsprocessen och den interna kontrollen i förbundets redovisning, system och rutiner.

Granskningarna avser förbundets årsredovisning som avgetts av förbundsdirektionen den 2024-03-21.

Rapporten är faktakontrollerad av räddningschef och ekonomiavdelningen.

3 Resultat av granskningen

Nedan redogörs för resultatet av granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

3.1 Årsredovisningens räkenskaper

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

Vi har noterat att ett av hyresavtalen för finansiell leasing har gått ut under året, ny bedömning avseende finansiella leasing kommer enligt uppgift att göras under år 2024.

Vidare har vi noterat att beslutet om återbetalning till medlemmarna som fattades år 2022 har verkställts under året och att återbetalningen redovisats som en minskning av medlemsbidraget för år 2023. Vi anser att återbetalningen borde redovisas som en jämförelsestörande post i förbundets räkenskaper.

3.1.1 Bedömning

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter, utöver vad som noteras ovan avseende återbetalning av medlemsbidraget, upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av förbundets finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

3.2 God ekonomisk hushållning

Kommuner och regioner, samt kommunalförbund, ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunalförbund ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Direktionen för Räddningstjänsten i Höga Kusten Ådalen har fastställt tre finansiella mål och fyraverksamhetsmål. Se vidare direktionens måluppföljning på sidorna 16 – 21 i årsredovisningen.

Finansiella mål

- *Att resultatet ska uppgå till minst 0,01% av omsättningen – uppfylls ej*
- *Årets avskrivningar ska inte överskrida budgeterad avskrivning – uppfylls*
- *Årets investeringar ska göras med eget kapital – uppfylls*

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

Direktionen bedömer att två av de tre finansiella målen uppfylls.

Verksamhetsmål:

Direktionen bedömer att de två verksamhetsmål, utbildning och träffar med barn och ungdomar, uppnås. Målet vad gäller tillsyner uppnås inte. Vad gäller målet om att 100 % av inkommande larm som definieras som räddningstjänst ska rendera i en insats uppnås delvis. Orsaken förklaras med att kapaciteten inte räckte till och att prioriteringar behövde göras i samband med insatser.

Sammantagen bedömning

Det framgår inte i verksamhetsplanen vilken måluppfyllelse som krävs för att god ekonomisk hushållning ska anses ha uppnåtts.

Direktionens bedömning är att de resurser som förbundet förfogar över har använts på ett effektivt och bra sätt.

3.2.1 Bedömning

Vi konstaterar att avrapporteringen av mål och i årsredovisningen saknar tillräcklig tydlighet, struktur och helhet och som en följd av detta är det inte möjligt för oss att fullt ut bedöma om resultatet är förenligt med de mål som direktionen beslutat. Det eftersom det saknas en sammantagen bedömning utifrån målen kopplat till god ekonomisk hushållning och att det i budgeten saknas en tydlighet om vad som ska uppnås.

Vi rekommenderar direktionen att i budgeten tydliggöra vad som ska uppnås för att god ekonomisk hushållning ska anses ha uppnåtts samt lämnar en sammanfattande bedömning kring om god ekonomiska hushållning uppnås per 2023-12-31.

3.3 Balanskravsresultat

Ett kommunalförbund ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Balanskravsutredningen presenteras i årsredovisningen under avsnitt 2.8. Det utgående balanskravsresultatet uppgår till – 15,8 mnkr.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

De poster som hänvisas till är

Återbetalning av medlemsintäkter	10,0 mnkr
Pensionskostnader	2,6 mnkr
Övriga kostnadsökningar på grund av räddningsinsatser, konsultkostnader och pris och hyreshöjningar	3,2 mkr

Direktionen avser att inte återställa ovanstående balanskravsunderskott med hänvisning till synnerliga skäl som motiveras av god ekonomisk ställning. Av motiveringen framgår att förbundets ekonomiska ställning är god, med eget kapital på 24 mnkr och likvida medel 36 mnkr. Bedömningen är att även efter årets underskott så kommer den ekonomiska ställningen vara god.

3.3.1 Bedömning

Med synnerliga skäl avses enligt förarbetena fall där ett frångående från kravet att återställa det egna kapitalet är mycket väl motiverat. Det grundläggande kravet är att de åtgärder som kommunalförbundet rent allmänt vidtar måste vara förenliga med god ekonomisk hushållning.

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte uppfylls. Vi bedömer att de synnerliga skäl som åberopas i årsredovisningen, för att inte reglera det negativa balanskravsresultatet, är väl motiverade och beaktar kravet om god ekonomisk hushållning.

3.4 Övriga iakttagelser

Vi har i vår granskning även noterat följande avvikelser:

- Det saknas en rutin för att attestera lönerevisionshandlingarna och även en kontroll för att tillse att förändringar blivit korrekt hanterade i lönesystemet.
- Manuella verifikat attesteras av företrädare inom kommunen och inte av ansvariga hos förbundet. Vi anser att förbundet bör se över sin rutin så att attest sker av ansvariga på förbundet.
- Under året har ett nytt affärssystem införts vilket föranlett att avstämningar inte skett löpande.
- Förbundet har inte i tid lämnat årsredovisningen till oss för granskning.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: A8CD5E60-0A11-4635-A561-ACA888337AFB

3.4.1 Bedömning

Vi rekommenderar direktionen att säkerställa att det finns tydliga rutiner för attest av löneförändringar.

Vi rekommenderar direktionen att se över rutinerna för att attestera manuella bokföringsorders samt attestordningen.

Vi rekommenderar att rutin för löpande avstämning återinförs och att attest av avstämningarna sker.

Vi rekommenderar att förbundet framåt följer upprättade tidplaner.

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:
Marlene Olsson
0BAC8DCCDEFE4CE...

Marlene Olsson

Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...

Lena Medin

Certifierad kommunal revisor

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Räddningstjänsten Höga Kusten · Ådalen

Årsredovisning 2023

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen

Organisationsnummer: 222000-1354

Fastställd i förbundsdirektionen 2024-03-21

Räddningstjänsten Höga Kusten · Ådalen

Innehållsförteckning

1 Vi blir bättre tillsammans 4

2 Förvaltningsberättelse 5

2.1 Organisation och uppdrag 5

2.1.1 Förbundsdirektionen 5

2.2 Översikt över verksamhetens utveckling 6

2.3 Den kommunala koncernen 6

2.3.1 Privata utförare 6

2.4 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning 7

2.4.1 Pensionsförpliktelser 7

2.5 Händelser av väsentlig betydelse 8

2.5.1 Återbetalning till kommunerna 8

2.5.2 Bredare samarbete inom Västernorrland 8

2.5.3 Räddningsregion MittNorrland 8

2.5.4 Civil insatsperson 9

2.5.5 Suicidprevention 9

2.5.6 Räddningspersonal i beredskap (RIB) 9

2.5.7 Räddningstjänst 10

2.6 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten 14

2.6.1 Ägaruppdrag 14

2.6.2 Fastställande av mål för god ekonomisk hushållning 14

2.6.3 Budgetarbete 14

2.6.4 Internkontroll 15

2.7 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning 16

2.7.1 Uppföljning av verksamhetsmål 17

2.7.2 Kommentar verksamhetsmål 18

2.7.3 Uppföljning av finansiella mål 19

2.7.4 Kommentar finansiella mål 19

2.7.5 Budgetavvikelse 19

2.7.6 God ekonomisk hushållning 21

2.8 Balanskravsresultat 22

2.8.1 Synnerliga skäl 22

2.9 Väsentliga personalförhållanden 23

2.9.1 Sjukfrånvaro 25

2.9.2 Friskvård 26
2.9.3 Framtida personalutveckling 26
2.10 Förväntad utveckling och framtid 27
3 Drift- och investeringsredovisning 28
3.1 Driftredovisning 28
3.1.1 Intäkter 28
3.1.2 Kostnader 28
3.2 Investeringsredovisning 28
4 Resultaträkning 30
5 Balansräkning 30
6 Kassaflödesanalys 31
7 Noter 32
8 Redovisningsprinciper 35

1 Vi blir bättre tillsammans

2023 kommer vi att komma ihåg som ett år i samarbetets tecken. I maj sjösatte vi äntligen vårt räddningsledningssystem tillsammans med de andra räddningstjänsterna i Västernorrland, Jämtland samt Väster- och Norrbottens inland (R10-kommunerna). Ett viktigt steg mot att kunna hantera stora larm och flera samtidigt pågående larm på ett mer kvalitativt sätt än tidigare. Vårt stora geografiska område och vår lösning med ledningsbefäl på två platser väcker nyfikenhet i övriga landet, där de vill veta mer kring hur vi arbetar.

Under året har vi även tillsammans med de övriga räddningstjänsterna i Västernorrland genomfört ett stort projekt för att undersöka hur vi kan arbeta ännu mer tillsammans för att skapa bättre kvalitet och effektivitet i vårt arbete. Elva delprojekt har slutförts och engagemanget från deltagarna har överlag varit väldigt högt. Många nya kontakter mellan våra organisationer har knutits under året och över 300 förslag på aktiviteter där vi kan blir bättre genom att samarbeta har tagits fram. Nu ska det bli verkstad av alla idéer och under de kommande tre åren ska det bli intressant att se de förbättringar vi lyckas åstadkomma.

Under våren kom nya arbetstidsdirektiv där räddningstjänstens sätt att arbeta, med medarbetare som alternerar arbete med jour på nätterna, inte längre var tillåtet. För vissa av våra medarbetare ändrades kraven och därmed schemat i oktober, medans brandmännen fick skjuta på införandet till februari 2024. Oron från medarbetarna har under hösten varit stor då det nya direktiven upplevs försämra arbetsvillkoren och frågorna kring hur framtida schemaläggning ska se ut har varit många. Från centrala parter har det inte kommit klara besked, vilket har gjort det svårt för arbetsgivarparten att stilla oron hos medarbetarna. För arbetsgivarens del innebär de nya reglerna att verksamheten blir mindre flexibel och det blir svårare att lösa vissa av organisationens åtaganden. För att möjliggöra samma flexibilitet med de nya reglerna behöver personalstyrkan utökas och det tar tid att lösa. Under hösten har mycket arbetstid tagits i anspråk för att diskutera schemalösningar, söka information i frågan, arbeta fram en dispensansökan med mera. Framförallt har situationen tagit energi från organisationen. I rådande stund har vi ansökt om dispens från reglerna och väntar på svar från centrala parter.

Rekrytering är en fortsatt stor utmaning för oss, där vi kontinuerligt arbetar hårt för att tillsätta våra tjänster. Personalomsättningen har ökat i hela branschen och vi märker av en stor skillnad de senaste åren jämfört med tidigare. Vi har nu ett konstant behov av att rekrytera heltidsbrandmän, räddningspersonal i beredskap (RIB) och insatsledare.

I övrigt är det positivt att vårt arbete kring suicidprevention uppmärksammas och inför nästa år kommer vi samordna arbetet för både Sollefteå och Kramfors kommuner.

Andreas Hoff

Förbundschef

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Organisation och uppdrag

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen (HKÅ) är ett kommunalförbund mellan Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Förbundet ska svara för den gemensamma verksamheten inom området skydd mot olyckor åt medlemskommunerna, i enlighet med vad som åligger var och en. Kommunalförbundet ska möjliggöra ökad effektivitet, säkerhet och slagkraft genom samordning av resurser under en gemensam ledning.

HKÅ leds av en förbundsdirektion och medlemskommunerna har i en förbundsordning reglerat uppdraget samt hur verksamheten ska styras.

Förbundet omfattar ett stort geografiskt område. Huvuddelen av verksamheten planeras och genomförs på de tre centralorterna Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Inom förbundet finns en processavdelning vars huvudansvar är det förebyggande arbetet med skydd mot olyckor, i form av tillsyn, tillståndshantering, byggärenden med mera. Resterande heltidsorganisation samt beredskapsorganisationen har som huvuduppgift att bedriva förebyggande arbete genom utbildning och information, öva inför samt utföra räddningsinsatser.

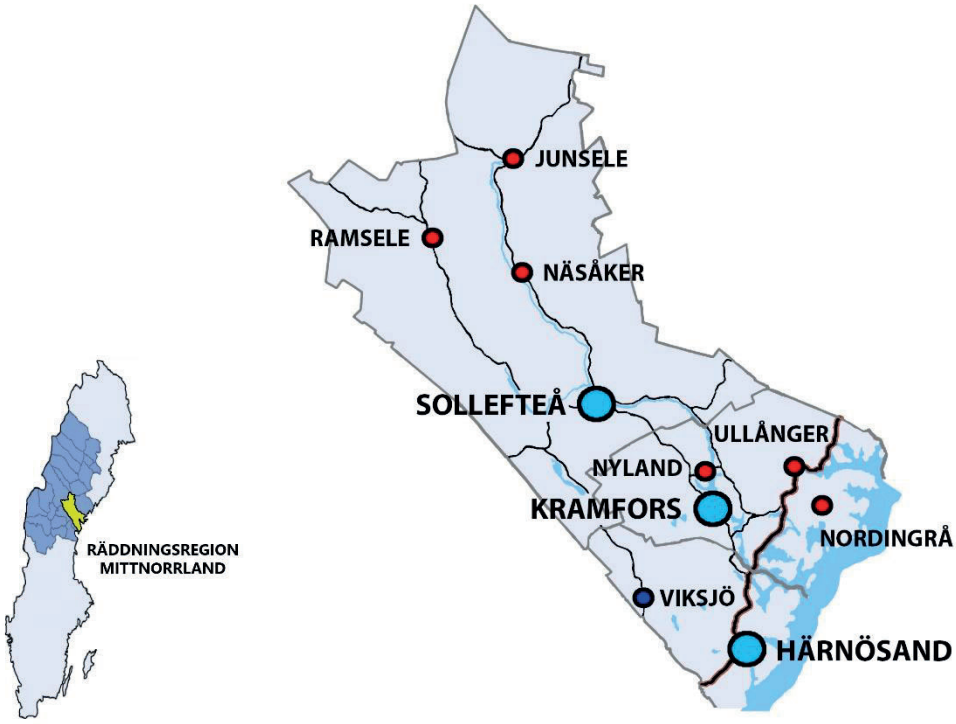

Bild 1: Förbundskarta & karta över Räddningsregion MittNorrland

2.1.1 Förbundsdirektionen

Förbundet styrs av en politiskt sammansatt förbundsdirektion med ledamöter från förbundets samtliga tre medlemskommuner. Förbundsdirektionen har under 2023 sammanträtt fem gånger samt haft en utbildningsdag tillsammans med direktionen i Medelpads räddningstjänstförbund. Förbundsdirektionens uppgift är att tillse att verksamheten bedrivs med de mål och riktlinjer som fullmäktige i respektive medlemskommun har beslutat om samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Tabell 1: Ledamöter i förbundsdirektionen

Medlemskommun	Ordinarie	Ersättare
Sollefteå	Peter Ledin (C) Marie Hansson (V)	Birigtta Häggkvist (Vi)/Elisabeth Sjöström (Vi) Morgan Nordin (S)
Kramfors	Malin Svanholm (S) Ida Stafrin (C)	Ingmarie Georgson (V) Sven Behring (M)
Härnösand	Monika Lindberg (S) Eva-Clara Viklund (M)	Ingemar Wiklander (KD) Ingemar Ljunggren (M)

2.2 Översikt över verksamhetens utveckling

I tabellen nedan presenteras översiktligt verksamhetens utveckling över en femårsperiod.

Tabell 2: Nyckeltal verksamhetens utveckling

Nyckeltal	2023	2022	2021	2020	2019
Folkmängd förbundsområde	60 929	61 831	61 924	62 119	62 689
Verksamhetens intäkter (tkr)	6 232	7 059	6 562	6 530	7 370
Kommunbidrag (tkr)	82 575	87 976	83 636	81 763	79 924
Verksamhetens kostnader (tkr)	89 450	77 390	75 903	71 820	78 516
Avskrivningar (tkr)	13 279	13 321	12 936	12 707	3 513
Investeringar (tkr)	4 850	938	10 480	7 859	655
Årets resultat (tkr)	-15 572	3 566	483	2 493	4 392
Soliditet* (%)	13	28	23	20	27
Självfinansieringsgrad** (%)	-7	1431	109	57	2757
Antal anställda	215	226	227	221	217
varav kvinnor (%)	15	16	14	13	14

*Soliditet definieras som eget kapital dividerat med balansomslutningen och anger hur stor andel av tillgångarna som är finansierade med eget kapital. **Självfinansieringsgrad definieras som kassaflöde från den löpande verksamheten dividerat med nettoinvesteringar och visar i vilken utsträckning verksamheten kunnat finansiera årets investeringar med pengar som uppstått i verksamheten.

Det redovisade kommunbidraget för 2023 innehåller en återbetalning på tio miljoner kronor till ägarkommunerna, vilket även påverkar resultatet. Kostnadsökningen 2023 beror till stor del på högre pensionskostnader.

Den kraftiga ökningen av avskrivningar 2020 beror på att hyror nu redovisas som finansiell leasing. Detta ger en kostnadssänkning av hyror med ungefär motsvarande belopp.

2.3 Den kommunala koncernen

2.3.1 Privata utförare

Enlig 3 kap 4§ lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska kommunen ansvara för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Hanteringen av detta regleras i avtal mellan förbundet och den skorstensfejarmästare som förestår respektive sotningsdistrikt. Sotningsdistrikten bedrivs av fyra privata utförare. Dessa utförare är *Härnösands Sotningsdistrikt AB*, *Sollefteå Sotningsdistrikt AB*, *Ådalens Brandskydd och Sotning AB* samt *Kramfors Sotning och Ventilationssanering AB*.

2.4 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I detta avsnitt redovisas förhållanden som är viktiga för förbundets ekonomiska ställning och som ej redovisas i resultat- och balansräkningen.

Tabell 3: Identifierade risker med påverkan på ekonomisk ställning

Identifierad risk	Beskrivning	Hantering av risk
Kommunbidrag	Politiska beslut om minskade bidrag från medlemskommunerna kan få stora konsekvenser på verksamheten då intäkterna till cirka 90 % består av kommunbidragen.	- Kontinuerlig dialog med medlemskommunerna i proaktivt syfte - Arbeta för att leva upp till de krav som medlemskommunerna ställer på verksamheten
Personal	Svårigheter att rekrytera och behålla personal kan leda till att planerad och nödvändig bemanning ej uppnås.	- Arbete med attraktiv schemaläggning - Marknadsföring av yrket och aktiva insatser kring rekrytering inom både heltid- och RIB-sidan - Tillsvidareanställning av RiB-personal till heltidsstyrkan - Friskvårdsaktiviteter för samtliga anställda - Fortbildning för personalen
Pensionsskuld	Pensionskostnaderna ökar 2023-2024 och ingen kompensation ges från ägarkommunerna. Detta leder till att underskott budgeteras.	- Kontinuerlig uppföljning av ekonomin löpande - Uppföljning med KPA kring utvecklingen av pensionskostnaderna

Förbundet är inte exponerat för finansiella risker såsom ränterisker, valutarisker och kreditrisker och kommer därför ej lämna några upplysningar om omfattning och hantering av dessa typer av risker.

2.4.1 Pensionsförpliktelser

Tabellen nedan visar förbundets pensionsförpliktelser.

Tabell 4: Pensionsförpliktelser

Pensionsförpliktelse (tkr)	2023	2022
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen		
a) Avsättningar inkl särskild löneskatt	30 860	29 092
b) Ansvarsförbindelse inkl särskild löneskatt	-	-
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	**8 033**	**6 729**
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	-	-
Summa pensionsförpliktelse (inkl. försäkring och stiftelse)	**38 893**	**35 821**
Förvaltade pensionsmedel - Marknadsvärde (tkr)		
Totalt pensionsförsäkringskapital	**8 543**	**6 916**
a) Varav överskottsmedel	-	-
Totalt kapital, pensionsstiftelse	-	-
Finansiella placeringar (egna förvaltade pensionsmedel)	-	-
Summa förvaltade pensionsmedel	**8 543**	**6 916**
Finansiering (tkr)		
Återlånade medel	**30 350**	**28 905**
Konsolideringsgrad	**22,0%**	**19,3%**

Premier för avgiftsbestämda pensioner intjänade from 1998 redovisas det år som avgiften avser. Pensionsåtaganden före 1998 redovisas hos respektive medlemskommun.

2.5 Händelser av väsentlig betydelse

Nedan presenteras en översikt över de viktigaste aktiviteterna under året inom olycksförebyggande verksamhet, räddningstjänst och den interna organisationen. I de fall händelserna har påverkat förbundets resultat och ekonomiska ställning ges upplysningar om detta under respektive avsnitt.

2.5.1 Återbetalning till kommunerna

Under 2023 har förbundet återbetalat 10 mnkr till ägarkommunerna. Detta som ett steg i att minska de likvida medlen som tidigare funnits placerade på ett konto hos Kramfors kommun. Återbetalningen påverkar resultatet och det egna kapitalet med samma belopp. I gengäld får förbundet ett ökat kommunbidrag med 500 tkr/år.

2.5.2 Bredare samarbete inom Västernorrland

Under året har ett stort projekt mellan räddningstjänsterna i Västernorrland genomförts, där möjligheterna för ett än mer djupgående samarbete har studerats. Totalt har elva delprojekt slutförts där delar såsom myndighetsutövning, jämställdhet & mångfald, inköp & upphandling, stödfunktioner och trygghetsarbete har granskats och förslag på framtida arbetssätt har föreslagits.

Projektet har slutredovisats och de ansvariga politikerna har angivit att arbetet ska fortsätta enligt den strategiska plan som har tagits fram som slutredovisning av projektet. Det innebär att en mängd aktiviteter kommer att genomföras 2024-2026 där de tre räddningstjänstorganisationerna inom länet kommer att genomföra delar av verksamheten gemensamt.

2.5.3 Räddningsregion MittNorrland

I maj gick räddningstjänsterna inom Västernorrland, Jämtland och Väster- och Norrbottens inland (R10-kommunerna) samman i en gemensam Räddningsregion. Det innebär att alla räddningstjänster inom området har en gemensam operativ ledning och hanterar inträffade händelser gemensamt inom det geografiska området. Tre befäl finns ständigt i tjänst vid en ledningscentral och ansvarar för att verksamheten sköts på ändamålsenligt sätt. Räddningstjänsterna inom området lever nu upp till den föreskrift som finns gällande övergripande ledning som kom till efter de stora skogsbränderna 2014 och 2018. Totalt omfattar räddningsregionen 25 kommuner och ca 30% av Sveriges yta.

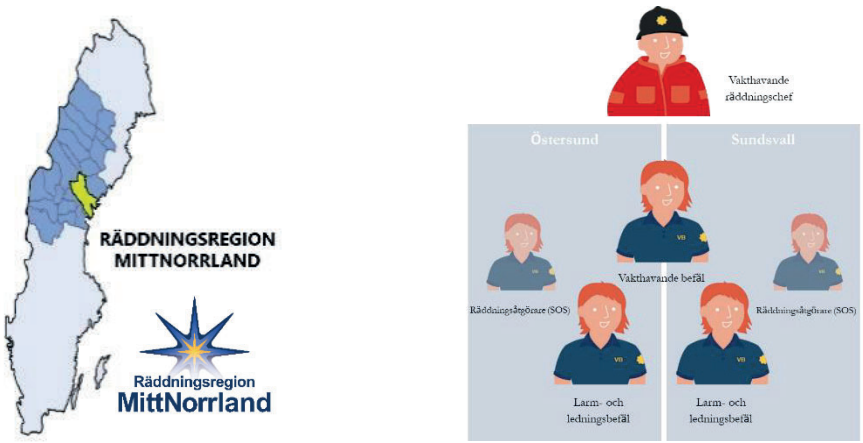

Bild 2-3 Karta över räddningsregionen samt en bild över den övergripande ledningen som finns i räddningscentralerna

2.5.4 Civil insatsperson

Civil insatsperson är ett koncept där frivilliga privatpersoner kan larmas ut till händelser för att göra en snabb första insats innan samhällets resurser hunnit på plats. Under våren implementerades detta koncept på Hemsön i Härnösand. Ett trettiotal frivilliga har fått utbildning av räddningstjänsten i första hjälpen, HLR (hjärt- och lungräddning), brandutbildning samt information kring hur de bör agera på skadeplats. Framöver kommer detta koncept att införas på fler orter, där avståndet till samhällets resurser är långt.

2.5.5 Suicidprevention

Räddningstjänsten har under 2023 fortsatt ”Att utveckla ett kunskapsbaserat suicidpreventivt arbete på lokal och regional nivå i länet” enligt en central överenskommelse mellan SKR och staten. Fokusområden för 2023 var fortsatt kompetensutveckling för personal och kunskapshöjning för allmänheten, implementering av kunskapsbaserade insatser, samverkan internt och externt samt hantering av rutiner. Inom projektet har räddningstjänsten fortsatt utbilda enligt Våga Fråga-E (Suicide Zero) till kommunanställda. Våga Fråga föreläsning har även riktats till representanter från kommunens pensionärsföreningar. Även andra utbildningsinsatser erbjuds till kommunala verksamheter såsom MHFA, AOSP-A, Stör döden och Ledare som lyssnar.

Räddningstjänsten har även tagit fram lektionsmaterial till en Nano-Learning utbildning - ”Tillsammans mot psykisk ohälsa”. Under vintern skickades nio lektioner med olika teman inom psykisk hälsa och suicidprevention till Kramfors kommuns och deras tillhörande bolags anställda.

Under 2023 har detta arbete främst riktats till Kramfors kommun, men under 2024 kommer arbetet att utvidgas och omfatta både Kramfors och Sollefteå kommuner.

2.5.6 Räddningspersonal i beredskap (RIB)

Personalomsättningen inom RIB-verksamheten är relativt hög och det innebär en stor utmaning att rekrytera nya individer till organisationen. På flera orter saknas ett flertal brandmän och de som redan ingår i beredskapsstyrkan tar ett stort ansvar för att försöka täcka upp för de vakanser som finns. Från att en ny medarbetare har rekryterats tar det lång tid innan de är utbildade och har tillräcklig kompetens för att självständigt åka på larm. Kompetenstappet som uppstår i samband med att erfaren personal slutar är stort. Vi ett flertal tillfällen under året har beredskapen på RIB-stationer varit lägre än den föreskrivna, vilket i förlängningen kan påverka organisationens möjligheter att genomföra vissa moment under en insats. Under slutet av året har en kraftansträngning gjorts och fler medarbetare är nu på väg in i organisationen.

Bild 4 Övning för att öka djurvanan. Denna gång hos travskolan på Dannero.

2.5.7 Räddningstjänst

Antalet larm under 2023 uppgick till 896 st., vilket är en ökning med elva larm från föregående år. En liten ökning har skett i kategorierna *brand i byggnad, brand ej i byggnad* samt i *övriga uppdrag*.

Nämnvärt är att Nylands insatsområde har ökat från 27 st. larm år 2022 till 46 st. år 2023. Ökning har skett inom samtliga larmkategorier. Räddningstjänsten har ingen förklaring till de ökade larmen och anses bero på slumpen.

Insatstyp	2023	2022	2021	2020	2019
Brand i byggnad	85	80	96	79	95
Brand ej i byggnad	140	109	103	165	124
Trafikolycka	119	119	183	179	187
Utsläpp av farligt ämne	2	2	2	2	4
Drunkning-tillbud	-	3	4	5	5
Automatlarm, ej gas	229	284	252	276	301
I väntan på ambulans	69	66	32	100	301
Varav hjärtstoppslarm	33	25	23	16	12
Annan händelse utan risk för skada	118	132	126	110	148
Övriga uppdrag	134	90	186	203	218
Totalt	**896**	**885**	**1007**	**1119**	**1383**

Tabell 5: Räddningsinsatser per insatstyp

Insatser stationsområde	2023	2022	2021	2020	2019
Härnösand	325	318	355	427	497
Viksjö	15	12	10	19	27
Kramfors	194	201	208	261	293
Nyland	45	27	44	47	59
Ullånger	37	43	55	54	52
Nordingrå	12	23	27	33	39
Sollefteå	183	164	208	195	223
Näsåker	24	26	27	25	48
Junsele	31	31	36	22	90
Ramsele	30	40	37	35	55
Totalt	**896**	**885**	**1007**	**1119**	**1383**

Tabell 6: Räddningsinsatser per station

Annat än räddningstj.	2023	2022	2021	2020
Medlyssning, ej insats	408	378	367	251
Inbrottslarm	10	24	20	21
Lyfthjälp till hemtjänst	54	40	31	54
Passning	125	108	102	137
Totalt	597	550	520	463

Tabell 7: Andra insatser än räddningstjänst

2.5.7.1 Brand i byggnad

Flertalet av larmen för *brand i byggnad* har en naturlig brandorsak där mänskliga faktorn är en anledning till brand. Av 85 larm om *brand i byggnad* har 17 varit köksbränder varav sex av dessa bränder har startat vid matlagning. Övriga köksbränder har startat i t.ex. elkontakt, mikrovågsugn, sopor m.m. Räddningstjänsten anser att 12 st. bränder i byggnad är med uppsåt vilket är ett högt antal. Papper, tidningar, kartonger och sopor har oftast varit tändkällan vid dessa anlagda bränder. Nio bränder har skett inom industrin där orsaken är uteslutande inom arbetsprocessen.

Kramfors insatsområde har fortfarande ett högt antal larm om *brand i byggnad,* 31 st. Fem av dessa larm är inom Industrin, där hänsyn kan tas till att Kramfors har flest industrier i förbundet. Fyra larm om *brand i byggnad* har inträffat i Ramvik, Härnösands kommun, som ingår i Kramfors insatsområdes larmstatistik.

Eldstadsrelaterade bränder (soteld) uppgick till åtta, där orsaken oftast är att personer eldar fel i sin anläggning enligt sotartekniker. Vid efterkontroll uppmärksammas detta av sotartekniker som sedan informerar ägarna.

Under 2023 har räddningstjänsten i Junseles insatsområde inte haft något larm om *brand i byggnad*, vilket är mycket positivt.

2.5.7.2 Brand ej i byggnad

Brand ej i byggnad har ökat med 31 st. larm från föregående år och uppgår till 140 st. 2023. I kategorin ingår bl.a. bränder i skog, mark/terräng, fordon, avfall/container mm.

Sex *gräs- och markbränder* uppstod under 2023 vilket är ett mycket lågt antal mot föregående år. En sen vår, markblöta och låg temperatur bidrog till det låga antal bränder i *gräs- och mark*. Fyra av dessa har uppstått när privatpersoner eldat i fjolårsgräset och tappat kontrollen. Dessa larm har även lett till följdolyckor i form av brandspridning till byggnad/er. I slutet av maj månad kom värmen in med torr luft och höll i sig under juni månad som relaterade till många skogs- och markbränder, totalt 37 st. 26 st. av dessa uppstod under perioden det rådde eldningsförbud, som var mellan 10/6 – 30/6. Orsaker till att dessa bränder har uppstått är genom att tåg bromsat samt blixt- och åsknedslag.

En skogsbrand i Helgum, inom Sollefteå insatsområde, var den största av våra bränder i sommar. Ett tåg hade tänt på flertalet platser efter banvallen på en sträcka av ca 10 km och med spridning vidare in i skog- och mark. Två av MSB:s helikoptrar deltog i insatsen samt att förbundet fick hjälp från våra närliggande räddningstjänster med personal och fordon till släckningsarbetet som pågick i två dygn.

Vid totalt fem skogsbrandstillfällen har MSB:s flygande resurser hjälpt oss i släckningsarbetet, vilket gör att insatserna i tid blir betydligt kortare och mindre personalkrävande. Vid en skogsbrand i Utansjö, Härnösands insatsområde, fick förbundet för första gången assistans av två skopande flygplan till släckningsarbetet.

Under 2023 uppstod en viss ökning av antalet larm om *Brand i fordon*. Antalet hamnade under 2023 på 58 larm. Räddningstjänsten har inte hittat någon naturlig brandorsak till de flesta av dessa bränder, utan räddningstjänsten anser att några har varit med uppsåt då dessa fordon stått övergiven på till exempel en rastplats eller på någon enslig väg. Härnösands insatsområde står för majoriteten av bränder i avfall/container. Härnösand hade under året 12 larm av totalt 23 larm inom förbundet. Räddningstjänsten anser nästintill att samtliga är med uppsåt.

2.5.7.3 Trafikolycka

Antalet trafikolyckor hamnade på 119 st. vilket är samma antal som föregående år. Tre personer har omkommit fördelat på en i varje kommun. Räddningstjänsten kan inte hitta någon naturlig förklaring till varför vi får många olyckor på våra större vägar, men en bidragande faktor kan vara för hög hastighet till rådande väglag samt vägens utformning. Trafikolyckorna som generellt brukar vara fler under vintern är under 2023 relativt jämnt fördelade under årets alla månader.

2.5.7.4 Drunkning

Under året har inga drunkningstillbud inträffat. Juli samt augusti hade lägre temperatur än normalt och mindre sol, vilket kan vara en orsak till att insatser uteblev pga. minskat badande.

2.5.7.5 Övriga uppdrag

I övriga uppdrag finns kategorierna; begränsat utsläpp av drivmedel/olja, vattenskador, stormskador, hissöppning, nödställt djur, ras i byggnad/konstruktion, suicid, undersökning, hjälp till polis, lyfthjälp, mervärde som ej har avtal m.m. Räddningstjänsten larmades ut på 134 st. övriga uppdrag under året. Detta är en ökning med 44 st. mot år 2022. En anledning är att det i Härnösand inkom 27 st. larm i början av november. Regn föll med stora mängder under en kortare tid, temperaturen steg till någon plusgrad och snabb snösmältning uppstod. Dagvattensystemet hann inte ta undan allt vattnen, källare översvämmades samt några mindre fristående byggnader blev vattenskadade.

2.5.7.6 Assistans till ambulans

Räddningstjänsten har assisterat ambulans vid 23 larm där uppdrag kan vara hjälp med transport av patient eller ambulanspersonal i terräng, bärhjälp, chaufför, lyfthjälp m.m.

2.5.7.7 Händelse utan risk för skada

Händelse utan risk för skada är situationer där larm- och ledningsbefäl larmar ut resurser till en räddningsinsats eller undersökning, där första räddningsenhet sedan vid framkomst kan konstatera att inget räddningsbehov föreligger. Under 2023 har räddningstjänsten haft 134 larm om händelse utan risk för skada, vilket är en liten ökning mot år 2022.

2.5.7.8 Automatlarm

Automatlarm har minskat med 55 st. mot 2022, där Soludden i Härnösand står för merparten av minskade larmhändelser.

2.5.7.9 I väntan på ambulans/Hjärtstopp

IVPA/hjärtstoppslarm följer nästintill förgående år i antalet larm. Viss larmökning fanns dock i slutet av året som kan bero på de organisationsförändringar som uppstod inom ambulansverksamheten pga. nya arbetstidsbestämmelser. En ökning av dessa larm kan ske framöver om ambulansbemanningen inte blir tillräcklig inom vårt förbund.

2.5.7.10 Brand i skog och mark, Södra Åbacken, Sollefteå

Under eftermiddagen den 15 juni larmades räddningstjänsten om en pågående brand i terrängen längs med järnvägen i höjd med Södra Åbacken i Sollefteå kommun. Under första enheternas framkörning observerades flertalet rökpelare utmed järnvägen och med tanke på de höga brandriskvärdena under aktuell period så växte insatsens omfattning och kom att kräva stora personella och materiella resurser under de dygn bränderna bekämpades. Det brandutsatta området sträckte sig cirka 10 km längs med banvallen.

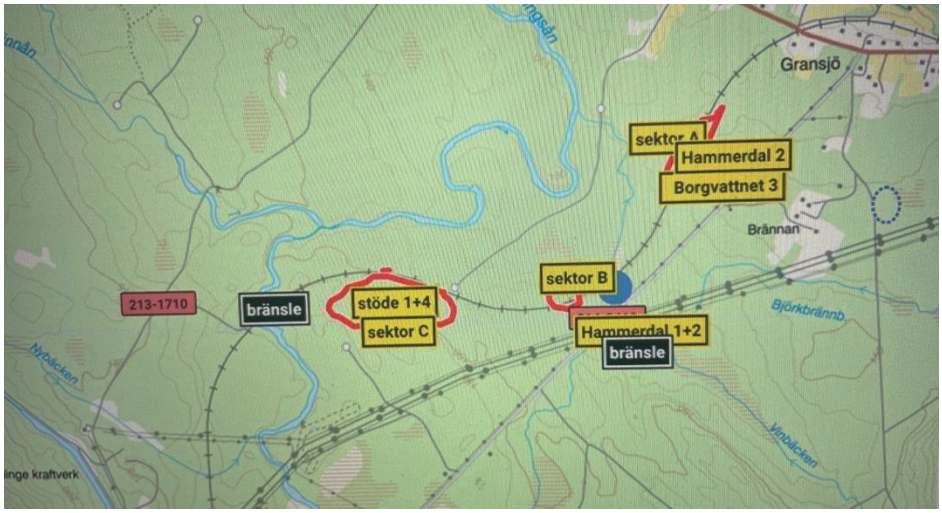

Bild 5 Lägesbild från insatsen

Enheter och personal från HKÅ, MRF och Jämtland samt den regionala insatsledaren arbetade med brandbekämpning i de sektorer som upprättades. Flygande resurser i form av två vattenbärande flygplan och två helikoptrar rekvirerades också till platsen via MSB:s skogsbrandsberedskap samt en spårgående vattenresurs från Trafikverket.

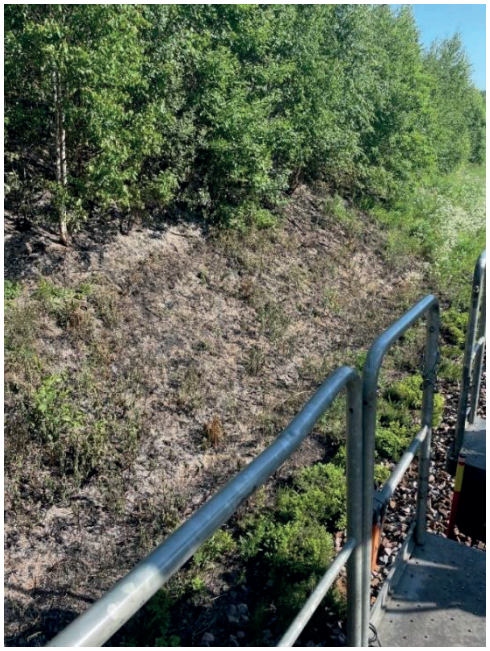

Bild 6 Bild tagen från en tankvagn som Trafikverket förfogar över

2.6 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

2.6.1 Ägaruppdrag

Av ägaruppdraget från medlemskommunerna framgår att HKÅ bland annat ska ansvara för räddningsinsatser, sotning och brandskyddskontroll, tillsyn enligt LBE och LSO, tillståndsprövningar samt att förbundet ska ha ett aktuellt handlingsprogram för räddningsinsatser och olycksförebyggande åtgärder.

I förbundsordningen framgår förbundsdirektionens ansvar och arbetsuppgifter vilket bland annat inkluderar att fastställa budget, handlingsprogrammet samt delårs- och årsredovisningen. Förbundsdirektionen ska även löpande avlämna rapporter över verksamheten till medlemskommunerna. Kommunfullmäktige beslutar om taxor för myndighetsutövning samt beslutar om ansvarsfrihet för förbundsdirektionen i dess helhet. Förbundet träffar medlemskommunerna årligen via ägarsamråd.

2.6.2 Fastställande av mål för god ekonomisk hushållning

Under varje mandatperiod antas ett fyraårigt handlingsprogram av förbundsdirektionen. I handlingsprogrammet pekas riktningen ut inför de kommande fyra åren. Med handlingsprogrammet som utgångspunkt tas sedan en verksamhetsplan fram för varje nytt verksamhetsår. I verksamhetsplanen beskrivs bland annat målen för god ekonomisk hushållning. Verksamhetsplanen antas av förbundsdirektionen, som därmed även fastställer det kommande årets mål för god ekonomisk hushållning. Den dagliga verksamheten beskrivs sedan i aktivitetsplaner.

2.6.3 Budgetarbete

Förbundet träffar medlemskommunerna i början av varje år för att diskutera inriktning och förutsättningar inför kommande års budget. Förslag till medlemsbidrag för det kommande året ska innan april månads utgång meddelas medlemskommunerna. Detaljbudgetarbetet pågår under hösten för att sedan antas av förbundsdirektionen i slutet av året.

2.6.4 Internkontroll

Förbundsdirektionen har ansvar för att en plan för internkontroll upprättas årligen. Internkontroll ska göras för att upptäcka och förebygga fel. Under 2023 har punkterna i Tabell 8 nedan kontrollerats.

Tabell 8: Uppföljning av intern kontroll

Kontroll av	Riskbedömning	Metod	Resultat
Att alla medarbetare inom heltidsorganisationen har erhållit/erbjudits medarbetarsamtal.	Alla medarbetare ska erbjudas medarbetarsamtal årligen för att diskutera sin arbetssituation och framtida utveckling. Det är av största vikt att medarbetarna får möjlighet att ta upp idéer, förväntningar och farhågor med sin chef. Det gynnar såväl organisationen som medarbetaren.	Görs genom att stämma av uppföljningen från respektive chef med listan över anställda i Daedalos.	Samtliga medarbetare har erhållit/erbjudits medarbetarsamtal.
Att samtlig räddningspersonal genomför de obligatoriska interna övningarna och att handlingsplaner tas fram för de personer som har missat en obligatorisk övning.	För att säkerställa att Räddningstjänsten är väl förberedda vid olyckor samt besitter nödvändig kompetens att genomföra räddningsinsatser är det av största vikt att övningsverksamheten dokumenteras och kontinuerligt följs upp.	Görs genom att övningsverksamheten följs upp minst varje tertial. Handlingsplaner ska tas fram för de personer som har missat en obligatorisk övning.	Vid längre frånvaro t.ex. sjukskrivning och föräldraledighet har handlingsplaner tagits fram. När enstaka övningar har missats har ingen handlingsplan upprättats utan personlig kontakt har tagits med individen för att hjälpa till att återta dessa.
Handläggningstid för ansökningar om tillstånd enligt lag om brandfarliga och explosiva varor.	Räddningstjänstens handläggningstid för tillståndsansökningar är tre månader från det att ansökan inkommit till förbundet. Om ansökningar glöms bort eller handläggningstiden tar för lång tid kan förbundet tappa förtroende som myndighet.	Handläggningstiden kontrolleras genom att jämföra tidpunkten för inkommen ansökan med beslut om tillstånd.	Samtliga inkomna ärenden har hanterats inom handläggningstiden.
Fakturering av extern säljutbildning.	Räddningstjänsten erbjuder ett antal säljutbildningar till våra medlemskommuner och externa kunder. Risken finns att förbundet förlorar intäkter om faktureringen ej sker.	Görs genom att antalet utförda säljutbildningar kontrolleras mot antalet fakturerade utbildningar.	Samtliga utförda säljutbildningar har fakturerats till kund.

2.7 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Förbundet har haft en övergripande verksamhetsplan för 2023 som utgår från handlingsprogrammet för skydd mot olyckor. Fokusområden i gällande handlingsprogram är barn och unga, arbetet med förebyggande av bränder, bibehållandet av en god utryckningsorganisation samt räddningstjänst under höjd beredskap.

Verksamhetsplanen innehåller sju mål - fyra verksamhetsmål och tre finansiella mål - som ska borga för en god ekonomisk hushållning. Efter 2023 kan vi konstatera att fyra av de sju målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Bild 7 Det är viktigt att hålla uppställningsplatser framkomliga för att trygga utrymningssäkerheten där räddningstjänsten utgör alternativ utrymningsväg. Extra viktigt att hålla snöfritt på vintern.

2.7.1 Uppföljning av verksamhetsmål

Mål

Under 2023 ska 100 % av inkommande larm som definieras som räddningstjänst rendera en insats.

Den 4 november togs ett beslut att insatserna under de översvämningar som rådde skulle inriktas mot att skydda infrastruktur och samhällsviktiga verksamheter och att inga insatser skulle utföras mot privata fastigheter. Detta då antalet larm översteg den kapacitet som fanns inom räddningstjänsten. Övriga dagar under 2023 har räddningstjänsten responderat på alla larm (896 st.) som inkommit till SOS. Antalet insatser är i samma nivå som föregående år.
Målet anses till stora delar uppfyllt.

Mål

Minst 80 tillsyner ska utföras under året.

Under året har 55 tillsyner enligt LSO och LBE utförts.
Målet anses inte uppfyllt.

Mål

Minst 1 700 personer ska utbildas under året.

Under 2023 utbildades totalt 2 019 vuxna i olika olycksförebyggande utbildningar**.**
Målet anses uppfyllt.

Mål

HKÅ ska träffa minst 3 000 barn och ungdomar under året.

Förbundet har under året träffat minst 3 000 barn och ungdomar i samband med utbildningar och informationstillfällen.
Målet anses uppfyllt.

2.7.2 Kommentar verksamhetsmål

Under 2023 har två av de fyra verksamhetsmålen uppnåtts.

Ett mål som inte uppnåddes var att 100% av de inkommande larmen som definieras som räddningstjänst ska rendera en insats. Den 4 november togs ett beslut av vakthavande räddningschef om att insatserna under de översvämningar som rådde skulle inriktas mot att skydda infrastruktur och samhällsviktiga verksamheter och att inga insatser skulle utföras mot privata fastigheter. Detta då antalet larm översteg den kapacitet som fanns inom räddningstjänsten. Totalt var det sex hjälpsökande inom Härnösands kommun som inte fick hjälp av räddningstjänsten. Dessa hänvisades istället till sitt försäkringsbolag för att få hjälp av saneringsfirmor för att pumpa ut vatten och torka upp drabbade utrymmen. Bedömningen är att skadorna inte har förvärrats nämnvärt på grund av räddningstjänstens frånvaro. Övriga dagar under 2023 har räddningstjänsten responderat på alla inkommande larm och målet bedöms därför vara till stora delar uppfyllt.

Det andra verksamhetsmålet som inte uppfylldes var att organisationen inte uppnått det antal tillsyner som målet innebar. Totalt genomfördes 55 tillsyner mot planerade 80 tillsyner. Vakanser inom verksamheten och att den operativa verksamheten har prioriterats har lett till att berörd personal inte har haft tillräckligt med arbetstid avsatt till denna uppgift för att kunna genomföra fullt ut det antal tillsyner som planerades.

När det gäller målen att utbilda 1700 personer samt att möta 3 000 barn och ungdomar så har verksamheten bedrivits på ett bra sätt, vilket har gjort att de uppsatta målen har kunnat nås. Här gör den skiftgående personalen ett fantastiskt jobb för att uppnå detta, genom att bedriva utbildningar på arbetsplatser och skolor samt träffa ungdomar på fritidsgårdar, i samband med evenemang, vid förskolebesök etc.

Bild 8 Brandmännen övar på dörrforcering.

2.7.3 Uppföljning av finansiella mål

Mål
Årets resultat ska uppgå till minst 0,01 % av omsättningen.

Årets resultat är ett underskott om 15 572 tkr. Av dessa består 10 Mkr av en planerad återbetalning till ägarkommunerna och resterande drygt 5 Mkr utgörs av fördyrade kostnader till följd av inflation och höjda pensionskostnader.
Målet anses inte uppfyllt.

Mål
Årets avskrivningar ska inte överskrida budgeterad avskrivning.

Årets avskrivningar är cirka 230 tkr lägre än budgeterade avskrivningar**.**
Målet anses uppfyllt.

Mål
Årets investeringar ska göras med eget kapital.

Alla investeringar har skett med eget kapital.
Målet anses uppfyllt.

2.7.4 Kommentar finansiella mål

Två av de tre ekonomiska målen har uppfyllts. Vi har som mål att göra ett överskott på 0,01% av omsättningen och verksamheten visar på ett underskott om ca 15,5 Mkr. Den största delen av underskottet beror på en återbetalning till kommunerna om 10 Mkr samt ökade personalkostnader, främst i form av höga pensionskostnader. Vid äskandet av driftsbidrag från kommunerna i början av 2022 var prognosen över pensionskostnaderna 3 500 tkr lägre än vad prognosen från KPA angav vid fastställande av detaljbudget. Det gör att verksamheten blev underfinansierad och ett underskott budgeterades.

Våra avskrivningar understiger budgeterade avskrivningar och alla våra investeringar har gjorts med eget kapital, vilket målen anger.

2.7.5 Budgetavvikelse

Årets resultat är cirka 3 800 tkr sämre än det budgeterade resultatet.

Det beror till stor del på att pensionskostnaderna är högre än vad som budgeterats. När räddningstjänsten äskade driftsbidrag från kommunerna i början av 2022 var prognosen från KPA att pensionskostnaderna skulle uppgå till ca 7,5 Mkr och det var detta belopp som inkluderas i

kommunernas bidrag till verksamheten. Vid KPAs nästa prognos i slutet av 2022 visade prognosen att pensionskostnaderna istället skulle uppgå till nästan 11 Mkr. En del av detta togs hänsyn till vid fastställande av detaljbudget, men den stora ökningen av kostnader kunde inte helt hanteras där och ett underskott budgeterades.

En annan bidragande orsak till underskottet är högre personalkostnader än budgeterat. En del av differensen mellan budget och utfall (850 tkr) består av ersättning till närliggande räddningstjänster som hjälpt till vid insatser. Andra delen (1 000 tkr) består till stora delar av ersättning till vår egen personal, där några större skogsbränder under sommaren blev kostsamma. Ersättningen till närliggande räddningstjänster härrör i stora delar till en större insats i Sollefteå kommun under sommaren. Där var flertalet organisationer inblandade och fakturorna från dessa inkom precis i slutet av året till förbundet. Enligt förbundsordningen kunde en del av kostnaden ha eftersökts hos den drabbade kommunen, i detta fall Sollefteå, men det har inte gjorts i detta fall då kostnaden blev känd precis innan årsskiftet.

Även ersättningen till vår egen personal kan delvis kopplas till några större insatser som snabbt blir kostsamma då många medarbetare snabbt blir inblandade och RIB-personalen erhåller timersättning och många inom heltidsorganisationen kallas in på övertid. Förbundet har under året haft vakanser både inom heltids- och RIB-organisationen. Dessa vakanser ger högre personalkostnader i form av övertidsersättningar inom heltidsorganisationen och vakansersättningar inom RIB-organisationen.

I övrigt överstiget kostnaderna för lokalhyror budgeten med 1 000 tkr, där hyreshöjningen de senaste åren har varit väldigt hög i förhållande till den uppräkning av kommunbidrag som har erhållits. Hyrorna följer i de flesta fall inflationstakten, medan det inte gäller för kommunbidraget.

Intäkterna för automatlarm blev 600 tkr lägre än budgeterat, vilket i grunden är positivt då det innebär att det inträffar färre onödiga larm som vi behöver rycka ut till.

Under året har en konsult arvoderats som projektledare för projektet *Bredare samarbete* som bedrivits av de tre räddningstjänstorganisationerna inom Västernorrland. Vid budgettillfället var det svårt att uppskatta vilken arbetsinsats som skulle krävas av projektledaren under året och det har lett till att kostnaderna för detta har överstigit budget med 500 tkr. Konsultens uppdrag har letts av Örnsköldsviks kommun och alla kostnader har godkänts av de tre förbunds-/räddningscheferna löpande under året.

För övriga kostnader kan konstateras att kostnaderna för arbetskläder har stigit med 350 tkr, vilket beror på att många nya larmställ har köpts in till nyanställd personal. Det kan även konstaterats att kostnaderna för reparation och underhåll har stigit med 300 tkr. Där antogs kostnaden kunna hållas på ungefär samma nivå som föregående år, men prisökningar och skador på fordonen har gjort att kostnaderna ökade mer än budgeterat.

På den positiva sidan kan utläsas att ränteintäkterna blev 600 tkr högre än budgeterat, vilket beror på den höjda bankräntan.

2.7.6 God ekonomisk hushållning

Verksamhetsplanen innehåller sju mål - fyra verksamhetsmål och tre finansiella mål - som ska borga för en god ekonomisk hushållning. Av de fyra verksamhetsmålen är två uppfyllda. Det som inte är uppfyllt är målen gällande insatser och antalet tillsyner.

När det gäller målet att alla inkommande ärenden ska rendera en insats så är orsaken att målet inte är uppfyllt helt kopplat till väderhändelser under några timmar en specifik dag. Under dessa timmar översteg behovet räddningstjänstens resurser. Räddningstjänsten har begränsat med resurser och är det för många som har hjälpbehov samtidigt räcker inte dessa till. Verksamheten prioriterar alltid människoliv i första hand och därefter egendom och miljö. I denna situation prioriterades samhällsviktiga verksamheter framför privat egendom. Det bedömdes samtidigt att de med skador på privat egendom kunde få hjälp från annat håll, varvid skadornas omfång förhoppningsvis inte blev särskilt mycket allvarligare på grund av räddningstjänstens frånvaro. Övriga dagar på året har räddningstjänstens resurser varit tillräckliga. Målet skulle därmed kunna ses som till 99% uppfyllt.

När det gäller tillsynsmålet så saknas det resurser för att klara av att uppnå målet. Räddningstjänsten arbetar kontinuerligt med att försöka rekrytera fler till dessa roller, men det är svårt att hitta personal och de som anställs behöver utbildning och introduktion innan de kan utföra tillsyner. Det gör att det blir ett glapp varje gång en medarbetare väljer att sluta och ska ersättas. Räddningstjänsten tittar på möjligheten att i större utsträckning involvera brandmän i denna verksamhet.

Två av målen handlar om olika typer av möten med medborgarna och här gör medarbetarna ett bra jobb med att boka upp och driva på att kommunerna genomför utbildningar för sina anställda och medarbetare träffar kontinuerligt ungdomar vid utbildningsinsatser och i en mängd andra olika sammanhang.

Två av de tre ekonomiska målen har uppfyllts. Vi har som mål att göra ett överskott på 0,01% av omsättningen och verksamheten visar på att underskott om 15 572 tkr, så det målet är inte uppnått. Våra avskrivningar understiger budgeterade avskrivningar, och alla våra investeringar har gjorts med eget kapital, vilket målet anger.

I verksamhetsplanen finns inte angivet vilken måluppfyllelse som krävs för att verksamheten ska bedömas ha en god ekonomisk hushållning. Övergripande är bedömningen att de resurser som förbundet förfogar över använts på ett effektivt och bra sätt.

Bild 9 Övning för kemenheten, som är en specialenhet som HKÅ sköter på MSBs uppdrag.

2.8 Balanskravsresultat

På samma sätt som kommunerna står kommunalförbund under lagen om balanskrav. Målet som överenskommits med ägarkommunerna är att resultatet skall uppgå till + 0,01 % av omsättningen. Balanskravsutredningen visar att balanskravet inte uppnås.

Tabell 9: Balanskravsresultat

Balanskravsresultat (tkr)		2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31
Årets resultat enlig resultaträkningen		-15 572	3 566	483
-	Samtliga realisationsvinster	-226	-754	-189
+	Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-
+	Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-
+/-	Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	-	-
+/-	Återföring av realiserade vinster och förluster i värdepapper	-	-	-
=	**Årets resultat efter balanskravsjusteringar**	**-15 798**	**2 812**	**294**
-	Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-	-	-
+	Använda medel från resultatutjämningsreserv	-	-	-
=	**Balanskravsresultat**	**-15 798**	**2 812**	**294**

2.8.1 Synnerliga skäl

Synnerliga skäl kommer åberopas för att inte återställa balanskravsunderskottet för 2023. Det har varit ett speciellt år med särskilda kostnader i form av återbetalning till kommunerna (10 Mkr), tillfälligt förhöjda pensionskostnader (2,65 Mkr), kostsamma räddningsinsatser, konsultkostnader för ett större projekt samt stora pris- och hyreshöjningar till följd av den höga inflationstakten (3,15 Mkr).

Anledningen till att underskottet hänvisas till synnerliga skäl är dels att den återbetalning på 10 Mkr som har genomförts är ett planerat sätt att minska förbundets egna kapital, som har byggts upp över tid, och kan sänkas utan att äventyra organisationens ekonomi. Räddningstjänsten har en god ekonomisk ställning och kommer att ha det även efter att återbetalningen har gjorts till kommunerna. Återbetalningen är en engångskostnad och i gengäld erhåller räddningstjänsten ett ökat årligt kommunbidrag.

Pensionsprognoserna ändras beroende på framtidsanalyser kring ränteläge, inflation, ändrade pensionsvillkor och övrig ekonomisk utveckling. De variationer av pensionskostnaderna som uppstår kan inte hanteras varje enskilt år av förbundet, utan måste ses i ett längre perspektiv. Under 2023 har verksamheten varit underfinansierad med 2,65 Mkr utifrån det driftsbidrag som erhållits av kommunerna kontra utfallet av pensionskostnaderna. Då förbundet saknar möjlighet att upprätta en RUR där överskott kan avsättas till framtida variationer finns små möjligheter att hantera en tillfälligt ökad pensionskostnad utan att göra inskränkningar i verksamheten. Då kostnadsökning är just tillfällig skulle det vara ytterst olyckligt att genomföra neddragningar i en verksamhet ena året för att sedan växla upp verksamheten igen ett eller ett par år senare. Pensionskostnaderna ökar som mest till 11 500 tkr under 2024 för att sedan minska till 8 500 tkr 2025 och kommer sedan ligga kvar på de nivåerna de kommande åren. Det är således en tillfällig kostnadshöjning som orsakar underskottet.

Räddningstjänsten har under året erhållit hjälp av närliggande tjänster vid ett flertal tillfällen och speciellt vid en större skogsbrand i somras. Kostnaderna för räddningsinsatser är svåra att uppskatta

på förhand och kostnaderna till närliggande räddningstjänster blev 2023 högre än tidigare år. Under året har även en konsult hyrts in för att projektleda arbetet mellan de tre räddningstjänsterna i länet. Dessa kostnader har blivit högre än budgeterat, bland annat då projektledaren även fått kliva in som delprojektledare då ordinarie personal varit frånvarande. Slutligen har hyreskostnaderna stigit kraftigt under året och storleken på höjningen var inte känd vid budgetäskandet från kommunerna. Allt detta tillsammans med andra prisökningar har lett till ett underskott på drygt 3 Mkr.

I förarbetena till reglerna kring balanskravet så anges som exempel på synnerliga skäl just det faktum att man har byggt upp en stark finansiell ställning (=eget kapital) och att man använder detta för att minska kapitalet på ett planerat sätt.

Räddningstjänsten hade vid ingången av 2023 en god ekonomisk ställning, med ett eget kapital på ca 24 miljoner kronor och likvida medel som uppgick till 36 miljoner kronor. Med årets underskott minskar dessa, men på ett kontrollerat sätt och förbundets ekonomiska ställning kommer fortsatt att vara god. Organisationen uppbär inga lån och riskexponeringen är låg då det inte finns några placerade medel eller riskfyllda investerings- eller utvecklingsprojekt som vi är involverade i. Den likvida planeringen måste kontinuerligt följas upp för att säkerställa en god nivå. Innan 2023 har räddningstjänsten redovisat ett överskott nio år i rad, vilket visar att det finns en god ekonomisk ordning. Sammantaget med att verksamhetsmål och finansiella mål i hög utsträckning har uppnåtts under dessa år påvisas att förbundet i grunden har en god ekonomisk hushållning där resurserna används på ett effektivt sätt.

Räddningstjänsten avser därmed att åberopa synnerliga skäl för underskottet 2023.

2.9 Väsentliga personalförhållanden

Inom Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen finns det totalt 215 personer anställda, varav 66 st. inom heltidsorganisationen (heltid brandmän samt internt stöd, ledning, brandinspektörer och brandingenjörer) och 145 st. inom beredskapsorganisationen. Av 215 anställda är 15 % kvinnor.

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen har under året rekryterat fyra heltidsbrandmän varav två av dem går till mitten av 2024 på en provanställning som därefter övergår till en tillsvidareanställning. Under 2023 slutade fyra brandmän, en brandingenjör på egen begäran sina tjänster. Ytterligare en styrkeledare samt en brandman gick i pension. Rekryteringen av ny enhetschef startades upp i mitten av december 2022.

Tabell 10: Antal anställda inom förbundet

Samtliga anställda				2023-12-31
Fördelning kategori	Män	Kvinnor	Totalt	Andel
Heltid brandmän	50	6	56	26 %
Räddningspersonal i beredskap (RiB)	125	20	145	67 %
Internt stöd och ledning (inkl. brandinspektörer och brandingenjörer)	8	6	14	7 %
Totalt	**183**	**32**	**215**	**100 %**

Räddningstjänsten Höga Kusten · Ådalen

Antalet medelårsarbetare anställda enligt avtal AB under 2023 är 72 stycken, vilket inkluderar vikarier och projektanställningar. Antalet tillsvidareanställda årsarbetare[1] inom heltidsorganisationen per 31 december 2023 är 65 heltidsanställda och genomsnittlig sysselsättningsgrad är vid samma tidpunkt 100 %.

Fördelning av personal inom heltidsorganisationen enligt nedan

- 1 Räddningschef
- 2 st. dagtid på internt stöd
- 1 krishanteringshandläggare
- 1 brandinspektör på dagtid
- 4 st. brandinspektör tillika insatsledare
- 1 st. brandingenjör tillika insatsledare
- 1 st. brandinspektör tillika enhetschef och insatsledare
- 1 st. brandinspektör tillika enhetschef och LLB
- 1 st. brandingenjör tillika enhetschef och VB
- 1 st. brandingenjör tillika enhetschef och insatsledare
- 12 st. styrkeledare
- 44 st. brandmän

Tabell 11-15: Statistik personal

Heltid, tillsvidareanställda				2023-12-31
Åldersfördelning	**Män**	**Kvinnor**	**Totalt**	**Andel (%)**
20-29 år	7	2	9	13,6
30-39 år	17	4	21	31,8
40-49 år	14	3	17	25,8
50-59 år	11	2	13	19,7
60- år	6	0	6	0,09
Totalt	**55**	**11**	**66**	**100**

RiB, tillsvidareanställda				2023-12-31
Åldersfördelning	**Män**	**Kvinnor**	**Totalt**	**Andel (%)**
20-29 år	12	2	14	9,7
30-39 år	33	13	46	31,7
40-49 år	28	3	31	21,4
50-59 år	33	1	34	23,4
60- år	19	1	20	13,8
Totalt	**125**	**20**	**145**	**100**

Samtliga anställda				2023-12-31
Fördelning kategori	**Män**	**Kvinnor**	**Totalt**	**Andel (%)**
Heltid brandmän, tillsvidareanställda	50	6	56	26
Deltidsstyrkor (RIB)	125	20	145	67
Internt stöd och ledning m.fl.	8	6	14	7
Totalt	**183**	**32**	**215**	100%

[1] Med årsarbetare menas summan av de anställdas sysselsättningsgrader, t.ex. 100 % sysselsättningsgrad motsvarar en årsarbetare och 75 % 0,75 årsarbetare.

Heltid, tillsvidareanställda				2023-12-31
Totalt arbetad tid i timmar	**Män**	**Kvinnor**	**Totalt**	**Andel (%)**
≤ 29 år	13 423	4 299	17 722	14
30-49 år	57 595	11 967	69 562	54
≥ 50 år	37 778	4 048	41 826	32
Totalt	**108 796**	**20 314**	**129 110**	100%

RiB, tillsvidareanställda				2023-12-31
Totalt arbetad tid i timmar	**Män**	**Kvinnor**	**Totalt**	**Andel (%)**
≤ 29 år	3 305	4 556	7 861	29%
30-49 år	10 828	1 674	12 502	46%
≥ 50 år	6 794	0	6 794	25%
Totalt	**20 927**	**6 230**	**27 157**	100%

2.9.1 Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har även under 2023 har minskat något. Långtidssjukskrivningarna i förhållande till den totala sjukfrånvaron har ökat en del sedan föregående år. Under 2023 har vi inom heltidsorganisationen haft tre långtidssjukskrivningar och inom RiB-organisationen två långtidssjukskrivningar.

Tabell 16: Sjukfrånvaro samtliga anställda

Samtliga anställda				
Sjukfrånvaro	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
De anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid (tim)	165 067	166 681	158 786	153 287
Total sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	5,3%	6,9%	4,9%	4,0%
Sjukfrånvaro 60 dagar eller mer i förhållande till total sjukfrånvaro i timmar (%)	57,5%	39,1%	55,7%	48,2%
Summa sjukfrånvaro för kvinnor av sammanlagd ordinarie arbetstid för kvinnor i timmar (%)	7,3%	12,7%	7,0%	3,5%
Summa sjukfrånvaro för män av sammanlagd ordinarie arbetstid för män i timmar (%)	4,9%	5,8%	4,6%	4,1%
Summa sjukfrånvaro för personal under 29 år av sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 29 år eller yngre i timmar (%)	6,1%	4,4%	0,9%	4,7%
Summa sjukfrånvaro för personal 30-49 år av sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 30-49 år i timmar (%)	3,8%	7,0%	2,7%	6,3%
Summa sjukfrånvaro för personal 50 år eller äldre av sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgruppen 50 år eller äldre i timmar (%)	7,5%	8,2%	9,8%	4,5%

Tabell 17-18: Sjukfrånvaro per åldersgrupp heltidsorganisationen

Samtliga tillsvidareanställda			2023-12-31
Total sjukfrånvaro i timmar	**Sjukfrånvaro**	**Arbetad tid**	**Sjukfrånvaro (%)**
≤ 29 år	1 025	18 548	6%
30-49 år	3 019	72 581	4%
≥ 50 år	3 621	45 447	8%
Totalt	**10 965**	**128 296**	

Samtliga tillsvidareanställda			2023-12-31
Total sjukfrånvaro i dagar	**Antal kaldgr**	**Antal kaldgr>59**	**Antal kaldgr> 59 av total (%)**
20-29 år	316	127	40,19%
30-49 år	1 813	1 292	71,26%
≤ =50 år	1 709	1 244	72,79%
Totalt	**3 838**	**2 663**	57,58%

2.9.2 Friskvård

Alla brandmän i heltidsorganisationen får träna en timme per arbetspass (om tid finns) för att upprätthålla sin fysiska status. Det finns många olika möjligheter till varierad och god träning såsom rullband, roddmaskin, trappmaskin, styrketräningslokal med olika maskiner och lösa vikter. Det finns även en idrottssal där man kan spela innebandy, mjuktennis eller utöva andra träningspass.

Övrig dagtidspersonal får lägga ut en friskvårdstimme per arbetsvecka. I vår riktlinje för fysisk aktivitet står det att arbetsgivaren ser gärna att all personal, så även kontorspersonal varje år genomför rullbandstestet. Detta på grund av att arbetsgivaren värnar om personalens hälsa. Förbundet bekostar även simning en gång per vecka för all personal inom heltidsorganisationen.

Anställda i beredskapsorganisationen får årligen en friskvårdspeng där de kan köpa träningskort och/eller träningsskor.

All personal genomför varje år en hälsoundersökning.
För personal i utryckningstjänst innebär det att varje år förnya sitt tjänstbarhetsintyg.

2.9.3 Framtida personalutveckling

Rekryteringsbehovet av brandmän i beredskap är konstant. Det finns alltid några befintliga vakanser som måste fyllas upp samtidigt som det hela tiden sker en viss kontinuerlig avgång.

Under 2023 har det genomförts en rad olika aktiviteter för att locka fler kommuninvånare att utbilda sig till räddningstjänstpersonal i beredskap. Insatserna gav resultat, två grib-förberedande utbildningar genomfördes under 2023 och fler kommer att genomföras under 2024.

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen har inom de kommande åren ett antal pensionsavgångar, de kan hanteras genom att i tid ha en god dialog mellan medarbetare och arbetsgivare. Räddningstjänsten Höga Kusten –Ådalens stora utmaning är att behålla befintlig personal samt att locka fler sökande till våra utlysta tjänster. Detta skall vi arbeta med under 2024 genom att bland annat marknadsföra oss bättre samt att se över befintliga anställningskrav.

En ökad rörlighet inom branschen gör att förbundet än mer måste jobba med frågor såsom arbetsvillkor, jämställdhet, hållbarhet och individuell utveckling för att både locka och bibehålla personal.

Tabell 19: Pensionsavgångar samtlig personal

Samtliga anställda		
Pensionsavgångar från 58 år	**Faktiska**	**Planerade**
2023	1	5
2024		6
2025		1
2026		0
2027		0
2028		1

2.10 Förväntad utveckling och framtid

Under 2023 genomfördes ett stort projekt för att undersöka möjligheterna att framöver skapa ett än mer effektivt samarbete mellan de tre räddningstjänstorganisationerna i länet. Detta arbete har resulterat i en *Strategisk plan 2024-2026* där det kommande arbetet beskrivs. Inom tio olika samarbetsområden har även verksamhetsplaner för 2024-2026 tagits fram med aktiviteter som ska utföras de kommande åren. Genom att arbeta med och följa upp dessa är ambitionen att skapa en effektivare och mer kvalitativ verksamhet. Räddningstjänsten i Jämtland har inbjudits att delta i arbetet, men ännu inte tagit ställning.

Rekrytering är fortsatt en stor utmaning inom förbundet och det gäller både inom heltids- och RIB-organisationen. Inom heltidsorganisationen har förbundet sökt efter brandmän vid ett flertal tillfällen under året. Tidigare har SMO-utbildning varit ett krav för att erhålla tillsvidareanställning, men på senare tid har förbundet sänkt kravet och det räcker numer att inneha utbildning som räddningspersonal i beredskap (RIB) för att vara aktuell inom heltidsorganisationen. Inom förbundet fördelas de sökande olika till våra heltidsstationer och inom en framtid måste vi eventuellt söka personal med andra meriter än inom räddningstjänstområdet för att kunna upprätthålla tillräcklig bemanning. Dessa måste då erbjudas annan utbildning för att erhålla den kompetens som krävs för rollen.

Det föreligger även bemanningsbrist i rollen som insatsledare och brandinspektör. Det är svårt att motivera brandmän att ta steget vidare till en ny roll inom förbundet. Detta tros bero både på bilden av arbetsinnehållet, de nya arbetstidsdirektiven samt förändrade pensionsvillkor. Detta leder till att förbundet fortsatt kommer ha en utmaning att klara av att utföra de tillsyner som förväntas.

Inom RIB-organisationen har det under året gjorts flertalet rekryteringsinsatser där nya medarbetare har anställts. Läget på stationerna är fortsatt ansträngt där vi fortfarande behöver blir fler, men läget är bättre än för ett år sedan. Rekrytering inom RIB-organisationen är ett arbete som kontinuerligt måste drivas för att fånga upp intresserade individer på respektive ort.

Upprustningen av det civila försvaret har kommit igång och inom räddningstjänstverksamheten har civilplikten aktiverats. Räddningstjänsten har ett stort ansvar inom det civila försvaret och planering och förberedelser för detta kommer behöva intensifieras under de kommande åren. Räddningstjänsten kommer att behöva förstärkas både personellt och resursmässigt för att hantera dessa frågor framöver.

3 Drift- och investeringsredovisning

3.1 Driftredovisning

Årets resultat är -15 572 tkr.

3.1.1 Intäkter

Den absolut största delen av förbundets intäkter utgörs av medlemskommunernas bidrag. Resterande del av intäktssidan är avgifter i samband med myndighetsutövning, försäljning av olika tjänster som förbundet erbjuder, hyresintäkter samt ersättningar för automatlarm.

Utfallet av intäkterna under året är lägre än budgeterat, men något högre än prognosticerat vid delårsredovisningen.

På den positiva sidan ses att intäkterna från utbildningsverksamheten överstiger budget med 200 tkr och har ökat till 900 tkr. På motsatta sidan kan konstateras att intäkterna från automatlarm understiger budget med 600 tkr och uppgår till 1 900 tkr. Utfallet är 500 tkr lägre än ifjol och är ur verksamhetssynpunkt något positivt och något vi arbetar för, då det betyder att det inträffar färre onödiga larm som vi behöver åka ut till. Det påverkar dock ekonomin negativt.

3.1.2 Kostnader

Utryckningspersonalens särskilda avtalspension, R-SAP, tryggas genom pensionsavsättningar. Under förutsättning att en brandman har arbetat inom räddningstjänsten i minst 30 år, varav 25 år i utryckningstjänst, har denne rätt att gå i pension vid 58 års ålder. Kostnaden för R-SAP beräknas av förbundets pensionsadministratör KPA. De totala pensionskostnaderna för 2023 är ca 900 tkr högre än budgeterade kostnader för helåret och uppgår till ca 10 Mkr. I äskandet till kommunerna ingick en uppskattad kostnad på 7,3 Mkr för pensioner, men vid fastställande av detaljbudget hade den uppskattade kostnaden ökat och viss hänsyn togs till det vid budgettillfället.

Kostnaden för arbetskraft, exklusive pensionskostnader, överstiger budget med ca 1 Mkr, vilket beror dels på att lönekostnaderna för tillsvidareanställd personal har ökat mer än uppskattat samt att kostnaderna för utryckning och beredskap för RIB-personal har ökat. Löneökningen för tillsvidareanställd personal blev under 2023 drygt 4%, vilket är mer än budgeterat. Till det kommer att antalet anställda har ökat något då vi lyckats med att rekrytera nya brandmän och brandinspektörer under året. Kostnaden för RIB-personal består bland annat av utryckningsersättning och den har ökat jämfört med ifjol med 500 tkr. Den består även av beredskapsersättning som också den ökar, delvis på grund av höjd ersättning, men även då medarbetare får förhöjd ersättning då de upprätthåller extra beredskap för att täcka vakanser.

Gällande verksamhetens kostnader kan utläsas att dessa har höjts för arbets- och skyddskläder samt för reparation och underhåll.

3.2 Investeringsredovisning

Leveranstiden av organisationens planerade investeringar har de senaste åren dragit ut på tiden. Det är tydligt att planeringen måste ställas om och att framförallt fordon måste beställas med klart längre framförhållning än vad som hittills har varit fallet. Under 2023 så var planen att köpa in några mindre fordon samt en lastväxlare till organisationen. De mindre fordonen har köpts in, men lastväxlaren har senarelagts och istället kommer två lastväxlare att beställas framöver. Förbundet fick istället chansen

att köpa in ett begagnat släckfordon från västkusten som kommer att ersätta ett av våra reservfordon som var i dåligt skick.

I övrigt har en del räddningsmaterial, värmekameror, en motorspruta och nya nyckelskåp köpts in till verksamheten.

Tabell 20: Investeringsredovisning

Nr	Objekt (tkr)	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Budget 2023
1	Höjdfordon				
2	Släckbil	1 022		3 841	
3	Mindre släckbil			2 413	
4	Övriga fordon	1 984	328	2 086	4 000
5	Räddningsmateriel	968	344	565	1 000
6	Basutrustning fysisk träning		78		
7	Övrigt	878	188	1 574	500
	SUMMA	**4 852**	**938**	**10 479**	**5 500**

Bild 10 Brandmännen agerar trygghetsvärdar under Kramfors stadsfest

4 Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	Not	2023	2022	Budget 2023
Verksamhetens intäkter	*1*	6 233	6 765	6 830
Verksamhetens kostnader	*2*	- 89 450	- 77 096	- 85 345
Avskrivningar	*3*	-13 279	- 13 321	- 13 510
Verksamhetens nettokostnader		**-96 496**	**- 83 652**	**- 92 025**
Medlemsbidrag		82 575	87 976	82 575
Verksamhetens resultat		**-13 921**	**4 324**	**-9 450**
Finansiella intäkter	4	595	196	0
Finansiella kostnader	*5*	- 2 246	-954	- 2 280
Resultat efter finansiella poster		**-15 572**	**3 566**	**-11 730**
Årets resultat		**-15 572**	**3 566**	**-11 730**

5 Balansräkning

Balansräkning (tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
- Byggnader	*6*	8 076	16 788
- Maskiner och inventarier	*7*	24 715	24 904
-Pågående nyinvesteringar	*8*	475	
Summa anläggningstillgångar		**33 266**	**41 694**
Omsättningstillgångar			
- Kortfristiga fordringar	*9*	32 359	43 574
Summa omsättningstillgångar		**32 359**	**43 574**
SUMMA TILLGÅNGAR		**65 625**	**85 267**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	***10***	**8 545**	**24 117**
Avsättningar			
- Avsättningar för pensioner o likn. förpliktelser	*11*	27 324	25 363
Summa avsättningar		**27 324**	**25 363**
Skulder			
- Långfristiga skulder	*12*	1 361	8 330
- Kortfristiga skulder	*13*	28 395	27 457
Summa skulder		**29 756**	**35 787**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		**65 625**	**85 267**
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		Inga	Inga

6 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys		
Belopp i TSEK	*2023-01-01 2023-12-31*	*2022-01-01 2022-12-31*
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	-15 572	3 566
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m.	15 239	9 855
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	-333	13 420
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar	-1 983	- 1 130
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder	937	4 001
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-1 379	16 291
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-4 850	- 938
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-4 850	- 938
Finansieringsverksamheten		
Amortering av långfristiga skulder	-6 969	- 8 770
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-6 969	- 8 770
Årets kassaflöde	-13 198	6 583
Likvida medel vid årets början	35 776	29 193
Likvida medel vid årets slut	22 578	35 776

Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys		
Belopp i TSEK	*2023-01-01 2023-12-31*	*2022-01-01 2022-12-31*
Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar	13 278	13 320
Återförda avsättningar till pensioner	1 961	- 3 465
	15 239	9 855

7 Noter

Not 1 Verksamhetens intäkter	*2023*	*2022*
Försäljningsintäkter	6 006	6 011
Övriga försäljningsintäkter	226	754
	6 232	**6 765**

Not 2 Verksamhetens kostnader		
Kostnader för arbetskraft	-74 931	-65 710
varav pensionskostnader	-5 753	-2 495
Lokal- och markhyror	-1 487	-555
Material	-633	-432
Övriga rörelsekostnader	-12 399	-10 400
	-89 450	**-77 097**

Revisionskostnader:
Kostnad för räkenskapsrevision under 2023 uppgår till 100 tkr

Not 3 Avskrivningar		
Byggnader	-8 712	-8 712
Maskiner och inventarier	-4 567	-4 609
	-13 279	**-13 321**

Not 4 Finansiella intäkter		
Övriga ränteintäkter	595	196
	595	**196**

Not 5 Finansiella kostnader		
Övriga räntekostnader	-33	-55
Räntekostnader finansiell leasing	-226	-340
Finansiell kostnad på pensioner	-1 987	-559
	-2 246	**-954**

Not 6 Byggnader (Finansiell leasing)		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärde	51 373	51 373
Omklassificeringar		
Utgående ackumulerade anskaffningsvärde	**51 373**	**51 373**
Ingående ackumulerade avskrivningar	-34 585	-25 873
Årets avskrivningar	-8 712	-8 712
Omklassificeringar		
Utgående ackumulerade avskrivningar	**-43 297**	**-34 585**
Utgående redovisat värde	**8 076**	**16 788**

Räddningstjänsten Höga Kusten · Ådalen

Not 7 Maskiner och inventarier

Ingående ackumulerade anskaffningsvärde	63 696	68 281
Årets anskaffningar	4 377	937
Årets försäljningar/utrangeringar	-	-5 522
Utgående ackumulerade anskaffningsvärde	68 073	63 696
Ingående ackumulerade avskrivningar	-38 791	-39 705
Årets avskrivningar	-4 567	-4 608
Årets försäljningar/utrangeringar	-	5 522
Utgående ackumulerade avskrivningar	-43 358	-38 791
Utgående redovisat värde	**24 715**	**24 905**

Not 8 Pågående nyanläggningar

Ingående bokfört värde	-	
Omklassificeringar	-	
Årets investeringar	475	
Färdigställda anläggningar	-	
Utgående redovisat värde	**475**	

Not 9 Kortfristiga fordringar

Fordringar hos Kramfors kommun, koncernkonto	22 578	35 776
Kundfordringar	1 561	1 267
Interimsfordringar	2 078	2 571
Övriga kortfristiga fordringar	6 142	3 960
	32 359	**43 574**

Not 10 Eget kapital

Ingående eget kapital	24 117	20 552
Resultateffekt på grund av införande av finansiell leasing		
Årets resultat	-15 572	3 565
	8 545	**24 117**

Not 11 Avsättning till pensioner

Specifikation - avsatt till pensioner		
Särskild avtals/ålderspension	21 989	20 411
Löneskatteskuld	5 335	4 952
	27 324	**25 363**
Avsatt till pensioner		
Ingående avsättning	25 363	28 828
Årets avsättning	3 582	-331
varav:		
- Nyintjänad pension	1 603	0
- Ränte- och basbeloppsuppräkning	1 987	559
- Övrig post	-8	-890
Årets pensionsutbetalningar	-2 004	-2 458
Förändring av löneskatteskuld	383	-676
	27 324	25 363

Totala pensionsåtaganden		
Avsättningar	27 324	25 363
Kortfristig del av pensionsskuld	3 536	3 729
	30 860	**29 092**

Not 12 Långfristiga skulder

Finansiell leasingskuld	1 361	8 330
	1 361	**8 330**

Not 13 Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder	7 933	5 149
Finansiell leasingskuld	6 969	8 884
Pensionsavsättningar	3 804	3 729
Interimsskulder	6 890	6 993
Skulder till staten	2 799	2 702
	28 395	**27 457**

8 Redovisningsprinciper

Förbundet följer lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt tillämpar rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Enstaka undantag från detta redovisas även i notapparaten.

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras förbundet och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Personalkostnader - Förändring av semesterlöneskuld redovisas som en kostnad i verksamheten. Timlöner som är intjänade under augusti men utbetalas i september är upptagna som en kortfristig skuld i balansräkningen.

Periodiseringar - Inkomster och utgifter periodiseras enligt god redovisningssed, det innebär att inkomster och utgifter har bokförts på de perioder som de intjänats respektive förbrukats. Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta

Jämförelsestörande poster - Om det finns jämförelsestörande poster redovisas de på separata rader i resultaträkningen under verksamhetens nettokostnader och specificeras i not till respektive post. Som jämförelsestörande betraktas kostnader eller intäkter som är sällan förekommande och uppgår till ett väsentligt belopp

Extraordinära poster redovisas enligt RKR R11 och innebär att posten dels saknar samband med den ordinarie verksamheten, utgör en engångshändelse samt uppgår till ett väsentligt belopp. Extraordinära poster redovisas på separata rader i resultaträkningen och specificeras i not.

Finansiella tillgångar redovisas enligt RKR R7, vilket innebär att syftet med förvärvet avgör värderingen. När syftet med innehavet är att generera avkastning eller värdestegring skall tillgången värderas till verkligt värde fram till dess att de förfaller, avyttras eller löses in. Verkligt värde är ett beräknat marknadsvärde för tillgången, bedömd genom extern värdering alternativt av två oberoende parter som har intresse av att en transaktion genomförs.
Finansiella tillgångar som kontinuerligt är föremål för köp och försäljning klassificeras som omsättningstillgångar.

Finansiella tillgångar som betraktas som stadigvarande klassificeras som anläggningstillgångar och värderas till anskaffningsvärde. När bedömning påvisar att den finansiella anläggningstillgången har ett lägre värde än det redovisade värdet per balansdagen samt att nedgången bedöms vara bestående då görs nedskrivning till det lägre värdet.

Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser - Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i förbundet är beräknade enligt RIPS07 i enlighet med rekommendationen RKR 17 ”värdering av och upplysningar om pensionsförpliktelser”.
Pensionskostnaderna baseras på uppgifter från pensionsbolaget KPA. Prognosen från KPA baseras på en genomsnittlig pensionsålder på 60 år.
Upplysningar vad gäller pensionsavsättningar lämnas i not till balansräkningen.
Under Eget kapital finns det medel avsatt för att möta framtida pensionsutbetalningar.

Materiella anläggningstillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Beloppsgränsen för mindre värde har satts till ett ½ basbelopp.

Planenliga avskrivningar har beräknats på objektens anskaffningsvärden. Avskrivningarna sker linjärt d.v.s. med belopp som är lika stora under objektets beräknade ekonomiska livslängd. Avskrivningarna påbörjas månaden efter att inventarier tagits i bruk.

Tillgångar betraktade som finansiella (förhyrda lokaler) redovisas bland tillgångsslaget byggnader.

Huvudsakligen tillämpas följande linjära avskrivningstider.

Lätta fordon	6 år
Tunga fordon	12 år
Höjdfordon	15 år
Data & telefoni	3 år
Räddningsmaterial	5 år
Inventarier	5 år

Enligt rekommendationen RKR R4 ”Materiella anläggningstillgångar” ska upplysningar om ackumulerade anskaffningsvärden lämnas i not.

Finansiell leasing, RKR R5 - Räddningstjänsten klassificerar from år 2020 hyresavtal för verksamhetslokaler såsom varande finansiella leasingavtal. Finansiella leasingavtal föreligger då riskerna och fördelarna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt ligger på hyrestagaren (leasingtagaren). Resultateffekter av den ändrade redovisningsprincipen som avser 2019 har korrigerats mot eget kapital under 2020.
Tillgångar som förhyrs enligt finansiellt leasingavtal redovisas som tillgång i förbundets balansräkning. Förpliktelsen att betala framtida hyres/ leasingavgifter redovisas som skuld.
De leasade tillgångarna avskrivs enligt plan, vilket motsvarar kvarvarande kontraktstid.
Hyresbetalningarna redovisas som ränta och amortering av skulderna. Amorteringstiden av skulden görs under samma tidsintervall som avskrivningsplanen för tillgången.

Räddningstjänsten Höga Kusten · Ådalen

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Sammanträdesdatum
2024-03-21

Förbundsdirektionen

Plats och tid	*Härnösand 09.00-12.00*
Beslutande ledamöter	Malin Svanholm, Kramfors Peter Ledin, Sollefteå Eva-Clara Viklund, Härnösand Monika Lindberg, Härnösand
Ersättare	Ingemar Wiklander, Härnösand – deltar till ärende §10
Övriga närvarande	Andreas Hoff, HKÅ Ylva Åström, HKÅ Greger Albertsson, BRF Lena Medin, Sakkunnigt biträde KPMG deltar till ärende §3 Anders Gäfvert, Revisor deltar till ärende §3 Martin Nilsson Revisor deltar till ärende §3 Lennart Hallberg Revisor deltar till ärende §3
Justerare	Eva-Clara Viklund
Justeringens plats och tid	
Underskrifter	
Sekreterare	Ylva Åström
Ordförande	Malin Svanholm
Justerare	Eva-Clara Viklund

	ANSLAG/BEVIS Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Förbundsdirektionen Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen
Sammanträdesdatum	2024-03-21
Datum då anslaget sätts upp	2024- 04 -08
Datum då anslaget tas ned	2024-
Förvaringsplats för protokollet	Brandstationen Kramfors
Underskrift	Ylva Åström

Förbundsdirektionen

Ärendelista

§1 Val av justerare 4
§2 Godkännande av dagordning 5
§3 Årsredovisning 2023 6
§4 Kommunalt handlingsprogram 2024-2027 7
§5 Intern kontroll 2024 8
§6 Arbetsmiljöpolicy 9
§7 Riktlinje SAM 10
§8 Redovisning av delegationsärenden 11
§10 Informationsärenden 12

§1 Val av justerare

Förbundsdirektionens beslut
Förbundsdirektionen beslutar

att utse Eva-Clara Viklund att justera dagens protokoll.

§2 Godkännande av dagordning

Förbundsdirektionens beslut

Förbundsdirektionen beslutar

att fastställa föreliggande dagordning.

Ärendet

Ordförande går igenom upprättad dagordning.

---

§3 Årsredovisning 2023

Förbundsdirektionens beslut
Förbundsdirektionen beslutar
att:

- Fastställa årsredovisningen för 2023 enligt förslaget
- Det negativa resultatet belastar det egna kapitalet
- Åberopa synnerliga skäl för att inte återställa balanskravsresultatet

Ärendet
Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen har tagit fram ett förslag till årsredovisning för 2023. Den redovisar verksamhetens måluppfyllelse, insatsstatistik och nyckeltal avseende personal och ekonomiskt bokslut. Det ekonomiska resultatet är ett underskott på 15 572 tkr. Anledningen till det negativa resultatet är främst en återbetalning till kommunerna på 10 Mkr, förhöjda pensionskostnader och andra kostnader som har blivit höge än budgeterat, tex hyreskostnader

Beslutsunderlag
Årsredovisning 2023

§4 Kommunalt handlingsprogram 2024-2027

Förbundsdirektionens beslut

Förbundsdirektionen beslutar att:
att: fastställde handlingsprogrammet enligt förslaget

Ärendet

Varje mandatperiod ska ett handlingsprogram antas där bl.a. räddningstjänstens förmåga och mål för verksamheten ska anges. En uppdatering av det nuvarande handlingsprogrammet har gjorts och förslaget är att anta detta för de kommande fyra åren.

Beslutsunderlag

Kommunalt handlingsprogram 2024-2027

§5 Intern kontroll 2024

Förbundsdirektionens beslut

Förbundsdirektionen beslutar
att: fastställa planen för den interna kontrollen

Ärendet

Direktionen har ansvar för att en plan för intern kontroll upprättas. Internkontroll ska göras för att upptäcka och förebygga fel.

Avdelningen för internt stöd är ansvarig för att kontrollen utförs och resultatet redovisas och delges direktionen i samband med årsredovisningen.

Beslutsunderlag

Intern kontroll 2024

§6 Arbetsmiljöpolicy

Förbundsdirektionens beslut

Förbundsdirektionen beslutar
att: Fastställa arbetsmiljöpolicyn enligt förslaget

Ärendet

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalens nuvarande arbetsmiljöpolicy har inte uppdaterats på flera år och är i behov av att moderniseras. En ny policy har tagits fram som på ett bättre sätt följer nuvarande rekommendationer kring systematistk arbetsmiljöarbete, där bland annat policy och riktlinje för arbetsmiljö delas upp i två olika dokument.

Beslutsunderlag

Arbetsmiljöpolicy

§7 Riktlinje SAM

Förbundsdirektionens beslut

Förbundsdirektionen beslutar

att: fastställa Riktlinje för systematiskt arbetsmiljöarbete

Ärendet

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalens nuvarande arbetsmiljöpolicy har inte uppdaterats på flera år och är i behov av att moderniseras. En ny policy har tagits fram som på ett bättre sätt följer nuvarande rekommendationer kring systematistk arbetsmiljöarbete, där bland annat policy och riktlinje för arbetsmilljö delas upp i två olika dokument

Beslutsunderlag

Riktlinje SAM

§8 Redovisning av delegationsärenden

Förbundsdirektionens beslut

Förbundsdirektionen beslutar

att: lägga delegationsärenden med godkännande till handlingarna.

Ärendet

Förbundsdirektionen har fått ta del av delegationsärenden avseende:

- *Tillsyner LSO*
  Inga förelägganden.
- *Tillstånd och tillsyner LBE*
  Fyra tillstånd för brandfarlig vara utfärdade. Ett återkallat tillstånd samt ett utfärdat tillstånd för explosiv vara.
- *Rengöring och brandskyddskontroll ("sotning")*
  Tre egen sotning har beviljats.

Beslutsunderlag

---

§10 Informationsärenden

Förbundsdirektionens beslut

Förbundsdirektionen beslutar

att lägga informationen med godkännande till handlingarna.

Ärendet

Förbundsdirektionen har fått ta del av följande informationspunkter:

Information från förbundet

- *IVPA*
  Diskussioner förs med Regionen för att se över och eventuellt ändra på kriterierna för utalarmering vid IVPA-larm.
- *Dispensansökan arbetstid*
  Förbundet väntar på svar på inskickad dispensansökan. En generell dispens för att arbeta dygn under perioden juni-augusti 2024 har beviljats till samtliga räddningstjänster som ansökt om dispens under övriga delar av året.
- *Arbetstagarorganisationernas frågor till direktionen*
  BRF tog upp behovet av utökad sjukvårdsutbildning från Regionen samt önskemålet att se över kriterierna vid utalarmering vid IVPA-larm där man anser att räddningstjänsten bör larmas vid fler ärenden.
- *Övriga frågor*
- *Sammanträdet avslutas*

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-20

Dnr
KS/2024-000148

Henrik Petré, +46-611-348015
henrik.petre@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen förslår kommunstyrelsen besluta

att anta remissvaret som sitt eget.

Beskrivning av ärendet

Region Västernorrland har på remiss skickat det regionala serviceprogrammet 2024 – 2030 till Härnösands kommun. Ett regionalt serviceprogram ska bidra till att säkerställa bra tillgänglighet till kommersiell service och främja samarbete mellan aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Programmet har utformats med utgångspunkt i länets regionala utvecklingsstrategi (RUS) - Ett Västernorrland. I det regionala utvecklingsarbetet arbetar Region Västernorrland för att ta tillvara och förbättra tillväxtpotentialen för en långsiktigt livskraftig och hållbar utveckling i både stad och land. Programmet riktar sig till regionen, kommuner och Länsstyrelsen i Västernorrland. Det ska vara vägledande för regionens egna- och gemensamma insatser.

Kommunstyrelseförvaltningen har lämnat följande synpunkter på programmet utifrån Regionens frågeställning i missivet.

1. **Utifrån regionala förutsättningar och utmaningar, hur väl fångar valda utvecklingsområden realistiska möjligheter att säkerställa bra tillgänglighet till kommersiell service i Västernorrland?**

- Det behövs förtydligas eller definieras vad som är landsbygd respektive glesbygd och vad det eventuellt får för betydelse i de förväntade långsiktiga resultaten. Då det i övrigt skrivs landsbygd i programmet upplevs det otydligt. Härnösands kommun anser att programmet bör innehålla en definition av vad som är landsbygd och glesbygd i Västernorrland.
- Utpekandet av specifika orterför i nivå ett för investeringsstöd bidrar till att områden som inte finns med riskerar att inte kunna utveckla kommersiell service. Framförallt nya butiker för livsmedel i olika former. I Härnösands kommuns Översiktsplan beskrivs kommunens sju personliga livsmiljöer. I serviceprogrammet saknas det

utpekande av områden i Häggdånger och Hemsön. Härnösands kommun vill i första hand lyfta fram Häggdånger som ett utvecklingsområde i och med de investeringar som görs i Västernorrland kopplat till den gröna omställningen och föreslår att Häggdånger bör finnas med i de prioriterade orterna för nivå ett. Därefter anser Härnösands kommun att Hemsön ska finnas med i prioritetslistan då Hemsön saknar fast landförbindelse och via Tillväxtverkets definition så faller Hemsön under vad som kallas glesbygd.

- Resultat på långsikt ska bidra till att antalet hållbara servicegivare har ökat i Västernorrland. För att detta ska bli möjlig behöver fler orter eller platser ges samma möjlighet till finansiering som de utpekade platserna i nivå ett.

2. Vi genomför detta tillsammans. Är beskrivningen av genomförandet en bra vägledning och användbart för er organisation?

- Härnösands kommun är positiv till den målbild som programmet beskriver. Härnösands kommun anser att det är viktigt att arbeta strategiskt för att främja utveckling av kommersiell service och att hela Västernorrland erbjuds en god servicenivå inom rimligt avstånd. Detta görs bäst genom ökat samarbete mellan regionen och kommunerna tillsammans med berörda servicegivare. Härnösands kommun anser att regionen bör ta en aktiv roll för att leda detta samarbete och utveckling av service på landsbygden.

3. Övriga synpunkter. Om ni ser behov av ändringar/kompletterande skrivningar utöver ovanstående frågor tar vi gärna emot konkreta förslag till slutversion av Västernorrlands regionala serviceprogram.

- Drivmedelstationer bör även omfatta snabbladdningsmöjligheter för elbilar. Vilken form av drivmedel beskrivs inte i programmet. Härnösands kommun anser att även möjlighet till snabbladdning på landsbygden bör finns med i programmet.
- Det finns en text i rutan för ”Exempel på insatser” (s.10) som inte syns i remissversionen. Där står det ” • kunskap om vilka andra stöd som finns tex för ladd infrastruktur” Ska denna text finnas kvar?

Beslutsunderlag

Regionalt serviceprogrammet 2024 – 2030 Remissversion

Bilaga 1 Regionalt serviceprogrammet 2024 – 2030 Remissversion

Bilaga 2 Regionalt serviceprogrammet 2024 – 2030 Remissversion

Bilaga 3 Regionalt serviceprogrammet 2024 – 2030 Remissversion

Bilaga 4 Regionalt serviceprogrammet 2024 – 2030 Remissversion

Bilaga 5 Regionalt serviceprogrammet 2024 – 2030 Remissversion

I detta har svar har synpunkter hämtats in från Strategisk samhällsplanering samt ordförande i landsbygdsrådet.

Bilaga

Remissvar Regionalt serviceprogram 2024 - 2030

Tillväxtenheten
Uno Jonsson

Henrik Petré
Utredare

Region Västernorrland
Skickas till region.vasternorrland@rvn.se med kopia till:
regionaltillvaxt@rvn.se.

Remissvar – Regionalt serviceprogram 2024 - 2030

Härnösands kommun har tagit del av remissutgåva av Regionalt serviceprogram 2024 – 2030 och vill lämna följande synpunkter utifrån missivet för remissen.

1. **Utifrån regionala förutsättningar och utmaningar, hur väl fångar valda utvecklingsområden realistiska möjligheter att säkerställa bra tillgänglighet till kommersiell service i Västernorrland?**

- Det behövs förtydligas eller definieras vad som är landsbygd respektive glesbygd och vad det eventuellt får för betydelse i de förväntade långsiktiga resultaten. Då det i övrigt skrivs landsbygd i programmet upplevs det otydligt. Härnösands kommun anser att programmet bör innehålla en definition av vad som är landsbygd och glesbygd i Västernorrland.
- Utpekandet av specifika orterför nivå ett för investeringsstöd bidrar till att områden som inte finns med riskerar att inte kunna utveckla kommersiell service. Framförallt nya butiker för livsmedel i olika former. I Härnösands kommuns Översiktsplan beskrivs kommunens sju personliga livsmiljöer. I serviceprogrammet saknas det utpekande av områden i Häggdånger och Hemsön. Härnösands kommun vill i första hand lyfta fram Häggdånger som ett utvecklingsområde i och med de investeringar som görs i Västernorrland kopplat till den gröna omställningen och föreslår att Häggdånger bör finnas med i de prioriterade orterna för nivå ett. Därefter anser Härnösands kommun att Hemsön ska finnas med i prioritetslistan då Hemsön saknar fast landförbindelse och via Tillväxtverkets definition så faller Hemsön under vad som kallas glesbygd.
- Resultat på långsikt ska bidra till att antalet hållbara servicegivare har ökat i Västernorrland. För att detta ska bli möjlig behöver fler orter eller platser ges samma möjlighet till finansiering som de utpekade platserna i nivå ett.

2. Vi genomför detta tillsammans. Är beskrivningen av genomförandet en bra vägledning och användbart för er organisation?

- Härnösands kommun är positiv till den målbild som programmet beskriver. Härnösands kommun anser att det är viktigt att arbeta strategiskt för att främja utveckling av kommersiell service och att hela Västernorrland erbjuds en god servicenivå inom rimligt avstånd. Detta görs bäst genom ökat samarbete mellan regionen och kommunerna tillsammans med berörda servicegivare. Härnösand kommun anser att regionen bör ta en aktiv roll för att leda detta samarbete.

3. Övriga synpunkter. Om ni ser behov av ändringar/kompletterande skrivningar utöver ovanstående frågor tar vi gärna emot konkreta förslag till slutversion av Västernorrlands regionala serviceprogram.

- Drivmedelstationer bör även omfatta snabbladdningsmöjligheter för elbilar. Vilken form av drivmedel beskrivs inte i programmet. Härnösands kommun anser att även möjlighet till snabbladdning på landsbygden bör finns med i programmet.
- Det finns en text i rutan för ”Exempel på insatser” (s.10) som inte syns i remissversionen. Där står det ” • kunskap om vilka andra stöd som finns tex för ladd infrastruktur” Ska denna text finnas kvar?

Andreas Sjölander
Kommunstyrelsens ordförande
Härnösand den / 2024

Regionalt Serviceprogram 2024–2030

Västernorrland

Arbetsmaterial

Handläggare

Region Västernorrland

Innehållsförteckning

REGIONALT SERVICEPROGRAM 2024–2030 1

ETT REGIONALT PROGRAM FÖR STÄRKT KOMMERSIELL SERVICE 3
OMVÄRLDSFAKTORER SOM KAN PÅVERKA – MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR 7
UTVECKLINGSOMRÅDE 1 - STRUKTURERAD SAMVERKAN 8
UTVECKLINGSOMRÅDE 2 – KUNSKAPS- OCH KOMPETENSUTVECKLING 9
UTVECKLINGSOMRÅDE 3 - FINANSIELLT STÖD 10
BILAGOR 12

UTKAST

Ett regionalt program för stärkt kommersiell service

Det regionala serviceprogrammet (RSP) är ett program för utveckling av kommersiell service i Västernorrlands serviceglesa områden.

Kommersiell service
Definieras i detta program som; dagligvaror, drivmedel, postombud, apoteksombud och grundläggande betaltjänster.

Serviceglesa områden
Definitionen av serviceglesa områden i detta program är för:
Dagligvarubutiker: avståndet mellan två försäljningsställen ska vara minst 10 km.
Drivmedelstationer: avståndet mellan två försäljningsställen ska vara minst 15 km.

Programmet har utformats med utgångspunkt i länets regionala utvecklingsstrategi (RUS) - Ett Västernorrland. I det regionala utvecklingsarbetet arbetar vi för att ta tillvara och förbättra tillväxtpotentialen för en långsiktigt livskraftig och hållbar utveckling i både stad och land.

Vad definierar Västernorrlands län?

Västernorrland består av både täta och glesa miljöer. Länets befolkning är koncentrerad till kusten och älvdalarnas större tätorter. I samtliga av länets kommuner minskar befolkningen och som mest i de inre delarna. Samtidigt finns det lokala landsbygdsområden där befolkningen ökar, och utvecklingsmönstret på landsbygderna är därför inte entydigt. På vissa platser har negativa utvecklingstendenser planat ut på senare år, eller till och med vänt upp.

I alla kommuncentra och på ytterligare ett antal större orter finns ett relativt gott utbud av både kommersiell och offentlig service. Områden med sämre tillgång till kommersiell service finns främst i länets landsbygds- och inlandsdelar där det skett en långsiktig utarmning av både kommersiell och offentlig service.

Generellt har befolkningen i Västernorrlands län en bra tillgång till kommersiell service, där till exempel 94 procent av befolkningen har en kortare resväg än en mil till närmaste dagligvarubutik, drivmedelstation eller posttjänst. Det finns dock skillnader mellan länets kommuner och framför allt beroende på inom vilka områden befolkningen bor eller befinner sig.

Varför ett regionalt serviceprogram?

Det regionala serviceprogrammet ska bidra till att säkerställa bra tillgänglighet till kommersiell service och främja samarbete mellan aktörer på nationell, regional och lokal nivå att genomföra programmet.

Ett starkt regionalt ansvarstagande är en förutsättning i arbetet med serviceutveckling. Den regionala nivån behöver vara drivande i servicearbetet. Det regionala ansvarstagandet bör innefatta samarbete med kommunerna tillsammans med stöttning och samordning av kommunala prioriteringar. Genom det regionala serviceprogrammet samordnar vi och prioriterar insatser och stöd för att förbättra kommersiell service i områden där det behövs mest.

Till vem riktar sig programmet?

Programmet ska främst vara ett stöd för stödjande aktörer så som Region Västernorrland, länets kommuner samt Länsstyrelsen Västernorrland och vara vägledande för både egna och gemensamma insatser och prioriteringar av stöd till kommersiell service. Programmet ska också kunna användas i annan resursprioritering och av andra myndigheter, organisationer och företag som vill främja tillgången till en bra kommersiell service i länet. Programmet kan även användas som planeringsunderlag vid kommunal- och regional fysisk planering.

Region Västernorrland ska som regionalt utvecklingsansvarig aktör i Västernorrland driva och samordna de kommersiella servicefrågorna, exempelvis genom de ekonomiska stöd som finns till kommersiell service inom ramen för regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1). För att lyckas sker samverkan i nära dialog med länets kommuner, Länsstyrelsen Västernorrland och länets två Leaderområden i regionala nätverket Arena för service.

Arena för service
Ett strategiskt och operativt nätverk som driver utvecklingsfrågor och skapar förflyttning i enlighet med det regionala serviceprogrammet. Region Västernorrland är sammankallande, därtill ingår Länsstyrelsen Västernorrland och regionens kommuner och länets två Leaderområden.

UTKAST

Vilka mål och utvecklingsområden har programmet?

Det regionala serviceprogrammet har tre prioriterade utvecklingsområden, Strukturerad samverkan, Kunskap- och kompetensutveckling samt Finansiellt stöd, som alla omfattar insatser som ska leda till att nå programmets tre mål.

Mål -Framtidsbild 2030

Offentliga och privata aktörer engagerar sig i och arbetar strategiskt för att främja utvecklingen av kommersiell service på glesbygd.

Människor och företag kan bo och verka i HELA Västernorrland och erbjudas god servicenivå inom rimligt avstånd.

Företagare som bedriver verksamhet inom kommersiell service i regionens glesare områden står bättre rustade för förändrade förutsättningar och krav.

Insatserna för varje utvecklingsområde arbetas fram i samverkan med det regionala nätverket Arena för service. Insatser ska vara riktade till tre identifierade aktörer. Dessa aktörer är servicegivare, stödjande aktörer och samhällsaktörer. Illustrationen nedan visar programmets struktur. Mer ingående beskrivning av utvecklingsområdena finns att läsa på sidan 8.

Servicegivare: Företag som bedriver verksamhet inom kommersiell service.

Stödjande aktör: Offentliga organisationer på nationell, regional och kommunal nivå.

Samhällsaktör: Organisation, grupp eller individ som påverkar eller påverkas av det samhälle de är en del av.

Hur ska programmet genomföras?

Region Västernorrland är ansvarig både för att koordinera och samordna framtagande och genomförande av det regionala serviceprogrammet. Det är också viktigt att programmet koordineras med insatser och aktiviteter från andra program och styrdokument kopplade till kommersiell service. Ett sådant exempel är kopplingen till kommunernas översiktsplaner.

Programmets prioriterade utvecklingsområden med mål och insatser bygger på att aktörer på alla nivåer bidrar. Det är därför av stor vikt att representanterna i Arena för service har mandat att vara språkrör för sin organisation och företräda sin organisation i frågor som rör kommersiell service.

Utifrån analys och synpunkter har Region Västernorrland i detta program försökt tydliggöra programmets avgränsning till prioritering av stöd och insatser för att förbättra kommersiell service i områden där det behövs mest.

Genomförandet bygger på en förändringsteori och tydliggör hur utvecklingsområden, insatser samt förväntade resultat hänger ihop. Det hjälper oss att bedöma hur bra programmet fungerar och att göra anpassningar när det behövs. I Bilaga 2 finns exempel på hur framtida genomförandeplan kan se ut och hur upplägget bidrar till att förstå varför och hur förändringar förväntas ske.

Förändringsteori
Ett lärandesystem behöver en logik mellan de aktiviteter som genomförs och de mål som vill uppnås. Sambandet mellan aktiviteter och mål är det som kallas förändringsteori eller förändringslogik. Logiken kräver att det finns en spårbarhet mellan det nuläge som strategins insatser vill förändra och de nya lägen som strategins insatser har som mål att bidra till.

Serviceprogrammet har fokus på de landsbygdsområden där serviceutbudet inte svarar mot befolkningens behov. Prioriterade orter har pekats ut i samverkan med länets kommuner för att underlätta samordningen av resurser, vilket ger oss en större effekt av regionala och lokala satsningar. Strategiskt prioriterade orter pekar ut platser som ur ett regionalt och funktionellt perspektiv är strategiskt viktiga. Platserna kan vara viktiga för de egenskaper de besitter, dess utvecklingspotential eller platsernas geografiska läge.

Hur sker uppföljning av programmet?

Region Västernorrland ska återrapportera resultat och effekter utifrån Regionala serviceprogrammet årligen, vilket görs skriftligt till Tillväxtverket. Utöver sker en avrapportering inom respektive organisation samt vid behov till Regionala samverkansrådet. Möjlighet till revidering finns halvvägs in i programperioden, år 2027 eller enligt önskemål.

Information om programmet kommer att publiceras på Region Västernorrlands webbsida, där även information om insatser och möjligheter med anknytning till programmet kommer att finnas tillgänglig.

Senast under 2030 kommer ett arbete inledas för en revidering inför nästkommande RSP som börjar att gälla från år 2031.

Hur kopplar programmet till andra planer och strategier?

Det finns ett antal planer, strategier och handlingsprogram på nationell och regional nivå som har tydliga kopplingar till stärkt kommersiell service.

I framtagandet av det regionala serviceprogrammet har flera viktiga perspektiv och behov av samhällsinsatser lyfts. Dessa behov behandlas inte i detta program utan i andra kopplade strategier eller uppdrag för hållbar utveckling inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin.

Regionala serviceprogrammet definierar utvecklingsområden och utvecklingsinsatser som ska bidra till att uppfylla prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin - Ett Västernorrland och Nationell strategi för hållbar utveckling i hela landet 2021–2030.

Det regionala serviceprogrammet kopplar främst mot följande målområde i den regionala utvecklingsstrategin:

- 2030 är Västernorrland den plats som människor väljer för att leva och besöka

- 2030 är Västernorrland platsen där företag och organisationer väljer att växa

Det regionala serviceprogrammet behandlar samverkan, samordning och prioriteringen av stöd och insatser riktade till kommersiell service i serviceglesa områden.

Omvärldsfaktorer som kan påverka – möjligheter och utmaningar

Det finns perspektiv och faktorer som kan spela en central roll i hur framtida anspråk avseende tillgång till matvaror och drivmedel och hur dessa utvecklas över tid. För Region Västernorrland, Länsstyrelsen, Leaderområdena och länets kommuner, som ingår i Arena för Service, är det viktigt att integrera och beakta olika aspekter i planeringsprocessen för att säkerställa en hållbar och robust samhällsutveckling.

Västernorrlands län befinner sig i en unik och spännande fas som är starkt förknippad med den pågående gröna omställningen, som anses vara ett centralt fokus i Norra Sverige. Denna samhällsomställning förutspås ha betydande konsekvenser för utformningen av samhället, inte bara när det gäller välfärdstjänster utan även för tillhandahållandet av kommersiell service. Detta kommer troligen ske under programperioden och gör det utmanande att exakt förutspå hur dessa förändringar kommer att gestalta sig.

En aspekt av samhällsomställningen är hur den kan påverka olika företags konkurrenskraft och omsättning. Det är troligt att vissa butiker kommer att kunna dra nytta av de nya hållbara trenderna och stärka sin position på marknaden. Samtidigt kommer etableringen av olika verksamheter att ha en betydande inverkan på boendemiljöer, arbetsmarknadsområden och pendlingsmönster.

Den ökade etableringen av olika företag kan även utmana etablerade aktörer, vilket i sin tur kan påverka tillgängligheten av viktiga varor och tjänster i länet. Det är en balansgång mellan att främja konkurrens och samtidigt säkerställa att grundläggande samhällstjänster fortfarande kan upprätthållas.

Under framtagandet av serviceprogrammet har det blivit tydligt att frågorna kring totalförsvar och militär rörlighet ökar. Förändringar inom området kommer troligen att ske under programperioden och gör det utmanande att exakt förutspå dess påverkan för tillgången till kommersiell service.

Utvecklingsområde 1 - Strukturerad samverkan

För att kommersiell service på landsbygden ska utvecklas är det viktigt att dessa frågor lyfts i planering, både på kommunal och på regional nivå, då tillgången till service är avgörande för attraktionskraften hos en bygd. För att lyckas med utvecklingsinsatserna är en fungerande samverkan avgörande. Det kan handla om flernivåsamverkan, samverkan mellan lokala krafter och samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Samverkan mellan många aktörer och nivåer tar ofta mycket tid så för att samverkan ska vara produktiv finns det ett stort behov av planering för tydlig strategi, organisering och styrning samt att enas om en gemensam riktning.

Dagligvarubutiker är prioriterade genom att de ofta har en roll som nav i bygden. Förutom den direkta funktionen att tillhandahålla livsmedel, drivmedel och andra grundläggande tjänster har de kommersiella serviceställena även centrala funktioner för att säkerställa informationsspridning i bygden och att upprätthålla en social sammanhållning och trygghet. Samverkan mellan det offentliga, butiker, lokala föreningar och företag skapar förutsättningar för utvecklad service och hållbar tillväxt i länets glesare områden. Tillgänglighet till kommersiell service spelar även en viktig roll för folkhälsan och är i högsta grad en demokratifråga. God tillgänglighet skapar möjlighet för sociala möten och gemenskap, vilket är positivt för den psykiska hälsan och känslan av tillhörighet.

I flera dagligvarubutiker i Västernorrland finns ett lokalt engagemang som består i att man via en ekonomisk förening driver verksamheten eller äger butiksfastigheten. Det finns också exempel på insatser för att stärka köptroheten. Risken är emellertid att lokala utvecklingsgrupper och andra verksamheter som i hög grad bygger på ideellt arbete står och faller med engagemanget hos enskilda eldsjälar. Det är därför viktigt att samverka för att stimulera och understödja lokala initiativ för att få en långsiktighet i verksamheten.

UTKAST

Att skapa en organiserad och effektiv samarbetsstruktur mellan olika aktörer inom länet kan innebära att etablera tydliga kommunikationskanaler, samordna insatser och främja ömsesidig förståelse mellan olika parter.

Förväntade långsiktiga resultat

- Livsmedelsbutiker, drivmedelsstationer ska erbjuda ett mer hållbart och ändamålsenligt serviceutbud.
- Funktionell samverkan mellan stödjande aktörer har stärkts
- Antalet hållbara servicegivare har ökat
- Kunskap och medvetande om samhällsutmaningar har ökat hos servicegivarna
- Medvetandet kring kommersiell service på glesbygd har ökat hos lokalbefolkningen

Exempel på insatser

- Påverkansinsatser med syfte att tex säkerställa ombudstjänster, stärka dialogen mellan kedjor/leverantörer, Trafikverket kring prioriterade stråk
- Samverkan inom beredskap och service.
- Samverkan kring innehåll i kommunala riktlinjer/program/plan för kommersiell service och kopplingen till det regionala serviceprogrammet.

Utvecklingsområde 2 – Kunskaps- och kompetensutveckling

Samhället genomgår en snabb och dynamisk förändring, vilket innebär att det öppnas upp såväl möjligheter som utmaningar för den kommersiella servicen. Det kan handla om snabba förändringar i marknadsförhållanden kopplat till nya etableringar, teknologiska framsteg, ökade krav, eller ökade elpriser som kräver ökad kunskap och kompetensutveckling både för servicegivare, stödjande aktörer och samhällsaktörer. Den ökade kunskapen och kompetensutvecklingen bör alltid leda till en mer hållbar utveckling både social, miljö- och ekonomiskt.

Insatser inom detta utvecklingsområde kan även riktas direkt till lättillgängliga exemplifierade kunskapsunderlag riktade till samhällsaktörer för att visa på både de ekonomiska och sociala fördelarna med att handla lokalt. Här kan insatser både utvecklingsområde 1 och 2 kombineras för att genomslaget ska bli så bra som möjligt.

Ett annat exempel är kunskapshöjande insatser som kan behövas inom social hållbarhet är behovet av grundläggande betaltjänster och hur tillgången kopplar mot ett robust system för kommersiell service. Med grundläggande betaltjänster avses möjligheter att ta ut kontanter samt möjligheter till betalningsförmedling för exempelvis att betala räkningar och dagskassehantering för företag och föreningar. För de mindre företagen kan det även bli dyrt att använda de digitala betaltjänsterna för sin verksamhet.

Framväxten av obemannade eller delvis obemannade butiker representerar en innovativ lösning, där mer kunskap behövs, särskilt när de kommersiella förutsättningarna för att driva en traditionell butik försämras. Flera av länets butiker har redan använt denna teknik medan flera efterfrågar ökad kunskap och kompetensutveckling om olika

alternativ. Det är dock viktigt att betona att dessa nya former av butiker inte bör ses som en ersättning för befintliga lanthandlare om de erbjuder en bredd av funktioner och tjänster. Samtidigt som de kan bidra till ökad servicegrad riskerar de även stänga ute vissa grupper i samhället, såsom äldre, utrikesfödda eller utländska turister.

Förväntade långsiktiga resultat

- Livsmedelsbutiker, drivmedelsstationer ska erbjuda ett mer hållbart och ändamålsenligt serviceutbud.
- Funktionell samverkan mellan stödjande aktörer har stärkts
- Antalet hållbara servicegivare har ökat
- Kunskap och medvetande om samhällsutmaningar har ökat hos servicegivarna
- Medvetandet kring kommersiell service på glesbygd har ökat hos lokalbefolkningen

Exempel på insatser

- Energirådgivning
- Grundkunskap hos stödjande aktörer om hur kommersiell service fungerar
- Kunskapshöjande insatser - Vad behöver finnas i bygden i händelse av kris. Tex Lokala avtal med bönder/samverkan, utbildad personal
- Undersöka möjlighet till stöd för kompetenshöjande insats - mentorsprogram med delfinansierad rådgivningsmöjlighet till stöd för ägare och personal i landsbygdsbutikerna.
- Service och köptrohet – Kompetenshöjande insats mot invånare
- Kunskap kring hur mobiltäckningen och tillgången till bredband påverkar servicegivarna

Utvecklingsområde 3 - Finansiellt stöd

Tillgängligheten till bränsle, dagligvaror, betaltjänster och möjligheten att hämta eller lämna paket och apoteksvaror, är av avgörande betydelse för att skapa en livskraftig och välfungerande plats att bo och verka på. Insatser kopplat till finansiellt stöd bör prioriteras utifrån att främja den navfunktion som butiker har och gynna en flerfunktionalitet. Vid bedömning av finansiella stöd till kommersiell service strävar vi därför efter att generera samhällsnytta för hela platsen, snarare än att i första hand gynna individuella servicegivare, här har de kommunala prioriteringarna en viktig funktion utifrån den lokala kännedom som de besitter. Finansiella stöd bör leda till utveckling och förbättring av verksamheten så att servicefunktionen blir hållbar på längre sikt gällande alla hållbarhetsaspekterna ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Även här blir därmed dialog och samverkan central, inte minst med servicegivarna själva.

Regionala serviceprogrammet pekar ut prioriterade orter där finansiellt stöd till den kommersiella servicen är extra viktig ur ett regionalt perspektiv.

Nivå 1 - Orter med dagligvarubutiker hög prioritet

Butikerna är viktiga för bygden och de flesta butiker är kommunala servicepunkter, vilket betyder att de har överenskommelser med respektive kommun om att tillhandahålla ett kompletterande utbud bestående av bland annat kommunal service.

Butiker nivå 1, per kommun*

Ånge: Östavall, Överturingen, Borgsjö
Sundsvall: Indal, Liden
Timrå: Ljustorp
Härnösand: Hälledal, Viksjö, Brunne
Kramfors: Docksta, Lugnvik, Mjällom, Nora
Sollefteå: Edsele, Resele, Undrom
Örnsköldsvik: Flärke, Gideå, Hemling, Köpmanholmen, Långviksmon, Myckelgensjö, Mellansel, Sidensjö, Solberg, Trehörningsjö, Ulvön

* Utöver utpekade butiker/orter i nivå 1 kan det komma att läggas till/tas bort fler vid revideringen 2027 om: Kommunen utifrån lokala behov beslutar att utöka/minska sina servicepunkter.

Nivå 2 - Orter med dagligvaror och drivmedel längre än 10 resp 15 km till närmaste konkurrent med ett identifierat behov

Om det är ekonomiskt motiverat och efterfrågas med hänsyn till butikens eller drivmedelsstationens lönsamhet och behov, kan det finnas incitament på regional nivå för att stödja servicegivare i andra delar av länet där servicen är gles. För att sådant stöd ska prioriteras krävs att avstånden till konkurrerande verksamheter överstiger 10 km för dagligvarubutiker och 15 km för drivmedelsstationer. Detta gäller befintlig verksamhet. När det gäller nyetableringar bedöms ett regionalt behov finnas vid 15 km för dagligvaror respektive 20 km för drivmedelstationer.

Region Västernorrland tillämpar bland annat Förordningen om stöd till kommersiell service i sin stödgivning. Finansiering kommer från riktade medel alternativt Region Västernorrlands regionala utvecklingsmedel. Hur Region Västernorrland prioriterar sina stöd enligt Förordningen om stöd till kommersiell service specificeras i bilaga 1. Denna bilaga kan revideras vid behov.

Förväntade långsiktiga resultat

- Livsmedelsbutiker, drivmedelsstationer ska erbjuda ett mer hållbart och ändamålsenligt serviceutbud.
- Funktionell samverkan mellan stödjande aktörer har stärkts
- Antalet hållbara servicegivare har ökat
- Kunskap och medvetande om samhällsutmaningar har ökat hos servicegivarna

- Medvetandet kring kommersiell service på glesbygd har ökat hos lokalbefolkningen

Exempel på insatser

- Utvärdera och kritiskt granska de befintliga stöden
- Tydligare kommunikation/webb om stödmöjligheter
- Verka för att fler butiker söker investeringsbidrag för åtgärdsprogram
- Undersöka möjligheter till samarbete med ALMI utifrån deras erbjudanden

Bilagor

Bilaga 1 Riktlinjer för Region Västernorrlands stödinsatser enligt Förordningen om stöd till kommersiell service
Bilaga 2 Ex Genomförandeplan
Bilaga 3 Metod- och analysunderlag
Bilaga 4 Servicekarta
Bilaga 5 Hälsocentraler och skolor

UTKAST

Bilaga 1 – Riktlinjer för Region Västernorrlands stödinsatser enligt Förordningen om stöd till kommersiell service

Region Västernorrland ska tillämpa Förordningen om stöd till kommersiell service i sin stödgivning. Finansiering kommer från riktade medel alternativt Region Västernorrlands regionala utvecklingsmedel.

Vid Region Västernorrlands bedömning av ett eventuellt stöd till kommersiell service strävar vi efter att generera samhällsnytta för hela platsen, snarare än att i första hand gynna individuella servicegivare. Därför prioriteras insatser utifrån att främja den navfunktion som butiker har och stöden bör gynna en flerfunktionalitet.

Varje ansökan prövas efter dess ekonomiska behov.

Prioriterade orter för stöd till dagligvarubutiker delas enligt det Regionala serviceprogrammet in i två kategorier, Nivå 1 och Nivå 2.

Nivå 1 - Orter med dagligvarubutiker hög prioritet

På många mindre orter är befolknings- eller kundunderlaget litet och i många fall minskande. Att tillhandahålla dagligvaror eller drivmedel på sådana orter är förenat med stora utmaningar. I allmänhet saknas förutsättningar för att driva butiken på marknadsmässiga grunder. Huvuddelen av befintliga dagligvarubutiker på glesbefolkade orter består av butiker som tidigare varit knutna till Coop- eller ICA-kedjorna, men förlorat denna anknytning på grund av bristande lönsamhet. Butikerna drivs nu vidare av privatpersoner eller lokala butiksföreningar. Dessa ägare har lägre lönsamhetskrav, men i det långa loppet kan butikerna inte drivas med underskott.

Butikerna är viktiga för bygden och de flesta butikerna är kommunala servicepunkter, vilket betyder att de har överenskommelser med respektive kommun om att tillhandahålla ett kompletterande utbud bestående av bland annat kommunal service.

Butiker nivå 1, per kommun*

Ånge: Östavall, Överturingen, Borgsjö
Sundsvall: Indal, Liden
Timrå: Ljustorp
Härnösand: Hälledal, Viksjö, Brunne
Kramfors: Docksta, Lugnvik, Mjällom, Nora
Sollefteå: Edsele, Resele, Undrom
Örnsköldsvik: Flärke, Gideå, Hemling, Köpmanholmen, Långviksmon, Myckelgensjö, Mellansel, Sidensjö, Solberg, Trehörningsjö, Ulvön

* Utöver utpekade butiker/orter i nivå 1 kan det komma att läggas till/tas bort fler vid revideringen 2027 om: Kommunen utifrån lokala behov beslutar att utöka/minska sina servicepunkter.

Region Västernorrland

Nivå 2 - Orter med dagligvaror och drivmedel längre än 10 resp 15 km till närmaste konkurrent med ett identifierat behov

Dagligvaror: Om det är motiverat utifrån butikens lönsamhet kan butiker på dessa orter beviljas investeringsstöd med högst 50 procent av godkända kostnader under förutsättning att de har mer än 10 km till närmsta dagligvarubutik. Ett regionalt behov av nya dagligvarubutiker finns enbart på orter med ett avstånd på mer än 15 km till närmaste befintliga dagligvarubutik.

Drivmedel: Stora avstånd är en mindre olägenhet vid inköp av drivmedel än vid inköp av dagligvaror. Tillgången till drivmedel bedöms svara mot befintliga behov, även i glesbefolkade områden. Det finns ett identifierat regionalt behov av kompletterande investeringar i befintliga drivmedelsanläggningar på de orter där avståndet till närmaste alternativa drivmedelsanläggning är minst 15 km. Behovet av nyetablering av drivmedelsanläggningar är mycket litet. Ett regionalt behov av nya anläggningar finns enbart på orter med ett avstånd på mer än 20 km till närmaste befintliga drivmedelsanläggning. Inga orter i länet uppfyller villkoren för särskilda skäl när det gäller drivmedel. Stödnivån kan därför inte överstiga 50 procent av godkända kostnader.

Stödtyper

Investeringsbidrag

Stödet gäller investeringar i dagligvarubutiker och drivmedelsanläggningar. Investeringsbidrag får lämnas som motsvarar högst 50% av de utgifter som godkänns för investeringen. Investeringarna bör leda till utveckling och förbättring av verksamheten så att företaget blir hållbart på längre sikt gällande aspekterna ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Ett stöd med högst 85% får lämnas till dagligvarubutiker prioriterade enligt nivå 1 om det finns särskilda skäl.

Särskilt skäl:

- Investeringar i utrustning och lokaler som är nödvändiga för butiksverksamheten eller gynnar funktionen som nav och mötesplats.
- Investeringar i energibesparande syfte
- Kompetensutveckling kopplat till ökad lönsamhet och utökad funktionalitet
- Konsulthjälp för framtagande av åtgärdsprogram.

Region Västernorrland

När det gäller löpande fastighetsunderhåll eller helt obemannade butiker saknas särskilda skäl för den högre stödnivån. Region Västernorrland prioriterar inte heller inköp av byggnad då detta inte primärt stärker servicen utan har en snedvridande effekt på en marknad.

Oavsett vilken investering som görs finns inte särskilt skäl där Region Västernorrland gör bedömningen är att aktören kan genomföra investeringen utan stöd med offentliga medel.

Investeringslån

Region Västernorrland tillämpar inte investeringslån enligt denna förordning.

Särskilt driftstöd

Särskilt driftstöd är avsett för att bidra till att trygga bärkraften och förbättra möjligheten för butiksägaren att ta ut en rimlig lön för sig själv och sina medarbetare. Butiker i serviceglesa områden har i regel låg lönsamhet och därmed ofta låg ersättning till löner. Stödet beviljas en gång per kalenderår.

Ansökan om särskilt driftstöd söks inför kommande år och grundar sig på senaste bokslutet. Stödet är inget ”rättighetsstöd” utan prövas årligen utifrån en rad olika kriterier. Mångsidigt utbud, öppettider och annan grundläggande service samt länets butiksstruktur påverkar om försäljningsstället är berättigat till stöd och till vilket belopp.

Vid en bedömning av ansökningar om särskilt driftstöd prioriteras försäljningsställen som är betydelsefulla även för tillgängligheten till annan grundläggande kommersiell service än försäljning av dagligvaror.

Servicebidrag

Servicebidrag får enligt förordningen endast lämnas om det finns särskilda skäl och andra insatser inte bedöms som ändamålsenliga. Region Västernorrland kan gå in med ett bidrag om det har uppstått tydliga lönsamhets- eller likviditetsproblem som kan antas vara av övergående art och att ett stöd kan hjälpa verksamheten att överbrygga det uppkomna problemet.

Bidraget ska vara riktat mot en ändamålsenlig insats som kan antas åstadkomma önskvärd effekt och villkoras med ett framtagande av åtgärdsplan för att förbättra lönsamheten.

Servicebidrag beviljas inte till ett första varuinköp vid ett nyöppnade av butik.

Region Västernorrland

Hemsändningsbidrag

Stödet kan sökas av länets kommuner för att det i regionen glesare delar ska kunna upprätthållas en försörjning med dagligvaror för de hushåll som har störst avstånd eller saknar möjligheter att på annat sätt ta sig till butiken.

Hemsändningsbidrag kan beviljas för hemsändning av dagligvaror till hushåll. Hemsändningsbidrag kan även beviljas för att anordna särskilda inköpsturer till närliggande butik.

Stöd får lämnas endast om kommunen har planerat varuförsörjningen på ett sådant sätt att behovet av stöd kan bedömas. Stödet får inte otillbörligt gynna en viss näringsidkare.

Bilaga 2 Ex Genomförandeplan

Genomförandeplanen tydliggör hur identifierade behov, mål, insatser och resultaten av våra insatser hänger ihop.

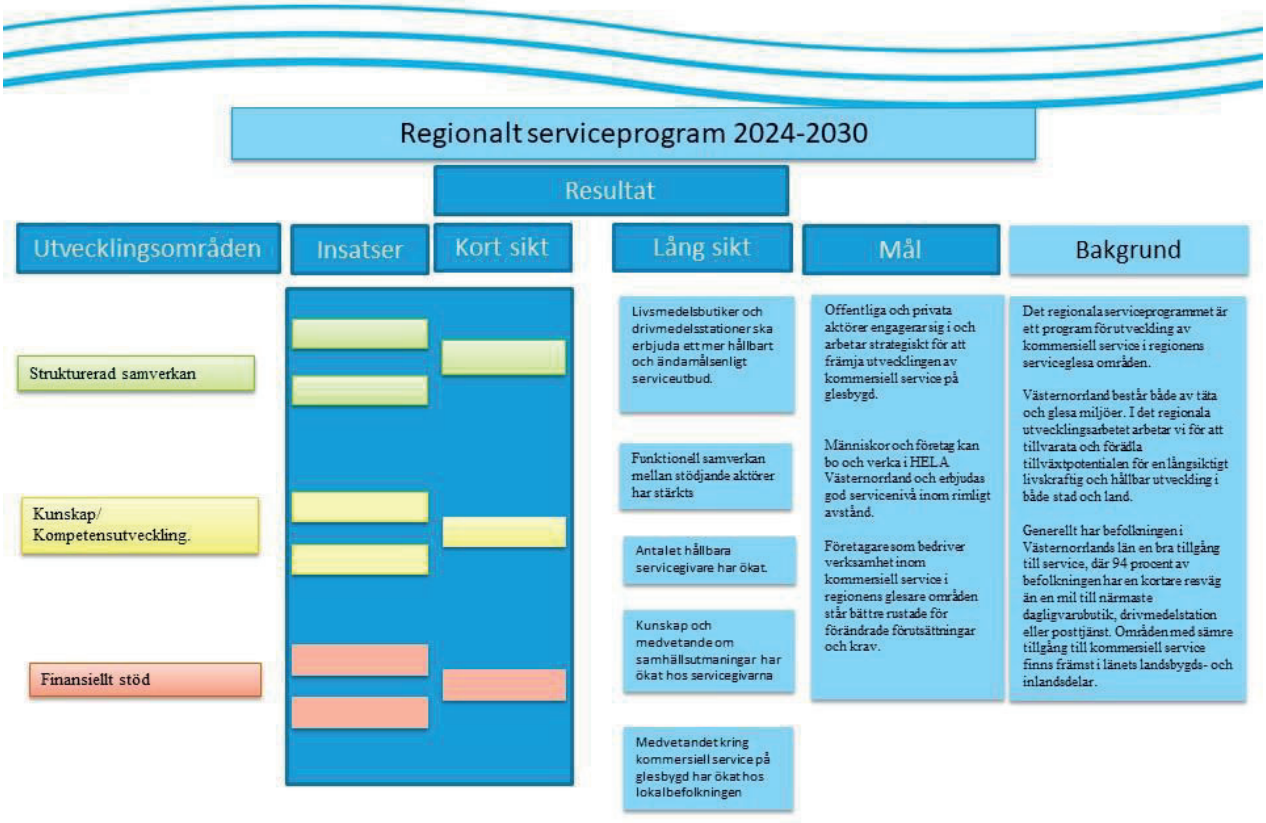

Bilaga 1 – Riktlinjer för Region Västernorrlands stödinsatser enligt Förordningen om stöd till kommersiell service

Region Västernorrland ska tillämpa Förordningen om stöd till kommersiell service i sin stödgivning. Finansiering kommer från riktade medel alternativt Region Västernorrlands regionala utvecklingsmedel.

Vid Region Västernorrlands bedömning av ett eventuellt stöd till kommersiell service strävar vi efter att generera samhällsnytta för hela platsen, snarare än att i första hand gynna individuella servicegivare. Därför prioriteras insatser utifrån att främja den navfunktion som butiker har och stöden bör gynna en flerfunktionalitet.

Varje ansökan prövas efter dess ekonomiska behov.

Prioriterade orter för stöd till dagligvarubutiker delas enligt det Regionala serviceprogrammet in i två kategorier, Nivå 1 och Nivå 2.

Nivå 1 - Orter med dagligvarubutiker hög prioritet

På många mindre orter är befolknings- eller kundunderlaget litet och i många fall minskande. Att tillhandahålla dagligvaror eller drivmedel på sådana orter är förenat med stora utmaningar. I allmänhet saknas förutsättningar för att driva butiken på marknadsmässiga grunder. Huvuddelen av befintliga dagligvarubutiker på glesbefolkade orter består av butiker som tidigare varit knutna till Coop- eller ICA-kedjorna, men förlorat denna anknytning på grund av bristande lönsamhet. Butikerna drivs nu vidare av privatpersoner eller lokala butiksföreningar. Dessa ägare har lägre lönsamhetskrav, men i det långa loppet kan butikerna inte drivas med underskott.

Butikerna är viktiga för bygden och de flesta butikerna är kommunala servicepunkter, vilket betyder att de har överenskommelser med respektive kommun om att tillhandahålla ett kompletterande utbud bestående av bland annat kommunal service.

Butiker nivå 1, per kommun*

Ånge: Östavall, Överturingen, Borgsjö
Sundsvall: Indal, Liden
Timrå: Ljustorp
Härnösand: Hälledal, Viksjö, Brunne
Kramfors: Docksta, Lugnvik, Mjällom, Nora
Sollefteå: Edsele, Resele, Undrom
Örnsköldsvik: Flärke, Gideå, Hemling, Köpmanholmen, Långviksmon, Myckelgensjö, Mellansel, Sidensjö, Solberg, Trehörningsjö, Ulvön

* Utöver utpekade butiker/orter i nivå 1 kan det komma att läggas till/tas bort fler vid revideringen 2027 om: Kommunen utifrån lokala behov beslutar att utöka/minska sina servicepunkter.

Region Västernorrland

Nivå 2 - Orter med dagligvaror och drivmedel längre än 10 resp 15 km till närmaste konkurrent med ett identifierat behov

Dagligvaror: Om det är motiverat utifrån butikens lönsamhet kan butiker på dessa orter beviljas investeringsstöd med högst 50 procent av godkända kostnader under förutsättning att de har mer än 10 km till närmsta dagligvarubutik. Ett regionalt behov av nya dagligvarubutiker finns enbart på orter med ett avstånd på mer än 15 km till närmaste befintliga dagligvarubutik.

Drivmedel: Stora avstånd är en mindre olägenhet vid inköp av drivmedel än vid inköp av dagligvaror. Tillgången till drivmedel bedöms svara mot befintliga behov, även i glesbefolkade områden. Det finns ett identifierat regionalt behov av kompletterande investeringar i befintliga drivmedelsanläggningar på de orter där avståndet till närmaste alternativa drivmedelsanläggning är minst 15 km. Behovet av nyetablering av drivmedelsanläggningar är mycket litet. Ett regionalt behov av nya anläggningar finns enbart på orter med ett avstånd på mer än 20 km till närmaste befintliga drivmedelsanläggning. Inga orter i länet uppfyller villkoren för särskilda skäl när det gäller drivmedel. Stödnivån kan därför inte överstiga 50 procent av godkända kostnader.

Stödtyper

Investeringsbidrag

Stödet gäller investeringar i dagligvarubutiker och drivmedelsanläggningar. Investeringsbidrag får lämnas som motsvarar högst 50% av de utgifter som godkänns för investeringen. Investeringarna bör leda till utveckling och förbättring av verksamheten så att företaget blir hållbart på längre sikt gällande aspekterna ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Ett stöd med högst 85% får lämnas till dagligvarubutiker prioriterade enligt nivå 1 om det finns särskilda skäl.

Särskilt skäl:

- Investeringar i utrustning och lokaler som är nödvändiga för butiksverksamheten eller gynnar funktionen som nav och mötesplats.
- Investeringar i energibesparande syfte
- Kompetensutveckling kopplat till ökad lönsamhet och utökad funktionalitet
- Konsulthjälp för framtagande av åtgärdsprogram.

Region Västernorrland

När det gäller löpande fastighetsunderhåll eller helt obemannade butiker saknas särskilda skäl för den högre stödnivån. Region Västernorrland prioriterar inte heller inköp av byggnad då detta inte primärt stärker servicen utan har en snedvridande effekt på en marknad.

Oavsett vilken investering som görs finns inte särskilt skäl där Region Västernorrland gör bedömningen är att aktören kan genomföra investeringen utan stöd med offentliga medel.

Investeringslån

Region Västernorrland tillämpar inte investeringslån enligt denna förordning.

Särskilt driftstöd

Särskilt driftstöd är avsett för att bidra till att trygga bärkraften och förbättra möjligheten för butiksägaren att ta ut en rimlig lön för sig själv och sina medarbetare. Butiker i serviceglesa områden har i regel låg lönsamhet och därmed ofta låg ersättning till löner. Stödet beviljas en gång per kalenderår.

Ansökan om särskilt driftstöd söks inför kommande år och grundar sig på senaste bokslutet. Stödet är inget ”rättighetsstöd” utan prövas årligen utifrån en rad olika kriterier. Mångsidigt utbud, öppettider och annan grundläggande service samt länets butiksstruktur påverkar om försäljningsstället är berättigat till stöd och till vilket belopp.

Vid en bedömning av ansökningar om särskilt driftstöd prioriteras försäljningsställen som är betydelsefulla även för tillgängligheten till annan grundläggande kommersiell service än försäljning av dagligvaror.

Servicebidrag

Servicebidrag får enligt förordningen endast lämnas om det finns särskilda skäl och andra insatser inte bedöms som ändamålsenliga. Region Västernorrland kan gå in med ett bidrag om det har uppstått tydliga lönsamhets- eller likviditetsproblem som kan antas vara av övergående art och att ett stöd kan hjälpa verksamheten att överbrygga det uppkomna problemet.

Bidraget ska vara riktat mot en ändamålsenlig insats som kan antas åstadkomma önskvärd effekt och villkoras med ett framtagande av åtgärdsplan för att förbättra lönsamheten.

Servicebidrag beviljas inte till ett första varuinköp vid ett nyöppnade av butik.

Region Västernorrland

Hemsändningsbidrag

Stödet kan sökas av länets kommuner för att det i regionen glesare delar ska kunna upprätthållas en försörjning med dagligvaror för de hushåll som har störst avstånd eller saknar möjligheter att på annat sätt ta sig till butiken.

Hemsändningsbidrag kan beviljas för hemsändning av dagligvaror till hushåll. Hemsändningsbidrag kan även beviljas för att anordna särskilda inköpsturer till närliggande butik.

Stöd får lämnas endast om kommunen har planerat varuförsörjningen på ett sådant sätt att behovet av stöd kan bedömas. Stödet får inte otillbörligt gynna en viss näringsidkare.

Bilaga 2 Ex Genomförandeplan

Genomförandeplanen tydliggör hur identifierade behov, mål, insatser och resultaten av våra insatser hänger ihop.

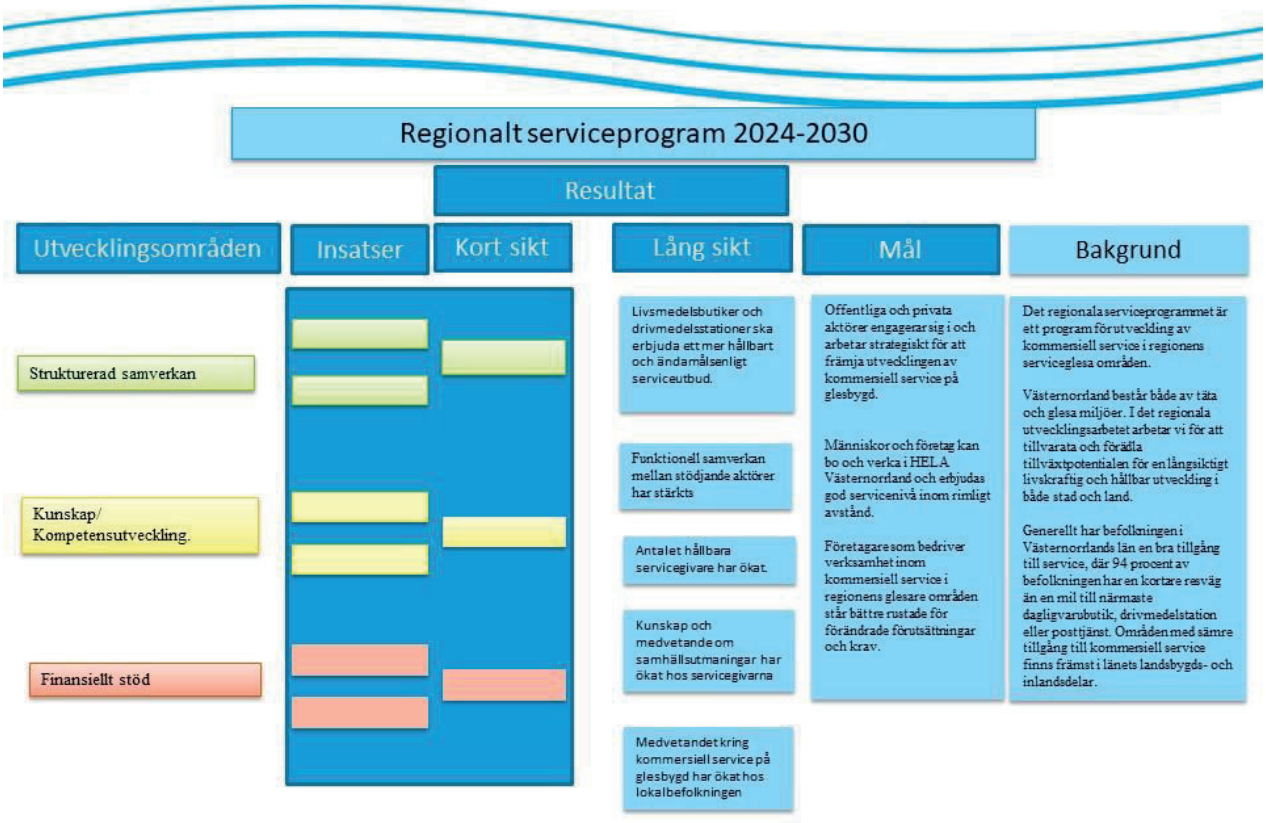

Bilaga 3 Metod- och analysunderlag

Tillgänglighet till kommersiell service

Metod - Framtagande

Programmet har tagits fram av Region Västernorrland i samverkan med länets kommuner, Leader Höga Kusten, Leader Mittlandplus, Coompanion och Länsstyrelsen Västernorrland. Arbetet har utgått från en processbaserad arbetsmetodik med regionala workshops under ledning av WSP samt enkät och arbetsmöten. Förankring av uppdrag och process har skett vid två tillfällen i Regionala samverkansrådet.

Programmet tar sin utgångspunkt i analyser av faktorer som direkt och indirekt påverkar tillgängligheten av kommersiell service i gles- och landsbygdsområden. Analysen bygger på statistik, studiebesök hos servicegivare och dialogmöten med regionala och kommunala representanter samt skolelever.

Kommunala och regionala erfarenheter från den tidigare programperioden har fångats upp genom en enkät som skickats ut till länets kommuner, de två Leaderområdena och Länsstyrelsen Västernorrland. Utifrån dessa svar har det blivit tydligt att syfte och mål med det tidigare programmet har uppfattats som otydligt med spretiga förväntningar. Programmet har även varit svårt att följa upp utifrån dessa otydligheter. De flesta av länets kommuner har kopplat serviceprogrammet som en viktig del i prioriteringen av stöd till främst dagligvaruhandel och även vid etableringar av drivmedel och hemsändning. Här lyfts speciellt vikten av det särskilda driftstödet.

Teori- och analysunderlag

I arbetet med framtagande av analysunderlaget har material inhämtats från Pipos Serviceanalys, SCB, Skolverket, Hitta vård och Trafikverket. Pipos har använts för att kartlägga tillgänglighet till kommersiell service och förändringen över tid.

Pipos – Serviceanalys

Tjänsten används för att göra beräkningar på tillgänglighet till kommersiell service. Den innehåller även statistik och simuleringsverktyg där du som användare kan skapa egna scenarion.

Serviceanalys är främst avsedd att användas som stöd för handläggare på kommuner, länsstyrelser och regioner i ärenden som rör kommersiell service.

Nedan visas förekomst av kommersiell service uppdelat på följande tjänster:

- Apoteksvaror
- Drivmedel personbil
- Posttjänster
- Dagskasseinsättning
- Betaltjänstförmedling
- Kontantuttag

Statistiken är från år 2023.

Tillgång till service: Definitioner

Dagligvaror, fullsortiment	Dagligvarubutiker med fullt sortiment av dagligvaror
Drivmedel	Drivmedelsanläggning med möjlighet att tanka personbil
Apoteksvaror	Apotek eller apoteksombud för utlämning av receptbelagda läkemedel
Betalningsförmedling	Tillgänglig tjänst i form av permanenta inrättningar för betalningsförmedling såsom instituts eller filialers kontor, i vilka konsumenter kan betala räkningar
Kontantuttag	Tillgänglig tjänst i form av permanenta inrättningar för kontantuttag, såsom uttagsautomat, instituts eller filialers kontor och ombud, i vilka konsumenter kan ta ut kontanter från ett betalkort
Dagskasseinsättning	Tillgänglig tjänst i form av permanenta inrättningar för dagskasseinsättning, över disk, insättningsautomat eller servicebox
Drivmedel	Drivmedelsanläggning med möjlighet att tanka personbil
Posttjänster	Postkontor eller postombud för paketutlämning

Dagligvaror, Fullsortiment

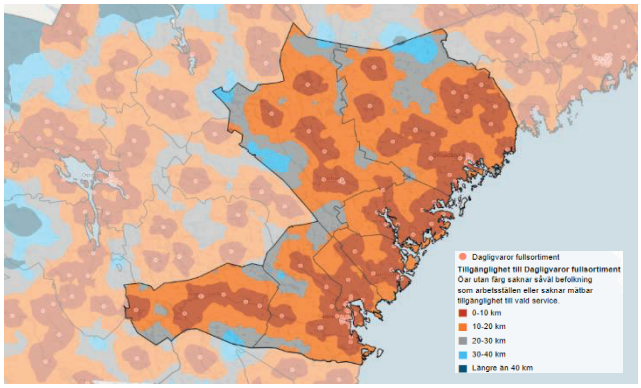

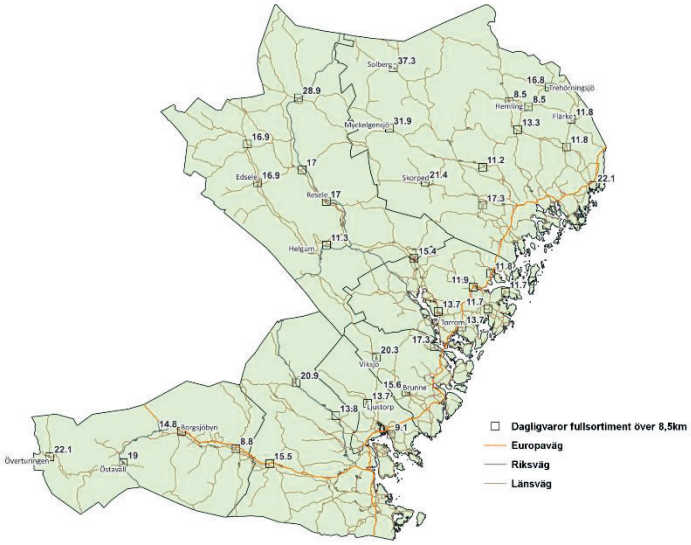

Tillgänglighet till dagligvaror, fullsortiment

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	8 589	436	82	36	0	9 143
Timrå kommun	17 500	254	0	0	0	17 754
Härnösand kommun	23 938	854	78	0	0	24 870
Sundsvall kommun	95 249	3 673	417	22	0	99 361
Kramfors kommun	16 975	928	1	0	0	17 904
Sollefteå kommun	16 054	2 227	382	4	0	18 667
Örnsköldsvik kommun	51 362	3 849	321	13	0	55 545
Västernorrlands län	**229 667**	**12 221**	**1 281**	**75**	**0**	**243 244**

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	93,9	4,8	0,9	0,4	0,0	100
Timrå kommun	98,6	1,4	0,0	0,0	0,0	100
Härnösand kommun	96,3	3,4	0,3	0,0	0,0	100
Sundsvall kommun	95,9	3,7	0,4	0,0	0,0	100
Kramfors kommun	94,8	5,2	0,0	0,0	0,0	100
Sollefteå kommun	86,0	11,9	2,0	0,0	0,0	100
Örnsköldsvik kommun	92,5	6,9	0,6	0,0	0,0	100
Västernorrlands län	**94,4**	**5,0**	**0,5**	**0,0**	**0,0**	**100**

Område	2000	2005	2010	2015	2020	2023	2024
Härnösands kommun	14	9	10	10	10	10	10
Kramfors kommun	22	19	15	12	11	11	11
Sollefteå kommun	27	21	19	15	13	13	13
Sundsvalls kommun	63	48	45	34	32	31	31
Timrå kommun	12	9	9	7	7	8	8
Ånge kommun	18	14	10	9	8	8	8
Örnsköldsviks kommun	49	40	34	33	30	31	30

Drivmedel, Personbil

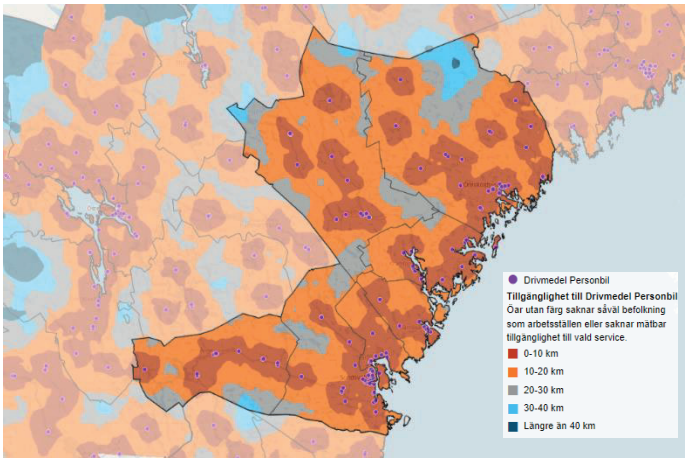

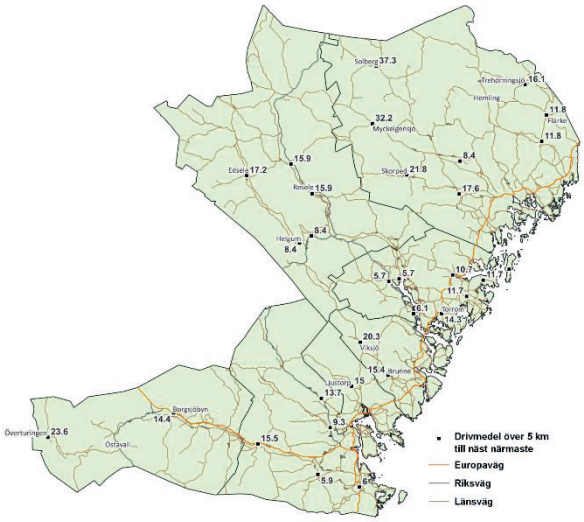

Tillgänglighet till drivmedel

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånnge kommun	8 646	398	79	20	0	9 143
Timrå kommun	17 083	671	0	0	0	17 754
Härnösand kommun	23 427	1 366	77	0	0	24 870
Sundsvall kommun	95 881	3 254	210	16	0	99 361
Kramfors kommun	16 269	1 625	10	0	0	17 904
Sollefteå kommun	16 030	2 210	425	2	0	18 667
Örnsköldsvik kommun	51 301	3 825	400	15	4	55 545
Västernorrlands län	**228 637**	**13 349**	**1 201**	**53**	**4**	**243 244**

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	94,6	4,4	0,9	0,2	0,0	100
Timrå kommun	96,2	3,8	0,0	0,0	0,0	100
Härnösand kommun	94,2	5,5	0,3	0,0	0,0	100
Sundsvall kommun	96,5	3,3	0,2	0,0	0,0	100
Kramfors kommun	90,9	9,1	0,1	0,0	0,0	100
Sollefteå kommun	85,9	11,8	2,3	0,0	0,0	100
Örnsköldsvik kommun	92,4	6,9	0,7	0,0	0,0	100
Västernorrlands län	**94,0**	**5,5**	**0,5**	**0,0**	**0,0**	**100**

Område	2016	2020	2021	2022	2023	2024
Härnösands kommun	12	12	12	12	12	12
Kramfors kommun	14	16	16	15	15	15
Sollefteå kommun	19	19	19	18	16	16
Sundsvalls kommun	44	43	48	47	45	45
Timrå kommun	11	11	11	11	11	11
Ånge kommun	12	13	13	13	13	13
Örnsköldsviks kommun	35	36	36	36	33	33

Posttjänster

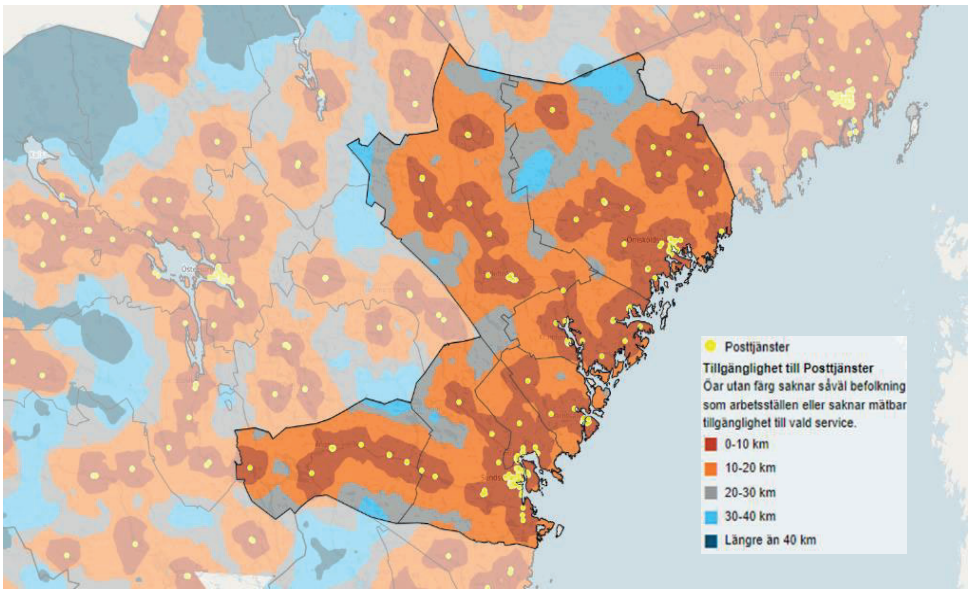

Tillgänglighet till posttjänster

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	8 624	401	82	36	0	9 143
Timrå kommun	17 138	616	0	0	0	17 754
Härnösand kommun	22 789	2 013	68	0	0	24 870
Sundsvall kommun	95 674	3 270	395	22	0	99 361
Kramfors kommun	16 908	995	1	0	0	17 904
Sollefteå kommun	16 140	2 154	369	4	0	18 667
Örnsköldsvik kommun	51 997	3 145	304	67	0	55 513
Västernorrlands län	**229 270**	**12 594**	**1 219**	**129**	**0**	**243 212**

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	94,3	4,4	0,9	0,4	0,0	100
Timrå kommun	96,5	3,5	0,0	0,0	0,0	100
Härnösand kommun	91,6	8,1	0,3	0,0	0,0	100
Sundsvall kommun	96,3	3,3	0,4	0,0	0,0	100
Kramfors kommun	94,4	5,6	0,0	0,0	0,0	100
Sollefteå kommun	86,5	11,5	2,0	0,0	0,0	100
Örnsköldsvik kommun	93,7	5,7	0,5	0,1	0,0	100
Västernorrlands län	**94,3**	**5,2**	**0,5**	**0,1**	**0,0**	**100**

Område	2016	2020	2021	2022	2023	2024
Härnösands kommun	7	11	13	13	24	24
Kramfors kommun	14	18	18	19	21	21
Sollefteå kommun	15	18	18	19	20	20
Sundsvalls kommun	28	34	35	43	94	94
Timrå kommun	8	8	9	10	13	13
Ånge kommun	13	11	11	12	14	14
Örnsköldsviks kommun	34	38	42	43	51	51

Apoteksvaror

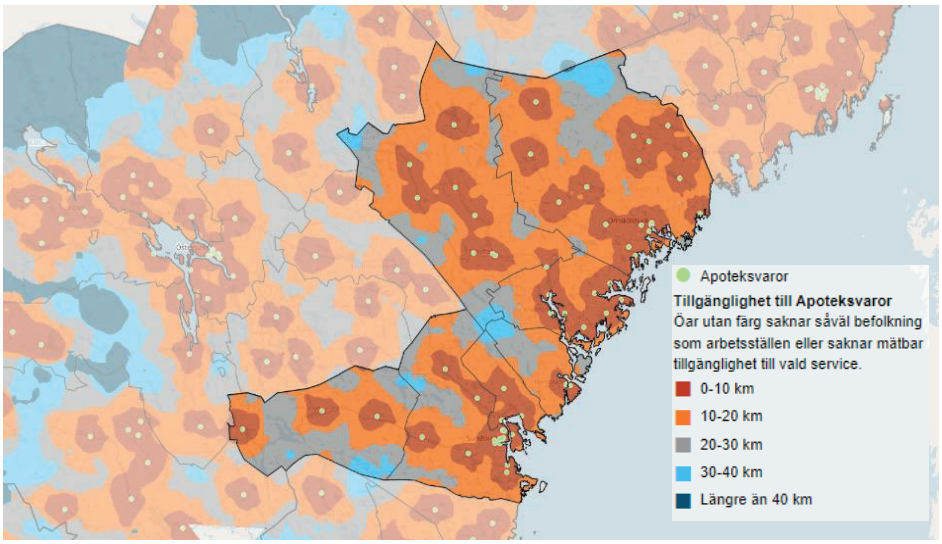

Tillgänglighet till apoteksvaror

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	6 791	1 848	441	63	0	9 143
Timrå kommun	17 024	730	0	0	0	17 754
Härnösand kommun	20 811	3 294	749	15	1	24 870
Sundsvall kommun	93 590	5 148	575	48	0	99 361
Kramfors kommun	15 907	1 924	73	0	0	17 904
Sollefteå kommun	16 008	2 253	398	8	0	18 667
Örnsköldsvik kommun	49 659	5 429	412	13	0	55 513
Västernorrlands län	**219 790**	**20 626**	**2 648**	**147**	**1**	**243 212**

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	74,3	20,2	4,8	0,7	0,0	100
Timrå kommun	95,9	4,1	0,0	0,0	0,0	100
Härnösand kommun	83,7	13,2	3,0	0,1	0,0	100
Sundsvall kommun	94,2	5,2	0,6	0,0	0,0	100
Kramfors kommun	88,8	10,7	0,4	0,0	0,0	100
Sollefteå kommun	85,8	12,1	2,1	0,0	0,0	100
Örnsköldsvik kommun	89,5	9,8	0,7	0,0	0,0	100
Västernorrlands län	**90,4**	**8,5**	**1,1**	**0,1**	**0,0**	**100**

Kontantuttag

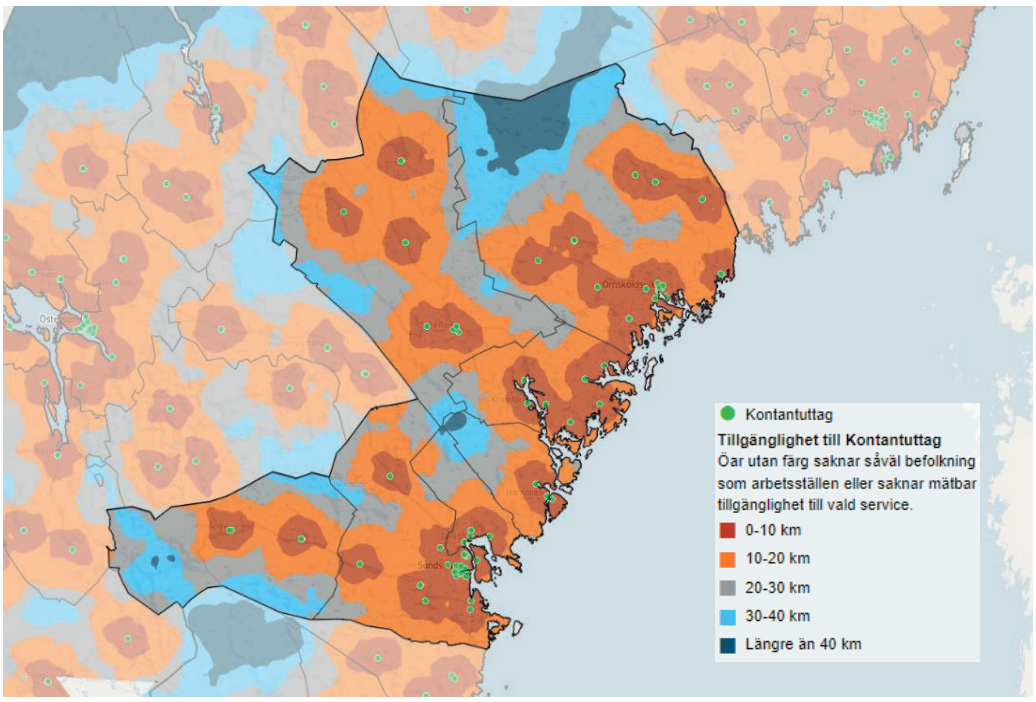

Tillgänglighet till kontantuttag

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	6 739	1 714	424	231	35	9 143
Timrå kommun	16 365	1 209	180	0	0	17 754
Härnösands kommun	21 542	2 644	512	170	2	24 870
Sundsvalls kommun	94 510	4 586	217	48	0	99 361
Kramfors kommun	16 189	1 666	49	0	0	17 904
Sollefteå kommun	14 695	3 297	626	49	0	18 667
Örnsköldsviks kommun	48 234	6 325	709	111	134	55 513
Västernorrlands län	**218 274**	**21 441**	**2 717**	**609**	**171**	**243 212**

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	73,7	18,7	4,6	2,5	0,4	100,0
Timrå kommun	92,2	6,8	1,0	0,0	0,0	100,0
Härnösands kommun	86,6	10,6	2,1	0,7	0,0	100,0
Sundsvalls kommun	95,1	4,6	0,2	0,0	0,0	100,0
Kramfors kommun	90,4	9,3	0,3	0,0	0,0	100,0
Sollefteå kommun	78,7	17,7	3,4	0,3	0,0	100,0
Örnsköldsviks kommun	86,9	11,4	1,3	0,2	0,2	100,0
Västernorrlands län	**89,7**	**8,8**	**1,1**	**0,3**	**0,1**	**100,0**

Område	2011	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Härnösands kommun	14	11	7	7	9	7	7
Kramfors kommun	17	17	13	13	12	11	11
Sollefteå kommun	22	19	15	15	15	14	14
Sundsvalls kommun	68	50	38	38	37	33	33
Timrå kommun	12	7	5	5	5	5	5
Ånge kommun	10	6	4	4	4	4	4
Örnsköldsviks kommun	41	39	25	26	25	25	25

Dagkasseinsättning

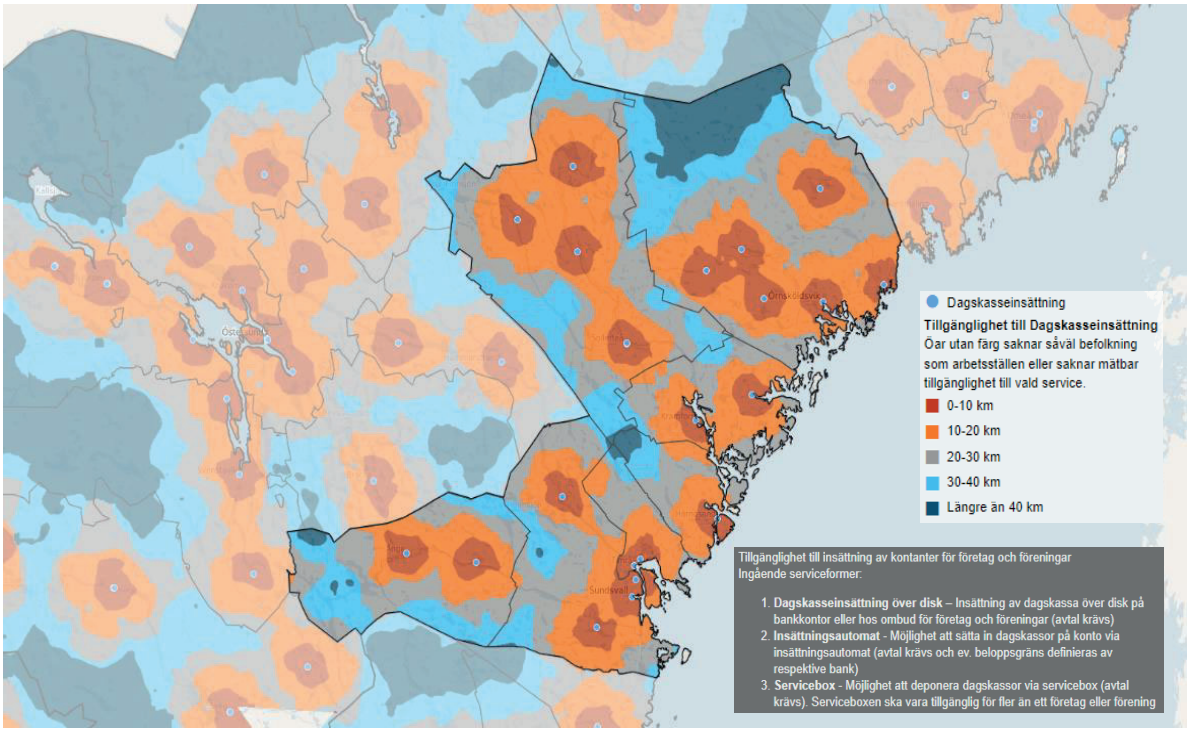

Tillgänglighet till dagskasseinsättning

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	6 570	1 856	451	228	38	9 143
Timrå kommun	14 746	2 413	595	0	0	17 754
Härnösands kommun	20 501	3 134	991	234	10	24 870
Sundsvalls kommun	76 000	18 309	4 790	252	10	99 361
Kramfors kommun	9 531	6 179	2 161	33	0	17 904
Sollefteå kommun	12 107	4 650	1 472	435	3	18 667
Örnsköldsviks kommun	41 112	10 202	3 908	152	139	55 513
Västernorrlands län	**180 567**	**46 743**	**14 368**	**1 334**	**200**	**243 212**

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	71,9	20,3	4,9	2,5	0,4	100
Timrå kommun	83,1	13,6	3,4	0,0	0,0	100
Härnösands kommun	82,4	12,6	4,0	0,9	0,0	100
Sundsvalls kommun	76,5	18,4	4,8	0,3	0,0	100
Kramfors kommun	53,2	34,5	12,1	0,2	0,0	100
Sollefteå kommun	64,9	24,9	7,9	2,3	0,0	100
Örnsköldsviks kommun	74,1	18,4	7,0	0,3	0,3	100
Västernorrlands län	**74,2**	**19,2**	**5,9**	**0,5**	**0,1**	**100**

Område	2016	2020	2021	2022	2023	2024
Härnösands kommun	3	1	1	2	2	2
Kramfors kommun	3	2	2	2	3	3
Sollefteå kommun	4	4	6	5	5	5
Sundsvalls kommun	17	10	7	6	6	6
Timrå kommun	2	1	1	1	2	2
Ånge kommun	3	2	2	1	3	3
Örnsköldsviks kommun	6	6	8	7	7	7

Betalningsförmedling

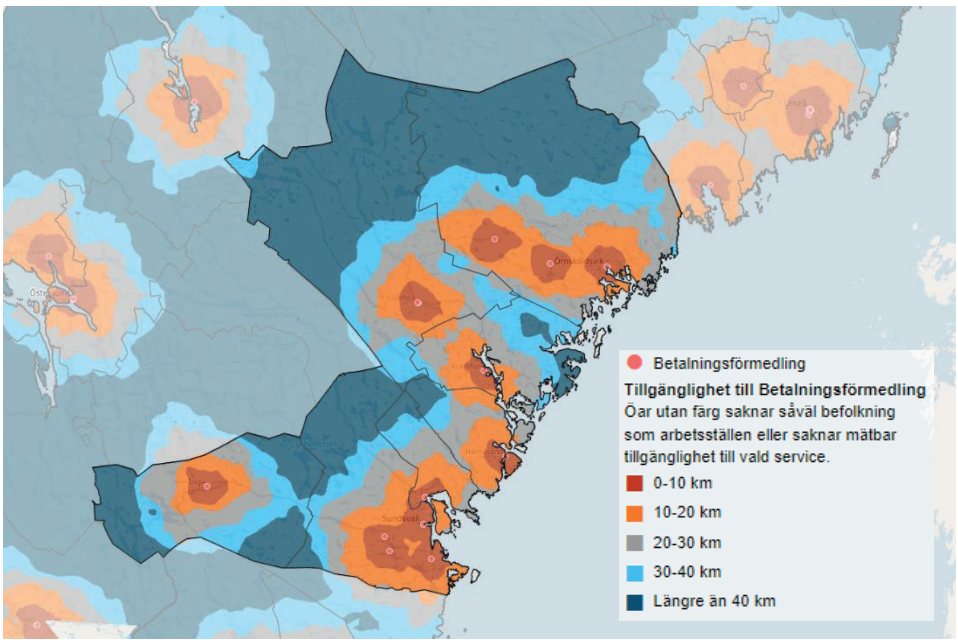

Tillgänglighet till betalningsförmedling

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	3 426	1 190	1 579	2 280	668	9 143
Timrå kommun	12 904	3 730	1 053	65	2	17 754
Härnösands kommun	20 505	3 171	895	259	40	24 870
Sundsvalls kommun	81 378	13 280	3 065	672	966	99 361
Kramfors kommun	8 233	4 297	2 176	2 476	722	17 904
Sollefteå kommun	9 285	3 279	1 675	501	3 927	18 667
Örnsköldsviks kommun	36 316	7 195	9 210	1 434	1 358	55 513
Västernorrlands län	**172 047**	**36 142**	**19 653**	**7 687**	**7 683**	**243 212**

Område	0-10 km	10-20 km	20-30 km	30-40 km	Längre än 40 km	Totalt
Ånge kommun	37,5	13,0	17,3	24,9	7,3	100
Timrå kommun	72,7	21,0	5,9	0,4	0,0	100
Härnösands kommun	82,4	12,8	3,6	1,0	0,2	100
Sundsvalls kommun	81,9	13,4	3,1	0,7	1,0	100
Kramfors kommun	46,0	24,0	12,2	13,8	4,0	100
Sollefteå kommun	49,7	17,6	9,0	2,7	21,0	100
Örnsköldsviks kommun	65,4	13,0	16,6	2,6	2,4	100
Västernorrlands län	**70,7**	**14,9**	**8,1**	**3,2**	**3,2**	**100**

Område	2011	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Härnösands kommun	5	4	3	3	3	3	3
Kramfors kommun	7	7	3	3	1	1	1
Sollefteå kommun	10	8	5	4	2	3	3
Sundsvalls kommun	23	22	13	9	8	8	8
Timrå kommun	4	4	2	2	1	1	1
Ånge kommun	6	4	1	1	1	1	1
Örnsköldsviks kommun	18	15	9	7	6	7	7

Demografi, Västernorrland

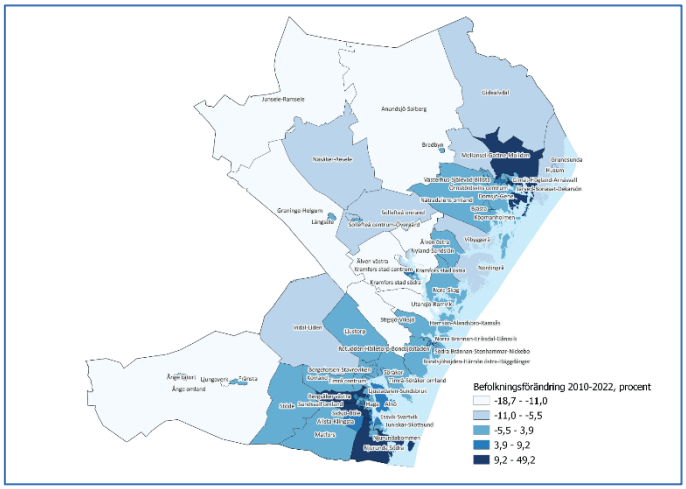

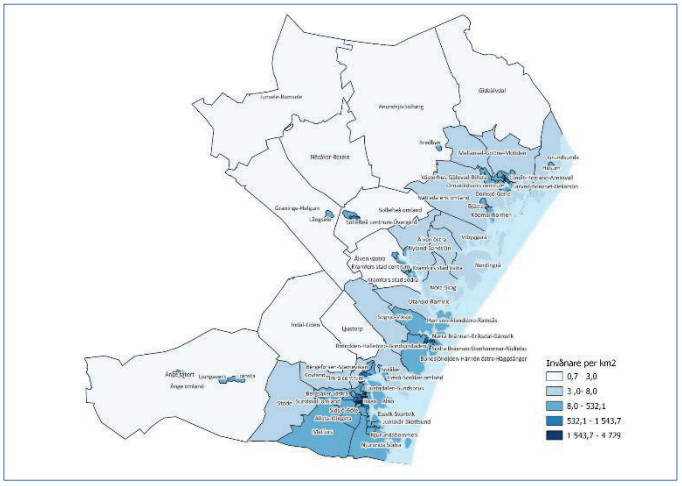

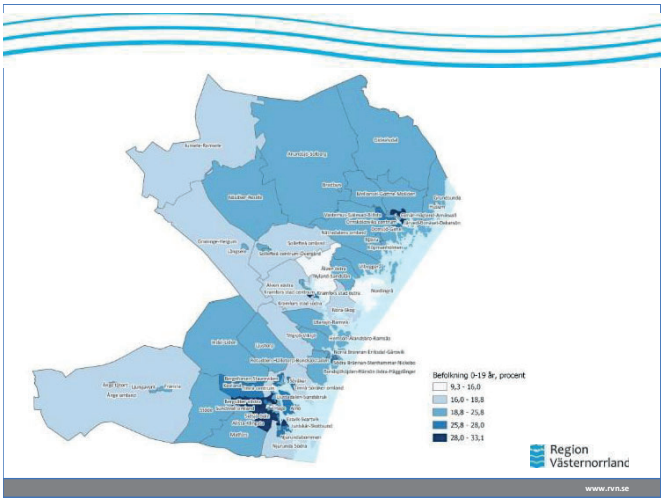

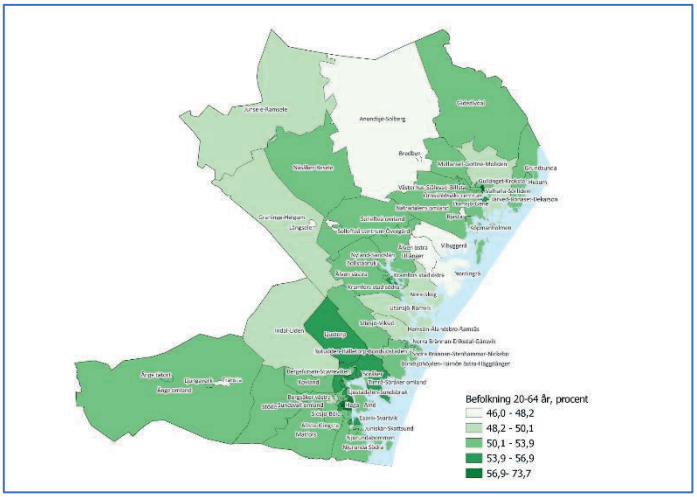

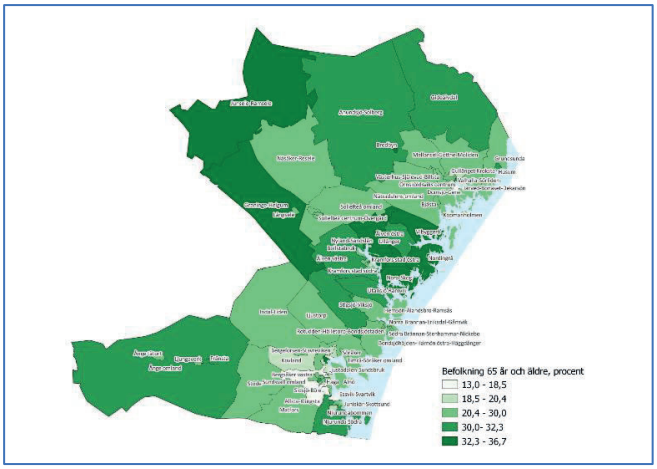

Instruktioner till användning av GeoPDF

Öppna GeoPDF filen (Bilaga 4 eller 5) i Adobe Acrobat (om man dubbelklickar på filen, kan det ibland hända att den öppnas i webbläsaren, vilket man inte vill). Följande sida bör komma upp.

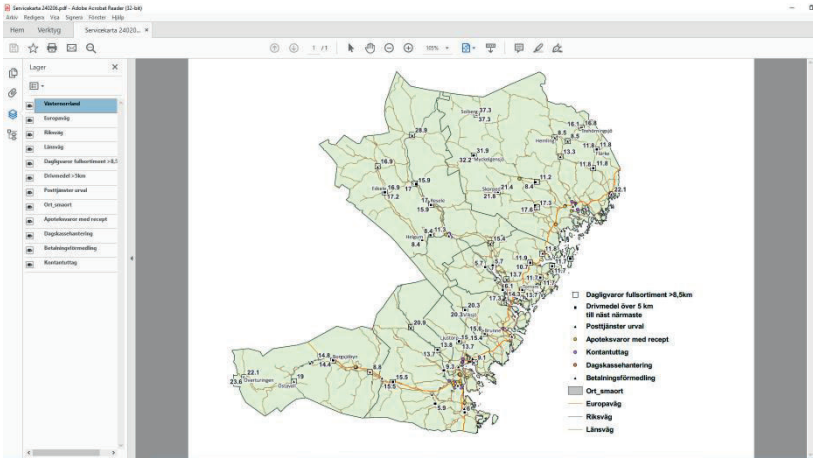

Om inte de Lager som finns till vänster i navigationsrutor dyker upp så klicka på denna symbol till vänster i GeoPDFen

När Lagermenyn är öppen går det att släcka och tända de lager som man vill visa i kartbilden genom att klicka på det som liknar ett öga. Kartan nedan visar dagligvaror, fullsortiment där avståndet är över 8,5 km till näst närmaste butik.

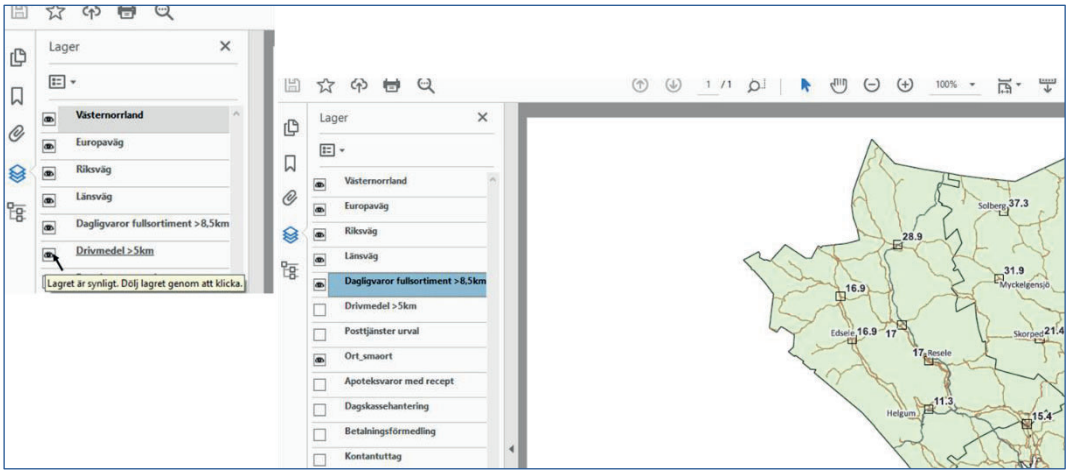

För att se vilka butiker som ingår i urvalet klickar man på Modellträdet (längst ute till vänster) och klicka på pilen före Dagligvaror. Då öppnas modellträdet. Klicka på någon av butikerna, i det här fallet Solberg, så visas ytterligare information i rutan längst nere till vänster. I Exemplet går det att se att den näst närmaste butiken från Solberg är Myckelgensjö Lanthandel med ett avstånd på 37,3 kilometer (farbar väg)

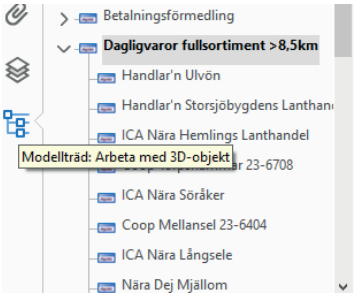

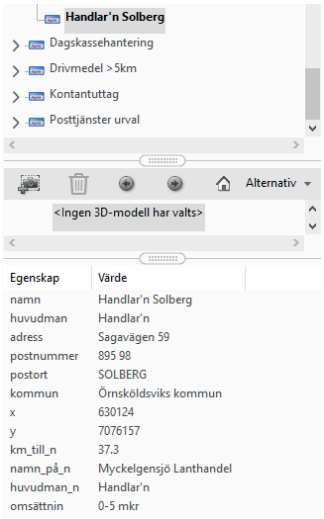

Det går även att få information om ett objekt direkt i kartan genom att med markören högerklicka på en av punkterna (här Överturingen) och välj Objektdataverktyg längst ned i menyn, klicka sedan igen på objektet två gånger för att få upp information.

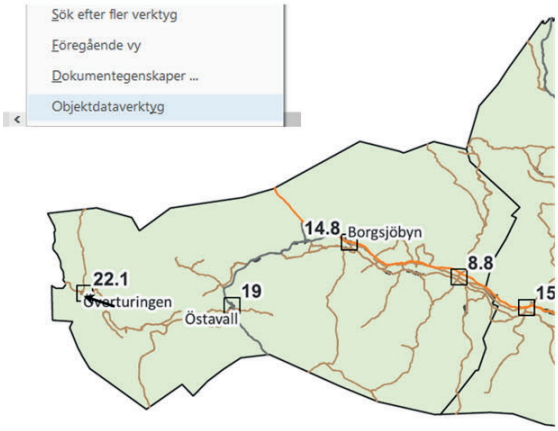

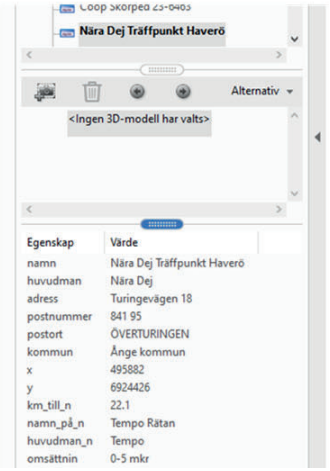

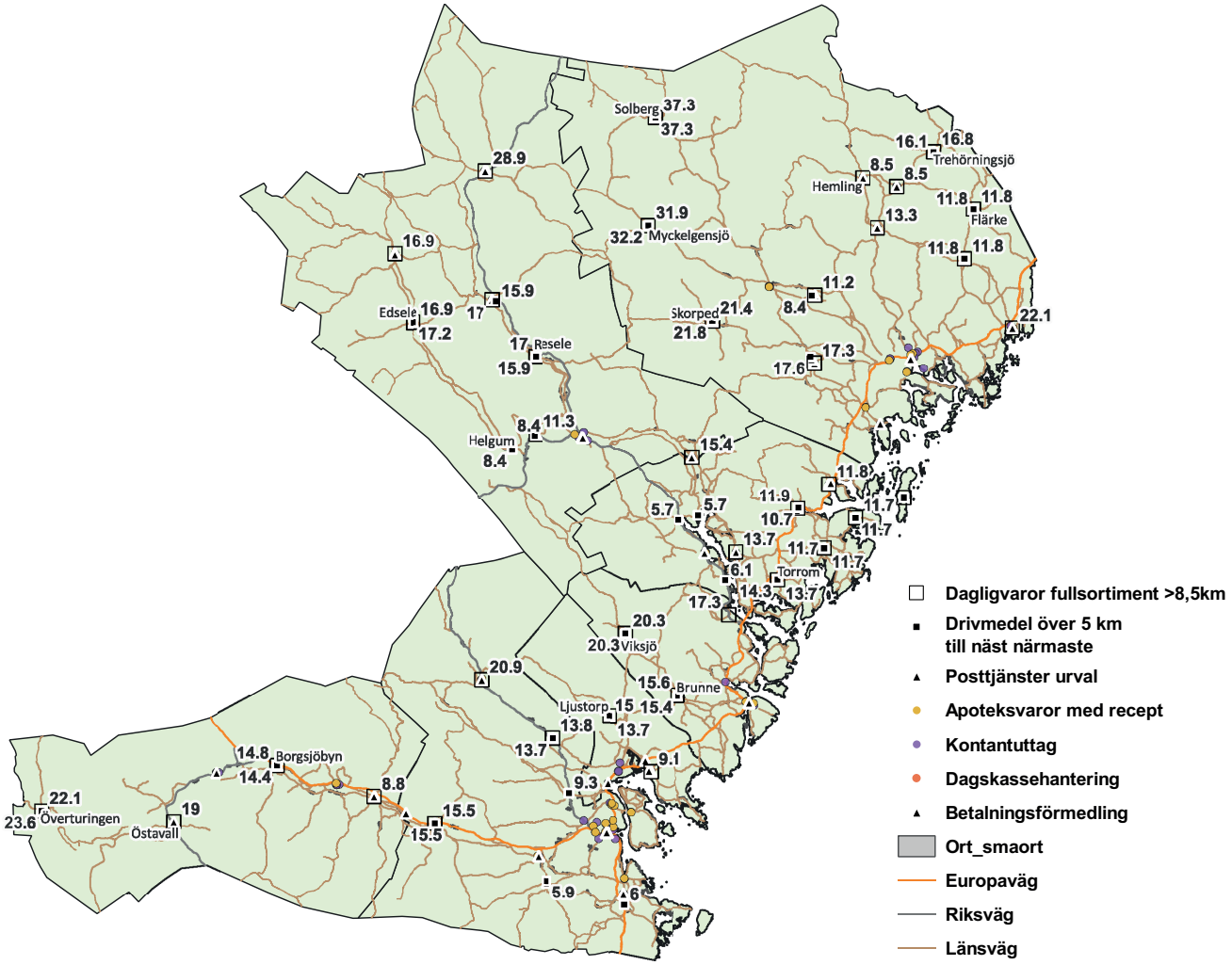
Solberg
37.3
37.3
28.9
16.1
16.8
Trehörningsjö
8.5
8.5
Hemling
11.8
11.8
13.3
Flärke
31.9
32.2
Myckelgensjö
11.8
11.8
16.9
11.2
8.4
15.9
Edsele
16.9
17
17.2
Skorped
21.4
21.8
22.1
17
Råsele
15.9
17.3
17.6
8.4
11.3
Helgum
8.4
15.4
11.8
11.9
5.7
5.7
11.7
10.7
11.7
13.7
11.7
11.7
Torrom
16.1
14.3
13.7
17.3
20.3
20.3
Viksjö
20.9
15.6
Brunne
Ljustorp
15
15.4
13.8
13.7
13.7
9.1
14.8
Borgsjöbyn
14.4
9.3
8.8
22.1
23.6
Överturingen
19
Östavall
15.5
15.5
5.9
6
Dagligvaror fullsortiment >8,5km
Drivmedel över 5 km till näst närmaste
Posttjänster urval
Apoteksvaror med recept
Kontantuttag
Dagskassehantering
Betalningsförmedling
Ort_smaort
Europaväg
Riksväg
Länsväg

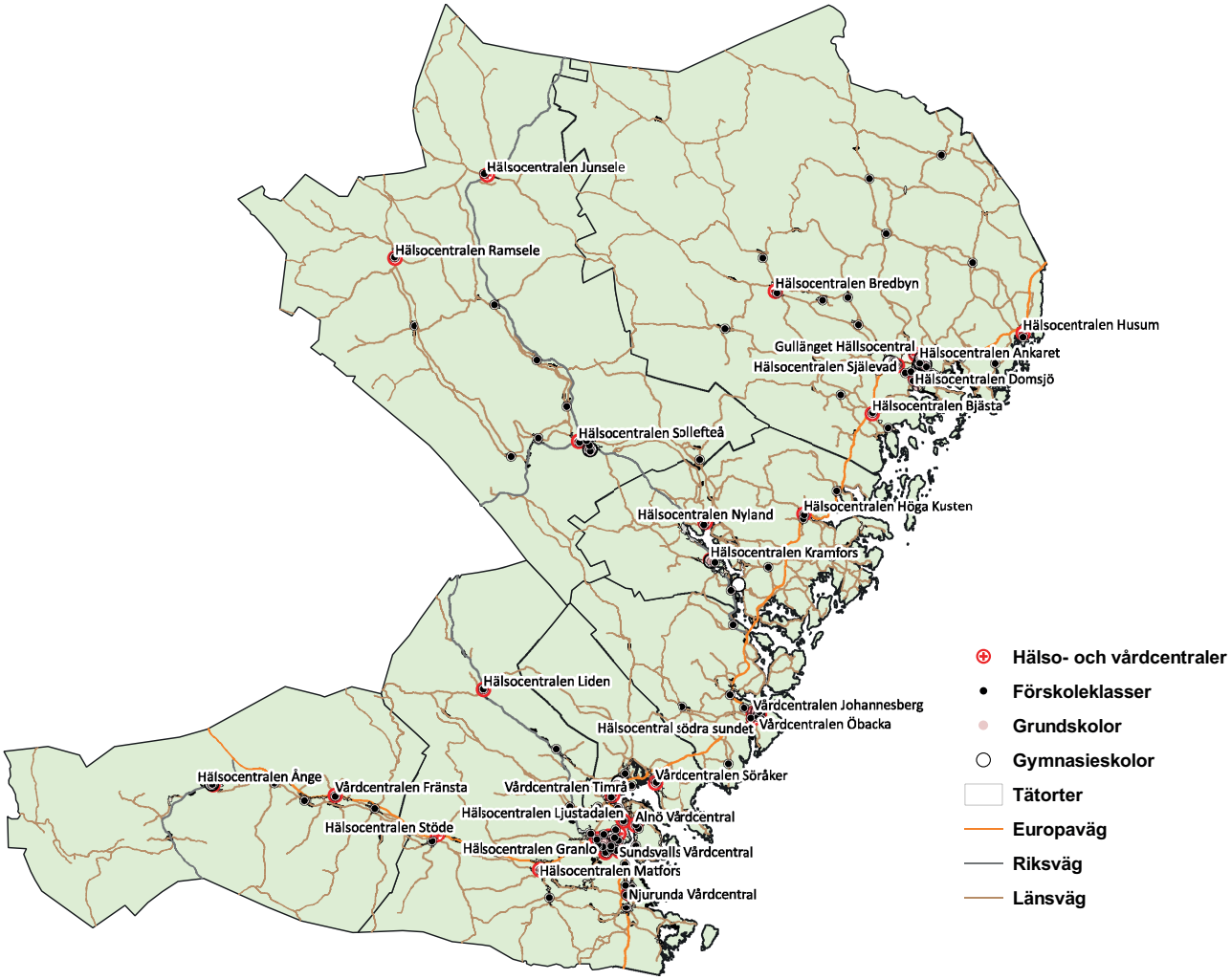
Hälsocentralen Junsele
Hälsocentralen Ramsele
Hälsocentralen Bredbyn
Hälsocentralen Husum
Gullänget Hällsocentral
Hälsocentralen Ankaret
Hälsocentralen Själevad
Hälsocentralen Domsjö
Hälsocentralen Bjästa
Hälsocentralen Sollefteå
Hälsocentralen Nyland
Hälsocentralen Höga Kusten
Hälsocentralen Kramfors
Hälsocentralen Liden
Vårdcentralen Johannesberg
Vårdcentralen Öbacka
Hälsocentral södra sundet
Hälsocentralen Ånge
Vårdcentralen Fränsta
Vårdcentralen Timrå
Vårdcentralen Söråker
Hälsocentralen Ljustadalen
Alnö Vårdcentral
Hälsocentralen Stöde
Hälsocentralen Granlo
Sundsvalls Vårdcentral
Hälsocentralen Matfors
Njurunda Vårdcentral
Hälso- och vårdcentraler
Förskoleklasser
Grundskolor
Gymnasieskolor
Tätorter
Europaväg
Riksväg
Länsväg

Erbjudande att inkomma med synpunkter på Regionalt Serviceprogram i Västernorrland (RSP)

Härmed inbjuds Ni att inkomma med synpunkter på remissversionen av Regionala serviceprogrammet i Västernorrland (RSP).

Förslaget till Regionalt serviceprogram för Västernorrlands län har tagits fram i bred dialog och samverkan tillsammans med bland andra kommuner, länsstyrelsen, andra berörda myndigheter samt organisationer.

Bifogat finns remissversion och sändlista. Remissversionen samt analyser och andra underlag som legat till grund för arbetet finns tillgängliga att hämta och läsa på Region Västernorrlands webbplats
https://www.rvn.se/sv/utveckla-vasternorrland/samhallsutveckling/landsbygdsutveckling/utveckling-av-regionalt-servicearbete/

Hur svara på remissen?

Vi önskar ert svar senast 2024-06-14 till följande e-postadress:
region.vasternorrland@rvn.se med kopia till: regionaltillvaxt@rvn.se.
Ange i er ärenderubrik; Remissvar Regionalt serviceprogram i dnr 23RUN819.

Vid remissvar vill vi särskilt be om era synpunkter enligt nedanstående. Utifrån era synpunkter är vi tacksamma om ni även ger ert förbättringsförslag. Vill du lämna svar på ett specifikt avsnitt, ange då också rubriken på avsnittet.

1. *Utifrån regionala förutsättningar och utmaningar*, hur väl fångar valda utvecklingsområden realistiska möjligheter att säkerställa bra tillgänglighet till kommersiell service i Västernorrland?

2. *Vi genomför detta tillsammans*. Är beskrivningen av genomförandet en bra vägledning och användbart för er organisation?

3. *Övriga synpunkter.* Om ni ser behov av ändringar/kompletterande skrivningar utöver ovanstående frågor tar vi gärna emot konkreta förslag till slutversion av Västernorrlands regionala serviceprogram.

Ni som representerar kommuner: fundera gärna tillsammans med era servicepunkter om programmet kommer kunna möta deras behov och utmaningar.

Hur behandlas synpunkterna?

Efter remissperioden sammanställer och behandlar Region Västernorrland inkomna synpunkter på Regionalt serviceprogram – Västernorrland - (RSP) för att sedan att fastställas av Region Västernorrlands regionala utvecklingsnämnden efter föredragning i regionala samverkansrådet.

Har du frågor?

Välkommen att kontakta samordnare för det Regionala serviceprogrammet Ann-Charlotte Larsson, ann.charlotte.larsson@rvn.se eller telefon 0611-802 18.

Regionalt Serviceprogram 2024–2030

Västernorrland

Arbetsmaterial

Handläggare

Region Västernorrland

Innehållsförteckning

REGIONALT SERVICEPROGRAM 2024–2030 1

ETT REGIONALT PROGRAM FÖR STÄRKT KOMMERSIELL SERVICE 3
OMVÄRLDSFAKTORER SOM KAN PÅVERKA – MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR 7
UTVECKLINGSOMRÅDE 1 - STRUKTURERAD SAMVERKAN 8
UTVECKLINGSOMRÅDE 2 – KUNSKAPS- OCH KOMPETENSUTVECKLING 9
UTVECKLINGSOMRÅDE 3 - FINANSIELLT STÖD 10
BILAGOR 12

UTKAST

Ett regionalt program för stärkt kommersiell service

Det regionala serviceprogrammet (RSP) är ett program för utveckling av kommersiell service i Västernorrlands serviceglesa områden.

Kommersiell service
Definieras i detta program som; dagligvaror, drivmedel, postombud, apoteksombud och grundläggande betaltjänster.

Serviceglesa områden
Definitionen av serviceglesa områden i detta program är för:
Dagligvarubutiker: avståndet mellan två försäljningsställen ska vara minst 10 km.
Drivmedelstationer: avståndet mellan två försäljningsställen ska vara minst 15 km.

Programmet har utformats med utgångspunkt i länets regionala utvecklingsstrategi (RUS) - Ett Västernorrland. I det regionala utvecklingsarbetet arbetar vi för att ta tillvara och förbättra tillväxtpotentialen för en långsiktigt livskraftig och hållbar utveckling i både stad och land.

Vad definierar Västernorrlands län?

Västernorrland består av både täta och glesa miljöer. Länets befolkning är koncentrerad till kusten och älvdalarnas större tätorter. I samtliga av länets kommuner minskar befolkningen och som mest i de inre delarna. Samtidigt finns det lokala landsbygdsområden där befolkningen ökar, och utvecklingsmönstret på landsbygderna är därför inte entydigt. På vissa platser har negativa utvecklingstendenser planat ut på senare år, eller till och med vänt upp.

I alla kommuncentra och på ytterligare ett antal större orter finns ett relativt gott utbud av både kommersiell och offentlig service. Områden med sämre tillgång till kommersiell service finns främst i länets landsbygds- och inlandsdelar där det skett en långsiktig utarmning av både kommersiell och offentlig service.

Generellt har befolkningen i Västernorrlands län en bra tillgång till kommersiell service, där till exempel 94 procent av befolkningen har en kortare resväg än en mil till närmaste dagligvarubutik, drivmedelstation eller posttjänst. Det finns dock skillnader mellan länets kommuner och framför allt beroende på inom vilka områden befolkningen bor eller befinner sig.

Varför ett regionalt serviceprogram?

Det regionala serviceprogrammet ska bidra till att säkerställa bra tillgänglighet till kommersiell service och främja samarbete mellan aktörer på nationell, regional och lokal nivå att genomföra programmet.

Ett starkt regionalt ansvarstagande är en förutsättning i arbetet med serviceutveckling. Den regionala nivån behöver vara drivande i servicearbetet. Det regionala ansvarstagandet bör innefatta samarbete med kommunerna tillsammans med stöttning och samordning av kommunala prioriteringar. Genom det regionala serviceprogrammet samordnar vi och prioriterar insatser och stöd för att förbättra kommersiell service i områden där det behövs mest.

Till vem riktar sig programmet?

Programmet ska främst vara ett stöd för stödjande aktörer så som Region Västernorrland, länets kommuner samt Länsstyrelsen Västernorrland och vara vägledande för både egna och gemensamma insatser och prioriteringar av stöd till kommersiell service. Programmet ska också kunna användas i annan resursprioritering och av andra myndigheter, organisationer och företag som vill främja tillgången till en bra kommersiell service i länet. Programmet kan även användas som planeringsunderlag vid kommunal- och regional fysisk planering.

Region Västernorrland ska som regionalt utvecklingsansvarig aktör i Västernorrland driva och samordna de kommersiella servicefrågorna, exempelvis genom de ekonomiska stöd som finns till kommersiell service inom ramen för regionala utvecklingsmedel (anslag 1:1). För att lyckas sker samverkan i nära dialog med länets kommuner, Länsstyrelsen Västernorrland och länets två Leaderområden i regionala nätverket Arena för service.

Arena för service
Ett strategiskt och operativt nätverk som driver utvecklingsfrågor och skapar förflyttning i enlighet med det regionala serviceprogrammet. Region Västernorrland är sammankallande, därtill ingår Länsstyrelsen Västernorrland och regionens kommuner och länets två Leaderområden.

UTKAST

Vilka mål och utvecklingsområden har programmet?

Det regionala serviceprogrammet har tre prioriterade utvecklingsområden, Strukturerad samverkan, Kunskap- och kompetensutveckling samt Finansiellt stöd, som alla omfattar insatser som ska leda till att nå programmets tre mål.

Mål -Framtidsbild 2030

Offentliga och privata aktörer engagerar sig i och arbetar strategiskt för att främja utvecklingen av kommersiell service på glesbygd.

Människor och företag kan bo och verka i HELA Västernorrland och erbjudas god servicenivå inom rimligt avstånd.

Företagare som bedriver verksamhet inom kommersiell service i regionens glesare områden står bättre rustade för förändrade förutsättningar och krav.

Insatserna för varje utvecklingsområde arbetas fram i samverkan med det regionala nätverket Arena för service. Insatser ska vara riktade till tre identifierade aktörer. Dessa aktörer är servicegivare, stödjande aktörer och samhällsaktörer. Illustrationen nedan visar programmets struktur. Mer ingående beskrivning av utvecklingsområdena finns att läsa på sidan 8.

Servicegivare: Företag som bedriver verksamhet inom kommersiell service.

Stödjande aktör: Offentliga organisationer på nationell, regional och kommunal nivå.

Samhällsaktör: Organisation, grupp eller individ som påverkar eller påverkas av det samhälle de är en del av.

Hur ska programmet genomföras?

Region Västernorrland är ansvarig både för att koordinera och samordna framtagande och genomförande av det regionala serviceprogrammet. Det är också viktigt att programmet koordineras med insatser och aktiviteter från andra program och styrdokument kopplade till kommersiell service. Ett sådant exempel är kopplingen till kommunernas översiktsplaner.

Programmets prioriterade utvecklingsområden med mål och insatser bygger på att aktörer på alla nivåer bidrar. Det är därför av stor vikt att representanterna i Arena för service har mandat att vara språkrör för sin organisation och företräda sin organisation i frågor som rör kommersiell service.

Utifrån analys och synpunkter har Region Västernorrland i detta program försökt tydliggöra programmets avgränsning till prioritering av stöd och insatser för att förbättra kommersiell service i områden där det behövs mest.

Genomförandet bygger på en förändringsteori och tydliggör hur utvecklingsområden, insatser samt förväntade resultat hänger ihop. Det hjälper oss att bedöma hur bra programmet fungerar och att göra anpassningar när det behövs. I Bilaga 2 finns exempel på hur framtida genomförandeplan kan se ut och hur upplägget bidrar till att förstå varför och hur förändringar förväntas ske.

Förändringsteori
Ett lärandesystem behöver en logik mellan de aktiviteter som genomförs och de mål som vill uppnås. Sambandet mellan aktiviteter och mål är det som kallas förändringsteori eller förändringslogik. Logiken kräver att det finns en spårbarhet mellan det nuläge som strategins insatser vill förändra och de nya lägen som strategins insatser har som mål att bidra till.

Serviceprogrammet har fokus på de landsbygdsområden där serviceutbudet inte svarar mot befolkningens behov. Prioriterade orter har pekats ut i samverkan med länets kommuner för att underlätta samordningen av resurser, vilket ger oss en större effekt av regionala och lokala satsningar. Strategiskt prioriterade orter pekar ut platser som ur ett regionalt och funktionellt perspektiv är strategiskt viktiga. Platserna kan vara viktiga för de egenskaper de besitter, dess utvecklingspotential eller platsernas geografiska läge.

Hur sker uppföljning av programmet?

Region Västernorrland ska återrapportera resultat och effekter utifrån Regionala serviceprogrammet årligen, vilket görs skriftligt till Tillväxtverket. Utöver sker en avrapportering inom respektive organisation samt vid behov till Regionala samverkansrådet. Möjlighet till revidering finns halvvägs in i programperioden, år 2027 eller enligt önskemål.

Information om programmet kommer att publiceras på Region Västernorrlands webbsida, där även information om insatser och möjligheter med anknytning till programmet kommer att finnas tillgänglig.

Senast under 2030 kommer ett arbete inledas för en revidering inför nästkommande RSP som börjar att gälla från år 2031.

Hur kopplar programmet till andra planer och strategier?

Det finns ett antal planer, strategier och handlingsprogram på nationell och regional nivå som har tydliga kopplingar till stärkt kommersiell service.

I framtagandet av det regionala serviceprogrammet har flera viktiga perspektiv och behov av samhällsinsatser lyfts. Dessa behov behandlas inte i detta program utan i andra kopplade strategier eller uppdrag för hållbar utveckling inom ramen för den regionala utvecklingsstrategin.

Regionala serviceprogrammet definierar utvecklingsområden och utvecklingsinsatser som ska bidra till att uppfylla prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin - Ett Västernorrland och Nationell strategi för hållbar utveckling i hela landet 2021–2030.

Det regionala serviceprogrammet kopplar främst mot följande målområde i den regionala utvecklingsstrategin:

- 2030 är Västernorrland den plats som människor väljer för att leva och besöka

- 2030 är Västernorrland platsen där företag och organisationer väljer att växa

Det regionala serviceprogrammet behandlar samverkan, samordning och prioriteringen av stöd och insatser riktade till kommersiell service i serviceglesa områden.

Omvärldsfaktorer som kan påverka – möjligheter och utmaningar

Det finns perspektiv och faktorer som kan spela en central roll i hur framtida anspråk avseende tillgång till matvaror och drivmedel och hur dessa utvecklas över tid. För Region Västernorrland, Länsstyrelsen, Leaderområdena och länets kommuner, som ingår i Arena för Service, är det viktigt att integrera och beakta olika aspekter i planeringsprocessen för att säkerställa en hållbar och robust samhällsutveckling.

Västernorrlands län befinner sig i en unik och spännande fas som är starkt förknippad med den pågående gröna omställningen, som anses vara ett centralt fokus i Norra Sverige. Denna samhällsomställning förutspås ha betydande konsekvenser för utformningen av samhället, inte bara när det gäller välfärdstjänster utan även för tillhandahållandet av kommersiell service. Detta kommer troligen ske under programperioden och gör det utmanande att exakt förutspå hur dessa förändringar kommer att gestalta sig.

En aspekt av samhällsomställningen är hur den kan påverka olika företags konkurrenskraft och omsättning. Det är troligt att vissa butiker kommer att kunna dra nytta av de nya hållbara trenderna och stärka sin position på marknaden. Samtidigt kommer etableringen av olika verksamheter att ha en betydande inverkan på boendemiljöer, arbetsmarknadsområden och pendlingsmönster.

Den ökade etableringen av olika företag kan även utmana etablerade aktörer, vilket i sin tur kan påverka tillgängligheten av viktiga varor och tjänster i länet. Det är en balansgång mellan att främja konkurrens och samtidigt säkerställa att grundläggande samhällstjänster fortfarande kan upprätthållas.

Under framtagandet av serviceprogrammet har det blivit tydligt att frågorna kring totalförsvar och militär rörlighet ökar. Förändringar inom området kommer troligen att ske under programperioden och gör det utmanande att exakt förutspå dess påverkan för tillgången till kommersiell service.

Utvecklingsområde 1 - Strukturerad samverkan

För att kommersiell service på landsbygden ska utvecklas är det viktigt att dessa frågor lyfts i planering, både på kommunal och på regional nivå, då tillgången till service är avgörande för attraktionskraften hos en bygd. För att lyckas med utvecklingsinsatserna är en fungerande samverkan avgörande. Det kan handla om flernivåsamverkan, samverkan mellan lokala krafter och samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Samverkan mellan många aktörer och nivåer tar ofta mycket tid så för att samverkan ska vara produktiv finns det ett stort behov av planering för tydlig strategi, organisering och styrning samt att enas om en gemensam riktning.

Dagligvarubutiker är prioriterade genom att de ofta har en roll som nav i bygden. Förutom den direkta funktionen att tillhandahålla livsmedel, drivmedel och andra grundläggande tjänster har de kommersiella serviceställena även centrala funktioner för att säkerställa informationsspridning i bygden och att upprätthålla en social sammanhållning och trygghet. Samverkan mellan det offentliga, butiker, lokala föreningar och företag skapar förutsättningar för utvecklad service och hållbar tillväxt i länets glesare områden. Tillgänglighet till kommersiell service spelar även en viktig roll för folkhälsan och är i högsta grad en demokratifråga. God tillgänglighet skapar möjlighet för sociala möten och gemenskap, vilket är positivt för den psykiska hälsan och känslan av tillhörighet.

I flera dagligvarubutiker i Västernorrland finns ett lokalt engagemang som består i att man via en ekonomisk förening driver verksamheten eller äger butiksfastigheten. Det finns också exempel på insatser för att stärka köptroheten. Risken är emellertid att lokala utvecklingsgrupper och andra verksamheter som i hög grad bygger på ideellt arbete står och faller med engagemanget hos enskilda eldsjälar. Det är därför viktigt att samverka för att stimulera och understödja lokala initiativ för att få en långsiktighet i verksamheten.

UTKAST

Att skapa en organiserad och effektiv samarbetsstruktur mellan olika aktörer inom länet kan innebära att etablera tydliga kommunikationskanaler, samordna insatser och främja ömsesidig förståelse mellan olika parter.

Förväntade långsiktiga resultat

- Livsmedelsbutiker, drivmedelsstationer ska erbjuda ett mer hållbart och ändamålsenligt serviceutbud.
- Funktionell samverkan mellan stödjande aktörer har stärkts
- Antalet hållbara servicegivare har ökat
- Kunskap och medvetande om samhällsutmaningar har ökat hos servicegivarna
- Medvetandet kring kommersiell service på glesbygd har ökat hos lokalbefolkningen

Exempel på insatser

- Påverkansinsatser med syfte att tex säkerställa ombudstjänster, stärka dialogen mellan kedjor/leverantörer, Trafikverket kring prioriterade stråk
- Samverkan inom beredskap och service.
- Samverkan kring innehåll i kommunala riktlinjer/program/plan för kommersiell service och kopplingen till det regionala serviceprogrammet.

Utvecklingsområde 2 – Kunskaps- och kompetensutveckling

Samhället genomgår en snabb och dynamisk förändring, vilket innebär att det öppnas upp såväl möjligheter som utmaningar för den kommersiella servicen. Det kan handla om snabba förändringar i marknadsförhållanden kopplat till nya etableringar, teknologiska framsteg, ökade krav, eller ökade elpriser som kräver ökad kunskap och kompetensutveckling både för servicegivare, stödjande aktörer och samhällsaktörer. Den ökade kunskapen och kompetensutvecklingen bör alltid leda till en mer hållbar utveckling både social, miljö- och ekonomiskt.

Insatser inom detta utvecklingsområde kan även riktas direkt till lättillgängliga exemplifierade kunskapsunderlag riktade till samhällsaktörer för att visa på både de ekonomiska och sociala fördelarna med att handla lokalt. Här kan insatser både utvecklingsområde 1 och 2 kombineras för att genomslaget ska bli så bra som möjligt.

Ett annat exempel är kunskapshöjande insatser som kan behövas inom social hållbarhet är behovet av grundläggande betaltjänster och hur tillgången kopplar mot ett robust system för kommersiell service. Med grundläggande betaltjänster avses möjligheter att ta ut kontanter samt möjligheter till betalningsförmedling för exempelvis att betala räkningar och dagskassehantering för företag och föreningar. För de mindre företagen kan det även bli dyrt att använda de digitala betaltjänsterna för sin verksamhet.

Framväxten av obemannade eller delvis obemannade butiker representerar en innovativ lösning, där mer kunskap behövs, särskilt när de kommersiella förutsättningarna för att driva en traditionell butik försämras. Flera av länets butiker har redan använt denna teknik medan flera efterfrågar ökad kunskap och kompetensutveckling om olika

alternativ. Det är dock viktigt att betona att dessa nya former av butiker inte bör ses som en ersättning för befintliga lanthandlare om de erbjuder en bredd av funktioner och tjänster. Samtidigt som de kan bidra till ökad servicegrad riskerar de även stänga ute vissa grupper i samhället, såsom äldre, utrikesfödda eller utländska turister.

Förväntade långsiktiga resultat

- Livsmedelsbutiker, drivmedelsstationer ska erbjuda ett mer hållbart och ändamålsenligt serviceutbud.
- Funktionell samverkan mellan stödjande aktörer har stärkts
- Antalet hållbara servicegivare har ökat
- Kunskap och medvetande om samhällsutmaningar har ökat hos servicegivarna
- Medvetandet kring kommersiell service på glesbygd har ökat hos lokalbefolkningen

Exempel på insatser

- Energirådgivning
- Grundkunskap hos stödjande aktörer om hur kommersiell service fungerar
- Kunskapshöjande insatser - Vad behöver finnas i bygden i händelse av kris. Tex Lokala avtal med bönder/samverkan, utbildad personal
- Undersöka möjlighet till stöd för kompetenshöjande insats - mentorsprogram med delfinansierad rådgivningsmöjlighet till stöd för ägare och personal i landsbygdsbutikerna.
- Service och köptrohet – Kompetenshöjande insats mot invånare
- Kunskap kring hur mobiltäckningen och tillgången till bredband påverkar servicegivarna

Utvecklingsområde 3 - Finansiellt stöd

Tillgängligheten till bränsle, dagligvaror, betaltjänster och möjligheten att hämta eller lämna paket och apoteksvaror, är av avgörande betydelse för att skapa en livskraftig och välfungerande plats att bo och verka på. Insatser kopplat till finansiellt stöd bör prioriteras utifrån att främja den navfunktion som butiker har och gynna en flerfunktionalitet. Vid bedömning av finansiella stöd till kommersiell service strävar vi därför efter att generera samhällsnytta för hela platsen, snarare än att i första hand gynna individuella servicegivare, här har de kommunala prioriteringarna en viktig funktion utifrån den lokala kännedom som de besitter. Finansiella stöd bör leda till utveckling och förbättring av verksamheten så att servicefunktionen blir hållbar på längre sikt gällande alla hållbarhetsaspekterna ekonomiskt, miljömässigt och socialt. Även här blir därmed dialog och samverkan central, inte minst med servicegivarna själva.

Regionala serviceprogrammet pekar ut prioriterade orter där finansiellt stöd till den kommersiella servicen är extra viktig ur ett regionalt perspektiv.

Nivå 1 - Orter med dagligvarubutiker hög prioritet

Butikerna är viktiga för bygden och de flesta butiker är kommunala servicepunkter, vilket betyder att de har överenskommelser med respektive kommun om att tillhandahålla ett kompletterande utbud bestående av bland annat kommunal service.

Butiker nivå 1, per kommun*

Ånge: Östavall, Överturingen, Borgsjö
Sundsvall: Indal, Liden
Timrå: Ljustorp
Härnösand: Hälledal, Viksjö, Brunne
Kramfors: Docksta, Lugnvik, Mjällom, Nora
Sollefteå: Edsele, Resele, Undrom
Örnsköldsvik: Flärke, Gideå, Hemling, Köpmanholmen, Långviksmon, Myckelgensjö, Mellansel, Sidensjö, Solberg, Trehörningsjö, Ulvön

* Utöver utpekade butiker/orter i nivå 1 kan det komma att läggas till/tas bort fler vid revideringen 2027 om: Kommunen utifrån lokala behov beslutar att utöka/minska sina servicepunkter.

Nivå 2 - Orter med dagligvaror och drivmedel längre än 10 resp 15 km till närmaste konkurrent med ett identifierat behov

Om det är ekonomiskt motiverat och efterfrågas med hänsyn till butikens eller drivmedelsstationens lönsamhet och behov, kan det finnas incitament på regional nivå för att stödja servicegivare i andra delar av länet där servicen är gles. För att sådant stöd ska prioriteras krävs att avstånden till konkurrerande verksamheter överstiger 10 km för dagligvarubutiker och 15 km för drivmedelsstationer. Detta gäller befintlig verksamhet. När det gäller nyetableringar bedöms ett regionalt behov finnas vid 15 km för dagligvaror respektive 20 km för drivmedelstationer.

Region Västernorrland tillämpar bland annat Förordningen om stöd till kommersiell service i sin stödgivning. Finansiering kommer från riktade medel alternativt Region Västernorrlands regionala utvecklingsmedel. Hur Region Västernorrland prioriterar sina stöd enligt Förordningen om stöd till kommersiell service specificeras i bilaga 1. Denna bilaga kan revideras vid behov.

Förväntade långsiktiga resultat

- Livsmedelsbutiker, drivmedelsstationer ska erbjuda ett mer hållbart och ändamålsenligt serviceutbud.
- Funktionell samverkan mellan stödjande aktörer har stärkts
- Antalet hållbara servicegivare har ökat
- Kunskap och medvetande om samhällsutmaningar har ökat hos servicegivarna

- Medvetandet kring kommersiell service på glesbygd har ökat hos lokalbefolkningen

Exempel på insatser

- Utvärdera och kritiskt granska de befintliga stöden
- Tydligare kommunikation/webb om stödmöjligheter
- Verka för att fler butiker söker investeringsbidrag för åtgärdsprogram
- Undersöka möjligheter till samarbete med ALMI utifrån deras erbjudanden

Bilagor

Bilaga 1 Riktlinjer för Region Västernorrlands stödinsatser enligt Förordningen om stöd till kommersiell service
Bilaga 2 Ex Genomförandeplan
Bilaga 3 Metod- och analysunderlag
Bilaga 4 Servicekarta
Bilaga 5 Hälsocentraler och skolor

UTKAST

Sändlista

Ånge Kommun	ange@ange.se
Sundsvalls kommun	sundsvalls.kommun@sundsvall.se
Timrå kommun	timra.kommun@timra.se
Härnösands kommun	kommun@harnosand.se
Kramfors kommun	kommun@kramfors.se
Sollefteå kommun	kommun@solleftea.se
Örnsköldsviks kommun	kontaktcenter@ornskoldsvik.se
Leader Höga Kusten	info@leaderhogakusten.se
Leader Mittland Plus	info@mittlandplus.se
Länsstyrelsen Västernorrland	vasternorrland@lansstyrelsen.se
Tillväxtverket	tillvaxtverket@tillvaxtverket.se
Coompanion	vasternorrland@coompanion.se
Hela Sverige ska Leva	hackenes@hotmail.com
	Emilia.rapp@gmail.com

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-14

Dnr
KS/2024-000113

Daniel Johannsson, +46-611-348289
daniel.johannsson@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta remissvar som sitt eget

Beskrivning av ärendet

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län bjuder härmed in kommunalförbundets medlemmar att inkomma med synpunkter på nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för Västernorrlands län 2023–2030.

Yttrandetiden sträcker sig till den 28 juni 2024. Synpunkter har samordnats med samhällsförvaltningen.

Härnösands kommun lämnar sina synpunkter i bifogad bilaga, enligt de områden som KTM särskilt efterfrågar.

Remissvar (sammanfattning)

Härnösands kommun ser att trafikförsörjningsprogrammet och dess bilagor är redo att antas med de justeringar som är gjorda, även om Härnösands kommun gärna hade sett att fler synpunkter i tidigare remissvar hade beaktats och kommenterats mer tydligt i samrådsredogörelsen.

Härnösands kommun vidhåller tidigare synpunkt om risken att hållplatsstandarden som föreslås i Hållplatshandboken kan leda till en hög kommunal kostnad - vilket i sin tur kan leda till att kommuner, av ekonomiska skäl, måste avstå från att bidra till föreslagen hållplatsstandard

Mål och indikatorer är tillräckliga och tydliga med de justeringar som gjorts.

Härnösands kommun vill att biogasen lyfts fram mer tydligt som ett regionalt drivmedelsalternativ utifrån att biogasen för tunga fordon (däribland bussar), enligt Clean Vehicles Directive (CVD), definieras som ett rent fordon. Hänvisar även till tidigare lämnad synpunkt i detta ärende samt synpunkter lämnade till KTMs depåkartläggningen för kollektivtrafik i Västernorrlands län.

Socialt, ekologiskt, ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet om att anta remissvaret har i sig ingen påverkan på perspektiven.

Beslutsunderlag

Inbjudan att inkomma med synpunkter på förslag till ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för Västernorrlands län med tillhörande bilagor. Dnr 21/00347

Tidigare remissvar utgående 2022-11-08. Dnr KS/2022-000322

Härnösands kommuns remissvar på KTMs depåkartläggningen för kollektivtrafik i Västernorrlands län. Dnr 2024:000084.

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Daniel Johannsson
Hållbarhetsstrateg

Bilagor

Remissvar Härnösands kommun 2024-05-14 final

Datum
2024-05-14

Ert diarienummer
21/00347

Vårt diarienummer
KS2024-000113

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län
Skickas till region.vasternorrland@rvn.se med kopia till: mathias.sundin@dintur.se

Remissversion Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västernorrlands län

Härnösands kommun har tagit del av förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram för Västernorrlands län.

Med anledning av det lämnas följande synpunkter. Inledningsvis med synpunkter inom områden som särskilt efterfrågas i remissen följt av övriga synpunkter.

1. Är Trafikförsörjningsprogrammet och dess bilagor redo att antas med de justeringar som gjorts?

Ja, även om Härnösands kommun gärna hade sett att fler synpunkter i tidigare remissvar hade beaktats och kommenterats mer tydligt i samrådsredogörelsen.

2. Kan den hållplatsstandard som föreslås i Hållplatshandboken och dess bilagor fastställas?

Ja, men Härnösands kommun vill fortsatt belysa risken om att hållplatsstandarden kan leda till en hög kommunal kostnad - vilket i sin tur kan leda till att kommuner, av ekonomiska skäl, måste avstå från att bidra till föreslagen hållplatsstandard med till exempel belysning och digital hållplatsinformation. Detta med hänvisning till tidigare lämnad synpunkt av Härnösands kommun kopplat till frågan om elförsörjning till hållplatser.

3. Är mål och indikatorer tillräckliga och tydliga?

Ja, med de justeringar som är gjorda.

4. Övriga synpunkter

Härnösands kommun vill att biogasen lyfts fram mer tydligt som ett regionalt drivmedelsalternativ utifrån att biogasen för tunga fordon (däribland bussar), enligt Clean Vehicles Directive (CVD), definieras som ett rent fordon.

Källa: https://biodrivost.se/wp-content/uploads/2024/01/CVD-faktablad.pdf

Härnösands kommun har tagit ett stort regionalt ansvar för framställan av biogas och genomför just nu en utökad satsning vilken även bör få en regional avsättning. Härnösands kommun delar inte KTMs bedömning om

att den trafik som inte kan elektrifieras med största sannolikhet kommer att köras på HVO100. Biogas bör ses som ett alternativ men där det, i likhet med vätgasen, finns skillnader i länet vad gäller tillgång och infrastruktur för tankning. Se närmare synpunkter som Härnösands kommun lämnat avseende KTMs depåkartläggningen för kollektivtrafik i Västernorrlands län (Dnr 2024:000084).

Andreas Sjölander

Kommunstyrelsens ordförande

Härnösand den / 2024

DIN TUR
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

MISSIV

Handläggare
Sofia Söderberg, tf trafikchef
E-post: sofia.soderberg@dintur.se
Tfn: 073-0564231

Datum
2024-03-15

Diarienr
21/00347

Inbjudan att inkomma med synpunkter på förslag till nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för Västernorrlands län.

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län bjuder härmed in kommunalförbundets medlemmar att inkomma med synpunkter på nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för Västernorrlands län 2023-2030.

Förslaget till nytt regionalt trafikförsörjningsprogram har tagits fram i bred dialog och samverkan tillsammans med bland andra länets kommuner, Region Västernorrland, Trafikverket, grannlän funktionsrättsorganisationer samt näringslivsaktörer.

Hösten 2022 var Trafikförsörjningsprogrammet ute på remiss och de remissvar som inkom under denna remissperiod har hanterats och inarbetats i dokumentet. Se *bilaga Samrådsredogörelse* för vidare beskrivning av hanteringen av inkomna remissvar.

KTM har under 2023 fortsatt arbetet med att färdigställa Trafikförsörjningsprogrammet och med de punkter som vid föregående remissrunda inte var helt färdigställda. Nedan följer en lista på de justeringar som har genomförts.

Huvuddokument:

- Uppdaterade justeringar under rubrik 2, Nuläge med bland annat aktuell statistik
- Rubrik 3.1, Målmodell, indikatorerna som mäter respektive ledord har flyttats och hanteras enbart i Bilaga 6-Indikatorer.
- Uppdaterad arbetsordning av trafikprinciperna, rubrik 5.1.1
- Rubrik 5.1.3, utvecklingsområden gällande tågtrafik i Västernorrlands län
- Rubrik 5.2, skrivning om fortsatta satsningar på övre Ådalsbanan
- Rubrik 8, uppdaterat årshjul samt textjusteringar

Bilaga 1:

- Hållplatsskisser och renderingsbilder färdigställda
- Uppdaterad processbeskrivning av ny- och ombyggnation av hållplatser
- Uppdaterat årshjul

DIN TUR
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

MISSIV

Bilaga 6:

- Samtliga indikatorer har genomarbetats och justerats.

Vidare har bilagorna 2, 4 och 5 genomarbetats med mindre justeringar.

Bilaga 3 skickas ut senare pga. den workshop som är planerad med Kommunalförbundets medlemmar samt politiska direktion i april där huvuddelen av bilagas innehåll ska behandlas.

Remissversionen har inte den slutliga layouten utan kommer att layoutas efter denna remissrunda.

Dokumentet består av ett huvuddokument samt åtta bilagor:

- Bilaga 1 – hållplatshandbok
- Bilaga 2 – plan för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
- Bilaga 3 – trafikplan
- Bilaga 4 – fordonsstrategi
- Bilaga 5 – Färdtjänst och Riksfärdtjänst
- Bilaga 6 – Indikatorer
- Bilaga 7 – Processbeskrivning
- Bilaga 8 - Begreppsförklaringar

Bilagorna 1–2 samt 4–8 skickas som en bilaga i utskicket.

Hur svarar ni på remissen?

Vi önskar ert svar senast **2024-06-28** till följande e-postadress:
registrator@dintur.se med kopia till: sofia.soderberg@dintur.se

Ange i er ärenderubrik; ”Remissvar regionalt trafikförsörjningsprogram, dnr 21/00347”.

Vid remissvar vill vi särskilt be om era synpunkter enligt följande:

1. Är Trafikförsörjningsprogrammet och dess bilagor redo att antas med de justeringar som gjorts?
2. Kan den hållplatsstandard som föreslås i Hållplatshandboken och dess bilagor fastställas?
3. Är mål och indikatorer tillräckliga och tydliga?
4. Övriga synpunkter

DIN TUR
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

MISSIV

Hur behandlas synpunkterna?

Efter remissperioden sammanställer och behandlar Din Tur alla inkomna synpunkter. Synpunkter som anses relevanta implementeras i förslaget till slutversion. Samtliga synpunkter sammanställs och återges i en samrådsredogörelse på Regionala samverkansgruppens möte i september.

Din Turs politiska direktion avser besluta om trafikförsörjningsprogrammet vid sammanträde i september 2024.

Har du frågor?

Välkommen att kontakta tf trafikchef Sofia Söderberg, e-post sofia.soderberg@dintur.se, telefon: 073-0564231.

Hälsningar /
Sofia Söderberg, tf trafikchef
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (Din Tur)

Bilagor:

Bilaga 1: Trafikförsörjningsprogram 2023-2030
Bilaga 2: Bilaga 1-2 & 4- 8, trafikförsörjningsprogam 2023-2030
Bilaga 3: Samrådsredogörelse remissrunda hösten 2022

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland 2023-2030

Regionalt trafikförsörjningsprogram

Remissversion 2022-08-15

DIN TUR

Förord

Västernorrland, ett län i omställningsläge. Efter flera decennier där utvecklingen präglats av vikande befolkningssiffror och minskad samhällsservice ser vi nu ett annalkande paradigmskifte. Från hela länets skickas positiva signaler. Nya större energi- och industrietableringar har startats eller planeras, bostadsbyggandet har tagit fart och besöksnäringen utvecklas kraftigt. Grunden för all denna utveckling är den fantastiska natur som vårt län består av och som möjliggör unika boendemöjligheter, vackra besöksmål och stora resurser i form av förnybar energi och biomassa.

För att möta upp mot denna utveckling så behöver även länets kollektivtrafik stöpas om så den blir modern, attraktiv, hållbar och kan möta behoven hos såväl den moderna Västernorrlänningen som den ökande gruppen besökare.

Detta nya trafikförsörjningsprogram sätter riktningen för detta utvecklingsarbete. Övergripande mål konkretiseras i indikatorer och insatser. Utöver programdokumentet så har flera tematiska bilagor tagits fram som möjliggör ett mer strategiskt arbete inom områden som är viktiga för kollektivtrafikens utveckling.

Arbetet behövs för i nuläget så är länets kollektivtrafik lågt rankad inom många områden jämfört med andra län. Länets resenärer är inte nöjda med trafiken, inte heller med trafikinformationen, tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning är låg, teknikivån i fordonen och våra kommunikationskanaler är daterad och omställningen till emissionsfri drift har knappt påbörjats. Allt detta bidrar till en låg andel kollektivtrafikresor sett till det totala motoriserade resandet vilket i sin tur påverkar folkhälsa, miljö och klimat negativt. Det är därför av yttersta vikt att vi kommer igång med denna utvecklingsresa.

För att lyckas så krävs ett antal saker. Vi behöver fortsatt ha en samsyn kring ambitioner och prioriteringar. Vi behöver arbeta långsiktigt och strukturerat. Vi behöver kunna hantera målkonflikter och prioritera insatser utifrån tillgängliga resurser. Vi behöver framför allt ha ett bra samarbete såväl inom kommunalförbundet som med samhället i övrigt.

När vi nått 2030 så ska vårt kollektivtrafiksystem ha omformats till ett system av kombinerad mobilitet i vilket långt fler än idag väljer att genomföra sina resor oavsett syfte. Följ med oss på resan!

Sara Nylund
Direktionsordförande
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

1.	**Trafikförsörjningsprogrammet i ett sammanhang**	**4**
1.1	Trafikförsörjningsprogrammets roll	4
1.2	Förhållande till övriga regionala strategier	5
1.3	Processen fram till Trafikförsörjningsprogrammet	5
2.	**Nuläge**	**6**
2.1	Kollektivtrafikorganisationen	6
2.2	Kollektivtrafiken i Västernorrland	6
2.3	Resande	9
2.4	Länet Västernorrland	10
3.	**Mål för framtidens kollektivtrafik**	**12**
3.1	Målmodell	12
3.2	Målområde - nöjd resenär	13
3.3	Målområde - växande region	14
3.4	Målområde - hållbart samhälle	14
3.5	Koppling till övriga mål	14
4.	**Nöjd resenär**	**17**
4.1	Restyper	17
4.2	Resenärsgrupper	18
4.3	Produktutbud	18
4.4	Kommunikation	19
4.5	Trygghet	20
5.	**Attraktiv region**	**22**
5.1	Trafikering	22
5.2	Infrastruktur	25
5.3	Hela-resan-perspektivet	27
5.4	Regional utveckling	27
6.	**Hållbart samhälle**	**29**
6.1	Miljö & klimat	29
6.2	Social samhällsnytta	30
6.3	Resursoptimering	32
7.	**Lagar och bestämmelser**	**33**
7.1	Regional kollektivtrafikmyndighet	33
7.2	Allmän trafikplikt	33
7.3	Kommersiell trafik	34
7.4	Färdtjänst	34
7.5	Taxi	34
8.	**Ramförutsättningar och Genomförandeplan**	**35**
8.1	Organisation i förändring	35
8.2	Vikten av samverkan	35
8.3	Struktur för genomförande	36
8.4	Analys	37
8.5	Beredskap	37
8.6	Ekonomi	37
8.7	Uppföljning av Trafikförsörjningsprogrammet	39
9.	**SAMMANSTÄLLNING AV INSATSER/MÅL**	**40**
10.	**Bilagor**	**40**

1. TRAFIKFÖRSÖRJNINGSPROGRAMMET I ETT SAMMANHANG

Att arbeta strategiskt med kollektivtrafiken är en viktig del för den regionala utvecklingen i Västernorrland. Kollektivtrafiken tar inte bara människor från en punkt till en annan, den är även ett verktyg för att skapa ETT Västernorrland med fungerande arbets- och bostadsmarknad. Region Västernorrland har strategiska utvecklingsplaner för transportsystemet som helhet och Trafikförsörjningsprogrammets roll är att ge en tydlig inriktning med mål för kollektivtrafiken i Västernorrland."

1.1 Trafikförsörjningsprogrammets roll

Som regional kollektivtrafikmyndighet ska Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (nedan kallad Din Tur) enligt kollektivtrafiklagen (2010:1065) regelbundet fastställa mål för den regionala kollektivtrafiken i ett trafikförsörjningsprogram.

Trafikförsörjningsprogrammet syftar till att vara en politisk styrning av den långsiktiga utvecklingen av kollektivtrafiken i Västernorrland. Men syftet är även att beskriva bilden av vilken kollektivtrafik som invånaren i Västernorrland kan förvänta sig långsiktigt.

Trafikförsörjningsprogrammet sätter ramarna för vad som behövs för att utveckla kollektivtrafiken så att den blir attraktiv för såväl dagens resenärer som nya resenärer. I programmet beskrivs mål med ledord som ställningstagande för kollektivtrafikens utveckling samt riktlinjer för utvecklingen fram till år 2030.

Genomförandet av trafikförsörjningsprogrammet beskrivs under punkt 8 i detta dokument.

1.2 Förhållande till övriga regionala strategier

Regional Utvecklingsstrategi – RUS (2020)[1]
Den regionala utvecklingsstrategin för Västernorrland 2020–2030 är den övergripande strategiska inriktningen för länets gemensamma utvecklingsarbete. RUS:en innehåller vision, mål och långsiktiga prioriteringar för åren 2020–2030 och länkar också ihop andra regionala strategier i ett större sammanhang. Region Västernorrland är ansvarig för RUS:en.

Regional energi- och klimatstrategi (2019)[2]
Länsstyrelsen Västernorrland har under 2018 och 2019 tagit fram denna områdesstrategi som hanterar utmaningar och möjligheter inom områden där Västernorrland bör fokusera sina ansträngningar i omställningen till ett klimatsmart samhälle.

Regional Tågstrategi (2023)[3]
En ny tågstrategi för Norra Sverige har under 2023 tagits fram av Norrtåg AB. Strategin hanterar potential, behov och utmaningar för tågets utveckling fram till 2040 och ska ligga till grund för kommande tågupphandling.

1.3 Processen fram till Trafikförsörjningsprogrammet

I november 2021 inleddes ett arbete att ta fram ett nytt trafikförsörjningsprogram. Arbetet har letts av Din Tur men involverat många personer och organisationer. En stor mängd dialoger, workshops och samråd har genomförts under perioden november 2021-juni 2022. Vidare förankring och bearbetning av programmet avseende indikatorer och utbudsnivåer har pågått under 2023.

Parallellt med denna process så har även en process att ta fram en ny förbundsordning för kommunalförbundet genomförts, även denna under ledning av Din Tur. De bägge processerna har samordnats då de har många gemensamma beröringspunkter.
Processen och dess deltagare beskrivs i *bilaga 7 – processbeskrivning*.

[1] Region Västernorrland - Regional utvecklingsstrategi (rvn.se)
[2] Energi- och klimatstrategi för Västernorrland 2020-2030 | Länsstyrelsen Västernorrland (lansstyrelsen.se)
[3] Tågstrategin – Norrtåg AB (norrtagab.se)

2. NULÄGE

Västernorrland är ett vackert landsbygdslän beläget mitt i Sverige. Länet är rikt på naturresurser så som skog och hållbar energiproduktion. Länet har också flera utmaningar så som underutvecklad transportinfrastruktur, minskande och åldrande befolkning samt kompetensförsörjningsbrist. En förändring är dock på gång, flera nya etableringar har startats eller planeras kommande år. Som en följd av detta så planeras och byggs nya bostäder. Satsningar på transportinfrastruktur är stora men skulle behöva vara ännu större. Länet har en stor potential i omställningen till det nya hållbara samhället.

2.1 Kollektivtrafikorganisationen

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län är länets regionala kollektivtrafikmyndighet (i detta dokument förkortat till *trafikhuvudmannen* eller *Din Tur*).

Medlemmar i Din Tur är länets samtliga kommuner och Region Västernorrland. Din Tur bedriver ingen kollektivtrafik i egen regi. All trafik som beslutas med allmän trafikplikt upphandlas av Din Tur under varumärket med samma namn eller av Norrtåg AB under varumärket Norrtåg.

2.2 Kollektivtrafiken i Västernorrland

Kollektivtrafiken i Västernorrland består av allmän kollektivtrafik, särskilda persontransporter samt kommersiell kollektivtrafik. Trafiken körs med tåg, bussar samt mindre fordon. Alla delar är viktiga för att uppnå ett utvecklat och sammanhållet transportsystem som ger fullgod service åt länets medborgare och besökare. Närhet till kollektivtrafik och utbud skiljer sig åt mycket mellan olika delar av länet.

2.2.1 Tågtrafik

Järnvägsbanorna i Västernorrland trafikeras av både regionaltåg, fjärrtåg och godståg. Den regionala persontrafiken bedrivs på sträckorna Storlien-Östersund-Sundsvall och Umeå-Sundsvall av Norrtåg samt på sträckan Gävle-Sundsvall av X-trafik. Med fjärrtågen som SJ bedriver ges åtkomst till hela landet och vidare ut i Europa.

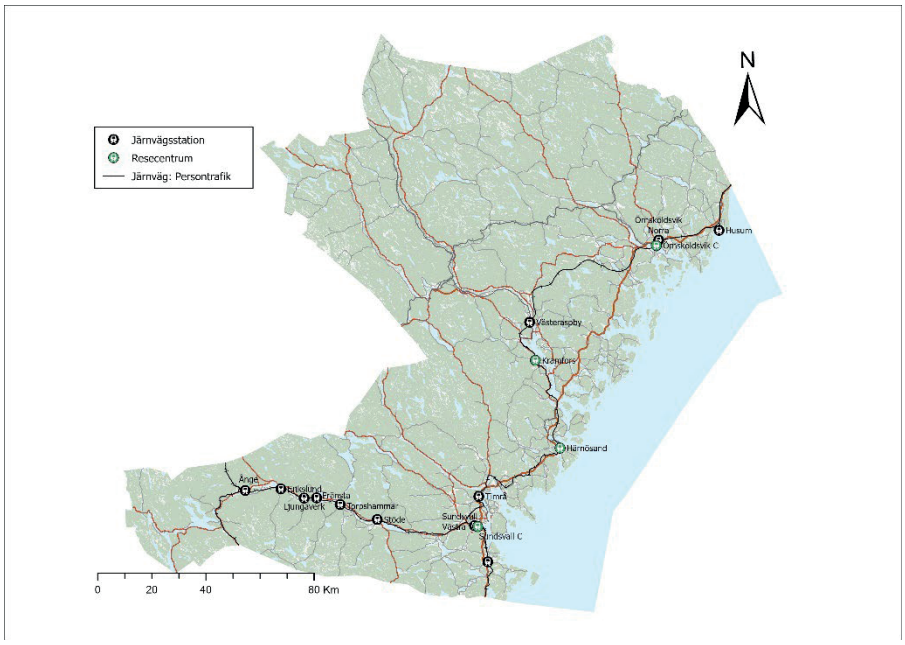

Kartan visar järnvägsbanor, resecentrum och övriga stationer.

2.2.2 Linjelagd busstrafik

I länet finns i nuläget 117 busslinjer. Dessa är fördelade enligt följande:

- Regiontrafik – linjer mellan kommunhuvudorter – totalt åtta linjer
- Landsbygdstrafik – trafik inom kommunen utanför tätort – totalt 79 linjer
- Stadstrafik – trafik inom tätort i fyra kommuner – totalt 30 linjer
- Interregional trafik till Hudiksvall, Hammarstrand och Östersund

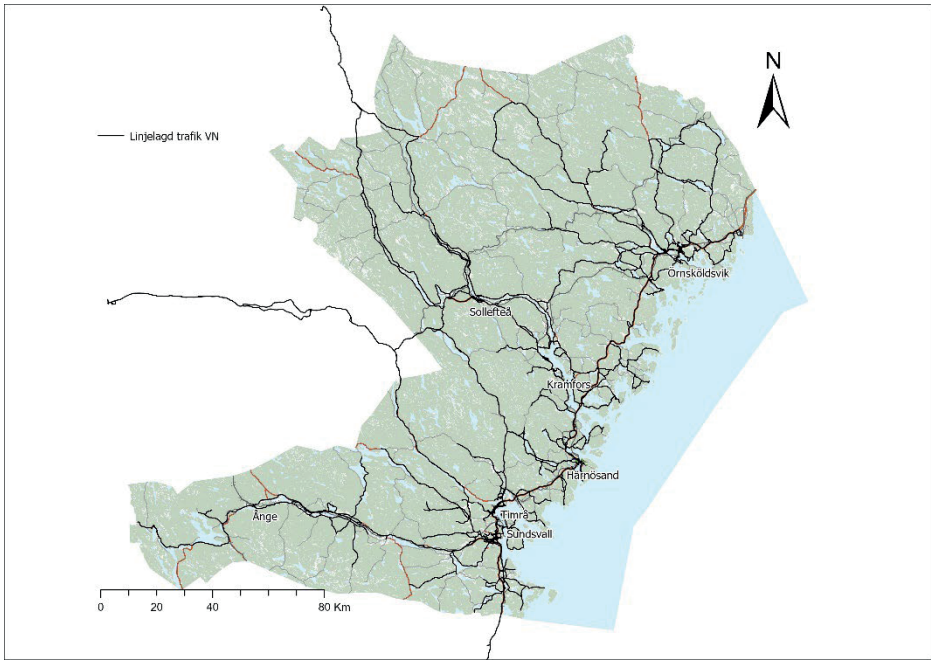

Kartan visar all linjelagd trafik i Västernorrland.

2.2.3 Anropsstyrd kollektivtrafik

I Region Västernorrland finns även ett stort antal kompletterande linjer (113 stycken) som ska säkerställa att invånare som bor i glesare miljöer och utanför större stråk får ett basutbud av kollektivtrafik. Kompletteringstrafiken behöver beställas via telefon, minst 2 timmar innan turens starttid för att det ska vara möjligt att resa. Kompletteringstrafiken trafikeras huvudsakligen av taxi. I nuläget kan inte en gemensam biljett köpas för en resa där byte mellan taxi och buss sker. Kompletteringstrafiken marknadsförs i väldigt liten utsträckning och resandet är därför mycket lågt.

Vintern 2023–2024 startades två försök med anropsstyrd kollektivtrafik i tätort upp i Sundsvall respektive Sollefteå. Trafiken beställs och hanteras genom en mobilapp. Trafiken går under namnet Paxa.

2.2.4 Särskilda persontransporter

Den särskilda persontrafiken omfattas av färdtjänst, riksfärdtjänst, sjukresor, skolskjuts, anropsstyrd trafik samt övriga kommunresor som resor till och från daglig verksamhet. Den särskilda persontrafiken är ett komplement till den allmänna kollektivtrafiken för personer med särskilda behov. Även sjukresor erbjuds för de personer som inte kan nyttja den allmänna kollektivtrafiken i samband med ett besök hos en vårdinrättning.

Mer information finns under punkt 7.3 i detta dokument samt i *bilaga 5 – Färdtjänst och Riksfärdtjänst*.

2.2.5 Kommersiell trafik

Kommersiell busstrafik finns idag på sträckorna Umeå-Stockholm samt Sollefteå-Stockholm. Trafiken utförs av Byberg & Nordin AB. Din Tur samarbetar med bolaget gällande tidtabeller och biljettsamverkan.

Kommersiell tågtrafik bedrivs av SJ på sträckan Stockholm-Umeå. Även här finns biljettsamverkan dock endast på sträckan Njurunda – Sundsvall.

2.2.6 Utmaningar

Kollektivtrafiken i Västernorrland har många utmaningar som behöver hanteras för att åstadkomma en utveckling. Några av dessa är:

- Lågt och skolreseanpassat trafikutbud på landsbygden
- Spretigt och dåligt prissatt produktutbud
- Låg tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
- Äldre tekniska system i fordon och för trafikplanering
- Bristande koppling mellan trafikslag
- Låg andel kollektivtrafikresor av det totala motoriserade resandet
- Låg kostnadstäckningsgrad

2.3 Resande

2.3.1 Resmönster inom länet

Resmönstren i Västernorrland följer i stort befolkningsunderlaget och de större målpunkterna. En stor del av resandet sker kring Sundsvallsregionen och längs kusten.

Enligt den resvaneundersökning som gjordes i länet 2019 så är:

- 91 % av respondenterna regelbundna bilresenärer
- 29 % av respondenterna regelbundna kollektivtrafikresenärer
- Arbetspendlingen den enskilt största reseanledningen (29 %)

Det är främst i de större städerna som en liten större andel av resorna sker med kollektivtrafik, gång eller cykel.

2.3.2 Resande med kollektivtrafiken

I Västernorrland genomfördes 9,5 miljoner resor med Din Tur och Norrtåg 2023. Det motsvarar drygt 26 000 resor per dag eller 39 resor per invånare och år. Drygt 95 % av resorna gjordes med buss och övriga 5 % med tåg.

Resandet har påverkats kraftigt av pandemin. Under 2023 har dock det kollektiva resandet ökat igen och cirka 14 % lägre än 2019 vilket är något lägre än omkringliggande län. Det kollektivresandet ökade från 2022 till 2023 med ca 6 %.

En stor majoritet av resorna sker i Sundsvallsregionen. Resandet i övrigt sker längs kusten, mellan kommunhuvudorterna samt i länets älvdalar.

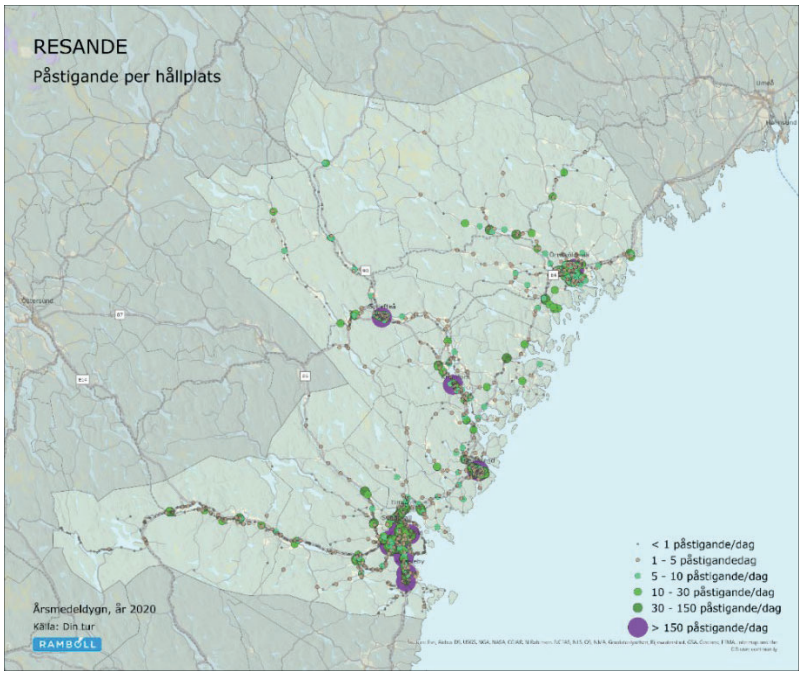

Bilden visar påstigande per hållplats och ger en fingervisning om var i länet det kollektiva resandet sker.

2.3.3 Marknadsandel

Kollektivtrafikresornas andel av det totala motoriserade resandet var år 2023 11 %. Detta är en minskning från 2019 då andelen låg på 12 %. Rikssnittet ligger på 20 % men dras kraftigt upp av Region Stockholm som har en marknadsandel på 40 %.

2.3.4 Större målpunkter

Inom Västernorrland så utgör kommunhuvudorterna viktiga målpunkter. Sundsvallsregionen är den största arbetsmarknadsregionen med många små och stora arbetsgivare. Även länets tre sjukhus i Sollefteå, Örnsköldsvik och Sundsvall är viktiga målpunkter både som arbetsplatser och välfärdsservice.

Norr om Sundsvall ligger Birsta handelsområde som är en av Norrlands största målpunkter för såväl närboende som långväga besökare.

Med den växande besöksnäringen uppstår allt fler och större målpunkter runt om i länet. Vissa av dessa är säsongsberoende.

Utanför länet så är Umeå en viktig målpunkt för arbets- och studiependling men även som ort för norra Sveriges regionsjukhus. En annan viktig målpunkt är Stockholm utifrån tjänsteresor men även fritidsresor och som nod för resor vidare ut i världen.

2.4 Länet Västernorrland

2.4.1 Invånare

I Västernorrland bor det ca 242 000 invånare. Flest bor i Sundsvalls kommun följt av Örnsköldsviks kommun. Befolkningskoncentrationen finns tydligt längs E4an och järnvägen vid kusten. Inåt landet finns befolkningskoncentrationer i länets flera älvdalar. Under 2000-talet har de flesta kommuner minskat sin befolkning. Undantaget är Sundsvall vars befolkning har ökat, om än marginellt.

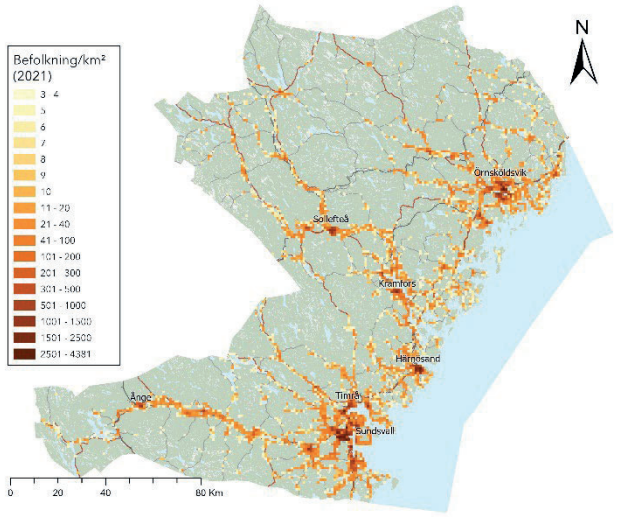

2.4.2 Arbetsmarknad

Historiskt så har Västernorrland varit ett industrilän, framför allt inom skogsindustrin. Många industrier finns kvar och nya investeringar görs. Dessa industrier kräver dock allt färre anställda och de senaste decennierna så har nya branscher vuxit sig stora. Bank-IT-försäkring är ett kluster som vuxit sig stort framför allt i Sundsvallsregionen. Besöksnäringen har flerdubblat sin omsättning på 2000-talet och här är det främst Höga Kusten-området som går i täten. Även försvaret bidrar, dels genom en nyetablering av regementet i Sollefteå men även genom stora leverantörer av försvarsmaterial i Örnsköldsvik.

I och med pandemin så har många yrkesgrupper fått möjlighet att i olika omfattning arbeta på distans. Detta medför att behovet av resor minskar i omfattning, men skapar samtidigt möjligheter för fler att bosätta sig i länets alla delar.

2.4.3 Framtida utveckling

Västernorrland har god tillgång på naturresurser i form av skog och energi. Distributionsnätet för elektricitet är bättre än i södra Sverige. Transportinfrastrukturen byggs ut för att öka kapaciteten för godstrafik på järnväg och via sjöfart. Allt detta är egenskaper som gör att flera

nya företagsetableringar gjorts och planeras i länet. Etableringarna sker på olika ställen, även i de mindre kommunerna.

Förutsatt att alla planerade investeringar blir av så kommer behovet av arbetskraft och kompetens att vara stort och kräva inflyttning/inpendling. Planering av nya bostadsområden pågår på flera håll. Kollektivtrafiken kommer att behöva anpassas för dessa tillkommande behov.

3. MÅL FÖR FRAMTIDENS KOLLEKTIVTRAFIK

Målet för 2030 är att kollektivtrafiken i Västernorrland har utvecklats till ett system för kombinerad mobilitet. I samverkan med andra aktörer erbjuder Din Tur ett modernt och behovsanpassat utbud som lockar en större andel än idag att välja kollektivtrafiken framför andra resesätt. Länets positiva utveckling medför att kollektivtrafikutbudet är bättre än 2022 och fortsatta satsningar på järnvägsbanorna möjliggör snabbare och längre resor.

3.1 Målmodell

Trafikförsörjningsprogrammets nya målmodell innehåller en vision, tre stycken målområden och nio stycken ledord med tillhörande inriktningsmål. Målmodellen har utformats för att vara bred men ändå enkel och kommunicerbar.

Bilden ovan visas trafikförsörjningsprogrammets målmodell.

Vision

Tillsammans reser vi smartare - visionen fångar det fundamentala i varför fler borde välja kollektivt resande. Begreppet har varit en del av Din Turs kommunikation under många år.

Målområden

- Nöjd resenär
- Växande region
- Hållbart samhälle

De tre målområdena ska fånga upp den breda uppgift som kollektivtrafiken har i samhället och de olika perspektiv som finns från individnivå upp till övergripande samhällsnivå.

Ledord - inriktningsmål

Varje målområde har tre ledord som anger fokuset i målområdet. Varje ledord är formulerat i ett inriktningsmål. Totalt så har målmodellen nio ledord med tillhörande inriktningsmål. Målen är allmänt hållna och kan inte mätas. Därför så har varje målområde specifika indikatorer som ligger till grund för uppföljningen av målen och målområdena.
Bilden nedan visar samtliga ledord och inriktningsmål i målmodellen.

Indikatorer
Varje målområde har 1–3 indikatorer som är mätbara och som ska följas upp kontinuerligt. En mer omfattande beskrivning av indikatorerna finns i *bilaga 6 – indikatorer*.

3.2 Målområde - nöjd resenär

Kollektivtrafikens främsta fokus är att få fler och nöjdare resenärer. För att detta ska vara möjligt så måste länet erbjuda en kollektivtrafik som är trygg, pålitlig, enkel att förstå, har bra komfort, går när resenärer behöver resa samt kan konkurrera tidsmässigt och ekonomiskt med bilen. Det är även viktigt med ett relevant produktutbud och ett bra bemötande. Alla dessa faktorer fångar programmet upp med ledorden enkelt, tryggt och attraktivt.

3.2.1 Ledord – enkelt

Kollektivtrafiken ska vara anpassad för alla resenärsgrupper. Det ska finnas en god geografisk och fysisk tillgänglighet. Informationen ska vara tydlig, aktuell och lättillgänglig. Trafikupplägg och produktutbud ska vara lätt att förstå. På så sätt vågar fler använda kollektivtrafiken för sina resor.

3.2.2 Ledord - tryggt

Kollektivtrafikresenärer ska känna sig trygga i kollektivtrafiken. Trygga miljöer i fordonen och på hållplatser, bra bemötande av förare och kundtjänst, trafik som är pålitlig samt bra information om och hantering av störningar skapar trygghet.

3.2.3 Ledord - attraktivt

En attraktiv kollektivtrafik bidrar till nöjda resenärer. Attraktivitet uppnås genom ett relevant trafikutbud som är prisvärt och pålitligt.

3.3 Målområde - växande region

Västernorrland är en region med stor utvecklingspotential i den hållbara samhällsomställning som pågår. Länet har bra förutsättningar för arbetsplatsetableringar och för en god livsmiljö. Ett hållbart transportsystem är en viktig grundsten i samhällsförändringen och rätt utformad kan kollektivtrafiken bidra till att länet utvecklas och får en hållbar omställning.

3.3.1 Ledord – konkurrenskraftigt

I ett län med hög andel bilresenärer så är det viktigt att skapa en kollektivtrafik som upplevs som ett lika bra eller bättre alternativ än bilen. Bra trafikutbud, attraktiv prissättning och bra restider är viktiga parametrar att arbeta med.

3.3.2 Ledord – sammanhållet

För att fler ska vilja välja kollektivtrafiken så behöver den anpassas att i större utsträckning erbjuda lösningar för hela resan. Kompletterande transporttjänster, funktionella bytespunkter samt anpassning av byten mellan linjer och trafikslag är viktiga parametrar.

3.3.3 Ledord – utvecklande

Ett län i utveckling behöver kunna erbjuda attraktiva och hållbara sätt att resa. Med nya arbetsupplägg finns det stor potential i att bo på en ort och arbeta i en annan. Länets aktörer ska i samverkan med Din Tur anpassa kollektivtrafiken utifrån etableringar och annan utveckling i länet.

3.4 Målområde - hållbart samhälle

Kollektivtrafiken ska bidra till samhällets hållbarhetsomställning. De tre hållbarhetsdimensionerna ska genomsyra planeringen av kollektivtrafiken.

3.4.1 Ledord – ekologiskt

Ekologisk hållbarhet bygger på att samhällsutvecklingen sker inom ramen för planetens gränser inom klimat, vattentillgång och biologisk mångfald. Kollektivtrafiken kan främst bidra genom minskad klimatpåverkan och förbättrad luftkvalitet. Att resa kollektivt i en emissionsfri trafik är ett bra sätt att bidra till ekologisk hållbarhet.

3.4.2 Ledord – socialt

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Kollektivtrafiken kan rätt utformad bidra till ett mer socialt hållbart samhälle genom att tillgängliggöra arbetsmarknaden, samhällsservicen och en rikare fritid för personer i socialt och ekonomiskt utsatta grupper.

3.4.3 Ledord - ekonomiskt

Ekonomisk hållbarhet bygger ett övergripande samhällsekonomiskt perspektiv där den ekonomiska utvecklingen inte sker på bekostnad av social eller ekologisk hållbarhet. Kollektivtrafiken bör utformas så att den på kort sikt är resurseffektiv samtidigt som hänsyn tas till de långsiktiga ekonomiska samhällsvinster som den bidrar till.

3.5 Koppling till övriga mål

Trafikförsörjningsprogrammet och dess mål bygger på de övergripande mål som finns på regional, nationell och internationell nivå. Några av dessa beskrivs här.

3.5.1 Globala hållbarhetsmålen – Agenda 2030

Alla strategiska dokument bör utgå från Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling. Dessa är fastställda av FN för att världens länder gemensamt ska klara av den hållbara samhällsomställningen.

Kollektivtrafiken har mer eller mindre påverkan på flera av de 17 målen. Kollektivt resande bidrar till ökad folkhälsa och minskad miljö- och klimatpåverkan. Kollektivtrafiken kan bidra till ett mer jämställt, jämlikt och tryggt samhälle. Kollektivtrafiken är även ett viktigt verktyg i byggandet av hållbara samhällen samt för att minska effekter av transporter och konsumtion.

3.5.2 Nationella mål

Sverige har övergripande transportpolitiska mål som syftar till att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. De transportpolitiska målen delas upp i funktionsmål och hänsynsmål. Därutöver så har Sverige ett nationellt klimatmål för transportsektorn.

Klimatmålet
Växthusgasutsläppen från inrikes transporter ska minska med 70 % år 2030 jämfört med år 2010.

Funktionsmålet
Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet, samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns behov.

Hänsynsmålet
Transportsystemets utformning, funktion och användning ska anpassas tills att ingen ska dödas eller skadas allvarligt, bidra till att det övergripande generationsmålet för miljö och miljökvalitetsmålen nås samt bidra till ökad hälsa.

3.5.3 Regionala utvecklingsstrategin (RUS)

Västernorrlands befintliga RUS togs fram 2020. Den innehåller många delar och flera berör möjligheten att transportera sig. I RUS:ens prioriteringar återfinns bland annat följande:

- Växande region med attraktiva, livskraftiga städer och landsbygder
- Ett funktionellt och sammanhållet system för hållbart resande
- Ökad upplevd närhet till omvärlden oavsett om den är fysisk eller digital

Kollektivtrafiken är en nyckel för de två översta prioriteringarna och en viktig pusselbit för den tredje. Trafikförsörjningsprogrammets mål ligger i linje med dessa prioriteringar.

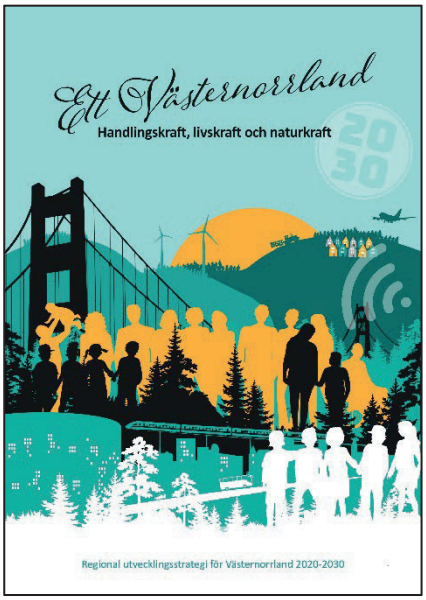

4. NÖJD RESENÄR

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland är trygg, pålitlig, enkel att förstå, har bra komfort, går när resenärer behöver resa samt kan konkurrera tidsmässigt och ekonomiskt med bilen. Den har ett relevant produktutbud och bemöter alla resenärer på ett bra sätt. Allt detta har uppnåtts genom ett kundfokuserat arbete i samverkan med andra aktörer och organisationer.

4.1 Restyper

Kollektivtrafiken kan tillgodose många olika resebehov förutsatt att den är väl planerad och resurssatt. Målkonflikter mellan olika restyper och resenärsgrupper förekommer och i dessa fall så ska Din Tur utifrån trafikförsörjningsprogrammet verka för den bästa trafiklösningen utifrån givna förutsättningar.

Restyper:

- Arbets- och studiependling
- Fritidsresor – invånare och besökare
- Serviceresor
- Skolresor
- Resor för personer med särskilda behov

I en optimal värld så kan alla resbehov för alla resenärsgrupper oavsett var personerna befinner sig mötas av kollektivtrafiken. I realiteten så behöver dock ofta prioriteringar göras. I Västernorrland så är inriktningen att resor kopplat till arbets- och studiependling högst prioriterade, men att fritids- och serviceresor också är viktiga och så långt som möjligt ska prioriteras även de.
Resor för skolelever samt personer med särskilda behov regleras av andra lagar och finansieras av respektive ansvarig huvudman. Inriktningen är att även dessa resor i så stor utsträckning som möjligt integreras i den regionala allmänna kollektivtrafiken.

4.2 Resenärsgrupper

Kollektivtrafiken har många olika resenärsgrupper för vilka hänsyn behöver tas vid planering och genomförande.

Identifierade resenärsgrupper:

- Barn
- Ungdomar
- Vuxna
- Seniorer
- Personer med funktionsnedsättning
- Besökare – turister och affärsresenärer

Ett perspektiv man också behöver ta hänsyn till är befintliga respektive nya resenärer. Västernorrland är ett län med stark tradition av att äga och åka bil. För att bryta dessa mönster så behöver trafik- och produktupplägget utvecklas men det behövs troligen även insatser som syftar till att förändra ett befintligt beteende.

Utöver resenärsgrupperna finns även en målgrupp i form av arbetsgivare. Genom samverkan med arbetsgivare kan antalet arbets- och tjänsteresor som genomförs i kollektivtrafiken öka.

Trafikförsörjningsprogrammet ska under 2024 kompletteras med en marknadsplan i vilken riktade insatser för samtliga resenärs- och målgrupper anges. Detta dokument blir ett viktigt komplement i det fortsatta utvecklingsarbetet.

4.3 Produktutbud

4.3.1 Biljetter, zon- och prissättning

För att attrahera befintliga och nya resenärer till kollektivtrafiken är det viktigt att erbjuda ett enkelt och attraktivt produktutbud som även är anpassat utifrån olika restyper och resenärsgrupper.

Västernorrland har idag 371 biljettzoner. Dessa ska ersättas av ett nytt upplägg med ett fåtal zoner på det sätt som de flesta andra län gjort. Färre zoner förenklar biljettsystemet och gör det enklare att göra ändringar i produktutbudet.

Produktutbudet ska vara enhetligt i hela länet. Produktutbudet ska anpassas så det passar alla restyper och resenärsgrupper. Subventionering av vissa resenärsgrupper kommer fortsatt att finnas, men bör vara på samma nivå i hela länet.

Prissättning av produkter ska anpassas så att upplägget styr från enkelresor till regelbundet resande. Prissättningen ska ligga på en nivå så kollektivtrafiken upplevs attraktiv av resenären. Nya sätt att betala för sin resa ska utredas och testas.

Alla framtida resprodukter ska kunna köpas i Din Turs mobilapp och webbsida. Genom samverkan så ska köp möjliggöras även i andra aktörers mobilappar. I den kommande marknadsplanen så ska försäljningsupplägget i sin

helhet ses över. Alternativa köpkanaler ska erbjudas de som inte kan eller vill använda digitala köpkanaler.

4.3.2 Biljettsamverkan

I framtiden ska Din Turs kunder erbjudas så många resmöjligheter som möjligt. För att åstadkomma detta är samverkan med andra aktörer viktiga. Samverkan ska ske såväl med andra trafikhuvudmän som med privata aktörer. Samverkan kan även omfatta andra tjänster än persontransporter om dessa anses gynna kollektivtrafikens utveckling.

4.4 Kommunikation

4.4.1 Varumärket Din Tur

Din Tur ska vara ett varumärke som regionens invånare känner till och som de har en positiv inställning till. Alla som arbetar i kollektivtrafiksystemet ska känna en stolthet att bära varumärket Din Tur.

Din Tur ska förstärka sin kompetens inom marknadsområdet och utifrån det utveckla befintlig varumärkesstrategi till en marknadsplan. Med utgångspunkt i planen ska Din Tur, i samverkan med berörda parter, arbeta för att stärka varumärket eftersom marknadsföring är en viktig del i arbetet mot ett ökat kollektivt resande och fler kunder. Igenkännbarhet är viktigt och ska genomsyra allt som kopplas till verksamheten så som fordon, infrastruktur, personal och information. Varumärket ska stärkas löpande och särskilt kopplat till kommande upphandlingar.

4.4.2 Marknadsföring

Din Tur marknadsför idag tjänster och erbjudanden genom egna kanaler så som webbsida, mobilapp och sociala medier. Marknadsföring sker även i externa kanaler så som digitala och tryckta tidningar, annonser i sociala medier, information på och i bussar samt i kollektivtrafikens infrastruktur. Marknadsföringsupplägget ska utvecklas under arbetet med att ta fram en marknadsplan.

4.4.3 Resenärsinformation

Resenärsinformation omfattar huvudsakligen information om linjenät, trafikutbud, produktutbud, tillgänglighetsnivå, störningar och kundtjänst.

Informationen ska i olika omfattning tillgängliggöras i Din Turs app, på webbsidan, via kundtjänst, på hållplatser samt i fordon. Genom samverkan så ska informationen även tillgängliggöras i andra aktörers kanaler.

Informationen ska utformas så den möter alla krav på tillgänglighet. Informationen ska även tillgängliggöras på olika språk. Informationen ska alltid vara aktuell, vilket i många sammanhang innebär att den presenteras i realtid.

4.4.4 Den pågående digitaliseringen

Digitaliseringen pågår ständigt och samhället har övergått nästan uteslutande till digitala tjänster. Digitaliseringen innebär stora möjligheter att dela information, skapa personliga erbjudanden och produkter samt att kunna utveckla tjänsteutbudet. En annan fördel är möjligheten att uppdatera information snabbt eller till och med i realtid.
En viktig aspekt är dock att utvecklingen sker med användaren i fokus och utifrån lagstadgade tillgänglighetsdirektiv.

Det finns och kommer fortsatt att finnas vissa grupper som inte kan använda de digitala tjänsterna. Det är därför viktigt att kunna erbjuda alternativa sätt att ta till sig information så som tryckt information samt kundservice.

4.5 Trygghet

Trygghetsfaktorn är ofta en faktor som resenärer lyfter i resvaneundersökningar och andra nöjdhetsmätningar. Att arbeta med trygghetshöjande insatser är därför en viktig del i att göra kollektivtrafiken mer attraktiv och höja kundnöjdheten.

4.5.1 Bemötande

I en värld där en allt större del av vardagens tjänster erbjuds och hanteras digitalt så är det mänskliga mötet en viktig kompletterande trygghetsfaktor.

Ett vänligt och korrekt bemötande skapar trygghet. I kollektivtrafiken så möts resenärer av bussförare, kundvärdar, tågvärdar, försäljningspersonal och kundtjänst. Samtliga dessa funktioner behöver utbildas i bemötande utifrån en gemensam värdegrund. Detta är något som Din Tur ska ta ansvar för och arbeta med under programperioden.

4.5.2 Kundcenter

Din Turs kundcenter fyller ett viktigt syfte som mänsklig kontakt mot resenärerna. Kundcenter ska därför arbeta för att ha ett gott bemötande mot kunderna och dess olika behov.

Bild: Din Tur kundcenter är öppet dygnet runt alla dagar på året och ger service till resenärer.

Din Tur kundcenter koordinerar både anropsstyrd trafik och särskilda persontransporter samt tillhandahåller trafikinformation och svarar på kundfrågor. Framför allt särskilda persontransporter nyttjas av personer med särskilda behov vilket ökar kraven på ett korrekt och vänligt bemötande.

4.5.3 Punktlighet

Att komma fram i tid är en av de viktigaste aspekterna för att få fler att resa kollektivt. Punktligheten i Västernorrlands kollektivtrafik är mycket hög, bättre än genomsnittet i Sverige. Trots detta är punktlighet en källa till oro. Detta beror troligen på bristen i realtidsinformation som skapar osäkerhet och bidrar till att den upplevda punktligheten är sämre än den faktiska punktligheten.

Under 2024 implementeras ett nytt realtidssystem i Din Turs informationskanaler för att öka den upplevda punktligheten.

Genom en god trafikplanering avseende körtider och byten så minimeras risken för förseningar. Förseningar kan ändå uppstå exempelvis på grund av fordonsfel, förarmisstag, vägarbeten eller olyckor. Din Tur ska kontinuerligt följa upp och hantera förseningar i trafiken. Din Tur ska även tillsammans med berörda väghållare verka för att framkomlighetsfrämjande åtgärder byggs för kollektivtrafiken där det finns problem.

4.5.4 Rätt utformade hållplatser och fordon

Att hållplatser och fordon är utformade på rätt sätt är av stor vikt. Hållplatser bör utformas enligt gällande hållplatshandbok där utrustning som belysning i kombination med fri sikt med bra utsikt till intilliggande fastigheter/tomter samt tillräckligt stor plattform är av extra vikt ur säkerhets- och trygghetsperspektiv.

Hållplatser bör så långt som möjligt knyta an till stråk där människor rör sig. Detta skapar trygghet och möjliggör för personer som behöver hjälp att kunna få det även av personer som inte för tillfället reser med kollektivtrafiken.

Bild: Typexempel på hållplats med god sikt.

Även utformning av fordon är viktigt. Aspekter som att föraren kan överblicka hela fordonet i kombination med övervakningskameror ökar tryggheten och säkerheten för såväl förare som resenärer.

5. ATTRAKTIV REGION

Kollektivtrafiken är grundläggande för en attraktiv region, kompetensförsörjning och hållbar samhällsutveckling. Den ska skapa ökad tillgänglighet till arbete, service och rekreation för regionens alla invånare utifrån deras olika behov och förutsättningar. Region Västernorrland ska vara en förebild i arbetet med regional kollektivtrafik och konstant arbeta för att förbättra människors rörelsemöjligheter – på ett så hållbart sätt som möjligt.

5.1 Trafikering

Kollektivtrafiken i Västernorrland ska formas om utifrån ny modell med principer, trafiktyper och utbudsnivåer. Syftet är att tillskapa ett jämlikt, attraktivt och behovsstyrt upplägg som ökar det kollektiva resandet. Mer information om turutbud för respektive trafikslag återfinns i *bilaga 3 – trafikplan*.

5.1.1 Trafikprinciper

Den allmänna kollektivtrafiken i länet planeras utifrån fem principer. Dessa principer rangordnas, där nummer 1–2 är de principer som bestämmer utbudet på respektive linje. Princip 3 anger att olika resbehov behöver samordnas för ett effektivare transportsystem, exempelvis skolelever behov av resor i den allmänna kollektivtrafiken. Principerna 4–5 är utvecklingsprinciper att arbeta efter, som utveckling av digitala lösningar för att effektivisera samhällsfinansierade transporter eller att en medlem köper till ett bättre trafikutbud på en specifik linje.

1. Jämlikt – likvärdigt befolkningsunderlag ska ha likvärdigt kollektivtrafikutbud oavsett var de ligger i länet och utgå från framtagen utbudsmatris.
2. Behovsstyrt – trafiken dimensioneras utifrån arbetsplatser, servicepunkter samt andra större målpunkter.
3. Effektivt – Kollektivtrafiksystemet ska så långt som möjligt utformas för att kunna maximera samordningen av olika resebehov och målgrupper inom såväl allmän kollektivtrafik som särskilda persontransporter.
4. Modernt – kollektivtrafiken ska moderniseras genom digitalisering, innovation samt nya fordons- och trafikeringsupplägg (exempelvis anropsstyrd kollektivtrafik på landsbygd eller tätorter).
5. Utbyggbart – enskild medlem kan utöver omfattningen av det gemensamma kollektivtrafiksystemet köpa till billigare eller mer omfattande trafik så länge upplägget är förenligt med gällande trafikförsörjningsprogram.

Ovanstående principer ska ligga till grund för all trafikplanering i Västernorrlands län. Arbetet med trafikprinciperna sker på ett strukturerat sätt genom att använda sig av utbudsmatrisen som finns i bilaga 3. Trafikplan.

Befolkningsunderlag utgår ifrån ortsstorlekar men anpassas utifrån faktisk befolkningsstruktur. I Västernorrland är det vanligt att flera mindre byar ligger på rad i en dalgång. Vid sådana tillfällen så ska dalgångens totala befolkning ligga till grund för bedömningen av trafiknivå.

5.1.2 Trafikslag och utbudsnivåer

Allmän kollektivtrafik i Västernorrland ska byggas utifrån fyra trafikslag:

- Interregional trafik – trafik till angränsande län
- Regiontrafik – trafik mellan kommunhuvudorter
- Landsbygdstrafik – trafik utanför stadsområden inom kommungräns (linjelagd eller anropsstyrd)
- Stadstrafik – trafik i stadsområden (linjelagd eller anropsstyrd)

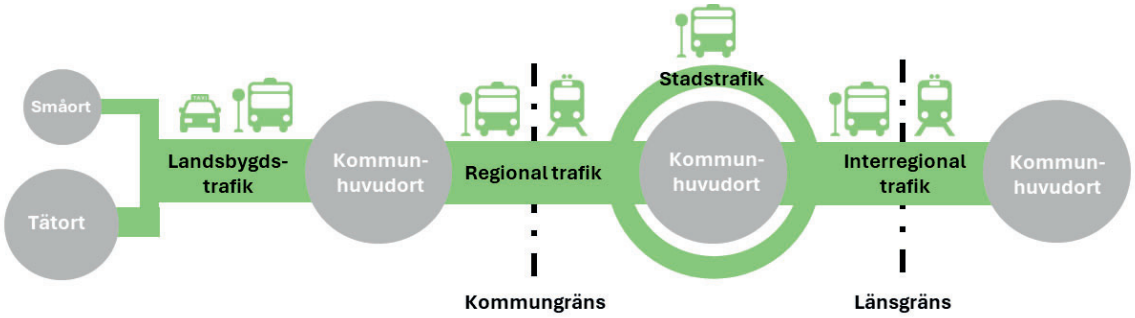

För samtliga trafikslag ska det finnas olika utbudsnivåer. Dessa finns beskrivna i bilaga 3 – trafikplan och ska fastställas under 2024 kopplat till omställningen till en ny kostnadsfördelningsmodell. Utbudsnivåerna anger en önskad ambition. Det faktiska utbudet avgörs slutligen av kostnadsnivån på trafiken i förhållande till beslutad budget.

5.1.3 Tågtrafik

Tåget utgör i framtiden en alltmer viktig stomme i kollektivtrafiken. När järnvägsbanorna succesivt förbättras så kan fler och snabbare tåg bidra till att fler väljer att resa kollektivt. Kortare restider med tåg innebär att länet allt mer kan ses som en samlad arbetsmarknadsregion.

Viktiga utvecklingsområden för Västernorrlands län är:

- Dubbelspår på Ostkustbanan Gävle-Härnösand/Höga Kusten Airport till 2035
- Fortsatta satsningar på Mittbanan för ökad kapacitet och hastighet Sundsvall - Trondheim under programperioden
- Persontrafik på övre Ådalsbanan, sträckan Umeå-Åre via Höga Kusten Airport, Sollefteå och Ragunda under programperioden

Utvecklingen av tågtrafikeringen i norra Sverige hanteras av Norrtåg AB. I januari 2024 antog Norrtåg sin nya tågstrategi. Din Tur ställer sig bakom strategin och vår utgångspunkt är att åstadkomma ett så bra kollektivtrafikupplägg som möjligt inom ramen för länets praktiska och finansiella förutsättningar. För att förverkliga detta ska samarbete ske med angränsade län.

5.1.4 Busstrafik

Den kommande programperioden så kommer busstrafiken fortsatt vara den viktigaste delen i länets kollektivtrafiksystem sett till antal resenärer.

I och med nya trafikprinciper samt de förbättringar som föreslås gällande bland annat fordon, information, biljettupplägg och tillgänglighet kommer busstrafiken att öka sin attraktivitet för såväl invånare som besökare.

Busstrafiken ska generellt göras snabbare. Rätare linjedragning, översyn av hållplatser samt framkomlighetsåtgärder i tätorter ska genomföras för att öka busstrafikens attraktivitet. Uträtning av linjesträckning kan leda till minskad geografisk täckning. Detta behov ska då lösas genom anslutande trafik samt väl utvecklade bytespunkter.

Busstrafiken ska i större utsträckning utformas för att fungera för arbetspendling. Turutbud och tidtabell ska utformas så att det är möjligt att resa till/från kommuncentra i pendlingstid.

Regiontrafik och *landsbygdstrafik* ska planeras utifrån snabbast möjliga resa till eller mellan kommuncentra. Anknytningen i kommuncentran ska dels vara till tågstationer/resecentrum med tidslägen som passar för byten till/från tåg men även till ortens faktiska centrum om detta ligger separat från tågstation/resecentrum.

Parallell busstrafik längs tågbanor ska minskas men kommer fortsatt att finnas för att täcka det lokala resebehov som finns på dessa sträckor samt för att komplettera i tidslägen som tåget inte kan erbjuda. På relationer där tåget har sämre restidskvot än busstrafiken kan parallell trafik förekomma för att skapa attraktiva kollektiva resmöjligheter.

Digitaliseringen möjliggör för nya former av trafikupplägg. Närtrafik och Paxa-konceptet är tänkt att vara ett modernt och effektivt trafikupplägg som samordnar olika resbehov och ökar den geografiska tillgängligheten för kollektivtrafiken på landsbygd, men även i mindre tätorter.

Bussutformning, linjesträckning och tidtabell kommer på vissa håll behöva anpassas för att möjliggöra godshantering.

5.1.5 Särskilda persontransporter (SÄKO)

I framtida trafikupplägg behövs särskilda persontransporter för att säkerställa att alla lagstadgade resbehov kan utföras. Målet är att en större del av resorna kan implementeras i den allmänna kollektivtrafiken särskilt med ett nytt närtrafiksupplägg, men en stor del av resorna kommer fortsatt att ske i fordon avsedda för särskilda persontransporter.

Grunden för planeringen av dessa transporter är dels de reglementen som fastslås av kommunalförbundets medlemmar kopplat till skolskjutsar, färdtjänst, riksfärdtjänst och sjukresor. Därtill kommer Din Tur kundcenters kompetens och system som möjliggör en bra planering och samordning av beställda transporter.

Inriktningen för framtiden är att samla så stor del som möjligt av medlemmarnas transportbehov för att kunna maximera samordning och effektiv planering. Därtill så är målet att utveckla transportslaget genom ny teknik så som realtid, AI samt fler sätt att beställa transporter.

5.1.6 Skolresor

En kommun är enligt skollagen skyldig att anordna skolskjuts mellan skolan och bostaden för elever i årskurs F-9 samt grundsärskola om det behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller annan särskild omständighet. Detta innebär stora kostnader inte minst i mindre landsbygdskommuner med långa avstånd.

För att minska kostnaden så har skolresor i relativt stor utsträckning implementerats i den allmänna kollektivtrafiken. I nuläget så resulterar det i att en stor del av länets landsbygdstrafik helt eller delvis är anpassad efter skolans behov gällande linjesträckning, turutbud och tidtabell.

Kommunernas behov av skolresor kommer fortsatt att vara stort. Skolelever är en målgrupp att ta hänsyn till vid utformning av trafik. Beroende av trafikslag och utbudsnivå kan anpassning för skolelever göras i olika omfattning. Generellt så ska dock framtidens kollektivtrafik anpassas för mer än en målgrupp.

Skolresor som sker i gemensamt finansierad kollektivtrafik ska ske till självkostnadspris enligt förslaget till ny förbundsordning. Administrativt upplägg för denna lösning ansvarar Din Tur för att ta fram.

5.1.8 Kopplingar till andra trafikslag

Kollektivtrafiken ska utvecklas så den bättre kopplar an till andra trafikslag så som flyg och färjor. Detta för att ytterligare stärka hela-resan-perspektivet såväl inom som till/från länet.

5.2 Infrastruktur

Transportinfrastruktur består av flera olika beståndsdelar varav flera har koppling till och betydelse för kollektivtrafiken. Exempel på sådana är:

- Tågbanor
- Tågstationer
- Vägar
- Busshållplatser/bytespunkter
- Bussgator och andra framkomlighetsåtgärder
- Anslutande gång- och cykelvägar
- Pendlarparkeringar

Infrastrukturen påverkar kollektivtrafikens kapacitet, restider och säkerhet. Ansvaret för infrastrukturen är i huvudsak uppdelat mellan Trafikverket och kommunerna.

Att utveckla infrastruktur är ett långsiktigt och resurskrävande arbete. Det finns ett flertal viktiga styrdokument så som *Regional och nationell infrastrukturplan, Regional tillgänglighetsstrategi* samt *kommunala trafikplaner* och *investeringsbudgetar*. Därtill finns möjligheten att finansiera genom olika program som exempelvis *ERUF*[4].

En väldigt viktig aspekt är att ha en fungerande regional samverkan som dels arbetar med påverkan för framtida investeringar, men som även kan genomföra prioriteringar av befintliga medel. I detta arbete ska Din Tur ta en aktiv del under programperioden.

5.2.1 Busshållplatser

En viktig del i kollektivtrafiksystemet är de hållplatser som finns. Det är på dessa som resor börjar och slutar. Det är därför viktigt att dessa hållplatser har en hög funktionalitet, säkerhet och tillgänglighet.

Det finns närmare 2 000 hållplatser i länet. Standarden på dessa varierar och utvecklingsbehovet är stort. Det kommer därför att krävas ett långsiktigt och strukturerat arbete för att höja nivån och formen för detta finns föreslaget i *bilaga 1 – hållplatshandboken*.

[4] Mellersta Norrland - Tillväxtverket (tillvaxtverket.se)

5.2.2 Bytespunkter-stationer-resecentrum

Hållplatser som möjliggör byten mellan linjer och/eller trafikslag benämns bytespunkter. Dessa kan vara allt från en landsvägshållplats med pendlarparkering till ett stort resecentrum i en kommunhuvudort. Trygga och funktionella bytespunkter är en viktig del i att skapa ett sömlöst kollektivtrafiksystem från start till mål.

Standarden på en bytespunkt bör vara något högre än på en vanlig hållplats då den innehåller fler funktioner och potentiellt ska ha kapacitet för fler resenärer. Förutom bra hållplatsplattformar och perronger så ska anslutningar vara tydliga och tillgängliga. Parkering för såväl cyklar som bilar behövs som regel. Någon form av väderskydd ska finnas och detta kan på ett resecentrum vara en stor byggnad med många funktioner. Många bytespunkter är redan idag bra men även här finns ett stort utvecklingsbehov. Även detta beskrivs i *bilaga 1 – hållplatshandbok*.

5.2.3 Järnvägsbanor

Standarden på järnvägsbanorna har stor påverkan på tågtrafikens kapacitet och restid. Länets järnvägsbanor är av varierad kvalitet. Botniabanan från Västeraspby till Umeå är modern, har en rak sträckning och tillåter höga hastigheter medan Ostkustbanan, Ådalsbanan och Mittbanan är äldre banor med många kurvor och bitvis låg hastighet. Det sker hela tiden investeringar för att öka säkerheten, kapaciteten och hastigheten på banorna.

För att tåget ska bli den stomme i kollektivtrafiksystemet som den utgör i många andra län så krävs fortsatta stora investeringar. Tre viktiga insatsområden för länet är:

- Satsningar på Ostkustbanan för ökad kapacitet och minskade restider både i länet och till/från Stockholm.
- Satsningar på Mittbanan för högre kapacitet och kortare restider mellan Sundsvall, Ånge, Östersund, Åre samt Trondheim.
- Fortsatta satsningar på Övre Ådalsbanan för persontrafik med tåg Umeå-Åre via Höga Kusten Airport, Sollefteå och Ragunda.

5.2.4 Vägstandard

Även länets vägar är av varierande kvalitet. Det finns brister främst i bärighet och trafiksäkerhet och på vissa håll i kapacitet. I länets fortsatta arbete med att utveckla väginfrastrukturen så måste kollektivtrafikens behov beaktas så att kollektivtrafiken kan göras trafiksäker och tillgänglig utan att det försämrar restid och framkomlighet. Exempel på utmaning är när vägar byggs om och blir mötesfria. Då krävs särskilda lösningar för att kunna bygga trafiksäkra och tillgängliga hållplatser.

5.2.5 Trafiksäkerhet

Kollektivtrafiken i Västernorrland ska drivas och utformas trafiksäkert vilket ställer krav på både fordon och infrastruktur.

Hållplatser och bytespunkter ska utformas på ett sätt som bidrar till hög säkerhet främst för oskyddade trafikanter på väg till och från hållplatsen, men även för de bussfordon som trafikerar hållplatsen. Hållplatser som används av barn, äldre och/eller personer med funktionsnedsättning bör beaktas särskilt när det kommer till trafiksäkerhet.

5.2.6 Framkomlighet

För att kunna konkurrera med bilen så behöver kollektivtrafiken ha en god framkomlighet som ger bra restidskvoter. Utifrån detta finns det olika aspekter att ta hänsyn till.

För buss längs landsväg är det viktigt att hållplatser utformas så att inte extra körvägar eller svåra utfarter tar tid för kollektivtrafiken. För buss i tätorter är det viktigt att kollektivtrafiken får företräde där det är möjligt och ibland även egen infrastruktur som inte bilar får nyttja. Signalprioritering, dubbla stopphållplatser, bussfiler och bussgator är exempel på framkomlighetshöjande åtgärder i tätort.

När vägar byggs om så uppstår ofta störningar för kollektivtrafiken under pågående ombyggnation. För att minimera dessa störningar så behöver Din Tur utveckla samverkan med ansvariga väghållare och de entreprenörer som dessa upphandlar. Dialog ska även föras om vem som bär ekonomiskt ansvar för eventuella ökade kostnader som uppstår.

För tågtrafiken är dubbelspår, fler mötesspår och tidtabelloptimering insatser som kan höja framkomligheten.

5.3 Hela-resan-perspektivet

För att få fler att välja kollektivtrafiken så behöver den utvecklas så den erbjuder samma service som bilen, det vill säga möjlighet att resa hela vägen från start till mål. Detta innebär en utveckling av fler tjänster som kopplas ihop digitalt och fysiskt.

5.3.1 Ett sömlöst Västernorrland

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland ska utgöras av ett användarvänligt sammanhängande system med fler tjänster än idag.

Olika transporttjänster knyts ihop vid funktionella bytespunkter utan långa bytestider. Det gör det möjligt för fler att använda kollektivtrafiksystemet för sina resor från start till mål.

Resenärsinformationen och möjligheten att köpa biljett ska vara tydlig och samlad på ett ställe. Med digitaliseringens hjälp så reser du i hela systemet bara genom att använda en mobilapp.

5.3.2 Kombinerad mobilitet

Kombinerad mobilitet, som internationellt benämns Mobility as a Service (MaaS), är ett samlingsbegrepp för mobilitetslösningar som syftar till att göra transportsystemet så flexibelt och utbudsgeneröst som möjligt. Mobilitetssystemet innehåller både fysiska transporttjänster och digitala tjänster.

Grundtanken med kombinerad mobilitet är att det ska utöka kollektivtrafikens upptagningsområde och tjänster för att på så vis stärka kollektivtrafikens attraktionskraft och marknadsandel.

I Västernorrland så ska kollektivtrafiksystemet succesivt ställas om till att bli ett system för kombinerad mobilitet. Din Tur ska ha en drivande roll i denna utveckling men detta ska huvudsakligen ske genom samverkan där fler aktörer bjuds in för att erbjuda sina tjänster och där alla tjänster samlas i gemensamma kanaler för information och köp.

5.4 Regional utveckling

I Västernorrland ska kollektivtrafiken ses som ett viktigt verktyg i allt arbete med regional utveckling. Med utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin så ska kollektivtrafiken bidra till att utveckla befintliga miljöer och verksamheter men även på ett tidigt stadium vara med och forma framtidens miljöer och verksamheter.

5.4.1 Översiktsplaner & detaljplaner

Kollektivtrafiken bör vara en stomme i all framtida samhällsplanering för att klara de miljö- och klimatkrav som ställs. Kollektivtrafiken har redan idag en etablerad del i framtagandet av översiktsplaner. På detaljplanenivå så finns kollektivtrafiken för det mesta också med i planeringen men inte alltid. I Västernorrland så ska samverkan mellan planupprättare och Din Tur stärkas ytterligare så kollektivtrafiken tas med på ett tidigt stadium i alla planarbeten.

Trafikförsörjningsprogrammet ska vara ett underlag för regionens och kommunernas arbete med stads- och regionutveckling samt vid upprättning och revidering av planer.

5.4.2 Samverkan näringsliv

I ett län som förväntas ha en positiv näringslivsutveckling de kommande åren så är samverkan med näringslivet viktigt för kollektivtrafiken. Kollektivtrafiken kan skapa goda förutsättningar för utvecklingen hos nya och befintliga arbetsgivare då det skapar förutsättningar för arbetsresor och kompetensförsörjning samt ger arbetsgivaren möjlighet att utföra hållbara tjänsteresor. Arbetsgivare kan genom att satsa på kollektivt resande i sin tur stärka kollektivtrafikens utveckling.

Under programperioden så ska Din Tur identifiera bra forum att föra dialog med näringslivet. Dessutom så ska kollektivtrafiken paketeras för näringslivet och säljas in genom ett riktat arbete av Din Turs marknadsansvarige.

6. HÅLLBART SAMHÄLLE

I en värld där ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar ter sig allt större så kan kollektivtrafiken bidra med hållbara mervärden. En framtida kollektivtrafik minskar miljö- och klimatpåverkan samtidigt som den erbjuder ett mer jämställt och jämlikt transportsystem. Sett i ett samhällsekonomiskt perspektiv så erbjuder kollektivtrafiken stora ekonomiska mervärden som bidrar till att styra världen i en hållbar riktning.

6.1 Miljö & klimat

Beslut om mål för minskad miljö- och klimatpåverkan har fattats på global, nationell, regional och lokal nivå. Sverige har generellt en hög ambitionsnivå när det gäller att minska miljö- och klimatpåverkan. Tyvärr så går utvecklingen inte i linje med fastställda mål. Detta gäller inte minst transportsektorn. För att klara målen så krävs ytterligare åtgärder. Vi behöver ställa om till ett transportsystem med färre och effektivare transporter som i så stor utsträckning som möjligt genomförs med emissionsfria fordon. För persontransporter kan kollektivtrafiken utgöra en viktig del i denna omställning. Kollektiva resor är energi- och resurseffektivare än resor i egen bil. Effekten på utsläppen beror dels på andelen emissionsfria bussar men även på privatbilismens utveckling.

6.1.1 Fordon och drivmedel

Västernorrland har under ett antal år haft en helt fossilfri kollektivtrafik. Alla bussar och taxifordon körs på det förnybara drivmedlet HVO100. I länet finns dessutom ett antal bussar och taxibilar som är emissionsfria. Persontrafik med tåg körs uteslutande med grön el.

Målen för framtidens kollektivtrafik är att så stora delar av fordonsflottan som möjligt ska utgöras av nollemissionsfordon. Detta innebär elfordon som framdrivs av energibärare i form av batterier och/eller vätgas. Fordonsutvecklingen går snabbt så det är svårt att avgöra exakt hur stor del av flottan som 2027 kan utgöras av nollemissionsfordon men målet är satt till 75 %.

De delar av fordonsflottan som inte är nollemissionsfordon ska fortsatt vara fossilfria. Det innebär att behovet av hållbarhetsklassat biodrivmedel kvarstår om än i mindre omfattning. Valet av drivmedel kommer att styras av flera faktorer så som hållbarhetsklassning, CO2-utsläpp, fordonstillgång, drivmedelstillgång, tillgänglig infrastruktur samt ekonomi. Din Tur kommer att arbeta vidare med kravställan fram till kommande bussupphandling.

Oavsett val av drivmedel och energibärare så måste länet säkerställa tillgång till infrastruktur för tankning och laddning. Här behövs en samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Särskilt viktigt är att försörja länets större fordonsdepåer.

En annan viktig del är att anpassa fordonstyp utifrån resbehovet. Under innevarande trafikavtalsperiod så har en förflyttning skett till fler mindre bussfordon på landsbygden. Mindre fordon kräver mindre resurser vid tillverkning och drar mindre energi vid användning. I Västernorrland tror vi på en fortsatt utveckling där fler mindre fordon skapar geografisk täckning på landsbygd och där stomtrafik utförs med större fordon med högre kapacitet. Fordonstyp ska anpassas utifrån kapacitetsbehov.

Mer om fordon och drivmedel finns i *bilaga 4 - fordonsstrategi*.

6.2 Social samhällsnytta

Social hållbarhet handlar bland annat om jämlikhet, jämställdhet, hälsa och demokrati. Social hållbarhet kan vara svår att mäta framför allt på kort sikt. Det är dock viktigt att även dessa samhällseffekter vägs in när omfattningen och utformningen av kollektivtrafiken beslutas. Det finns flera olika lagstiftningar och FN-direktiv att ta hänsyn till i detta arbete. I projekt Koll2020 gjordes en utredning som visar att kollektivtrafiken bidrar mer än den kostar utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv (*Samhällseffekter av ökat resande i kollektivtrafiken i Västernorrland* - Trivector 2019)

6.2.1 Minskad diskriminering

Diskrimineringen i samhället är fortfarande relativt stor. Människor diskrimineras utifrån de sju diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning samt ålder.

Utgångspunkten för Din Turs arbete är att minska diskrimineringen genom att arbeta för en jämlik, jämställd och tillgänglig kollektivtrafik som är anpassad och trygg för alla

resenärsgrupper. För att åstadkomma detta så behöver diskrimineringsgrunderna tas med i allt planerings- och uppföljningsarbete.

6.2.2 Folkhälsa

Kollektivtrafiken bidrar på olika sätt till förbättrad folkhälsa genom exempelvis:

- Minskad påverkan på närmiljön och förbättrad luftkvalitet vilket leder till färre sjukdoms- och dödsfall relaterade till miljö och luft
- Kollektivtrafikresenärer rör sig mer i vardagen än om resandet sker med bil vilket leder till minskad risk för sjukdoms- och dödsfall inom exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar
- Ökad tillgång till rekreationsområden vilket bidrar positivt till såväl fysisk som psykisk hälsa hos individer

Sammantaget så kan kollektivtrafikens bidrag till folkhälsan spara samhället stora pengar i framtiden utifrån ett minskat behov av vård och omsorg.

6.2.3 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

En tillgänglighetsanpassad kollektivtrafik ger ökad funktionalitet för alla resenärer. Insatserna genomförs främst för personer med funktionsnedsättning men gynnar inte minst barn och äldre i stor omfattning. Tillgänglighetsanpassning av kollektivtrafiken är dessutom ett lagkrav och en mänsklig rättighet.

Västernorrlands kollektivtrafik har idag en låg tillgänglighetsanpassning jämfört med de flesta andra län. Ambitionen är att höja denna nivå, men också att tydliggöra informationen så det går att veta vilken tillgänglighetsnivå som gäller på en linje eller en hållplats.

Kollektivtrafiken kommer inte att kunna göras tillgänglig för alla personer på alla platser. Resurserna för att klara detta finns inte idag. Därför är den särskilda persontrafiken fortsatt ett viktigt komplement till allmän kollektivtrafik. Genom att höja tillgänglighetsnivån i den allmänna kollektivtrafiken och införa trafikslag som är anpassade, flexibla och nära kan dock behovet av särskilda persontransporter minska.

Målen för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan sammanfattas i nedanstående matris.

		Utfall år				
Insatsområde	**Mål**	**2024**	**2025**	**2026**	**2028**	**2030**
Fordon	Andel tillgänglighetsanpassade tåg- och bussfordon	47%	47%	47%	100%	100%
Infrastruktur	Andel tillgänglighetsanpassade hållplatser med fler än 20 påstigande per dygn	40%	45%	50%	60%	70%
Information	Information om tillgänglighetsnivå per linje på webb samt i mobilapp	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Information	Andel bussfordon med invändigt hållplatsutrop	27%	27%	27%	100%	100%
Kompetens	Genomförda kompetensinsatser för förvaltning och trafikbolag per år	0	2	2	2	2
Dialog	Genomförda brukarråd med intresseorganisationer per år	1	2	2	2	2

Mer om målen och arbetet att uppnå dem återfinns i *bilaga 2 – plan för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning*.

6.2.4 Geografisk tillgänglighet till kollektivtrafik

Geografisk tillgänglighet till kollektivtrafik kan mätas i hur stor del av invånarna som har ett visst maxavstånd till närmaste kollektivtrafikhållplats. För att uppnå ett jämlikt kollektivtrafiksystem så behöver den geografiska tillgängligheten till kollektivtrafiken öka. I tätorter och befolkningstäta stråk så finns det i regel redan en bra geografisk tillgänglighet. Det är på landsbygden och i glesbygden som den geografiska tillgängligheten är låg. Att öka den geografiska tillgängligheten till kollektivtrafik är som regel resurskrävande. Nyckeln för Västernorrlands utveckling är därför att hitta smarta trafikupplägg som kan samordna så stora delar av det totala resbehovet som möjligt.

Ambitionen under programperioden är att ta fram, testa och implementera ett nytt trafikupplägg som kallas närtrafik på landsbygden. Rätt utformat kan ett sådant upplägg öka den geografiska tillgängligheten till kollektivtrafik utan att öka kostnaderna.

6.3 Resursoptimering

Kollektivtrafik kan göras mer resurseffektiv utan att göra avkall på resenärsfokus genom att optimera linjenät, trafikering och fordonsval. Genom tillskapandet av en optimerad och attraktiv trafik så kan kollektivtrafiken även bära en större del av sina kostnader genom biljettintäkter.

6.3.1 Ett resurseffektivt kollektivtrafiksystem

Kollektivtrafiken måste diskuteras utifrån såväl ett trafikekonomiskt perspektiv som ett samhällsekonomiskt perspektiv. Dessa bägge perspektiv måste balanseras och utifrån det måste beslut tas om trafikutbud och kostnader. Idag är det ingen kollektivtrafik som fullt ut kan bära sina egna kostnader.

För att klara av att skapa en kollektivtrafik som bidrar till samhällets hållbara utveckling men som håller sig inom tillgängliga ekonomiska resurser så är det viktigt med en resursoptimerad trafiklösning. Din Tur ska kontinuerligt bedriva en översyn av trafikupplägget i syfte att optimera trafiken. Trafik med få påstigande per tur ska ses över och göras om till anropsstyrd närtrafik.

Val av fordon är också en viktig aspekt för resurseffektiviteten. Linjer och stråk med hög resandepotential bör trafikeras av tågfordon och/eller busstyper med stor passagerar-kapacitet. I närtrafik samt linjelagd trafik med ett lågt resande bör det trafikeras med taxifordon eller mindre bussfordon.

6.3.2 Kostnadstäckningsgrad

Ett sätt att minska samhällets kostnader för kollektivtrafiken är att öka biljettintäkterna. Detta görs bäst genom att ha ett bra trafikutbud och ett kundorienterat produktutbud så fler väljer att resa. Utifrån detta program så ska trafiken genomlysas och förbättras och under 2024 ska även en marknadsplan tas fram vilket kan lägga grunden för fler resenärer.

Kostnadstäckningsgraden i länets busstrafik (exklusive skolkortsintäkter) var 2023 16 % men ska enligt mål öka till 19 %. Det innebär i dagsläget ökade intäkter om cirka 20 miljoner kronor på årsbasis.

Ökade intäkter kan i förlängningen användas för att ytterligare förbättra trafiken. Forskning visar att generellt så ger utökade satsningar på trafik ännu större intäktsökningar från biljetter. Detta förutsatt att trafikering anpassas utifrån de behov och den potential som finns.

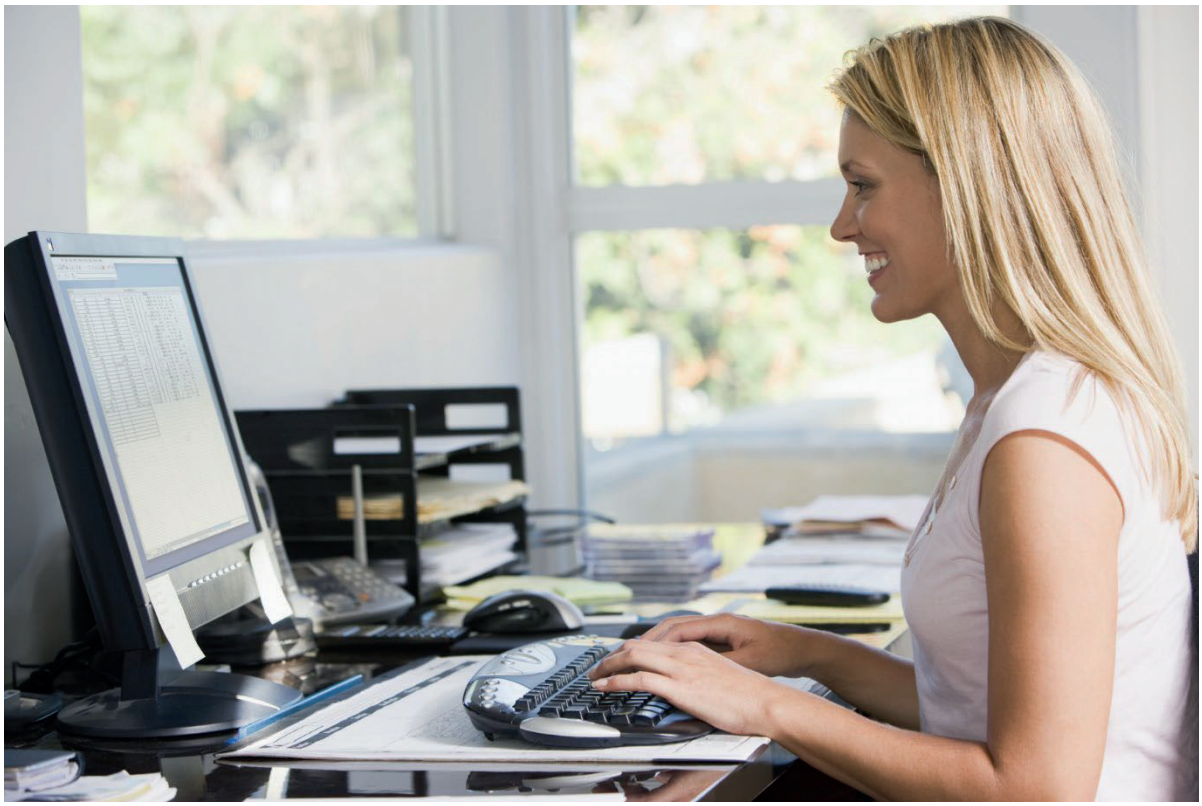

7. LAGAR OCH BESTÄMMELSER

En trafikhuvudman har många lagar och bestämmelser att förhålla sig till. Först och främst kollektivtrafiklagen, men det finns även en mängd andra lagar som påverkar så som lagen om färdtjänst, skollagen, lagen om offentlig upphandling samt lagen om miljökrav vid vissa upphandlingar av bilar och kollektivtrafiktjänster.

7.1 Regional kollektivtrafikmyndighet

Enligt kollektivtrafiklagen (2010:1065) ska det finnas en regional Kollektivtrafikmyndighet i varje län. Syftet med lagstiftningen är bland annat att öka samordningen mellan kollektivtrafiken och annan samhällsplanering men även att förenkla för kommersiella trafikföretag att komma in på marknaden och bedriva kollektivtrafik. I Västernorrland är det Din Tur som är regional kollektivtrafikmyndighet.

7.2 Allmän trafikplikt

I egenskap av regional kollektivtrafikmyndighet kan Din Tur besluta om allmän trafikplikt. All trafik som beslutas med allmän trafikplikt upphandlas av Din Tur under varumärket Din Tur eller av Norrtåg AB under varumärket Norrtåg.

Ett trafikpliktsbeslut säkerställer att den trafik som anses nödvändig kommer till stånd då övrig trafik inte bedöms finnas i önskvärd omfattning. Din Tur kan efter ett sådant beslut upphandla, avtala och driva trafiken i egen regi. I det fall det finns intresse från kommersiell aktör kan Din Tur avstå från att besluta om allmän trafikplikt.

Din Tur kan även överlåta behörighet för trafikpliktsbeslut och trafikupphandling till angränsande trafikhuvudmän för trafik som bedrivs över länsgränser. I Västernorrland finns sådana samarbeten med Gävleborg och Jämtland samt med Västerbotten genom Norrtåg.

7.3 Kommersiell trafik

Kollektivtrafiklagen innebär att trafikföretag har rätt att etablera kollektivtrafik på kommersiell grund. Det öppna marknadstillträdet ger kollektivtrafikföretag möjlighet att bedriva kommersiell trafik på villkoret att det görs en anmälan till den regionala kollektivtrafikmyndigheten.

I Västernorrland bedrivs kommersiell trafik med buss av Y-buss på sträckorna Umeå-Stockholm samt Sollefteå-Stockholm. SJ bedriver kommersiell tågtrafik på sträckan Stockholm-Sundsvall-Umeå.

Din Tur vill skapa goda förutsättningar för kommersiella aktörer att bedriva kollektivtrafik i samt till och från Västernorrland. Genom att använda branschgemensamma IT-system och erbjuda biljettsamverkan så stimulerar vi kommersiella aktörer att etablera sig i Västernorrland. Befintliga samarbeten ska vårdas och utvecklas och vi välkomnar även nya aktörer.

7.4 Färdtjänst

Sex av länets sju kommuner har överlåtit upphandling av färdtjänsttransporter till Din Tur. Tre av kommunerna har även överlåtit myndighetsutövningen för färdtjänst och riksfärdtjänst till Din Tur.

Inriktningen för framtiden är att samla så stor del som möjligt av medlemmarnas transportbehov för att kunna maximera samordning och effektiv planering. Därtill är målet att utveckla transportslaget genom ny teknik så som realtid, AI samt fler sätt att beställa transporter.

Färdtjänst ingår i Särskilda persontransporter, som det går att läsa mer om i avsnitt 5.1.5. Information om hantering av och taxor för färdtjänst finns i *bilaga 5 – färdtjänst och riksfärdtjänst*.

7.5 Taxi

Den regionala kollektivtrafikmyndigheten, Din Tur, ska verka för en tillfredsställande taxiförsörjning i länet. Din Tur ska arbeta för att se taxi som en inkluderande del av kollektivtrafiknätet. Taxi kan erbjuda resmöjligheter till platser som linjelagd kollektivtrafik inte når och på tider där linjetrafiken inte trafikerar. I ett framtida trafikupplägg förväntas andelen mindre fordon öka i kollektivtrafiken.

8. RAMFÖRUTSÄTTNINGAR OCH GENOMFÖRANDEPLAN

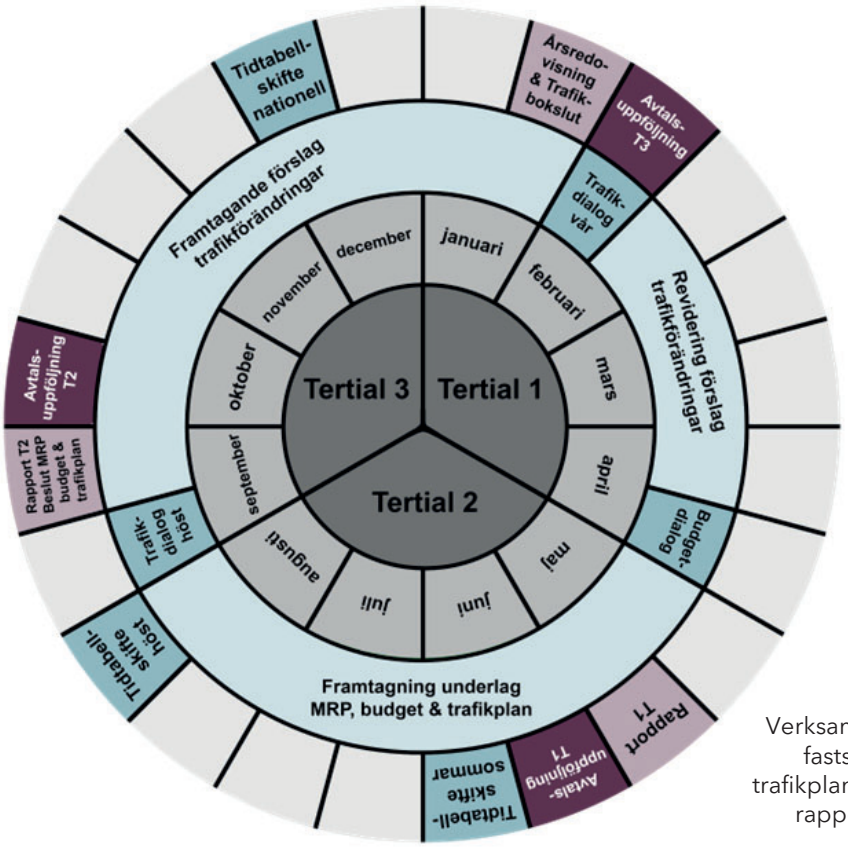

Verksamheten bedrivs utifrån ett fastställt årshjul som omfattar trafikplanering, budgetering samt rapportering och uppföljning.

8.1 Organisation i förändring

Under 2021–2023 har en process pågått för att ta fram en ny förbundsordning för Din Tur. Syftet med denna process är att skapa ett sammanhållet och tydligt ansvar för all regional kollektivtrafik såväl politiskt som operativt genom att ta fram en dokumenterad samverkansmodell, en transparent modell för dimensionering och prioritering av trafiken, implementera en ny modell för kostnadsfördelning samt att införa en ny modell för finansiering av skolresandet i den allmänna kollektivtrafiken. Ett uttalat långsiktigt mål är att göra en skatteväxling av kollektivtrafik. Den nya förbundsordningen är tänkt som ett steg i den processen för att skapa ett sammanhållet regionalt upplägg som fortsatt kan gälla även efter en eventuell skatteväxling.

8.2 Vikten av samverkan

Samverkan mellan länets aktörer är den absolut viktigaste förutsättningen för att uppnå målen i trafikförsörjningsprogrammet. Ingen aktör har ensam rådighet över de åtgärder som krävs för att nå målen i trafikförsörjningsprogrammet och vissa mål förutsätter att flera aktörer samarbetar med varandra. Exempel på områden som är extra viktiga att samverka kring är utveckling av tjänsteutbud, utveckling av infrastruktur samt förbättring av tillgänglighets-nivån.

Samverkan inom länet ska i första hand ske med medlemmar, trafikbolag, myndigheter, näringslivsorganisationer samt funktionsrättsorganisationer.

Då kollektivtrafiken är ett nationellt och internationellt sammanhållet system så är samverkan med aktörer utanför länet också viktig. Samverkan ska i dessa fall främst ske med

kringliggande trafikhuvudmän, Norrtåg, aktörer inom transporter och mobilitet samt bransch- och intresseorganisationer.

Din Tur avser utveckla samverkan genom att identifiera vilka forum som är viktiga för det fortsatta arbetet och ta ett ökat ansvar för dialogen i dessa forum.

8.3 Struktur för genomförande

8.3.1 Årshjul

Din Tur ska i samverkan med sina medlemmar och övriga berörda parter planera, genomföra och följa upp sin verksamhet med utgångspunkt i ett årshjul som finns illustrerat under punkt 8 i detta dokument. Årshjulet ska bidra till en tydlighet och ett mer strukturerat arbete.

8.3.2 MRP, budget och trafikplan

Trafikförsörjningsprogrammets mål kommer att brytas ned i treåriga handlingsplaner som precis som tidigare benämns mål- och resursplan (MRP) tillsammans med budget och trafikplan. De flesta processer som rör kollektivtrafik sträcker sig över flera år och behöver därför fångas upp i MRP. som sedan bryts ned i årlig budget och trafikplan. Trafikplanen redogör för vilken trafik som finns i nuläget, vilka förändringar i trafik som avses genomföras kommande år samt en utvecklingsplan på tre-fem år. Mer om detta i *bilaga 3 - trafikplan*.

Upplägget utgår i den årliga hösttrafikdialog som genomförs med medlemmarna i september år 0. Till dessa dialoger ska förslag på trafikutveckling och behov av infrastrukturutveckling lyftas från medlemmen, Din Tur och trafikbolag. Utifrån höstdialogerna arbetar Din Tur fram förslag till trafikplan och budget som redovisas på vårens trafikdialog i början av år 1. Därefter slutjusteras förslagen och presenteras på budgetdialogen senare samma vår. Efter budgetdialogerna tar Din Tur fram slutliga underlag som beslutas i Din Turs direktion senast 30 september. Trafikplan, MRP och budget börjar då gälla 1 januari år 2.

När Trafikplan, MRP och budget beslutats så tar Din Tur fram årlig verksamhetsplan som ytterligare specificerar vilka insatser som planeras det kommande året. Denna ska vara färdigställd i november året innan den ska gälla.

Införande av trafikförändringar tar i regel 15–27 månader. Det är därför viktigt att ha en lång planeringshorisont för önskade förändringar i kollektivtrafiksystemet. Mindre trafikjusteringar kommer dock även i framtiden att kunna tas upp löpande under året för hantering och implementering.

Processer som innefattar infrastrukturinvesteringar kan ta ännu längre tid. I *bilaga 1 – hållplatshandbok* finns beskrivet hur dessa processer ska läggas upp. En viktig sak att åstadkomma är att trafik- och infrastrukturprocess samplaneras och drivs parallellt.

8.3.3 Upphandlingar

Trafikavtalen sätter ramarna för de förändringar som är möjliga att göra inom en avtalsperiod. Avtalen för allmän kollektivtrafik med buss, tåg och särskilda persontransporter skiljer sig åt, framför allt i avtalslängd. Där är därför av yttersta vikt att planerings- och utvecklingsåtgärder anpassas så de kan ligga till grund för kommande trafikupphandlingar.
Nedan visas en översiktsbild över hur upphandlingar och avtal under programperioden planeras.

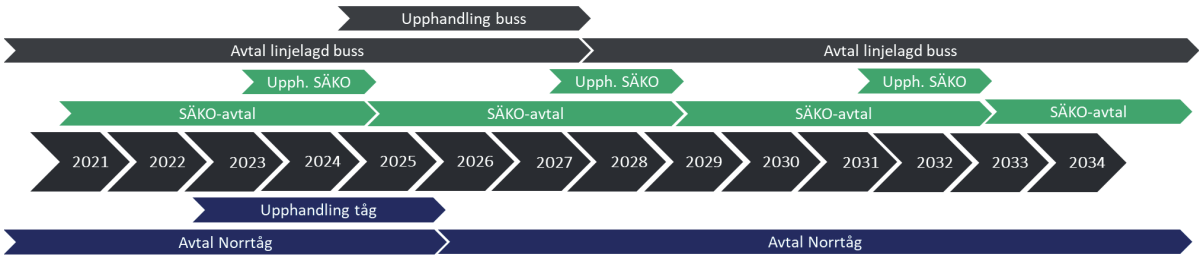

8.4 Analys

En viktig del i det fortsatta utvecklingsarbetet och möjligheten till måluppfyllelse är att öka Din Turs analysförmåga. För att klara detta så krävs huvudsakligen tre saker:

- Utökad tillgång till data så som resestatistik, intäktsstatistik, trafikrapporter
- Resurser i form av kompetens och tid att sammanställa och analysera tillgängliga data
- Prioritering av analysarbete i verksamhetsplaneringen

8.5 Beredskap

Vi lever i en värld som genomgår stora förändringar. Klimatet förändras allt snabbare, krig och andra oroligheter skapar flyktingströmmar och bidrar till oförutsedda kostnader. Världen har även i närtid genomgått en stor global pandemi som fått stora konsekvenser för människors vardag och för verksamheter som exempelvis kollektivtrafiken.

Din Tur behöver öka sin beredskap för att bättre kunna hantera allt från mindre incidenter till globala katastrofer. Under 2024 medverkar Din Tur i en process som leder fram till en beredskaps- och krishanteringsplan. Steg 2 blir att anpassa organisationen så den kan verka i linje med den framtagna planen.

8.6 Ekonomi

Diskussion kring kollektivtrafikens ekonomi blir ofta kortsiktig och fokuserad på faktiska kostnader och intäkter. I framtiden så behöver detta perspektiv breddas med det långsiktiga samhällsekonomiska perspektivet och den påverkan kollektivtrafiken kan ha i det.

Detta program anger utveckling och ökad ambition inom en rad områden. Ett genomförande av samtliga insatser kan därför komma att innebära att den totala kostnadsramen för kollektivtrafiken ökar. En del av detta kan hanteras med de intäktsökningar som ett ökat resande kan bidra med, men troligen så kommer kommunalförbundets medlemmar att behöva göra ytterligare satsningar med egna medel vilket kan betyda att prioriteringar gentemot andra verksamheter krävs. Det är därför av yttersta vikt att medlemmarna är överens om ambitionen i programmet och så långt som möjligt verkar för att uppnå denna genom att tillskapa de resurser som krävs.

Just nu har kollektivtrafiken upplevt en period där kostnaderna ökat kraftigt på kort tid på grund av utvecklingen i världen. Anpassningar av resurser och prioriteringar kan därför behöva göras utifrån rådande ekonomiska förutsättningar. Det är då viktigt att även analys och måluppföljning hanteras och anpassas utifrån förändrade omständigheter.

8.6.1 Ekonomisk planering

Som beskrivits under punkt 8.3.1 och 8.3.2 så ska treårig ekonomisk plan samt årsbudget tas fram i dialog med medlemmar och fastställas årligen av Din Turs direktion senast 30 september. Detta är den ram som verksamheten ska förhålla sig till.

De senaste åren så har dock snabba större samhällsförändringar medfört att budget behövt justeras under pågående år. Sådana händelser kommer troligen att uppstå även i framtiden. Det är därför viktigt att kommunalförbundet och dess medlemmar fastställer tydliga rutiner för sådan avvikelsehantering. Framtagning av sådana rutiner åligger Din Tur.

8.6.2 Ny kostnadsfördelningsmodell

I nya förbundsordningen anges följande:

- En ny kostnadsfördelningsmodell där regional kollektivtrafik med tillhörande förvaltnings- och IT-kostnader budgeteras centralt och kostnaderna fördelas ut på alla medlemmar enligt fördelningsnyckel. Den ekonomiska ramen för denna gemensamma verksamhet beslutas av Din Turs direktion utifrån genomförda dialoger.
- Möjligheten för enskilda medlemmar att köpa till trafik utöver det gemensamt finansierade trafikupplägget. Dessa tillköp finansieras då av den medlem som gör tillköpet.
- Trafik som enskild medlem har huvudansvar för så som färdtjänst, sjukresor och skolskjutsar samt tillhörande förvaltnings- och IT-kostnader finansieras av den medlem som bär ansvaret.

8.6.3 Kostnader & Intäkter

Trafikkostnaderna står för drygt 90 % av kostnaderna, varav allmän kollektivtrafik för 76 % och särskilda persontransporter för 15 %. Förvaltning och kundtjänst står för knappt 8 %.

Intäkterna fördelas mellan biljettintäkter 12 %, medlemsfinansiering 84 %, statsbidrag 4 %.

Trafikkostnader har ökat kraftigt, främst på grund av ökade drivmedels- och energipriser.

Sammantaget så har kollektivtrafiken ekonomiska utmaningar med ökande kostnader i ett läge där resandet fortsatt är lägre än innan pandemin. Det är av största vikt att arbeta både med kostnader och intäkter för att klara av att skapa den kollektivtrafik som detta program anger.

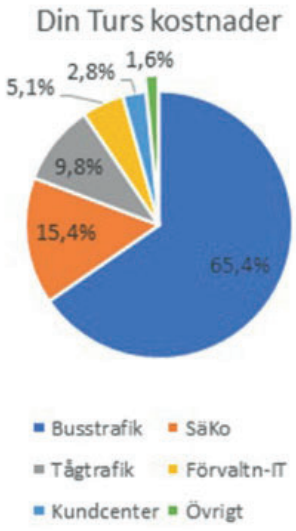

8.6.4 Kollektivtrafikens samhällsnytta

Kollektivtrafiken har ett tydligt bidrag till samhället och genererar stora nyttor som inte syns i en vanlig beräkning över kollektivtrafikens kostnader och intäkter. Satsningar på kollektivtrafik minskar klimatutsläppen, vidgar människors arbetsmarknad, ökar sysselsättning, ger förbättrad folkhälsa, ökar trafiksäkerheten samt skapar ett mer jämlikt samhälle. Flera av dessa bidrag värderas högt idag, men kommer troligen värderas ännu högre i framtiden. Det är därför av stor vikt att dessa perspektiv vägs in när politiken sätter ramar och ambition för kollektivtrafikens utveckling.

År 2019 gjordes en socioekonomisk analys av Västernorrlands kollektivtrafik.
(*Samhällseffekter av ökat resande i kollektivtrafiken i Västernorrland* - Trivector 2019)
I den framgår att kollektivtrafiken bidrar med mervärden till samhället på miljardnivå varje år.

8.7 Uppföljning av Trafikförsörjningsprogrammet

8.7.1 Rapportering

Uppföljning av befintligt program ska ske löpande på tertialbasis. Vid uppföljning ska ekonomiskt utfall, utvecklingen för respektive indikator samt analys av måluppfyllelse redovisas. På årsbasis sammanställs rapporteringen i en årsredovisning.

Ett trafikbokslut tas fram efter varje avslutat trafikår. I detta ligger fokus på trafikområdenas utveckling. Ambitionen är att vidareutveckla trafikbokslutet med mer data som möjliggör ytterligare analys.

8.7.2 Revidering av styrdokument

Trafikförsörjningsprogrammet i sin helhet ska enligt kollektivtrafiklagen uppdateras vid behov. En översyn brukar genomföras under varje politisk mandatperiod vilket i praktiken innebär vart fjärde år. Förändrad politisk inriktning, större förändringar i samhället eller tydliga avvikelser i befintligt program kan vara anledningar till att göra revideringar av programmet.

Kopplat till detta program har ett antal strategiska bilagor tagits fram. Revidering av dessa är tänkt att ske enligt nedan.

Bilaga 1 – Hållplatshandbok	Revideras årligen
Bilaga 2 – Plan för ökad tillgänglighet	Revideras vid behov
Bilaga 3 – Trafikplan	Revideras årligen
Bilaga 4 – Fordonsstrategi	Revideras vid behov
Bilaga 5 – Färdtjänst och riksfärdtjänst	Revideras vid behov
Bilaga 6 – Indikatorer	Revideras samtidigt som programdokument
Bilaga 7 – Processbeskrivning	Revideras samtidigt som programdokument
Bilaga 8 – Begreppsförklaring	Revideras samtidigt som programdokument

9. SAMMANSTÄLLNING AV INSATSER/MÅL

Nedan en sammanställning av hur föreslagna insatser bidrar till måluppfyllelse.

Målområde/ledord/inriktningsmål:	Resenär			Region			Samhälle		
Insatsområden:	Enkelt	Tryggt	Attraktivt	Konkurrenskraftigt	Sammanhållet	Utvecklande	Ekologiskt	Socialt	Ekonomiskt
Enklare och mer enhetligt produktutbud	x		x		x				x
Biljettsamverkan med andra aktörer	x		x	x	x	x			
Förbättrad resenärsinformation		x						x	
Bättre bemötande		x						x	
Trygga, säkra och tillgängliga hållplatser		x	x		x			x	
Nytt trafikupplägg utifrån principer	x		x	x	x	x	x	x	x
Utveckling av närtrafikupplägg på landsbygden			x	x	x		x	x	x
Snabbare busstrafik			x	x		x			x
Bättre bytespunkter	x	x			x			x	
Bättre koppling mellan trafikslag	x	x	x		x		x	x	
Samordning av fler transporter skola/färdtjänst/allmänt					x		x		x
Verka för fortsatta satsninar på järnväg			x	x		x	x		
Förbättrad framkomlighet för busstrafiken			x	x			x		x
Verka för ett system med kombinerad mobilitet	x		x	x	x				
Utökad samverkan med näringslivet			x			x			
Emissionsfri busstrafik				x			x	x	
Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	x	x			x			x	
Behovsanpassning av fordon							x		x
Införande av årshjul för planering och uppföljning						x	x		x
Förbättrad beredskap för incident och kris		x				x			x

10. BILAGOR

Bilaga 1 – Hållplatshandbok
Bilaga 2 – Plan för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
Bilaga 3 – Trafikplan
Bilaga 4 – Fordonsstrategi
Bilaga 5 – Färdtjänst och Riksfärdtjänst
Bilaga 6 – Indikatorer
Bilaga 7 – Processbeskrivning
Bilaga 8 - Begreppsförklaringar

DIN TUR

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland
2023-2030

Bilaga 1

Hållplatshandbok

Ej slutjusterat arbetsmaterial

Innehållsförteckning

1. Bakgrund 3
2. Hållplatsstandard 3
2.1 Klassificeringsmodell 3
2.2 Nuläge 4
2.3 Hållplatser i länet 4
2.4 Hållplatsutformning 5
2.4.1 Hållplatstyp 5
2.4.2 Fysisk utformning 6
2.4.3 Hållplatsutrustning 7
2.4.4 Hållplatsinformation 7
2.5 Avstigning- och påstigningsläge 9
3. Samverkan 10
3.1 Parter 10
3.2 Ansvarsfördelning 10
3.3 Processer 11
3.4 Regional prioritering 12
4. Genomförande 13
5. Begreppsförklaring 13
Bilaga 1.1 – hållplatstyper 14
Bilaga 1.2-Hållplatsskisser och bilder 17
Bilaga 1.3 – processbeskrivningar 19
Bilaga 1.4 – Årshjul för hållplatsarbete 21

1. Bakgrund

Hållplatser och bytespunkter är viktiga delar i kollektivtrafiksystemet. Hållplatser ska göra det möjligt för resenärer att vänta på kollektivtrafiken på ett tryggt sätt. De ska utformas så att på- och avstigning kan ske på ett lättsamt sätt även för personer med funktionsnedsättning. Som resenär ska du kunna förvänta dig hur en hållplats är utformad och att utformningen är densamma oavsett var i länet du befinner dig. I nuläget skiljer sig nivån på länets hållplatser mycket mellan olika kommuner och trafikområden.

Västernorrland har inte haft ett strukturerat arbete med att utveckla länets hållplatser. Detta har medfört att utformningen skiljer sig åt och att tillgänglighetsnivån generellt är lägre än i andra län.

Syftet med Hållplatshandboken som är en bilaga till Trafikförsörjningsprogrammet är att skapa förutsättningar för ett strategiskt utvecklingsarbete med att höja och harmonisera nivån på länets hållplatser och bytespunkter. Utformning, utrustning, ansvar och processer definieras.

2. Hållplatsstandard

2.1 Klassificeringsmodell

Den hållplatsklassificering som ligger till grund i Västernorrland är en uppdelning på antalet påstigande per dygn på hållplatsen och utgår från fem hållplatsklasser. Med resande per dygn har den enklare varianten av beräkning valts, dvs. att det årliga resandet delas med 250 för att ge ett bra snitt för antalet resor per vardagsdygn. I dagsläget tillåter inte systemet att särredovisa avstigningsläge och påstigningsläge därav bygger det totala resandet på påstigande i båda riktningarna. Mer om detta under rubrik 3.5.

Det är viktigt att ha med sig att klassificeringsmodellen är tänkt att skapa en riktlinje för i vilken klass en hållplats ska placeras. Ligger en hållplats precis på gränsen mellan två hållplatsklasser kan hållplatsen flyttas upp eller ner om det finns ett intresse för detta. Generellt kan alltid en högre nivå väljas om den ansvarige anser det vara relevant, exempelvis om den långsiktiga planeringen medför att många barn kommer resa från en viss hållplats är det ett skäl till höjd standard. I val om väderskydd bör det alltid väljas, om det anses vara relevant, då faktorer som att stå skyddad från väder och vind är en drivande faktor för kollektivtrafikresandet.

Hållplatsklassificering:

Klass:	Påstigande per dygn:
Hållplatsklass A	> 100
Hållplatsklass B	21 - 100
Hållplatsklass C	6 - 20
Hållplatsklass D	1 - 5
Hållplatsklass E	< 1

Tabell 1. Hållplatsklassificering.

I länet finns ett antal större resecentrum som har väldigt många resande och som utöver olika trafikslag och anslutningar även omfattar lokaler. Dessa resecenter hanteras separat då de omfattas av fler lagar och krav.

2.2 Nuläge

För att kunna ta reda på vilken standard som länets befintliga hållplatser har i nuläget så krävs det att en fullständig inventering genomförs.

Inventeringen av samtliga hållplatslägen ska ske utifrån den standardmatris som tagits fram för hållplatshandboken och redovisas under rubrik 3.4.2 i tabellerna 3–5. I samband med inventering bör alla hållplatser mätas in digitalt samt fotodokumenteras. Som trafikhuvudman ansvarar Din Tur för inventeringen.

All hållplatsdata hanteras i en gemensam databas som Din Tur ansvarar för. Alla parter i länet ska ha tillgång till databasen och har även ett ansvar att leverera in data till den när om- eller nybyggnation sker.

2.3 Hållplatser i länet

Det finns drygt 1 900 namngivna hållplatser i Västernorrland. Väldigt många av dessa har få påstigande. Endast 3,8 % av hållplatserna finns i den högsta klassen (A).

På många ställen utmed landsbygdslinjer saknas hållplatser som är utmärkta med stolpe och topptavla. Här praktiseras i stället så kallade vinkhållplatser. Det innebär att bussen stannar där resenären står.

I diagrammet nedan återfinns fördelningen av länets hållplatser i föreslagna hållplatsklasser.

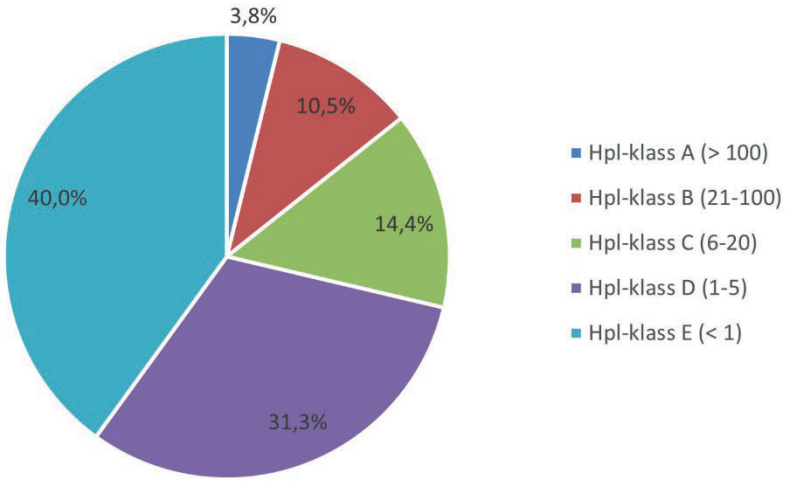

Bild 2. Fördelning av länets hållplatsklasser.

Antal hållplatser och fördelning mellan hållplatsklasser skiljer sig åt mellan kommunerna. En stor andel av de två största hållplatsklasserna (A och B) återfinns i Sundsvall. Västernorrland har snitt 7,8 hållplatser per 1 000 invånare. Flest hållplatser återfinns i Ånge med 19,9 hållplatser per 1 000 invånare. Minst antal hållplatser per 1 000 invånare har Timrå med 6 stycken.

	Härnösand	Kramfors	Sollefteå	Sundsvall	Timrå	Ånge	Örnsköldsvik	Län totalt:
Hpl-klass A (> 100)	3	2	2	53	5	0	8	73
Hpl-klass B (21-100)	32	5	7	91	16	6	44	201
Hpl-klass C (6-20)	53	25	29	53	16	9	94	279
Hpl-klass D (1-5)	87	68	62	175	30	50	118	590
Hpl-klass E (< 1)	59	86	68	287	40	119	105	764
Totalt	234	186	168	659	107	184	369	1907

Tabell 2. Fördelning av hållplatsklasser per kommun.

2.4 Hållplatsutformning

Syftet med Hållplatshandboken är att skapa förutsättningar för ett strategiskt utvecklingsarbete med att höja och harmonisera nivån på länets hållplatser. Utformningen kan med fördel utgå från denna hållplatshandbok. Kraven som ställs på hållplatserna utgår från VGU, (*Vägar och gators utformning),* för att underlätta harmoniseringen även på statliga vägar.

Utöver vem som är väghållare behöver även hänsyn tas till t.ex.:

- Trafikförutsättningar, ex. vägens utformning, hastighet, trafikflöde, siktförhållanden, andra trafikslag etc.
- Specifika resenärsgrupper, ex. barn och äldre
- Möjligheten till anslutningar
- Utvecklingspotential för resande
- Utrymme/marktillgång inom vägområde för anläggande av hållplats
- Utformning som inte försvårar framtida drift och underhåll (t.ex. snöröjning av plattform).

Länets hållplatsstandard är uppdelad i tre delar; utformning, utrustning och information. Vid om- eller nybyggnation av hållplats ska alla tre delarna användas.

2.4.1 Hållplatstyp

Val av hållplatstyp bestäms huvudsakligen av vägens förutsättningar, marktillgång/vägområdets storlek samt ambitionen för kollektivtrafikens framkomlighet och resenärernas säkerhet. I länet förekommer många olika hållplatstyper. I nedanstående lista visas exempel på hållplatstyper:

Enligt VGU rekommenderas följande hållplatstyper i tätort:

- Dubbel stopphållplats (timglashållplats)
- Enkel stopphållplats
- Klackhållplats
- Glugghållplats
- Körbanehållplats
- Fickhållplats
- Avskild hållplats

VGU rekommenderar följande hållplatstyper på landsbygd:

- Körbanehållplats
- Vägrenshållplats
- Fickhållplats
- Avskild hållplats

Samtliga hållplatstyper för tätort och landsbygd finns beskrivna i *bilaga 1.1 – hållplatstyper.*

2.4.2 Fysisk utformning

I denna del ingår all utformning i marknivå. Den omfattar bland annat yta för resenär, plattformshöjd, taktila stråk och cykelparkeringar. Den fysiska utformningen sätter grundförutsättningarna för att enkelt kliva ombord på bussen. Dessutom tar den fysiska utformningen hänsyn till topografi, anslutningar och säkerhet.

Ytterligare säkerhetskrav som exempelvis övergångställe i anslutning till hållplatser ställs på hållplatser beroende på om de är placerade i tätort eller på landsbygd. Exempelvis ställs krav på hållplatser i tätort att vid övergångsställe ska hållplatsen vara placerad, sett i aktuell körriktning:

- minst 15,0 m före övergångsställe
- minst 5,0 m efter övergångsställe

Detta gäller inte om övergångsstället är en integrerad del i själva hållplatsen.

För landsbygd ställs ytterligare krav som:

- För samhällen på landsbygd där vägmiljön är anpassad till VR <60 km/h gäller krav för hållplatser i tätort
- På motorväg och mötesfri motortrafikled ska hållplats vara utförd som avskild hållplats
- På motorväg och mötesfri motortrafikled ska planskildhet för gående och cyklande till och från hållplats vara anlagd
- På mötesfri landsväg ska hållplats vara utförd som fickhållplats eller avskild hållplats

Utöver den fysiska utformningen på och omkring hållplatsen bör strategiska avvägningar göras vid större bytespunkter, dvs. hållplatser som utgör en knytpunkt för kollektivtrafiken, om pendlarparkeringar ska finnas. Mindre cykelparkeringar i form av cykelställ är att föredra på hållplatsklass A och B, men även här bör avvägningar göras utifrån fysiska förutsättningar och knytpunkter. Skyddsräcken ska övervägas på hållplatser vid skolor där utrymme finns.

I matrisen nedan anges vilken fysisk utformning som respektive hållplatsklass bör ha.

Hållplatsklass	**A**	**B**	**C**	**D**	**E**
Fysisk utformning					
Plattform med full längd och jämn belagd yta[1]	X	X	X	(X)[2]	(X)
Hårdgjord resenärsyta 3,5 m bred	X				
Hårdgjord resenärsyta 2,25 m bred		X	(X)		
Hårdgjord resenärsyta 1,5 m bred			X	(X)	
Hårdgjord resenärsyta ospecificerad				X	(X)
Plattform med 17 cm höjd	X	X	X		
Taktilt och visuellt stråk på plattform	X	X	(X)		
Kontrasterande kantremsa	X	X	(X)		
Utrymme för rullstol, max 5% lutning	X	X	(X)		

[1] Med full längd menas att plattformens längd ska vara anpassad till den fordonstyp som avser att trafikera hållplatsen. I stadstrafik innebär det att vissa hållplatser kan behöva dimensioneras för ledbussar och på landsbygden för boggie-bussar.
[2] (X)=valbart alternativ för hållplatsklassen.

Cykelparkering	(X)	(X)	(X)		
Anslutande GC-väg	X	X	(X)		
Allmän belysning[3]	X	X	(X)	(X)	(X)
Solcellsbelysning[4]				(X)	(X)

Tabell 3. Matris för fysisk utformning per hållplatsklass.

I bilaga *1.2 hållplatsskisser,* redovisas bilder och skisser på olika typer av hållplatser.

2.4.3 Hållplatsutrustning

I denna del hanteras den utrustning som bör finnas på en hållplats så som belysning och väderskydd. Utrustningen ska göra det tryggt och bekvämt för resenären att vänta på och kliva på samt av fordonen.

I matrisen nedan anges vilken utrustningsnivå som respektive hållplatsklass bör ha:

Hållplatsklass	**A**	**B**	**C**	**D**	**E**
Utrustning					
Stolpe med topptavla			X	X	X
Belysning i väderskydd	X	X	(X)		
Väderskydd med bänk	X	X	(X)		
Papperskorg	X	X	(X)		

Tabell 4. Matris för hållplatsutrustning per hållplatsklass.

2.4.4 Hållplatsinformation

Information vid en hållplats är viktigt för att våra resenärer ska känna sig trygga och lita på att de kommer fram i tid. Ett led i att förbättra vår kommunikation och information till våra kunder har en informationstavla tagits fram, se bild 4. Varje hållplats ska utrustas med en hållplatsskylt med hållplatsen namn på. Utöver ska det finnas realtidsinformation eller en informationstavla som hjälper resenären att hitta den information den behöver. I utbudsmatrisen för respektive hållplatsklass anges informationsnivån på hållplatsen. Nedan följer även en beskrivning på vad respektive information ska innehålla:

Hållplatsklass	**A**	**B**	**C**	**D**	**E**
Information					
HPL-namn	X	X	X	X	X
HPL-läge	X	X	X		
Informationstavla	X	X	X	X	X
Digital informationstavla	X	(X)			
Taktil information & pratorer	X				

Tabell 5. Matris för hållplatsinformation per hållplatsklass.

[3] Allmän belysning på hållplatserna syftar till gatu- eller vägbelysning intill hållplatsen.
[4] Solcellsbelysning syftar till belysning i exempelvis hållplatskur eller på hållplatsstolpe.

2.4.4.1 Hållplatsskylt (Hållplatsklass A-E)

Ska finnas på alla hållplatser. På hållplatser med väderskydd kan tavlan ersättas med hållplatssymbol på väderskyddet.
Topptavlan ska innehålla hållplatssymbol (E22) enligt vägmärkesförordningen (2007:90) samt Din Tur logotyp. Hållplatsnamn behöver inte stå på topptavlan om det finns en informationstavla enligt nedan. Dock måste hållplatsläget anges på topptavlan. Förklaring av hållplatsläge, se 3.5.

Topptavlan ska vara av aluminium, ha måtten 330x400 mm och vara CE-märkta och följa Transportstyrelsens regler. Exempelbild nedan:

Bild 3. Hållplatsskylt/topptavla

2.4.4.2 Informationstavla (Hållplatsklass A-E)

Hållplatser utan väderskydd ska ha en informationstavla uppsatt på hållplatsstolpen. Tavlan ska visa grundläggande statisk information om kollektivtrafiken. Tavlan ska ha A3 eller A4 format beroende på hållplatsklass samt om det finns väderskydd. Tavlan ska ha ett tryck där det framgår hållplatsnamn samt hur ytterligare information om kollektivtrafiken kan erhållas. Informationstavlor i väderskydd ska ha en text och symbol för rökning förbjuden enligt lag. Exempelbild nedan:

Bild 4. Informationstavla

2.4.4.3 Digital informationstavla (Hållplatsklass A-B)

På hållplatser i klass A samt utvalda hållplatser i klass B ska det finnas en digital informationstavla för tidtabellsinformation i realtid. Skyltarna ska även kunna visa störningsinformation samt annan relevant information om kollektivtrafiken. Skyltarna placeras i väderskyddet så informationen syns för en resenär som står/sitter i väderskyddet.

Informationen som skickas till skyltarna styrs av Din Tur genom vårt realtids- och trafikledningssystem.

2.4.4.4 Punktskrift (Hållplatsklass A)

På alla hållplatser med fler än 100 påstigande ska det finnas taktil information. Denna information ska vara stansad på plasttavla och sitta placerad på hållplatsstolpe eller i slutet av taktilstråk i/vid väderskydd.

Informationen ska ange hållplatsens namn samt hur trafikinformation kan inhämtas. Exempelbild nedan:

Bild 5. Tavla med punktskrift

2.5 Avstigning- och påstigningsläge

En hållplats består ofta av ett till flera hållplatslägen. Vanligt förekommande är två hållplatslägen i vardera riktningen. Större bytespunkter som resecentrum har vanligtvis flera hållplatslägen. Vanligt förekommande är att det finns ett påstigningsläge samt ett avstigningsläge för en hållplats. Den fysiska utformningen ska i stor utsträckning utformas lika oavsett av- eller påstigningsläge, dvs ficka och plattform behövs oavsett. Däremot kan utrustningsnivån variera beroende på vilken av hållplatslägena det är. Om det finns ett tydligt hållplatsläge för påstigande kan detta utrustas mer än avstigningsläget. Tex. behövs inte väderskydd eller sittbänk om ett läge i största utsträckning kommer att användas för avstigning. I kommande bussupphandling avser Din Tur att göra kravställning på sensorer i fordonen som möjliggör att separera avstigande- och påstigandestatistik för att arbetet med att identifiera avstigande- och påstigandelägen ska fortgå.

3. Samverkan

Kunden möter kollektivtrafiken som en produkt och bör känna igen sig med Din Tur som varumärket utåt för kollektivtrafiken, därför är det av vikt att varje part i länet jobbar mot gemensamma riktlinjer. Ett starkt varumärke skapar en trygghet hos kunden och gör att kollektivtrafiken upplevs som mer attraktiv.

Att utveckla kollektivtrafikens infrastruktur är ett långsiktigt arbete som innebär stora investeringskostnader. Det är därför av yttersta vikt att alla berörda parter samverkar och har långsiktiga mål för utvecklingen. Din Tur, som kollektivtrafikmyndighet är den part som tar på sig ansvaret att driva kollektivtrafiken framåt och koordinerar övriga parter.

Under denna punkt beskriver vi de parter som behöver vara delaktiga i arbetet, hur ansvaret fördelas mellan parterna, hur samverkansprocesserna ska gå till samt hur regional prioritering bör ske.

3.1 Parter

Din Tur – ansvarar för trafikering och information på hållplatser. Din Tur har även ett ansvar för att koordinera och styra de processer som drivs i syfte att utveckla och underhålla hållplatser.

Region Västernorrland – är en av åtta medlemmar i Din Tur som beställer och finansierar trafik. Region Västernorrland har även ett regionalt utvecklingsansvar som bland annat innefattar att ta fram regional utvecklingsstrategi och regional infrastrukturplan. Den regionala infrastrukturplanen sätter ramar för investeringar i kollektivtrafikanläggningar som exempelvis busshållplatser.

Länets sju kommuner - är alla medlemmar i Din Tur som beställer och finansierar trafik. Kommunerna har ansvar för ett omfattande kommunalt gatunät på vilket de bygger och underhåller busshållplatser samt anslutningar till dessa. Kommunerna är även ansvariga för utrustningen på hållplatser längs statliga vägar enligt ansvarsmatris under punkt 4.2.

Trafikverket - ansvarar för transportsystemets långsiktiga planering vad avser vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart. Trafikverket är även ansvarig för byggande, drift och underhåll av statliga vägar och järnvägar samt äger och underhåller alla spårområden och plattformar längs järnvägarna. Trafikverket ansvarar för den fysiska utformningen av hållplatser längs statlig väg. Trafikverket har i infrastrukturplanerna förutom finansiering för hållplatser längs statlig väg även medfinansiering till kommunala kollektivtrafikanläggningar.

Trafikföretag - utför kollektivtrafiken i länet med buss, taxi eller tåg via trafikavtal med Din Tur. Trafikföretagen är direkt berörda av förändringar som görs i kollektivtrafikens infrastruktur och bör vara med i dialogen från start vid planering av om- och nybyggnationer.

Markägare/samfällighet - kan komma in som en part om infrastruktur behöver byggas på mark som inte tillhör kommunen eller staten.

3.2 Ansvarsfördelning

Att finansiera, anlägga och underhålla hållplatserna i Västernorrland är ett ansvar för väghållaren, dvs kommunerna eller Trafikverket. Som kollektivtrafikhuvudman har Din Tur ansvaret för kollektivtrafiksystemet och därmed vilka hållplatser som trafikeras av vilka linjer. Din Tur har även ansvaret för hållplatsinventering och att ha ett uppdaterat nuläge över länets hållplatser. För det statliga vägnätet ska hållplatsinventeringen mynna ut i en regional prioriteringslista över de investeringar av infrastrukturella åtgärder som behöver förbättras och

prioriteras i dialog med Region Västernorrland och Trafikverket. Inventeringen ska också hjälpa kommunerna med en prioritering av investeringar i hållplatsåtgärder.

Det konkreta ansvaret för bytespunkter och hållplatser beror på vem som är väghållare. I matrisen nedan anges vilken part som ansvarar för respektive del.

Hållplatsdel	Ansvarsomfattning	Ansvar statligt vägnät	Ansvar kommunalt vägnät
Körytor, markytor	Anläggning, drift & underhåll	Trafikverket	Kommunen
Allmän belysning	Anläggning, drift & underhåll,	Trafikverket	Kommunen
Pendlarparkering	Anläggning, drift & underhåll	Trafikverket/kommunen	Kommunen
Hållplatsbelysning	Anläggning, drift & underhåll,	Kommunen	Kommunen
Väderskydd m. utrustning	Anläggning, drift & underhåll	Kommunen	Kommunen
Hållplatsskylt m stolpe	Anläggning, drift & underhåll	Din Tur	Din Tur
Information analog/digital	Anläggning, drift & underhåll,	Din Tur	Din Tur
El till hållplats	Anläggning, drift & underhåll,	Kommunen	Kommunen
Anslutande gång- & cykelväg	Anläggning, drift & underhåll	Trafikverket	Kommunen
Plattform	Anläggning, drift & underhåll	Trafikverket	Kommunen

Din Tur ansvarar för hållplatsstolpe, topptavla samt all analog och digital information till resenären. Din Tur tar initiativ till att ta fram länsgemensamma ramavtal som möjliggör harmonisering och kostnadseffektiva inköp för alla parter. Kostnader för hållplatsutrustning kommer att planeras inom ramen för den gemensamt finansierade budgeten enligt ny kostnadsfördelningsmodell.

En del som kan vara svår att få till är snöröjning, då snöröjning av väg respektive hållplats inte alltid synkas eller utförs av samma part. Detta är ett område som länet behöver arbeta för att hitta bra lösningar inom.

3.3 Processer

Processen för om- och nybyggnation av hållplatser innehåller flera steg och utgår från det årshjul som finns i bilaga 1.4. Varje steg har en ansvarig part och en eller flera samverkande parter. Processflödet presenteras närmare i bilaga 1.3 avser om- och nybyggnationer för hållplatser på statlig och kommunal väg.

Initiering – initiativet till en om- eller nybyggnation kan komma från olika håll, exempelvis länsgemensamma prioriteringslistan, resenärer, näringslivet, kommunen, trafikhuvudmannen, väghållaren eller trafikbolaget. Alla inspel bör landa hos trafikhuvudmannen som koordinerar processerna.

Dialog - Tidigt skede – tidigare kartlagda behov och nya förslag behöver sammanställas i en regional prioritering för statliga vägar som sedan ska kommuniceras med berörda parter. Din Tur ansvarar för att årligen sammanställa en aktuell regional prioritering.

Planering och projektering – utifrån regional prioritering påbörjas planering av prioriterade objekt. Det är väghållaren som ansvarar för projektering men samverkan bör ske med flera parter. Finansiering är en viktig del i planeringen och bör hanteras i detta skede. Projektering sker utifrån riktlinjer fastställda i denna hållplatshandbok.

Genomförande – det är väghållaren som ansvarar för genomförandet. Framkomligheten på vägen samt tillgången till en eventuell hållplats påverkas, även i detta skede är det viktigt med dialog med trafikhuvudman och trafikbolag.

Avslut – i slutet av en om- eller nybyggnation är det viktigt med besiktning för att identifiera eventuella brister innan hållplatsen börjar trafikeras. Väghållaren bör därför erbjuda Din Tur att

förbesikta hållplatsen innan projektet avslutas för att möjliggöra åtgärder vid eventuella brister. När hållplatsen är färdigställd ansvarar Din Tur tillsammans med väghållaren att informationen uppdateras i den gemensamma databasen.

Drift och underhåll – när hållplatsen börjat trafikeras är det viktigt att driften och underhållet sköts så att funktionaliteten på hållplatsen bibehålls med årstider och år.

Som ett komplement till ansvarsfördelningen samt processen för hur en hållplats skapas eller flyttas ska checklistor för processerna tas fram. Din Tur ansvarar för checklistan som ska ses som ett internt hjälpmedel så att det blir enkelt att följa de olika stegen i rätt ordning. Nedan visas den checklista som Din Tur jobbar efter.

Beskrivning	Utfört	Datum	Signatur
Berörda parter enas om om-/nybyggnation			
Hållplatsutformning och placering bestäms			
Ritningar/underlag tas fram			
Vägplan vinner laga kraft			
Berörda parter godkänner hållplatsutrustning/utformning			
Hållplatsplanering: -Kalkyl och kostnadsfördelning -Upphandling eller egen entreprenad -Tidsplan/Genomförandeplan			
Eventuellt ansökan medfinansiering			
Utrustning beställs			
Eventuell el beställs			
Genomförandemöten med berörda parter			
Levererar utrustning			
Hantera trafikpåverkan			
Förbesikta hållplatsen			
Inmätning och dokumentering			
Överlämning till drift och underhåll			
Rekvirering eventuell medfinansiering			

3.4 Regional prioritering

I *bilaga 1.4- årshjul för hållplatsarbete* beskrivs det årliga arbetet avseende hållplatser. Detta årshjul knyter i sin tur an till det årshjul för trafikplanering som återfinns i Trafikförsörjningsprogrammets huvuddokument. I februari skickar Din Tur ut information om ansökningar för statlig medfinansiering av kollektivtrafikåtgärder på kommunala vägar och i april begärs inspel från kommunerna om åtgärder för hållplatser på statliga vägar.

Din Tur ansvaret för att en gång om året sammanställa en aktuell regional prioriteringslista för hållplatsinsatser.

Nedan följer en tabell som beskriver viktningen, den hållplats som viktas högst är den som är högst prioriterad i den regionala prioriteringslistan.

Din Tur eftersträvar att få en helhetssyn över länets samtliga hållplatser genom att genomföra en hållplatsinventering. När detta är genomfört kommer Din Tur vara den part som i samråd med medlemmarna föreslår vilka hållplatser som ska spelas in till Trafikverket i den regionala prioriteringslistan. Detta kommer att hanteras vid respektive medlems trafikdialoger.

Bedömning av hållplatsprioritering	Poäng
>100 påstigande/dygn	100
21–100 påstigande/dygn	75
6–20 påstigande/dygn	50
1–5 påstigande/dygn	25
<1 påstigande/dygn	15
Hållplats nära eller i anslutning till skola	75
Hållplats nära eller i anslutning till vård/omsorg	50
Sikt	25
Hastighet	25

Din Tur genomför därefter ett årligt dialogmöte med Trafikverket där den aktuella listan presenteras och diskuteras. Baserat på de hållplatser som väljs ut från den regionala prioriteringslistan görs detaljplaneringen om hållplatser är i behov av om- eller nybyggnation pga. etableringar och exploateringar samt om åtgärder behövs på båda sidor om vägen.

Trafikverket utgår ifrån listan och mötet när de sedan beslutar om fördelningen, i samråd med Region Västernorrland, av de medel som finns i infrastrukturplanerna för finansiering av kollektivtrafikanläggningar på statlig väg.

4. Genomförande

Denna hållplatshandbok ska ligga till grund för det framtida arbetet.

Din Tur kommer börja med att kartlägga och sammanställa data över länets hållplatser och samla dessa i en databas som används för publicering av resenärsinformation. Databasen ska hållas uppdaterad med hjälp av länets samtliga aktörer.

Fram till dess att inventeringen är gjord behövs samverkan med länets kommuner för inspel till den regionala prioriteringslistan. Samverkan kring uppdatering av hållplatser vid om- och nybyggnation behövs även till dess att inventeringen är slutförd.

Utifrån det årshjul som presenteras i bilaga 1.4 samt i trafikförsörjningsprogrammet ska återkommande möten hållas med berörda aktörer. Baserat på dessa möten ska Din Tur ta fram förslag av aktuell regional prioritering av hållplats(om)byggnationer. Denna prioritering ska ligga till grund för beslut som tas av Trafikverket, i samråd med Region Västernorrland, gällande finansiering av och medfinansiering till om- och nybyggnation av busshållplatser.

5. Begreppsförklaring

I *bilaga 7 – begreppsförklaringar* återfinns en lista med begreppsförklaringar för hela trafikförsörjningsprogrammet och samtliga bilagor.

Bilaga 1.1 – hållplatstyper

I Trafikverkets VGU, Vägars och gators utformning, finns definierade hållplatstyper. Hållplatstyperna och deras användningsområden presenteras nedan.

I Kol-TRAST finns även beskrivet hållplatstyperna sågtandshållplats och mitthållplats.

Hållplatstyperna är olika lämpliga beroende på om det är en tätorts- eller landsbygdshållplats och delas därför in i de olika kategorierna.

Hållplatstyper i tätort:

- Dubbel stopphållplats (timglashållplats)
- Enkel stopphållplats
- Klackhållplats
- Glugghållplats
- Körbanehållplats
- Fickhållplats
- Avskild hållplats
- Mitthållplats
- Sågtandshållplats

Hållplatstyper på landsbygd:

- Körbanehållplats
- Fickhållplats
- Avskild hållplats
- Vägrenshållplats

Dubbel stopphållplats bör väljas där kollektivtrafik och trafiksäkerhet behöver prioriteras högre än bland annat framkomlighet för bilar. Hållplatstypen är lämplig där många resenärer förekommer, särskilt vid stor andel barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Undvik denna hållplatstyp på leder med högt biltrafikflöde, där cykeltrafiken på körbanan är omfattande eller där bussen väntar in tid eller står länge på hållplatsen.

Enkel stopphållplats bör väljas där kollektivtrafik och trafiksäkerhet behöver prioriteras. Hållplatstypen kan väljas vid högre biltrafikflöde än vid dubbel stolphållplats. Motriktat fordonsflöde bör vara hastighetssäkrat för att uppnå god trafiksäkerhet. För att undvika att fordon kör om och ökar riskerna för gående som korsar gatan, anläggs en refug mellan körriktningarna.

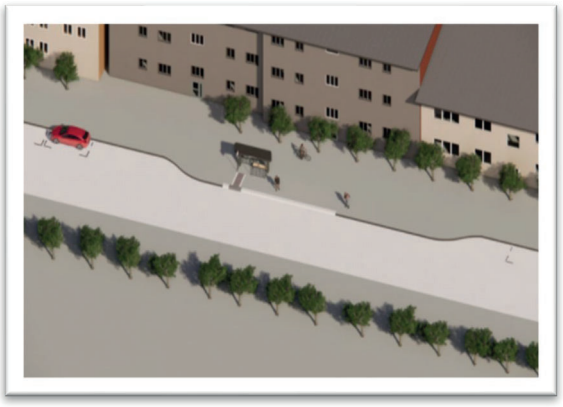

Klackhållplats. På gator med tillåten längsgående parkering och där busstrafiken prioriteras väljs klackhållplats. Separat cykelbana bör anordnas bakom väderskyddet, annars finns en risk att cyklister väljer motsatt körfält när de ska passera bussen.

Klackhållplats undviks vid långa hållplatsuppehåll och om fordonstrafikflödet är högt.

Körbanehållplats kan väljas på gata med begränsat trafikflöde eller där antalet bussar som angör hållplatsen är begränsat.

Fickhållplats bör undvikas med tanke på att framkomligheten för busstrafiken är sämre än vid stopp- och klackhållplats, eftersom bussen måste ändra sidoplacering vid angöring och för att det behövs en anpassning till passerande trafik då bussen lämnar hållplatsen.

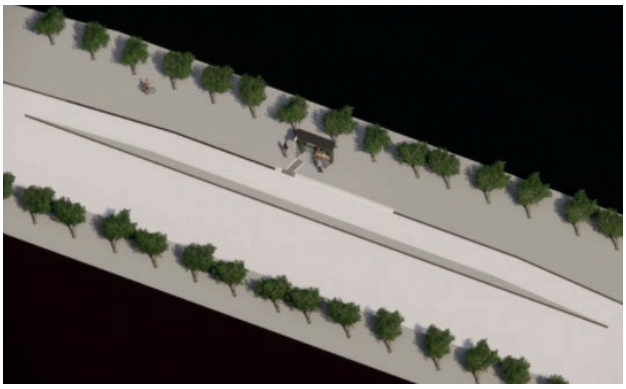

Avskild hållplats kan vara nödvändig eller väl motiverad vid stora trafikleder eller på tvåfältsvägar där barn använder hållplatsen i stor utsträckning.

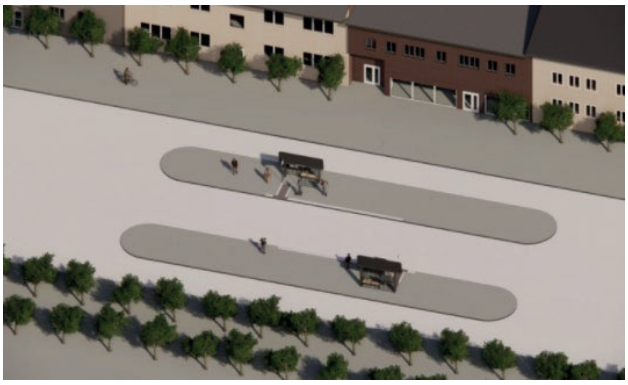

Mitthållplats är en hållplats där bussen stannar vid en refug mitt i gatan. Den kan vara ett alternativ i innerstadsområden med omfattande trafik. Till fördelarna hör att bussen inte blockerar annan trafik då den står vid hållplatsen. Nackdelar är att utrymmet för väderskydd och väntande resenärer är begränsat och att resenärerna kan hamna i ett utsatt läge. Särskild omsorg bör ägnas åt gångpassager. Hållplatstypen används i första hand när det finns reserverade körfält för kollektivtrafik mitt i gatan.

Sågtandshållplats. Vid ett fåtal busslinjer där resenärerna har start- och målpunkter i centrum är det ofta bäst med uppställning längs en bussgata. Med uppställning längs kanten ges en ökad flexibilitet. Nackdelen med en bussgata är att en del av resenärerna behöver gå över den yta som trafikeras av bussarna. Vid ett stort antal busslinjerna kan bussgatan bli svåröverskådlig och gångavstånden för långa. För att öka effektiviteten kan den utformas med sågtand, dock förloras lite av flexibiliteten.

Vägrenshållplats är en vanlig hållplatstyp längs befintliga 13-meters vägar på landsbygd. För att en hållplats ska klassas som vägrenshållplats krävs att vägrenen är minst två meter bred. Plattform saknas ofta på vägrenshållplatser.

Bilaga 1.2-Hållplatsskisser och bilder

Hållplatsskisser enligt nedan är framtagna för att skapa en gemensam grund för länets hållplatser. Hållplatserna är bland det första en resenär möter när de reser med kollektivtrafiken. Genom att skapa länsgemensamma hållplatsskisser säkerställer Din Tur att våra resenärer möts av hållplatser som håller en god standard oavsett var i länet de reser.

Skisserna är avsedda för länets väghållare att utgå ifrån vid ny- och/eller ombyggnationer av hållplatser i Västernorrlands län. Dock kan avvikelser förekomma och behöva hanteras i nästa steg, dvs i detaljprojekteringen. Cykel- och pendlarparkering, anslutande GC-väg, allmän belysning som ligger i nära anslutning till plattformen är exempel på attribut som bör hanteras av väghållaren i projekteringen. Plattformslängd är en fråga om markanspråk och utrymme som även det bör hanteras av väghållaren och utgå från vilken busstyp som skall angöra hållplatsen. Papperskorg kan med fördel placeras i väderskydd men även här kan avvikelser förekomma.

Sinus- och kupolplattor anpassas till platsen dock med standarden 35x35 cm.

Renderingsbilder - hållplatsklass A-C

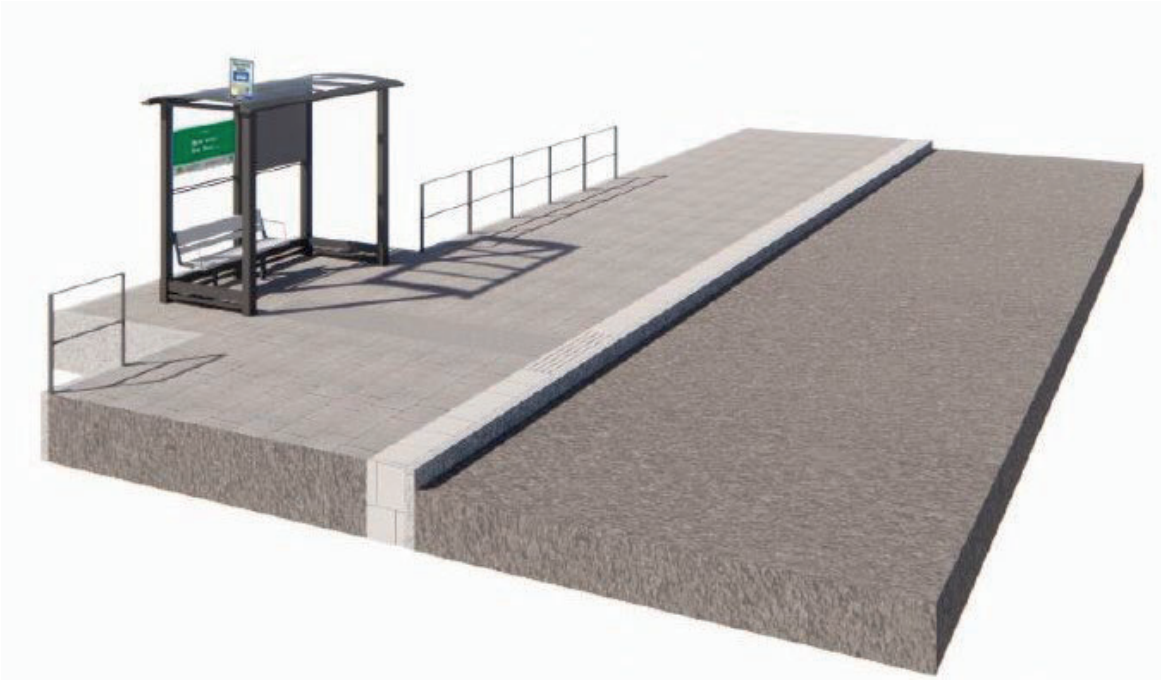

Bild 1. Renderingsbild av hållplatsklass A.

Bild 2. Renderingsbild hållplatsklass B.

För hållplatsklass C är väderskydd en valbar utrustning och i de fall där väderskydd inte väljs kompletteras utrustningen med en stolpe med topptavla samt informationstavla.

Bild 3. Renderingsbild hållplatsklass C.

RAMBOLL

Ramböll Sverige AB
Lokgatan 8

211 20 Malmö

Tfn 010 - 615 60 00
Mail fornamn.efternamn@ramboll.se
www.ramboll.se

		Dokumentnummer	Sida/Sidor
Teknikområde		Handläggare J.B/F.W	
Uppdrag **DIN TUR** HÅLLPLATSKLASSER TYPRITNING 2024-03-04		Datum	
		Uppdragsnummer	
Status		Ändringsdatum	Bet.

Ritningsnummer	Bet.	Ritningens benämning	Skala	Datum	Ändringsdatum

HÅLLPLATSKLASS A (1:200 A4)

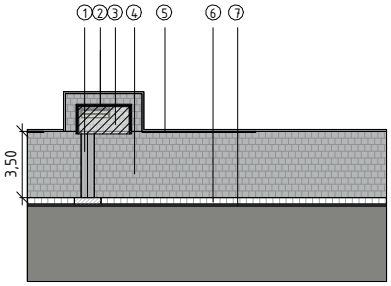

1 Taktilt och visuellt stråk på plattform (sinus- och kupolplattor i supervit)
2 Väderskydd med bänk, belysning, realtidsinformation och informationstavla (inklusive information med punktskrift)[1]
3 Utrymme för rullstol, max 5% lutning
4 Hårdgjord resenärsyta, material väljs i detaljprojektering
5 Skyddsräcke[1,2]
6 Kontrasterande kantremsa
7 Plattform med 17 cm kantstödsvisning mot körbana

[1] Platsspecifik utformning anpassas i detaljprojektering.
[2] För hållplatsklassen valbar utrustning.

2024-03-01 13:52:43 O:\Nkp1\Sby\2022\1320059655 Lilla Torget\mm\3_Teknik\LL\Modell\VN\CM\Innan plott_2022_VN_CM.rvt

RAMBØLL

Rambøll Sverige AB
Lokgatan 8

211 20 Malmö

Tfn 010 – 615 60 00
Mail fornamn.efternamn@ramboll.se
www.ramboll.se

		Dokumentnummer	Sida/Sidor
	Teknikområde	Handläggare	
	Uppdrag **DIN TUR** HÅLLPLATSKLASSER TYPRITNING 2024-03-04	Datum Uppdragsnummer	
	Status	Ändringsdatum	Bet.

Ritningsnummer	Bet.	Ritningens benämning	Skala	Datum	Ändringsdatum

HÅLLPLATSKLASS B (1:200 A4)

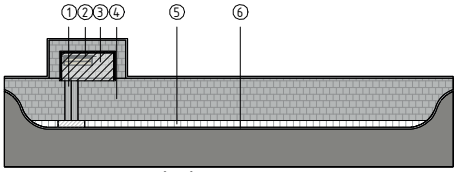

1 Taktilt och visuellt stråk på plattform (sinus- och kupolplattor i supervit)
2 Väderskydd med bänk, belysning, realtidsinformation[1,2] och informationstavla[1]
3 Utrymme för rullstol, max 5% lutning
4 Hårdgjord resenärsyta, material väljs i detaljprojektering
5 Kontrasterande kantremsa
6 Plattform med 17 cm kantstödsvisning mot körbana

[1] Platsspecifik utformning anpassas i detaljprojektering.
[2] För hållplatsklassen valbar utrustning.

2024-03-08 08:32:27 C:\Temp\2022_VN_CM_jacob.brobeck.rvt

RAMBØLL

Ramboll Sverige AB
Lokgatan 8

211 20 Malmö
Tfn 010 – 615 60 00
Mail fornamn.efternamn@ramboll.se
www.ramboll.se

Teknikområde

Dokumentnummer | Sida/Sidor

Handläggare
J.B/F.W

Uppdrag
DIN TUR
HÅLLPLATSKLASSER
TYPRITNING 2024-03-04

Datum

Uppdragsnummer

Status

Ändringsdatum | Bet.

Ritningsnummer	Bet.	Ritningens benämning	Skala	Datum	Ändringsdatum

HÅLLPLATSKLASS C (1:200 A4)

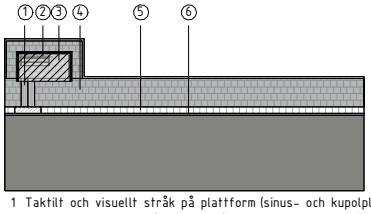

1 Taktilt och visuellt stråk på plattform (sinus- och kupolplattor i supervit)[2]
2 Väderskydd med bänk[2], belysning[2] och informationstavla[1]
3 Utrymme för rullstol, max 5% lutning[2]
4 Hårdgjord resenärsyta, material väljs i detaljprojektering
5 Kontrasterande kantremsa[2]
6 Plattform med 17 cm kantstödsvisning mot körbana

[1] Platsspecifik utformning anpassas i detaljprojektering.
[2] För hållplatsklassen valbar utrustning.

C:\Temp\2022_VN_CM_jacob.brobeck.rvt
2024-03-08 08:32:33

RAMBÖLL

Ramböll Sverige AB
Lokgatan 8

211 20 Malmö

Tfn 010 - 615 60 00
Mail fornamn.efternamn@ramboll.se
www.ramboll.se

		Dokumentnummer	Sida/Sidor
Teknikområde		Handläggare	
Uppdrag **DIN TUR** HÅLLPLATSKLASSER TYPRITNING 2024-03-04		Datum Uppdragsnummer	
Status		Ändringsdatum	Bet.

Ritningsnummer	Bet.	Ritningens benämning	Skala	Datum	Ändringsdatum

HÅLLPLATSKLASS D (1:200 A4)

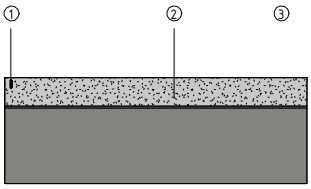

1 Stolpe, topptavla med hpl-namn
2 Hårdgjord resenärsyta 1,5 m bred[2]
3 Informationstavla[1]

[1] Platsspecifik utformning anpassas i detaljprojektering.
[2] För hållplatsklassen valbar utrustning.

2024-03-01 13:54:08 O:\Nkp\1Sby\2022\1320059655 Lilla Torget\mm3_Teknik\LModell\VNCM\lmnan plott_2022_VN_CM.rvt

Ramböll Sverige AB
Lokgatan 8

211 20 Malmö

Tfn 010 - 615 60 00
Mail fornamn.efternamn@ramboll.se
www.ramboll.se

		Dokumentnummer	Sida/Sidor
Teknikområde		Handläggare	
Uppdrag **DIN TUR** HÅLLPLATSKLASSER TYPRITNING 2024-03-04		Datum	
		Uppdragsnummer	
Status		Ändringsdatum	Bet.

Ritningsnummer	Bet.	Ritningens benämning	Skala	Datum	Ändringsdatum

HÅLLPLATSKLASS E (1:200 A4)

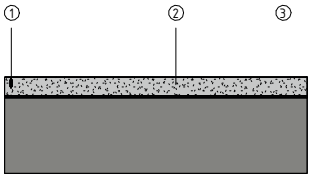

1 Stolpe, topptavla med hpl-namn
2 Hårdgjord resenärsyta ospecificerad[2]
3 Informationstavla[1]

[1] Platsspecifik utformning anpassas i detaljprojektering.
[2] För hållplatsklassen valbar utrustning.

O:\Nkp1\Sbyl\2022\1320059655 Lilla Torget mm\3_Teknik\LI\Modell\VN\CM\Innan plott_2022_VN_CM.rvt

2024-03-01 13:54:27

Bilaga 1.3 – processbeskrivningar

I denna bilaga återfinns processbeskrivningar för om- eller nybyggnation av hållplats längs kommunal respektive statlig väg.

Bild 1 – processbeskrivning för hållplats längs kommunal väg:

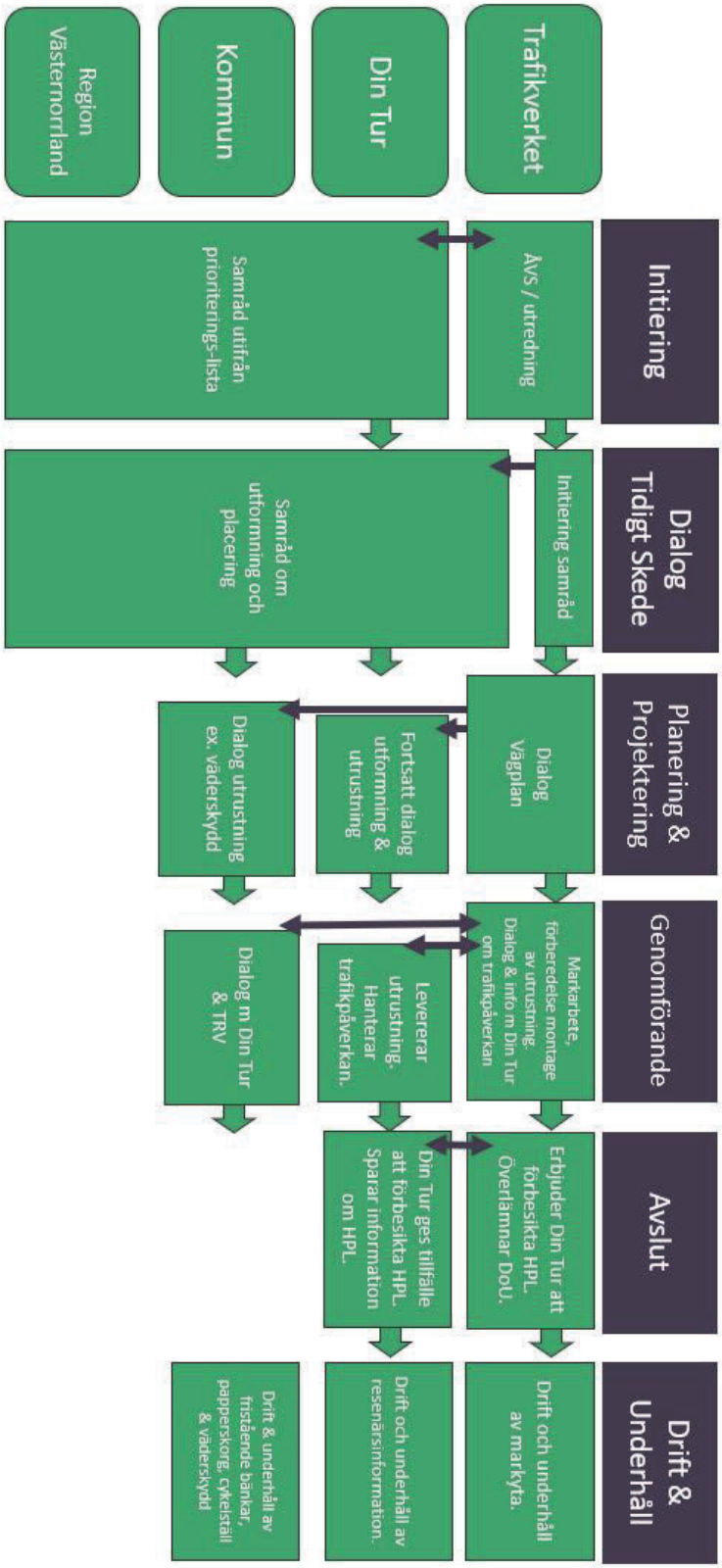

Den statliga medfinansieringen betalas ut via Din Tur som i sin tur betalar ut finansieringen till kommunen.

Bild 2 - processbeskrivning för hållplats längs statlig väg:

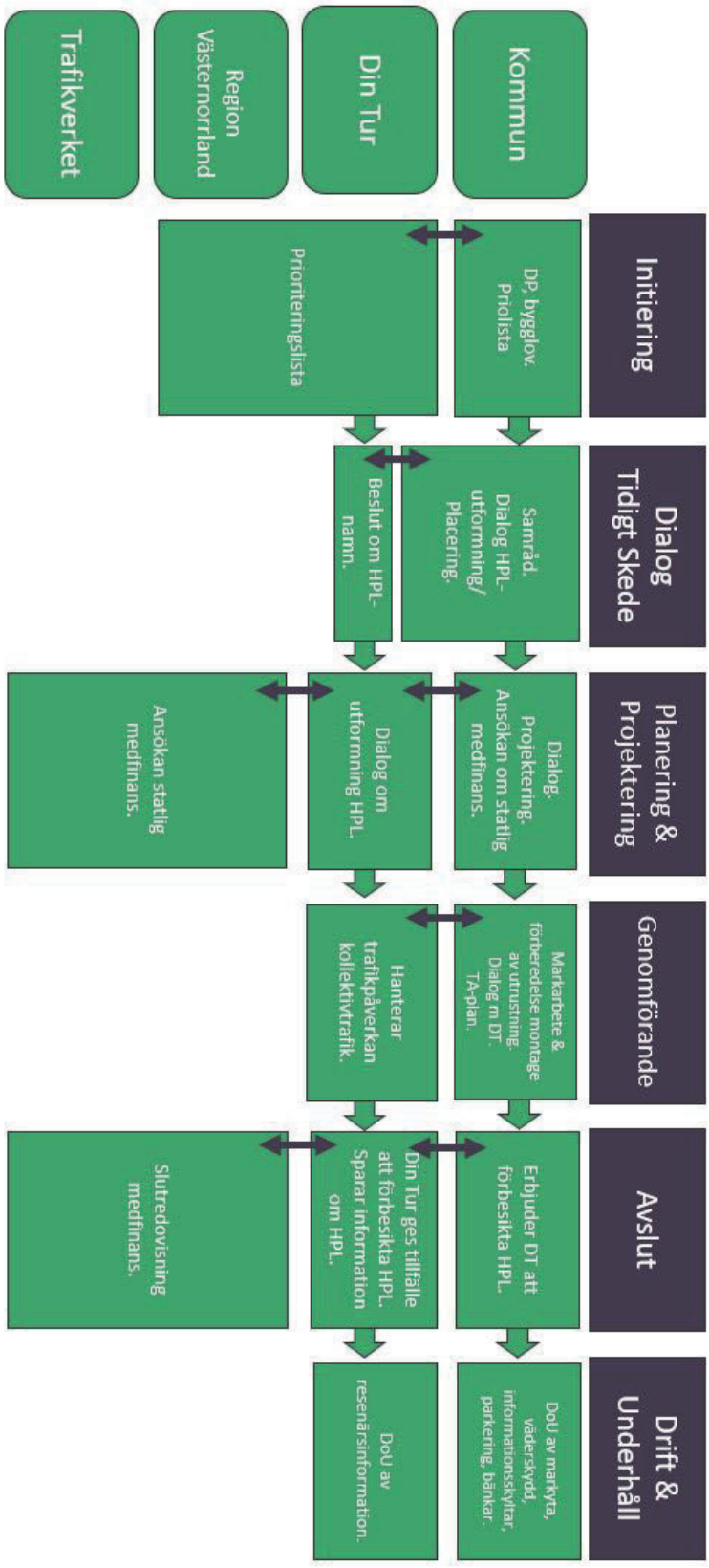

Bilaga 1.4 – Årshjul för hållplatsarbete

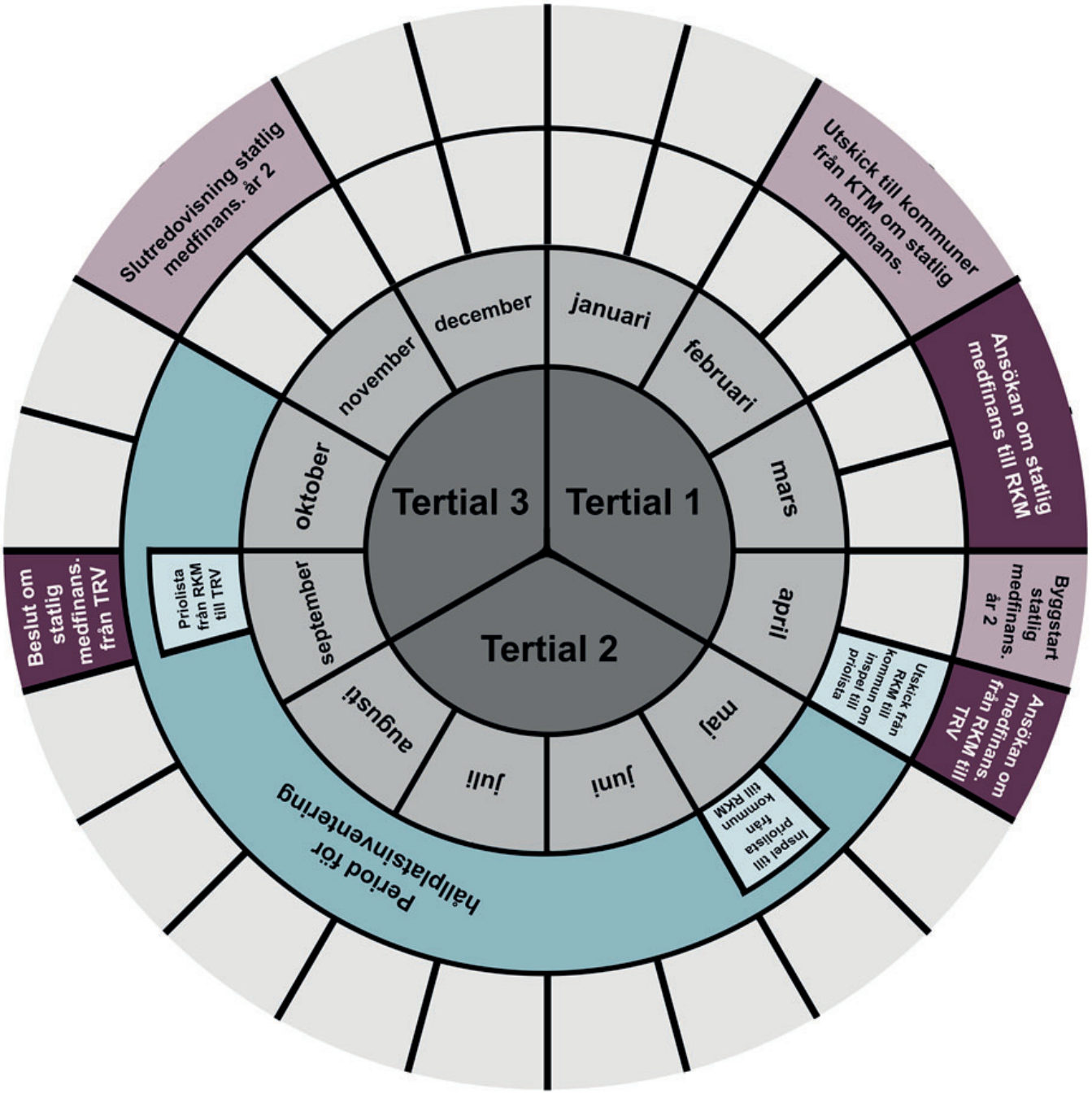

DIN TUR

DIN TUR

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland
2023-2030

Bilaga 2

Plan för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Innehållsförteckning

1. Bakgrund 2
2. Övergripande ambition 2
3. Hela resan perspektivet 2
4. Om funktionsnedsättningar 3
5. Mål för ökad tillgänglighet 4
6. Insatsområden 4
6.1 Insatser fordon 5
6.2 Insatser infrastruktur 6
6.3 Insatser information 7
6.4 Insatser drift och underhåll 8
6.5 Insatser kompetens och bemötande 9
6.6 Insatser dialog och samverkan 9
8. Genomförandeplan 9
9. Begreppsförklaringar 10
Bilaga 2.1 – Information om olika funktionsnedsättningar 11
Bilaga 2.2 - Lista över hållplatser och bytespunkter med 20+ påstigande 13

1. Bakgrund

Att kollektivtrafiken har en hög tillgänglighet är en mänsklig rättighet enligt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Trafikhuvudmän har även lagkrav på sig att redovisa mål för tillgängligheten i kollektivtrafiken och verka för att dessa mål uppfylls.

En tillgänglighetsanalys av Västernorrlands kollektivtrafik genomfördes 2018. I den redovisas tillgänglighetsnivån för fordon, infrastruktur, information och snöröjning. Analysen visar att Västernorrland har en relativt sett låg nivå på tillgänglighet och att den är dåligt redovisad för allmänheten.

Denna bilaga syftar till att tydliggöra hur tillgänglighetsnivån för personer med funktionsnedsättning ska öka de kommande åren kopplat till Västernorrlands nya trafikförsörjningsprogram.

2. Övergripande ambition

Den generella inställningen är att så många som möjligt, oavsett funktionsförmåga, ska kunna använda kollektivtrafiken i Västernorrlands län. Ambitionen ska vara att nå en hög tillgänglighetsanspassning utifrån de praktiska och ekonomiska förutsättningar som råder. En hög tillgänglighetsnivå förenklar och förbättrar även för människor som inte har funktionsnedsättning och bidrar därför till en mer attraktiv kollektivtrafik.

En tillgänglig kollektivtrafik gör det möjligt för personer med funktionsnedsättningar att i större utsträckning använda den allmänna kollektivtrafiken för sina resor istället för att vara hänvisade till att resa med särskild persontrafik. Även om den allmänna kollektivtrafiken i allt större utsträckning blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar kommer särskild persontrafik fortfarande vara viktig för många människors möjlighet att resa.

I Västernorrland så finns en ambition att skapa mellanformer av kollektivtrafik som kan överbrygga övergången mellan den allmänna kollektivtrafiken och särskild persontrafik, ett så kallat närtrafiksupplägg. Närtrafik är allmän kollektivtrafik men pga. dess flexibilitet kan den nyttjas i högre utsträckning av personer med vissa funktionsnedsättningar.

Ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning bidrar positivt till den sociala dimensionen av hållbarhet genom ökad rättvisa, delaktighet, jämlikhet och jämställdhet.

Enligt kollektivtrafiklagen (2010:1065) ska det i trafikförsörjningsprogrammet finnas tidsbestämda mål och åtgärder för anpassning av kollektivtrafik med hänsyn till behov hos personer med funktionsnedsättning. De bytespunkter och linjer som ska vara fullt tillgängliga för alla resenärer ska också finnas beskrivna.

3. Hela resan perspektivet

Att hela resekedjan fungerar är något som är viktigt för alla resenärer. För barn, äldre samt personer med funktionsnedsättning kan detta vara avgörande för att de ska kunna och vilja

resa med kollektivtrafiken. Här följer en beskrivning av vad detta kan innebära i form av anpassning.

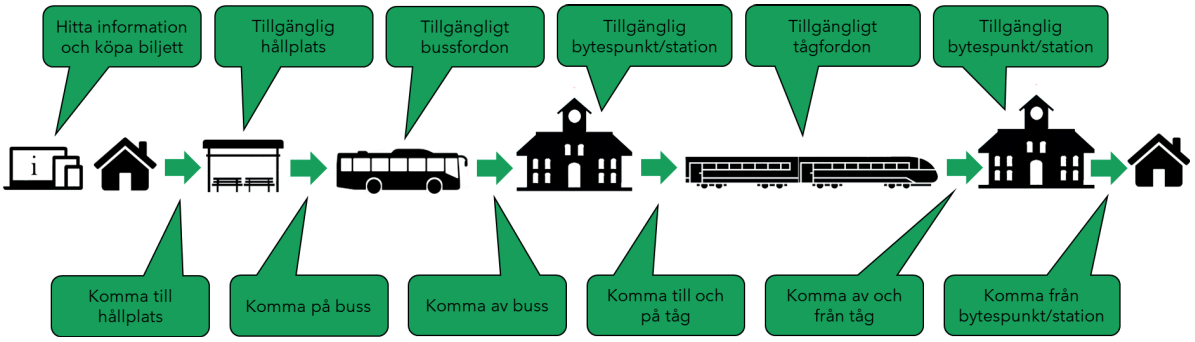

För att uppnå full tillgänglighet så krävs det att hela resan kan genomföras för en person med funktionsnedsättning, det omfattas av:

- *Hitta information och planera sin resa* - Det ska vara möjligt för personer med funktionsnedsättning att använda de verktyg som finns för att planera sin resa innan den genomförs.
- *Köpa och använda biljett* - Grundläggande krav är att alla resenärer ska komma åt, uppfatta, kunna se, klara av och förstå hur biljetten ska köpas och användas. Försäljningskanaler och försäljningsställen samt informationsplatser ska vara tillgängliga för resenärer med funktionsnedsättning.
- *Ta sig till och kunna vistas samt orientera sig på hållplatser, bytespunkter och stationer* Gångvägar och anslutningar till och från prioriterade hållplatser ska vara tillgängliga för resenärer med funktionsnedsättning. Platsutformning och utrustning ska anpassas så att vistelsen och orienteringen på en station, bytespunkt eller prioriterad hållplats underlättas för resenärer med funktionsnedsättning.
- *Ta del av information på hållplatser, bytespunkter, stationer och i fordonen* - Trafikinformationen ska anpassas så att det är möjligt att ta del av informationen, såväl före som under resan, oavsett funktionsnedsättning.
- *Ta sig ombord, färdas och ta sig av fordonet* - Det ska vara möjligt för alla resenärer med funktionsnedsättning att ta sig ombord, hitta en sittplats och ta sig av fordonet på ett tryggt och säkert sätt. Samtliga resenärer ska kunna ta del av information samt eventuell service ombord på fordon. Tydligt utmärkta prioriterade sittplatser och rullstolsplatser ska finnas.

4. Om funktionsnedsättningar

En funktionsnedsättning innebär att en människa har nedsatt förmåga att fungera fysiskt, psykiskt eller intellektuellt. Nedsättningen kan vara temporär eller permanent och variera över tid. SCB räknar med att omkring 36 procent av Sveriges befolkning har någon form av funktionsnedsättning, nästan 11 procent har mer än en funktionsnedsättning.

Personer med till synes lika funktionsnedsättningar kan ha mycket olika upplevelser och erfarenheter av resande i kollektivtrafiken. Långt ifrån alla funktionsnedsättningar är synliga och ofta är det lättare att få förståelse för de funktionsnedsättningar som märks tydligt. Hög ålder innebär inte någon funktionsnedsättning i sig, men risken att drabbas av funktionsnedsättningar av flera funktioner ökar med stigande ålder.

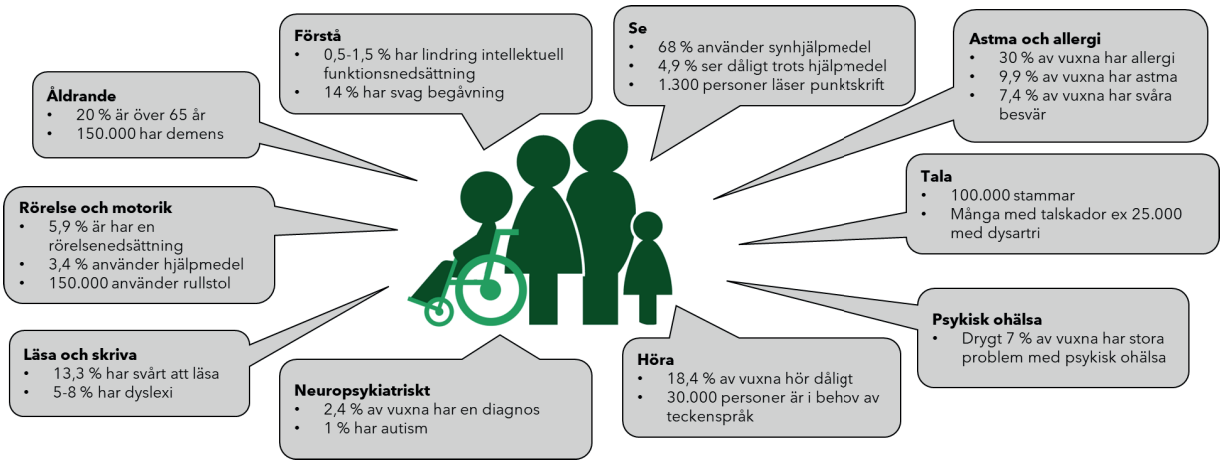

I *bilaga 2.1 – om funktionsnedsättningar*, i slutet av detta dokument, finns mer information.

5. Mål för ökad tillgänglighet

Nedanstående mål ska gälla för arbetet att höja tillgängligheten i länets kollektivtrafik.

		Utfall år				
Insatsområde	**Mål**	**2024**	**2025**	**2026**	**2028**	**2030**
Fordon	Andel tillgänglighetsanpassade bussfordon	47%	47%	47%	90%	90%
Infrastruktur	Andel tillgänglighetsanpassade hållplatser med fler än 20 påstigande per dygn	40%	45%	50%	60%	75%
Information	Information om tillgänglighetsnivå per linje på webb samt i app	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Information	Andel bussfordon med invändigt hållplatsutrop	27%	27%	40%	100%	100%
Kompetens	Genomförda kompetenshöjningsinsatser / år	0	2	2	2	2
Dialog	Genomförda brukarråd / år	0	2	2	2	2

För att nå målen och generellt höja tillgänglighetsnivån så avser Din Tur arbeta utifrån sex insatsområden enligt punkt 7 i detta dokument.

6. Insatsområden

För att uppnå målen om ökad tillgänglighet har sex insatsområden definierats:

- Fordon
- Infrastruktur
- Information
- Drift och underhåll
- Kompetens och bemötande
- Dialog och samverkan

6.1 Insatser fordon

Svensk kollektivtrafik har tagit fram branschgemensamma funktionskrav för bussar, Bus Nordic, dokumentet för fordon som utför särskild persontrafik är reviderat till Specialfordon 2022.

För kollektivtrafiken inom Västernorrlands län skiljer det sig mellan olika trafikområden beträffande i vilken omfattning som fordonen är tillgänglighetsanpassade. I stadstrafiken och i vissa kortare stadsnära linjer utförs trafiken med tillgänglighetsanpassade fordon. I princip all landsbygds- och regionaltrafik utförs med fordon som inte är tillgänglighetsanpassade.

Aktörer såsom Norrtåg, SJ och X-trafik svarar för sin del av tågtrafiken och Din Tur har inte rådighet över denna. Trafiken är genomgående väl tillgänglighetsanpassad för personer med funktionsnedsättning och utgör därför grunden för att personer med funktionsnedsättning ska kunna resa regionalt. Genom samverkan med tågaktörer ska Din Tur verka för fortsatt utveckling av tillgänglighetsnivån på tåg.

I kommande trafikupphandling kan elfordon bli aktuella, dessa avger lägre ljud vilket kan försvåra för personer med syn- och hörselnedsättning att uppmärksamma bussarna. Ett signalsystem underlättar för funktionsnedsatta att orientera sig i kollektivtrafiksystemet.

Länets definition av tillgänglighetsanpassat fordon:

- Fordon med låggolv/lågentré alt. fordon med normalgolv och lift
- Fordon med plats för rullstol samt platser för personer med funktionsnedsättning
- Fordon med in- och utvändig audiovisuell information
- Fordon i övrigt specificerade enligt Bus Nodic

Aktuella fordon inom Västernorrlands län:

Taxifordon (5-7 år):

- Multifordon (ramp/rullstol/bår)
- AN minibuss 6-8 pass
- AN personbil 3-4 pass

Bussfordon (10-15 år):

- Låggolvsbuss 2-axl
- Låggolvsbuss ledbuss
- Lågentrebuss
- Normalgolvsbuss
- Buss klass A /B (<22 pass)

Tågfordon (15-30 år):

- Regionaltåg
- Fjärrtåg
- Nattåg

I nedanstående matris visas vilken typ av fordon som ska gälla för respektive trafikslag och utbudsnivå.

		Fordonstyp			Fordonsklass		Tillgängligt	Tillgänglig
Trafikslag	**Utbudsnivå**	**Taxi**	**Buss**	**Tåg**	**Stand**	**Alt.**	**fordon**	**hållplats**
Interregional trafik	IR1	-	X	X	II	III	X	+20 påstig
	IR2	-	X	X	II	III	X	+20 påstig
	IR3	-	X	X	II	III	X	+20 påstig
	IR4	-	X	X	II	III	X	+20 påstig
Regional trafik	R1	-	X	X	II	III	X	+20 påstig
	R2	-	X	X	II	III	X	+20 påstig
	R3	-	X	X	II	III	X	+20 påstig
	R4	-	X	X	II	III	X	+20 påstig
Bastrafik	B1	-	X	(X)	II	III	X	+20 påstig
	B2	-	X	(X)	II	III	X	+20 påstig
	B3	-	X	(X)	II / B	III	(X)	+20 påstig
	B4	-	X	(X)	II / B	III	(X)	+20 påstig
Stadstrafik	S1	-	X	-	I	-	X	+20 påstig
	S2	-	X	-	I	-	X	+20 påstig
	S3	-	X	-	I	A	X	+20 påstig
	S4	-	X	-	A	I	X	+20 påstig
Närtrafik	N	X	(X)	-	Taxi	Taxi	X	Ej aktuellt

Generella åtgärder för fordon:

- Vid trafikförändringar ska fordonen som utför ersättningstrafik i så stor utsträckning som möjligt ha samma tillgänglighet som den trafik som ersätts. Om det inte kan möjliggöras ska den fortsatta transporten för personer med funktionsnedsättning lösas på annat sätt

Åtgärder för taxifordon:

- Säkerställa inför kommande trafikupphandling att antal större multifordon är tillräckligt
- Följa riktlinjer för branschgemensamma funktionskrav till nästkommande upphandling
- Tydliggöra regler för hjälpmedel som får medtas under resan

Åtgärder för bussfordon:

- Uppdatera fordonsstrategi till kommande trafikupphandling av busstrafik där det framgår fordonsklass per linje/område samt vilken specifikation varje fordonsklass ska ha (utgångspunkt från Bus Nordic)
- Följa riktlinjer för branschgemensamma funktionskrav (Bus Nordic) till nästkommande trafikupphandling samt se över eventuella optioner i utrustningsnivå
- Inventera och dokumentera tillgänglighetsnivå på fordon utifrån avtalskrav och information i fordonsdatabas
- Öka antalet linjer som trafikeras med tillgänglighetsanpassade fordon enligt matris
- Tydliggöra fordonstyp i app och på webb
- Klarlägga regler för hjälpmedel som får medtas på buss
- Utreda framtida behov av signalsystem på elfordon

Åtgärder för tågfordon:

- Sträva efter att följa riktlinjer för branschgemensamma funktionskrav till nästkommande upphandling
- I samverkan med berörda aktörer ta fram regler för hjälpmedel som får medtas på tåg

6.2 Insatser infrastruktur

För att kunna genomföra en tillgänglighetsanpassad resa måste både fordon och hållplatser vara tillgänglighetsanpassade, för att fungera fullt ut så behöver även anslutningar till/från/mellan hållplatser också anpassas. Att öka tillgängligheten i kollektivtrafikens

infrastruktur är ett långsiktigt och som kräver stora resurser och måste ske i bred samverkan med andra aktörer, såsom kommuner och Trafikverket.

Det finns i nuläget stora regionala skillnader gällande graden av tillgänglighetsanpassning. Begreppet infrastruktur är brett och rymmer allt från ensliga busshållplatser vid landsvägar till stora resecentrum i stadskärnorna.

Bilaga 1 - hållplatshandbok är framtagen och kommer att antas tillsammans med trafikförsörjningsprogrammet. I hållplatshandboken finns framtida processer, roller och ansvarsfördelning beskriven. Den definierar också olika hållplatsklassificeringar samt vilken utrustningsnivå som ska finnas vid om- och nybyggnation.

Definition av tillgänglighetsanpassad hållplats/bytespunkt:

- Hårdgjord yta min 2,25 m bred
- 17 cm plattform
- Taktilt och visuellt markstråk
- Kontrasterande kantremsa
- Utrymme för rullstol max 5% lutning

Som *bilaga 2.2* till detta dokument finns en sammanställning av länets hållplatser och bytespunkter med fler än 20 påstigande per dygn (normalåret 2019). Bilagan är inte komplett då den saknar aktuell status gällande tillgänglighetsnivå. Bilagan ska kompletteras och årligen revideras. Bilagan ska ligga till grund för det strategiska arbete som påbörjas i syfte att kartlägga och utveckla tillgänglighetsnivån på länets hållplatser och bytespunkter.

Åtgärder för infrastruktur:

- Hållplatsinventering
- Säkerställa att länet, genom Din Tur, har en gemensam aktuell databas med information om samtliga hållplatser och bytespunkter
- Årligen uppdatera en plan för om- och nybyggnation av tillgänglighetsanpassade hållplatser utifrån gällande Hållplatshandbok
- Tillsammans med länets aktörer verka för ökad tillgänglig finansiering avsedd för infrastrukturinvesteringar
- Tillsammans med länets aktörer säkerställa att om- och nybyggnation av hållplatser sker enligt utformning och utrustning angivna i hållplatshandbok

6.3 Insatser information

För att information ska vara tillgänglig ska den vara lätt att läsa, höra och förstå. Det är viktigt för personer med funktionsnedsättning att hitta information om vilken tillgänglighetsnivå som råder på specifika hållplatser och linjer då tillgänglighetsnivån varierar i länet. Det ska vara enkelt att hitta, planera och genomföra en resa för alla resenärsgrupper och så många personer som möjligt ska kunna tillgodogöra sig informationen, inkluderat personer med funktionsnedsättning. Information måste konstant uppdateras utifrån förändringar och störningar.

Den ökade digitaliseringen innebär att tillgängligheten för digitala kanaler blir allt viktigare. Nya lagkrav gällande tillgänglighetsanpassning av digitala kanaler har införts. Kraven gäller tillgänglighet för webbplatser från hösten 2020 och tillgängliga appar från sommaren 2021. Projekt för ett nytt biljett- och betalsystem har implementerats och ska i sin helhet vara klart under 2024. Installation av invändiga audionoma hållplatsutrop i bussar är uppstartade i

Sundsvalls stadstrafik och har i dagsläget uppgått till 27 % av fordonen. På sikt ser Din Tur att hållplatsutrop i nuvarande trafikområde O1721 kan tillkomma vilket skulle innebära att 40 % av fordonen har hållplatsutrop. En större förändring kommer kunna genomföras i kommande upphandling med in- och utvändiga utrop.

På större bytespunkter bör ledsagning kunna erbjudas. Din Tur ska verka för att förbättra tillgången till ledsagning i länet.

Ett viktigt komplement till information ute i kollektivtrafiksystemet är Din Turs kundcenter. Dit kan man vända sig dygnet runt, året om för att få information. Under kommande period så ska kundcenter digitaliseras så att fler sätt att ta kontakt erbjuds.

Kollektivtrafikens information delas in i fyra områden:

- Information i app och på webb
- Information i och utanpå fordon
- Information på hållplatser, bytespunkter och stationer
- Information via kundservice

Åtgärder för information:

- Information om tillgänglighetsnivå för fordon/hållplatser på linjenivå i app och på webb
- Utveckla hur information om trafikstörningar når ut i alla kanaler
- Följa lagkrav om tillgänglighetdirektiv för webb och i ny app
- Succesivt publicera information om anslutningar till och mellan hållplatser
- Utveckla realtidsinformation i alla kanaler
- Se över och harmonisera information på hållplatser utifrån riktlinjer i hållplatshandbok
- Uppdatera information om riktlinjer gällande hjälpmedel
- Öka tillgängligheten till kundcenter genom digitalisering
- Informera om ledsagning på stationer och bytespunkter

6.4 Insatser drift och underhåll

För att upprätthålla tillgänglighet så behövs drift och underhåll av såväl fordon som infrastruktur. Hållplatsutrustning som slits ut eller går sönder behöver identifieras och åtgärdas. Vintertid har många personer med funktionsnedsättning stora besvär med framkomligheten. Hållplatsytor, anslutningar och bussgator behöver underhållas och snöröjas för att undvika att områden med packad snö eller isbildning uppstår. Bristfällig snöröjning leder till att flertalet tillgänglighetshöjande åtgärder blir verkningslösa. Underhållet av fordon är viktigt för att upprätthålla funktionaliteten och säkerställs genom fordonskontroller.

Åtgärder för drift och underhåll:

- Tydliggöra ansvarsfördelning för hållplatser/bytespunkter med utgångspunkt från hållplatshandboken
- Föra en kontinuerlig dialog om drift och underhåll med ansvariga aktörer i syfte att upprätthålla funktionalitet som säkerställer tillgänglighetsnivån
- Utveckla arbetet med fordonskontroller och uppföljning
- Genomföra en översyn hur fordonskontroller ska utföras i nästkommande upphandling av busstrafik

6.5 Insatser kompetens och bemötande

Ett bra bemötande är viktigt i alla sammanhang. I kollektivtrafiken möter resenären bussförare, tågvärdar, taxiförare, kundservicemedarbetare och medarbetare på försäljningsställen. Det är av största vikt att alla har kunskap och förståelse för de olika funktionsnedsättningar som finns i samhället för att det ska fungera för personer med behov av tillgänglighet. Samma sak gäller de politiker och tjänstepersoner som tar beslut om kollektivtrafik. Behovet av ökad kunskap inom området behöver ses över och relevanta underlag inför större beslut behöver tas fram utifrån tillgänglighetsaspekten.

Åtgärder för kompetens och bemötande:

- Kompetenshöjningsinsatser för politiker och förvaltning
- Kompetenshöjningsinsatser för kundservice
- Kompetenshöjningsinsatser för trafikbolag och dess personal (ex. förare)
- Ta med tillgänghetsaspekten i alla beslutsunderlag
- Ta fram faktaunderlag och rutiner för de som arbetar i, planerar och beslutar om kollektivtrafiksystemet
- Se över och följ upp utbildningskrav inför kommande trafikupphandlingar

6.6 Insatser dialog och samverkan

I syfte att bibehålla och utveckla tillgänglighetsnivån behövs det kontinuerlig uppföljning och revidering av mål och indikatorer samt en tydlig kommunikation av aktuell tillgänglighetsnivå. Din Tur kommer aldrig ensam att kunna ha all kunskap eller påverka alla delar av systemet. Samverkan och dialog är därför ett viktigt arbetssätt för att kunna nå målen. Din Tur kommer under perioden att bjuda in funktionsrättsorganisationer till minst två brukarråd per år. Ett mål är även att komma igång med testaktiviteter för olika fordon och funktioner.

Åtgärder för dialog och samverkan:

- Dialog med funktionsrätts- och pensionärsorganisationer
- Bevakning av nya nationella lagar och riktlinjer
- Benchmarking av arbete hos andra trafikhuvudmän
- Hantering av kundsynpunkter gällande tillgänglighet
- Dialog med trafikbolag om utveckling och efterlevnad
- Utifrån behov ha testdagar med representanter från både intresseorganisationer, trafikföretag och personal inom kollektivtrafiksystemet
- Samverkan och dialog med övriga berörda aktörer i länet

8. Genomförandeplan

Denna bilaga ska ligga till grund för Din Turs arbete med att utveckla kollektivtrafiken i Västernorrland. Omformning av fordonsupplägget kan huvudsakligen ske vid uppstart av nya trafikavtal enligt de perioder som redovisats under punkten 5.

Denna bilaga ska hållas aktuell och relevant. Genomlysning genomförs varje år och finns behov av justeringar så ska dessa införas vid genomlysningen. Större förändringar i dokumentet ska förankras hos Din Turs medlemmar och därefter beslutas i Din Turs politiska direktion.

9. Begreppsförklaringar

I *bilaga 7 – begreppsförklaringar* återfinns en lista med begreppsförklaringar för hela trafikförsörjningsprogrammet och dess samtliga bilagor.

Bilaga 2.1 – Information om olika funktionsnedsättningar

Nedsatt rörelseförmåga och motorik

Nedsatt gångförmåga kan uppstå då man inte har kraft, har smärta, har dålig balans eller koordination eller inte kan styra sina rörelser. Gångsvårigheter kan leda till svårigheter att gå långa sträckor, inte klara lutningar, har svårt att gå på ojämnt eller halt underlag och man kan ha lätt för att falla. Gångsvårigheter medför behov av korta avstånd vid mål- och bytespunkter, ett jämt och fast underlag utan branta lutningar varken i längd- eller sidled, stöd att hålla sig i och tätt placerade sittplatser. Det är också viktigt att hinna sätta sig innan bussen eller tåget kör vidare.

Nedsatt arm- och handfunktion kan innebära svårigheter att röra händer och armar, smärta, kraftlöshet, dålig precision, avsaknad av greppfunktion med mera. Orkar man inte lyfta armarna blir räckvidden kortare och det blir svårt att öppna dörrar, hantera dörröppnings-knappar och att hålla i sig. Ledstänger på båda sidor av en trappa är till hjälp för personer som har en funktionsnedsättning i en arm. Det är också viktigt att handtag och knappar är lätta att använda och inte kräver stor armstyrka.

Neuropsykiatriska och intellektuella funktionsnedsättningar

Personer med nedsatt kognitiv förmåga är en mycket heterogen grupp där orsaken till funktionsnedsättningen kan bero på förvärvade hjärnskador genom sjukdom eller olyckshändelse, neurologiska sjukdomar, demenssjukdomar, psykisk ohälsa med mera. Dessa funktionsnedsättningar kan medföra svårigheter att orientera sig, svårigheter att förstå logiska samband eller utformningar eller att ha svårigheter att läsa och ta tills sig information. Det kan också vara svårt att sortera och uppfatta viktig ljudinformation. Tydlig information i form av bild och skrift samt skyltar som kompletteras med symboler är viktiga hjälpmedel för personer med denna typ av funktionsnedsättning. Många har svårt att fråga då de blir stressade eller har talsvårigheter, vilket gör det viktigt att personalen i kundmiljöerna är öppen, inkännande och på eget initiativ erbjuder hjälp till den resenär som ser ut att behöva det. Viktigt är också att använda ett tydligt, enkelt och lättläst språk i all kommunikation.

Synnedsättning

Att ha nedsatt syn kan innebära att vara synsvag, att vara svårt synskadad (att ha ledsyn) eller att vara blind. Personer med synnedsättning har svårigheter att överblicka omgivningen och uppfatta nivåskillnader i djup- och sidled. För att kunna orientera sig behöver de tydliga visuella kontrastmarkeringar och de som använder vit käpp är hjälpta av taktila markeringar. Personer med grav synskada eller blindhet behöver tydliga riktmärken och akustisk vägledning för att kunna orientera sig. Det är också vanligt att personer med synskada använder ledarhund eller har ledsagare. För att möta behoven i den här gruppen är det viktigt med alternativa kommunikationssätt. En prator som läser upp realtidsinformation på hållplatser kan vara ett sätt, in- och utvändiga utrop på bussar ett annat.

Läs- och skrivsvårigheter

Läs- och skrivsvårigheter är ett övergripande begrepp som omfattar allt som rör begränsningar i att läsa och skriva. Svårigheterna kan bland annat bero på bristfällig undervisning, för lite övning, koncentrationssvårigheter, annat modersmål eller dyslexi. Många av de behov som personer med synnedsättning har, exempelvis in- och utvändiga utrop, är även tillämpliga för personer med läs- och skrivsvårigheter. Det är vidare viktigt att använda ett lättläst, klart och enkelt språk i all kommunikation.

Nedsatt hörsel och dövhet

Gruppen personer med nedsatt hörsel varierar från de med en lindrig hörselnedsättning till de som helt saknar förmåga att kommunicera med hjälp av hörseln. Personer med hörselnedsättning har svårigheter att uppfatta ljud och tal och kan bli distraherade av bullriga miljöer. Visuell information underlättar för personer med hörselnedsättning och personer med dövhet är helt beroende av den. Många personer med dövhet har teckenspråk som modersmål och svenska som andraspråk. Information på teckenspråk kan därför i vissa fall vara mer tillgänglig än skriven information, särskilt för personer utan kunskaper i svenska språket.

Allergi, astma och överkänslighet

Personer med allergier och överkänslighet är en stor grupp i samhället. Besvär kan yttra sig på många olika sätt varav svårast är akuta astmaanfall. Miljön i den allmänna kollektivtrafiken kan innehålla många allergiframkallande faktorer och det är därför viktigt att det framgår tydligt att starka dofter, rök och vissa livsmedel som exempelvis nötter ska undvikas i kollektivtrafiken. Det bör även framgå att djur ska gå ombord genom mittendörren och vistas i bakre alternativt övre delen av fordonet eller i anvisade vagnar inom tågtrafiken. (ledarhund samt service- och signalhund är undantagna och får vistas i samtliga delar i fordonen). Vidare ska rengöringsmedel/städmaterial som används i kollektivtrafiken vara doftfria.

Kollektivtrafiken kan aldrig bli helt allergisäker och för personer med starka allergier kan särskild persontrafik vara ett alternativ att föredra. I den särskilda persontrafiken är det kravställt att förare inte får använda starka dofter eller röka i eller i anslutning till fordonet.

Bilaga 2.2 - Lista över hållplatser och bytespunkter med 20+ påstigande

Detta dokument innehåller en lista över alla hållplatser och bytespunkter med fler än 20 påstigande per dygn under perioden april 2022 till mars 2023. Denna lista ska kompletteras med aktuell tillgänglighetsnivå utifrån den hållplatsinventering som Din Tur avser göra och ligga i linje med de hållplatsklasser som återfinns i Hållplatshandboken.

			Påstigande 2022/2023			Särskilda behov		
Kommun	Hållplats	Linjer	Totalt	Per dygn	Bytesp	Vård	Skola	Omsorg
Sundsvall	Sundsvalls bstn	28 st	1 178 592	4 714	Ja			
Örnsköldsvik	Örnparken	21 st	425 954	1 704	Ja			
Härnösand	Härnösands centrum	14 st	292 467	1 170	Ja			
Sundsvall	Birsta City	2, 5	162 098	648	-			
Härnösand	Härnösand Central	21 st	133 041	532	Ja			
Sundsvall	Strandvägen	4, 120	111 415	446	-			
Sundsvall	Sjukhuset Sundsvall	4, 85, 120, 201	109 581	438	-	x		
Sundsvall	Vi centrum	1, 74, 75	94 359	377	Ja			
Kramfors	Kramfors ReseC	16 st	89 921	360	Ja			
Sundsvall	Granloholm centrum	3, 4	89 831	359	-			
Sundsvall	Trädgårdsgatan	9 st	83 874	335	-			
Sundsvall	Trafikgatan	6 st	79 726	319	-			
Sundsvall	Bragegatan	7 st	77 190	309	-			
Sundsvall	Gillebergsgatan	1	68 319	273	-			
Sundsvall	Nacksta centrum	2	67 096	268	-			
Sundsvall	Östra Birsta	2, 5	65 495	262	-			
Sundsvall	Sporthallen	3	61 670	247	-			
Örnsköldsvik	Örnsköldsvik ReseC	17 st	60 539	242	Ja			
Sundsvall	Birsta E4	7 st	60 534	242	-			
Sundsvall	Kristinelund	2	53 833	215	-			x
Sundsvall	Västermalms skola	7 st	52 959	212	-		x	
Sundsvall	Tullgatan	3, 4, 120	52 109	208	-			
Sollefteå	Sollefteå ReseC	11 st	50 898	204	Ja			
Sundsvall	Skönsmohuset	4, 120	48 144	193	-			
Sundsvall	Mittuniversitetet	6 st	47 596	190	-			
Örnsköldsvik	Parkskolan	9 st	46 756	187	-		x	
Sundsvall	Skönsbergs centrum	1, 85	45 505	182	-			
Sundsvall	Vinkeltået	2, 141, 191	43 936	176	-			
Sundsvall	Kvissleby Centrum	5 st	43 505	174	Ja			
Örnsköldsvik	Valhallavägen	404, 405, 417	42 570	170	-			
Sundsvall	Kvissleby Njurundahallen	120, 124	42 507	170	-			
Örnsköldsvik	Nolaskolan	12 st	40 229	161	-		x	
Sundsvall	Enhörningsvägen	4, 120	39 407	158	-			
Sundsvall	Ponnyvägen	1	38 335	153	-		x	
Sundsvall	Hagaskolan	2	38 237	153	-		x	
Örnsköldsvik	Geneskolan	401, 417	38 103	152	-			
Sundsvall	Korstavägen	1	38 024	152	-			
Sundsvall	Njurunda Resec	5 st	37 995	152	Ja			
Sundsvall	Strömstadsvägen	3, 4	37 675	151	-			
Sundsvall	Lasarettsvägen	2, 84, 85, 120	37 218	149	-			
Sundsvall	Bydalen	2, 85	35 068	140	-			
Sundsvall	Östra Långgatan	5 st	35 012	140	-			
Sundsvall	Skogsbacken	2, 85	33 778	135	-			
Sundsvall	Kaptensgatan	3, 4, 120	33 766	135	-			

			Påstigande 2022/2023			Särskilda behov		
Kommun	**Hållplats**	**Linjer**	**Totalt**	**Per dygn**	**Bytesp**	**Vård**	**Skola**	**Omsorg**
Sundsvall	Bosvedjans centrum	2, 85	33 647	135	-			
Sundsvall	Matfors skola	141, 142, 143	33 468	134	Ja		x	
Sundsvall	Sallyhillsvägen	2	32 950	132	-			
Sundsvall	Institutsvägen	4, 85, 120	32 208	129	-			
Sundsvall	Syntesvägen	4, 120	30 103	120	-			
Sundsvall	Kvissleby Affärsgatan	120, 124	30 046	120	-			
Timrå	Timrå torget	120, 630, 631	29 007	116	-			
Sundsvall	Höderbacken	1	28 838	115	-			
Sundsvall	Nackstavägen 22	2	28 729	115	-			
Timrå	Mariedalsskolan	120, 630, 631	28 019	112	-		x	
Härnösand	Mosstigen	502, 590	27 863	111	-			
Sundsvall	Paviljongvägen	3, 142	27 303	109	-			
Sundsvall	Sundsbruks centrum	5	27 249	109	-			
Sundsvall	Ljustadalens centrum	2, 5	27 072	108	-			
Sundsvall	Skönsmons skola	4, 120	26 589	106	-		x	
Sundsvall	Räbbmogatan	1, 75	26 052	104	-			
Örnsköldsvik	Bjästa Busstation	413, 421, 422	25 913	104	Ja			
Örnsköldsvik	Själevadskolan	42, 43, 402, 412	25 868	103	-		x	
Sundsvall	Baldershov	4, 85, 120	24 872	99	-			
Sundsvall	Hagavägen	4, 85, 120, 201	24 205	97	-			
Sundsvall	Tjädervägen	1, 85	24 053	96	-			
Sundsvall	Bultgatan	2, 141, 191	24 009	96	-			
Härnösand	Bondsjöleden	10 st	23 783	95	-		x	
Timrå	Söråker köpcent	611, 633, 635	23 531	94	-			
Sundsvall	Aprilvägen	2, 5	22 994	92	-			
Timrå	Tallnäsvägen 49	120, 630	22 958	92	-			
Örnsköldsvik	Sörliden	404, 405, 417	22 767	91	-			
Härnösand	Stadsparken	11 st	22 325	89	-			
Sundsvall	Ögården	1, 75	22 230	89	-			
Sundsvall	Kommunhuset	6 st	22 207	89	-			
Sundsvall	Västra Allén	7 st	21 969	88	-			
Härnösand	Folkhögskolan	501, 570 590	21 450	86	-			
Sundsvall	Birstatunneln	2, 5	21 376	86	-			
Sundsvall	Selångergården	6 st	21 317	85	-			
Härnösand	Skördevägen	501, 590	21 249	85	-			
Sundsvall	Slutgatan	2, 141, 191	21 197	85	-			
Sundsvall	Härstavägen	4, 120	20 795	83	-			
Timrå	Sörberge norra	7 st	20 260	81	Ja			
Sundsvall	Nynäshamnsvägen	4	19 934	80	-			
Härnösand	Ankaret	503, 590	19 902	80	-			
Sundsvall	Västhagen	3	19 519	78	-			
Sundsvall	Brovägen	1, 74	18 944	76	-			
Sundsvall	Rättscentrum	7 st	18 940	76	-			
Sundsvall	Lindgården	4, 85, 120	18 713	75	-			
Sundsvall	Alnöbron västra	1	18 707	75	-			
Sundsvall	Bondevägen	2	18 629	75	-			

			Påstigande 2022/2023			Särskilda behov		
Kommun	**Hållplats**	**Linjer**	**Totalt**	**Per dygn**	**Bytesp**	**Vård**	**Skola**	**Omsorg**
Sundsvall	Grevegatan	4, 120	18 361	73	-			
Härnösand	Tunnelplan	6 st	18 150	73	-			
Örnsköldsvik	Lingbo	404, 405	18 115	72	-			
Sundsvall	Röhmans torg	141, 142	17 934	72	-			
Härnösand	Murbergsskolan/Länsmusée	501, 570, 590	17 745	71	-		x	
Sollefteå	Sollefteå Torget	41, 315, 45, 62	17 727	71	Ja			
Sundsvall	Värmeverket	2	17 586	70	-			
Härnösand	Wendela Hellmanskolan	501, 511, 560, 590	17 495	70	-		x	
Kramfors	Ullånger Bstn	10 st	17 402	70	Ja			
Sundsvall	Augustivägen	5	17 204	69	-			
Örnsköldsvik	Sjukhuset Övik	14 st	16 407	66	-	x		
Timrå	Skogsvägen	5 st	15 936	64	Ja			
Sundsvall	Plastvägen	4, 120	15 846	63	-			
Sundsvall	Borgholmsvägen	4	15 718	63	-			
Kramfors	Bollstabruk bstn	6 st	15 551	62	-			
Sundsvall	Luleåvägen	4	15 522	62	-			
Ånge	Fränsta bussterminal	5 st	15 192	61	Ja			
Sundsvall	Måndagsvägen	2, 5	14 959	60	-			
Sundsvall	Mårtensro	3	14 817	59	-			
Härnösand	Slåttervägen	501, 590	14 661	59	-			
Örnsköldsvik	Sundhem	5 st	14 617	58	-			
Sundsvall	Gångvikens skola	5, 78, 120	14 545	58	-		x	
Härnösand	Trossgatan	502, 503, 520, 590	14 518	58	-			
Sundsvall	Mogatan	4, 120	14 494	58	-			
Sundsvall	Västergatan	2, 84	14 446	58	-			
Ånge	Ånge bstn	191, 192, 196	14 401	58	Ja			
Örnsköldsvik	Hörnettrondellen	5 st	14 265	57	-			
Sundsvall	Gesällvägen	2, 5	14 229	57	-			
Härnösand	Brännarondellen	501, 514, 590	14 114	56	-			
Örnsköldsvik	Gullänget Centrum	401, 408, 411, 442	13 745	55	-			
Härnösand	Ångströmsgatan	501, 590	13 693	55	-		x	
Sundsvall	Kungsbackavägen	3, 4	13 635	55	-			
Sundsvall	Linderbergsgatan	2	13 571	54	-			
Timrå	Sörberge E4	201, 331, 611	13 440	54	-			
Sundsvall	Kovlands kiosk	5 st	13 425	54	Ja			
Timrå	Berglundavägen/Riksgatan	120, 630, 634, 636	13 347	53	-			
Härnösand	Koltrastvägen	502, 590	13 277	53	-			
Timrå	Timrå E4	6 st	13 256	53	Ja			
Sundsvall	Indal	30	13 228	53	-			
Örnsköldsvik	Sund Centrum		13 196	53				
Sundsvall	Vikingen	1	13 021	52	-			

			Påstigande 2022/2023			Särskilda behov		
Kommun	**Hållplats**	**Linjer**	**Totalt**	**Per dygn**	**Bytesp**	**Vård**	**Skola**	**Omsorg**
Örnsköldsvik	Industrigränd	7 st	12 964	52	-			
Sollefteå	Köpmangatan Långsele	39, 40, 331	12 823	51	-			
Sundsvall	Liden	30	12 728	51	-			
Sundsvall	Lundbovägen	1	12 591	50	-			
Timrå	Arenan	631, 633, 634, 636	12 209	49	-		x	
Sundsvall	Gläntan	3, 4	12 193	49	-			
Örnsköldsvik	Hantverkaregatan	10 st	11 869	47	-			
Sundsvall	Klockgjutaregatan	2, 141,. 191	11 831	47	-			
Sundsvall	Norrliden	2, 84	11 684	47	-			
Örnsköldsvik	Mellansel jvstn	42, 43	11 615	46	-			
Härnösand	Gulf E4	201, 502, 520, 560	11 577	46	-			
Sundsvall	Usland skola	1, 75	11 568	46	-		x	
Sundsvall	Stuggränd	3	11 432	46	-			
Sundsvall	Travbanan	1	11 303	45	-			
Sundsvall	Rörgatan	3	11 228	45	-			
Sundsvall	Panncentralen	1	11 139	45	-			
Sundsvall	Branta vägen	3	11 118	44	-			
Örnsköldsvik	Krukmakarvägen	402, 409	11 048	44	-			
Sundsvall	Fyrväpplingsvägen	5	10 949	44	-			
Sundsvall	Halmstadsvägen	3, 4	10 841	43	-			
Härnösand	Klarinettgatan	501, 590	10 779	43	-			
Timrå	Tallnäsvägen 5	120	10 602	42	-			
Örnsköldsvik	Bjästaskolan	413, 421, 422	10 592	42	-		x	
Sundsvall	Nackstavägen 38	2	10 583	42	-			
Örnsköldsvik	Humlegårdsvägen	401, 417	10 529	42	-			
Örnsköldsvik	Lindblomsvägen	401, 408, 411	10 420	42	-			
Sundsvall	Gärde	5	10 370	41	-			
Sundsvall	Ekebovägen	2, 5	10 366	41	-			
Timrå	Näsängsvägen	120	10 353	41	-			
Timrå	Köpmangatan/Bovägen	120, 630	10 314	41	-			
Örnsköldsvik	Domsjöskolan	401	10 142	41			x	
Sundsvall	Fäbodsandsvägen	4, 120	10 028	40	-			
Örnsköldsvik	Örnsköldsvik RC Norra	9 st	9 999	40	Ja			
Sundsvall	Havsörnsvägen	2	9 979	40	-			
Härnösand	Hedda Wisingskolan	501, 514	9 914	40	-		x	
Örnsköldsvik	Höglandskolan	403, 410, 419, 442	9 890	40	-			
Örnsköldsvik	Bredbyn Busstn	42, 43, 438	9 851	39	Ja			
Sundsvall	Lastbåtsvägen	1, 75	9 688	39	-			
Ånge	Minervaskolan	191, 192, 196, 199	9 555	38	-		x	
Sundsvall	Bergsåkers centrum	5 st	9 499	38	-			
Härnösand	Närvården N utfarten	502, 560	9 390	38	-	x		
Sollefteå	Sollefteå Sjukhus	6 st	9 373	37	-	x		
Sundsvall	Bergsåkers IP	6 st	9 250	37	-			
Sollefteå	Storgatan Coop	90, 211, 45, 62	9 105	36	-			
Sundsvall	Igeltjärnsvägen	4	9 060	36	-			
Sundsvall	Jaktfalksvägen	2	8 974	36	-			
Sundsvall	Tunavägen	120	8 970	36	-			
Sundsvall	Lantmätaren	2, 85	8 902	36	-			
Örnsköldsvik	Lertagsvägen	407	8 782	35	-			
Sundsvall	Bredsands skola	4, 120	8 695	35	-		x	
Örnsköldsvik	Örnsköldsgatan	43, 402, 408	8 651	35	-			
Örnsköldsvik	Järveds Centrum	402, 409, 417	8 647	35	-			
Sundsvall	Bosvedjevägen	2, 85	8 522	34	-			
Sundsvall	Bjälkvägen	6 st	8 485	34	-			
Sundsvall	Bergsåkers skola	132, 133	8 468	34	-		x	

			Påstigande 2022/2023			Särskilda behov		
Kommun	**Hållplats**	**Linjer**	**Totalt**	**Per dygn**	**Bytesp**	**Vård**	**Skola**	**Omsorg**
Sundsvall	Fänriksgatan	3	8 416	34	-			
Sundsvall	Glimmervägen	3, 142	8 358	33	-			
Timrå	Köpmang./Bensinstation	120, 630	8 285	33	-			
Sollefteå	Gudlav Bilder skolan	39, 41	8 278	33	-		x	
Örnsköldsvik	Nybyggarevägen	401, 417	8 240	33	-			
Örnsköldsvik	Tjärnmyrvägen	401	8 122	32	-			
Sundsvall	Tjädervägen 13	1	7 922	32	-			
Timrå	Ala skola	611, 633	7 921	32	-		x	
Sundsvall	Tivolibacken	2, 84	7 916	32	-			
Örnsköldsvik	Översjäla	42, 43, 402, 412	7 760	31	-			
Örnsköldsvik	Varvsbergsvägen	401, 407	7 737	31	-			
Sundsvall	Klockarberget	120	7 648	31	-			
Örnsköldsvik	Köpmanholmen C	421, 422	7 648	31	-			
Ånge	Erikslund skolan	192	7 646	31	-		x	
Sundsvall	Tellusvägen	120	7 494	30	-			
Sundsvall	Februarivägen	2, 5	7 411	30	-			
Örnsköldsvik	Järvstagatan	404, 405, 408	7 327	29	-	x		
Sundsvall	Midälvaplan	2	7 229	29	-			
Örnsköldsvik	Karosserivägen	401, 408, 411	6 943	28	-			
Härnösand	Teatern	8 st	6 910	28	-			
Örnsköldsvik	Gottne vägsk	42, 43	6 598	26	-			
Sundsvall	Vallens skola	133, 134	6 592	26	-		x	
Sundsvall	Pilgränd	3	6 509	26	-			
Sundsvall	Klippgatan	1	6 496	26	-			
Sundsvall	Travbanevägen	5 st	6 466	26	-			
Sundsvall	Fagerdalsparken	3, 142	6 414	26	-			
Örnsköldsvik	Husums Skola	417	6 375	26	-			
Örnsköldsvik	Båtsmansgatan	401, 417	6 356	25	-			
Timrå	Tallnäsvägen 43	120	6 240	25	-			
Sundsvall	Malmövägen	4	6 045	24	-			
Sundsvall	Robäcken	1	5 985	24	-			
Örnsköldsvik	Hörnettvägen	407	5 622	22	-			
Sundsvall	Sleipnervägen	1	5 617	22	-			
Sundsvall	Idrottsparken	3	5 585	22	-			
Sundsvall	Haparandavägen	4	5 529	22	-			
Timrå	Solbacka Norra	120	5 523	22	-			
Örnsköldsvik	Sjögatan	402, 404, 405	5 264	21	-			
Örnsköldsvik	Skyttis	404, 405	5 194	21	-			
Sollefteå	Junsele bstn	41	5 159	21	Ja			
Sundsvall	Lillhällomsvägen	1	5 125	21	-			
Örnsköldsvik	Björna Centrum	417, 442	5 019	20	Ja			
Örnsköldsvik	Söränget	406, 411	4 977	20	-			

DIN TUR

DIN TUR

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland
2023-2030

Bilaga 4

Fordonsstrategi

Innehållsförteckning

1. Bakgrund 2
2. Tågfordon 2
2.1 Ansvar och roller 2
2.2 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2
2.3 Fordonstyper 2
3. Bussfordon 3
3.1 Ansvar och roller 3
3.2 Bus Nordic 3
3.3 Nuvarande fordonsupplägg 4
3.4 Framtida fordonsupplägg 4
3.5 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 5
3.6 Fordonsutrustning 5
3.7 Drivmedel och infrastruktur 6
3.8 Fordonskontroller 7
3.9 Depåer 7
4. Taxifordon 8
4.1 Ansvar och roller 8
4.2 Specialfordon 2014 (2023) 8
4.3 Fordonstyper 8
4.4 Nuläge fordonsupplägg 8
4.5 Framtida fordonsupplägg 9
4.6 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 9
4.7 Fordonsutrustning 9
4.8 Drivmedel och infrastruktur 9
4.9 Fordonskontroller 10
5. Genomförande 10
6. Begreppsförklaring 10

1. Bakgrund

Rätt fordon för varje linje och resa är en grundförutsättning för att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig, attraktiv och resurseffektiv. Det finns idag en bred variation av kollektivtrafikfordon i länet, allt från taxibilar till tågfordon.

Syftet med denna bilaga är att ge en bild över dagens fordonsupplägg samt tydliggöra ambitionen för fordonsupplägget i kommande upphandlingar.

2. Tågfordon

2.1 Ansvar och roller

Persontrafik med tåg i Västernorrlands län körs idag av Norrtåg, SJ och X-trafik. Varje aktör har eget ansvar över trafikering och fordon.

Som en av fyra delägare i Norrtåg så har Din Tur möjligheten att påverka utformning och utrustning av tågfordonen. Då systemet omfattar fyra län så är dock länsspecifika lösningar inte möjliga.

Din Tur kan inte direkt påverka fordonstyp och fordonsutformning hos SJ eller X-trafik. Då Din Tur har biljettsamverkan med bägge dessa aktörer ska Din Tur söka dialog med respektive aktör kopplat till fordonens utformning och utrustning i syfte att harmonisera utförandet mellan olika trafikslag och aktörer.

En viktig aspekt för all trafik är att ersättningsfordon vid störningar så långt det är möjligt har samma utrustning och tillgänglighetsnivå som det fordon som ersatts. Detta ska Din Tur i dialog med övriga aktörer arbeta för att säkerställa.

Förutsättningarna för val av tågfordonstyp styrs delvis av baninfrastrukturen genom säkerhetssystem och hastighetsklassning. Trafikverket ansvarar för infrastrukturen. Prioritering av baninvesteringar sker såväl regionalt som nationellt i olika dialoger. Din Tur deltar i dessa dialoger på regional nivå.

2.2 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

De tågfordon som trafikerar Västernorrland har genomgående en hög tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Lift/hiss, särskilt utformade platser, anpassade toaletter samt audiovisuellt utrop inne i fordonen finns genomgående.

Specifikation för olika fordon ska finnas tillgängligt på respektive aktörs webbsida och mobilapp och till dessa ska Din Tur länka från våra kanaler.

2.3 Fordonstyper

Ett antal olika fordonstyper trafikerar banorna i länet. Samtliga erbjuder god komfort och tillgänglighetsanpassning (se matris nedan).

Norrtåg använder i första hand tågtypen Coradia (X62) men har även Reginatåg (X52). Norrtåg har i sin tågstrategi planer på nyinskaffning av fordon för trafikstart kring år 2030. X-trafik använder sig av Reginatåg (X50-52). SJ använder sig av tågtyperna SJ3000 och X2000 samt intercitytåg.

Bolag:	Fordonstyp:	Wifi	Bistro	Lågt insteg	Hiss	Rullstols-plats	Anpassad toalett	Hörslinga	Toppfart	Sittplatser
Norrtåg	Coradia (X62)	X	X	X		X	X	X	180 km/h	190
Norrtåg	Regina (X52)	X	X	X	X	X	X	X	200 km/h	150-250
X-trafik	Regina (X50)	X	X	X	X	X	X	X	200 km/h	150-250
SJ	SJ3000 (X55)	X	X	X		X	X	X	200 km/h	245
SJ	X2000 (X2)	X	X	-	X	X	X	X	200 km/h	310-330
SJ	Intercity	X	X	-	X	X	X	-	160 km/h	50/vagn

3. Bussfordon

3.1 Ansvar och roller

Din Tur ansvarar för att upphandla busstrafik i Västernorrland. Det finns i nuläget tre trafikbolag som är upphandlade att köra allmän kollektivtrafik med buss i Västernorrland. Det är bolagen som ansvarar för att de fordon som används följer de upphandlingskrav som ställts samt att fordonskontroller genomförs enligt krav.

Ett område som idag är delat mellan Din Tur och trafikbolagen är fordonsteknik. Din Tur ansvarar för biljettmaskiner och betalningsterminaler samt internetuppkopplingen för dessa. Trafikbolagen har ansvar för utrop och skyltar.

I kommande avtal kommer Din Tur att kravställa omfattning, installation och underhåll av all fordonsutrustning i upphandling. På så sätt ska funktioner och funktionalitet säkerställas under hela avtalsperioden.

3.2 Bus Nordic

Bus Nordic är en branschgemensam standard av fordon för kollektivtrafikaktörer i Norden. Den togs fram 2018 och ligger till grund för de flesta bussupphandlingar i Norden. Utgångspunkten är att bussfordon ska uppfylla bestämmelser på nationell nivå samt EU-nivå.

I Bus Nordic avhandlas följande områden:

- Bussklasser
- Trygghet och säkerhet
- Sittplats och komfort
- På- och avstigning samt förflyttning
- Information och kommunikation
- Exteriör/utsida
- Förarmiljö

3.3 Nuvarande fordonsupplägg

I Västernorrland finns 2023 drygt 320 bussfordon i Din Turs avtal. Dessa upphandlades 2012-2013 för trafikstart 2014 och följer därför det äldre reglementet Buss 2010.

Generellt så trafikeras stadslinjer av låggolvsbussar motsvarande dagens klass I. Regionala linjer och landsbygdslinjer trafikeras både av lågentrébussar och av normalgolvsbussar.

I Västernorrland finns just nu 6 emissionsfria elbussar (klass I samt klass B). Alla övriga bussar körs på det fossilfria drivmedlet HVO100.

3.4 Framtida fordonsupplägg

Inom Bus Nordic så finns det idag fem bussklasser.

För fordon som är avsedda för befordran av maximalt 22 passagerare utöver föraren finns det två fordonsklasser:

- KLASS A – Fordon utformade för befordran av ståplatspassagerare. Ett fordon i denna klass är utrustat med säten och ska ha utrymme för ståplatspassagerare. För denna bussklass ska endast förarsätet vara utrustat med säkerhetsbälte.
- KLASS B – Fordon som inte är utformade för befordran av ståplatspassagerare. Ett fordon i denna klass saknar utrymme för ståplatspassagerare. För denna bussklass ska alla säten vara utrustade med säkerhetsbälten.

För fordon som är avsedda för befordran av fler än 22 passagerare utöver föraren finns det tre fordonsklasser:

- KLASS I – Fordon utformade för befordran av ståplatspassagerare. Ett fordon i denna klass är utrustat med säten och ska ha utrymme för ståplatspassagerare. För denna bussklass ska endast förarsätet vara utrustat med säkerhetsbälte.
- KLASS II – Fordon som huvudsakligen tillverkats för befordran av sittplatspassagerare och som är utformade för att medge befordran av ståplatspassagerare i mittgången och/eller i ett utrymme som inte är större än det utrymme som upptas för två dubbelsäten. För denna bussklass ska alla säten vara utrustade med säkerhetsbälten.
- KLASS III - Fordon som inte är utformade för befordran av ståplatspassagerare. Ett fordon i denna klass saknar utrymme för ståplatspassagerare. För denna bussklass ska alla säten vara utrustade med säkerhetsbälten.

Länet avser fortsatt driva Bussgodsverksamhet. Det innebär att det på vissa regionala linjer kommer finnas behov av specialanpassade bussar med godsutrymme. Dessa bussar kan endast byggas på klass III-bussar och kommer behöva utrustas med lift och rullstolsplats för att klassas som tillgängliga.

Till kommande trafikupphandlingar så avses fordonstyp och fordonsklass kopplas till de olika trafikslag och nivåer som finns i länets principtrafikutbud. På så sätt ska det bli enkelt att delge information om exempelvis tillgänglighetsnivån på respektive linje.
Nedan ett förslag på hur länets matris för fordon och trafikslag är utformat:

Trafikslag	Fordonstyp			Fordonsklass buss		Tillgänglighets-anpassning	Drivmedel buss/taxi	
	Taxi	Buss	Tåg	Standard	Alternativ		Standard	Alternativ
Interregional trafik	-	X	X	II	III	Ja	Fossilfri	Emissionsfri
Regional trafik	-	X	X	II	III, G	Ja	Fossilfri	Emissionsfri
Landsbygdstrafik linjelagd	-	X	-	II	III	Ja	Emissionsfri	Fossilfri
Landsbygdstrafik anropsstyrd	X	X	-	B	Taxi	Ja	Fossilfri	Emissionsfri
Stadstrafik linjelagd	-	X	-	I	-	Ja	Emissionsfri	Fossilfri
Stadstrafik anropsstyrd (Paxa)	X	X	-	A	Taxi	Ja	Fossilfri	Emissionsfri

3.5 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Jämfört med de flesta andra län så har Västernorrland i nuläget en låg andel tillgänglighetsanpassade fordon. Enligt FRIDA-databasen finns 123 bussar med låggolv/lågentré vilket motsvarar 38 % av den totala fordonsflottan. Då det inte finns några bussar med lift så är det dessa bussar som utgör andelen tillgänglighetsanpassade i nuläget.

Ambitionen är att samtliga fordon i kommande upphandlingar ska vara tillgänglighetsanpassade. Inriktningen är att i så stor utsträckning som möjligt trafikera linjer med låggolvs- eller lågentréfordon (klass I / II). Längre linjer som trafikerar vägar av sämre kvalitet kan trafikeras med normalgolvsbussar. Dessa ska då utrustas med lift.

Fordonens utrustning, exempelvis rullstolsplatser, utrop och kontrastfärger, kommer att styras av aktuell version av *Nordic Bus* vid upphandling.

Utifrån allergisynpunkt så ska husdjur hänvisas till en del av bussen.

Tillgänglighetsnivå på fordon ska tydligt framgå på webbsida och i mobilapp.

Mer information om tillgänglighetsanpassning av fordon återfinns i *bilaga 2 – plan för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning*.

3.6 Fordonsutrustning

Framtidens fordon ska följa aktuell branschstandard. Inom ramen för Bus Nordic finns utrustning som inte finns på länets bussar idag men som bör finnas med på hela eller delar av fordonsflottan i kommande upphandlingar. Exempel på sådan utrustning är:

- Inre informationsskärmar
- Inre audiovisuellt hållplatsutrop
- Högtalare yttre hållplatsutrop (option)
- Passagerarräkning (option)
- Kameraövervakning
- Barnstolar (option)

På linjer där normalgolvsbussar ersätts med lågentrébussar kan det bli aktuellt med optionerna bagageförvaring och cykelställ.

Toalett bör endast övervägas på bussfordon som trafikerar linjer med längre restid än 2 timmar utan paus.

Utrustning som ännu inte finns med i Nordic Bus som kan bli aktuell i kommande upphandlingar är exempelvis automatisk hastighetsreglering med hjälp av geofencing. Detta gör att bussfordonet inte kan köra fortare än tillåten hastighet vid exempelvis förskolor och skolor vilket ökar trafiksäkerheten.

3.7 Drivmedel och infrastruktur

Kollektivtrafiken i Västernorrland har som mål att bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan. Förutom att fler åker kollektivt så kan detta uppnås genom att använda fordon som förbrukar så lite resurser som möjligt under sin livscykel samt släpper ut så lite utsläpp som möjligt. De fordonsfaktorer som påverkar detta är val av fordonstyp, kravställan på fordon vid upphandling samt val av drivmedel/energibärare.

EU beslutade 2019 om ett direktiv för miljöstyrning av fordonsupphandling, *Clean Vehicles Directive 2019/1161*, och detta direktiv är under 2022 infört i svensk lagstiftning i *lagen om miljökrav vid vissa upphandlingar av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster (2011:846)*. I lagen som gäller från augusti 2021 anges minimikrav vid fordonsupphandlingar. När det gäller bussfordon så omfattar lagen endast bussar i klass I / A.

Krav enligt Clean Vehicles Directive och svensk lag:

	2021			2026		
Busstyp	**Emissionsfri**	**Fossilfri**	**Övrig**	**Emissionsfri**	**Fossilfri**	**Övrig**
Klass I	22,5%	22,5%	55,0%	32,5%	32,5%	35,0%
Klass II	-	-	-	-	-	-
Klass III	-	-	-	-	-	-
Klass A	22,5%	22,5%	55,0%	32,5%	32,5%	35,0%
Klass B	-	-	-	-	-	-

Enligt målen i länets trafikförsörjningsprogram så avser Västernorrland gå längre i sina mål än vad lagen kräver. För de bussfordon som omfattas av lagen är målet att ha 100 procent emissionsfri drift till 2030. Övriga bussklasser ska också ställas om och för dessa är målet 50 procent emissionsfri drift. Övriga fordon i dessa klasser ska fortsatt drivas av hållbarhetsklassade biodrivmedel. Nedan följer en sammanställning av länets ambition.

	Nuläge			2030 (2027)		
Busstyp	**Emissionsfri**	**Fossilfri**	**Övrig**	**Emissionsfri**	**Fossilfri**	**Övrig**
Klass I	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Klass II	0,0%	100,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%
Klass III	0,0%	100,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%
Klass A	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Klass B	0,0%	100,0%	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%

En viktig del i detta arbete är att säkerställa tillgången till infrastruktur för de drivmedel och energibärare som kollektivtrafiken ska drivas med. Då ambitionen är att öka den emissionsfria driften så är det i första hand laddinfrastruktur som krävs. På sikt kan även tankmöjligheter för vätgas bli aktuella.

Infrastruktur för laddning och tankning behöver säkerställas på, eller i direkt närhet av länets bussdepåer.

3.8 Fordonskontroller

Idag är ansvaret för kontroller delat mellan Din Tur och trafikbolagen. Trafikbolagen gör lagstadgade fordonskontroller på auktoriserad besiktningsanläggning samt regelbundna egenkontroller som redovisas i fordonsdatabasen FRIDA. Din Tur gör slumpvisa kontroller av fordonens säkerhetsutrustning. Utfallen av alla kontroller följs upp tre gånger per år vid avtalsuppföljning och avvikelser belastas med viten.

Inför kommande avtal så ska hanteringen av fordonskontroller utredas. Genom dialog med andra trafikhuvudmän samt trafikbolag ska en ny modell tas fram och beslutas. En möjlig väg är att trafikbolagen får hela ansvaret för kontroller och att detta antingen sker genom att anlita externa kontrollinstanser alternativt genom utökade egenkontroller.

3.9 Depåer

Det finns idag 32 depåer och uppställningsplatser för buss i Västernorrland. Många av dessa är små men 6 stycken av dem har 20 eller fler fordon. Ungefär 3/4 av depåerna hyrs av trafikbolagen och övriga ägs av trafikbolagen.

Med en bibehållen eller utökad kollektivtrafik så är det viktigt att Din Tur och dess medlemmar verkar för att det ska finnas tillgång till lämpliga ytor och lokaler för depåer runt om i länet. En viktig del i detta arbete är att det även finns tillgång till laddning och/eller tankning för de drivmedel och energibärare som busstrafiken ska drivas av.

För att säkerställa framtidens trafikupplägg har Din Tur tagit fram en depåkartläggning som omfattar tillgång till depåer, depåkapacitet, tillgång till infrastruktur för laddning/tankning samt ägandestruktur.

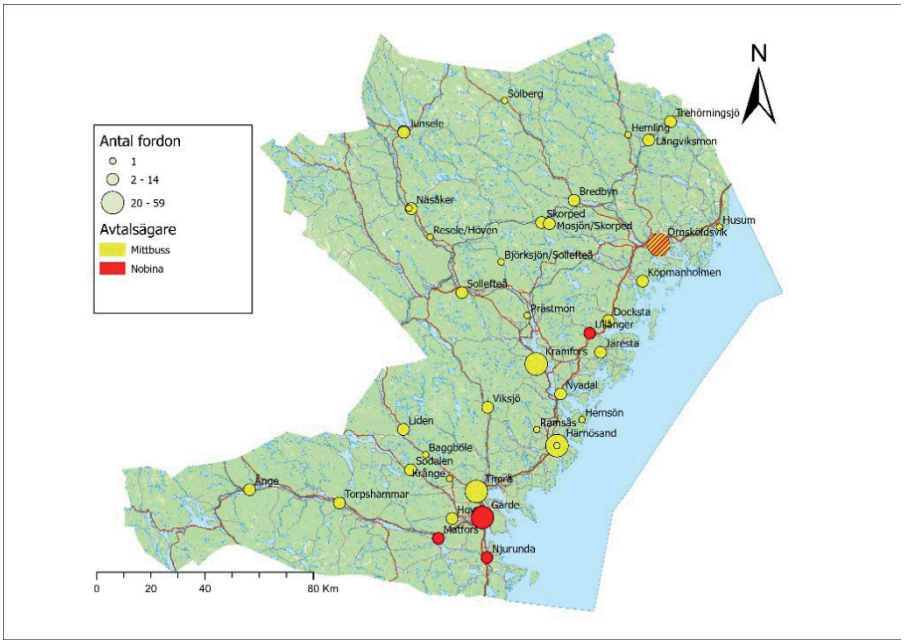

Bilden till vänster visar var länets depåer och uppställningsplatser för buss finns.

4. Taxifordon

4.1 Ansvar och roller

Din Tur erbjuder sina medlemmar att upphandla särskilda persontransporter. Dessa transporter utförs i stor utsträckning med mindre fordon. Avtalslängden för dessa trafikavtal är i nuläget fyra år.

Din Tur formar i dialog med sina medlemmar kraven i upphandlingarna. Där kravställs bland annat fordonstyp, antal fordon, fordonsutrustning och drivmedel.

Din Tur ansvarar för uppföljning av trafikavtalen. Uppföljning sker på tertialbasis och fordon är en del som följs upp.

De trafikbolag som vunnit avtalen har ansvar för att fordonen och dess förare uppfyller de krav som ställts i upphandlingen samt fordonskontroller. Om brister upptäcks vid avtalsuppföljning så beläggs trafikbolagen med viten.

I dagsläget så har Din Tur avtal som innefattar taxifordon med åtta trafikbolag i länet. Dessa finns redovisade i *bilaga 3 – trafikplan*.

4.2 Specialfordon 2023

Det har inte funnits en nationell standard för större taxifordon på samma sätt som för bussfordon. Ett antal trafikhuvudmän har tidigare tagit fram en riktlinje som kallas *Specialfordon 2014*. Svensk Kollektivtrafik bedriver ett projekt som heter *Kraftsamling MERIT*. Inom det projektet har det arbetats fram ett förslag på en ny standard som fått namnet *Specialfordon 2023*. Standarden innehåller bland annat storleksmått, utrustningskrav och krav på antal passagerare.

Din Tur har använt en egen anpassad fordonsspecifikation vid tidigare upphandlingar. Inför kommande upphandlingar så ses denna specifikation över med utgångspunkt i den nya nationella standarden.

4.3 Fordonstyper

Det finns fyra sorters taxifordon som används för allmän kollektivtrafik och särskilda persontransporter. Dessa är:

- Större multifordon – flera rullstolar/bårar + sittande passagerare
- Mindre multifordon – en rullstol eller bår + sittande passagerare
- AN-fordon minibuss - upp till 8 sittande passagerare
- AN-fordon personbil – upp till 4 sittande passagerare

4.4 Nuläge fordonsupplägg

Samtliga fordonstyper finns representerade i dagens avtalsupplägg. Exakt antal varierar under avtalstid beroende av om behovet ökat eller minskat. Nedanstående fordon finns i enlighet med nuvarande avtal för särskilda persontransporter.

- Större multifordon 47 stycken
- Mindre multifordon 9 stycken
- AN-fordon minibuss 18 stycken
- AN-fordon personbil 32 stycken

Fordonen finns spridda över hela länet kopplade till kommunala trafikområden.

4.5 Framtida fordonsupplägg

Nya trafikavtal för särskilda persontransporter ska startas upp 2025. Inför dessa ska fordonskraven i nuvarande trafikavtal ses över.

Antalet fordon och fördelning mellan olika fordonstyper avgörs av de behov som bedöms finnas i länet vid upphandlingstillfället.

När länet startat upp sitt planerade närtrafiksupplägg så förväntas antalet multifordon öka, då dessa fordon även förutom hög tillgänglighet ska ha kapacitet att samordna resenärer från olika trafikslag.

4.6 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Taxifordon av personbilsklass har ingen särskild tillgänglighetsanpassning. Dessa kan därför inte ta personer i rullstol. Med förarens personliga service kan dock personer med exempelvis synnedsättning eller lindrigare rörelsenedsättning åka med dessa fordon.

I multifordon så finns lift eller ramp som möjliggör på- och avlastning av personer i rullstol samt på bår. I dessa fordon finns flexibel inredning som kan anpassas utifrån olika passagerarbehov.

Mer information om tillgänglighetsnivån på fordon återfinns i *bilaga 2 – plan för ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning*.

4.7 Fordonsutrustning

Fordonsutrustning i kommande upphandlingar kommer att utgå ifrån den reviderade fordonsspecifikation som Din Tur avser ta fram.

Fler taxifordon kommer att utrustas med viseringsutrustning som möjliggör visering av kollektivtrafikens resprodukter i syfte att kunna använda fordonen i allmän kollektivtrafik.

Genom ett nytt samordningssystem som är uppkopplat mot fordonens mobiltelefoner så kommer alla taxifordon ha fordonspositionering i realtid. Detta för att möjliggöra digitala bokningstjänster och öka tillgängligheten till transporter.

4.8 Drivmedel och infrastruktur

EU beslutade 2019 om ett direktiv för miljöstyrning av fordonsupphandling, *Clean Vehicles Directive 2019/1161*, och detta direktiv är under 2022 infört i svensk lagstiftning i *lagen om miljökrav vid vissa upphandlingar av bilar och vissa kollektivtrafiktjänster (2011:846)*. I lagen som gäller från augusti 2021 anges minimikrav vid fordonsupphandlingar. När det gäller taxifordon så omfattar lagen endast fordon utan handikappanpassning (AN-fordon).

Målet är att succesivt öka andelen emissionsfria fordon. Till år 2030 ska minst 50 % av de upphandlade fordonen vara emissionsfria. Detta kommer att styras av kommande upphandlingar 2025 samt 2029. Ökningen tros främst komma genom fler elfordon med batteridrift. Även elbilar med vätgasdrift kan på sikt bli aktuella. Omfattningen av emissionsfria fordon styrs dels av fordonstillgång i respektive fordonsklass, dels möjligheterna till laddning och tankning. De fordon som inte är emissionsfria ska fortsatt drivas på hållbarhetsklassade biodrivmedel och därigenom vara fossilfria.

Även taxifordon behöver tillgång till tankställen eller laddinfrastruktur. För mindre fordon kan dock laddning och tankning till stor utsträckning ske på publika platser. Upphandlade trafikbolag måste dock ha en plan för hur laddning och tankning ska kunna ske så inte fordon blir stående och inte kan nyttjas. Samhällets aktörer kan här behöva hjälpa till för att se till att nödvändig ladd- och drivmedelsinfrastruktur finns tillgängligt i hela länet.

4.9 Fordonskontroller

Taxifordon som ingår i avtal kopplade till Din Tur har krav på årliga fordons- och säkerhetskontroller. Dessa sker hos auktoriserat besiktningsorgan och redovisas av besiktningsorganet i fordonsdatabasen FRIDA.

Innan ett fordon sätts i trafik ska det genomgå leveranskontroll. Även dessa sker hos besiktningsorgan och redovisas i databasen FRIDA.

Trafikhuvudmannen har därutöver rätt att utföra stickprovskontroller i anslutning till köruppdrag för att säkerställa att fordonskraven efterlevs.

Genomförda kontroller redovisas på tertialbasis vid avtalsuppföljning. Brister som upptäcks innebär produktionsavdrag för trafikföretaget.

För närvarande planeras inga förändringar i detta upplägg inför kommande upphandlingar.

5. Genomförande

Denna bilaga ska ligga till grund för Din Turs arbete med att utveckla kollektivtrafiken i Västernorrland. Omformning av fordonsupplägget kan huvudsakligen ske vid uppstart av nya trafikavtal enligt de perioder som redovisats under punkten 5.

Denna bilaga ska hållas aktuell och relevant. Genomlysning genomförs varje år och finns behov av justeringar så ska dessa införas vid genomlysningen. Större förändringar i dokumentet ska förankras hos Din Turs medlemmar och därefter beslutas i Din Turs politiska direktion.

6. Begreppsförklaring

I *bilaga 7 – begreppsförklaringar* återfinns en lista med begreppsförklaringar för hela trafikförsörjningsprogrammet och dess samtliga bilagor.

DIN TUR

DIN TUR

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland
2023-2030

Bilaga 5

Färdtjänst & Riksfärdtjänst

Innehåll

1. Tillståndshandläggning och resor 1
2. Färdtjänst 2
3. Tillämpningsanvisningar av färdtjänst 2
4. Riksfärdtjänst 5
5. Tillämpningsanvisningar av riksfärdtjänst 5
6. Egenavgifter Riksfärdtjänst 6

1. Tillståndshandläggning och resor

Det är i Lag om färdtjänst (1997:736) och Lag om riksfärdtjänst (1997:735) möjligt för kommuner att överlåta ansvaret till den regionala kollektivtrafikmyndigheten i länet. Det finns flera fördelar i fråga om jämlikhet, förutsägbarhet och kostnadseffektivitet vid en samlad överlämning från medlemmarna till kollektivtrafikmyndigheten.

Sex av sju kommuner i länet har överlåtit ansvaret för upphandling, bokning och samordning samt uppföljning av färdtjänst och riksfärdtjänst. Sundsvalls kommun har upphandlat sina färdtjänst- och riksfärdtjänstresor själva och dessa hanteras inte av Din Tur. I de övriga sex kommunerna genomfördes totalt 121 002 färdtjänstresor och 1 580 riksfärdtjänstresor under 2023. (2019: 134 110 färdtjänstresor och 1 647 riksfärdtjänstresor).

Tre av länets sju kommuner har lämnat över myndighetsutövningen gällande handläggning och beslut av tillstånd för färdtjänst och riksfärdtjänst till Din Tur. I Ånge, Timrå och Kramfors kommun uppgick antalet innevånare till 44 654 och antalet färdtjänsttillstånd till 1 787, vilket motsvarar 4 procent av befolkningen i kommunerna.

I nedanstående tabeller anges antal färdtjänsttillstånd, färdtjänstresor och riksfärdtjänstresor för dessa kommuner under 2019 respektive 2023.

2019	Färdtjänsttillstånd	Färdtjänstresor	Riksfärdtjänstresor
Ånge kommun	370	5 169	420
Timrå kommun	702	24 655	42
Kramfors kommun	1 078	20 714	141

2023	Färdtjänsttillstånd	Färdtjänstresor	Riksfärdtjänstresor
Ånge kommun	302	4 967	313
Timrå kommun	642	23 862	55
Kramfors kommun	843	17 924	138

2. Färdtjänst

Färdtjänst är ett komplement till kollektivtrafiken och regleras av Lag om färdtjänst (1997:736). Med färdtjänst avses enligt 1 § Lag om färdtjänst ”särskilt anordnade transporter för personer med funktionshinder”. Enligt 7 § Lag om färdtjänst ska tillstånd meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Ett tillstånd för färdtjänst kan gälla tills vidare eller för viss tid. Tillståndet får i skälig omfattning förenas med föreskrifter om vilket färdsätt som får användas, inom vilket område resor får göras samt hur många resor tillståndet omfattar. Om särskilda skäl finns, får tillståndet även i övrigt förenas med villkor. Avsaknad av kollektivtrafik är ingen grund för beviljande av färdtjänst.

Varje kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och en annan kommun. En kommun får för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner (3 § Lag om färdtjänst). En kommun kan överlåta ansvaret till den regionala kollektivtrafikmyndigheten i länet som då bär ansvaret om att anordna färdtjänst och uppgifter som innefattar myndighetsutövning.

Tillstånd prövas av kommunen där sökande är folkbokförd, om kommunen har överlåtit ansvaret till den regionala kollektivtrafikmyndigheten prövas tillståndet av myndigheten. Att pröva frågor om tillstånd till färdtjänst innebär myndighetsutövning och förvaltningslagen ska tillämpas. Förvaltningslagen innehåller ett antal tvingande bestämmelser som gäller vid all myndighetsutövning mot någon enskild. Förvaltningslagen innehåller också bestämmelser om myndigheternas serviceskyldighet. Dessa gäller vare sig handläggningen sker hos en kommunal nämnd eller hos den regionala kollektivtrafikmyndigheten. Som allmänna krav på handläggningen av ärenden gäller bestämmelserna i 9 § Förvaltningslagen: ”Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts”.

Tillstånd till färdtjänst omfattar inte resor där stat, kommun, region, organisation, företag eller annan betalningsansvarig finns. Exempel på detta kan vara sjukresor, skolskjutsar, resor till/från daglig verksamhet som anordnas enligt LSS eller resor till/från dagverksamhet enligt SoL. Resor i samband med arbetslivsinriktad rehabilitering, gruppresor och tjänsteresor är också exempel på resor som vanligtvis ej är färdtjänstresor.

3. Tillämpningsanvisningar av färdtjänst

Nedanstående tillämpningsanvisningar gäller för de kommuner som överlåtit myndighetsutövningen för färdtjänst till Din Tur. Dessa kommuner är Kramfors, Timrå och Ånge.

Ansökan - Ansökan om färdtjänst ska ske skriftligt på avsedd blankett.

Medicinskt underlag - Behovet ska, om så begärs, kunna styrkas genom utlåtande från läkare eller annan sakkunnig som har kännedom om den sökandes funktionsnedsättning och vilka hinder detta medför vid resa med allmänna kommunikationer.

Utredning - Den sökandes förutsättningar för rätt till färdtjänst definieras vid utredningstillfället.

Beslut - Beslut gällande tillstånd om färdtjänst lämnas skriftligt. Av beslutet ska framgå vad den sökande är berättigad till. Beslut som går den sökande emot ska motiveras och åtföljas av en underrättelse om hur beslutet kan överklagas.

Återkallelse av tillstånd - Tillståndsgivaren får återkalla ett tillstånd att anlita färdtjänst, om förutsättningarna för färdtjänsten inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten (12 § Lag om färdtjänst).

Barn - Om sökanden är under 18 år ska prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder.

Förnyelse och förändring - Den som beviljats färdtjänsttillstånd är skyldig att meddela ändrade förhållanden som kan påverka rätten till färdtjänst. Den färdtjänstberättigade ansvarar själv för att ansöka om förnyelse av tillstånd.

Giltighet -De flesta tillstånd är tidsbegränsade, i speciella fall beviljas tillståndet tills vidare. Tillståndet kan förenas med föreskrifter och villkor. Det kan exempelvis gälla under viss period på året, under viss tid på dygnet eller endast till vissa resmål.

Antal resor - Antal resor i Timrå kommun är begränsat till 150 enkelresor per år, ytterligare resor kan efter ansökan beviljas. I Ånge och Kramfors kommun är antalet resor obegränsat.

Arbetsresor - Färdtjänst i form av arbetsresa fordrar särskilt tillstånd. Med arbetsresa menas resa mellan bostaden och arbetsplats där anställningsförhållande råder. Resan ska gå i anslutning till arbetets början och slut. Antal arbetsresor begränsas ej. Resor i tjänsten betraktas inte som arbetsresa eller färdtjänst.

Legitimering - Färdtjänsttillståndet är personligt och den färdtjänstberättigade ska kunna legitimera sig.

Bärhjälp/trappklättrare - Bärhjälp/trappklättrare kan i vissa fall beviljas (trapphus eller motsvarande, ej inne i bostaden) under en begränsad tidsperiod om ett år. Chauffören har på plats rätt att neka att utföra beviljad insats om denne bedömer att det inte kan genomföras på ett säkert sätt, detta med hänsyn taget både till resenärens och chaufförens säkerhet.

Hjälpmedel - Nödvändiga förflyttningshjälpmedel samt tjänstehund (ledar-, service- och signalhund) som är knutet till resenärens funktionsnedsättning får medföras.

Bagage - Högst tre icke skrymmande kollin får medtagas på resan.

Ledsagare - Ledsagare kan beviljas om den sökande inte kan klara av att resa på egen hand med den service som normalt ges av föraren. Behovet ska vara knutet till själva resan och inte till vistelsen vid resmålet. Ledsagare ska påbörja och avsluta resan tillsammans med den färdtjänstberättigade. Den färdtjänstberättigade anlitar själv sin ledsagare som ska kunna tillgodose dennes behov av hjälp under resan. Ledsagare som beviljats enligt färdtjänstlagen betalar ingen egenavgift.

Medresenär - Medresenär får följa med den färdtjänstberättigade, i huvudsak erlägger medresenären samma avgift som den färdtjänstberättigade, avvikelser gäller för barn. Medresenär ska påbörja och avsluta resan tillsammans med den färdtjänstberättigade. Medresenär får inte orsaka extra service av föraren.

Olika tillämpningar gäller i olika kommuner gällande antal medresenärer som får följa med och vilka avgifter som ska erläggas:

- Ånge kommun: En medresenär. Barn upp till 12 år åker utan avgift och medföljande barn över 12 år erlägger vuxenavgift.
- Timrå kommun: Två medresenärer. Barn som medföljer erlägger samma avgift som den färdtjänstberättigade.
- Kramfors kommun: En medresenär. Medresenär över 19 år erlägger samma avgift som den färdtjänstberättigade, 8-19 år erlägger halv avgift och 0-7 år åker utan avgift.

Resa för barn - Bilkuddar finns tillgängliga i fordonen. Bilbarnstol kan tillhandahållas efter förbeställning om minst två timmar.

Färdtjänstberättigade i kollektivtrafiken - En person som har tillstånd till färdtjänst har rätt att ta med sig en ledsagare/medresenär kostnadsfritt på Din Turs bussar mot uppvisande av färdtjänstkort. Detta gäller dock ej på linje 98 och 100 (Y-buss).

Trafikeringsområden - Resor för respektive kommun får genomföras enligt nedan:

- Ånge kommun: Inom kommunen.
- Timrå kommun: Inom en radie av fem mil från bostaden.
- Kramfors kommun: Inom kommunen samt fyra mil utanför kommungränsen.

Färdtjänst får nyttjas för resor inom övriga kommuner i Västernorrlands län.

Resa i annan kommun utanför länet - Den som har tillstånd för färdtjänst kan, efter särskild ansökan, beviljas resor vid vistelse i kommun utanför Västernorrlands län. Egenavgift erläggs enligt särskild taxa.

Trafikeringstid - I Ånge och Kramfors kommun får resor genomföras vardagar kl. 05.00-23.00 och helger kl. 06.00-23.00. I Timrå kommun finns ingen tidsbegränsning.

Beställning och avbeställning - Resor bokas hos Din Tur kundcenter. Resan ska beställas från en adress till en annan. Uppehåll under resan tillåts ej. För att i möjligaste mån kunna tillgodose önskemål om avresetid och säkerställa en bra planering av tillgängliga fordon bör beställning ske i god tid. Avresetiden kan justeras med 10 minuter tidigare eller senare utan att resenären meddelas. Resor som inte kommer att genomföras måste avbeställas.

Samordning - Färdtjänst är en kompletterande kollektiv transportform och resorna samordnas, vilket innebär samåkning med andra resenärer. Undantag från samåkning kan beviljas efter särskild prövning.

Service vid resa - Chauffören ska, utan extra kostnad, hjälpa den färdtjänstberättigade:

- att hämta och lämna vid port/entré, lägenhet, hållplats och övriga inrättningar, och vid behov hjälpa resenärer upp/ned i trapphus etc.
- i och ur fordonet
- vid behov med säkerhetsbältet
- med handbagage och hjälpmedel

Egenavgifter - Egenavgiften baseras på prissättningen i den allmänna kollektivtrafiken och är 1,5 gånger biljettpriset. Egenavgiften betalas direkt till chauffören med kort eller kontanter.

4. Riksfärdtjänst

Riksfärdtjänst regleras i Lag om riksfärdtjänst (1997:735). 1 § En kommun skall på de villkor som anges i denna lag lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt. Riksfärdtjänst gäller för resor inom Sverige och på reserelationer där färdtjänstlagen inte är tillämplig. Ändamålet med resan ska vara rekreation, fritidsverksamhet eller annan enskild angelägenhet. För att nyttja riksfärdtjänst krävs ett särskilt tillstånd för varje resetillfälle.

Som komplement till riksfärdtjänstlagen kan tillståndsgivaren utfärda generella regler. De får endast komplettera lagen och får inte innehålla bestämmelser som inskränker en persons rättigheter i förhållande till lagen.

Syftet med regelverket är att ge vägledning vid myndighetsutövning och som ett hjälpmedel för att den som ansöker om riksfärdtjänst ska kunna bedömas rättssäkert utifrån samma grund.

Tillstånd prövas av kommunen där sökande är folkbokförd, om kommunen har överlåtit sina uppgifter till den regionala kollektivtrafikmyndigheten i länet är det myndigheten som prövar frågor och fattar beslut om tillstånd för riksfärdtjänst. Att pröva frågor om tillstånd till riksfärdtjänst innebär myndighetsutövning och förvaltningslagen ska tillämpas. Förvaltningslagen innehåller ett antal tvingande bestämmelser som gäller vid all myndighetsutövning mot någon enskild. Förvaltningslagen innehåller också bestämmelser om myndigheternas serviceskyldighet. Dessa gäller vare sig handläggningen sker hos en kommunal nämnd eller hos den regionala kollektivtrafikmyndigheten. Som allmänna krav på handläggningen av ärenden gäller bestämmelserna i 9 § Förvaltningslagen: ”Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts”.

5. Tillämpningsanvisningar av riksfärdtjänst

Nedanstående tillämpningsanvisningar gäller för de kommuner som överlåtit myndighetsutövningen för färdtjänst till Din Tur. Dessa kommuner är Kramfors, Timrå och Ånge.

Färdsätt - Riksfärdtjänst beviljas i första hand med den allmänna kollektivtrafiken (tåg, flyg, buss, båt) tillsammans med ledsagare. I andra hand beviljas allmän kollektivtrafik i kombination med taxi eller specialfordon. Fungerar inget av det beviljas resa med taxi eller specialfordon. Avsaknad av allmän kollektivtrafik på aktuell sträcka, avgångstider som inte passar eller brist på ledsagare är inte skäl till att bli beviljad resa med taxi eller specialfordon.

Samåkning - Samordning av resor med taxi eller specialfordon sker regelmässigt där det är möjligt med hänsyn till resenärens funktionsnedsättning. Samåkning kan därmed ske hela eller delar av resan. Vid samåkning kan färdvägen och restiden bli förlängd. Önskad avresetid kan behöva anpassas för att möjliggöra samordning. Hänsyn tas till resenärens funktionsnedsättning och ändamålet med resan.

Ansökan - Ansökan om riksfärdtjänst ska ske skriftligt på avsedd blankett. Ansökan om riksfärdtjänst bör göras i god tid, minst tre veckor innan planerad avresa. Inför storhelger bör ansökan göras minst sex veckor innan planerad avresa.

Beställning - När en resenär fått tillstånd för riksfärdtjänst med allmän kollektivtrafik beställs resorna hos Riksfärdtjänsten Sverige AB som skickar biljetterna till resenären. Vid beviljad riksfärdtjänst med taxi eller specialfordon bokar resenären resan hos Din Tur kundcenter.

Hjälpmedel - De hjälpmedel som är nödvändiga för resans genomförande får medföras.

Bagage - Vid resa med allmänna kommunikationer får bagage medföras enligt trafikföretagens bestämmelser. Vid resa med bil/specialfordon får en resväska och ett handbagage medföras.

Medresenär - Medföljande person som inte är ledsagare kallas medresenär. Vid resa med bil/specialfordon kan, efter ansökan, en medresenär beviljas medfölja på resan. Medresenären får inte förorsaka extra service av föraren. Medresenär får medföra en resväska och ett handbagage.

Avgifter - Taxan för riksfärdtjänst beslutas av regeringen som har meddelat föreskrifter om resenärens egenavgifter och dessa regleras genom "Förordning (1993:1148) om egenavgifter vid resor med riksfärdtjänst". En medresenär betalar egenavgift enligt riksfärdtjänsttaxa för vuxen.

6. Egenavgifter Riksfärdtjänst

Förordning (1993:1148) om egenavgifter vid resor med riksfärdtjänst.

Vägavstånd i kilometer	Egenavgift
0 - 100	105 kr
101 - 125	130 kr
126 - 150	165 kr
151 - 175	195 kr
176 - 200	220 kr
201 - 225	255 kr
226 - 250	275 kr
251 - 275	300 kr
276 - 300	320 kr
301 - 350	370 kr
351 - 400	420 kr
401 - 450	455 kr
451 - 500	480 kr
501 - 600	535 kr
601 - 750	600 kr
751 - 1000	655 kr
1001 - 1250	680 kr
1251 - 1500	700 kr
1501 och längre	755 kr

Resenärer under 26 år och studerande som innehar Centrala studiestödsnämndens rabattkort eller Sveriges Förenade Studentkårs studentkort betalar 70 procent av egenavgiften.

DIN TUR

DIN TUR

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland
2023-2030

Bilaga 6

Indikatorer

Innehåll

1. Bakgrund 1
2. Målmodell 2
3. Indikatorer - målområde nöjd resenär 0
4. Indikatorer – målområde växande region ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
5. Indikatorer – målområde hållbart samhälle ..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**
6. Uppföljning av indikatorer 0

1. Bakgrund

Trafikförsörjningsprogrammet är beroende av en tydlig genomförandeplan. Då målen är allmänt hållna så behövs indikatorer som är mätbara för att kunna följa upp målen.

I denna bilaga redovisas de indikatorer som ska gälla för uppföljning av trafikförsörjnings-programmet. Dokumentet redogör även för hur indikatorerna ska följas upp och presenteras.

Indikatorerna som avser Kollektivtrafikbarometerfrågor är baserade på kollektivtrafikresenärer och sällanresenärers svar. En del av indikatorerna kan vara svåra att få en uppfattning om huruvida resultatet ställer sig i förhållande till andra trafikhuvudmän i Kollektivtrafik-barometern. Därav har en omvärldsbevakning gjorts som kommit fram till ett antal referenslän som är jämförbara med Västernorrland. Dessa trafikhuvudmän är Dalatrafik, Länstrafiken i Västerbotten, Kalmar län, Värmlandstrafiken (inklusive Karlstadsbuss) och X-trafik där deras resultat i Kollektivtrafikbarometern har tagits ut och beräknats för att få fram ett snitt. Snittet kommer att uppdateras årligen för att följa upp hur Din Tur förhåller sig i målsättningen med dessa län.

2. Målmodell

Denna bilaga kopplar an till trafikförsörjningsprogrammet målmodell och mål.

Tillsammans reser vi smartare!	Nöjd resenär	Enkelt	*Det ska vara enkelt att hitta, planera och genomföra en resa i kollektivtrafiken för alla resenärsgrupper*
		Tryggt	*Alla resenärer ska känna sig trygga att resa i kollektivtrafiken*
		Attraktivt	*Fler invånare och besökare ska välja kollektivtrafiken för sina resor*
	Växande region	Konkurrenskraftigt	*Kollektivtrafiken ska kunna konkurrera med bilen*
		Sammanhållet	*Kollektivtrafiken ska erbjuda sömlöst resande från start till mål*
		Utvecklande	*Kollektivtrafiken ska vara ett verktyg för länets fortsatta utveckling*
	Hållbart samhälle	Ekologiskt	*Kollektivtrafiken ska bidra till minskad miljö- & klimatpåverkan*
		Socialt	*Kollektivtrafiken ska planeras och genomföras med hänsyn till alla resenärsgrupper*
		Ekonomiskt	*Kollektivtrafiken ska bidra positivt till samhällsekonomins utveckling*

Samtliga ovanstående mål har indikatorer som redovisas i detta dokument

3. Indikatorer Linjelagd kollektivtrafik

Område: Nöjd resenär				**Värde**						
Ledord	Mål	Indikator	Data	2023	2024	2026	2028	2030	Referens län	Kommentar
Enkelt	Det ska vara enkelt att hitta, planera och genomföra en resa i kollektivtrafiken för alla resenärsgrupper	Det är enkelt att få information inför resan	Kollbar E1	69%	72%	75%	80%	85%	77%	
		Det är enkelt att köpa bolagets biljetter & kort	Kollbar E2	72%	75%	80%	85%	90%	78%	
		Det är enkelt att resa med bolaget	Kollbar C6	69%	72%	75%	80%	85%	73%	
Tryggt	Alla resenärer ska känna sig trygga att resa i kollektivtrafiken	Det känns tryggt att resa med kollektivtrafiken. Män/Kvinnor.	Kollbar C11	79%	80%	82%	85%	90%	84%	
				73%	75%	80%	85%	90%	70%	
		Jag kan lita på att jag kommer fram i tid	Kollbar C12	62%	65%	73%	75%	80%	61%	Indikatorn ger en bild av den upplevda tidhållningen för kollektivtrafikresenärer.
		Andelen av trafiken som följer tidtabellen	XX	XX	XX	80%	85%	90%		Indikatorn ger en bild av den faktiska tidhållningen och ska börja mätas när nytt realtidssystem är implementerat.
Attraktivt	Fler invånare och besökare ska välja kollektivtrafiken för sina resor	Nöjd-kund-index (NKI)	Kollbar årsrapport	59%	62%	65%	70%	75%	69%	
		Antal kollektivtrafikresor/år	Din Tur	8 542 781	8 960 000	9 420 000	9 890 000	10 300 000		
			Norrtåg	440 041	462 000	485 000	494 848	504 754		

3.2. Område: Växande region				Värde						
Ledord	**Mål**	**Indikator/aktivitet**	**Data**	**2023**	**2024**	**2026**	**2028**	**2030**	**Referens län**	**Kommentar**
Konkurrenskraftigt	Kollektivtrafiken ska kunna konkurrera med bilen	Det är prisvärt att resa med kollektivtrafiken	Kollbar C7	50%	53%	58%	63%	68%	49%	
		Det finns fördelar med att åka kollektivt	Kollbar C2	66%	70%	75%	80%	85%	73%	
Sammanhållet	Kollektivtrafiken ska erbjuda sömlöst resande från start till mål	Jag har nära till hållplatser och stationer för de flesta resor jag gör	Kollbar C4	77%	80%	83%	87%	90%	79%	
		Tidtabeller anpassas så att byten mellan buss och tåg fungerar	Rebus & Tågplan	-	-	-	-	-		Aktiviteten genomförs i samband med tidtabellsskifte
Utvecklande	Kollektivtrafiken ska vara ett verktyg för länets fortsatta utveckling	Andelen invånare som kan arbetspendla med kollektivtrafiken till närmaste kommunhuvudort med max 45 minuters restid	SCB, Rebus, GIS	82%	82%	82%	85%	89%		
		Andelen invånare som kan arbetspendla med kollektivtrafiken till närmaste arbetsmarknadsregionscenter med max 60 minuters restid	SCB, Rebus, GIS	82%	82%	82%	85%	87%		
		Mina möjligheter att resa kollektivt har förbättrats det senaste året	Kollbar C9	30%	33%	35%	40%	45%	35%	

Område: Hållbart samhälle				**Värde**						
Ledord	Mål	Indikator	Data	2023	2024	2026	2028	2030	Referens län	Kommentar
Ekologiskt	Kollektivtrafiken ska bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan	Andelen emissionsfria buss- och taxifordon	FRIDA (Buss)	1%	2%	4%	66%	66%		Större förändringar i fordonsupplägg är endast möjligt vid starten av nya avtal. För busstrafiken sker detta i december 2027 och för taxitrafiken i juni 2025 samt juni 2029.
			FRIDA (Taxi)	2%	4%	60%	60%	90%		
		Kollektivtrafikens andel av de totala motoriserande resandet	Kollbar årsrapport	11%	13%	15%	20%	25%	17%	
Socialt	Kollektivtrafiken ska planeras och genomföras med hänsyn till alla resenärsgrupper	Andelen tillgänglighetanpassade bussfordon	FRIDA	45%	45%	45%	90%	90%		Nuläget är en uppskattning då det inte finns kompletta dataunderlag.
		Andelen tillgänglighetanpassade hållplatser >20 påstigande	Rebus	40%	50%	60%	70%	80%		Nuläget är en uppskattning då det inte finns kompletta dataunderlag. Projektmognaden och kostnadsutveckling en kan medföra förseningar i måluppfyllelsen.
		Avgångstiderna passar mina behov. Män/kvinnor.	Kollbar C8	57%	59%	63%	65%	70%	62%	
				61%	63%	63%	65%	70%		
Ekonomiskt	Kollektivtrafiken ska bidra positivt till samnhällsekonomins utveckling	Kostnadstäckningsgraden i busstrafiken	Olikview, Norrtåg	13%	14%	15%	16%	17%		
		Kollektivtrafikresor per productionskm	Rebus, Qlikview	0,66	0,70	0,75	1	1		

4. Indikatorer Särskild persontrafik

4.1. Område: Nöjd resenär				Värde						
Ledord	**Mål**	**Indikator**	**Data**	**2023**	**2024**	**2026**	**2028**	**2030**	**Referens län**	**Kommentar**
Enkelt	Det ska vara enkelt att hitta, planera och genomföra en resa i kollektiv-trafiken för alla resenärsgrupper	Vilket sammanfattande betyg vill du ge beställningen av just denna resa?	Anbaro B8	91%	91%	92%	93%	94%	91%	Andelen som gett betyg 4 eller 5
Tryggt	Alla resenärer ska känna sig trygga att resa i kollektivtrafiken	Om du tänker på dina färdtjänst-/sjukresor i allmänhet, vilket betyg vill du generellt ge tryggheten när du gör en resa?	Anbaro R19	86%	87%	88%	89%	90%	88%	
		Kom fordonet på det klockslag som du fick vid beställningen?	Anbaro R1	82%	83%	84%	85%	86%	88%	
		Kom du fram i tid?	Anbaro R16	94	95	96%	96%	97%	96%	
Attraktivt	Fler invånare och besökare ska välja kollektivtrafiken för sina resor	Vilket sammanfattande betyg vill du ge själva resan, det vill säga från hämtning till lämning?	Anbaro R17	92%	93%	94%	95%	96%	94%	

4.2. Område: Växande region				Värde						
Ledord	Mål	Indikator	Data	2023	2024	2026	2028	2030	Referens län	Kommentar
Konkurrenskraftigt & Sammanhållet	Kollektivtrafiken ska kunna konkurrera med bilen och Kollektivtrafiken ska erbjuda sömlöst resande från start till mål	Hur ofta åker du med vanlig linjetrafik, dvs med kollektivtrafikens bussar, tåg eller båtar?	Anbaro K2	22%	23%	24%	28%	30%		Personer som har beviljats tillstånd för färdtjänst respektive sjukresa har inga andra valmöjligheter än att nyttja den särskilda persontrafiken. Varav målet om att kollektivtrafiken ska konkurrera med bilen samt att systemet ska vara sammanhållet blir i dess mening svårt att mäta varav dessa ledord är sammanslagna gällande indikatorerna för den särskilda persontrafiken.
Utvecklande	Kollektivtrafiken ska vara ett verktyg för länets fortsatta utveckling	Om du tänker generellt på dina färdtjänst-/sjukresor, vilket betyg vill du ge hur det fungerar överlag?	AnbaroR20	84%	85%	86%	87%	88%	86%	

4.3. Område: Hållbart samhälle				Värde						
Ledord	Mål	Indikator	Data	2023	2024	2026	2028	2030	Referens län	Kommentar
Ekologiskt	Kollektivtrafiken ska bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan	Andelen emissionsfria buss- och taxifordon	FRIDA (Taxi)	2%	4%	50%	60%	90%		Större förändringar i fordonsupplägg är endast möjligt vid starten av nya avtal. För busstrafiken sker detta i december 2027 och för taxitrafiken i juni 2025 samt juni 2029. I nuläget ställs inga krav om emissionsfria multifordon så ledes innefattar indikatorn bara personbilar. Beroende på utfallet av upphandlingen av SÄKO2025 avser vi att eventuellt även mäta andelen emissionsfria multifordon.
		Andelen samordnade resor för särskild persontrafik	Sam3001	45%	47%	50%	52%	54%		
Socialt	Kollektivtrafiken ska planeras och genomföras med hänsyn till alla resenärsgrupper	Andelen tillgänglighetanpassade bussfordon	FRIDA	45%	45%	45%	90%	90%		Nuläget är en uppskattning då det inte finns kompletta dataunderlag.
		Andelen tillgänglighetanpassade hållplatser >20 påstigande	Rebus	40%	50%	60%	70%	80%		Nuläget är en uppskattning då det inte finns kompletta dataunderlag. Projektmognaden och kostnadsutvecklingen kan medföra förseningar i måluppfyllelsen.
Ekonomiskt	Kollektivtrafiken ska bidra positivt till samhällsekonomins utveckling	Kostnadstäckningsgraden i SÄKO-trafiken	Olikview	14%	14%	15%	16%	17%		Erlagda egenavgifter för sjukresor och färdtjänst. Är direkt kopplat till egenavgifterna för SÄKO-trafiken samt producerad kilometer.

5. Uppföljning av indikatorer

Samtliga indikatorer ska följas upp kontinuerligt. Flertalet indikatorer följs upp på tertialbasis och redovisas i tertialrapporter och i avtalsuppföljning. Övriga följs upp på årsbasis. Samtliga indikatorer ska redovisas i Din Turs årsredovisning.

Många indikatorer har en koppling till den nationella resvaneundersökningen Kollbar. Din Tur har en löpande prenumeration på Kollbar som omfattar 2 400 respondenter per år. Kopplat till det nya trafikförsörjningsprogrammet så ska en utökad beställning genomföras vart fjärde år med start 2024 för att få data som kan brytas ned och analyseras djupare.

Din Turs trafikstrateg är ansvarig för att ta fram data för indikatoruppföljning.

Din Tur ska använda framtagna data som grund för uppföljning av genomförd verksamhet och planering av framtida verksamhet.

Bilaga 6.1. Karta- andelen invånare som kan arbetspendla med kollektivtrafik till närmaste kommunhuvudort med max 45 minuters restid

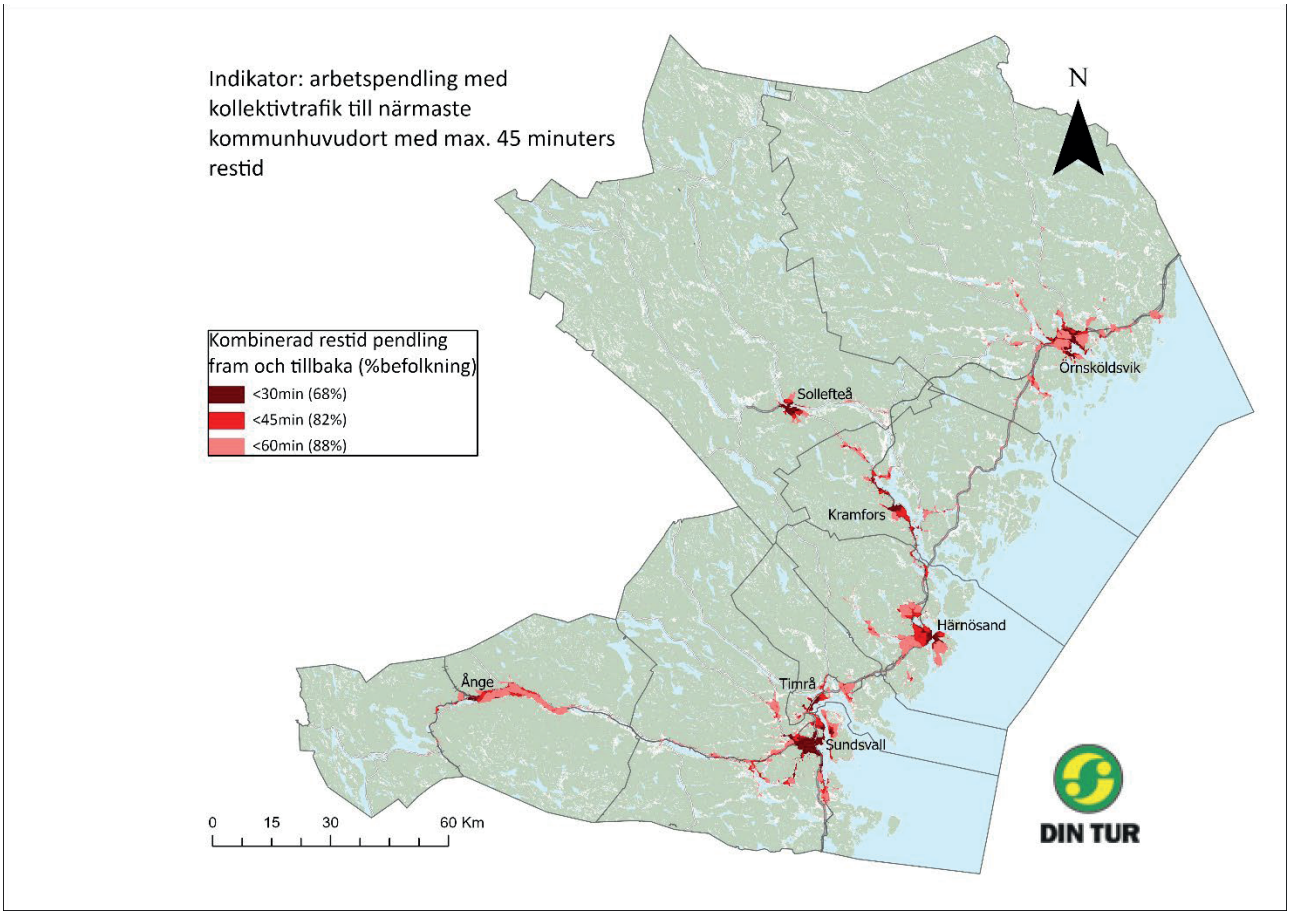

Bilaga 6.2. Karta- andelen invånare som kan arbetspendla med kollektivtrafik till närmaste arbetsmarknadsregionscenter med max 60 minuters restid

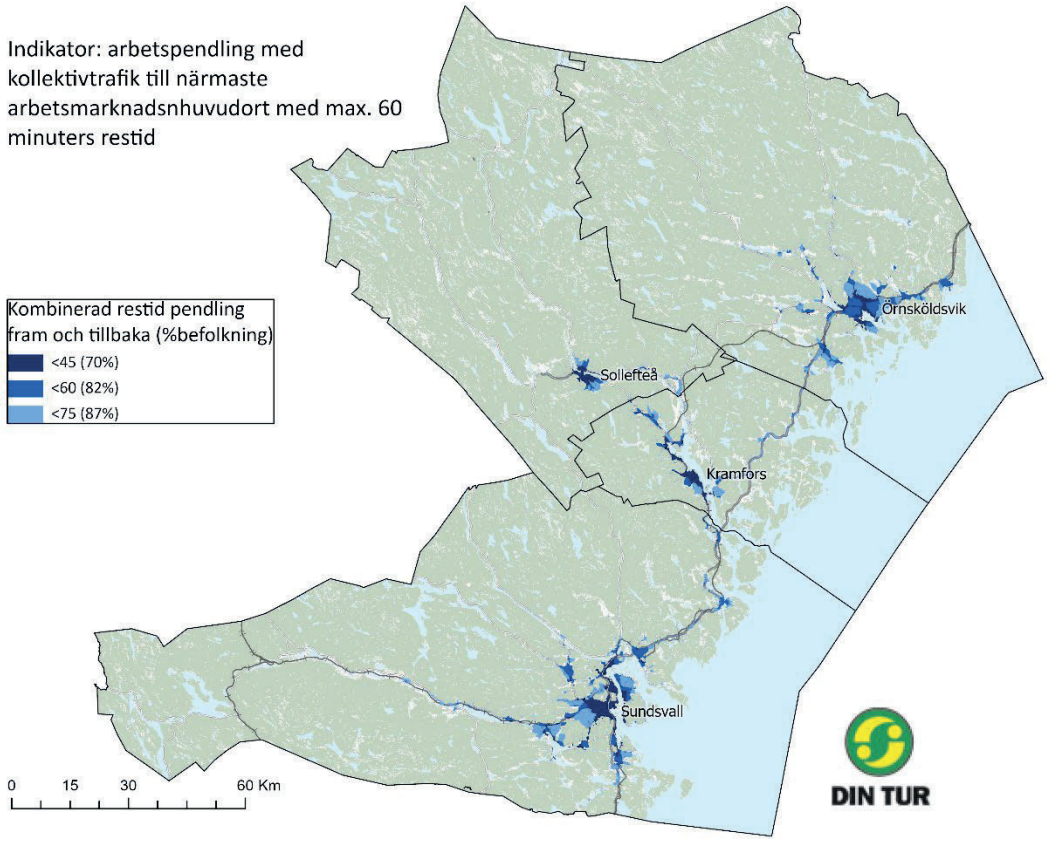

DIN TUR

DIN TUR

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland
2023-2030

Bilaga 7

Processbeskrivning

Arbetet med att ta fram ett nytt trafikförsörjningsprogram för Västernorrlands län påbörjades i september 2021. Under 2023 har fokus varit att förankra och genomarbeta de förslag och processer som finns i Trafikförsörjningsprogrammet för att landa i mål och indikatorer. Parallellt med denna process så har en process att ta fram en ny förbundsordning för Din Tur pågått. Dessa bägge processer har nära samröre med varandra och Din Tur har ansvarat för bägge processerna.

Mathias Sundin har som trafikchef tillsammans med Sofia Söderberg, trafikstrateg haft ansvar för processen att ta fram ett nytt trafikförsörjningsprogram. Göran Anger som är senior rådgivare har haft ansvar för processen att ta fram förslag på en ny förbundsordning för Din Tur.

Ett stort antal aktiviteter har genomförts i syfte att informera och föra dialog om programmets utformning och innehåll. Till processen har politiker, tjänstepersoner samt representanter för olika intresseorganisationer bjudits in. Totalt så har cirka 200 personer deltagit i olika dialoger.

Arbetet har löpande återrapporterats till Din Turs politiska direktion.

Som stöd till processen har Ramboll upphandlats för att bidra med aktivitetsdokumentation samt framtagande av dokumentstruktur och textinnehåll.

Genomförda aktiviteter:

2021

9 - 10 november	Workshop om mål och trafikupplägg med den politiska direktionen samt den regionala samverkansgruppen. Fysisk aktivitet i Sollefteå
19 november	Möte i styrgruppen för ny förbundsordning (digitalt)
17 december	Möte i styrgruppen för ny förbundsordning (digitalt)

2022

19 januari	Tematisk workshop om biljetter och intäkter (digitalt)
20 januari	Möte i styrgruppen för ny förbundsordning (digitalt)
26 januari	Tematisk workshop om hållbarhet och drivmedel (digitalt)
2 februari	Intern workshop om kundcenter och särskilda persontransporter (digitalt)
2 februari	Möte i styrgruppen för ny förbundsordning (digitalt)
9 februari	Tematisk workshop om tillgänglighet och infrastruktur (digitalt)
16 februari	Möte i styrgruppen för ny förbundsordning (digitalt)
23 februari	Tematisk workshop om tågtrafik och hela-resan-perspektivet (digitalt)
2 mars	Möte i styrgruppen för ny förbundsordning (digitalt)
15 mars	Dialogmöte med Örnsköldsviks kommun (digitalt)
16 mars	Information på regionala transportgruppen (digitalt)
18 mars	Information på regionala samverkansgruppen för kollektivtrafik (digitalt)
22 mars	Dialogmöte med Sollefteå kommun (digitalt)
24 mars	Information på Din Turs politiska direktion (digitalt)
29 mars	Dialogmöte med Kramfors kommun (digitalt)
29 mars	Intern workshop om biljetter och intäkter (fysiskt)
30 mars	Dialogmöte med Sundsvalls kommun (digitalt)
30 mars	Dialogmöte med Region Västernorrland (digitalt)
5 april	Dialogmöte med Ånge kommun (digitalt)
11 april	Dialogmöte med Timrå kommun (digitalt)
20 april	Dialogmöte med Härnösands kommun (digitalt)
22 april	Intern workshop hållplatshandboken (digitalt)
5 maj	Information regionala samverkansgruppen för kollektivtrafik (digitalt)
5 maj	Möte i styrgruppen för ny förbundsordning (digitalt)
20 maj	Workshop mål och indikatorer med Din Turs politiska direktion (fysiskt)
24 maj	Kompletterande dialogmöte med Timrå kommun (digitalt)
30 maj	Samråd med funktionsrätts- och seniororganisationer (digitalt och fysiskt)
1 juni	Samråd med grannlän, trafikbolag samt Norrtåg (digitalt)

3 juni	Samråd med näringslivsaktörer och besöksnäring (digitalt)
10 juni	Information regionala transportgruppen (digitalt)
14 juni	Intern workshop om mål och indikatorer (fysiskt)
16 juni	Workshop om indikatorer samt hållplatshandbok med regionala samverkansgruppen för kollektivtrafik (fysiskt och digitalt)
20 juni	Samråd med Trafikverket (digitalt)
27 juni	Dialog med Region Västernorrland om koppling till regional tillgänglighetsstrategi (digitalt)

2023

27 mars	Intern workshop om indikatorer (fysiskt)
1 juni	Workshop Hållplatshandboken & Indikatorer (fysiskt)
5 september	Arbetsgruppsmöte Hållplatshandboken (digitalt)
28 september	Workshop om trafik med Din Turs politiska direktion (fysiskt)
10 oktober	Arbetsgruppsmöte Hållplatshandboken (fysiskt)
11 november	Workshop om trafik med Din Turs politiska direktion (fysiskt)

Organisationer som deltagit och/eller bidragit:

- Astma- och allergiförbundet
- Centrala Buss i Östersund AB
- DHR – Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet
- FSDB – Förbundet Sveriges dövblinda
- Funktionsrätt Västernorrland
- Företagarna Västernorrland
- Härnösands kommun
- Höga Kusten destinationsbolag
- Hörselskadades riksförbund
- Kramfors kommun
- LRF Västernorrland
- Länstrafiken i Norrbottens län
- Länstrafiken i Västerbottens län
- Mittbuss AB
- Nobina AB
- Norrtåg AB
- PRO – Pensionärernas Riksorganisation
- Region Jämtland / Härjedalen
- Region Västerbotten
- Region Västernorrland
- Regionala kollektivtrafikmyndigheten Norrbotten
- SPF Seniorerna
- SRF – Synskadades riksförbund
- Sollefteå kommun
- Sundsvalls kommun
- Timrå kommun
- Trafikverket
- Ånge kommun
- Örnsköldsviks kommun

Övriga inbjudna organisationer:

- Region Gävleborg
- Handelskammaren MittSverige
- High Coast Invest
- Svenskt Näringsliv

Remissförfarande

Den 15 augusti 2022 skickade remissdokumenten ut till 48 organisationer och myndigheter. Remissperioden var satt från 15 augusti till 15 november 2022.

24 organisationer har inkommit med remissvar:

- Funktionsrätt Västernorrland
- Härnösands kommun
- Höga Kusten Destinationsutveckling
- Höga Kusten Turism
- Kommunal Mellersta Norrland
- Kramfors kommun
- Länsstyrelsen Västernorrland
- Länstrafiken i Norrbottens län
- Mittuniversitetet
- PRO City Sundsvall
- Region Jämtland / Härjedalen
- Region Västerbotten
- Region Västernorrland
- Regionala kollektivtrafikmyndigheten i Norrbottens län
- Sametinget
- SJ
- Sollefteå kommun
- SPF Seniorerna
- Sundsvalls kommun
- Synskadades Riksförbund SRF
- Timrå kommun
- Trafikverket
- Ånge kommun
- Örnsköldsviks kommun

Parallellt med extern remiss så har även internt remissarbete inom Din Tur pågått. Även framtagande av slutlig layout har skett under remissperioden.

En sammanställning av alla remissvar finns framtagen. Den innehåller kommentarer till synpunkter som varit relevanta men inte renderat i justering av dokument. Därutöver finns en sammanställning av de dokumentjusteringar som genomförts utifrån remissvaren.

Kvarvarande insatser:

- Layoutarbete på samtliga huvuddokumentet och samtliga bilagor

Förankring och antagande

Under våren 2024 kommer Din Turs medlemmar att få möjlighet till en remissrunda för förankring av de justeringar som har gjorts i programmet, remisstiden är satt från 15 mars till 28 juni. Därefter efter kommer dokumenten att antas av Din Turs politiska direktion på ett möte den 27 september 2024.

DIN TUR

DIN TUR

Framtidens kollektivtrafik i Västernorrland
2023-2030

Bilaga 8

Begreppsförklaringar

Begreppsförklaringar

I denna bilaga förklaras några av de begrepp som förekommer i trafikförsörjningsprogrammet samt dess bilagor.

Allmän kollektivtrafik – Äldre benämning på trafik som tillhandahålls allmänheten

Allmän trafikplikt - Trafik som bedöms nödvändig att upprätthålla med stöd av allmänna medel

Anropsstyrd trafik – Trafik som körs först efter att någon efterfrågat den genom anrop till beställningscentral till AI-system

Autonom trafik - Trafik med självkörande fordon

Bytespunkter – Plats där resenären kan byta mellan olika linjer och trafikslag

Din Tur - Varumärke och förkortning för Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län som är trafikhuvudman för kollektivtrafiken i Västernorrland

FRIDA – nationellt fordonsuppföljningssystem

Färdtjänst – Färdtjänst är kollektivtrafik för personer som inte kan resa med vanlig kollektivtrafik på grund av funktionsnedsättning. För att resa med färdtjänst behövs ett färdtjänsttillstånd som kan ansökas hos kommunen där personen är bosatt. Färdtjänst regleras av färdtjänstlagen

Geografisk tillgänglighet – geografisk tillgång till kollektivtrafik, exempelvis avstånd till närmaste hållplats

Kollektivtrafik - Persontransporttjänster av allmänt och ekonomiskt intresse som erbjuds allmänheten fortlöpande och utan diskriminering

Kollektivtrafikbarometern – Nationell resvaneundersökning av allmänhetens och resenärers nöjdhet med kollektivtrafiken. Organisationen Svensk Kollektivtrafik är ansvarig

Kollektivtrafikhuvudman/trafikhuvudman - Länsvisa myndigheter som upprättar det regionala trafikförsörjningsprogrammet och ansvarar för länets kollektivtrafikförsörjning. I enlighet med kollektivtrafiklagen (2010:1065) också den myndighet som är behörig att fatta beslut om allmän trafikplikt. Kallas även Regional kollektivtrafikmyndighet (RKM)

Kombinerad mobilitet - Samordning av olika transporttjänster som underlättar för individer att utföra sina resebehov på kollektivt sätt.

Kommersiell trafik – Kollektivtrafik som drivs av en aktör på helt kommersiella villkor och som inte har något avtal med en regional kollektivtrafikmyndighet eller en aktör åt vilken en regional kollektivtrafikmyndighet har överlåtit befogenhet att ingå avtal om trafik

Kommunalförbund - är en offentligrättslig form för samverkan för kommuner och landsting, som i Sverige är reglerad i kommunallagen (3 kap 8 §, 9 kap 1-18 §§) Genom att ingå i ett kommunalförbund överlämnar kommunen eller regionen hantering av specificerade kommunala angelägenheter till ett visst kommunalförbund.

Kommunhuvudcentra - Kommunens största tätort tillika ort i vilken kommunens administration är belägen.

Kostnadstäckningsgrad/självfinansieringsgrad – i kollektivtrafiken ett mått som visar på hur stor andel av bruttokostnaden som täcks av biljettintäkter

Linjelagd trafik – trafik som går på en bestämd rutt vid bestämda tidslägen

Närtrafik – anropsstyrt trafikupplägg på landsbygd som ersätter linjelagd trafik

Periodkort – Biljett som berättigar till ett antal resor inom en bestämd tidsperiod eller obegränsat resande inom ett område under fastställd tid

Regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) – se information under Kollektivtrafikhuvudman

Restidskvot – kollektivtrafikens restid i jämförelse med bilens restid på samma sträcka. Bör ligga under 1,5 för att vara acceptabel

Riksfärdtjänst – Samma som färdtjänst men där resandet sker över länsgräns

SÄKO (Särskild Kollektivtrafik) – Äldre benämning på särskilda persontransporter

Särskilda persontransporter - Samlingsnamn för persontransporter som styrs av andra lagar än kollektivtrafiklagen. Mest vanligt är skolskjuts som lyder under skollagen (2010:800), färdtjänst som lyder under färdtjänstlagen (1997:736) samt sjukresor som lyder under lagen om ersättning för sjukresor (1991:419) samt vårdgivarens reglemente.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning – anpassning av kollektivtrafik för att möjliggöra användning för personer med en eller flera funktionsnedsättningar

Trafikbokslut - Årlig redovisning av länets kollektivtrafik gällande resande, produktion, kostnader och intäkter. Publiceras på Din Turs webbsida www.dintur.se

Trafikföretag/trafikbolag – Ett företag som bedriver kollektivtrafik på kommersiella premisser eller som på uppdrag av en regional kollektivtrafikmyndighet utför samhällssubventionerad kollektivtrafik

Trafikförsörjningsprogram - I enlighet med kollektivtrafiklagen ska varje RKM regelbundet i ett regionalt trafikförsörjningsprogram ange behovet av kollektivtrafik, samt mål för kollektivtrafikförsörjningen i länet. Alla beslut om allmän trafikplikt ska gå att härleda ur programmet.

Turutbud – Det antal turer som erbjuds kunden under en timme eller ett dygn för en linje

DIN TUR

Från:	Sofia Söderberg <sofia.soderberg@dintur.se>
Skickat:	den 15 mars 2024 15:47
Till:	kommun@harnosand.se; Kramfors kommun (kommun@kramfors.se); Region Västernorrland (region.vasternorrland@rvn.se); Sollefteå kommun (kommun@solleftea.se); Sundsvalls kommun; Timrå kommun; Ånge kommun; Örnsköldsviks kommun (samhallsbyggnad@ornskoldsvik.se); kommunledning@ornskoldsvik.se
Kopia:	Rapp Emilia; Lundberg Daniel; jan.eriksson@timra.se; Ulf Andersson; Stefan Välijeesiö; birgitta.astrom@ornskoldsvik.se; henric.fuchs@rvn.se; Maria Lindsbo; registrator; Thomas Olsson
Ämne:	Remiss regionalt trafikförsörjningsprogram, dnr 21/00347
Bifogade filer:	240315_missiv_TRFP.docx; Bilaga 1 - TRFP Vnorrland 2023-2030.pdf; Bilaga 2, bilagor 1-2, 4-8 regionalt trafikförsörjningsprogram.pdf; Bilaga3 - samrådsredogörelseMatris.xlsx
Uppföljningsflagga:	Följ upp
Flagga:	Har meddelandeflagga

Hej!

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län bjuder härmed in kommunalförbundets medlemmar att inkomma med synpunkter på nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för Västernorrlands län 2023-2030 senast den **28 juni 2024.**

Mer information finns i missivet.

Vid frågor kontakta mig, Sofia Söderberg via mejl eller telefon.

Med vänlig hälsning

Sofia Söderberg
T.f. Trafikchef
Tfn: 073-056 42 31
Adress: Box 143, 841 22 Ånge

Din Tur
Kommunalförbundet kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-20

Dnr
KS/2024-000183

Kommunstyrelseförvaltningen
Anna Bostedt, +46-611-348028
anna.bostedt@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Granskning av bokslut och årsredovisning

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta kommunstyrelseförvaltningens yttrande angående revisionsrapporten Granskning av bokslut och årsredovisning som sitt eget, samt

att översända yttrandet i sin helhet till revisionen.

Beskrivning av ärendet

KPMG har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av kommunens bokslut och årsredovisning per 2023-12-31 för att pröva om räkenskaperna är rättvisande samt att resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 5 juli 2023.

Följande rekommendationer har lämnats i rapporten:

- Revisionens anser att kommunens bör verka för att återställa balanskravsresultatet inom tre år.
- Revisionen anser att kommunen bör se över rutinerna för att attestera nyupplägg och ändringar i leverantörsregistret.
- Revisionen anser att kommunen bör säkerställa att betalningar från kommunens bankkonto alltid görs två i förening samt att ändringar i behörigheter godkänns två i förening.

Utöver ovanstående rekommendationer har revisionen noterat några ej väsentliga avvikelser som även finns kommenterade i yttrandet.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Yttrande över revisionsrapporten utgår från kommunstyrelsens avsikt att följa nämnda lagar, rekommendationer och praxis.

Beslutsunderlag

Revisionsrapport ”Granskning av bokslut och årsredovisning 2023-12-31”

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Anna Bostedt
Chef för ekonomi- och kommunledningsavdelningen

Kommunstyrelseförvaltningen

Kommunstyrelsens yttrande på revisionens slutsatser i revisionsrapport "Granskning av bokslut och årsredovisning"

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. pröva om räkenskaperna är rättvisande samt bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. På uppdrag av revisorerna har KPMG granskat kommunens årsredovisning för räkenskapsåret 2023.

Revisionens bedömning

Revisorerna har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet och utifrån deras översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte heller framkommit några omständigheter som ger att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Revisorerna bedömer även, utifrån det redovisade balanskravet, att det lagstadgade balanskravet inte uppfylls och att de synnerliga skäl som kommunen åberopar för att reglera det negativa balanskravet inte är väl motiverade och att kommunen därigenom inte beaktat kravet om god ekonomisk hushållning.

Revisionens rekommendationer samt kommunstyrelsens svar på dessa

- Revisionens anser att kommunens bör verka för att återställa balanskravsresultatet inom tre år.

Svar: Kommunen noterar revisionens rekommendation men vidhåller sitt ställningstagande med hänvisning till den motivering som finns redovisad i årsredovisningen.

- Revisionen anser att kommunen bör se över rutinerna för att attestera nyupplägg och ändringar i leverantörsregistret.

Svar: Kommunen tar till sig av revisionens rekommendation och planerar för att starta en översyn av rutinerna.

- Revisionen anser att kommunen bör säkerställa att betalningar från kommunens bankkonto alltid görs två i förening samt att ändringar i behörigheter godkänns två i förening.

Svar: Kommunen tar till sig av revisionens rekommendation och planerar för att starta en översyn av regelverket.

Utöver ovanstående rekommendationer har revisionen noterat nedanstående ej väsentliga avvikelser

- Kommunen har från och med räkenskapsåret 2023 beräknat samtliga hyresavtal som finansiell leasing. Ingående balanserna för 2022 är i årsredovisningen omräknade. I bokslutsgranskningen noterades ett avtal där det under året tillkommit ett tilläggsavtal som i bokslutet inte har redovisats som finansiell leasing om 23,9 mnkr. Beloppet påverkar till största delen balansräkningen och har en mindre resultateffekt för år 2023.

Svar: Hyresavtalet gäller Solboende på Saltviksvägen, det startade under hösten 2023 och revisionens notering är riktigt då det inte bokförts som finansiell leasing 2023. Orsaken är handhavande fel. Hyresavtalet är inte heller eliminerat i koncernbokslutet. För år 2024 kommer det att bokföras korrekt som finansiell leasing.

- Pågående projekt är för lågt redovisade med 5,3 mnkr. Det förklaras av att kommunen på uppdrag av HEMAB fakturerat ett utfört arbete utan att kommunen erhållit och bokfört den aktuella fakturan.

Svar: Orsaken gäller en felaktig hantering av en faktura gällande pågående arbete och fakturering till HEMAB. Den felaktiga hanteringen har inte fått någon resultatpåverkan för kommunen och HEMABs kostnad har bokförts på rätt år.

- Kommunen har från och med 2023 även tagit upp Mellersta Norrlands pensionsstiftelse i kommunens räkenskaper som tillgång samt i koncernen. Dock har ingen justering skett för årets resultat i stiftelsen vilket skulle ha påverkat kommunens resultat negativt med 11,8 mnkr för år 2023.

Svar: Den felaktiga hanteringen har korrigerats i januari 2024.

- Driftsredovisningen i årsredovisningen behöver utvecklas i text för att bättre förklara de underskott som uppkommit under året alternativt hänvisa till nämndernas verksamhetsberättelser.

Svar: Kommunen tar till sig av revisionens synpunkt.

- Underlag och reviderade bokslut från dotterbolagen har erhållits sent vilket försenat revisionsprocessen.

Svar: Kommunen tar till sig av revisionens synpunkt och planerar för en dialog med bolagen för att förbättra processen till kommande bokslut.

Andreas Sjölander
Kommunstyrelsens ordförande

DocuSign Envelope ID: 4117FACA-A890-4D82-8205-D5A5E9A14046

Härnösands kommuns revisorer

Till
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktige

2024-04-05

Revisionsrapport ”Granskning av bokslut och årsredovisning per 2023-12-31”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en granskning av kommunens bokslut och årsredovisning per 2023-12-31.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 5 juli 2024. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

DocuSigned by:
Anders Gäfvert
Ordförande

DocuSigned by:
Lars Norberg
955B28013B614C6...
Lars Norberg
Vice ordförande

DocuSigned by:
Samuel Möller
5560DA69DE744B4...
Samuel Möller
2:a vice ordförande

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

Granskning av bokslut och årsredovisning

2023-12-31

Rapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2024-04-05

Antal sidor 7

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 1
1.1 Årsredovisningens räkenskaper 1
1.2 God ekonomisk hushållning 1
1.3 Balanskravsresultat 1
1.4 Rekommendationer 1

2 Bakgrund 2
2.1 Syfte och revisionsfrågor 2
2.2 Avgränsning 3
2.3 Revisionskriterier 3
2.4 Metod 3

3 Resultat av granskningen 4
3.1 Årsredovisningens räkenskaper 4
3.1.1 Bedömning 5
3.2 God ekonomisk hushållning 5
3.2.1 Bedömning 6
3.3 Balanskravsresultat 6
3.3.1 Bedömning 7
3.4 Övriga iakttagelser 7
3.4.1 Bedömning 7

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

1 Sammanfattning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Nedan följer en sammanfattning av granskningens bedömningar och rekommendationer.

1.1 Årsredovisningens räkenskaper

Vi har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i årsbokslutet.

1.2 God ekonomisk hushållning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Det innebär att resultatet inte är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

1.3 Balanskravsresultat

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte uppfylls. Vi bedömer att de synnerliga skäl som åberopas i årsredovisningen, för att inte reglera det negativa balanskravsresultatet, inte är väl motiverade och därmed beaktas inte kravet om god ekonomisk hushållning.

1.4 Rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- verka för att återställa balanskravsunderskottet inom tre år.
- se över rutinerna för att attestera nyupplägg och ändringar i leverantörsregistret.
- säkerställa att betalningar från kommunens bankkonton alltid görs två i förening samt att ändringar i behörigheter godkänns två i förening.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

2 Bakgrund

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att granska årsbokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2023. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap. kommunallagen (2017:725) bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska vid granskning av årsredovisning pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisorernas revisionsberättelse.

Från och med den 1 januari 2023 ska årsredovisningen granskas enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Standarden ska tillämpas av de sakkunniga som utför räkenskapsrevision på uppdrag av förtroendevalda revisorer i kommuner, regioner, kommunalförbund och samordningsförbund.

Standarden består av:

- Ramverk
- Anvisningar för tillämpning i kommunal räkenskapsrevision av International Standards on Auditing (ISA) samt International Standard on Review Engagements (ISRE 2410) inklusive tillämpningsanvisning för granskning av drift-och investeringsredovisning (enligt ISA 501)
- Instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper
- Instruktion för granskning av förvaltningsberättelse

Följande moment regleras inte av standarden utan tillkommer, i enlighet med SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022:

- Granskningen av utfallet rörande verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning samt själva bedömningen av huruvida resultaten i årsredovisningen är förenliga med verksamhetsmålen samt de finansiella målen.
- Bedömning om kommunen efterlever balanskravet samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl omfattas inte av Standard för kommunal räkenskapsrevision.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Syftet med granskningarna är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, lag om kommunal bokföring och redovisning samt god redovisningssed i kommuner och regioner.

Granskningen av årsredovisningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året?
- Är förvaltningsberättelsens lagstadgade delar förenliga med årsredovisningens övriga delar?

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

- Har förvaltningsberättelsen upprättats i enlighet med LKBR?
- Har sammanställda räkenskaper konsoliderats i enlighet med LKBR?
- Är resultatet i årsredovisningen förenligt med de mål som fullmäktige beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning?
- Efterlever kommunen balanskravet och har eventuella negativa balanskravsresultat och åberopande av synnerliga skäl hanterats korrekt?

2.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar årsredovisningen per 2023-12-31. Granskningen av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKR:s God revisionssed i kommunal verksamhet 2022.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

2.3 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för våra bedömningar avseende årsredovisningens räkenskaper bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR)

Vid bedömning av god ekonomisk hushållning bygger vår bedömning även på:

- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.4 Metod

Granskningarna har genomförts genom bland annat:

- Processgenomgång
- Stickprov och andra urvalsmetoder
- Dataanalys
- Kartläggning av IT-miljön
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Avstämning mot redovisningsregelverk
- Granskning av interna kontroller som är av relevans för upprättandet av de finansiella rapporterna
- Verifiering av årsredovisning mot huvudbok samt underlag för denna

Revisionens faser kan kategoriseras i Planering, Genomförande och Rapportering.

I planeringsfasen har vi haft inledande genomgång av villkoren för uppdraget, fastställande av vilka dokumentationskrav som finns, vem som bär ansvaret vid oegentligheter samt kommunikationen under revisionens gång. En viktig del i

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

planeringsfasen är att identifiera risker, värdera riskernas utifrån allvarlighet och sannolikhet samt att identifiera lämpliga granskningsåtgärder.

Genomförandefasen har omfattat fortsatt planering då den interna kontrollen som har översiktligt granskats och de iakttagelser som gjorts i samband med denna granskning har beaktats i granskningen av årsbokslutet. Granskningen av den interna kontrollen tar sin utgångspunkt i kundens processer, bedömningar i redovisningen och finansiella ramverk. Förståelsen för de väsentliga processerna har dokumenterats och en bedömning kring risken för oegentligheter har gjorts. Vidare utgör IT-miljön en viktig del av kommunens verksamhet och en dokumenterad förståelse kopplat till detta område har ingått som en del av den interna kontrollen. Vi har skaffat oss en förståelse för den interna kontrollen för att identifiera lämpliga granskningsåtgärder men inte för att uttala oss om effektiviteten i kontrollerna/processerna.

En revisionsstrategi har bestämts utifrån den inledande planeringen och den förståelse som skaffats i samband med granskningen av den interna kontrollen. Andra delen av genomförandefasen har omfattat inhämtande av revisionsbevis genom granskning och dokumentation av:

- Balans och resultaträkning
- Närståendetransaktioner
- Sammanställda räkenskaper
- Drift- och investeringsredovisningen
- Förvaltningsberättelse

Som en del i den avslutande fasen har vi inhämtat ett skriftligt uttalande enligt ISA 580. Det har inhämtats från de tjänstepersoner som har uppdraget att verkställa bokslutsprocessen och den interna kontrollen i kommunens redovisning, system och rutiner.

Granskningarna avser kommunens årsredovisning som avgetts av kommunstyrelsen den 2024-04-03.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomienheten.

3 Resultat av granskningen

Nedan redogörs för resultatet av granskningen och de noteringar som gjorts i samband med denna.

3.1 Årsredovisningens räkenskaper

Enligt 4 kap. 1 § LKBR ska en årsredovisning innehålla en förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper (om sådana upprättas enligt 12 kap 2 § LKBR).

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

3.1.1 Bedömning

Enligt vår bedömning har årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, drift- och investeringsredovisning samt noter upprättats i enlighet med LKBR och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året.

Förvaltningsberättelsens lagstadgade delar är förenliga med årsredovisningens övriga delar.

En förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Sammanställda räkenskaper har konsoliderats i enlighet med LKBR.

Vidare har det i samband med granskningen även noterats följande, ej väsentliga, avvikelser:

- Kommunen har från och med räkenskapsåret 2023 beräknat samtliga hyresavtal som finansiell leasing. Ingående balanserna för 2022 är i årsredovisningen omräknade. I bokslutsgranskningen noterades ett avtal där det under året tillkommit ett tilläggsavtal som i bokslutet inte har redovisats som finansiell leasing om 23,9 mnkr. Beloppet påverkar till största delen balansräkningen och har en mindre resultateffekt för år 2023.
- Pågående projekt är för lågt redovisade med 5,3 mnkr. Det förklaras av att kommunen på uppdrag av HEMAB fakturerat ett utfört arbete utan att kommunen erhållit och bokfört den aktuella fakturan.
- Kommunen har från och med 2023 även tagit upp Mellannorrlands pensionsstiftelse i kommunens räkenskaper som tillgång samt i koncernen. Dock har ingen justering skett för årets resultat i stiftelsen vilket skulle ha påverkat kommunens resultat negativ med 11,8 mnkr för år 2023.
- Driftsredovisningen i årsredovisningen behöver utvecklas i text för att bättre förklara de underskott som uppkommit under året alternativt hänvisa till nämndernas verksamhetsberättelser.
- Underlag och reviderade bokslut från dotterbolagen har erhållits sent vilket försenat revisionsprocessen.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att säkerställa att räkenskaperna följer lag och god redovisningssed, samt att resultatet i driftsredovisningen förtydligas vid avvikelser mot budget. Vi rekommenderar även kommunstyrelsen att tillse att en bättre tidsplan för dotterbolagen upprättas.

3.2 God ekonomisk hushållning

Kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§ (hel- och delägda kommunala bolag, stiftelser och föreningar).

I KL stadgas även att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Kommunfullmäktige i Härnösands kommun har fastställt åtta mål, varav ett finansiellt mål. Till varje mål finns angivna mått och målvärden som ska uppnås. Se vidare kommunstyrelsens måluppföljning på sidorna 18-28 i kommunens årsredovisning.

Finansiella målet uppnås inte, varken måtten resultatöverskott eller självfinansieringsgrad uppgår till de målsatta värdena.

Avseende verksamhetsmålen anges att tre uppnås, två delvis och två uppnås inte.

Koncernens bolag bedöms utifrån ägardirektiven och där anges att bolagen uppnår måttet för soliditet men inte måttet för avkastning.

Kommunstyrelsens bedömning är att varken kommunen eller koncernen som helhet bedöms uppnå god ekonomisk hushållning för år 2023.

3.2.1 Bedömning

Grundat på vår översiktliga granskning av årsredovisningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att ifrågasätta det återrapporterade resultatet. Det innebär att resultatet inte är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2023.

3.3 Balanskravsresultat

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Årets balankravsresultat uppgår till – 11,9 mnkr. Kommunstyrelsen föreslår att balanskravsresultatet inte ska återställas med hänvisning till synnerliga skäl. Det framgår att det negativa balanskravet har påverkats av ökade pensionskostnader på grund av förändrad pensionsmodell och finansiella kostnader avseende pensioner till följd av ränteläget. Det framgår inte av texten om kommunen i övrigt uppfyller det övergripande kravet på god ekonomisk hushållning.

Det finns inget balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

DocuSign Envelope ID: 6B05807E-A08E-4B80-BDE1-75829B5C1A8D

3.3.1 Bedömning

Med synnerliga skäl avses enligt förarbetena fall där ett frångående från kravet att återställa det egna kapitalet är mycket väl motiverat. Det grundläggande kravet är att de åtgärder som kommunen rent allmänt vidtar måste vara förenliga med god ekonomisk hushållning. Vi kan inte se att de skäl som anges återfinns bland de exempel som framgår av förarbeten.

Vi bedömer, utifrån redovisningen av balanskravsresultatet i årsredovisningen, att det lagstadgade balanskravet inte uppfylls. Vi bedömer att de synnerliga skäl som åberopas i årsredovisningen, för att inte reglera det negativa balanskravsresultatet, inte är väl motiverade utifrån lag och dess förarbeten. och att kravet om god ekonomisk hushållning därmed inte beaktas.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen verkar för att återställa balanskravsunderskottet inom tre år.

3.4 Övriga iakttagelser

Vi har i vår granskning även noterat följande avvikelser:

- Det saknas en rutin för att kontrollera nyupplägg och ändringar i leverantörsregistret.
- Ekonomiansvarig samt ekonomichef på kommunen kan göra betalningar från kommunens bankkonton utan godkännande av annan samt administrera behörigheter utan godkännande av någon annan.

3.4.1 Bedömning

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att se över rutinerna för att attestera nyupplägg och ändringar i leverantörsregistret.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att säkerställa att betalningar från kommunens bankkonton alltid görs två i förening samt att ändringar i behörigheter godkänns två i förening.

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:
Lars Skoglund
F2B5E94B7DF141B...
Lars Skoglund

Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Marlene Olsson
0BAC8DCCDEFE4CE...
Marlene Olsson

Auktoriserad revisor

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...
Lena Medin

Certifierad kommunal revisor

© 2024 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Error! Unknown document property name.**KPMG Public**

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-07

Dnr
KS/2024-000180

Kommunstyrelseförvaltningen
Malin Ullström, 0703005764
malin.ullstrom@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Grundläggande granskning - Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att anta ”Kommunstyrelsens yttrande över revisionens rekommendationer, grundläggande granskning” som sitt eget, samt

att översända yttrandet till revisionen.

Beskrivning av ärendet

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om kommunstyrelsen har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Resultatet av granskningen framgår i rapporten Grundläggande granskning- kommunstyrelsen, daterad 2024-04-05.

Revisorernas sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisorerna rekommenderar kommunstyrelsen att:

- Stärka målstyrningen i syfte att främja möjligheterna att kunna fatta beslut om adekvata åtgärder vid eventuella brister i måluppfyllelse

- Överväga att ange tidsplan för genomförande och rapportering av respektive kontrollmoment i internkontrollplanen.

Kommunstyrelsens hållning till revisionens rekommendationer framgår i bilagt yttrande.

Socialt, ekologiskt, ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen påverkan.

Beslutsunderlag

Revisionens grundläggande granskning – kommunstyrelsen, 2024-04-05.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Malin Ullström
Verksamhetsutvecklare

Bilagor

Kommunstyrelsens yttrande över revisionens rekommendationer, grundläggande granskning.

Kommunstyrelseförvaltningen
Malin Ullström, 0703005764
malin.ullstrom@harnosand.se

Kommunstyrelsens yttrande över revisionens rekommendationer, grundläggande granskning

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om kommunstyrelsen har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Resultatet av granskningen framgår i rapporten Grundläggande granskning- kommunstyrelsen, 2024-04-05.

Kommunstyrelsen har tagit del av resultatet och tackar för revisionens synpunkter.

Revisorernas rekommendationer samt kommunstyrelsens hållning

Revisorerna rekommenderar kommunstyrelsen att stärka målstyrningen i syfte att främja möjligheterna att kunna fatta beslut om adekvata åtgärder vid eventuella brister i måluppfyllelse.

Kommunstyrelsen noterar revisionens rekommendation. Under 2023 antog kommunfullmäktige ett nytt målprogram, programmet gäller för perioden 2024-2027. Utformningen av det nya målprogrammet innebär att utvärderingen av nämndernas förflyttning mot sina respektive mål utgörs av såväl kvalitativa som kvantitativa aspekter till skillnad mot tidigare målprogram där utvärderingen av ett resultatuppdrag skett utifrån ett enskilt nyckeltal/indikator. Möjligheten att utvärdera förflyttningen mot målen vid tiden för delårsboksluten bedöms därmed öka inom ramen för det nya målprogrammet i jämförelse med tidigare målprogram.

Revisorerna rekommenderar kommunstyrelsen att överväga att ange tidsplan för genomförande och rapportering av respektive kontrollmoment i internkontrollplanen.

Kommunstyrelsen tackar för revisionens rekommendation. Inför antagande av internkontrollplan 2025 kommer de kommunövergripande tillämpningsanvisningarna att ses över och stärkas, och tidplanen för genomförande av kontrollmoment kommer att framgå i respektive nämnds internkontrollplan.

Kommunstyrelsen kommer också att stärka rutinerna för uppföljning av de förbättringsåtgärder som identifieras, men inte kunnat fullgöras under innevarande år. Med start i nämndernas verksamhetsberättelse 2024 kommer kvarstående förbättringsåtgärder att redovisas och genomförandet tidsättas. De uppdaterade tillämpningsanvisningarna kommer att omfatta uppföljning av dessa.

Rapportering av kontrollmoment sker senast i samband med nämndens delårsrapport, kommunstyrelsen ser inget behov av att justera denna ordning i dagsläget.

Andreas Sjölander
Kommunstyrelsens ordförande

DocuSign Envelope ID: D5806187-83CA-426C-9542-454B4F5421DA

Härnösands kommuns revisorer

Till
Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktige

2024-04-05

Revisionsrapport ”Grundläggande granskning - kommunstyrelsen”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om kommunstyrelsen har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionen önskar att kommunstyrelsen lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 5 juli 2024. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

DocuSigned by:
2B512DE93A4D4A3...
Anders Gafvert
Ordförande

DocuSigned by:
Lars Norberg
955B28013B614C6...
Lars Norberg
Vice ordförande

DocuSigned by:
Samuel Möller
5560DA69DE744B4...
Samuel Möller
2:a vice ordförande

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

Grundläggande granskning - kommunstyrelsen

Rapport
Härnösands kommun

KPMG A B

Datum 2024-04-05

Antal sidor 9

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

Härnösands kommun
Grundläggande granskning - kommunstyrelsen

2024-04-05

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 3

2 Bakgrund 4

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning 4

2.2 Revisionskriterier 4

2.3 Metod 4

3 Resultat av granskningen 5

3.1 Målstyrning 5

3.1.1 Bedömning 6

3.2 Ekonomistyrning 6

3.2.1 Bedömning 7

3.3 Uppföljning av intern kontroll 7

3.3.1 Bedömning 7

4 Slutsats och rekommendationer 8

© [Publish Date] KPMG AB. All rights reserved.

Document classification KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

Härnösands kommun
Grundläggande granskning - kommunstyrelsen

2024-04-05

1 Sammanfattning

KPMG har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen var att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Resultatet av granskningen ligger till grund för revisorernas ansvarsprövning tillsammans med övriga granskningar.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Vi anser att kommunstyrelsen kan stärka sin målstyrning i syfte att främja möjligheterna att kunna fatta beslut om adekvata åtgärder vid eventuella brister i måluppfyllelse. Vi anser att styrelsen bör överväga att ange en tidsplan för kontrollmomenten i sin internkontrollplan.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Stärka målstyrningen, se avsnitt, 3.1.1.
- Överväga att ange tidsplan för genomförande och rapportering av respektive kontrollmoment i internkontrollplanen. Se avsnitt 3.3.1.

© [Publish Date] KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

2 Bakgrund

Kommunallagen (KL 12 kap 1§) ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisningssystem och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Resultatet av granskningen ligger till grund för revisorernas ansvarsprövning tillsammans med övriga granskningar.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

— Kommunallagen (2017:725)

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

— Dokumentstudier av underlag från nämnden

— Intervjuer/avstämningar med nämnden

Rapporten är faktakontrollerad av kanslienheten

© [Publish Date] KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

3 Resultat av granskningen

3.1 Målstyrning

Kommunfullmäktiges årsplan för år 2023[1] anger åtta övergripande mål fördelat på två perspektiv: *Härnösandperspektivet* och *organisationsperspektivet*. Utifrån de övergripande målen fastställer kommunfullmäktige, genom årsplanen, årliga kortsiktiga mål i form av resultatuppdrag med tillhörande styrtal för varje nämnd. Nämnderna kan utöver detta formulera egna mål för sitt arbete med utgångspunkt från kommunens vision och övergripande mål.

Sex kommunövergripande mål berör styrelsens verksamhet. Till målen framgår totalt nio resultatuppdrag tilldelade styrelsen. Sju uppdrag avser verksamhet och två avser ekonomi. Vidare framgår nyckeltal och målnivåer för år 2023 till respektive resultatuppdrag.

Kommunstyrelsen antog den 1 november 2022 verksamhetsplan för år 2023[2]. Av verksamhetsplanen framgår aktiviteter/åtgärder som styrelsen ska genomföra för måluppfyllelse.

Styrelsen har följt upp målstyrningen under året i delårsrapport per 2023-08-31.

Vi har tagit del av uppföljning i delårsrapport per 2023-08-31[3]. Av delårsrapporten framgår att styrelsen per 31 augusti saknar utfall för fem av de verksamhetsknutna resultatuppdragen. Utfall för övriga fyra presenteras under perioden september-december. Utfallet kommer finnas att avläsa i offentlig statistik. Däremot bedöms sex av sju verksamhetsknutna resultatuppdragen vara uppnådda vid årets slut. Kommunstyrelsen har vidare följt upp tillhörande strategiska åtgärder.

Vi har tagit del av verksamhetsberättelse för år 2023[4] och noterar att kommunstyrelsen följt upp samtliga nio resultatuppdrag som kommunfullmäktige tilldelat. Två av resultatuppdragen är kopplade till det övergripande målet om välskött och stabil ekonomi, övriga sju har koppling till verksamhet. Av de sju verksamhetsmässiga resultatuppdragen bedöms fyra uppnådda, ett bedöms delvis uppnått och två bedöms inte uppnådda.

---

[1] Kommunfullmäktige 2022-11-21, § 113

[2] Kommunstyrelsen 2022-11-01, § 166

[3] Kommunstyrelsen 2023-10-03, § 157

[4] Kommunstyrelsen 2024-02-27, § 32

© [Publish Date] KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

Resultatuppdragen som inte bedöms vara uppnådda är *antalet nystartade företag bland såväl kvinnor som män* och *kommunens resultat i mätningen av Hållbart medarbetarengagemang (HME)*. Av de totalt 31 tillhörande strategiska åtgärderna är 15 helt genomförda, 13 är pågående vid tiden för upprättande av verksamhetsberättelsen, en är pausad och två är försenade. Vidare har kommunstyrelsen följt upp resultatuppdragens tillhörande nyckeltal.

3.1.1 Bedömning

Kommunstyrelsen har antagit mål med tillhörande nyckeltal och målvärden. Fem av nyckeltalen har inte varit möjliga att följa upp inför delårsuppföljningen per sista augusti. Vi anser att detta begränsar styrelsens möjlighet att löpande under året fatta beslut i syfte att främja måluppfyllelsen.

Vid årets slut har styrelsen sammantaget uppfyllt fyra av de sju tilldelade verksamhetsmässiga resultatuppdragen. Ett bedöms delvis uppfyllt och två bedöms inte uppfyllda.

Vi anser att styrelsen behöver förstärka arbetet för att nå målen.

3.2 Ekonomistyrning

Kommunstyrelsen har den 1 november 2022 antagit driftbudget för år 2023[5], vilken uppgår till 185,2 mnkr.

Styrelsen har följt upp ekonomin i månadsrapporter samt i fyramånadersrapport per 2023-04-30, delårsrapport per 2023-08-31 och helårsrapport.

Av fyramånadersrapporten framgår att styrelsen uppvisar ett överskott på 5,4 mnkr för perioden.

Av delårsrapporten per sista augusti framgår ett överskott på 10,1 mnkr. Prognosen för helår uppgår till ett överskott på 7,3 mnkr.

Av verksamhetsberättelsen framgår att kommunstyrelsen visar på ett positivt resultat om 11,5 mnkr mot budget för verksamhetsåret 2023. Intäkter är 4,6 mnkr högre än budget främst med anledning av icke budgeterade intäkter i form av sjuklönekompensation från Försäkringskassan samt bidrag från Omställningsfonden och för suicidprevention. Utöver det har andra statsbidrag och projektintäkter erhållits som dels varit högre än budgeterat för perioden, och

[5] Kommunstyrelsen 2023-11-01, § 166

© [Publish Date] KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

i några fall inte varit budgeterade alls vilket sammantaget bidragit till intäktsöverskottet för året. Även kostnaderna har varit 6,9 mnkr lägre än budget.

3.2.1 Bedömning

Kommunstyrelsen har antagit budget och följt upp denna månadsvis. Kommunstyrelsen har prognosticerat överskott vid de tertialvisa uppföljningarna.

3.3 Uppföljning av intern kontroll

Kommunstyrelsen antog den 1 november 2022 internkontrollplan för år 2023[6].

Till grund för internkontrollplanen, som omfattar åtta kontrollmoment, ligger en upprättad risk- och väsentlighetsanalys. Två av kontrollerna är kommunövergripande och sex har kommunstyrelsen beslutat om.

Av internkontrollplanen framgår vad som ska kontrolleras och vem som är ansvarig. Tidplan för genomförande av kontrollmoment anges inte.

Styrelsen har följt upp den interna kontrollen under året i delårsrapport per 2023-08-31.

Vi har tagit del av uppföljning av internkontrollplanen i delårsrapporten per sista augusti. Styrelsen rapporterar avvikelser för samtliga kontrollmoment. Det framgår att förbättringsåtgärder kommer utarbetas under hösten och redovisas i styrelsens verksamhetsberättelse.

Av verksamhetsberättelsen framgår att kommunstyrelsen genomfört samtliga kontroller under året. Sex av kontrollerna har visat på behov av åtgärder. Utifrån resultaten av genomförda kontrollmoment har förbättringsåtgärder identifierats och genomförts, alternativt påbörjats, under året. Förbättringsåtgärderna fortlöper i flera fall även under 2024.

3.3.1 Bedömning

Vi anser att kommunstyrelsen bör överväga att ange en tidsplan för respektive kontrollmoment i sin internkontrollplan i syfte att säkerställa att det sker en rapportering av samtliga genomförda åtgärder och kontroller.

[6] Kommunstyrelsen 2022-11-01, § 166

© [Publish Date] KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen i allt väsentligt har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Vi anser att kommunstyrelsen kan stärka sin målstyrning i syfte att främja möjligheterna att kunna fatta beslut om adekvata åtgärder vid eventuella brister i måluppfyllelse. Vi anser att styrelsen bör överväga att ange en tidsplan för kontrollmomenten i sin internkontrollplan.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Stärka målstyrningen, se avsnitt, 3.1.1.
- Överväga att ange tidsplan för genomförande och rapportering av respektive kontrollmoment i internkontrollplanen. Se avsnitt 3.3.1.

© [Publish Date] KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

DocuSign Envelope ID: 124FE8BA-78DB-47A9-8430-0719BBE9076A

Härnösands kommun
Grundläggande granskning - kommunstyrelsen

2024-04-05

Datum som ovan

KPMG AB

DocuSigned by:
Lena Medin
9CB391F9DD1D41B...
Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

DocuSigned by:
Liam Alldén
6478703C92C1445...
Liam Alldén
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

© [Publish Date] KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-15

Dnr
KS/2024-000252

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, +46-611-348530
petra.werner@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Beslut om hyresavtal Myran idrottsanläggning - Eriksdal 1:116

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att uppdra till kommundirektören att underteckna hyresavtal gällande Myran idrottsanläggning – Eriksdal 1:116 för perioden 2024-06-01 – 2049-05-31

Beskrivning av ärendet

En satsning på Myrans idrottsanläggning har delvis genomförts genom uppförande av servicebyggnad, men arbetet med marken och konstgräsplan ska färdigställas under våren 2024.

Hyresavtalet är uppställt mellan AB Härnösands kommunfastigheter och samhällsförvaltningen och gäller från och 2024-06-01 till och med 2049-05-31.

AB Härnösands kommunfastigheter har genomfört projektet. Anläggningen på Myran är drygt 12 000 kvadratmeter och kommer att bestå av två fotbollsplaner, varav en konstgräsplan, servicebyggnad med omklädningsrum, servering och sekretariat, läktare och parkering.

Kommunfastigheters investeringskostnader beräknas till 38,4 miljoner. Av dessa tar kommunen knappt 13,5 miljoner för markarbeten direkt som en investering. Genom att teckna ett hyresavtal som löper i 25 år, uppgår hyran för anläggningen till 1 924 000 kronor per år.

Satsningen bakom idrottsanläggningen på Myrans idrottsanläggning sker på grund av att ytan där nuvarande fotbollsplanen på Ängevallen ligger, ska nyttjas till uppförandet av ny idrottshall. Detta beslutades i november 2021-11-02 § 113.

Socialt perspektiv

Med anledning av att en fotbollsanläggning försvinner i och med byggande av en idrottshall på ytan finns det ett behov av att ersätta den med att bygga en ny. Fotbollsföreningarna behöver idrottsanläggningar för att kunna

genomföra träningar och idrottsevenemang vilket även bidrar till att göra staden attraktiv och öka livskvaliteten för invånarna. Att skapa förutsättningar för idrott i stort kan även ha en positiv effekt på folkhälsan.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Den ökade hyreskostnaden för 2024 finns medtagen i samhällsnämndens prognos för helåret, för kommande år finns den ökade hyreskostnaden medtagen i budgetprocessen.

Beslutsunderlag

Beslut av lokalgruppen 2024-04-30

Ordförandebeslut 2024-05-10 Dnr: SAM 2024-000061.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Petra Werner
Kanslichef

Bilagor

Hyreskontrakt 354-01-01-0101 Eriksdal 1:116 Myran.

Helene Lager
Helene.lager@harnosand.se

Beslut om hyresavtal Myran idrottsanläggning – Eriksdal 1:116

Beslut

Samhällsnämndens ordförande beslutar

att föreslå kommunstyrelsen att uppdra till kommundirektören att underteckna hyresavtalet gällande Myran idrottsanläggning Eriksdal 1:116.

Beskrivning av ärendet

Satsningen bakom idrottsanläggningen på Myran sker på grund av att ytan där nuvarande fotbollsplanen på Ängevallen ligger, ska nyttjas till uppförandet av ny idrottshall. Detta beslutades i november 2021.

AB Härnösands kommunfastigheter har genomfört projektet och byggnaden är uppförd. Arbetet med marken och konstgräsplanen återstår nu i vår. Anläggningen på Myran är drygt 12 000 kvadratmeter och kommer att bestå av två fotbollsplaner, varav en konstgräsplan, servicebyggnad med omklädningsrum, servering och sekretariat, läktare och parkering.

Kommunfastigheters investeringskostnader beräknas till 38,4 miljoner. Av dessa tar kommunen knappt 13,5 miljoner för markarbeten direkt som en investering. Genom att teckna ett hyresavtal som löper i 25 år, uppgår hyran för anläggningen till 1 924 000 kronor per år.

Beslutsunderlag

Beslut av lokalgruppen 2024-04-30

För Samhällsnämnden

Helena Elfvendal
Ordförande Samhällsnämnden

Bilagor

Bilaga 1 Hyreskontrakt 354-01-01-0101 Eriksdal 1:116 Myran.

FASTIGHETSÄGARNA

HYRESKONTRAKT
FÖR LOKAL

Nr 354-01-01-0101

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

1. Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

2. Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Aviseringsadress: Fakturaenheten, 871 87 HÄRNÖSAND

3. Lokalens adress m.m

Kommun	Fastighetsbeteckning	
Härnösand	Härnösand Eriksdal 1:116	
Gata	**Trappor/hus**	**Lokalens nr**
Myran 100		

4. Lokalens användning

Lokalen med tillhörande utrymmen hyrs ut för att användas till: Idrottsanläggning

☐ Användningsändamålet har närmare angetts i bifogad specifikation. Bilaga

5. Hyrestid

Från och med den	Till och med den
2024-06-01	2049-05-31

6. Uppsägningstid/ Förlängningstid

Uppsägning av detta kontrakt ska ske skriftligen minst 60 månader före den avtalade hyrestidens utgång.

I annat fall är kontraktet för varje gång förlängt med ☒ 5 år ☐ månader

7. Lokalens skick

Lokalen hyrs ut i befintligt skick.

☐ En beskrivning av lokalens skick vid detta kontrakts tecknande samt uppgift om vem som på tillträdesdagen i förekommande fall ska ha ombesörjt och bekostat dels åtgärdandet av brister, dels överenskomna ändringar framgår av bifogat besiktnings- och åtgärdsprotokoll. Bilaga

8. Lokalens storlek och omfattning

Areatyp	Plan	ca m²	Areatyp	Plan	ca m²	Total area
Servicebyggnad	1	323,4	Konstgräsplan &	Gräsplan	10 875	
Areatyp	Plan	ca m²	Areatyp	Plan	ca m²	
Läktare 160 pl		90	Parkering 32 pl		1 290	

Om i kontraktet angiven area avviker från faktisk area medför avvikelsen inte rätt för hyresgästen till återbetalning eller sänkning av hyran respektive hyresvärden rätt till högre hyra.

☒ Omfattningen av den förhyrda lokalen framgår av bifogade ritning(ar). Bilaga 1

☐ Tillfart för bil för i- och urlastning ☐ Plats för skylt ☐ Plats för skyltskåp/ automat ☒ Parkeringsplats(er) för 30 bil(ar) ☐ Garageplats(er) för bil(ar) ☐

9. Inredning

Lokalen uthyrs ☒ utan särskild för verksamheten avsedd inredning ☐ med särskild för verksamheten avsedd inredning enl bilaga Bilaga

10. Hyra

Kronor 1 924 000 per år exklusive nedan markerade tillägg

11. Index

☒ Ändring av ovan angiven hyra sker i enlighet med bifogad indexklausul. Bilaga 2

12. Fastighetsskatt

☒ Fastighetsskatt ersätts i enlighet med bifogad fastighetsskatteklausul. ☐ Fastighetsskatt ingår i hyran. Bilaga 3

13. Driftskostnader

I lokalen finns tillgång till ☒ El ☒ VA ☒ Värme ☒ Varmvatten ☐ Kyla ☒ Ventilation

Betalning

	Hyresgästen har eget abonnemang	Ingår i hyran	Ersätts enligt bifogad driftskostnadsklausul	
El	☒	☐	☐	Bilaga
VA	☒	☐	☐	Bilaga
Värme	☒	☐	☐	Bilaga
Varmvatten	☒	☐	☐	Bilaga
Kyla	☐	☐	☐	Bilaga
Ventilation		☐	☐	Bilaga

Fastighetsägarna Sveriges formulär 12B.3 upprättat 2018 och reviderat 2022 i samråd med Sveriges Allmännytta, Svensk Handel och Visita. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

14. Mätare

Om hyresgästen ska ha eget abonnemang enligt ovan och mätare saknas utförs och bekostas installationen av erforderliga mätare av

☒ hyresvärden ☐ hyresgästen

15. Avfallshantering

☐ Hyresvärden ☐ Hyresgästen

ordnar med avfallskärl och erforderligt avfallsutrymme.

I den omfattning hyresvärden är skyldig att dels tillhandahålla utrymme för lagring av avfall, dels ordna borttransport av avfall är hyresgästen skyldig att placera avfall i avsett kärl på avsedd plats liksom att utan kompensation medverka till den ytterligare källsortering som hyresvärden kan komma att besluta. Härutöver gäller följande:

☐ Hyresgästen ska svara för och bekosta borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen. Hyresgästen förbinder sig att med renhållningsentreprenör teckna och vidmakthålla kontrakt om borttransport av avfall.

☐ Hyresvärden samordnar borttransport av avfall för flera hyresgästers verksamhet i fastigheten. Hyresgästen ska som tillägg till hyran till hyresvärden betala ersättning för hyresgästens andel av kostnaden för borttransporten. Lokalens andel av denna kostnad ska anses vara

procent. Hyrestillägget uppgår vid detta kontrakts tecknande till kronor per år.

☐ Kostnaden för borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen ingår i hyran.

☒ Särskild reglering enligt bilaga Bilaga 4

16. Snöröjning och sandning

☐ ingår i hyran ☒ ombesörjs och bekostas av hyresgästen ☐ annan reglering enligt bilaga Bilaga

17. Oförutsedda kostnader

Skulle efter kontraktets tecknande oförutsedda kostnadsökningar uppkomma för fastigheten på grund av

a) införande eller höjning av särskild för fastigheten utgående skatt, avgift eller pålaga som riksdag, regering, kommun eller myndighet kan komma att besluta om, eller
b) generella ombyggnadsåtgärder eller liknande på fastigheten som inte enbart avser lokalen och som hyresvärden är skyldig att utföra till följd av beslut av riksdag, regering, kommun eller myndighet
ska hyresgästen med verkan från inträdd kostnadsökning betala ersättning till hyresvärden för den på lokalen belöpande andelen av den totala årliga kostnadsökningen för fastigheten.

Lokalens andel ska under hyrestiden anses vara procent.

Har andelen inte angetts utgörs denna av hyresgästens hyra (exkl. eventuell moms) i förhållande till de i fastigheten vid tidpunkten för kostnadsökningen utgående hyrorna (exkl. eventuell moms) för lokaler och bostadslägenheter. För lokaler och bostadslägenheter som inte är uthyrda görs därvid en uppskattning av marknadshyran respektive bruksvärdeshyran.

Med skatt enligt a) ovan avses inte moms och fastighetsskatt i den mån ersättning för dessa ska erläggas. Med oförutsedda kostnader menas sådana kostnader som vid kontraktets ingående inte beslutats av de under a) och b) angivna instanserna. Ersättningen betalas enligt nedanstående regler om hyrans betalning.

18. Mervärdesskatt (moms)

Hyresgästens momsplikt

☒ Hyresgästen ska bedriva momspliktig verksamhet i lokalen.

☐ Hyresgästen ska inte bedriva momspliktig verksamhet i lokalen.

Hyresvärdens momsplikt

☒ Fastighetsägaren/hyresvärden är skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen. Hyresgästen ska utöver hyran erlägga vid varje tillfälle gällande moms.

☐ Om fastighetsägaren/hyresvärden väljer att bli skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen ska hyresgästen utöver hyran erlägga vid varje tillfälle gällande moms.

Momsen, som ska betalas samtidigt med hyran, beräknas på angivet hyresbelopp jämte, enligt vid varje tidpunkt gällande regler för moms på hyran, på i förekommande fall enligt hyreskontraktet utgående tillägg och andra ersättningar.

Om hyresvärden till följd av hyresgästens självständiga agerande – såsom exempelvis upplåtelse av lokalen helt eller delvis i andra hand (även upplåtelse till eget bolag), eller överlåtelse – blir jämkningsskyldig för moms enligt bestämmelserna i mervärdesskattelagen, ska hyresgästen fullt ut ersätta hyresvärden för dennes förlorade avdragsrätt. Hyresgästen ska vidare utge ersättning för den kostnadsökning som följer av hyresvärdens förlorade avdragsrätt för ingående moms på driftskostnader som uppstår genom hyresgästens agerande.

19. Hyrans betalning

Hyran betalas utan anfordran i förskott senast sista vardagen före varje

☐ kalendermånads början ☒ kalenderkvartals början genom insättning på

PlusGiro nr

BankGiro nr 5788-8166

20. Ränta, betalningspåminnelse

Vid försenad hyresbetalning ska hyresgästen betala dels ränta enligt räntelagen, dels ersättning för skriftlig betalningspåminnelse enligt lagstiftningen om ersättning för inkassokostnader m.m.

21. Nedsättning av hyra

Avtalat skick m.m

Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för tid då hyresvärden låter utföra arbete för att sätta lokalen i avtalat skick eller annat arbete som särskilt anges i detta kontrakt med tillhörande bilagor.

Sedvanligt underhåll

☐ Nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt utgår enligt hyreslagens regler.

☒ Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt. Det åligger dock hyresvärden att i god tid underrätta hyresgästen om arbetets art och omfattning samt när och under vilken tid arbetet ska utföras.

☐ Parterna är överens om att rätten till nedsättning av hyran när hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt ska regleras enligt särskild bilaga. Bilaga

22. Underhåll

☐ Hyresvärden ska utföra och bekosta erforderligt underhåll av lokalen och inredning som hyresvärden eventuellt särskilt tillhandahåller för verksamheten.

☐ Hyresgästen ska utföra och bekosta erforderligt underhåll dels av ytskikt på golv, väggar och tak, dels av inredning som hyresvärden eventuellt särskilt tillhandahåller för verksamheten.

☒ Annan fördelning av underhållsansvaret, se bilaga. Bilaga 5

Om hyresgästen åsidosätter sin underhållsskyldighet enligt ovan och inte inom skälig tid vidtar rättelse efter skriftlig uppmaning har hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på hyresgästens bekostnad.

Allmänna och gemensamma utrymmen

Om inte annat överenskommits mellan parterna ansvarar hyresvärden för underhåll av allmänna och gemensamma utrymmen.

☐ Annan överenskommelse enligt bilaga Bilaga

23. Ledningar för telefoni och datakommunikation

☐ Hyresvärden ☐ Hyresgästen bekostar erforderlig dragning av ledningar för telefoni och datakommunikation från den anslutningspunkt operatören anger till de ställen i lokalen som hyresgästen i samråd med hyresvärden väljer.

☒ Annan fördelning av ansvaret för telefoni och datakommunikation, se bilaga. Bilaga 5

24. Skyltar, markiser m.m.

Hyresgästen har efter samråd med hyresvärden rätt att sätta upp för verksamheten sedvanlig skylt, under förutsättning att hyresvärden inte har befogad anledning att vägra samtycke och att hyresgästen har inhämtat erforderliga tillstånd av berörda myndigheter. Övriga anordningar såsom markiser och antenner får inte sättas upp utan hyresvärdens tillstånd. Vid avflyttning ska hyresgästen återställa husfasaden i godtagbart skick.

Vid mera omfattande fastighetsunderhåll såsom fasadrenovering ska hyresgästen på egen bekostnad och utan ersättning nedmontera och åter uppmontera skyltar och andra anordningar som hyresgästen satt upp på byggnaden.

Hyresvärden förbinder sig att inte sätta upp automater och skyltskåp på ytterväggarna till den av hyresgästen förhyrda lokalen utan hyresgästens medgivande samt medger hyresgästen företrädesrätt att uppsätta automater och skyltskåp på ifrågavarande väggar.

☐ Hyresgästen förbinder sig att följa bifogat skyltprogram. Bilaga

25. Miljöpåverkan

Hyresgästen ska före tillträdet inhämta erforderliga tillstånd för den verksamhet för vilken lokalen upplåts. Verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt att den uppfyller vid varje tidpunkt gällande miljölagstiftning och övriga föreskrifter för miljön. Hyresgästens ansvar för miljöpåverkan gäller även efter kontraktets upphörande och preskriberas inte enligt bestämmelserna i 12 kap. 61 § jordabalken.

☐ För ytterligare bestämmelser avseende miljöfarlig verksamhet, se bifogad miljöklausul. Bilaga

☐ Parterna har träffat en överenskommelse om att minska fastighetens och lokalens miljöpåverkan, se grön bilaga. Bilaga

26. Revisionsbesiktningar

Om det vid en av myndighet påkallad revisionsbesiktning av installationer såsom el- eller sprinkleranordningar konstateras fel och brister i hyresgästen tillhörig installation, ska hyresgästen på egen bekostnad utföra begärda åtgärder inom den tid myndigheten har föreskrivit. Om hyresgästen inom nämnda tid inte har åtgärdat fel och brister har hyresvärden rätt att på hyresgästens bekostnad utföra sådana åtgärder som myndigheten har föreskrivit.

27. Tillgänglighet till vissa utrymmen

Hyresgästen ansvarar för att tillträde till sådana utrymmen som hyresvärden eller någon som företräder hyresvärden eller som personal från energibolag, va-bolag, telekombolag eller motsvarande måste ha tillgång till för skötsel och drift av fastigheten inte hindras genom förhållanden i hyresgästens verksamhet.

28. PBL-avgifter

Om hyresgästen utan erforderligt bygglov, annat lov eller tillstånd vidtar ändringar avseende lokalen och hyresvärden till följd av detta enligt reglerna i plan- och bygglagen (PBL) tvingas utge byggsanktionsavgift eller vite, ska hyresgästen till hyresvärden betala ersättning med motsvarande belopp.

29. Brandskydd

☒ Parternas skyldigheter gentemot varandra avseende brandskydd regleras i bifogad brandskyddsklausul. Bilaga 6

30. Myndighetskrav m.m.

☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen

ska på eget ansvar och egen bekostnad svara för de åtgärder som myndighet, domstol eller försäkringsbolag med stöd av nu gällande eller framtida lagstiftning eller avtal fr.o.m. tillträdesdagen kan komma att kräva för lokalens nyttjande för avsedd användning. Hyresgästen ska samråda med hyresvärden innan åtgärder vidtas.

31. Ombyggnads- och ändringsarbete

Hyresgästen får inte utan skriftligt tillstånd från hyresvärden utföra ombyggnads- eller ändringsarbeten inom lokalen eller fastigheten i övrigt.

Om inte annat framgår av hyresvärdens skriftliga tillstånd ska hyresgästen ansvara för allt som denne anskaffar för sin verksamhet eller bygger in i lokalerna, även om egendomen är att betrakta som fastighets- eller byggnadstillbehör.

Hyresgästen ska bereda hyresvärden insyn i ombyggnadsprojektet, bjuda in hyresvärden till byggmöten och när hyresvärden begär det, ge hyresvärden tillträde till lokalen under ombyggnadstiden. Hyresgästen svarar för att hyresgästens arbeten i lokalen inte skadar byggnaden eller stör den verksamhet som andra hyresgäster i byggnaden bedriver och är skyldig att i skälig omfattning ersätta hyresvärden om krav på nedsättning av hyra riktas mot denne med anledning av hinder eller men i annans nyttjanderätt.

Om parterna kommer överens om och genomför en ombyggnation eller omdisponering av lokalen ska nya ritningar upprättas. Kostnaden för upprättandet av dessa ska bäras av den part som påkallat förändringen.

☐ Annan överenskommelse enligt bilaga. Bilaga

Byggvarudeklaration

Om hyresgästen utför arbeten avseende lokalen ska hyresgästen för hyresvärden i god tid före arbetets utförande förete byggvarudeklarationer — i den mån sådana finns utarbetade — för de produkter och material som ska tillföras lokalen.

32. Säkerhet

Hyresgästen ska till hyresvärden senast den _____ lämna säkerhet för sina förpliktelser enligt detta kontrakt genom

☐ borgen ställd av _____ ☐ bankgaranti intill ett belopp om _____ ☐ annan säkerhet i form av _____ Bilaga

Om avtalad säkerhet inte lämnats senast vid föreskriven tidpunkt är detta kontrakt förfallet, om hyresvärden före tillträdet så påfordrar.

Fastighetsägarna Sveriges formulär 12B.3 upprättat 2018 och reviderat 2022 i samråd med Sveriges Allmännytta, Svensk Handel och Visita. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

33. Försäkringar

Hyresvärden är skyldig att teckna och vidmakthålla sedvanlig fastighetsförsäkring avseende den fastighet inom vilken den förhyrda lokalen ligger. Hyresgästen är skyldig att teckna och vidmakthålla en företagsförsäkring som innehåller egendomsskydd, avbrottsskydd och ansvar för den egna verksamheten.

☐ Annan överenskommelse om försäkring, se bilaga. Bilaga

34. Yttre åverkan

☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen

ska svara för skador på grund av åverkan på till lokalen tillhörande fönster, skyltfönster, skyltar samt entré- och andra dörrar eller portar som leder till eller från lokalen. I samtliga fall omfattar ansvaret även karmar, bågar och foder.

35. Låsanordningar

☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen

ska utrusta lokalerna med sådana lås- och stöldskyddsanordningar som krävs för hyresgästens företagsförsäkring.

36. Återställande vid avflyttning

Senast vid hyresförhållandets upphörande ska hyresgästen, om inte annan överenskommelse har träffats, ha bortfört sin egendom och återställt lokalen i godtagbart skick.

☐ Annan överenskommelse om bortförande och återställande enligt bilaga. Bilaga

Parterna är eniga om att senast sista dagen av hyresförhållandet gemensamt genomföra besiktning av lokalen. Om till följd av hyresgästens åtgärder – vidtagna med eller utan hyresvärdens medgivande – lokalen vid avflyttning innehåller material, som inte särskilt överenskommits att hyresvärden svarar för, ska hyresgästen avlägsna materialet eller ersätta hyresvärden dennes kostnader för kvittblivning såsom förekommande avfallsskatt, transport och avgift för deponering eller motsvarande.

37. Force majeure

Hyresvärden fritar sig från skyldighet att fullgöra sin del av kontraktet och från skyldighet att betala skadestånd om hyresvärdens åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, på grund av sådan arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, explosion eller ingrepp av offentlig myndighet som hyresvärden inte råder över och inte heller kunnat förutse.

38. Hantering av personuppgifter

☐ Information till hyresgäst om behandling av personuppgifter, se bilaga. Bilaga

39. Särskilda bestämmelser

Ritning	Bilaga	1
Indexklausul	Bilaga	2
Fastighetsskatteklausul	Bilaga	3
Särskilda bestämmelser	Bilaga	4
Gränsdragningslista	Bilaga	5
Brandskyddsklausul	Bilaga	6
	Bilaga	

40. Underskrift

Detta kontrakt, som inte utan särskilt medgivande får inskrivas, har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt. Tidigare kontrakt mellan parterna avseende denna lokal upphör att gälla fr.o.m. detta kontrakts ikraftträdande.

Ort/datum Härnösand 2024-	Ort/datum Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud) ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnteckning (firmatecknare/ombud) ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande Göran Albertsson	Namnförtydligande Lars Liljedahl

☐ Kontraktet har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av hyreskontraktet med tillhörande signaturcertifikat.

Fastighetsägarna Sveriges formulär 12B.3 upprättat 2018 och reviderat 2022 i samråd med Sveriges Allmännytta, Svensk Handel och Visita. Eftertryck förbjuds.

FASTIGHETSÄGARNA

TILLÄGG

Bilaga nr 1

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst(er)

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Tillägg

Omfattningen av de förhyrda lokalerna framgår av bifogade ritningar

Underskrift

Ort/datum: Härnösand 2024-	Ort/datum: Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn: AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn: Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare	☒ Firmatecknare
☐ Ombud enligt fullmakt	☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande: Göran Albertsson	Namnförtydligande: Lars Liljedahl

☐ Tillägget har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av tillägget med tillhörande signaturcertifikat.

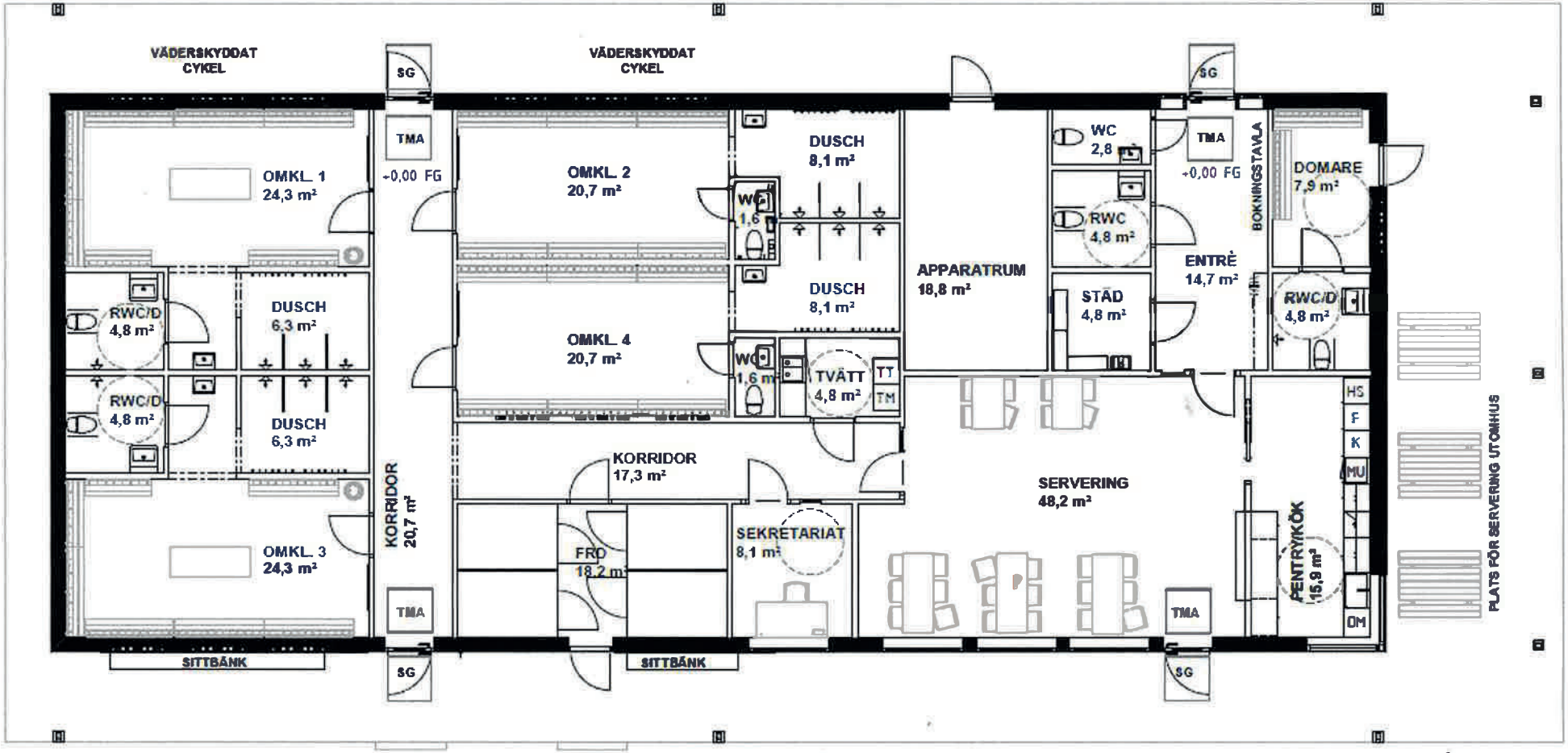
VÄDERSKYDDAT CYKEL
SG
VÄDERSKYDDAT CYKEL
SG
TMA
±0,00 FG
OMKL 1
24,3 m²
OMKL 2
20,7 m²
DUSCH
8,1 m²
WC
1,6
DUSCH
8,1 m²
WC
2,8
TMA
±0,00 FG
BOKNINGSTAVLA
DOMARE
7,9 m²
RWC
4,8 m²
APPARATRUM
18,8 m²
ENTRÉ
14,7 m²
RWC/D
4,8 m²
DUSCH
6,3 m²
OMKL 4
20,7 m²
STÄD
4,8 m²
RWC/D
4,8 m²
WC
1,6 m²
TVÄTT
4,8 m²
TT
TM
RWC/D
4,8 m²
DUSCH
6,3 m²
KORRIDOR
17,3 m²
SERVERING
48,2 m²
HS
F
K
MU
OM
KORRIDOR
20,7 m²
FRD
18,2 m²
SEKRETARIAT
8,1 m²
PENTRYKÖK
15,9 m²
OMKL 3
24,3 m²
TMA
TMA
SITTBÄNK
SITTBÄNK
SG
SG
PLATS FÖR SERVERING UTOMHUS

Bilaga 1

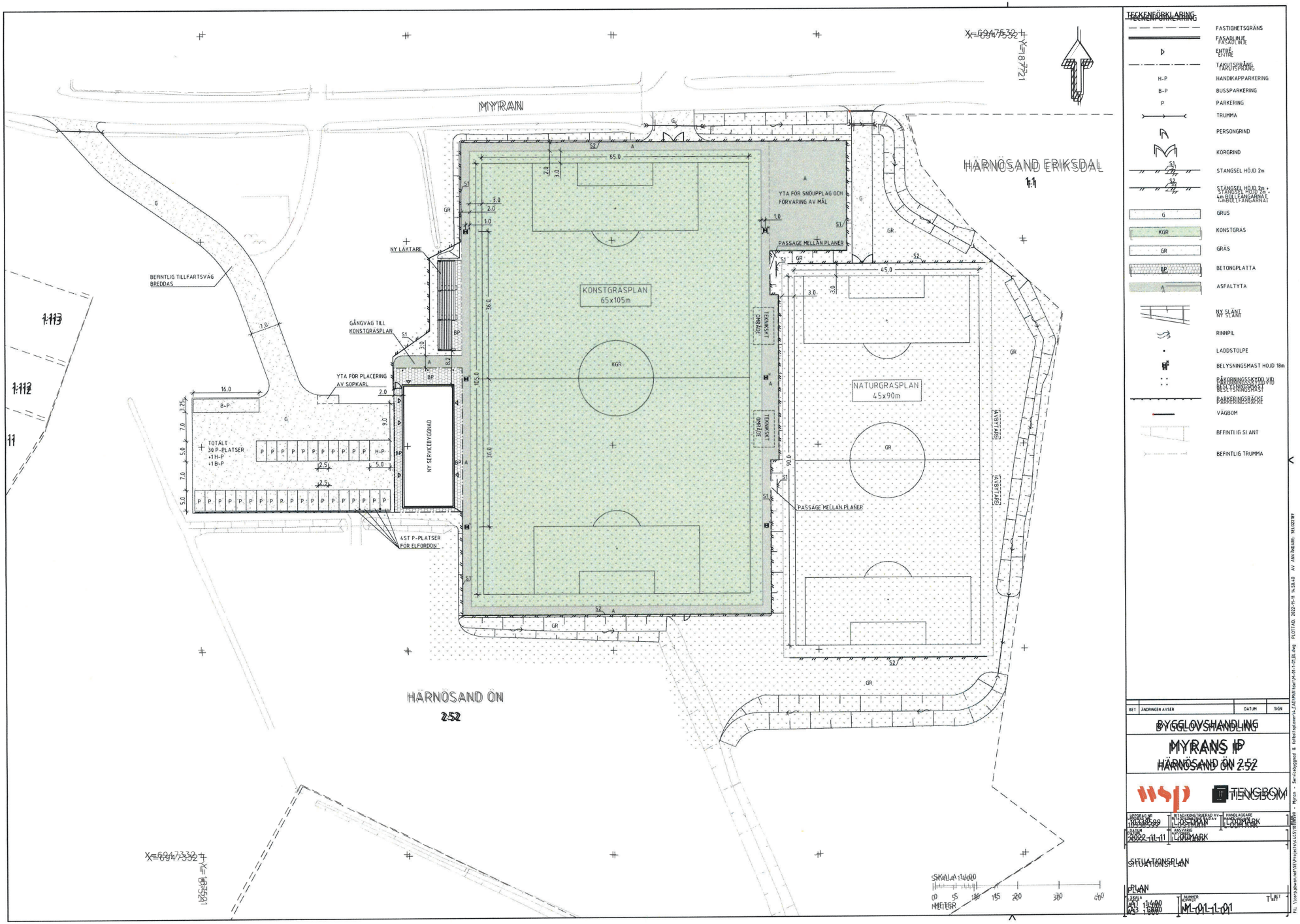

TECKENFÖRKLARING

- FASTIGHETSGRÄNS
- FASADLINJE / FASADLINJE
- ENTRÉ / ENTRÉ
- TAKUTSPRÅNG / TAKUTSPRÅNG
- H-P HANDIKAPPARKERING
- B-P BUSSPARKERING
- P PARKERING
- TRUMMA
- PERSONGRIND
- KÖRGRIND
- S1 STÄNGSEL HÖJD 2m
- S2 STÄNGSEL HÖJD 2m + STÄNGSEL HÖJD 2R + 4m BOLLFÅNGARNÄT / 4m BOLLFÅNGARNÄT
- G GRUS
- KGR KONSTGRAS
- GR GRÄS
- BP BETONGPLATTA
- A ASFALTYTA
- NY SLÄNT / NY SLÄNT
- RINNPIL
- LADDSTOLPE
- BELYSNINGSMAST HÖJD 18m
- PÅKÖRNINGSSKYDD VID BELYSNINGSMAST / PÅKÖRNINGSSKYDD VID BELYSNINGSMAST
- PARKERINGSRÄCKE / PARKERINGSRÄCKE
- VÄGBOM
- BEFINTLIG SLÄNT
- BEFINTLIG TRUMMA

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

BYGGLOVSHANDLING

MYRANS IP

HÄRNÖSAND ÖN 2:52

WSP TENGBOM

UPPDRAG NR 10338599	RITAD/KONSTRUERAD AV L-LOLMAN	HANDLÄGGARE L-LOLMAN	
DATUM 2022-11-11	ANSVARIG L-LOLMAN		

SITUATIONSPLAN

PLAN

SKALA	NUMMER	BET
A1 1:400 A3 1:800	ML-01-L-01	

FIL: \\corp.pbwan.net\SE\Projekt\445\10338599 - Myran - Servicebyggnad & fotbollsplaner\4_FAS\Mall\fotbollsplaner_FASMallar(M-01-11-01).dwg PLOTTAD: 2022-11-11 14:59:43 AV ANVÄNDARE: SELGZ789

FASTIGHETSÄGARNA

INDEXKLAUSUL
FÖR LOKAL

Bilaga nr 2

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Klausul

Av det i kontraktet angivna hyresbeloppet - kronor 1 924 000 ska 100 %

eller _____ kronor utgöra bashyra. Under hyrestiden ska med hänsyn till förändringarna i konsumentprisindex

(totalindex med 1980 som basår) tillägg till hyresbeloppet utgå med en viss procent av bashyran enligt nedanstående grunder.

- För hyresavtal som börjar löpa någon gång under tiden 1/1 - 30/6 anses bashyran anpassad till indextalet för oktober månad året innan.
- För hyresavtalet som börjar löpa någon gång under tiden 1/7 - 31/12 anses bashyran i stället anpassad till indextalet för oktober månad under samma tid.
- Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran enligt ovan anses anpassad utgör bastal såvida inte annat avtalats enligt följande genom angivande av år. Annat överenskommet bastal, nämligen indextalet för oktober månad år 2023 .

Skulle indextalet någon påföljande oktobermånad ha stigit i förhållande till bastalet, ska tillägg utgå med det procenttal varmed indextalet ändrats i förhållande till bastalet. I fortsättningen ska tillägg utgå i förhållande till indexändringarna, varvid hyresförändringen beräknas på basis av den procentuella förändringen mellan bastalet och indextalet för respektive oktobermånad.

Utgående hyra ska dock aldrig sättas lägre än det i kontraktet angivna hyresbeloppet.

Hyresändringen sker alltid fr o m den 1 januari efter det att oktoberindex föranlett omräkning.

På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtalet.

Underskrift

Ort/datum	Ort/datum
Härnösand 2024-	Härnösand 2024-
Hyresvärd	**Hyresgäst**
AB Härnösands kommunfastigheter	Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande	Namnförtydligande
Göran Albertsson	Lars Liljedahl

☐ Klausulen har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av klausulen med tillhörande signaturcertifikat.

Hyresvärdens egna noteringar om bastal

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 6E upprättat 1999 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2002, 2011 och 2022. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

ANVISNINGAR TILL INDEXKLAUSUL FÖR LOKAL

Bashyra

Om hela eller viss andel av det i avtalet angivna hyresbeloppet ska utgöra bashyra är en förhandlingsfråga och kan bero på hyresvillkoren i övrigt (såsom exempelvis hyrans i kr/m2 och år samt vilka övriga förpliktelser som åvilar hyresgästen mm).

Bastalet

Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran anses anpassad utgör bastalet såvida inte annat anges genom angivande av år (se bestämmelserna på sidan 1).

Jämförelse mellan indextalen sker så snart årets oktoberindex blir känt. De senaste åren har oktoberindex blivit känt i mitten av november.

Beräkning av tillägget

1. Beräkna skillnaden mellan aktuellt oktoberindex och bastalet.
2. Om skillnaden är positiv, divideras den framräknade skillnaden med bastalet.
3. Tilläggets storlek beräknas genom att denna kvot multipliceras med bashyran.

Exempel

Beräkning av hyrestillägg för år 2002

Bashyran antas vara 100 000 kr/år och anpassad till konsumentprisindex (KPI) för oktober 1999, som är 259,7 (bastalet). Oktoberindex för år 2001 är 269,1.

1. Beräkna skillnaden mellan indextalet 269,1 och 259,7. Skillnaden är positiv och uppgår 9,4.
2. Dividera 9,4 med 259,7 och multiplicera kvoten (utan avrundning) med bashyran 100 000 kr. Resultatet blir 3 619,56 kr och utgör hyrestillägget för år
   2002 enligt klausulen.

Alternativ A: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än året innan t ex 262,0 (oktoberindex år 2000 var 262,6).

Skillnaden mellan antagna 262,0 och bastalet 259,7 hade fortfarande blivit positiv och uppgått till 2,3. Kvoten mellan 2,3 och bastalet 259,7, multiplicerad med bashyran 100 000 kr hade resulterat i ett hyrestillägg på 885,63 kr. Den sammanlagda hyran hade dock blivit lägre än för år 2001.

Alternativ B: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än bastalet 259,7 t ex 259,5.

Skillnaden mellan 259,5 och bastalet 259,7 hade då varit negativ. Inget hyrestillägg skulle då utgå. Det i avtalet angivna hyresbeloppet skulle gälla.

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 6E upprättat 1999 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2002, 2011 och 2022. Eftertryck förbjuds.

FASTIGHETSÄGARNA

FASTIGHETSSKATTEKLAUSUL
FÖR LOKAL

Bilaga nr 3

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Klausul

Tillämpligt alternativ markeras med kryss i ruta och ifyllande av nödvändiga uppgifter.

I den mån de delar av fastigheten som utgörs av lokaler blir eller är skattepliktig till fastighetsskatt ska hyresgästen samtidigt med hyran till hyresvärden betala ersättning för skatten enligt markerat alternativ.

☒ Hyresgästen ska utöver i avtalet angivet hyresbelopp årligen betala ersättning för sin andel av vid varje tillfälle utgående fastighetsskatt för lokaler. Hyresgästens andel ska anses vara 100 procent

Enligt de regler som gäller vid avtalets tecknande utgör ersättningen vid hyrestidens början

0 kronor per år

☐ Ersättning som för den andel av fastighetsskatten som belöper på lokalen ingår i det hyresbelopp som har angetts i hyresavtalet och utgör vid avtalets _____ kronor.

Lokalens andel av fastighetsskatten för lokaler ska anses vara _____ procent. Hyresgästen ska betala ersättning för sin andel av, efter avtalets tecknande, inträffade ändringar (oavsett skälet till dessa) av fastighetsskatten för lokaler i den mån skatten överstiger den i hyran ingående ersättningen för fastighetsskatten.

Skulle fastighetsskatten minska eller upphöra så att hyresgästens andel av ersättningen understiger den ersättning som enligt ovan ingår i den i avtalet angivna hyran ska hyran likväl utgå med minst ursprungligt belopp. Sålunda medför i avtalet förekommande andra klausuler (t.ex. index) att det totala hyresbeloppet hyresgästen betalar är eller kan vara högre än den i avtalet angivna hyressumman.

Hyresgästens ovan angivna andel som ska vara oförändrad under hyrestiden har beräknats enligt följande:

På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtalet.

Underskrift

Ort/datum	Ort/datum
Härnösand 2024-	Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn	**Hyresgästens namn**
AB Härnösands kommunfastigheter	Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare	☒ Firmatecknare
☐ Ombud enligt fullmakt	☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande	**Namnförtydligande**
Göran Albertsson	Lars Liljedahl

☐ Klausulen har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av klausulen med tillhörande signaturcertifikat.

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 7B upprättat 1995. Reviderat 1997, 2011 och 2022. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

ANVISNINGAR

1.
Klausulen är utformad i juni 1995, dvs före den tidpunkt (normalt den 1 januari 1996) från vilken fastighetsskatt gäller för lokaler. Klausulen har därför en lydelse som gör att den kan införas i avtal som tecknas innan skatt utgår liksom i avtal som tecknas när skatt faktiskt utgår.

2.
Ersättningen ska kompensera för ökade kostnader i förvaltningen oavsett vem som faktiskt är skattskyldig. Skattskyldig är fastighetsägare/hyresvärd. Om handelsbolag är fastighetsägare/ hyresvärd var enligt tidigare regler delägarna skattskyldiga. Tillägget skulle givetvis ändå betalas till hyresvärden. Efter den 1 januari 1997 är däremot handelsbolag som ägare skattskyldigt till fastighetsskatt.

3.
Enligt 19 § hyreslagen ska hyran – med några undantag – vara till beloppet bestämd i hyresavtalet. Om hyrestiden är bestämd och minst tre år gäller dessutom förbehåll om att hyran ska utgå med belopp som bestäms enligt en "annan beräkningsgrund", t ex indexreglering. Det innebär också att hyrestiden måste vara bestämd och minst tre år för att hyresvärden ska kunna ta ut kompensation för fastighetsskatt med ett belopp som kan variera allt efter som skatten ändras. Vidare måste beräkningsgrunden vara angiven i avtalet. Klausulen förutsätter därför att parterna anger hur stor andel av skatten hyresgästen ska betala ersättning för.

Enligt de regler som gäller vid denna klausuls utarbetande utgör skatten en viss procent av taxeringsvärdet för lokaler (både mark och byggnader). Uppgiften finns redovisad på taxeringsbeskedet. Hyresgästens andel av skatten för lokalen kan bestämmas som förhållandet mellan den area hyresgästen hyr och uthyrningsbar lokalarea i fastigheten eller som förhållandet mellan hyresgästens hyra och de totala lokalhyrorna i fastigheten.

Det blir en förhandlingsfråga vilket beräkningssätt parterna väljer. Även andra beräkningsgrunder kan användas. För enkelhetens skull bör dock hyresgästens andel vara oförändrad under hyrestiden och därmed oberoende av bl a hur skatten fortsättningsvis kan komma att beräknas och eventuella förändringar i uthyrningsläget.

Det är lämpligt att på därför avsett ställe ange hur lokalens andel har beräknats. Skulle uppgift om detta inte fyllas i ska det dock inte medföra att överenskommelsen blir ogiltig. På en fastighet kan finnas olika byggnader med olika värdeår och olika typer av taxeringsenhet (småhusenhet, hyreshusenhet, industrienhet och specialenhet). Den skatt – för vilken hyresgästen ska betala ersättning – ska endast avse den byggnad där lokalen är belägen. Med byggnad avses normalt varje byggnadskropp. Behövliga uppgifter kan hämtas från den underrättelse om beslut om allmän fastighetstaxering som skattemyndigheten skickat till fastighetsägaren. Den fastighetsägare som har problem med att beräkna hyresgästens andel bör ta kontakt med sin fastighetsägareförening för att få hjälp.

Fyll i hyresgästens andel!

4.
Klausulen innehåller två alternativ. I det första utgår ersättning för skatten som ett tillägg "vid sidan" om det i avtalet angivna hyresbeloppet. Försvinner skatten försvinner tillägget automatiskt. Det andra alternativet förutsätter att parterna enas om en viss hyra vari bl a ingår ersättning för den vid tillfället gällande skatten. Skulle skatten höjas oavsett skälet härtill (t ex höjd skattesats, ökat taxeringsvärde m m) ska hyresgästen dock betala ersättning för den ökade kostnaden. Skulle skatten försvinna återgår hyran till ursprungsbeloppet, dvs den överenskomna hyran (som inkluderar ersättning för den inledningsvis gällande skatten som upphört). Givetvis ska hyresgästen alltjämt betala andra förekommande tillägg såsom för indexförändringar, ändrade bränslekostnader osv.

5.
I den mån hyresgästen ska betala tillägg för fastighetsskatt bör tillägget redovisas separat på hyresavin.

6.
Markera med kryss vilket alternativ som väljs. I det valda alternativet anges hyresgästens andel samt aktuellt belopp. Ange vidare hur hyresgästens andel beräknats.

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 7B upprättat 1995. Reviderat 1997, 2011 och 2022. Eftertryck förbjuds.

FASTIGHETSÄGARNA

TILLÄGG

Bilaga nr 4

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst(er)

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Tillägg

1. LOKALENS STORLEK, OMFATTNING, IORDNINGSSTÄLLANDE SKICK OCH ANVÄNDNING

1.1 LOKALENS STORLEK , OMFATTNING, IORDNINGSSTÄLLANDE OCH SKICK
Lokalen har den storlek och omfattning som framgår av sidan 1 i formuläret och enligt bilagda ritningar, bilaga 1.

Hyreskontraktet omfattar förutom servicebyggnaden även, en läktare, en konstgräsplan, en naturgräsplan samt en parkeringsplats i anslutning till servicebyggnaden.

Lokalerna hyrs vid starten av hyresförhållandet ut i befintligt skick.

1.2 LOKALENS ANVÄNDNING
Lokalen med tillhörande anläggningar hyrs ut för att användas som idrottsanläggning.

Hyresgästen ombesörjer och bekostar att nödvändiga myndighetstillstånd finns för att bedriva verksamheten.

Hyresgästen får inte ändra verksamheten utan hyresvärdens skriftliga godkännande.

Hyresgästen skall svara för städning av den förhyrda lokalen. Det åligger hyresgästen att ständigt hålla förhyrda utrymmen snygga och välstädade.

1.3 LOKALENS INREDNING
Lokalen hyrs ut utan särskild för verksamheten avsedd inredning.

1.4 PARKERINGSPLATSER
På fastigheten finns 30 parkeringsplatser för besökare till anläggningen. 4 av dessa parkeringsplatser är avsedda för elfordon och utrustade med laddstolpe. Därutöver finns en parkeringsplats för handikappade samt en parkeringsplats för bussar. Hyresgästen ansvarar för drift och skötsel av samtliga parkeringsplatser på fastigheten. Hyresvärden ansvarar för laddstolparna.

2 HYRA OCH TILLÄGG TILL HYRA

2.1 HYRA, HYRESTID OCH INDEXERING AV HYRAN
Från och med tillträdesdagen ska Hyresgästen betala hyra och samtliga enligt detta hyresavtal utgående hyrestillägg och liknande. Hyran jämte hyrestillägg ska, för det fall inte annat framgår nedan, erläggas kvartalsvis i förskott utan anfordran senast sista vardagen före varje kvartals början.

2.2 EMBALLAGE OCH AVFALLAHANTERING
Kostnad för hushållssopor, matavfall, emballage och avfallshantering ingår inte i hyran. Det åligger hyresgästen att själv svara för och bekosta uppsamling, sortering, lagring och transport av hos hyresgästen förekommande hushållssopor, matavfall och övrig källsortering.

2.3 MOMS
Hyresvärden är frivilligt skattskyldig till moms för lokalen som utgör verksamhetslokal. Hyresgästen bedriver momspliktig verksamhet eller verksamhet som möjliggör att lokalen kan omfattas av frivillig skattskyldighet till moms för hyresvärden t.ex. verksamhet som bedrivs av kommun, regioner eller statlig myndighet. Om hyresgästen upphör att bedriva momspliktig verksamhet i lokalen eller sådan verksamhet som medför att hyresvärdens frivilliga skattskyldighet upphör, ska hyresgästen förutom vad som anges på sidan 3 i formuläret även fullt ut ersätta hyresvärden för skattetillägg och ränta.

I de fall lokalen helt eller delvis har vidareupplåtits, i ett eller flera led, är hyresgästen även ersättningsskyldig gentemot hyresvärden enligt ovan för åtgärd som vidtas av andrahands- eller tredjehandshyresgäst.

Tillägg

3. DRIFT, UNDERHÅLL OCH BRUKANDE

3.1 ANSVAR FÖR UNDERHÅLL MM
Fastighetens grundinstallationer avseende ventilation är normalt i drift efter behov med undantag för eventuella reparations- och servicearbeten.
Hyresvärden garanterar ej viss temperatur i Lokalen.

Hyresvärden ska fortlöpande underhålla Lokalen vad avser byggnadsstomme och byggnadens fasta installationer för att försörja byggnaden med el, VA, värme, varmvatten och ventilation.

Fördelning av ägar- och underhållsansvar i övrigt framgår av gränsdragningslista, bilaga 5.

För åtgärder som Hyresgästen ger upphov till genom felaktig användning, onormalt slitage och åverkan ska hyresgästen alltid stå det fulla ansvaret.

3.2 MYNDIGHETSKRAV MM
Det åligger hyresgästen att på eget ansvar och egen bekostnad svara för de åtgärder som av försäkringsbolag eller byggnadsnämnd, miljö- och hälsoskyddsnämnd, brandmyndighet eller annan myndighet eller motsvarande från och med tillträdesdagen kräver eller kan komma att kräva för lokalens nyttjande för avsedd användning. Detta innebär att Hyresgästen från och med tillträdesdagen svarar för alla åtgärder som krävs för att lokalen ska få användas för den avsedda verksamheten. Hyresgästen ska samråda med Hyresvärden innan åtgärd vidtas.

3.3 AVFALLSHANTERING
Hyresgästen ska sköta sin hantering av avfall så att det inte orsakar olägenheter för tredje man. Hyresgästen ska tillse att avfall hanteras i enlighet med vid varje tid gällande bestämmelser meddelade enligt författning eller av Hyresvärden. Hyresgästen svarar för eventuella kostnader för anpassning av sophanteringssystem i Lokalen. Hyresgästen har även att informera sina anställda och anlitade entreprenörer om gällande avfalls- och miljöbestämmelser.

3.4 FÖRDELNING AV LOKALVÅRDSANSVAR
Hyresgästen ansvarar för lokalvård inom förhyrd yta.

3.5 MARKSKÖTSEL
Hyresgästen ansvar för och bekostar all yttre skötsel av mark, såväl sommar som vinter.

3.6 RE-INVESTERING
Hyresgästen ansvarar för större re-investeringar. Till större re-investering räknas utbyte av konstgräsplan. Hyresvärd och Hyresgäst är överens om att en sådan re-investering hanteras genom att Hyresvärden bekostar re-investeringen och Hyresgästen betalar den i form av ett hyrestillägg.

3.7 ANSVAR FÖR ÅTAGANDEN MM
Om Hyresgästen åsidosätter sina åtaganden enligt Hyresavtalet, förutom betalning av hyra och hyrestillägg, och inte efter anmaning vidtar rättelse utan dröjsmål, har Hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på Hyresgästens bekostnad.

3.8 NEDSÄTTNING AV HYRA
Tillfälligt avbrott i försörjningen av el, vatten, avlopp, värme, ventilation eller dylikt medför inte rätt till nedsättning av hyra eller skadestånd. Om Hyresgästens verksamhet påverkas även vid ett tillfälligt avbrott i mediaförsörjningen åligger det hyresgästen att säkerställa att det finns erforderligt back-up system.

Hyresgästen har inte heller rätt till nedsättning av hyran för hinder eller men i hyresrätten till följd av att Hyresvärden låter utföra reparationer eller sedvanligt underhåll i fastigheten.

4 ÖVRIGA BESTÄMMELSER

4.1 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER
Hyresgästen är skyldig att följa de säkerhetsföreskrifter som Hyresvärden, försäkringsbolag, eller myndigheter utfärdar.

Tillägg

4.2 OLYCKSSKYDD MM
Hyresvärden och Hyresgästen ansvarar gemensamt för Lokalens brandskydd enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Hyresvärden och Hyresgästen ska på begäran av den andre lämna de uppgifter som denne behöver för att kunna fullgöra sin skyldigheter enligt lagen och därtill hörande föreskrifter.

Hyresgästen är skyldig att inom Lokalen i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. Hyresgästen är skyldig att vidta de åtgärder inom Lokalen som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Hyresgästen förbinder sig även att inte på något sätt blockera Fastighetens utrymningsvägar.

Det är av synnerlig vikt för Hyresvärden att Hyresgästen fullgör sina förpliktelser enligt ovan.

Ansvarsfördelning mellan parterna avseende brandskydd i övrigt under hyresförhållandet framgår av till Hyresavtalet hörande brandskyddsklausul för lokaler, bilaga 6.

4.3 SKYLTAR MM
Hyresgästen har först efter särskild skriftlig överenskommelse rätt att i eller på Fastigheten uppsätta skylt, ljusreklam, annan skyltning eller markiser, antenn, parabol eller dylikt på av hyresvärden anvisad plats. Hyresgästen svarar för inhämtande av myndighetstillstånd som krävs (t.ex. bygglov) och alla kostnader med anledning av uppsättandet. Hyresgästen ansvarar för all skada orsakad av vad som uppsätts eller som kommer till följd av arbeten som utförs på detta. Vid fastighetsunderhåll såsom t.ex. fasadrenovering ska Hyresgästen ombesörja och bekosta nedmontering och efter renoveringens färdigställande, uppmontering av vad som nedmonterats. Vid Hyresavtalets upphörande ska Hyresgästen ombesörja nedmontering av vad som uppsatts samt återställa eventuella skador på fasaden. Hyresgästen ska ersätta Hyresvärden för eventuell reklamskatt som upplåtelsen kan medföra.

4.4 ANSVAR FÖR SKADOR MM
Hyresgästen ska väl vårda Lokalen och Gemensamma utrymmen samt utöva fortlöpande noggrann tillsyn. Hyresgästen svarar fullt ut för alla skador i Lokalen såvida inte skadan orsakats av Hyresvärden.

4.5 LÅS OCH LARM MM
Hyresgästen ansvarar för att Lokalen är utrustad med för verksamheten erforderliga passer-, lås-, larm-, och säkerhetssystem. Hyresgästen ska samråda med Hyresvärden innan installation vidtas. Hyresgästen ska iaktta de säkerhetsföreskrifter som Hyresvärden utfärdar beträffande låsning av dörrar m.m. Hyresgästen ansvarar under hyresförhållandet för säkert handhavande av nycklar och eventuella passerkort till Lokalen och Fastigheten. Hyresgästen ska bekosta alla eventuella kostnader med anledning av förlust av nycklar eller passerkort eller bristande handhavande i övrigt, inkluderat låsbyte byte av passersystem och andra följdkostnader.

4.6 ÅTRSTÄLLANDE VID AVFLYTTNING
Hyresgästen är skyldig att senast på dagen för hyresavtalets upphörande på egen bekostnad återställa lokalen i godtagbart skick samt återlämna den tömd, sanerad och väl rengjord. Hyresgästen ska, om inte annat överenskoms, medta och bortforsla av hyresgästen särskild bekostad inredning och utrustning (även inkluderat data- och telekablage) samt reparera eventuell uppkommen skada på lokalen eller byggnaden och fastigheten i övrigt. Hyresgästen ska vid samma tillfälle överlämna samtliga port- och dörrnycklar, passerkort eller motsvarande, även om de anskaffats av Hyresgästen.

4.7 ÖVERLÅTELSE, UPPLÅTELSE I ANDRA HAND OCH ÄNDRAD VERKSAMHET
Hyresgästen får inte utan Hyresvärdens skriftliga godkännande överlåta hyresrätten enligt Hyresavtalet eller upplåta Lokalen, helt eller delvis, i andra hand.

Hyresgästen får inte utan Hyresvärdens skriftliga godkännande ändra verksamheten i Lokalen.

4.8 FULLSTÄNDIGHET, ÄNDRINGAR OCH TILLÄGG
Hyresavtalet utgör parternas fullständiga reglering av alla frågor som Hyresavtalet berör. Alla eventuella skriftliga eller muntliga åtaganden och utfästelser som föregår/föregått Hyresavtalet ersätts av innehållet i Hyresavtalet.

Eventuella ändringar och tillägg till Hyresavtalet ska vara skriftligen avfattade och undertecknade av parterna för att vara bindande.

Tillägg

4.9 FÖRETRÄDESORDNING
Om det förekommer motstridiga uppgifter ska vad som angivits i denna bilaga gälla före vad som angivits i Formuläret eller i andra bilagor tillhörande Hyresavtalet.

Underskrift

Ort/datum Härnösand 2024-	Ort/datum Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud) ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnteckning (firmatecknare/ombud) ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande Göran Albertsson	Namnförtydligande Lars Liljedahl

☐ Tillägget har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av tillägget med tillhörande signaturcertifikat.

FASTIGHETSÄGARNA

GRÄNSDRAGNINGSLISTA FÖR LOKAL

FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH UTBYTESANSVAR

Bilaga nr 5

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Framgår det inte av gränsdragningslistan eller annan överenskommelse vem som har underhålls- eller utbytesansvar gäller följande.

1. Fastighetsägaren/hyresvärden ansvarar för allt som enligt jordabalkens bestämmelser kan hänföras till fastighets- eller byggnadstillbehör.
2. Hyresgästen ansvarar för all lös egendom. Hyresgästen ansvarar också för allt som denne anskaffar för sin verksamhet eller bygger in i lokalerna under pågående kontraktstid, även om egendomen är att betrakta som fastighets- eller byggnadstillbehör.

Hur gränsdragningslistan ska fyllas i

1 . Gränsdragningslistan rör bara objekt som ingår i upplåtelsen enligt hyresavtalet.
2 . Markera underhålls- och utbytesansvar med X vid varje punkt nedan. Var noggrann med att gå igenom hela gränsdragningslistan. Markera även om utrustning saknas, genom anteckning eller strykning av punkten. Detta är viktigt för att undvika framtida tvister mellan parterna.
3 . Parterna kan, till ledning för ett ställningstagande när en viss utrustning bör bytas, göra en anmärkning om den förväntade återstående användningstiden med hänsyn till t.ex. teknisk eller ekonomisk livslängd.
4 . Om ett särskilt underhållsansvar krävs för viss utrustning, exempelvis att serviceavtal ska tecknas, bör en anmärkning göras om detta.
5 . Om en part har underhållsansvar men kostnaden ska bäras av den andra parten, bör en anmärkning göras om detta.

Definitioner

1 . Underhåll

Åtgärder vilka syftar till att löpande upprätthålla funktionen hos ett objekt så att objektet uppnår normal livslängd. Den funktion som ska upprätthållas är den för objektet avsedda med hänsyn till objektets skick vid hyresförhållandets början, objektets ålder och prestanda. Åtagandet omfattar planerad skötsel av objektet såväl som reparation och byte av engångsartiklar och förslitningsdetaljer. Åtgärder ska utföras fackmässigt.

2 . Utbyte

Med utbyte avses att byta ut ett nedan markerat objekt i sin helhet. Utbyte ska ske när livslängden uppnåtts, när underhåll inte längre kan utföras eller inte längre kan utföras till en skälig kostnad.

ALLMÄNT

		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Lokalen, utvändigt	Entré- och andra dörrar som leder till eller från lokalen	X		X		
	Dörröppnare och dörrstängare	X		X		
	Skyltar, skyltskåp	X		X		HG ansvarar för egna skyltar
	Fönster och karmar	X		X		
	Markiser					Ej tillämpligt
	Lastintag/-kaj					Ej tillämpligt
	Belysningsarmaturer	X		X		
	Skyltbelysning	X		X		HG ansvarar för egna skyltar
Lokalen, invändigt	Ytskikt väggar	X		X		
	Ytskikt tak	X		X		
	Ytskikt golv	X		X		
	Innerdörr, inklusive beslag, dörrstängare	X		X		
	Dörröppnare och dörrstängare	X		X		
	Fönster och karmar	X		X		

Denna gränsdragningslista, Fastighetsägarna Sveriges formulär nr. 102, är framtagen 2014 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2018 och 2022 då även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

ALLMÄNT forts.		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Lokalen, invändigt forts.	Glaspartier i lokalen	☒	☐	☒	☐	
	Skyltar	☐	☒	☐	☒	
	Rulljalusier	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Fast belysning	☒	☐	☒	☐	Allmänbelysning, HG ljuskälla
	Särskilt anpassad belysning för verksamheten	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Våtrum	Sanitetsporslin	☒	☐	☒	☐	
	Duschar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt golv	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt väggar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt tak	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Toalett	Sanitetsporslin	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt golv	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt väggar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt tak	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Pentry	Maskiner i kök och pentry	☒	☐	☒	☐	Fast installerade
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Inredning som hyresvärden särskilt tillhandahåller för verksamheten		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
INSTALLATIONER Värme	Luftvärme	☐	☐	☐	☐	
	Värmecentraler	☒	☐	☒	☐	Värmepump
	Värmeväxlare	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Värmeåtervinningssystem	☐	☐	☐	☐	Ej tillämplig
	Övriga värmeanläggningar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt

Denna gränsdragningslista, Fastighetsägarna Sveriges formulär nr. 102, är framtagen 2014 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2018 och 2022 då även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

INSTALLATIONER forts.		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Värme forts.	Mätare	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Vatten, avlopp	Varmvattenberedare	☒	☐	☒	☐	
	Utslagsbackar	☒	☐	☒	☐	
	Mätare	☒	☐	☒	☐	
	Golvbrunnar	☒	☐	☒	☐	HG ansvarar för rensning
	Sommarvatten	☐	☒	☐	☒	Driftsättning, tillsyn, kallställning
		☐	☐	☐	☐	
El	Elmätare	☒	☐	☒	☐	
	Elcentraler	☒	☐	☒	☐	
	Eluttag och dosor	☒	☐	☒	☐	
	Solpaneler	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Kyla och ventilation	Särskilt kylaggregat	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Till- och frånluftsdon	☒	☐	☒	☐	HG Rengöring utan demontering
	Kylaggregat till data- och/eller serverrum	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Kylaggregat till förvarings- och avfallsrum	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Andra fläktanordningar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Mätare	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Lås och säkerhet, i lokalen	Lås	☐	☒	☐	☒	
	Larm	☐	☒	☐	☒	
	Monitorer och detektorer	☐	☒	☐	☒	
	Övervakningskameror	☐	☒	☐	☒	I förekommande fall
	Passersystem	☐	☒	☐	☒	inkl. elslutbleck, kortläsare m.m.
	Brandvarnare	☒	☐	☒	☐	3 st. seriekopplade brandvarnare
Lås och säkerhet, skalskydd	Dörrlås till entréer och andra dörrar som leder till eller från lokalen	☐	☒	☐	☒	
	Övervakningskameror	☐	☒	☐	☒	
	Monitorer och detektorer	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	

Denna gränsdragningslista, Fastighetsägarna Sveriges formulär nr. 102, är framtagen 2014 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2018 och 2022 då även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

FASTIGHETSÄGARNA

GRÄNSDRAGNINGSLISTA FÖR LOKAL

FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH UTBYTESANSVAR

Bilaga nr 5

INSTALLATIONER forts.

	Underhållsansvar Hv	Underhållsansvar Hg	Utbytesansvar Hv	Utbytesansvar Hg	Anmärkning
Hissar och rulltrappor					
Personhissar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Gods-/varuhissar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Rulltrappor	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Andra flyttanordningar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	
Tele- och datakommunikation					
Ledning för telefoni	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Ledning för data	☐	☐	☐	☐	Se nedan avs. verksamhetsnät
Ledning för bredband	☐	☐	☐	☐	Se nedan avs. verksamhetsnät
Ledning för kabeltv	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Anordningar för trådlös tv	☐	☒	☐	☒	
Verksamhetsnät med accesspunkter	☐	☒	☐	☒	
	☐	☐	☐	☐	

Särskilda underhållsavtal

Underhållsavtal med extern leverantör fordras för följande utrustning/installation:	Avtal tecknas av Hv	Avtal tecknas av Hg	Anmärkning
Rulltrappor	☐	☐	
Personhiss	☐	☐	
Varuhiss	☐	☐	
Kylaggregat	☐	☐	
Fjärrkyla	☐	☐	
Ventilation	☐	☐	
	☐	☐	
	☐	☐	

Underskrift

Ort/datum Härnösand 2024-	Ort/datum Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande Göran Albertsson	Namnförtydligande Lars Liljedahl

☐ Gränsdragningslistan har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av gränsdragningslistan med tillhörande signaturcertifikat.

Denna gränsdragningslista, Fastighetsägarna Sveriges formulär nr. 102, är framtagen 2014 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2018 och 2022 då även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

FASTIGHETSÄGARNA

BRANDSKYDDSKLAUSUL
FÖR LOKALHYRESAVTAL

Bilaga nr 6

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Klausul

Om denna klausul strider mot bestämmelse i huvudavtalet, gäller i första hand denna klausul.

Enligt lagen om skydd mot olyckor ska fastighetsägare eller nyttjanderättshavare i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. Samma lag föreskriver att ägare och nyttjanderättshavare i övrigt ska vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

☒ Hyresvärden ansvarar för att lokalen vid tillträdet uppfyller kraven på brandskydd som krävs för det avtalade användningsändamålet med förhyrningen.

☐ Parterna har kommit överens om fördelningen av ansvaret för brandskydd inför tillträdet. Parternas ansvar för att ordna brandskydd inför tillträdet regleras i bilaga. Bilaga

Hyresgästen ansvarar för underhåll och utbyte av sådant brandskydd i lokalen som är synligt och åtkomligt för denne, såsom exempelvis nödutgångsskyltar och andra brandskyddsanordningar som enbart betjänar lokalen och som inte är styrda av byggnadens centrala system. Hyresgästen svarar också för sådana brandskyddsanordningar som hyresgästen har tillfört lokalen.

Hyresgästen ansvarar för och bekostar därutöver sådant brandskydd som efter tillträdet kan komma att krävas för lokalens nyttjande för avsedd användning.

Hyresgästen ska utan dröjsmål anmäla brister som denne upptäcker eller borde upptäcka, i det brandskydd som hyresvärden tillhandahåller och svarar för.

Systematiskt brandskyddsarbete
Parterna åtar sig att bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete i enlighet med de allmänna råd som behörig myndighet meddelat. Vardera part är dessutom skyldig att en gång om året bereda den andre parten tillfälle att få ta del av dokumentation och uppföljning av partens systematiska brandskyddsarbete.

Hyresgästen förbinder sig att se till

- att räddnings- och utrymningsvägar alltid hålls öppna och inte vare sig helt eller delvis blockeras
- att funktionen av sprinkler- och andra brandskyddsanordningar aldrig försämras genom t.ex. förbyggnad eller uppställning av föremål,
- att branddörrar hålls stängda och brandceller är intakta
- att plomberingar av handtag aldrig bryts annat än i händelse av brand eller brandövning.

Underskrift

Ort/datum	Ort/datum
Härnösand 2024-	Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn	**Hyresgästens namn**
AB Härnösands kommunfastigheter	Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare	☒ Firmatecknare
☐ Ombud enligt fullmakt	☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande	**Namnförtydligande**
Göran Albertsson	Lars Liljedahl

☐ Klausulen har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av klausulen med tillhörande signaturcertifikat.

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 68 upprättat i juni 2005 och reviderat 2005 i samråd med Svensk Handel och Visita, samt 2018, 2021 och 2022 även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

KOMMUNFASTIGHETER

BILAGA

TILL KLAUSUL OM BRANDSKYDD

Bilaga nr: **6b**

Ansvarsfördelning av brandskyddsåtgärder m.m.

Avser	Gränsdragningslista av brandskyddsåtgärder m.m. avseende Hyreskontrakt nr: **354-01-01-0101** Fastighetsbeteckning: **Härnösand Eriksdal 1:116**					
Ansvar för åtgärder	Hyresvärden (Hv) och hyresgästen (Hg) har vid inventering av brandskyddsåtgärder i lokalen kommit överens om följande ansvarsfördelning (med ansvarig avses drift och underhållsskyldighet) N/A betyder ej tillämplig:					
	Benämning	**Del av fastighet**	**Beskrivning**	**Ansvarig**		
	Byggnadstekniskt brandskydd			**Hv**	**Hg**	**N/A**
	Brandcellsgränser	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Dörrar i brandcellsgräns	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Dörrar i utrymningsvägar	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Lås och beslag dörrar i brandcellsgräns och/eller utrymningsväg	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Brandgasventilation, rökluckor	Inom fastighet		x		
	Skydd mot brand- och brandgasspridning via ventilationssystemet	Inom fastighet		x		
	Brandskydd av bärande stomme	Inom fastighet		x		
	Skydd mot brandspridning till närliggande byggnad	Inom fastighet		x		
	Brandtätningar	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Ytskikt och beklädnader	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Utrymning			**Hv**	**Hg**	**N/A**
	Utrymningsvägar	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet			x	
	Utrymningsplan			x		
	Nödbelysning	Utanför uthyrningsenhet				x
		Inom uthyrningsenhet				x
	Vägledande markering	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Lås och beslag på utrymningsdörr	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Brandsläckning och brandskyddsanläggningar			**Hv**	**Hg**	**N/A**
	Brandvarnare	Utanför uthyrningsenhet				x
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Utrymningslarm	Utanför uthyrningsenhet				x
		Inom uthyrningsenhet				x

KOMMUNFASTIGHETER

BILAGA

TILL KLAUSUL OM BRANDSKYDD

Bilaga nr: **6b**

Ansvarsfördelning av brandskyddsåtgärder m.m.

Ansvar för åtgärder

Hyresvärden (Hv) och hyresgästen (Hg) har vid inventering av brandskyddsåtgärder i lokalen kommit överens om följande ansvarsfördelning (med ansvarig avses drift och underhållsskyldighet) N/A betyder ej tillämplig:

Benämning	Del av fastighet	Beskrivning	Ansvarig Hv	Hg	N/A
Brandsläckning och brandskyddsanläggning forts.			**Hv**	**Hg**	**N/A**
Stigarledningar	Utanför uthyrningsenhet				x
	Inom uthyrningsenhet				x
Sprinklerledningar	Utanför uthyrningsenhet				x
	Inom uthyrningsenhet				x
Handbrandsläckare	Utanför uthyrningsenhet				x
	Inom uthyrningsenhet			x	
Tillträdesväg för räddningstjänst	Utanför uthyrningsenhet		x		
	Inom uthyrningsenhet			x	
Organisatoriska brandskyddsåtgärder			**Hv**	**Hg**	**N/A**
Brandskyddsdokumentation			x		
Insatsplan			x		
Driftsinstruktioner, kontrollplan och rutiner			x		
Övningar	Utrymning fastighet			x	

Övrigt

Underskrift

Ort/datum: Härnösand 2024-	Ort/datum: Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn: AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn: Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud): [x] Firmatecknare [ ] Ombud enligt fullmakt	Namnteckning (firmatecknare/ombud): [x] Firmatecknare [ ] Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande: Göran Albertsson	Namnförtydligande: Lars Liljedahl

Kommunstyrelseförvaltningen
Sofie Wallblom
sofie.wallblom@harnosand.se

Ny bussdepå

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå kommunstyrelsen besluta

att uppdra kommunstyrelseförvaltningen att tillsammans med samhällsförvaltningen och AB Härnösands kommunfastigheter starta projektering för en ny bussdepå, samt

att återkomma till kommunstyrelsen med förslag på en indikativ hyra efter genomförd projektering.

Beskrivning av ärendet

I nuvarande trafikavtal i Härnösands kommun så bedrivs kollektivtrafiken av entreprenören Byberg & Nordin Busstrafik AB, som även äger bussdepån på Industrigatan 5. Depån byggdes under mitten på 1980-talet av det kommunala bussbolaget AB Härnösandsbuss och anpassades för dåvarande volym på kollektivtrafiken.

Idag har kollektivtrafiken utvecklats och utökats jämfört med när depån byggdes. Det innebär att dagens depå inte klarar av dagens kapacitet, framförallt vad gäller antalet bussar i trafik. Idag behöver bland annat fordon stå uppställda utanför depåns fastighetsgräns för att alla fordon ska kunna stå uppställda inom samma område.

Förvaltningens bedömning är att det i en kommun av Härnösands storlek bör finns en gemensam depå för kollektivtrafikens bussar, och som kan erbjudas anbudsgivare vid kommande upphandling/ar. För framtidens kollektivtrafik ska det kunna erbjudas bra möjligheter att kunna nyttja både garage, verkstadsutrymme, tankanläggning och administrativa utrymmen på ett och samma ställe i Härnösand.

I skenet av den tillväxt som är förväntad utifrån kommande etableringar så kommer kollektivtrafiken att stå inför ytterligare utmaningar genom utökad busstrafik till och från Härnösand. Det ställer ännu större krav på bussdepån i Härnösand, både vad gäller kapacitet för dimensionerade bussar och framtida krav på miljömässiga drivmedel.

Om kommunen, via sitt bostadsbolag, väljer att bygga en egen depå som har kapacitet och är anpassad för framtida krav på miljömässiga drivmedel behöver det säkerställas att det i förfrågningsunderlag i kommande upphandling ställs krav på att entreprenören ska hyra depån av kommunen. Utifrån detta bör en kommunalt ägd bussdepå bli kostnadsneutral avseende kommunens nettokostnad för kollektivtrafik.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekologiskt perspektiv

Idag är bussdepån placerad i ett tätbebyggt område och för att bussarna ska ta sig till Härnösands resecentrum behöver de köra genom bostadsområden. Den nya depån kommer innebära mindre miljöpåverkan för närboende då den är tänkt att placeras utanför bostadsområden.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Hyran för depån är i nuläget inte möjlig att uppskatta, då projektering inte är genomförd.

För kommunen förväntas det bli kostnadsneutralt. Byggnaden hyrs av AB Härnösands kommunfastigheter och hyrs ut i andrahand till entreprenören som innehar avtalet gällande kollektivtrafik.

Investeringskostnaden belastar AB Härnösands kommunfastigheter.

Beslutsunderlag

Anna Bostedt
Chef för ekonomi- och kommunledningsavdelningen

Sofie Wallblom
Intendent

Bilagor

Bilaga 1 Utredningsunderlag ny bussdepå.

Härnösands kommun

Datum
2024-05-06

Ulf Andersson
ulf.andersson@harnosand.se

Framtida ny bussdepå i Härnösand

Härnösands kommun och Västernorrlands län står inför en stor upphandling av all kollektivtrafik i länet med trafikstart i december 2027. Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (KTM) har genomfört en kartläggning av länets samtliga bussdepåer med inriktning mot kommande upphandling. Kartläggningen har bland annat tittat på potentiella behov av investeringar och utbyggnader för att kunna elektrifiera fordonsflottan i enlighet med EU direktivet, Clean Vehicle Directive (CVD).

CVD ställer krav på förnybart- och emissionsfritt bränsle i framtida upphandlingar gällande tunga fordon. För KTM innebär det i den kommande upphandlingen att i avtal som omfattar stadstrafik ska 65 procent av fordonen köras med förnybart bränsle. Av de 65 procenten ska hälften, det vill säga 32,5 procent vara emissionsfritt drivmedel (som el eller vätgas). För landsbygdstrafik ställs krav på 25 procent förnybart bränsle per avtal. Direktionen i KTM har därför som ambition att elektrifiera fordonsflottan i kommande upphandling så långt det går.

Depåer i länet idag

Depåer och uppställningsplatser är stommen i kollektivtrafiken och väljs genom strategiska avvägningar. Den geografiska positionen av en depå eller en mindre uppställningsplats är avgörande för kostnadsbilden av kollektivtrafiken, tomkörningar fram till startpunkt för en linje baseras på kilometerkostnader. Det är faktorer som riskerar att bli kostnadsdrivande om inte tillgången till bra depåer placeras i nära anslutning till startpunkten för olika linjer. På grund av den ytkrävande verksamheten som bussdepåer medför flyttas ofta denna typ av verksamhet till utkanten av stadsdelar eller en tätort.

I en bransch som går ifrån förbränningsmotorer och mer mot emissionsfria drivmedel (el eller vätgas) är inte bara tomkörning en viktig aspekt i kollektivtrafikplaneringen utan även att maximera möjligheterna för el laddning av fordonsflottan.

I dag förekommer olika ägarförhållanden för depåer i länet. Sundsvalls kommun och Örnsköldsviks kommun äger depåer och Byberg & Nordin äger åtta depåer och uppställningsplatser runt om i länet, varav en av dessa depåer ligger i Härnösands kommun.

Framtida drivmedel för busstrafik

Drivmedelsfrågan är viktig inför kommande upphandling och goda förutsättningar behöver skapas för detta genom fullvärdiga depåer.

En utredning genomförd av Trafikförvaltningen på Region Stockholm har kommit fram till slutsatsen att två olika drivmedel är lämpligt att hantera på en depå beroende på depåns storlek (BSL, 2023). Avgörande faktorer för den slutsatsen är säkerhetsaspekter i form av brandsäkerhet och avstånd till exempelvis gas eller annat drivmedel i kombination med el bussar. Hantering av olika drivmedel är ytkrävande vilket i stor utsträckning påverkar depåernas förutsättningar för att hantera rätt antal fordon.

KTM har som strategi inför kommande upphandlingar att förbereda olika depåer till en nivå som möjliggör att dessa utrustas med uppställningsplatser med laddningsutrustning som är lämplig utifrån införskaffade fordon.

Viktigt att ytterligare beakta är befintliga depåers möjligheter till flera olika drivmedel. Utifrån den information som KTM har fått i dialog med branschkollegor och trafikbolag är rekommendationen att två olika drivmedel, inklusive el, beroende på depåns storlek är hanterbart. Förutsättningarna för det anses i dagsläget inte vara hanterbart i Härnösand på nuvarande depå på Industrigatan.

Förbättrad konkurrenssituation med egen depå

Fler kommunalt ägda depåer öppnar upp möjligheten för fler trafikbolag att kunna lägga attraktiva anbud i kommande upphandlingar och det skapar därför en förbättrad konkurrenssituation. Idag ägs de flesta depåer i länet av få entreprenörer vilket avsevärt kan minska möjligheterna för flera anbudsgivare att intressera sig för marknaden i Västernorrland. Eftersom all kollektivtrafik i länet idag utförs av enbart två entreprenörer så behövs förbättrade förutsättningar skapas för att fler anbudsgivare skall intressera sig för marknaden i länet.

Dagens depå i Härnösand

I nuvarande trafikavtal i Härnösands kommun så bedrivs kollektivtrafiken av entreprenören Byberg & Nordin Busstrafik AB, som även äger bussdepån på Industrigatan 5. Depån byggdes under mitten på 1980-talet av det kommunala bussbolaget AB Härnösandsbuss och anpassades för dåvarande volym på kollektivtrafiken.

Idag har kollektivtrafiken utvecklats och utökats jämfört med när depån byggdes. Det innebär att dagens depå inte riktigt klarar av dagens kapacitet, framförallt vad gäller antalet bussar i trafik. Idag behöver fordon stå uppställda utanför depåns fastighetsgräns för att alla fordon ska kunna stå uppställda inom samma område.

När depån anlades så såg trafikavtal och/eller trafikområden annorlunda ut och kunde vara uppdelade på flera olika entreprenörer, det medförde bland annat att bussar var uppställda på fler platser i kommunen, och inte som idag på en och samma plats.

Med dagens miljökrav och andra myndighetskrav så är det inte lämpligt att nyttja mindre uppställningsplatser på flera ställen för uppställning av fullstora bussar.

Bedömning

Förvaltningens bedömning är att det i en kommun av Härnösands storlek bör finns en gemensam depå för kollektivtrafikens bussar, och som kan erbjudas anbudsgivare vid kommande upphandling/ar. Det är viktigt att framtidens kollektivtrafik kan erbjudas bra möjligheter att nyttja både garagering, verkstadsutrymme, tankanläggning och administrativa utrymmen på ett och samma ställe i Härnösand.

Genom den tillväxt som är förväntad utifrån kommande etableringar i kommunen och dess närhet så kommer kollektivtrafiken att stå inför stora utmaningar genom utökad busstrafik till/från Härnösand. Enbart den planerade satsningen i Torsboda kommer at ställa krav på utökad kollektivtrafik.

Det ställer ännu större krav på bussdepån i Härnösand, både vad gäller kapacitet för dimensionerade bussar och framtida krav på miljömässiga drivmedel.

En kommunalt ägd bussdepå bedöms vara kostnadsneutral avseende kommunens nettokostnad för kollektivtrafik om en framtida entreprenör ges tillgång till en depå i kommunen.

Om kommunen väljer att bygga en egen depå som har kapacitet för dimensionerade bussar och anpassad för framtida krav på miljömässiga drivmedel behöver det säkerställas att det i förfrågningsunderlag i upphandling ställs krav på att entreprenören ska hyra depån av kommunen. Hur hyresvillkoren i förfrågningsunderlaget skall utformas är en fråga som gemensamt bör diskuteras med KTM.

Ulf Andersson
Trafik- och fritidschef

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-04-25

Dnr
KS/2022-000445

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, +46-611-348530
petra.werner@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Forum för ökat ungdomsinflytande

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att etablera Ungdomsforum som arbetssätt, metod och struktur enligt förslag,

att kommunstyrelsen årligen budgeterar 150 000 kronor för Ungdomsforum till aktiviteter, arrangemang och lokalhyror med start år 2025,

att referensgruppen även framåt ska bestå med uppdraget att ta del av och fatta inriktningsbeslut i planering och uppföljning av aktiviteter och insatser,

att anse uppdraget att utforma innehåll, struktur och metod för Ungdomsforum därmed vara slutfört.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige antog 2017 ”Program för demokrati och inflytande”. Programmet pekade ut ungdomars inflytande och påverkansmöjligheter som ett prioriterat område. En av punkterna var att införa former för barns och ungas inflytande med inspiration från andra kommuner.

Under hösten 2021 fram till oktober 2022 bedrevs ett projekt ”Ungdomsdemokrati – stärka ungas inflytande och delaktighet” i nära samverkan med kommunens verksamheter och med barn och unga. Projektets övergripande mål var att stärka social hållbarhet genom att stärka ungas möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter, förbättra ungas levnadsvillkor, makt att forma sina liv och deras inflytande över samhällsutvecklingen. Slutrapporten redovisades muntligt i kommunstyrelsen i september 2022

Kommunstyrelsen beslutade 2022-12-01 201§ att uppdra till kommundirektören att med rapporten som grund, konkretisera ett förslag på ett ungdomsforums innehåll, struktur och metod.

En referensgrupp bildades bestående av kommunstyrelsens 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande, skolnämndens ordförande samt majoritetsföreträdare för vänsterpartiet i syfte att bidra till att konkretisera

hur ett ungdomsforum kan skapas utifrån barn och ungdomars villkor, behov och möjligheter.

Tillväxtavdelningen har bildat en demokratigrupp. Syftet med arbetsgruppen är att hitta synergier i våra aktiviteter och hitta effektiva arbetssätt att samarbeta i en längre planeringsprocess.

Förslag: Inte ett forum utan flera

Förslaget till ungdomsforum innebär att kommunen ska erbjuda och skapa flera olika forum och kanaler för att på så vis möjliggöra att ungas inflytande och delaktighet ökar. I slutrapporten 2022 lyftes förslag för att öka barn och ungdomars inflytande. Bland annat visar rapporten på olika former för mötesplatser, men där det gemensamma är att det ska utgå ifrån ungdomarnas perspektiv och behov. Mötesplatser och arenor för inflytande kan finnas i etablerade verksamheter men kan också utvecklas i nya fysiska och digitala arenor. Arbetssättet skapas för att utgå ifrån ungdomarnas behov och intresse.

I utvecklingen av nya mötesplatser avser man att se över åldersuppdelningen och att skapa mötesplatser som riktar sig till olika åldersgrupper. Vidare handlar utvecklingen om nya mötesplatser också om att hitta metoder för ungdomsinflytande, där det är viktigt att inkludera alla unga och särskilt unga med funktionshinder. En ny mötesplats kan också möjliggöra att föreningar hittar ungdomar och att ungdomar hittar föreningar. Mötesplatser kan också etableras på digitala arenor för att nå fler unga på deras plattformar och sprida information om vad som är på gång i stan. Därutöver kan mötesplatser för unga bidra till att unga hittar varandra och sitt eget engagemang i frågor som är viktiga i deras liv.

Arbetsmetoden som används är en metod – UNIK (Ungt Nutida Inflytande i Kommunen), som är baserad på Erik Amnås mångåriga forskning. Inom det statsvetenskapliga området har han ofta fokuserat på ungas politiska engagemang och politiska utveckling. Genom arbetsmetoden UNIK och genom att ställa sig frågan hur får man unga att engagera sig och vilka olika typer av arbetssätt, mötesplatser/forum och kanaler man ska utgå ifrån för nå så brett som möjligt ökar det möjligheterna att få ett representativt urval och en mångfald kopplat till politiskt engagemang.
Mångfalden av forum/kanaler och mötesplatser under 2023-2024 ses i bilaga.

Socialt perspektiv

Delaktighet och inflytande är en grundförutsättning för folkhälsa och för individens välmående. Det är viktigt att känna sammanhang och ha möjlighet att påverka de egna livsvillkoren. Unga har rätt att få uttrycka åsikter, få information, utöva inflytande och vara delaktig i samhällets processer och beslut i ett demokratiskt samhälle.

Ungdomsdemokratiska forum och kanaler har förutsättningar att stärka individers egenmakt, självkänsla och sociala nätverk.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet innebär att kostnader uppstår som kan vara svåra att överblicka. Det som står klart är att arbetsformerna har ett behov av en egen budget. Behov av att hyra lokaler, särskilda aktiviteter och arrangemang kommer att uppstå.

En bedömning är att Ungdomsforum har ett behov av en budgetram för 2025 om 150 000 kronor.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KS 2022-12-01 201§

Projektslutrapport - Ungdomsdemokrati.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Elisabeth Oxelhöjd
Chef kulturenheten

Bilagor

Bilaga 1 – Aktiviteter, arbetsmetoden UNIK och systematiken i arbetet ungdomsdemokrati 2023-2024

PROJEKTSLUTRAPPORT

UNGDOMSDEMOKRATI

STÄRKA UNGAS INFLYTANDE OCH DELAKTIGHET

Härnösands kommun

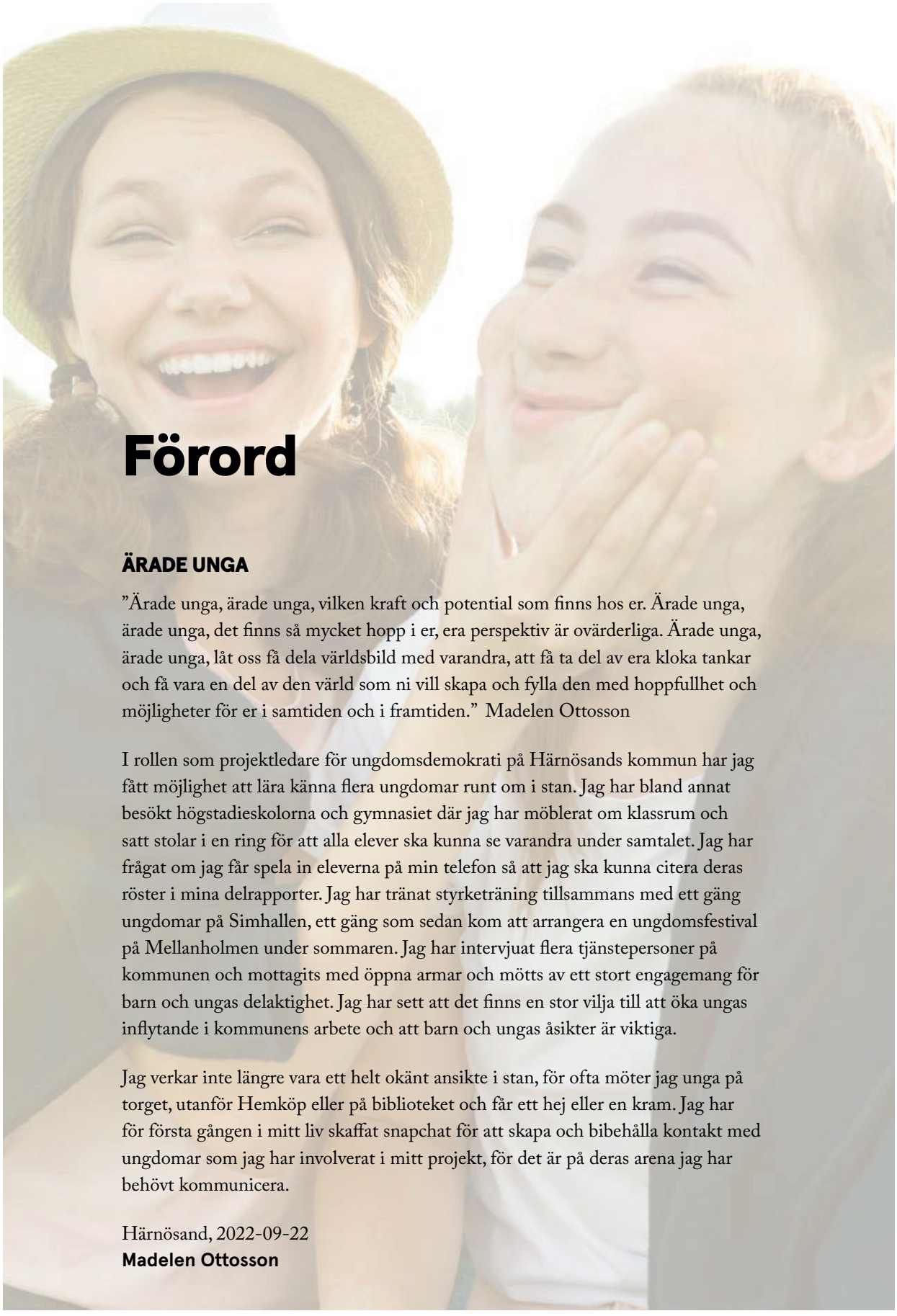

Förord

ÄRADE UNGA

”Ärade unga, ärade unga, vilken kraft och potential som finns hos er. Ärade unga, ärade unga, det finns så mycket hopp i er, era perspektiv är ovärderliga. Ärade unga, ärade unga, låt oss få dela världsbild med varandra, att få ta del av era kloka tankar och få vara en del av den värld som ni vill skapa och fylla den med hoppfullhet och möjligheter för er i samtiden och i framtiden.” Madelen Ottosson

I rollen som projektledare för ungdomsdemokrati på Härnösands kommun har jag fått möjlighet att lära känna flera ungdomar runt om i stan. Jag har bland annat besökt högstadieskolorna och gymnasiet där jag har möblerat om klassrum och satt stolar i en ring för att alla elever ska kunna se varandra under samtalet. Jag har frågat om jag får spela in eleverna på min telefon så att jag ska kunna citera deras röster i mina delrapporter. Jag har tränat styrketräning tillsammans med ett gäng ungdomar på Simhallen, ett gäng som sedan kom att arrangera en ungdomsfestival på Mellanholmen under sommaren. Jag har intervjuat flera tjänstepersoner på kommunen och mottagits med öppna armar och mötts av ett stort engagemang för barn och ungas delaktighet. Jag har sett att det finns en stor vilja till att öka ungas inflytande i kommunens arbete och att barn och ungas åsikter är viktiga.

Jag verkar inte längre vara ett helt okänt ansikte i stan, för ofta möter jag unga på torget, utanför Hemköp eller på biblioteket och får ett hej eller en kram. Jag har för första gången i mitt liv skaffat snapchat för att skapa och bibehålla kontakt med ungdomar som jag har involverat i mitt projekt, för det är på deras arena jag har behövt kommunicera.

Härnösand, 2022-09-22
Madelen Ottosson

Innehåll

Sammanfattning **4**
Bakgrund och syfte 5

Mål **6**
Projektmål 7
Övergripande mål 7

Projektresultat jämfört med projektmål **8**
Utfall projektmål 9
Resurser och utvecklingsområden 9
Samverkansmöjligheter 10

Fritidsgårdens öppna verksamhet **12**
Härnösands fritidsgård 13

Stärka ungas inflytande och delaktighet **14**
Nya mötesplatser och arenor för unga 15
Ungdomsdialog – en mångfald av metoder för att öka ungdomsinflytandet 17
Befintliga nätverk - utveckla och implementera ett förvaltningsövergripande barn- och ungdomsperspektiv 18
Behovet av en tjänsteperson 19

Förslag och slutsats **20**
Utveckla fritidsgården 21
Etablera en ungdomsdialog 21
Tjänsteperson som utvecklar det ungdomsdemokratiska arbetet 21
Skapa mötesplatser och arenor för unga 21
Använda befintliga nätverk 21
Avslutande kommentar 21

Referenser **22**

Del 1

Sammanfattning

I Härnösand finns ett flertal verksamheter som har riktade barn- och ungdomsinsatser. Exempel på resurser som finns för barn och unga är Fritidsgården, biblioteket, Västernorrlands museum, Musik- och kulturskolan, Barnrättsnätverk, Technichus, Europa Direkt kontoret och Fritidsbanken.

Inom flera av verksamheterna påvisas idag ett lågt ungdomsdrivet arbete. Det betyder att unga saknar möjlighet till att påverka verksamheterna och driva egna aktiviteter och projekt. Genom att bland annat etablera fler ungdomsdrivna aktiviteter och skapa möjlighet för att unga ska hitta sitt eget engagemang ökar deras delaktighet och inflytande. Strukturer och arbetsmetoder som utgår från ett barn- och ungdomsrättighetsperspektiv behöver implementeras i kommunen. Ett arbete för att inrätta barnkonsekvensanalyser i kommunens verksamhet befinner sig i ett initialt skede.

Utöver ovanstående verksamheter, identifierade förstudien att det finns flera möjliga samarbeten för att öka ungas tillgång till en meningsfull fritid. Ett samarbete med Härnösands folkhögskolas fritidsledarutbildning kan bidra till att skapa fler fritidsaktiviteter för unga. Föreningslivet är också en viktig samarbetspartner och tillgång för kommunen som kan bidra både med aktiviteter för unga och att unga lär sig mer om demokratiska processer. I projektet identifierades också Leader Höga-Kusten som en resurs att tillgå för att bland annat finansiera framtida ungdomsprojekt.

Under förstudien i projektet framkommer ett behov av en utveckling av Härnösands fritidsgård. I nuläget finns det begränsade möjligheter för verksamheten att bedriva ett ungdomsdemokratiskt arbete. Det behövs tydliggöras kring hur fritidsgården kan jobba utifrån ett barn – och ungdomsperspektiv.

För att stärka ungas inflytande och delaktighet ger denna rapporten förslag på hur kommunen kan jobba vidare med långsiktiga strategier i det ungdomsdemokratiska arbetet. Förslagen handlar om att utveckla fritidsgården, skapa mötesplatser och arenor för unga, etableringen av en ungdomsdialog och att hitta en intern struktur inom kommunen för att jobba med ungdomsinflytande. Rapporten belyser också behovet av en tjänsteperson som samordnar och utvecklar det ungdomsdemokratiska arbetet, förslagsvis med utgångspunkt i ovanstående framarbetade förslag.

Bakgrund och syfte

Kommunfullmäktige antog 2017 “Program för demokrati och inflytande”. I programmet finns det specifikt utpekat att ett prioriterat område är ungdomars inflytande och påverkansmöjligheter. En av de punkter som finns med i handlingsplanen för demokrati och inflytande är att införa former för barns och ungas inflytande med inspiration från andra kommuner.

I den lokala uppföljning av ungdomspolitiken i Härnösand (LUPP) som gjordes 2018 står det att läsa mer om hur unga upplever sin vardag och sina levnadsvillkor. LUPP utgör därför ett av de kunskapsunderlag som behöver beaktas i projektet.

Regeringen beslutade i mars 2021 om en ungdomspolitisk skrivelse. I skrivelsen redovisas utvecklingen mot det ungdomspolitiska målet att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Ett tillhörande handlingsprogram med över 100 insatser för att främja utvecklingen mot det ungdomspolitiska målet ingår i skrivelsen.

Regeringen presenterar i skrivelsen fyra nya prioriteringar för att uppnå målet:

- den psykiska hälsan bland unga ska öka;
- social inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska öka;
- alla unga ska ha en meningsfull fritid, samt
- alla unga ska vara delaktiga i samhällsbygget.

Projektets syfte var att ge förslag på hur Härnösands kommun ska kunna arbeta proaktivt, strategiskt och med adekvata resurser för att förverkliga de delar av programmet för demokrati och inflytande som rör målgruppen, samt ungdomspolitikens mål.

Del 2

Mål

Projektets övergripande mål är att stärka social hållbarhet genom att stärka ungas möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter, förbättra ungas levnadsvillkor, makt att forma sina liv och deras inflytande över samhällsutvecklingen.

Projektmål

Projektet redovisar förslag för hur Härnösands kommun kan arbeta strategiskt och operativt för att stärka ungas inflytande och delaktighet i Härnösand. Redovisning ska kunna användas som del av beslutsunderlag för fortsatt arbete för att stärka ungdomsdemokratin i Härnösands kommun.

Utgångspunkt tas i två av regeringens nya prioriteringar:

1. att alla unga ska ha en meningsfull fritid och
2. att alla unga ska vara delaktiga i samhällsbygget.

- Projektet beskriver insatser som redan finns för målgruppen och fungerar i kommunen och inom ramen för projektet.
- Projektet kan även synliggöra befintliga insatser där utvecklingsmöjligheter finns.
- Projektet kan också belysa insatser som bedöms vara av särskilt värde men som saknas i Härnösands kommun.
- Projektet kan föreslå förändringar i drift- och resursfördelning för organisering av insatser som bedöms vara av särskilt värde eller av områden där utvecklingsmöjligheter finns.
- Projektet kan synliggöra framtida samverkansmöjligheter.

Övergripande mål

Ungdomspolitikens mål är att alla ungdomar mellan 13 och 25 år ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen, detta är en förutsättning för ett socialt hållbart samhälle och för genomförandet av Agenda 2030. Den nationella ungdomspolitiken utgår från barnkonventionen som från och med 2020-01-01 är svensk lag samt övriga konventioner om de mänskliga rättigheterna.

Del 3

Projektresultat jämfört med projektmål

Utfall projektmål

I nedanstående avsnitt sammanfattas och besvaras projektmålen. Under rubriken ”stärka ungas inflytande och delaktighet” belyser rapporten insatser som bedöms vara av särskilt värde för att stärka ungas inflytande och delaktighet men som saknas i Härnösands kommun.

Resurser och utvecklingsområden

I föregående delrapporter identifierades befintliga resurser och utvecklingsområden. Exempel på verksamheter som har riktade ungdomsinsatser är Fritidsgården, biblioteket, Västernorrlands museum, Musik- och kulturskolan, Barnrättsnätverk, Technichus, Europa Direkt kontoret och Fritidsbanken. I nedanstående stycke följer en kort sammanfattning av respektive verksamhet.

Härnösands fritidsgård har ett uppdrag som bland annat syftar till att skapa en meningsfull fritid för kommunens unga. I dagens verksamhet på fritidsgården erbjuds aktiviteter främst under skolloven. Därutöver besöker föreningar fritidsgården för att visa besökarna vilka aktiviteter de erbjuder. Se vidare förslag på utvecklingsområden för fritidsgården under rubriken ”Härnösands fritidsgård”.

Bibliotekets verksamheter fyller en viktig funktion för barn och unga som inte är föreningsaktiva och som har andra intressen. Ett utvecklingsarbete för att öka ungas inflytande på biblioteket kan exempelvis handla om att etablera fler ungdomsdrivna aktiviteter och fråga vad unga själva önskar att göra inom bibliotekets verksamheter.

På Västernorrlands museum finns en tanke om att möjliggöra museet som en plats för unga att hänga på, som ett alternativ till fritidsgården från åldern 11 år och uppåt. Länsmuseet har kvällsöppet på torsdagar där torsdagsklubben är ett koncept som kan utvecklas. Det efterfrågas resurser i kommunen för att utveckla exempelvis torsdagsklubben som koncept framåt och möjligheten till att marknadsföra detta koncept till unga. Samarbete med andra aktörer i kommunen som exempelvis biblioteket efterfrågas.

Musik- och kulturskolan är en viktig resurs som strävar efter att förverkliga ”en kulturskola för alla” och har som mål att göra kulturen mer tillgänglig. Undervisningen sker både under skoltid och på fritiden. För barn och ungdomar på landsbygden finns bland annat nybörjarkurs i pop-och rock. Musik- och kulturskolan har under året sökt pengar för att bland annat nå fler barn som bor på landsbygden. Utöver den frivilliga undervisningen så samarbetar verksamheten med grundskola/grundsärskola. Bristen på lokaler och ekonomi lyfts fram som två stora utmaningar för musik- och kulturskolans utveckling av verksamheten.

Barnrättsnätverk består av tjänstepersoner från kulturen, biblioteket, näringslivet, utvecklingsavdelningen och Länsmuseet. I nätverket får tjänstepersoner både ett erfarenhetsutbyte och en inblick i hur de andra verksamheterna jobbar med att implementera och förverkliga barnkonventionen.

På Technichus finns ett nära samarbete med skola och bibliotek. Techclub är en kostnadsfri aktivitet och erbjuder kurser i bland annat programmering. När det kommer till ungdomsverksamhet så finns det ingen samverkan med föreningar eller fritidsgården för att

nå målgruppen. Technichus har ingen formell struktur för barnperspektivet. Technichus tappar målgruppen 13–25 år och önskar att hitta former för att behålla ungdomar som varit med i Techclub men som lämnat verksamheten under högstadiet av okända anledningar.

Europa Direkt kontoret kan vara ett stöd både i att stötta unga att driva egna demokratiprojekt men också i att söka medel för aktiviteter som ligger i linje med Europeiska Unionen (EU) och främst Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) mål. Ungdomsperspektivet är extra uppmärksammat i år då 2022 är ungdomens år. På Europa Direkt görs speciella satsningar för att uppmärksamma detta.

På fritidsbanken kan de som vill låna sport- och fritidsutrustning. Där finns till exempel skidor, skridskor, bollar, racketar, tält, stormkök och allt annat som hör till sport och friluftsliv. Verksamheten beskrivs som ett bibliotek, men för fritidsprylar. Fritidsbanken har som mål att bli mer mobila och ta med sport- och fritidsutrustning till skolorna. Här kan det behövas tänkas kring en instruktör, då exempelvis många kan låna utrustning men kanske inte vet hur den fungerar.

Samverkansmöjligheter

Kartläggningen har identifierat Härnösands folkhögskolas fritidsledarutbildning, Leader – Höga kusten och föreningsverksamheter som viktiga verksamheter, för framtida samverkan för att öka ungas inflytande och delaktighet och utveckla det ungdomsdemokratiska arbetet. Härnösands folkhögskola utbildar i nuläget fritidsledare och kan vara en aktuell samarbetspartner i samband med exempelvis fritidsaktiviteter eller demokratidagar. Leader Höga Kusten är en ideell förening som arbetar med landsbygdsutveckling i Höga Kustens kommuner. Föreningen har stor möjlighet att finansiera ungdomsprojekt i Härnösand.

När det kommer till föreningslivet i Härnösand så finns det flera goda exempel på samarbeten med kommunen. Det handlar bland annat om samverkan utifrån ”sommarlovsmodellen” som främjar meningsfulla sommarlov där sommarlovsaktiviteter utförs av föreningar och kommunen står som finansiär. Utifrån ett flertal möten med civilsamhällets representanter identifieras också ett behov av att skapa fler kontakter med föreningar som kan möjliggöra fler samarbeten med kommunen. En viktig del i detta kan vara att exempelvis 5i2-rörelsen blir en skola för unga i demokratiska processer.

Del 4

Fritidsgårdens öppna verksamhet

I flera kommuner är fritidsgården en viktig del i det ungdomsdemokratiska arbetet. Fritidsgårdarna bidrar till att inkludera unga i samhällsutvecklingen likväl skapar en meningsfull fritid för unga. MUCF skriver i en rapport från 2022 att: ”Forskning pekar även på att unga som är i riskzonen för att hamna i utanförskap är en överrepresenterad grupp på fritidsgårdarna. Det gör den öppna fritidsverksamheten till en särskilt viktig arena för ungas möjligheter till välmående, inflytande och delaktighet i syfte att delta i demokratin” (MUCF, 2022).

Flera tjänstepersoner i andra kommuner betonar att fritidsgårdens verksamheter har en särskilt viktig roll när det kommer till det ungdomsdemokratiska arbetet. Deras framgångsrika ungdomsarbete förankras i vetenskap, beprövad erfarenhet och metoder. Goda exempel på verksamheter där ungas delaktighet står i fokus finns i kommuner som Sundsvall, Örnsköldsvik, Skellefteå och Eskilstuna. Det som är återkommande för flera av dessa kommuner är att de är medlemmar i KEKS (kompetens och kvalitet i samverkan) som syftar till att utveckla och stärka idén om den öppna ungdomsverksamheten. Flera av kommunerna är också medlemmar i nationella nätverket för ungas inflytande. Inom flera kommuners fritidsverksamheter efterföljs principerna i European Charter som bygger på centrala måldokument antagna inom EU och Europarådet. Med hjälp av Chartern identifieras utvecklingsområden inom öppna fritids- och ungdomsverksamheten för att verksamheten ska fungera så bra som möjligt. För Eskilstuna sätter European Charter fokus för fritidsgårdarnas uppdrag. I Sundsvall är metoden Qualis ett sätt att utvärdera arbetet och sätter målbilden för verksamheten som bedrivs.

HÄRNÖSANDS
FRITIDSGÅRD

Härnösands fritidsgård

När det kommer till fritidsgården i Härnösand identifieras flera utvecklingsområden. Något som denna rapport särskilt vill betona är att det saknas strategier och metoder som möjliggör att fritidsgården i nuläget kan omsätta ny kunskap eller forskning baserat på ungas delaktighet från exempelvis MUCF m.fl. I nuvarande verksamhet finns utrymme för unga att kravlöst hänga och umgås. Härnösands fritidsgård välkomnar alla unga från åk 7 (eller 13 år) upp till att de fyller 20 år. Verksamheten har ingen åldersuppdelning mellan besökarna (13-20 år) i dagsläget. Vidare beskrivs den målgrupp som besöker fritidsgården idag främst bestå av unga som har ett lågt intresse för att driva ett utvecklingsarbete för fritidsgårdens verksamhet. Fritidsgården framställs som en ”konsumtion” för unga som kommer till verksamheten.

Utifrån andra kommuners ungdomsarbete, beprövad erfarenhet och forskning så väcks frågor om hur en utveckling av fritidsgården skulle kunna se ut och vilken typ av ungdomsarbete som kommunen bör bedriva för att stärka ungas möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter.

Kunskapsbeprövade arbetssätt och metoder (utifrån exempelvis KEKS och European charter) kan vara ett sätt för att kvalitetssäkra fritidsgårdens verksamhet och förbättra det ungdomsdemokratiska arbetet som idag beskrivs som mycket lågt. Sammanfattningsvis har fritidsgården god potential till att bedriva ett mer ungdomsdrivet arbete. Fritidsgården har resurser i form av fina lokaler och en engagerad personal, dock saknas strategier och metoder kring ungas egen delaktighet och reflektion för att öka ungas inflytande.

Del 5

Stärka ungas inflytande och delaktighet

”Jag tror att det finns möjlighet att bo i Härnösand som ung, men det är bara det att många anser att Härnösand är ganska dött. Det är lite affärer, det är inte så mycket folk.”

Sara, årskurs 2 på gymnasiet, Barn och fritid

Ett av projektets delmål är att belysa insatser som bedöms vara av särskilt värde för att stärka ungas inflytande och delaktighet men som saknas i Härnösands kommun. Slutrapporten lyfter fram ett flertal förslag som har utgångspunkt i ungas egna röster och att stärka ungas inflytande och delaktighet.

Målsättningen är att öka ungas möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter, förbättra ungas levnadsvillkor, makt att forma sina liv och deras inflytande över samhällsutvecklingen. Förslagen grundar sig också på beprövad erfarenhet och andra kommuners ungdomsarbete.

Nya mötesplatser och arenor för unga

”Ju mer man utgår från ungdomsperspektivet, ungas intressen, passion och önskningar desto lättare blir det” (MUCF, 2022).

Under våren genomfördes enkäter på gymnasiet där flera gymnasielever svarade på frågor om meningsfull fritid och inflytande i samhällsutvecklingen. Därutöver genomfördes besök på högstadieskolorna och fokusgrupper med unga. I sammanställningen av vad som saknas som fritidsaktiviteter efterfrågas fler fritidsaktiviteter och information om vilka fritidsaktiviteter som finns. Flera unga påpekar också att det saknas platser för unga i Härnösand och efterfrågar att det etableras fler mötesplatser som är riktade till ungdomar. Det betonas att en mötesplats för unga ska ha billigt fika och öppet lite senare på kvällarna, det ska också finnas ett rum där det finns möjlighet till att plugga.

En viktig del i denna kartläggning är att belysa unga med funktionsvariationer. Här identifieras ett behov av att bygga en mötesplats som motverkar isolering och utanförskap för de som har funktionshinder. Det understryker både tjänstepersoner, föreningar och målgruppen själva. Det finns också ett behov av att tillfråga vad unga som går i särskolan önskar att göra på sin fritid. Där flera unga utifrån enkätsvaren valde ”annat” på frågan om vad de gillar att göra på fritiden.

I kulturprogrammet beskrivs följande: ”För att öka barns och ungas deltagande och delaktighet behövs olika insatser, till exempel skapande mötesplatser och möjlighet för unga att få stöd i att själva organisera och arrangera aktiviteter” (kulturprogrammet, 2021, s. 18). En mötesplats för unga som bygger på ungdomsdelaktighet är Sundsvalls Tornhuset (tidigare Unga Magasinet). Tornhuset är ungas egna mötesplats från 16–25 år och är navet för ungdomsdemokrati. På Tornhuset finns möjlighet för unga att utifrån sina egna idéer skapa evenemang. Vidare belyser LUPP-rapporten från 2018 vikten av att skapa mötesplatser för unga i Härnösand – ”Att skapa, bevara och utveckla trygga platser där ungdomar kan utvecklas, lära och träffa andra kan vara ett steg mot ett förbättrat mående för ungdomarna” (LUPP, Härnösand, 2018). Slutsatsen i LUPP pekar på behovet av att skapa platser för unga. En mötesplats för unga kan bidra till ungas nätverksbyggande, utveckling och förbättrat mående.

Med inspiration från Tornhuset i Sundsvall, kan en liknande mötesplats för unga i Härnösand vara navet för en demokratisk arena. Mötesplatser och arenor för ungdomsinflytande kan finnas inom etablerade verksamheter som identifierats i kartläggningens första etapp. En fysisk mötesplats kan också utvecklas i nya lokaler som får möjlighet att växa fram utifrån ungas egna intressen och perspektiv. I utvecklingen av nya mötesplatser är det viktigt att se över åldersuppdelningen och att skapa mötesplatser som riktar sig till olika åldersgrupper. Vidare handlar utvecklingen om nya mötesplatser också om att hitta metoder för ungdomsinflytande, där det är viktigt att inkludera alla unga och särskilt unga med funktionshinder. En ny mötesplats kan också möjliggöra att föreningar hittar ungdomar och att ungdomar hittar föreningar. Mötesplatser kan också etableras på digitala arenor för att nå fler unga på deras plattformar* och sprida information om vad som är på gång i stan. Därutöver kan mötesplatser för unga bidra till att unga hittar varandra och sitt eget engagemang i frågor som är viktiga i deras liv.

Skapande och kreativa mötesplatser som möjliggör ungas egna engagemang är också viktiga att lyfta fram för att stärka ungas demokratiska rättigheter. Ett exempel på detta är den ungdomsdrivna festivalen Summer Vibes som genomfördes under sommaren 2022 i samarbete med kommunen och Leader Höga Kusten. Den ungdomsgrupp som arrangerade festivalen berättade i efterhand att de hade lärt sig hur de kan söka efter pengar för att arrangera liknande event. Därutöver nämnde gruppen att de vågade visa upp sina talanger och att våga kommunicera med andra personer utanför det egna nätverket.

En viktig slutsats av Summer Vibes är att det finns mycket kraft och potential bland unga i Härnösand och det är viktigt att ge rätt förutsättningar och möjligheter för unga att få ”pröva sina vingar”. Festivaler ”av unga för unga” är ett exempel på hur kommunen kan skapa fler mötesplatser där unga kan mötas på ungas egna premisser. En av förutsättningarna för att skapa projekt utifrån ungas egna engagemang och intressen är att det finns en tydlig plats för detta vilket kan vara en mötesplats eller liknande för unga. En annan förutsättning är att det finns personal som ger unga stöd före, under och efter projekt.

*Dessa plattformar som identifieras av unga som tillfrågades via enkäter och i fokusgrupp var följande: schoolity, via mentorer, affischering på skolorna, Tik-Tok, reklam på Instagram och snapchat.

Ungdomsdialog – en mångfald av metoder för att öka ungdomsinflytandet

”Det behövs kunskap kring hur en inkluderar alla unga” (Nabo, policyprocesser med unga i Norden, 2021)

Utifrån samtal med unga på högstadieskorna och på gymnasiet i Härösand påpekar flera unga att de inte känner till vilka beslut som tas av politiken i Härnösand. Flera unga vill också få möjlighet till att få en röst i de frågor som angår dem. Det kan handla om att få tycka till i samhällsplaneringen och i skolfrågor. Här understryks att det är viktigt med återkoppling från kommunen och politikerna. Flera elever på skolorna lyfter också fram att de vill uppleva att de får vara med i det som händer. De menar att ungdomar inte nödvändigtvis behöver få vara med och tycka till i alla beslut, men det poängteras att det är viktigt att få en bild av det som händer i samhället. Det efterfrågas en plattform så att ungdomar bättre kan informeras om vilka beslut som fattas och få information om vad som händer i samhället. Det framkommer flera förslag däribland efterfrågas en webbsida där unga kan chatta och ställa frågor direkt till politiker i kommunen.

I samband med fokusgruppen framkom flera förslag på hur ett forum skulle kunna utformas mellan ungdomar, politiker och tjänstepersoner. Här följer en kort sammanfattning av förslagen om hur strukturen för ett ungdomsforum skulle kunna se ut enligt fokusgruppen:

I ett ungdomsforum ska det vara låga trösklar in och det ska vara ett forum för unga att få sin åsikt hörd där politiker kommer till oss ungdomar och når ut till vår målgrupp. När gruppen/forumet sammanträder så vill ungdomar att en tjänsteperson är med, särskilt är det viktigt att tjänstepersonen är med på möten med politiker och i beslutsprocesser, för att ge kraft i det som sägs och uttrycks och förmedla kontakt med politikerna. Här ska det vara någon som representerar ungdomar, men frågor ska drivas ”av ungdomar för ungdomar”.

När det kommer till formen för det nuvarande ungdomsrådet, ansåg flera unga att det är ett bra sätt för att lyfta frågor och hitta gemensamma beröringspunkter. Men reglementet för ungdomsrådet bör revideras. I ett ungdomsforum kan unga som har engagemang driva frågor och fungera som uppfångare för frågor bland andra unga. Frågorna kan fångas upp genom etablerade skolforumet schoolity och genom sms-enkäter (utifrån inspiration från metoden UNIK som används av bland annat Västerås och Eskilstuna).

Ungdomsdialoger kan ske i olika former och med olika metoder. I Örnsköldsvik understryks vikten av att använda sig av en mångfald av metoder för att nå en mångfald av unga. En av dessa metoder som Örnsköldsvik använder sig av för att nå fler unga är LUPP-enkäterna. Tillsammans med Sundsvall har Örnsköldsvik ett viktigt utbyte för att skapa dialog mellan unga och politiker och förankrar ungas röster utifrån LUPP-enkäternas resultat. Flera av kommunerna har också använt sig av sommarjobb som ett sätt för unga att vara mer delaktiga i politiken och skapa ungdomsdialoger. Utöver de ovannämnda metoderna så finns det också öronmärkta pengar i kommunernas budget för ungdomsarbetet vilket är en viktig faktor för att möjliggöra förslag och önskemål som kommer från målgruppen.

Utifrån ett Härnösands perspektiv och ungas egna röster finns en önskan om att starta ett forum för dialog mellan ungdomar, politiker och tjänstepersoner. En sådan dialog kan ta sig olika uttryck, både i digital men också i fysisk form. Ett förslag är att utifrån fokusgruppens idéer arbeta fram ett mer konkret

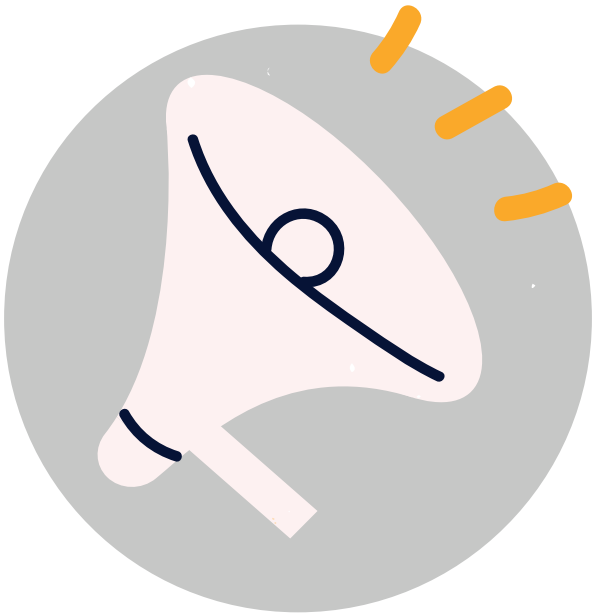

ungdomsforum under sommaren 2023 och då i form av ett ”sommarjobbserbjudande” eller ”enskilt uppdrag” för unga.

Ett annat förslag för att nå fler unga i Härnösand är att anordna demokratidagar, där unga och politiker möts. Inom ramen för detta projekt anordnades en demokratidag för unga. Utvärderingen av demokratidagen som genomfördes den 1 september 2022 visade bland annat att flera av eleverna som deltog från högstadiet och gymnasiet tyckte att demokratidagen borde återkomma varje år och inte bara i samband med valår. Gymnasiesärskolans elever önskade att bli inbjudna oftare till sådana dagar och få möjlighet till att träffa politikerna två gånger per år för att höra mer om vad politikerna jobbar med. Gymnasiesärskolan önskade också att politikerna i sin tur får möjlighet att lyssna till vad eleverna tycker och tänker. Förutsättningen för att genomföra denna demokratidag har varit att etablera en god dialog med skolorna i kommunen som har varit delaktiga i planeringsarbetet. Information och inhämtande av tidigare kunskap har gjorts i Sundsvalls kommun som med sina demokratidagar har varit förebild och inspirationskälla.

Ytterligare ett förslag till att skapa fler vägar för att etablera kontakt mellan politiken, unga och tjänstepersoner i kommunen är att återinföra LUPP-enkäten. Dock förutsätter det att LUPP-enkäten genomförs efter reflektioner kring hur denna enkät ska användas och i vilket syfte. Att samarbeta med andra norrlandskommuner som Sundsvall och Örnsköldsvik kan vara ett sätt för kommunen att använda enkäten på ett konstruktivt sätt och det kan vara ytterligare en metod att fånga ungas röster och nå en bredare målgrupp.

Befintliga nätverk – utveckla och implementera ett förvaltningsövergripande barn- och ungdomsperspektiv

”Att ha kunskap om hur det rättighetsbaserade ungdomsperspektivet kan leda till bättre beslut, starkare unga, högre tillit mellan unga och beslutsfattare och andra positiva effekter” (Nabo, policyprocesser med unga i Norden, 2021).

Det tredje förslaget handlar om kommunens arbete med struktur för att jobba kommuninternt med ungdomsinflytande. För att knyta an till ovanstående rubrik så har kartläggningen identifierat barnrättsnätverket som ett befintligt nätverk och resurs. I tillägg till barnrättsnätverket, kan ett kommuninternt arbete också handla om utbildningsinsatser för att öka kunskapen kring implementeringen av barn- och ungas perspektiv. Exempelvis kan MUCF stötta upp med kompetensutveckling och utbildning kring hur kommuner kan jobba utifrån ett rättighetsbaserat ungdomsperspektiv.

Barnrättsnätverket utgår från barnkonventionen och består i nuläget av tjänstepersoner från kulturen, biblioteket, näringslivet, utvecklingsavdelningen, Technichus och Länsmuseet. I Skellefteå finns ett liknande barnrättsnätverk som är förvaltningsövergripande och är en viktig del för att förankra barnkonventionens bestämmelser i kommunens arbete. Utifrån inspiration från Skellefteå och den resurser och kompetens som Härnösands barnrättsnätverk besitter finns det god potential att utveckla nätverket för att formulera en ännu tydligare agenda med mer uttalade mål. Nätverket kan också utvecklas till att erhålla ett förvaltningsövergripande perspektiv med representanter från varje förvaltning. Därutöver kan barnrättsnätverket fylla en viktig funktion när det kommer till att utveckla metoder för att få in ungas röster kontinuerligt i verksamheterna och i olika remissprocesser.

Ytterligare ett förslag är att barnrättsnätverket kan vägleda projekt som sedan blir metoder som implementeras inom förvaltningarna. En av slutsatserna utifrån LUPP-enkäterna som genomfördes 2018 rekommenderar att kommunen ska: ”Etablera arbetssätt där enstaka projekt som exempelvis att vara med och påverka stadsutvecklingen kan bli etablerade metoder/arbetssätt” (LUPP, 2018). Utifrån barn och

ungas delaktighet i stadsplanering finns forskning och strategier för en barnvänlig stadsplanering (se exempelvis Barn Plats Lek Stad – strategier för barnvänlig stadsplanering, 2021) vilket är något som kan implementeras även i Härnösand. Plan- och byggavdelningen är en av avdelningarna inom kommunen som uppmärksammar att det finns ett behov av att involvera barn och unga tidigt i processen. Vidare understryker Plan- och byggavdelningen att barn- och ungas perspektiv bör genomsyra samtliga nivåer - från beslutsfattare och exploatörer till ett tjänstepersonsperspektiv.

Behovet av en tjänsteperson

Utifrån LUPP:ens (2018) slutsats och rekommendation samt det behov av ett barnrättsperspektiv som uppmärksammas av flera tjänstepersoner, kan olika småskaliga projekt vara en början till att förankra ett mer inkluderande perspektiv av barn och ungas inflytande och delaktighet. I förstudien inom detta projekt identifierades ingen plats inom kommunen där ungdomsarbetet kan förankras. Det finns i nuläget inget ”språkrör” som kan föra dialogen mellan beslutsfattare, tjänstepersoner och ungdomar eller samordna småskaliga ungdomsprojekt.

Förstudien visar att det finns ett behov av en tjänsteperson som samordnar och utvecklar det ungdomsdemokratiska arbetet. Uppdraget för en sådan tjänst kan vara att samordna det strategiska ungdomsarbetet utifrån meningsfull fritid, ungdomsdialogen och det interna kommunarbetet som kan handla om att etablera småskaliga projekt och samordna exempelvis barnrättsnätverket.

Del 6

Förslag och slutsats

Projektets övergripande mål är att stärka social hållbarhet genom att stärka ungas möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter, förbättra ungas levnadsvillkor, makt att forma sina liv och deras inflytande över samhällsutvecklingen.

Utifrån identifierade verksamheter, ungas röster och kunskapsbeprövad erfarenhet sammanfattar slutrapporten följande förslag och slutsatser.

Utveckla fritidsgården

Fritidsgårdens verksamhet har en särskilt viktig roll när det kommer till det ungdomsdemokratiska arbetet. Förstudien identifierar ett behov av att utveckla Härnösands fritidsgård. Genom att tillämpa kunskapsbeprövade arbetssätt och metoder kan verksamheten kvalitetssäkras och bidra till ett förbättrat ungdomsdemokratiskt arbete som idag beskrivs som mycket lågt.

Etablera en ungdomsdialog

Det finns en efterfrågan från unga att etablera en dialog mellan ungdomar, politiker och tjänstepersoner. En sådan dialog kan ta sig olika uttryck, både i digital men också i fysisk form. Ett förslag är att utifrån fokusgruppens idéer arbeta fram ett mer konkret ungdomsforum under sommaren 2023 och då i form av ett ”sommarjobbserbjudande” eller ”enskilt uppdrag” för unga. Därutöver ger projektet förslag på att återinföra LUPP-enkäten och anordna fler demokratidagar som möjliggör att unga träffar politiker och etablerar dialog för att utbyta perspektiv.

Tjänsteperson som utvecklar det ungdoms-demokratiska arbetet

En av förutsättningarna för att implementera ovanstående förslag och som identifierats under förstudien är ett behov av en tjänsteperson. Uppdraget för en sådan tjänst kan vara att samordna och utveckla det strategiska ungdomsarbetet utifrån meningsfull fritid och delaktighet och inflytande i samhällsutvecklingen. Det kan exempelvis handla om att vara ungas språkrör i olika dialoger med politiker och tjänstepersoner. Vidare kan uppdraget också syfta till att utveckla det interna kommunarbetet genom att etablera småskaliga projekt och samordna barnrättsnätverket.

Skapa mötesplatser och arenor för unga

Utifrån projektmål och ungas röster i Härnösand syftar ett av projektets förslag till att skapa fler mötesplatser och arenor för unga. Med inspiration från Tornhuset i Sundsvall, kan en liknande mötesplats för unga i Härnösand vara navet för en demokratisk arena. En viktig del i att skapa en sådan mötesplats blir också att hitta metoder för ungdomsinflytande, där det är viktigt att inkludera alla unga och särskilt unga med funktionshinder.

Använda befintliga nätverk

Utifrån inspiration från Skellefteå, och de resurser och kompetenser som Härnösands barnrättsnätverk besitter, finns det god potential att utveckla nätverket för att formulera en ännu tydligare agenda med mer uttalade mål. Barnrättsnätverket kan exempelvis utveckla metoder för att få in ungas röster kontinuerligt i verksamheterna. Det kan handla om att vägleda småskaliga projekt som sedan implementeras inom förvaltningarna för att få in ungas perspektiv tidigt i exempelvis remissprocesser.

Avslutande kommentar

En viktig framgångsfaktor för ett hållbart och strategiskt arbete med ungdomsdemokrati inom kommunen är att skapa möjligheter för unga att hitta sitt eget engagemang i samhällsutvecklingen och på fritiden. Hur det ungdomsdemokratiska arbetet ska leva vidare blir en fråga om resurser och ett långsiktigt arbete som kräver ett främjande och inkluderande av ett barn – och ungdomsperspektiv.

En viktig slutsats som denna rapport vill belysa är att ungas perspektiv är en viktig del i kommunens arbete. Ungas inflytande och delaktighet lägger grunden för ett socialt hållbart arbete och bidrar till ungas känsla av inkludering i samhällsutvecklingen och möjliggör en meningsfull fritid.

Del 7

Referenser

Utanförskap och unga | MUCF

https://www.mucf.se/publikationer/utanforskap-och-unga

Barn-Plats-Lek-Stad

https://www.movium.slu.se/bokhandel?article=barn-plats-lek-stad&page=1

KEKS-Kvalitet och kompetens i samverkan

http://www.keks.se/

Lupp-rapport 2018. Åsikter och attityder
– Lokal uppföljning av ungdomspolitiken i Härnösand

https://harnosand.se/download/18.40b4e98d16a4af139f581cab/1575970903598/LUPP-rapport%202018.pdf

Nabo – policyprocesser med unga i Norden

https://www.norden.org/sv/publication/nabo-policyprocesser-med-unga-i-norden

Kulturprogrammet i Härnösand

https://harnosand.se/kultur--fritid/kultur-i-harnosand/nya-kulturprogrammet.html

Tillväxtstrategi Mitt Härnösand 2040
– Tillsammans i en kreativ och företagsam livsmiljö

https://harnosand.se/download/18.fcae12b17a1e921ef3b7aca/1624452521246/Tillvaxtstrategi%20Mitt%20Harnosand%202024.pdf

Unga i Sundsvall

https://www.ungisundsvall.se/locations/unga-magasinet/

Leader Höga Kusten #UNGIHÖGAKUSTEN

https://www.leaderhogakusten.se/ungihogakusten/

UNIK – ungdomsdialog

https://www.ungdomsdialog.com/unik

Utanförskap och unga | MUCF

https://www.mucf.se/publikationer/utanforskap-och-unga

Rättighetsbaserat ungdomsperspektiv | MUCF

https://www.mucf.se/verktyg/rattighetsbaserat-ungdomsperspektiv

Härnösands kommun

Datum
2024-05-02

Aktiviteter, arbetsmetoden UNIK och systematiken i arbetet ungdomsdemokrati 2023-2024

Postadress
Härnösands kommun
871 80 Härnösand

Besöksadress
Stadshuset

Hemsida
www.harnosand.se

E-post
kommun@harnosand.se

Telefon
0611-34 80 00

Fax
0611-34 80 30

Organisationsnr
212000-2403

Bankgiro
5576-5218

Ungdomsforum – Arbetsmetod och struktur med en grund i forskning och vetenskap

Arbetssättet som också format förslaget till Ungdomsforum har utgått från ett systematiskt arbetssätt:

- Kartläggning och behovsanalys

Genomfördes genom projektet ”Ungdomsdemokrati” och som utmynnade i en slutrapport. Rapporten gav ett underlag för det fortsatta arbetet.

- Planeringsfasen

Här handlade arbetet om att utgå ifrån behoven hos barn och unga och vad kartläggningen visade och planera för kommande mötesplatser och kanaler för att nå ut så brett som möjligt till målgrupperna som inte är homogena.

- Genomförandefasen

Under 2023 och 2024 har olika mötesplatser, målgrupper och kanaler använts med olika typer av angreppssätt för att skapa engagemang hos unga som utgår ifrån deras behov och utifrån vad som framkom i projektet. Nuläget är att arbetet befinner sig i en genomförande fas.

- Uppföljning/utvärdering

Vid en utvärdering av genomförandefasen kommer arbetsformerna att få ett svar på hur det fortsatta arbetet ska bedrivas systematiskt framåt.

Arbetsmodell grundat i forskning och beprövad vetenskap

Arbetsmetoden som har använts är en metod – UNIK (Ungt Nutida Inflytande i Kommunen), som är baserad på Erik Amnås mångåriga forskning. Inom det statsvetenskapliga området har han ofta fokuserat på ungas politiska engagemang och politiska utveckling. I sin forskning har han delat upp fyra olika typer av unga medborgare. En gruppering består av politiska deltagare medan de tre andra utgörs av ungdomar som är passiva på olika sätt.
Aktiv - Unga som är engagerar sig och har stort intresse för samhällsfrågor. (6 procent)
Oengagerade - Unga som saknar intresse för samhällsfrågor och politik. (21 procent)
Stand-by - Unga som är intresserade av samhället och bryr sig om vissa frågor. (46 procent)
Desillusionerade - Unga som saknar förtroende för politiker och samhället. (27 procent)

Oftast är det de redan politiskt aktiva ungdomarna som blir tillfrågade när politiker vill ha en dialog med unga. Men de utgör bara 6 procent. Genom arbetsmetoden UNIK och genom att ställa sig frågan hur får man unga att engagera sig och vilka olika typer av arbetssätt, mötesplatser/forum och kanaler man ska utgå ifrån för nå så brett som möjligt ökar det möjligheterna att få ett representativt urval och en mångfald kopplat till politiskt engagemang.
Exempel på kommuner som utgår från arbetsmetoden UNIK för att öka ungdomars engagemang i politiska frågor: Västerås, Eskilstuna samt Falköping.
Utifrån UNIK har Västerås tillsammans med MUCF (Myndigheten för ungdoms – och civilfrågor) skapat en lärarhandledning- ”Varför bry sig om demokrati”, vars syfte är att öka ungas engagemang i demokratifrågor. (Varför bry sig om demokratin? | MUCF)

Genomförda aktiviteter 2023

Löpande från april, Unga tar plats

I april 2023 startades mötesplatsen **Unga Tar plats** vid Härnösands kommun. Uppkomsten till mötesplatsen kommer delvis från slutrapporten: ***Ungdomsdemokrati*** där ungdomar efterfrågar fler mötesplatser efter skoltid i Härnösand. **Unga tar plats** riktar sig till ungdomar som går på högstadiet och/gymnasiet och äger rum var tredje torsdag mellan kl 16.00-18.00. Tillsammans med ungdomar har teman satts för träffarna utifrån önskemål och intresse. Politiker har bjudits in och deltagit vid träffar.

5i12 rörelsen har bjudits in för att samtala om utanförskap och rasism. Detta resulterade i ett önskemål från ungdomarna att tillsammans med representanter från 5i12 rörelsen spela in poddavsnitt. Två avsnitt spelades in under maj månad. Tjejjouren i Härnösand har bjudits in för att prata om deras verksamhet, musikquiz har arrangerats av ungdomar för ungdomar, Hjärnkoll har varit med och berättat om psykisk ohälsa, Peaceworks har presenterat sitt arbete, Pridekväll har genomförts med pyssel, Emma Nord från Europa direkt har deltagit tillsammans med Sandra Daniels och bjöd in till demokrati work-shop.

Under hösten 2023 har demokratiträffarna utvärderats, av utvärderingen bestämdes det att formerna för träffarna behövde göras om då antalet deltagare minskat. Det har genom samtal med ungdomar som rört sig i biblioteksrummet kommit fram att det önskar att ha filmvisningar i bibliotekets lokaler. Arbete pågår för att under året skapa en filmklubb där ungdomar får komma till biblioteket och se på film tillsammans (och eventuellt utveckla den till att diskutera berättelser, boktips på liknande teman eller diskutera kultur/litteratur i anknytning till filmerna).

Tanken är att unga tar plats ska utvecklas med att i stället anordna filmvisningar för ungdomar där ungdomarna är med och bestämmer vad som visas och på vilken dag/tid. Vilket är ett önskemål från ungdomarna själva.

Att man tillsammans med den ungdomsgrupp som är intresserad av att vara med i filmklubben på biblioteket början arbeta fram ett "stående" evenemang. Filmklubben sjösattes under våren 2024 och varannan torsdag erbjuds gratis filmvisning för ungdomar mellan åldern 13-25 år på Sambiblioteket.

Demokratisommarjobbare juni - juli 2023

Under sommaren 2023 arbetade 4 stycken ungdomsdemokratisommarjobbare (under 3 veckor) med att intervjua Härnösandsungdomar mellan åldern 13–25 år.

Sammanlagt 30 djupintervjuer genomfördes och 95 enkätsvar om frågan kring hur de uppfattar livet i sin kommun. Återkommande svar från undersökningen var att de saknade jobb – och utbildningsmöjligheter, att de upplever otrygghet i Härnösand men även diskriminering såsom rasism och mobbing. (Dessa teman lyftes vidare till Hackaton som ägde rum i oktober 2023).

Ungdomsdemokratisommarjobbarna avslutade sitt arbete med att presentera resultatet för politiker i kommunen där representanter från S, M, C och SD deltog.

Av resultaten framgår även att det finns önskemål från ungdomar att lära känna lokala politiker genom att kunna träffa de oftare på stan, i ungas miljöer men även att politiker ska komma till skolorna för att träffa/besöka eleverna framkom. Detta kommer att arbetas vidare med genom att bjuda in politiker till skolan under 2024. Feriearbetet äger rum 1 gång per år, sommarens feriearbetare har under hösten 2023 även fått möjlighet att fortsätta arbetet under några timmar varje vecka under höstterminen.

13 september 2023, Talet om tillståndet i unionen

EU kommissionens årliga tal

Elever från Hedda Wisingskolan var inbjuda och deltog, även samtliga politiker i Härnösand

18 oktober 2023, Hackathon

Den 18 oktober 2023 genomfördes Härnösands kommuns första Hackaton. Under en eftermiddag fick ungdomar från högstadier och gymnasiet möjlighet att tillsammans med bland annat politiker lyfta förslag och frågor som är viktiga i deras vardags. Under ett Hackaton får människor med olika kompetenser, erfarenheter och bakgrund möjlighet att träffas för att tillsammans utifrån en förutbestämd frågeställning och/eller utmaning tillsammans spåna fram en lösning. Hackaton är därför en metod sin uppmuntrar till ett ökat deltagande i samhällsfrågor.

Till årets Hackaton lyftes frågor och utmaningar in från det tidigare resultat som presenterats av ungdomsdemokratisommarjobbarna.
Dagen anordnandes av ungdomsdemokratisamordnare, projektledare vid Europa direkt, ungdomsbibliotekarie samt Bibliotekspedagog och berättarombud vid Härnösands bibliotek.

29 november 2023, Demokratidagen

Möjlighet för unga i Härnösand att träffas och ställa frågor till politikern under en heldag. Dagen genomförs vid ett tillfälle per år, senast den 29 november 2023.
Målet med dagen var att öka intresse och engagemanget för demokratifrågor hos unga i Härnösand.
Elever från högstadieskolorna och gymnasieskolan var inbjudna till dagen som anordnades och arrangerades av ungdomsdemokratisamordnare och Europa direkt. Under dagen fick elever möjlighet att mingla tillsammans med politiker och ställa frågor vid en paneldebatt.

Politiker som var inbjudna till demokratidagen var följande:

Deltagare:

- Åke Hamrin och Emil Karlsson (?) kommer från (V)
- Nina Skyttberg (S), Anne-Cathrine Genberg (S)
- Knapp-Britta Thyr (MP)
- Olle Löfgren (L)
- Christina Lindberg (C)
- Eva-Clara Viklund (M)
- Nissreen Ishak Khaie (KD) - Christina Ögrim ordförande Kristdemokraterna Härnösand (Hugo Björkén, KDU Sundsvall)
- Glenn Sehlin (SD)

7 december 2023, EU:s ungdomsdialog

MUCF och LSU samordnade EU:s ungdomsdialog, där Europa Direkt Härnösand bjöd in en processledare från LSU att hålla i idéverkstaden som en del i EU:s ungdomsdialog. 10 ungdomar deltog, varav fem stycken var över 18 och fick inbjudan om att följa med på en studieresa till Bryssel 8-9 april. Resultatet från alla dialoger i Sverige har nu sammanställts och diskuteras på europeisk nivå för att sätta samman alla europeiska ungdomsdialoger till rekommendationer till medlemsstaterna. Många av de idéer som kom fram i Härnösand fanns även med i den svenska sammanställningen som presenterades på MUCF:s uppföljningskonferens 29 april. De ungdomar som deltog på EU:s ungdomsdialog i länet (Övik, Sundsvall, Härnösand) har blivit inbjudna av talman Andreas Norlén att delta i ett samtal med honom den 30 maj om demokratiska processer på

Härnösands gymnasium. Ungdomarna kommer även att presentera resultaten från EU:s ungdomsdialog.

Aktiviteter 2024

Fortsatt, Unga tar plats

Under hösten 2023 utvärderades demokratiträffarna, av utvärderingen bestämdes det att formerna för träffarna behövde göras om då antalet deltagare minskat. Det har genom samtal med ungdomar som rört sig i biblioteksrummet kommit fram att det önskar att ha filmvisningar i bibliotekets lokaler. Därför har Unga tar plats omskapats till en filmklubb där ungdomar får komma till biblioteket och se på film tillsammans.

Ungdomar är med och bestämmer vad som visas och på vilken dag/tid. Filmklubben sjösattes under våren 2024 och varannan torsdag erbjuds gratis filmvisning för ungdomar mellan åldern 13–25 år på Sambiblioteket.

28 februari 2024, Konstveckor barn för barn och Unga- Årets tema är Frihet

Genomfördes den 28 februari 2024 klockan 09-10.00, 4 skolor deltog i utställningen.
Frågeställningen var: Vad skulle du vilja säga till de som bestämmer i Härnösand? Vad behöver du för att känna dig fri i Härnösand? Vad är frihet för dig? Skolnämndens ordförande Nina Skytteberg, oppositionsråd Eva-Clara Wiklund samt 1:e vice ordförande kommunstyrelsen Knapp Britta Thyr (Mp) kommer att delta under den dagen.
Inbjudan skickades ut från personal vid konsthallen till samtliga skolor i Härnösand kommun. Fyra stycken skolor fick erbjudande att få visa upp sina konstverk vid Konsthallen med start den 28 mars 2024.
Ungdomsdemokratiutvecklare har ansvarat för att bjuda in politiker.

15 mars 2024, MUCF EU-val panelsamtal Q & A Roberta Metsola

Livesändning den 15 mars från Digidelcenter (sambiblioteket).

8-9 april 2024, elever åkte på studieresa till Bryssel

Se EU:s ungdomsdialog från december

9 april 2024, Budgetprocessen

Planering och genomförande av dialog med elevråden från våra högstadieskolor gällande inspel av budgetprocess.
Budgetprocessen genomfördes den 9 april. I år hade budgetprocessen ett annorlunda upplägg. Tidigare år har elevrådens inspel bestått i en lång lista av medskick till politiken inför Årsplanen, det har medfört svårigheter att prioritera och återkoppla till gruppen. Utifrån detta har en justering i processen gjorts, nytt för i år är att elevråden själva prioriterar bland sina

förslag för att lämna ett fåtal punkter till beredningen, punkter som speglar det mest angelägna inspelen. Elevrådens inspel landar hos budgetberedningen vid mötet den 2/5. En utvärdering av dagen visar att eleverna uppskattade upplägget av årets budgetprocess då de upplevde att de verkligen fick arbeta och vara delaktig.

Fortsatt, Inflytandecafé vid Eftis, Villan, Kristinagatan

Inflytandecafé pågår vid fritidsgården Eftis/Villan i Härnösands kommun sedan november 2023. Ytterligare fyra träffar är inbokad under våren 2024. Målgruppen för Inflytandecafé är elever som går i specialanpassadskola från årskurs högstadiet till gymnasiet.

Ungdomsdemokratisamordnare arrangerar tillsammans med personal vid Eftis träffarna och en inbjudan skickas ut av personal till eleverna. Hittills har elever från högstadiet och gymnasiet deltagit.
Målet med träffarna är att öka delaktighet och inflytande för unga med funktionsvariationer i Härnösands kommun. Upplägg/teman på träffarna har planerats utifrån: ***Kort om demokrati: Vad är demokrati*** (UR play) och knytas ihop med diskussion och reflektion om de ämnen som lyft i avsnitten. Eleverna/deltagarna har möjlighet att lämna frågor i en frågelåda som de önskar att ta med och lyfta tills nästa träff. Under Inflytandecafé i januari visades bland annat hur man kan lämna in ett E- förslag på kommunens hemsida. Från frågelådan lyftes frågor som vart man kan vända sig om man har frågor och synpunkter om snöskottningen samt önskemål om bättre busstider. Av eleverna efterfrågas att Eftis kan ha öppet senare på kvällarna samt att de önskar att åldern för deltagande vid Eftis höjs så att de ungdomar som även avslutat sina gymnasiestudier har möjlighet att vara med på träffarna. Detta då de upplever att det saknas alternativ på mötesplatser i kommunen.
Planen är att förtroendevalda i Härnösands kommun kommer att bjudas in till sista träffen i maj 2024 och som kommer att vara utomhus i en park med olika aktiviteter *.
En utvärdering kommer att göras av träffarna. Förslag finns att göra ett studiebesök på Kaboom café i Sundsvall tillsammans med Eftis och anpassad skola under hösten 2024.

(* Datum för säsongsavslutning är bokad till den 23 maj 15.00-17.00.
Krister Mc Carthy har tackat ja till att delta och svara på ungdomars frågor om fritidskompis/kontaktperson)

Fortsatt arbete utifrån Hackaton som genomfördes 2023

Under Hackaton 2023 framkom ett antal idéer från de deltagande ungdomarna, dessa idéer har klustrats till fyra övergripande teman.

Teman: Jobb, Rasism, Trygghet och Fritid

Just nu pågår ett arbete med återkoppling av dessa förslag till eleverna i skriftlig form. Parallellt pågår ett internt arbete för att identifiera steg för att förverkliga/implementera och i vissa fall avslå förslag (om ej genomförbara utifrån kommunens kompetens) samt även undersöka vilka mottagare inom kommunorganisationen vars uppdrag förslagen berör för att de i nästa steg ska beakta dessa i sina respektive styrdokument.

Det kan också vara så att en del av förslagen redan finns på olika förvaltningars agendor.

3 maj skolval Hedda Wising

Hedda Wisingskolan är en av 422 skolor runt om i landet har under våren möjlighet att göra sin röst hörd i EU-skolvalet och vara med i en av Sveriges största demokratisatsningar för unga. Skolan har anmält deltagande själva och kommer genomföra administrationen av valet med hjälp av sina juniorambassadörer. https://www.mucf.se/om-oss/aktuellt/eu-skolvalet-ar-igang-200-000-elever-far-mojlighet-att-rosta
Hedda Wisingskolan är den enda skolan i Härnösands kommun som valt att ha EU-skolval. Europa Direkt Härnösand ställer under dagen dit en monter med info om EU.

8 maj, Firande Europadagen

Kl. 13.00 – 15.00 finns ett program för att fira Europadagen tillsammans med de tre högstadieskolorna i Härnösand. Det kommer vara ca 20 elever på plats som presenterar inom de olika programpunkterna och förhoppningen är att många från allmänheten och tjänstepersoner är på plats för att lyssna och fira med oss.

Kommande aktiviteter

Aktiviteter i samband med utställning om desinformation från Arbetets museum

Invigning av utställningen den 30 maj 2024 på Sambiblioteket.

Lärvux har bjudits in för att få en visning under deras sommaraktiviteter.

17 juni-5 juli 2024, Feriearbetande ungdomar

Ungdomsdemokratisommarjobbare

Kulturenheten har anmält att ta emot fyra stycken ungdomar för sommarferiearbete sommaren 2024 under 3 veckor. Ungdomarna kommer den första veckan av arbetet att få göra studiebesök på SVT, Tidningen Ångemaland samt delta i Workshops.
SR radios reporter Fernando Arias planerar även att hålla i en föreläsning om desinformation kopplat till demokrati. Ungdomarna kommer även att få utbildning i barnkonventionen.

Målet är att ungdomarna ska vara med att ska bygga upp och skapa ”sidor” på Härnösands webbplats som ska fungera som en ”obligatorisk” låst

startsida på alla skoldatorer för elever som går på högstadiet och gymnasiet i Härnösands kommun.

Målet är att sidan delvis ska förenkla kommunikationen mellan kommunen och ungdomar men även göra den enklare för ungdomar att ta del av informationen om det som händer i kommunen. Idén med hemsidan (**Ungnytt**) kommer från Ludvika kommun och flera andra kommunen runt omkring i Sverige har tagit efter konceptet och håller på att starta upp och även sjösatt en liknande sida.

Arbetet pågår för att hemsidan ska kunna lanseras vid höstterminens start 2024.

En arbetsgrupp har sammankallats av ungdomsdemokratiutvecklare. Arbetsgruppen består för tillfället av kollegor från Tillväxtavdelningen och Verksamhetsutvecklare – IT i kommunen.

Gatumusikanter

Fem stycken ungdomar som gått ut estetiska programmet kontaktade kulturenheten och önskade vara gatumusikanter under en sommarperiod. De kommer att spela på en rad ställen i Härnösand under sommaren.

26 juni och den 14 augusti 2024, Sommar i parken

Sommar i Parken, en gratis sommarlovsaktivitet för familjer i Härnösands kommun kommer att genomföras den 26 juni och den 14 augusti 2023. Aktiviteten är ett samarbete med flera samarbetspartners såsom Svenska Kyrkan, Biblioteket, Pingstkyrkan, Ängekyrkan, psykiatrin, Arbetslivsförvaltningen men även elever vid SFI (detta då uppdraget är att jobba med målgruppen i åldern 13–25 år). Cirka 15 elever från SFI är med i arbetsgruppen och kommer även att hålla i ett flertal aktiviteter under dagen, vilket är ett önskemål från eleverna själva. Detta kan kopplas till betydelsen av kulturkompetens och hur viktigt det är i allt socialt arbete.

September 2024, Bjuda med politiker till skolan med demokratitorg/påverkanstorg.

Från och med september 2024 kommer politiker att bjudas med ut till skolorna.

Målgruppen är elever vid Härnösands högstadieskolor samt gymnasium.

Att bjuda med politiker till skolan samt att ungdomar efterfrågar möjlighet att lära känna lokalpolitikerna genom att träffa dom oftare i ungas miljöer är exempel på två svar som framkom av ungdomsdemokratisommarjobbarnas enkätundersökning sommaren 2023 och som skulle kunna göra gruppen mer delaktig i frågor som bland annat rör lokal demokrati.

Ungdomsdemokratisamordnare kommer att ansvara för att skicka ut inbjudan till politikerna.

En kartläggning har genomförts under januari 2024 till mars 2024 för att se hur andra kommuner valt att organisera dessa träffar och under vilka former. Göteborgsregionen har sedan 2007 arbetat med Demokratitorg/Påverkanstorg vilket är ett forum där politiker får mötas och diskutera olika frågor samt berätta för politiker vad som är viktigt för eleverna men även förslag på förändringar och förbättringar kring olika områden i samhället. Mötena sker på skolan.
Demokratitorg/Påverkanstorg planeras att genomföras med start i september 2024. Först ut är Kastellskolan.

Redovisning av kommunstyrelsens uppdragsbeslut t o m 2024-05-28

Kommunstyrelseförvaltningen, dnr 2024-4

Uppdraget	KS-beslut, datum samt §	Ansvarig för ärendet	Kommentarer	Pågående / Avslutat
Planprogram Skeppsbron att uppdra till kommundirektören att upprätta planprogram för området Silviabron-Skeppsbron-Sälsten.	2020-09-08 § 120	Kommundirektör		Pågår Planprogram skeppsbron har varit vilandeen period under 2022. Alla dialoger är färdiga och nästa steg är gestaltningsförslag inför ett antagande av programmet. Två välbesökta workshops (ca 100 Härnösandsbor deltog) kring Skeppsbron och dess gestaltning genomfördes under oktober. Mängder av idéer kläcktes och under 2023 kommer några koncept att provas. Sammanställning och återkoppling till alla som medverkade har skett under vecka 47 (föregående vecka) En gedigen sammanställning utifrån de medborgardialoger som genomförts har nu mynnat ut i ett förslag över hur Skeppsbron skulle kunna utvecklas. Pex-rådet fick en första genomgång i förra veckan och förslaget togs emot väl. Förslaget går nu ut på samråd mellan 27 mars - 17 april. Bland annat erbjuds två öppna samrådsmöten den 5 april till den/de som vill lämna synpunkter. Samhällsnämnden har fattat beslut om planprogrammet som nu går vidare för tjänsteberedning och beslut i KS och därefter KF. Parkeringsutredning ska genomföras tillsammans med fastighetsägare under vintern. Målbilden är att formulera en parkeringslösning som både tar hänsyn till planprogrammets intentioner om grönska, stråk och samlingspunkter och som samtidigt levererar en parkeringslösning som fastighetsägare/handlare ser som ändamålsenlig. Kort sagt en lösning som omfamnar tre av kommunens sex inriktningar i målprogram 24-27: ”Plats för alla”, ”Plats för Tillväxt” och ”Modig miljökommun” 2024-05-28 Upphandling av utförare av parkeringsutredning nu klar. Planprogrammet beräknas gå till beslut efter parkeringsutredningen är slutförd – bedöms bli under hösten 2024.
God och nära vård Västernorrland att uppdra till kommundirektör, Lars Liljedahl, att slutligt fastställa och underteckna programdirektivet för Härnösands kommuns räkning	KF 2020-02-22 § 8			Pågår. Projektledare finns anställd sedan våren 2021. Hastigheten i utvecklingsarbetet har påtagligt påverkats av pandemin. Under våren kommer bland annat ett ”projekt teamarbete vid hemgång” att genomföras. Under hösten planeras utvecklingsarbeten kring a) rehabiliterande förhållningssätt, b) biståndshandläggning

				c) vårdplanering/överrapportering mellan huvudmännen Ett annat angeläget område som väckts är möjligheten att påverka för bland annat vårt eget Tillgänglighetsråd. Eftersom det är ett länsgemensamt projekt så behöver patient/medborgarmedverkan ske på ett likartat/samordnat sätt i hela länet. Ytterligare expertstöd från nationell nivå är också möjligt som fortsättning på utvecklingsarbetet. Regiondirektör + kommundirektörer kommer att fortsätta arbeta med frågan under hösten 2023 vid tre längre och fysiska möten. Härnösand har varit aktiv i planeringen inför länsledningsarbetet. Den särskilda utredaren Anna Nergård var med under våren och bidrog med sin sakkunskap som kritisk vän. Första träffen har genomförts enligt plan i slutet av februari. Konstruktiva och goda samtal präglade mötet som förhoppningsvis både ska mynna ut i ett antal principer som ska vara vägledande för hur vi gemensamt jobbar för Västernorrlänningarna bästa tillsammans och vi har även fångat in ett antal områden där vi idag inte är nöjda med samarbetet som vi också behöver hitta gemensamma lösningar på. Länsledningen (regiondirektör, hälso- och sjukvårdsdirektör och kommundirektörer kommer att fortsätta träffas under hösten). En sammanfattning av nuläget presenterades för Tillgänglighetsrådet under våren. Bifogas som bilaga denna gång. Digitaliseringssamarbetet mellan RVN och länets 7 kommuner saknar idag en ändamålsenlig form – men arbetet ligger samtidigt högt på agendan för alla huvudmän. Lokalt så påbörjades ett gemensamt utvecklingsprojekt med sikte på ”intensiv hemrehabilitering (IHR)” den 25/9. Rekrytering av medarbetare till IHR pågår och arbetet beräknas komma igång efter nyår. Tillsammans med Region Västernorrland så initierades också ”Digifysisk läkarmedverkan” vid en presskonferens i slutet av oktober. Kort handlar projektet om att de som idag bor på särskilt boende ska ha tillgång till läkare oavsett tid på dygnet. Tillgången på läkare kan ske både fysiskt – men även digitalt och syftet är att tidigt upptäcker när hälsan försämras för att kunna sätta in rätt behandling/vård i ett tidigare skede än idag. Systemledningen (Region- och kommundirektörer) träffades den 11/1. Ambitionen är att ta fram en gemensam färdplan för att förverkliga ambitionerna i avsiktsförklaringen gällande ”God och nära vård”. Ytterligare systemledningsträffar är redan inplanerade under våren. Bland annat konstaterades att det finns många lovande pilotprojekt som skulle behöva skalas upp och breddinföras. 2024-05-02 Uppföljning av den färdplan mot målbilderna i Programdirektivet för Nära Vård som ”Länsledningen” nu jobbar med

				kommer att göras i slutet av april. Fokus i färdplanen ska i första hand vara äldre personer med omfattande behov av hälso- och sjukvård och i andra hand barn- och unga. 2024-05-28 Hälsam och systemledningen medverkade i en utbildning för andra regioner och kommuner i Sverige i början av maj. Där lyftes Region Västernorrland fram som ett gott exempel på hur en region behöver jobba för att få ”systemen” att jobba väl tillsammans. Färdplanen för det fortsatta arbetet inom ramen för ”En god och nära vård” ska redovisas innan sommaren.
KS uppsiktsplikt 2021 **att** kommundirektören ges i uppdrag att påbörja en dialog mellan bolaget (Technichus) och kommunstyrelsen för att utreda hur en fördjupad samverkan skulle kunna utformas.	KS 2021-11-30 § 211 (dnr 2020-513)			Pågår Just nu är samverkan i huvudsak inriktad på IT-verksamheten där samverkansformerna ska hitta en ändamålsenlig form direkt efter sommaren 2022. Dialog förs också med Technichus VD om att hitta synergier avseende Campusutvecklingen och VR-studion (där Härnösand ligger i nationell framkant vad gäller förmågan att använda VR-tekniken) Samverkansytorna med Technichus inkluderar utöver IT-verksamheten även den i olika sammanhang positivt uppmärksammade VR-studion. Även inom Campus-arbetet kommer samarbetet mellan kommunen och Technichus att fördjupas under 2024. Ambitionen med VR-studion är att den ska bli självfinansierande under 2023. Under hösten 2023 och våren 2024 har flera olika samarbeten diskuterats. Det handlar bland annat om uppdragsutbildningar och kompetensutveckling för kommunens medarbetare. 2024-04-03 Återrapportering av hur samverkan utvecklats mellan Technichus och kommunen sedan uppdraget gavs kommer i skriftlig rapport i KS i maj 2024-05-28 Skriftlig rapport om hur samverkan har utvecklats sedan 2021 redovisas till mötet – 28 maj/4 juni 2024, därefter anses uppdraget vara slutfört
Behov av nytt särskilt boende Kommunstyrelsen beslutar **att** uppdra till kommundirektören att från AB Härnösandshus inhämta förslag på hyresavtal omfattande förhyrning av de nya verksamhetslokaler som fastställts enligt socialnämndens beslut per 2021-06-17, § 82.	KS 2021-02-08 § 26 (dnr 2022-45)			Pågår Arbetet med lokalprogram pågår ambitionen är att kunna göra en upphandling kring årsskiftet med byggstart våren 2023 och färdigställande hösten 2024. Lokalgruppen har hittat en plats inom Gerestaområdet som verksamheten förordar. Detaljplanen gäller för allmänt ändamål vilket stämmer med att bygga äldreboende men planen tillåter endast en våning och vi behöver bygga 3 - 4 våningar. Detta medför att detaljplanen behöver förändras. PEX-gruppen har diskuterat frågan vid senaste sammanträdet. En politisk referensgrupp bildas under hösten med ordförande och andre vice ordförande från KS, Samhälls- och Socialnämnd samt Härnösands Hus styrelse.

				Referensgruppen ska följa arbetet och bidra i viktiga vägvalsfrågor – precis som under arbetet med ny sporthall. Referensgruppen har haft sitt första möte i december 2022 och i skrivande stund tjänstebereds frågan om vilka platser som är de bästa. Två förslag har presenterats för referensgruppen. För att fortsättningsvis inte jobba i parallella spår så kommer Pex-rådet nu att ta över frågan. Till detta Pex-rådsmöte adjungeras socialnämndens presidium. Ett enigt politiskt PEX-råd har nu valt att gå vidare med ett av de två föreslagna alternativen från tjänsteorganisationen. Nytt PEX-råd diskuterar möjliga alternativ vid ett extrainsatt möte torsdagen den 23/11. Inom kort kommer kommunen att bjuda in till ett öppet informationsmöte med möjlighet för närboende att få ta del av processen fram till idag samt den fortsatta processen. Mötet för närboende genomfördes torsdag 15/2. Detaljplaneprocessen inleds nu och i den kommer alla relevanta perspektiv att belysas. 2024-04-03 Ärendet om planbesked framskrivet och tas upp i samhällsnämnden i mars månad. 2024-05-28 Efter dialog med H-hus pausades ärendet tillfälligt så tjänsteorganisationen får möjlighet till ytterligare samprat. Ärendet gick alltså inte upp i mars och kommer inte upp i april. Kommer tidigast upp till samhällsnämnden i maj och först efter ytterligare tjänstepersonsdialog samt därpå följande dialog i PEX-rådet.
Ansökan om årligt verksamhetsbidrag Näringslivsarkiv i Norrland att kommundirektören får i uppdrag att initiera en dialog om hur kommunalt verksamhetsbidrag till Näringslivsarkivet efter år 2023 kan hanteras.	KS 2022-11-01 § 170 Dnr 2022-167			Påbörjas under december 2022 med en ambition om att presentera ett förslag under andra kvartalet 2023. Tillväxtavdelningen fortsätter dialogen. 2024-04-03 Möten mellan tillväxtavdelningen och styrelsen pågår. Dialog om samlokalisering vid flytt till nya lokaler med kanslienheten. 2024-05-28 Behovsanalys har genomförts av NiN, och sedan tidigare av Föreningsarkivet. De är nu båda inkluderade i lokalprogrammet för omlokalisering av kommunarkivet. Lokalförsörjningsenheten kartlägger nu lämpliga lokaler. Två möten mellan kommunen och NIN våren 2024 för att föra dialog kring bidrag för 2024 kopplat till utveckling för Nordarkiv som helhet där NIN förväntas bidra. 2024-05-28 Ytterligare en dialog till genomförd med NIN i maj. Ett ekonomiskt underlag ska inkomma som mer ingående beskriver den ekonomiska situationen för föreningen. Bizmaker kopplas in för att hjälpa NIN att utveckla en affärsplan vars syfte är att öka föreningens intäkter. Uppdraget bedöms återrapporteras och slutföras den 4 juni.

Forum för ökat ungdomsinflytande **att** uppdra till kommundirektören att utifrån slutrapporten ”Ungdomsdemokrati – stärka ungas inflytande och delaktighet” konkretisera ett förslag på ett ungdomsforums innehåll, struktur och metod,	KS2022-12-01-§ 201 Dnr 2022-445			Pågår Ungdomsdemokratisamordnaren är nu rekryterad. Omfattande och goda dialoger har förts med ungdomar och ungdomsgrupper i Hämösand under våren och försommaren. Allt för att hitta ändamålsenliga strukturer för ett ökat ungdomsinflytande som sedan kan börja fungera under hösten 2023. Ambitionen är att en plan för hur ungdomsinflytandet ska formeras kan presenteras vid oktobersammanträdet. Den planen kommer också att omsättas i praktisk handling under hösten. Under hösten pågår ett arbete för att få fler unga delaktiga. Bland annat arrangeras hackaton och demokratidagar med syfte att öka inflytande av unga i utvecklingsarbetet. Ett forum för unga med funktionsnedsättning kommer att testas under hösten. Dialogen pågår med Ungdomsrådet för att hitta former för samarbete i de olika aktivteerna. En plan för hur ett ungdomsforum kan formas kommer under senare delen av året. 2024-04-04 Tillväxtavdelningen har fått i uppdrag att under våren 2024 etablera ett forum där ungdomar kan möta politiska beslutsfattare på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt. 2024-05-28 En beskrivning av det arbete som genomförts 2023 tillsammans med ungdomar samt hur kommunen föreslås arbeta för öka ungas delaktighet och inflytande återrapporteras för beslut den 28 maj i KS med önskan om att se uppdraget avslutat.
Reviderad Arbetsmiljöpolicy (**att** anta Arbetsmiljöpolicy, **att** policyn börjar gälla 2023-03-01,) **att** uppdra till kommundirektören att genomföra en översyn tillsammans med politiska företrädare av arbetsmiljöpolicyn, samt att återrapporteringen sker våren 2023.	KS 2023-01-18 § 5 Dnr 2022-493			Påbörjas under hösten 2023. Tjänsteförslag på formering av den politiska arbetsgruppen är nästa steg. Arbetsgrupp nominerades vid förra KS. Arbetet kommer sannolikt att pågå under hela våren 2024. 2024-05-28 Ett möte med referensgruppen inbokad samt plan för möten en gång per månad mellan augusti- november.
Resurscentrum mot våld i Västernorrland **att** uppdra till kommundirektören att underteckna överenskommelse om deltagande och medfinansiering (samt **att** beslutet gäller under förutsättning att länets övriga kommuner fattar beslut om densamma)	KS 2024-01-23 § 9 Dnr 2023-500			2024-04-03 Avvaktar resultatet av hur länets kommuner ställer sig till deltagande och medfinansiering

Uppföljning av perspektiven i tjänsteskrivelserna **att** uppdra till kommundirektören att återkomma senast till kommunstyrelsens sammanträde i september med förslaget som är kopplad till kommunens övergripande styrdokument	KS 2024-04-03 § 43			2025-05-02 – Påbörjad.

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-20

Dnr
KS/2024-1

Kommunstyrelseförvaltningen
Jeanette George, 0611 34 80 16
jeanette.george@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Anmälan av delegationsbeslut 2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att godkänna redovisning av delegationsbeslut.

Delegationsbeslut – Låneavtal 165641

Delegationsbeslut – Livsmedelsberedskap för en ny tid – Remittering av betänkande SOU 2024:8

Delegationsbeslut – Utbetalningslista 311

Delegationsbeslut – Utbetalningslista 312

Hyreskontrakt 354-01-01-0101 Eriksdal 1_116

Delegationsbeslut – Delvis utlämnande av allmän handling

Delegationsbeslut – Delvis utlämnande av allmän handling

Delegationsbeslut – Registrering av livsmedelsanläggning

Delegationsbeslut – Fastställande av kontrollfrekvens för planerad livsmedelskontroll

Jeanette George
Kommunsekreterare

Kommunstyrelseförvaltningen
Anna Bostedt, +46-611-348028
anna.bostedt@harnosand.se

Låneavtal

Beslut

Lån KI 112131 har omsatts i nytt lån KI 165641.

Beskrivning av ärendet

Enligt delegationsordningen punkt 3.4.1 har chef för ekonomi- och kommunledningsavdelningen rätt att på delegation fatta beslut om ”Omsättning av lån eller omplacering av lån för förändrade villkor”.

Lån KI 112131, lånebelopp 20 000 tkr, med förfallodatum 2024-06-03 har omsatts i nytt lån KI 165641.

KI 165641 har omsatts till fast ränta 3,145%. Amortering sker med 100 tkr per kvartal med start 2024-08-12.

Anna Bostedt
Chef för ekonomi- och
kommunledningsavdelningen

Bilagor

Bilaga 1 Låneavtal

Kommunstyrelsen

Livsmedelsberedskap för en ny tid - Remittering av betänkande SOU 2024:8

Beslut

Kommunstyrelsens ordförande har per den 16 maj 2024 fattat beslut om besvarande av remissen avseende betänkande SOU 2024:8 Livsmedelsberedskap för en ny tid, för Härnösands kommuns räkning, utifrån delegationsordningens punkt 9.1.1.

Beskrivning av ärendet

Remissen är riktad bland annat till Härnösands kommun att besvara, om man så önskar. Betänkandet berör förslag för att öka Sveriges livsmedelsberedskap och innehåller förslag till ny lagstiftning som berör kommuners ansvar i frågan.

Andreas Sjölander
Kommunstyrelsens ordförande

Delges

Kommunstyrelsen

Härnösands kommun
Fritidsbokning
0611-34 81 57
E-post:fritidsbokning@harnosand.se

Utbetalningslista

Bidrag till kulturföreningar/ Administrationsbidrag

Utbetalning nr: 311, 2024-04-30

2024

Förening	Utbetalning via	Kontonummer	Kostnadskonto	Balanskonto	Belopp
Alfhild Agrell-sällskapet	Bankgiro	875-4681	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
Alliance Francaised Ångermanland	Plusgiro	6188360-9	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
Folkdanslaget Öbackaringen	Bankgiro	5514-4521	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
Härnösands Brassband	Bankkonto	734355320-7	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
Härnösands Paradorkester	Bankgiro	364-5199	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
Internationella klubben/5i12	Bankgiro	145-1491	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
Murbergsgillet	Bankkonto	2 914112387-8	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
PRO - kultur	Bankgiro	624-5518	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
PRO Härnösand	Bankgiro	5534-3289	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	4 000
Säbrå Hembygdsförening	Bankgiro	5656-4339	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
Tange Nuestro Härnösand	Bankgiro	793-4888	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
				TOTALT	24 000

Granskare:
Milly Lundstedt
240426

Attest:
Elisabeth Oellingd
240426

Härnösands kommun
Fritidsbokning
0611-34 81 57
E-post:fritidsbokning@harnosand.se

Utbetalningslista

Bidrag till kulturföreningar/ Administrationsbidrag

Utbetalning nr: 312, 2024-04-30

2024

Förening	Utbetalning via	Kontonummer	Kostnadskonto	Balanskonto	Belopp
Miranda	Plusgiro	1525581-3	106020.45310.315300.344.****.****.****.851	104011	2 000
				TOTALT	2 000

Granskare:

Milly Lundstedt
240426

Attest:

Elisabeth Oelkrajd
240426

FASTIGHETSÄGARNA

HYRESKONTRAKT
FÖR LOKAL

Nr 354-01-01-0101

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

1. Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

2. Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Aviseringsadress: Fakturaenheten, 871 87 HÄRNÖSAND

3. Lokalens adress m.m

Kommun	Fastighetsbeteckning	
Härnösand	Härnösand Eriksdal 1:116	
Gata	**Trappor/hus**	**Lokalens nr**
Myran 100		

4. Lokalens användning

Lokalen med tillhörande utrymmen hyrs ut för att användas till: Idrottsanläggning

☐ Användningsändamålet har närmare angetts i bifogad specifikation. Bilaga

5. Hyrestid

Från och med den	Till och med den
2024-06-01	2049-05-31

6. Uppsägningstid/ Förlängningstid

Uppsägning av detta kontrakt ska ske skriftligen minst 60 månader före den avtalade hyrestidens utgång.

I annat fall är kontraktet för varje gång förlängt med ☒ 5 år ☐ månader

7. Lokalens skick

Lokalen hyrs ut i befintligt skick.

☐ En beskrivning av lokalens skick vid detta kontrakts tecknande samt uppgift om vem som på tillträdesdagen i förekommande fall ska ha ombesörjt och bekostat dels åtgärdandet av brister, dels överenskomna ändringar framgår av bifogat besiktnings- och åtgärdsprotokoll. Bilaga

8. Lokalens storlek och omfattning

Areatyp	Plan	ca m²	Areatyp	Plan	ca m²	Total area
Servicebyggnad	1	323,4	Konstgräsplan &	Gräsplan	10 875	
Areatyp	Plan	ca m²	Areatyp	Plan	ca m²	
Läktare 160 pl		90	Parkering 32 pl		1 290	

Om i kontraktet angiven area avviker från faktisk area medför avvikelsen inte rätt för hyresgästen till återbetalning eller sänkning av hyran respektive hyresvärden rätt till högre hyra.

☒ Omfattningen av den förhyrda lokalen framgår av bifogade ritning(ar). Bilaga 1

☐ Tillfart för bil för i- och urlastning ☐ Plats för skylt ☐ Plats för skyltskåp/ automat ☒ Parkeringsplats(er) för 30 bil(ar) ☐ Garageplats(er) för bil(ar) ☐

9. Inredning

Lokalen uthyrs ☒ utan särskild för verksamheten avsedd inredning ☐ med särskild för verksamheten avsedd inredning enl bilaga Bilaga

10. Hyra

Kronor 1 924 000 per år exklusive nedan markerade tillägg

11. Index

☒ Ändring av ovan angiven hyra sker i enlighet med bifogad indexklausul. Bilaga 2

12. Fastighetsskatt

☒ Fastighetsskatt ersätts i enlighet med bifogad fastighetsskatteklausul. ☐ Fastighetsskatt ingår i hyran. Bilaga 3

13. Driftskostnader

I lokalen finns tillgång till ☒ El ☒ VA ☒ Värme ☒ Varmvatten ☐ Kyla ☒ Ventilation

Betalning

	Hyresgästen har eget abonnemang	Ingår i hyran	Ersätts enligt bifogad driftskostnadsklausul	
El	☒	☐	☐	Bilaga
VA	☒	☐	☐	Bilaga
Värme	☒	☐	☐	Bilaga
Varmvatten	☒	☐	☐	Bilaga
Kyla	☐	☐	☐	Bilaga
Ventilation		☐	☐	Bilaga

Fastighetsägarna Sveriges formulär 12B.3 upprättat 2018 och reviderat 2022 i samråd med Sveriges Allmännytta, Svensk Handel och Visita. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

14. Mätare

Om hyresgästen ska ha eget abonnemang enligt ovan och mätare saknas utförs och bekostas installationen av erforderliga mätare av

☒ hyresvärden ☐ hyresgästen

15. Avfallshantering

☐ Hyresvärden ☐ Hyresgästen

ordnar med avfallskärl och erforderligt avfallsutrymme.

I den omfattning hyresvärden är skyldig att dels tillhandahålla utrymme för lagring av avfall, dels ordna borttransport av avfall är hyresgästen skyldig att placera avfall i avsett kärl på avsedd plats liksom att utan kompensation medverka till den ytterligare källsortering som hyresvärden kan komma att besluta. Härutöver gäller följande:

☐ Hyresgästen ska svara för och bekosta borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen. Hyresgästen förbinder sig att med renhållningsentreprenör teckna och vidmakthålla kontrakt om borttransport av avfall.

☐ Hyresvärden samordnar borttransport av avfall för flera hyresgästers verksamhet i fastigheten. Hyresgästen ska som tillägg till hyran till hyresvärden betala ersättning för hyresgästens andel av kostnaden för borttransporten. Lokalens andel av denna kostnad ska anses vara

procent. Hyrestillägget uppgår vid detta kontrakts tecknande till kronor per år.

☐ Kostnaden för borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen ingår i hyran.

☒ Särskild reglering enligt bilaga Bilaga 4

16. Snöröjning och sandning

☐ ingår i hyran ☒ ombesörjs och bekostas av hyresgästen ☐ annan reglering enligt bilaga Bilaga

17. Oförutsedda kostnader

Skulle efter kontraktets tecknande oförutsedda kostnadsökningar uppkomma för fastigheten på grund av

a) införande eller höjning av särskild för fastigheten utgående skatt, avgift eller pålaga som riksdag, regering, kommun eller myndighet kan komma att besluta om, eller
b) generella ombyggnadsåtgärder eller liknande på fastigheten som inte enbart avser lokalen och som hyresvärden är skyldig att utföra till följd av beslut av riksdag, regering, kommun eller myndighet
ska hyresgästen med verkan från inträdd kostnadsökning betala ersättning till hyresvärden för den på lokalen belöpande andelen av den totala årliga kostnadsökningen för fastigheten.

Lokalens andel ska under hyrestiden anses vara procent.

Har andelen inte angetts utgörs denna av hyresgästens hyra (exkl. eventuell moms) i förhållande till de i fastigheten vid tidpunkten för kostnadsökningen utgående hyrorna (exkl. eventuell moms) för lokaler och bostadslägenheter. För lokaler och bostadslägenheter som inte är uthyrda görs därvid en uppskattning av marknadshyran respektive bruksvärdeshyran.

Med skatt enligt a) ovan avses inte moms och fastighetsskatt i den mån ersättning för dessa ska erläggas. Med oförutsedda kostnader menas sådana kostnader som vid kontraktets ingående inte beslutats av de under a) och b) angivna instanserna. Ersättningen betalas enligt nedanstående regler om hyrans betalning.

18. Mervärdesskatt (moms)

Hyresgästens momsplikt

☒ Hyresgästen ska bedriva momspliktig verksamhet i lokalen.

☐ Hyresgästen ska inte bedriva momspliktig verksamhet i lokalen.

Hyresvärdens momsplikt

☒ Fastighetsägaren/hyresvärden är skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen. Hyresgästen ska utöver hyran erlägga vid varje tillfälle gällande moms.

☐ Om fastighetsägaren/hyresvärden väljer att bli skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen ska hyresgästen utöver hyran erlägga vid varje tillfälle gällande moms.

Momsen, som ska betalas samtidigt med hyran, beräknas på angivet hyresbelopp jämte, enligt vid varje tidpunkt gällande regler för moms på hyran, på i förekommande fall enligt hyreskontraktet utgående tillägg och andra ersättningar.

Om hyresvärden till följd av hyresgästens självständiga agerande – såsom exempelvis upplåtelse av lokalen helt eller delvis i andra hand (även upplåtelse till eget bolag), eller överlåtelse – blir jämkningsskyldig för moms enligt bestämmelserna i mervärdesskattelagen, ska hyresgästen fullt ut ersätta hyresvärden för dennes förlorade avdragsrätt. Hyresgästen ska vidare utge ersättning för den kostnadsökning som följer av hyresvärdens förlorade avdragsrätt för ingående moms på driftskostnader som uppstår genom hyresgästens agerande.

19. Hyrans betalning

Hyran betalas utan anfordran i förskott senast sista vardagen före varje

☐ kalendermånads början ☒ kalenderkvartals början genom insättning på

PlusGiro nr

BankGiro nr 5788-8166

20. Ränta, betalningspåminnelse

Vid försenad hyresbetalning ska hyresgästen betala dels ränta enligt räntelagen, dels ersättning för skriftlig betalningspåminnelse enligt lagstiftningen om ersättning för inkassokostnader m.m.

21. Nedsättning av hyra

Avtalat skick m.m

Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för tid då hyresvärden låter utföra arbete för att sätta lokalen i avtalat skick eller annat arbete som särskilt anges i detta kontrakt med tillhörande bilagor.

Sedvanligt underhåll

☐ Nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt utgår enligt hyreslagens regler.

☒ Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt. Det åligger dock hyresvärden att i god tid underrätta hyresgästen om arbetets art och omfattning samt när och under vilken tid arbetet ska utföras.

☐ Parterna är överens om att rätten till nedsättning av hyran när hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt ska regleras enligt särskild bilaga. Bilaga

22. Underhåll

☐ Hyresvärden ska utföra och bekosta erforderligt underhåll av lokalen och inredning som hyresvärden eventuellt särskilt tillhandahåller för verksamheten.

☐ Hyresgästen ska utföra och bekosta erforderligt underhåll dels av ytskikt på golv, väggar och tak, dels av inredning som hyresvärden eventuellt särskilt tillhandahåller för verksamheten.

☒ Annan fördelning av underhållsansvaret, se bilaga. Bilaga 5

Om hyresgästen åsidosätter sin underhållsskyldighet enligt ovan och inte inom skälig tid vidtar rättelse efter skriftlig uppmaning har hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på hyresgästens bekostnad.

Allmänna och gemensamma utrymmen

Om inte annat överenskommits mellan parterna ansvarar hyresvärden för underhåll av allmänna och gemensamma utrymmen.

☐ Annan överenskommelse enligt bilaga Bilaga

23. Ledningar för telefoni och datakommunikation

☐ Hyresvärden ☐ Hyresgästen bekostar erforderlig dragning av ledningar för telefoni och datakommunikation från den anslutningspunkt operatören anger till de ställen i lokalen som hyresgästen i samråd med hyresvärden väljer.

☒ Annan fördelning av ansvaret för telefoni och datakommunikation, se bilaga. Bilaga 5

24. Skyltar, markiser m.m.

Hyresgästen har efter samråd med hyresvärden rätt att sätta upp för verksamheten sedvanlig skylt, under förutsättning att hyresvärden inte har befogad anledning att vägra samtycke och att hyresgästen har inhämtat erforderliga tillstånd av berörda myndigheter. Övriga anordningar såsom markiser och antenner får inte sättas upp utan hyresvärdens tillstånd. Vid avflyttning ska hyresgästen återställa husfasaden i godtagbart skick.

Vid mera omfattande fastighetsunderhåll såsom fasadrenovering ska hyresgästen på egen bekostnad och utan ersättning nedmontera och åter uppmontera skyltar och andra anordningar som hyresgästen satt upp på byggnaden.

Hyresvärden förbinder sig att inte sätta upp automater och skyltskåp på ytterväggarna till den av hyresgästen förhyrda lokalen utan hyresgästens medgivande samt medger hyresgästen företrädesrätt att uppsätta automater och skyltskåp på ifrågavarande väggar.

☐ Hyresgästen förbinder sig att följa bifogat skyltprogram. Bilaga

25. Miljöpåverkan

Hyresgästen ska före tillträdet inhämta erforderliga tillstånd för den verksamhet för vilken lokalen upplåts. Verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt att den uppfyller vid varje tidpunkt gällande miljölagstiftning och övriga föreskrifter för miljön. Hyresgästens ansvar för miljöpåverkan gäller även efter kontraktets upphörande och preskriberas inte enligt bestämmelserna i 12 kap. 61 § jordabalken.

☐ För ytterligare bestämmelser avseende miljöfarlig verksamhet, se bifogad miljöklausul. Bilaga

☐ Parterna har träffat en överenskommelse om att minska fastighetens och lokalens miljöpåverkan, se grön bilaga. Bilaga

26. Revisionsbesiktningar

Om det vid en av myndighet påkallad revisionsbesiktning av installationer såsom el- eller sprinkleranordningar konstateras fel och brister i hyresgästen tillhörig installation, ska hyresgästen på egen bekostnad utföra begärda åtgärder inom den tid myndigheten har föreskrivit. Om hyresgästen inom nämnda tid inte har åtgärdat fel och brister har hyresvärden rätt att på hyresgästens bekostnad utföra sådana åtgärder som myndigheten har föreskrivit.

27. Tillgänglighet till vissa utrymmen

Hyresgästen ansvarar för att tillträde till sådana utrymmen som hyresvärden eller någon som företräder hyresvärden eller som personal från energibolag, va-bolag, telekombolag eller motsvarande måste ha tillgång till för skötsel och drift av fastigheten inte hindras genom förhållanden i hyresgästens verksamhet.

28. PBL-avgifter

Om hyresgästen utan erforderligt bygglov, annat lov eller tillstånd vidtar ändringar avseende lokalen och hyresvärden till följd av detta enligt reglerna i plan- och bygglagen (PBL) tvingas utge byggsanktionsavgift eller vite, ska hyresgästen till hyresvärden betala ersättning med motsvarande belopp.

29. Brandskydd

☒ Parternas skyldigheter gentemot varandra avseende brandskydd regleras i bifogad brandskyddsklausul. Bilaga 6

30. Myndighetskrav m.m.

☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen

ska på eget ansvar och egen bekostnad svara för de åtgärder som myndighet, domstol eller försäkringsbolag med stöd av nu gällande eller framtida lagstiftning eller avtal fr.o.m. tillträdesdagen kan komma att kräva för lokalens nyttjande för avsedd användning. Hyresgästen ska samråda med hyresvärden innan åtgärder vidtas.

31. Ombyggnads- och ändringsarbete

Hyresgästen får inte utan skriftligt tillstånd från hyresvärden utföra ombyggnads- eller ändringsarbeten inom lokalen eller fastigheten i övrigt.

Om inte annat framgår av hyresvärdens skriftliga tillstånd ska hyresgästen ansvara för allt som denne anskaffar för sin verksamhet eller bygger in i lokalerna, även om egendomen är att betrakta som fastighets- eller byggnadstillbehör.

Hyresgästen ska bereda hyresvärden insyn i ombyggnadsprojektet, bjuda in hyresvärden till byggmöten och när hyresvärden begär det, ge hyresvärden tillträde till lokalen under ombyggnadstiden. Hyresgästen svarar för att hyresgästens arbeten i lokalen inte skadar byggnaden eller stör den verksamhet som andra hyresgäster i byggnaden bedriver och är skyldig att i skälig omfattning ersätta hyresvärden om krav på nedsättning av hyra riktas mot denne med anledning av hinder eller men i annans nyttjanderätt.

Om parterna kommer överens om och genomför en ombyggnation eller omdisponering av lokalen ska nya ritningar upprättas. Kostnaden för upprättandet av dessa ska bäras av den part som påkallat förändringen.

☐ Annan överenskommelse enligt bilaga. Bilaga

Byggvarudeklaration

Om hyresgästen utför arbeten avseende lokalen ska hyresgästen för hyresvärden i god tid före arbetets utförande förete byggvarudeklarationer — i den mån sådana finns utarbetade — för de produkter och material som ska tillföras lokalen.

32. Säkerhet

Hyresgästen ska till hyresvärden senast den _____ lämna säkerhet för sina förpliktelser enligt detta kontrakt genom

☐ borgen ställd av _____ ☐ bankgaranti intill ett belopp om _____ ☐ annan säkerhet i form av _____ Bilaga

Om avtalad säkerhet inte lämnats senast vid föreskriven tidpunkt är detta kontrakt förfallet, om hyresvärden före tillträdet så påfordrar.

Fastighetsägarna Sveriges formulär 12B.3 upprättat 2018 och reviderat 2022 i samråd med Sveriges Allmännytta, Svensk Handel och Visita. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

33. Försäkringar

Hyresvärden är skyldig att teckna och vidmakthålla sedvanlig fastighetsförsäkring avseende den fastighet inom vilken den förhyrda lokalen ligger. Hyresgästen är skyldig att teckna och vidmakthålla en företagsförsäkring som innehåller egendomsskydd, avbrottsskydd och ansvar för den egna verksamheten.

☐ Annan överenskommelse om försäkring, se bilaga. Bilaga

34. Yttre åverkan

☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen

ska svara för skador på grund av åverkan på till lokalen tillhörande fönster, skyltfönster, skyltar samt entré- och andra dörrar eller portar som leder till eller från lokalen. I samtliga fall omfattar ansvaret även karmar, bågar och foder.

35. Låsanordningar

☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen

ska utrusta lokalerna med sådana lås- och stöldskyddsanordningar som krävs för hyresgästens företagsförsäkring.

36. Återställande vid avflyttning

Senast vid hyresförhållandets upphörande ska hyresgästen, om inte annan överenskommelse har träffats, ha bortfört sin egendom och återställt lokalen i godtagbart skick.

☐ Annan överenskommelse om bortförande och återställande enligt bilaga. Bilaga

Parterna är eniga om att senast sista dagen av hyresförhållandet gemensamt genomföra besiktning av lokalen. Om till följd av hyresgästens åtgärder – vidtagna med eller utan hyresvärdens medgivande – lokalen vid avflyttning innehåller material, som inte särskilt överenskommits att hyresvärden svarar för, ska hyresgästen avlägsna materialet eller ersätta hyresvärden dennes kostnader för kvittblivning såsom förekommande avfallsskatt, transport och avgift för deponering eller motsvarande.

37. Force majeure

Hyresvärden fritar sig från skyldighet att fullgöra sin del av kontraktet och från skyldighet att betala skadestånd om hyresvärdens åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, på grund av sådan arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, explosion eller ingrepp av offentlig myndighet som hyresvärden inte råder över och inte heller kunnat förutse.

38. Hantering av personuppgifter

☐ Information till hyresgäst om behandling av personuppgifter, se bilaga. Bilaga

39. Särskilda bestämmelser

Ritning	Bilaga	1
Indexklausul	Bilaga	2
Fastighetsskatteklausul	Bilaga	3
Särskilda bestämmelser	Bilaga	4
Gränsdragningslista	Bilaga	5
Brandskyddsklausul	Bilaga	6
	Bilaga	

40. Underskrift

Detta kontrakt, som inte utan särskilt medgivande får inskrivas, har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt. Tidigare kontrakt mellan parterna avseende denna lokal upphör att gälla fr.o.m. detta kontrakts ikraftträdande.

Ort/datum Härnösand 2024-	Ort/datum Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud) ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnteckning (firmatecknare/ombud) ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande Göran Albertsson	Namnförtydligande Lars Liljedahl

☐ Kontraktet har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av hyreskontraktet med tillhörande signaturcertifikat.

Fastighetsägarna Sveriges formulär 12B.3 upprättat 2018 och reviderat 2022 i samråd med Sveriges Allmännytta, Svensk Handel och Visita. Eftertryck förbjuds.

FASTIGHETSÄGARNA

TILLÄGG

Bilaga nr 1

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst(er)

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Tillägg

Omfattningen av de förhyrda lokalerna framgår av bifogade ritningar

Underskrift

Ort/datum: Härnösand 2024-	Ort/datum: Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn: AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn: Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare	☒ Firmatecknare
☐ Ombud enligt fullmakt	☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande: Göran Albertsson	Namnförtydligande: Lars Liljedahl

☐ Tillägget har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av tillägget med tillhörande signaturcertifikat.

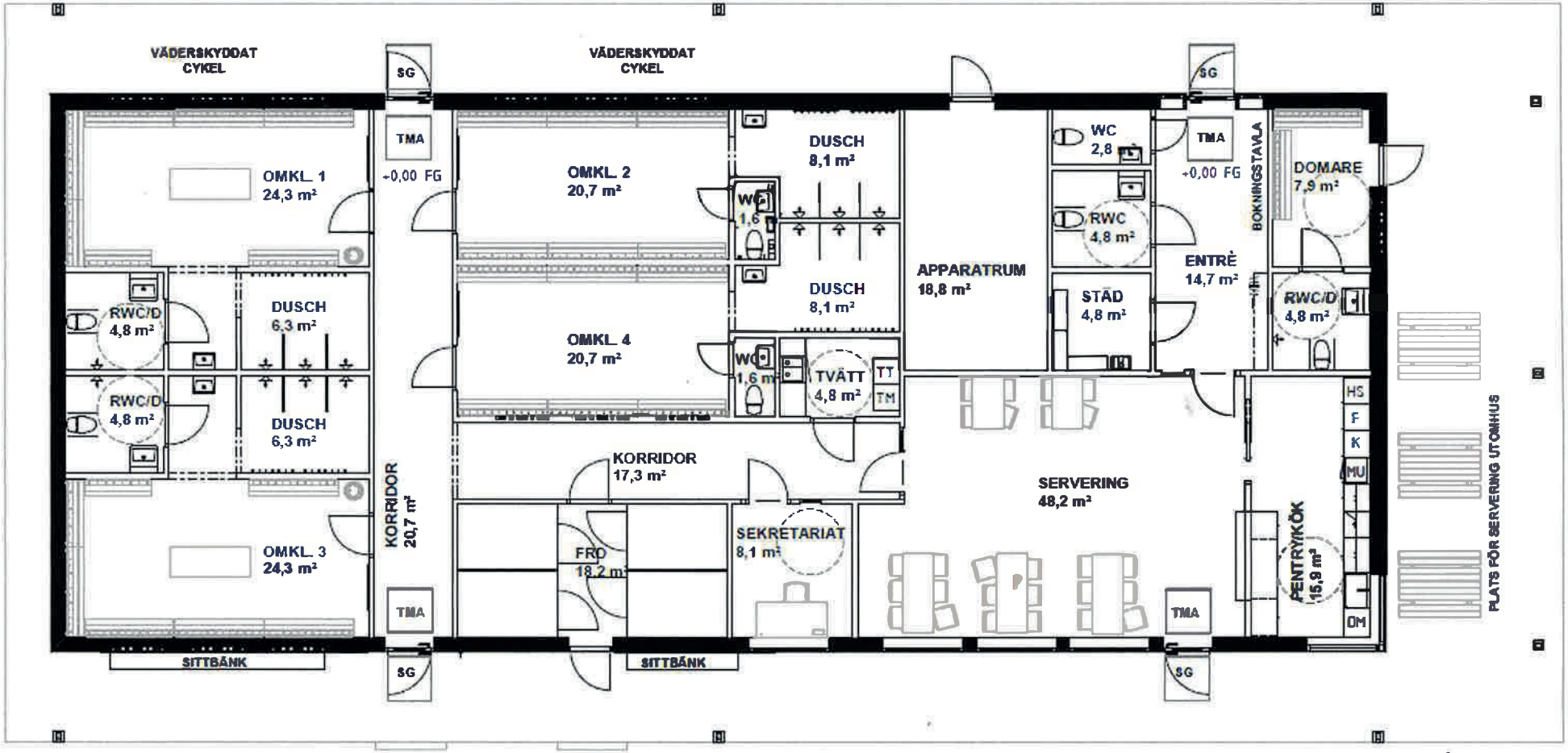
VÄDERSKYDDAT CYKEL
SG
VÄDERSKYDDAT CYKEL
SG
TMA
±0,00 FG
OMKL 1
24,3 m²
OMKL 2
20,7 m²
DUSCH
8,1 m²
WC
1,6
DUSCH
8,1 m²
WC
2,8
TMA
±0,00 FG
BOKNINGSTAVLA
DOMARE
7,9 m²
RWC
4,8 m²
APPARATRUM
18,8 m²
ENTRÉ
14,7 m²
RWC/D
4,8 m²
DUSCH
6,3 m²
OMKL 4
20,7 m²
STÄD
4,8 m²
RWC/D
4,8 m²
WC
1,6 m²
TVÄTT
4,8 m²
TT
TM
RWC/D
4,8 m²
DUSCH
6,3 m²
KORRIDOR
17,3 m²
SERVERING
48,2 m²
HS
F
K
MU
OM
KORRIDOR
20,7 m²
FRD
18,2 m²
SEKRETARIAT
8,1 m²
PENTRYKÖK
15,9 m²
OMKL 3
24,3 m²
TMA
TMA
SITTBÄNK
SITTBÄNK
SG
SG
PLATS FÖR SERVERING UTOMHUS

Bilaga 1

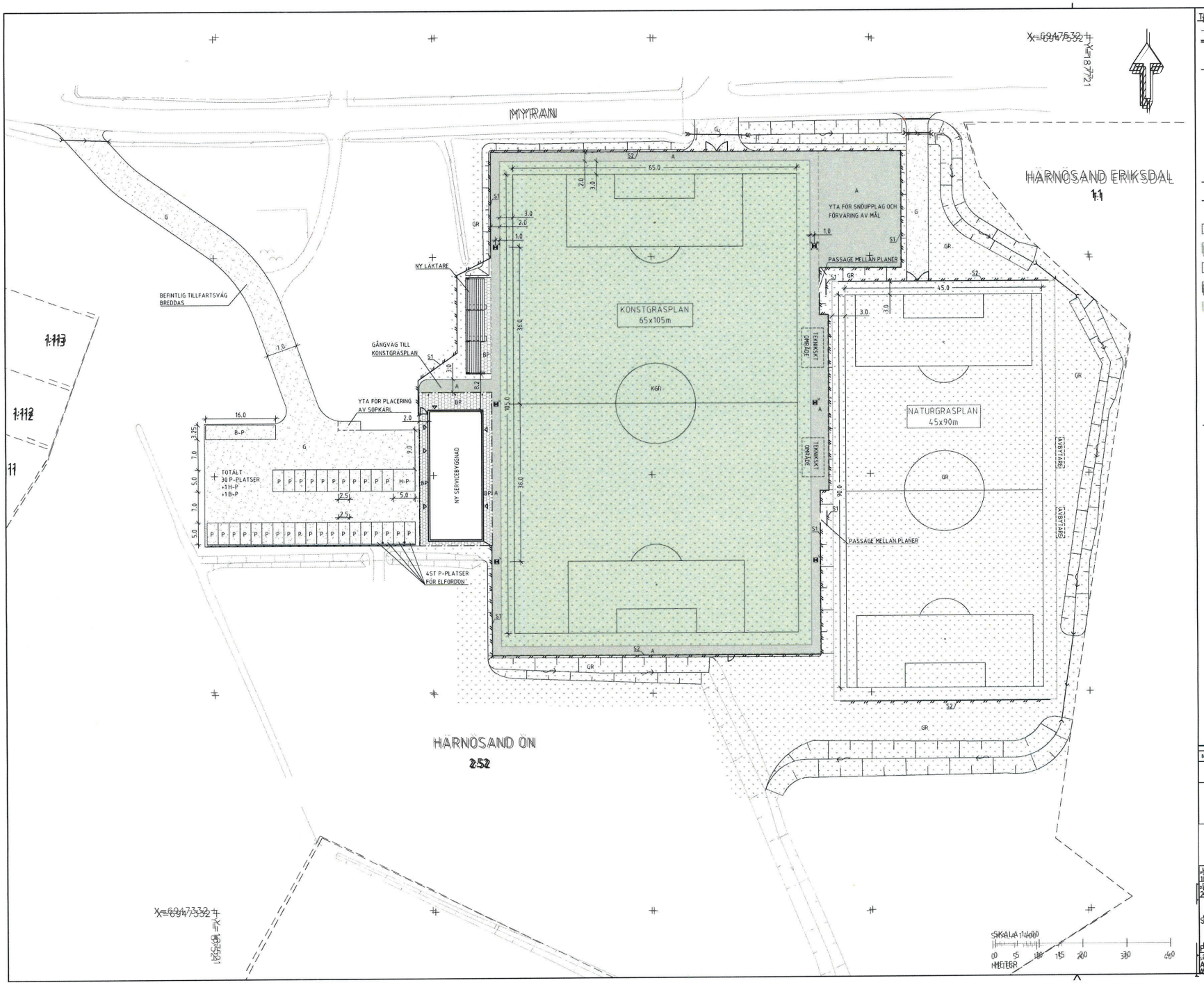

TECKENFÖRKLARING

	FASTIGHETSGRÄNS
	FASADLINJE
	ENTRÉ
	TAKUTSPRÅNG
H-P	HANDIKAPPARKERING
B-P	BUSSPARKERING
P	PARKERING
	TRUMMA
	PERSONGRIND
	KÖRGRIND
S1	STÄNGSEL HÖJD 2m
S2	STÄNGSEL HÖJD 2m + 4m BOLLFÅNGARNAT
G	GRUS
KGR	KONSTGRÄS
GR	GRÄS
BP	BETONGPLATTA
A	ASFALTYTA
	NY SLÄNT
	RINNPIL
	LADDSTOLPE
	BELYSNINGSMAST HÖJD 18m
	PÅKÖRNINGSSKYDD VID BELYSNINGSMAST
	PARKERINGSRÄCKE
	VÄGBOM
	BEFINTLIG SLÄNT
	BEFINTLIG TRUMMA

BET	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

BYGGLOVSHANDLING

MYRANS IP

HÄRNÖSAND ÖN 2:52

wsp TENGBOM

UPPDRAGNR	RITAD/KONSTRUERAD AV	HANDLAGGARE
10338599	L.OSTMAN	L.ODMARK
DATUM	ANSVARIG	
2022-11-11	L.ODMARK	

SITUATIONSPLAN

PLAN

SKALA	NUMMER	BET
A1 1:400	ML-01-1-01	
A3 1:800		

FIL: \\corpgbwan.net\SE\Projects\4445\10338599 - Myran - Servicebyggnad & fotbollsplaner\4_CAD\M\Ritad\M-01-1-01.DWG PLOTTAD: 2022-11-11 14:50:40 AV ANVÄNDARE: SEL022189

FASTIGHETSÄGARNA

INDEXKLAUSUL
FÖR LOKAL

Bilaga nr 2

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Klausul

Av det i kontraktet angivna hyresbeloppet - kronor 1 924 000 ska 100 %

eller _____ kronor utgöra bashyra. Under hyrestiden ska med hänsyn till förändringarna i konsumentprisindex

(totalindex med 1980 som basår) tillägg till hyresbeloppet utgå med en viss procent av bashyran enligt nedanstående grunder.

- För hyresavtal som börjar löpa någon gång under tiden 1/1 - 30/6 anses bashyran anpassad till indextalet för oktober månad året innan.
- För hyresavtalet som börjar löpa någon gång under tiden 1/7 - 31/12 anses bashyran i stället anpassad till indextalet för oktober månad under samma tid.
- Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran enligt ovan anses anpassad utgör bastal såvida inte annat avtalats enligt följande genom angivande av år. Annat överenskommet bastal, nämligen indextalet för oktober månad år 2023 .

Skulle indextalet någon påföljande oktobermånad ha stigit i förhållande till bastalet, ska tillägg utgå med det procenttal varmed indextalet ändrats i förhållande till bastalet. I fortsättningen ska tillägg utgå i förhållande till indexändringarna, varvid hyresförändringen beräknas på basis av den procentuella förändringen mellan bastalet och indextalet för respektive oktobermånad.

Utgående hyra ska dock aldrig sättas lägre än det i kontraktet angivna hyresbeloppet.

Hyresändringen sker alltid fr o m den 1 januari efter det att oktoberindex föranlett omräkning.

På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtalet.

Underskrift

Ort/datum	Ort/datum
Härnösand 2024-	Härnösand 2024-
Hyresvärd	**Hyresgäst**
AB Härnösands kommunfastigheter	Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande	Namnförtydligande
Göran Albertsson	Lars Liljedahl

☐ Klausulen har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av klausulen med tillhörande signaturcertifikat.

Hyresvärdens egna noteringar om bastal

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 6E upprättat 1999 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2002, 2011 och 2022. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

ANVISNINGAR TILL INDEXKLAUSUL FÖR LOKAL

Bashyra

Om hela eller viss andel av det i avtalet angivna hyresbeloppet ska utgöra bashyra är en förhandlingsfråga och kan bero på hyresvillkoren i övrigt (såsom exempelvis hyrans i kr/m2 och år samt vilka övriga förpliktelser som åvilar hyresgästen mm).

Bastalet

Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran anses anpassad utgör bastalet såvida inte annat anges genom angivande av år (se bestämmelserna på sidan 1).

Jämförelse mellan indextalen sker så snart årets oktoberindex blir känt. De senaste åren har oktoberindex blivit känt i mitten av november.

Beräkning av tillägget

1. Beräkna skillnaden mellan aktuellt oktoberindex och bastalet.
2. Om skillnaden är positiv, divideras den framräknade skillnaden med bastalet.
3. Tilläggets storlek beräknas genom att denna kvot multipliceras med bashyran.

Exempel

Beräkning av hyrestillägg för år 2002

Bashyran antas vara 100 000 kr/år och anpassad till konsumentprisindex (KPI) för oktober 1999, som är 259,7 (bastalet). Oktoberindex för år 2001 är 269,1.

1. Beräkna skillnaden mellan indextalet 269,1 och 259,7. Skillnaden är positiv och uppgår 9,4.
2. Dividera 9,4 med 259,7 och multiplicera kvoten (utan avrundning) med bashyran 100 000 kr. Resultatet blir 3 619,56 kr och utgör hyrestillägget för år
   2002 enligt klausulen.

Alternativ A: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än året innan t ex 262,0 (oktoberindex år 2000 var 262,6).

Skillnaden mellan antagna 262,0 och bastalet 259,7 hade fortfarande blivit positiv och uppgått till 2,3. Kvoten mellan 2,3 och bastalet 259,7, multiplicerad med bashyran 100 000 kr hade resulterat i ett hyrestillägg på 885,63 kr. Den sammanlagda hyran hade dock blivit lägre än för år 2001.

Alternativ B: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än bastalet 259,7 t ex 259,5.

Skillnaden mellan 259,5 och bastalet 259,7 hade då varit negativ. Inget hyrestillägg skulle då utgå. Det i avtalet angivna hyresbeloppet skulle gälla.

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 6E upprättat 1999 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2002, 2011 och 2022. Eftertryck förbjuds.

FASTIGHETSÄGARNA

FASTIGHETSSKATTEKLAUSUL
FÖR LOKAL

Bilaga nr 3

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Klausul

Tillämpligt alternativ markeras med kryss i ruta och ifyllande av nödvändiga uppgifter.

I den mån de delar av fastigheten som utgörs av lokaler blir eller är skattepliktig till fastighetsskatt ska hyresgästen samtidigt med hyran till hyresvärden betala ersättning för skatten enligt markerat alternativ.

☒ Hyresgästen ska utöver i avtalet angivet hyresbelopp årligen betala ersättning för sin andel av vid varje tillfälle utgående fastighetsskatt för lokaler. Hyresgästens andel ska anses vara 100 procent

Enligt de regler som gäller vid avtalets tecknande utgör ersättningen vid hyrestidens början

0 kronor per år

☐ Ersättning som för den andel av fastighetsskatten som belöper på lokalen ingår i det hyresbelopp som har angetts i hyresavtalet och utgör vid avtalets _____ kronor.

Lokalens andel av fastighetsskatten för lokaler ska anses vara _____ procent. Hyresgästen ska betala ersättning för sin andel av, efter avtalets tecknande, inträffade ändringar (oavsett skälet till dessa) av fastighetsskatten för lokaler i den mån skatten överstiger den i hyran ingående ersättningen för fastighetsskatten.

Skulle fastighetsskatten minska eller upphöra så att hyresgästens andel av ersättningen understiger den ersättning som enligt ovan ingår i den i avtalet angivna hyran ska hyran likväl utgå med minst ursprungligt belopp. Sålunda medför i avtalet förekommande andra klausuler (t.ex. index) att det totala hyresbeloppet hyresgästen betalar är eller kan vara högre än den i avtalet angivna hyressumman.

Hyresgästens ovan angivna andel som ska vara oförändrad under hyrestiden har beräknats enligt följande:

På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtalet.

Underskrift

Ort/datum	Ort/datum
Härnösand 2024-	Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn	**Hyresgästens namn**
AB Härnösands kommunfastigheter	Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare	☒ Firmatecknare
☐ Ombud enligt fullmakt	☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande	**Namnförtydligande**
Göran Albertsson	Lars Liljedahl

☐ Klausulen har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av klausulen med tillhörande signaturcertifikat.

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 7B upprättat 1995. Reviderat 1997, 2011 och 2022. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

ANVISNINGAR

1.
Klausulen är utformad i juni 1995, dvs före den tidpunkt (normalt den 1 januari 1996) från vilken fastighetsskatt gäller för lokaler. Klausulen har därför en lydelse som gör att den kan införas i avtal som tecknas innan skatt utgår liksom i avtal som tecknas när skatt faktiskt utgår.

2.
Ersättningen ska kompensera för ökade kostnader i förvaltningen oavsett vem som faktiskt är skattskyldig. Skattskyldig är fastighetsägare/hyresvärd. Om handelsbolag är fastighetsägare/ hyresvärd var enligt tidigare regler delägarna skattskyldiga. Tillägget skulle givetvis ändå betalas till hyresvärden. Efter den 1 januari 1997 är däremot handelsbolag som ägare skattskyldigt till fastighetsskatt.

3.
Enligt 19 § hyreslagen ska hyran – med några undantag – vara till beloppet bestämd i hyresavtalet. Om hyrestiden är bestämd och minst tre år gäller dessutom förbehåll om att hyran ska utgå med belopp som bestäms enligt en "annan beräkningsgrund", t ex indexreglering. Det innebär också att hyrestiden måste vara bestämd och minst tre år för att hyresvärden ska kunna ta ut kompensation för fastighetsskatt med ett belopp som kan variera allt efter som skatten ändras. Vidare måste beräkningsgrunden vara angiven i avtalet. Klausulen förutsätter därför att parterna anger hur stor andel av skatten hyresgästen ska betala ersättning för.

Enligt de regler som gäller vid denna klausuls utarbetande utgör skatten en viss procent av taxeringsvärdet för lokaler (både mark och byggnader). Uppgiften finns redovisad på taxeringsbeskedet. Hyresgästens andel av skatten för lokalen kan bestämmas som förhållandet mellan den area hyresgästen hyr och uthyrningsbar lokalarea i fastigheten eller som förhållandet mellan hyresgästens hyra och de totala lokalhyrorna i fastigheten.

Det blir en förhandlingsfråga vilket beräkningssätt parterna väljer. Även andra beräkningsgrunder kan användas. För enkelhetens skull bör dock hyresgästens andel vara oförändrad under hyrestiden och därmed oberoende av bl a hur skatten fortsättningsvis kan komma att beräknas och eventuella förändringar i uthyrningsläget.

Det är lämpligt att på därför avsett ställe ange hur lokalens andel har beräknats. Skulle uppgift om detta inte fyllas i ska det dock inte medföra att överenskommelsen blir ogiltig. På en fastighet kan finnas olika byggnader med olika värdeår och olika typer av taxeringsenhet (småhusenhet, hyreshusenhet, industrienhet och specialenhet). Den skatt – för vilken hyresgästen ska betala ersättning – ska endast avse den byggnad där lokalen är belägen. Med byggnad avses normalt varje byggnadskropp. Behövliga uppgifter kan hämtas från den underrättelse om beslut om allmän fastighetstaxering som skattemyndigheten skickat till fastighetsägaren. Den fastighetsägare som har problem med att beräkna hyresgästens andel bör ta kontakt med sin fastighetsägareförening för att få hjälp.

Fyll i hyresgästens andel!

4.
Klausulen innehåller två alternativ. I det första utgår ersättning för skatten som ett tillägg "vid sidan" om det i avtalet angivna hyresbeloppet. Försvinner skatten försvinner tillägget automatiskt. Det andra alternativet förutsätter att parterna enas om en viss hyra vari bl a ingår ersättning för den vid tillfället gällande skatten. Skulle skatten höjas oavsett skälet härtill (t ex höjd skattesats, ökat taxeringsvärde m m) ska hyresgästen dock betala ersättning för den ökade kostnaden. Skulle skatten försvinna återgår hyran till ursprungsbeloppet, dvs den överenskomna hyran (som inkluderar ersättning för den inledningsvis gällande skatten som upphört). Givetvis ska hyresgästen alltjämt betala andra förekommande tillägg såsom för indexförändringar, ändrade bränslekostnader osv.

5.
I den mån hyresgästen ska betala tillägg för fastighetsskatt bör tillägget redovisas separat på hyresavin.

6.
Markera med kryss vilket alternativ som väljs. I det valda alternativet anges hyresgästens andel samt aktuellt belopp. Ange vidare hur hyresgästens andel beräknats.

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 7B upprättat 1995. Reviderat 1997, 2011 och 2022. Eftertryck förbjuds.

FASTIGHETSÄGARNA

TILLÄGG

Bilaga nr 4

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst(er)

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Tillägg

1. LOKALENS STORLEK, OMFATTNING, IORDNINGSSTÄLLANDE SKICK OCH ANVÄNDNING

1.1 LOKALENS STORLEK , OMFATTNING, IORDNINGSSTÄLLANDE OCH SKICK
Lokalen har den storlek och omfattning som framgår av sidan 1 i formuläret och enligt bilagda ritningar, bilaga 1.

Hyreskontraktet omfattar förutom servicebyggnaden även, en läktare, en konstgräsplan, en naturgräsplan samt en parkeringsplats i anslutning till servicebyggnaden.

Lokalerna hyrs vid starten av hyresförhållandet ut i befintligt skick.

1.2 LOKALENS ANVÄNDNING
Lokalen med tillhörande anläggningar hyrs ut för att användas som idrottsanläggning.

Hyresgästen ombesörjer och bekostar att nödvändiga myndighetstillstånd finns för att bedriva verksamheten.

Hyresgästen får inte ändra verksamheten utan hyresvärdens skriftliga godkännande.

Hyresgästen skall svara för städning av den förhyrda lokalen. Det åligger hyresgästen att ständigt hålla förhyrda utrymmen snygga och välstädade.

1.3 LOKALENS INREDNING
Lokalen hyrs ut utan särskild för verksamheten avsedd inredning.

1.4 PARKERINGSPLATSER
På fastigheten finns 30 parkeringsplatser för besökare till anläggningen. 4 av dessa parkeringsplatser är avsedda för elfordon och utrustade med laddstolpe. Därutöver finns en parkeringsplats för handikappade samt en parkeringsplats för bussar. Hyresgästen ansvarar för drift och skötsel av samtliga parkeringsplatser på fastigheten. Hyresvärden ansvarar för laddstolparna.

2 HYRA OCH TILLÄGG TILL HYRA

2.1 HYRA, HYRESTID OCH INDEXERING AV HYRAN
Från och med tillträdesdagen ska Hyresgästen betala hyra och samtliga enligt detta hyresavtal utgående hyrestillägg och liknande. Hyran jämte hyrestillägg ska, för det fall inte annat framgår nedan, erläggas kvartalsvis i förskott utan anfordran senast sista vardagen före varje kvartals början.

2.2 EMBALLAGE OCH AVFALLAHANTERING
Kostnad för hushållssopor, matavfall, emballage och avfallshantering ingår inte i hyran. Det åligger hyresgästen att själv svara för och bekosta uppsamling, sortering, lagring och transport av hos hyresgästen förekommande hushållssopor, matavfall och övrig källsortering.

2.3 MOMS
Hyresvärden är frivilligt skattskyldig till moms för lokalen som utgör verksamhetslokal. Hyresgästen bedriver momspliktig verksamhet eller verksamhet som möjliggör att lokalen kan omfattas av frivillig skattskyldighet till moms för hyresvärden t.ex. verksamhet som bedrivs av kommun, regioner eller statlig myndighet. Om hyresgästen upphör att bedriva momspliktig verksamhet i lokalen eller sådan verksamhet som medför att hyresvärdens frivilliga skattskyldighet upphör, ska hyresgästen förutom vad som anges på sidan 3 i formuläret även fullt ut ersätta hyresvärden för skattetillägg och ränta.

I de fall lokalen helt eller delvis har vidareupplåtits, i ett eller flera led, är hyresgästen även ersättningsskyldig gentemot hyresvärden enligt ovan för åtgärd som vidtas av andrahands- eller tredjehandshyresgäst.

Tillägg

3. DRIFT, UNDERHÅLL OCH BRUKANDE

3.1 ANSVAR FÖR UNDERHÅLL MM
Fastighetens grundinstallationer avseende ventilation är normalt i drift efter behov med undantag för eventuella reparations- och servicearbeten.
Hyresvärden garanterar ej viss temperatur i Lokalen.

Hyresvärden ska fortlöpande underhålla Lokalen vad avser byggnadsstomme och byggnadens fasta installationer för att försörja byggnaden med el, VA, värme, varmvatten och ventilation.

Fördelning av ägar- och underhållsansvar i övrigt framgår av gränsdragningslista, bilaga 5.

För åtgärder som Hyresgästen ger upphov till genom felaktig användning, onormalt slitage och åverkan ska hyresgästen alltid stå det fulla ansvaret.

3.2 MYNDIGHETSKRAV MM
Det åligger hyresgästen att på eget ansvar och egen bekostnad svara för de åtgärder som av försäkringsbolag eller byggnadsnämnd, miljö- och hälsoskyddsnämnd, brandmyndighet eller annan myndighet eller motsvarande från och med tillträdesdagen kräver eller kan komma att kräva för lokalens nyttjande för avsedd användning. Detta innebär att Hyresgästen från och med tillträdesdagen svarar för alla åtgärder som krävs för att lokalen ska få användas för den avsedda verksamheten. Hyresgästen ska samråda med Hyresvärden innan åtgärd vidtas.

3.3 AVFALLSHANTERING
Hyresgästen ska sköta sin hantering av avfall så att det inte orsakar olägenheter för tredje man. Hyresgästen ska tillse att avfall hanteras i enlighet med vid varje tid gällande bestämmelser meddelade enligt författning eller av Hyresvärden. Hyresgästen svarar för eventuella kostnader för anpassning av sophanteringssystem i Lokalen. Hyresgästen har även att informera sina anställda och anlitade entreprenörer om gällande avfalls- och miljöbestämmelser.

3.4 FÖRDELNING AV LOKALVÅRDSANSVAR
Hyresgästen ansvarar för lokalvård inom förhyrd yta.

3.5 MARKSKÖTSEL
Hyresgästen ansvar för och bekostar all yttre skötsel av mark, såväl sommar som vinter.

3.6 RE-INVESTERING
Hyresgästen ansvarar för större re-investeringar. Till större re-investering räknas utbyte av konstgräsplan. Hyresvärd och Hyresgäst är överens om att en sådan re-investering hanteras genom att Hyresvärden bekostar re-investeringen och Hyresgästen betalar den i form av ett hyrestillägg.

3.7 ANSVAR FÖR ÅTAGANDEN MM
Om Hyresgästen åsidosätter sina åtaganden enligt Hyresavtalet, förutom betalning av hyra och hyrestillägg, och inte efter anmaning vidtar rättelse utan dröjsmål, har Hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på Hyresgästens bekostnad.

3.8 NEDSÄTTNING AV HYRA
Tillfälligt avbrott i försörjningen av el, vatten, avlopp, värme, ventilation eller dylikt medför inte rätt till nedsättning av hyra eller skadestånd. Om Hyresgästens verksamhet påverkas även vid ett tillfälligt avbrott i mediaförsörjningen åligger det hyresgästen att säkerställa att det finns erforderligt back-up system.

Hyresgästen har inte heller rätt till nedsättning av hyran för hinder eller men i hyresrätten till följd av att Hyresvärden låter utföra reparationer eller sedvanligt underhåll i fastigheten.

4 ÖVRIGA BESTÄMMELSER

4.1 SÄKERHETSFÖRESKRIFTER
Hyresgästen är skyldig att följa de säkerhetsföreskrifter som Hyresvärden, försäkringsbolag, eller myndigheter utfärdar.

Tillägg

4.2 OLYCKSSKYDD MM
Hyresvärden och Hyresgästen ansvarar gemensamt för Lokalens brandskydd enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Hyresvärden och Hyresgästen ska på begäran av den andre lämna de uppgifter som denne behöver för att kunna fullgöra sin skyldigheter enligt lagen och därtill hörande föreskrifter.

Hyresgästen är skyldig att inom Lokalen i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. Hyresgästen är skyldig att vidta de åtgärder inom Lokalen som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Hyresgästen förbinder sig även att inte på något sätt blockera Fastighetens utrymningsvägar.

Det är av synnerlig vikt för Hyresvärden att Hyresgästen fullgör sina förpliktelser enligt ovan.

Ansvarsfördelning mellan parterna avseende brandskydd i övrigt under hyresförhållandet framgår av till Hyresavtalet hörande brandskyddsklausul för lokaler, bilaga 6.

4.3 SKYLTAR MM
Hyresgästen har först efter särskild skriftlig överenskommelse rätt att i eller på Fastigheten uppsätta skylt, ljusreklam, annan skyltning eller markiser, antenn, parabol eller dylikt på av hyresvärden anvisad plats. Hyresgästen svarar för inhämtande av myndighetstillstånd som krävs (t.ex. bygglov) och alla kostnader med anledning av uppsättandet. Hyresgästen ansvarar för all skada orsakad av vad som uppsätts eller som kommer till följd av arbeten som utförs på detta. Vid fastighetsunderhåll såsom t.ex. fasadrenovering ska Hyresgästen ombesörja och bekosta nedmontering och efter renoveringens färdigställande, uppmontering av vad som nedmonterats. Vid Hyresavtalets upphörande ska Hyresgästen ombesörja nedmontering av vad som uppsatts samt återställa eventuella skador på fasaden. Hyresgästen ska ersätta Hyresvärden för eventuell reklamskatt som upplåtelsen kan medföra.

4.4 ANSVAR FÖR SKADOR MM
Hyresgästen ska väl vårda Lokalen och Gemensamma utrymmen samt utöva fortlöpande noggrann tillsyn. Hyresgästen svarar fullt ut för alla skador i Lokalen såvida inte skadan orsakats av Hyresvärden.

4.5 LÅS OCH LARM MM
Hyresgästen ansvarar för att Lokalen är utrustad med för verksamheten erforderliga passer-, lås-, larm-, och säkerhetssystem. Hyresgästen ska samråda med Hyresvärden innan installation vidtas. Hyresgästen ska iaktta de säkerhetsföreskrifter som Hyresvärden utfärdar beträffande låsning av dörrar m.m. Hyresgästen ansvarar under hyresförhållandet för säkert handhavande av nycklar och eventuella passerkort till Lokalen och Fastigheten. Hyresgästen ska bekosta alla eventuella kostnader med anledning av förlust av nycklar eller passerkort eller bristande handhavande i övrigt, inkluderat låsbyte byte av passersystem och andra följdkostnader.

4.6 ÅTRSTÄLLANDE VID AVFLYTTNING
Hyresgästen är skyldig att senast på dagen för hyresavtalets upphörande på egen bekostnad återställa lokalen i godtagbart skick samt återlämna den tömd, sanerad och väl rengjord. Hyresgästen ska, om inte annat överenskoms, medta och bortforsla av hyresgästen särskild bekostad inredning och utrustning (även inkluderat data- och telekablage) samt reparera eventuell uppkommen skada på lokalen eller byggnaden och fastigheten i övrigt. Hyresgästen ska vid samma tillfälle överlämna samtliga port- och dörrnycklar, passerkort eller motsvarande, även om de anskaffats av Hyresgästen.

4.7 ÖVERLÅTELSE, UPPLÅTELSE I ANDRA HAND OCH ÄNDRAD VERKSAMHET
Hyresgästen får inte utan Hyresvärdens skriftliga godkännande överlåta hyresrätten enligt Hyresavtalet eller upplåta Lokalen, helt eller delvis, i andra hand.

Hyresgästen får inte utan Hyresvärdens skriftliga godkännande ändra verksamheten i Lokalen.

4.8 FULLSTÄNDIGHET, ÄNDRINGAR OCH TILLÄGG
Hyresavtalet utgör parternas fullständiga reglering av alla frågor som Hyresavtalet berör. Alla eventuella skriftliga eller muntliga åtaganden och utfästelser som föregår/föregått Hyresavtalet ersätts av innehållet i Hyresavtalet.

Eventuella ändringar och tillägg till Hyresavtalet ska vara skriftligen avfattade och undertecknade av parterna för att vara bindande.

Tillägg

4.9 FÖRETRÄDESORDNING
Om det förekommer motstridiga uppgifter ska vad som angivits i denna bilaga gälla före vad som angivits i Formuläret eller i andra bilagor tillhörande Hyresavtalet.

Underskrift

Ort/datum Härnösand 2024-	Ort/datum Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud) ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnteckning (firmatecknare/ombud) ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande Göran Albertsson	Namnförtydligande Lars Liljedahl

☐ Tillägget har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av tillägget med tillhörande signaturcertifikat.

FASTIGHETSÄGARNA

GRÄNSDRAGNINGSLISTA FÖR LOKAL

FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH UTBYTESANSVAR

Bilaga nr 5

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Framgår det inte av gränsdragningslistan eller annan överenskommelse vem som har underhålls- eller utbytesansvar gäller följande.

1. Fastighetsägaren/hyresvärden ansvarar för allt som enligt jordabalkens bestämmelser kan hänföras till fastighets- eller byggnadstillbehör.
2. Hyresgästen ansvarar för all lös egendom. Hyresgästen ansvarar också för allt som denne anskaffar för sin verksamhet eller bygger in i lokalerna under pågående kontraktstid, även om egendomen är att betrakta som fastighets- eller byggnadstillbehör.

Hur gränsdragningslistan ska fyllas i

1 . Gränsdragningslistan rör bara objekt som ingår i upplåtelsen enligt hyresavtalet.
2 . Markera underhålls- och utbytesansvar med X vid varje punkt nedan. Var noggrann med att gå igenom hela gränsdragningslistan. Markera även om utrustning saknas, genom anteckning eller strykning av punkten. Detta är viktigt för att undvika framtida tvister mellan parterna.
3 . Parterna kan, till ledning för ett ställningstagande när en viss utrustning bör bytas, göra en anmärkning om den förväntade återstående användningstiden med hänsyn till t.ex. teknisk eller ekonomisk livslängd.
4 . Om ett särskilt underhållsansvar krävs för viss utrustning, exempelvis att serviceavtal ska tecknas, bör en anmärkning göras om detta.
5 . Om en part har underhållsansvar men kostnaden ska bäras av den andra parten, bör en anmärkning göras om detta.

Definitioner

1 . Underhåll

Åtgärder vilka syftar till att löpande upprätthålla funktionen hos ett objekt så att objektet uppnår normal livslängd. Den funktion som ska upprätthållas är den för objektet avsedda med hänsyn till objektets skick vid hyresförhållandets början, objektets ålder och prestanda. Åtagandet omfattar planerad skötsel av objektet såväl som reparation och byte av engångsartiklar och förslitningsdetaljer. Åtgärder ska utföras fackmässigt.

2 . Utbyte

Med utbyte avses att byta ut ett nedan markerat objekt i sin helhet. Utbyte ska ske när livslängden uppnåtts, när underhåll inte längre kan utföras eller inte längre kan utföras till en skälig kostnad.

ALLMÄNT

		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Lokalen, utvändigt	Entré- och andra dörrar som leder till eller från lokalen	X		X		
	Dörröppnare och dörrstängare	X		X		
	Skyltar, skyltskåp	X		X		HG ansvarar för egna skyltar
	Fönster och karmar	X		X		
	Markiser					Ej tillämpligt
	Lastintag/-kaj					Ej tillämpligt
	Belysningsarmaturer	X		X		
	Skyltbelysning	X		X		HG ansvarar för egna skyltar
Lokalen, invändigt	Ytskikt väggar	X		X		
	Ytskikt tak	X		X		
	Ytskikt golv	X		X		
	Innerdörr, inklusive beslag, dörrstängare	X		X		
	Dörröppnare och dörrstängare	X		X		
	Fönster och karmar	X		X		

Denna gränsdragningslista, Fastighetsägarna Sveriges formulär nr. 102, är framtagen 2014 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2018 och 2022 då även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

ALLMÄNT forts.		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Lokalen, invändigt forts.	Glaspartier i lokalen	☒	☐	☒	☐	
	Skyltar	☐	☒	☐	☒	
	Rulljalusier	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Fast belysning	☒	☐	☒	☐	Allmänbelysning, HG ljuskälla
	Särskilt anpassad belysning för verksamheten	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Våtrum	Sanitetsporslin	☒	☐	☒	☐	
	Duschar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt golv	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt väggar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt tak	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Toalett	Sanitetsporslin	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt golv	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt väggar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt tak	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Pentry	Maskiner i kök och pentry	☒	☐	☒	☐	Fast installerade
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Inredning som hyresvärden särskilt tillhandahåller för verksamheten		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
INSTALLATIONER Värme	Luftvärme	☐	☐	☐	☐	
	Värmecentraler	☒	☐	☒	☐	Värmepump
	Värmeväxlare	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Värmeåtervinningssystem	☐	☐	☐	☐	Ej tillämplig
	Övriga värmeanläggningar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt

Denna gränsdragningslista, Fastighetsägarna Sveriges formulär nr. 102, är framtagen 2014 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2018 och 2022 då även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

INSTALLATIONER forts.		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Värme forts.	Mätare	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Vatten, avlopp	Varmvattenberedare	☒	☐	☒	☐	
	Utslagsbackar	☒	☐	☒	☐	
	Mätare	☒	☐	☒	☐	
	Golvbrunnar	☒	☐	☒	☐	HG ansvarar för rensning
	Sommarvatten	☐	☒	☐	☒	Driftsättning, tillsyn, kallställning
		☐	☐	☐	☐	
El	Elmätare	☒	☐	☒	☐	
	Elcentraler	☒	☐	☒	☐	
	Eluttag och dosor	☒	☐	☒	☐	
	Solpaneler	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Kyla och ventilation	Särskilt kylaggregat	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Till- och frånluftsdon	☒	☐	☒	☐	HG Rengöring utan demontering
	Kylaggregat till data- och/eller serverrum	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Kylaggregat till förvarings- och avfallsrum	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Andra fläktanordningar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Mätare	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Lås och säkerhet, i lokalen	Lås	☐	☒	☐	☒	
	Larm	☐	☒	☐	☒	
	Monitorer och detektorer	☐	☒	☐	☒	
	Övervakningskameror	☐	☒	☐	☒	I förekommande fall
	Passersystem	☐	☒	☐	☒	inkl. elslutbleck, kortläsare m.m.
	Brandvarnare	☒	☐	☒	☐	3 st. seriekopplade brandvarnare
Lås och säkerhet, skalskydd	Dörrlås till entréer och andra dörrar som leder till eller från lokalen	☐	☒	☐	☒	
	Övervakningskameror	☐	☒	☐	☒	
	Monitorer och detektorer	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	

Denna gränsdragningslista, Fastighetsägarna Sveriges formulär nr. 102, är framtagen 2014 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2018 och 2022 då även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

Sign

Sign

FASTIGHETSÄGARNA

GRÄNSDRAGNINGSLISTA FÖR LOKAL

FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH UTBYTESANSVAR

Bilaga nr 5

INSTALLATIONER forts.

	Underhållsansvar Hv	Underhållsansvar Hg	Utbytesansvar Hv	Utbytesansvar Hg	Anmärkning
Hissar och rulltrappor					
Personhissar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Gods-/varuhissar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Rulltrappor	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Andra flyttanordningar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	☐	☐	☐	☐	
	☐	☐	☐	☐	
Tele- och datakommunikation					
Ledning för telefoni	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Ledning för data	☐	☐	☐	☐	Se nedan avs. verksamhetsnät
Ledning för bredband	☐	☐	☐	☐	Se nedan avs. verksamhetsnät
Ledning för kabeltv	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
Anordningar för trådlös tv	☐	☒	☐	☒	
Verksamhetsnät med accesspunkter	☐	☒	☐	☒	
	☐	☐	☐	☐	

Särskilda underhållsavtal

Underhållsavtal med extern leverantör fordras för följande utrustning/installation:	Avtal tecknas av Hv	Avtal tecknas av Hg	Anmärkning
Rulltrappor	☐	☐	
Personhiss	☐	☐	
Varuhiss	☐	☐	
Kylaggregat	☐	☐	
Fjärrkyla	☐	☐	
Ventilation	☐	☐	
	☐	☐	
	☐	☐	

Underskrift

Ort/datum Härnösand 2024-	Ort/datum Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande Göran Albertsson	Namnförtydligande Lars Liljedahl

☐ Gränsdragningslistan har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av gränsdragningslistan med tillhörande signaturcertifikat.

Denna gränsdragningslista, Fastighetsägarna Sveriges formulär nr. 102, är framtagen 2014 i samråd med Svensk Handel och Visita. Reviderat 2018 och 2022 då även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

FASTIGHETSÄGARNA

BRANDSKYDDSKLAUSUL
FÖR LOKALHYRESAVTAL

Bilaga nr 6

Avser

Hyreskontrakt nr	Fastighetsbeteckning
354-01-01-0101	Härnösand Eriksdal 1:116

Hyresvärd

Namn	Personnr/orgnr
AB Härnösands kommunfastigheter	556437-7272

Hyresgäst

Namn	Personnr/orgnr
Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen	212000-2403

Klausul

Om denna klausul strider mot bestämmelse i huvudavtalet, gäller i första hand denna klausul.

Enligt lagen om skydd mot olyckor ska fastighetsägare eller nyttjanderättshavare i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. Samma lag föreskriver att ägare och nyttjanderättshavare i övrigt ska vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

☒ Hyresvärden ansvarar för att lokalen vid tillträdet uppfyller kraven på brandskydd som krävs för det avtalade användningsändamålet med förhyrningen.

☐ Parterna har kommit överens om fördelningen av ansvaret för brandskydd inför tillträdet. Parternas ansvar för att ordna brandskydd inför tillträdet regleras i bilaga. Bilaga

Hyresgästen ansvarar för underhåll och utbyte av sådant brandskydd i lokalen som är synligt och åtkomligt för denne, såsom exempelvis nödutgångsskyltar och andra brandskyddsanordningar som enbart betjänar lokalen och som inte är styrda av byggnadens centrala system. Hyresgästen svarar också för sådana brandskyddsanordningar som hyresgästen har tillfört lokalen.

Hyresgästen ansvarar för och bekostar därutöver sådant brandskydd som efter tillträdet kan komma att krävas för lokalens nyttjande för avsedd användning.

Hyresgästen ska utan dröjsmål anmäla brister som denne upptäcker eller borde upptäcka, i det brandskydd som hyresvärden tillhandahåller och svarar för.

Systematiskt brandskyddsarbete
Parterna åtar sig att bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete i enlighet med de allmänna råd som behörig myndighet meddelat. Vardera part är dessutom skyldig att en gång om året bereda den andre parten tillfälle att få ta del av dokumentation och uppföljning av partens systematiska brandskyddsarbete.

Hyresgästen förbinder sig att se till

- att räddnings- och utrymningsvägar alltid hålls öppna och inte vare sig helt eller delvis blockeras
- att funktionen av sprinkler- och andra brandskyddsanordningar aldrig försämras genom t.ex. förbyggnad eller uppställning av föremål,
- att branddörrar hålls stängda och brandceller är intakta
- att plomberingar av handtag aldrig bryts annat än i händelse av brand eller brandövning.

Underskrift

Ort/datum	Ort/datum
Härnösand 2024-	Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn	**Hyresgästens namn**
AB Härnösands kommunfastigheter	Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud)	Namnteckning (firmatecknare/ombud)
☒ Firmatecknare	☒ Firmatecknare
☐ Ombud enligt fullmakt	☐ Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande	**Namnförtydligande**
Göran Albertsson	Lars Liljedahl

☐ Klausulen har undertecknats med elektronisk underskrift. Datum för undertecknande framgår av den elektroniska underskriften. Parterna har erhållit en digital kopia av klausulen med tillhörande signaturcertifikat.

Fastighetsägarna Sveriges formulär nr 68 upprättat i juni 2005 och reviderat 2005 i samråd med Svensk Handel och Visita, samt 2018, 2021 och 2022 även i samråd med Sveriges Allmännytta. Eftertryck förbjuds.

KOMMUNFASTIGHETER

BILAGA

TILL KLAUSUL OM BRANDSKYDD

Bilaga nr: **6b**

Ansvarsfördelning av brandskyddsåtgärder m.m.

Avser	Gränsdragningslista av brandskyddsåtgärder m.m. avseende Hyreskontrakt nr: **354-01-01-0101** Fastighetsbeteckning: **Härnösand Eriksdal 1:116**					
Ansvar för åtgärder	Hyresvärden (Hv) och hyresgästen (Hg) har vid inventering av brandskyddsåtgärder i lokalen kommit överens om följande ansvarsfördelning (med ansvarig avses drift och underhållsskyldighet) N/A betyder ej tillämplig:					
	Benämning	**Del av fastighet**	**Beskrivning**	**Ansvarig**		
	Byggnadstekniskt brandskydd			**Hv**	**Hg**	**N/A**
	Brandcellsgränser	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Dörrar i brandcellsgräns	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Dörrar i utrymningsvägar	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Lås och beslag dörrar i brandcellsgräns och/eller utrymningsväg	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Brandgasventilation, rökluckor	Inom fastighet		x		
	Skydd mot brand- och brandgasspridning via ventilationssystemet	Inom fastighet		x		
	Brandskydd av bärande stomme	Inom fastighet		x		
	Skydd mot brandspridning till närliggande byggnad	Inom fastighet		x		
	Brandtätningar	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Ytskikt och beklädnader	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Utrymning			**Hv**	**Hg**	**N/A**
	Utrymningsvägar	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet			x	
	Utrymningsplan			x		
	Nödbelysning	Utanför uthyrningsenhet				x
		Inom uthyrningsenhet				x
	Vägledande markering	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Lås och beslag på utrymningsdörr	Utanför uthyrningsenhet		x		
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Brandsläckning och brandskyddsanläggningar			**Hv**	**Hg**	**N/A**
	Brandvarnare	Utanför uthyrningsenhet				x
		Inom uthyrningsenhet		x		
	Utrymningslarm	Utanför uthyrningsenhet				x
		Inom uthyrningsenhet				x

KOMMUNFASTIGHETER

BILAGA

TILL KLAUSUL OM BRANDSKYDD

Bilaga nr: **6b**

Ansvarsfördelning av brandskyddsåtgärder m.m.

Ansvar för åtgärder

Hyresvärden (Hv) och hyresgästen (Hg) har vid inventering av brandskyddsåtgärder i lokalen kommit överens om följande ansvarsfördelning (med ansvarig avses drift och underhållsskyldighet) N/A betyder ej tillämplig:

Benämning	Del av fastighet	Beskrivning	Ansvarig Hv	Hg	N/A
Brandsläckning och brandskyddsanläggning forts.			**Hv**	**Hg**	**N/A**
Stigarledningar	Utanför uthyrningsenhet				x
	Inom uthyrningsenhet				x
Sprinklerledningar	Utanför uthyrningsenhet				x
	Inom uthyrningsenhet				x
Handbrandsläckare	Utanför uthyrningsenhet				x
	Inom uthyrningsenhet			x	
Tillträdesväg för räddningstjänst	Utanför uthyrningsenhet		x		
	Inom uthyrningsenhet			x	
Organisatoriska brandskyddsåtgärder			**Hv**	**Hg**	**N/A**
Brandskyddsdokumentation			x		
Insatsplan			x		
Driftsinstruktioner, kontrollplan och rutiner			x		
Övningar	Utrymning fastighet			x	

Övrigt

Underskrift

Ort/datum: Härnösand 2024-	Ort/datum: Härnösand 2024-
Hyresvärdens namn: AB Härnösands kommunfastigheter	Hyresgästens namn: Härnösands kommun, Samhällsförvaltningen
Namnteckning (firmatecknare/ombud): [x] Firmatecknare [ ] Ombud enligt fullmakt	Namnteckning (firmatecknare/ombud): [x] Firmatecknare [ ] Ombud enligt fullmakt
Namnförtydligande: Göran Albertsson	Namnförtydligande: Lars Liljedahl

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, +46-611-348530
petra.werner@harnosand.se

Delegationsbeslut – delvis utlämnande av allmän handling

Beslut

Chef för kanslienheten har på delegation fattat beslut om att delvis inte lämna ut uppgifter i en allmän handling den 30 april 2024.

Beslutet stödjer sig på delegation 9.1.4

Beskrivning av ärendet

En begäran inkom om att lämna ut samtliga inkomna visselblåsningar under 2024. Beslut att inte lämna ut delar av uppgifterna har sin grund i offentlig- och sekretesslagen (OSL) och omfattas av sekretess enligt kapitel 32 §3b samt kapitel 17 §3b.

I handlingarna finns uppgifter som kan avslöja den rapporterades identitet, och som kan avslöja identiteten på en annan enskild, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

Petra Werner
Chef kanslienheten

Delges

Kommunstyrelsen

Härnösands kommun

Delegationsbeslut

Datum
2024-05-21

Dnr
KS/2024-000001

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, +46-611-348530
petra.werner@harnosand.se

Delegationsbeslut – Utlämnande av allmän handling

Beslut

Chef för kanslienheten har på delegation fattat beslut om att delvis inte lämna ut uppgifter i allmän handling den 10 maj 2024.

Beslutet stödjer sig på delegationspunkten 9.1.4

Beskrivning av ärendet

En begäran inkom till Härnösands kommun ut att lämna ut en personalakt i sin helhet. Beslut att inte lämna ut delar av uppgifter i personalakten har sin grund i offentlighet -och sekretesslagen kap 39 §2, och med hänvisning till att det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde eller närstående lider skada eller men.

Petra Werner
Chef kanslienheten

Delges

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen
Linda Fransson, 0611-34 81 92
linda.fransson@harnosand.se

Kostavdelningen, Samhällsförvaltningen
Kia.olsson@harnosand.se

Registrering av livsmedelsanläggning

Anläggningens namn	Kostavdelningen
Anläggningens adress/plats	-
Livsmedelsföretagare	Kostavdelningen, Samhällsförvaltningen
Organisationsnummer	212000-2403

Beslut

Kommunstyrelsen registrerar ovanstående livsmedelsanläggning.

Beskrivning av ärendet

Alla livsmedelsföretagare ska se till att få sina livsmedelsanläggningar registrerade av kontrollmyndigheten senast två veckor innan start.

Vissa frågor inom kostavdelningens frågor har lyfts ut till en separat livsmedelsanläggning av huvudkontorskaraktär, istället för att hanteras enskilt på varje verksamhet inom kostavdelningen. Någon formell anmälan om registrering har därför inte skickats in.

Bedömning

Kommunstyrelsen bedömer att ansvarig livsmedelsföretagare fullgjort sin registreringsskyldighet.

Laghänvisning

Beslutet fattas med stöd av 23 § livsmedelsförordningen (2006:813) och enligt artikel 6 punkt 2 förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april om livsmedelshygien.

För kommunstyrelsen

Linda Fransson
Miljöhandläggare

Information

Vi vill påminna dig om att registreringen inte innebär någon prövning, utan bekräftar endast att den livsmedelsanläggning du anmälde numera finns med i våra register över verksamheter som är aktuella för livsmedelskontroll.

Din verksamhet kommer att kontrolleras för första gången efter att verksamheten startat. Om anläggningen inte uppfyller lagstiftningen krav kan det bli aktuellt för dig att vidta åtgärder för att rätta till dessa eftersom det du som livsmedelsföretagare som ansvarar för att reglerna i lagstiftningen följs och att de livsmedel som släpps ut är säkra.

Om din verksamhet inte startar som planerat och som du uppgett i din anmälan, är det viktigt att du informerar någon av oss miljöhandläggare så att vi kan rätta till uppgifterna i våra register.

Tänk på att en registrering är kopplad till dig som livsmedelsföretagare och följer inte med lokalen vid t.ex. ett ägarbyte, i så fall måste en ny registrering ske. Om verksamheten förändras väsentligt eller upphör ska detta meddelas oss som kontrollmyndighet.

Förenklad delgivning

När vi skickar beslut till dig inom livsmedelskontrollen kan förenklad delgivning komma att användas.

Du kan läsa mer på https://harnosand.se/forenkladdelgivning

Härnösands kommun

DELEGATIONSBESLUT

Datum
2024-04-25

Diarienummer
KS-2024-1002

Kommunstyrelsen
Linda Fransson, 0611-34 81 92
linda.fransson@harnosand.se

Kostenheten, Samhällsförvaltningen
Kia.olsson@harnosand.se

Beslut om kontrollfrekvens för planerad livsmedelskontroll

Verksamhetens namn	Kostavdelningen
Verksamhetens plats/ besöksadress	-
Verksamhetsutövare	Kostavdelningen, Samhällsförvaltningen
Organisationsnummer	212000-2403

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ovanstående verksamhet från och med 2024-04-25 ska kontrolleras med kontrollfrekvensen 5 kontroller per 5 år.

Kontrollfrekvensen är inte nedsatt med anledning av förväntad god efterlevnad av lagstiftningen.

Beslutet kan överklagas, se ”Om du vill överklaga”.

Bakgrund

Livsmedelsverket har tagit fram en ny modell för planering av regelbunden riskbaserad kontroll. De grundläggande principerna i den nya modellen blir obligatoriska genom nya föreskrifter (LIVSFS 2023:02) och allmänna råd om kontrollfrekvens för riskbaserad offentlig kontroll. Den nya riskklassningsmodellen ersätter dagens vägledande riskklassningsmodell för livsmedelskontroll.

De grundläggande principerna för bedömning av kontrollbehovet innebär att hänsyn ska tas till:

- Verksamhetens huvudsakliga inriktning
- Verksamhetens omfattning
- Aktiviteter som bedrivs i verksamheten och
- Produktgrupper som hanteras i verksamheten.

Därefter kan eventuell nedsättning av kontrollfrekvens, så kallad reduktion, bli aktuell om något av kriterierna för reduktion är uppfyllda - det vill säga god efterlevnad av lagstiftningen eller tredjepartscertifiering.

Innan kontrollfrekvensen beslutas bedömer kontrollmyndigheten om kontrollfrekvensen är rimlig för verksamhet i fråga. Om myndigheten bedömer att utfallet inte resulterar i en rimlig kontrollfrekvens kan myndigheten justera frekvensen. Justeringen sker genom att verksamheten klassas om till en annan kontrollfrekvens inom samma inriktning.

Kommunstyrelsen har inhämtat uppgifter om er verksamhet som underlag för ny riskklassning. Ni har lämnat uppgifterna vid samtal den 24 oktober 2023 samt vid kompletterande samtal den 25 april 2024.

Skäl för beslutet

Lagstiftning

Kontrollmyndigheten ska fastställa en kontrollfrekvens för varje verksamhet som myndigheten kontrollerar. Det framgår i 4 § Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd (SLVFS 2023:2) om kontrollfrekvens för riskbaserad offentlig kontroll. I samma föreskrift framgår vilka hänsyn som ska tas vid bedömningen av kontrollbehovet, se §§ 7-11.

Kommunstyrelsen bedömning

Kommunstyrelsen har utifrån de uppgifter ni lämnat om er verksamhet gjort en bedömning av hur mycket planerad livsmedelskontroll er verksamhet bör ha.

Nedanstående information ligger till grund för riskklassning och beräkning av kontrollfrekvensen.

Huvudsaklig inriktning Huvudkontor livsmedelsverksamhet
Aktiviteter Distansförsäljning Inköp av livsmedel Styrning av distribution Styrning av livsmedelshantering Utformning av övrig livsmedelsinformation
Produktgrupper -
Omfattning Liten

Baserat på ovanstående information klassas verksamheten i riskklass HK3. Riskklassen motsvarar en kontrollfrekvens som kan reduceras och justeras.

Kontrollfrekvens per 5 år enligt riskklassningsmodellen, före eventuell reduktion	5
Reduktion för god efterlevnad	Nej
Reduktion för tredjepartscertifiering	Nej
Kontrollfrekvens per 5 år efter eventuell reduktion	5
Justering av kontrollfrekvensen	Nej
Beslutad kontrollfrekvens per 5 år	5

Kommunstyrelsen kan inte ge er reduktion för god efterlevnad eftersom er verksamhet är nystartad. För att få reduktion för god efterlevnad behöver minst två kontroller utan avvikelser genomförts under en period på minst tolv månader.

Information

När vi utfört kontroll av er verksamhet så kommer ni att få betala för den faktiska tid som går åt för kontrollen, inklusive förberedelser och efterarbete. Vår timavgift är 1264 kr, enligt beslut i kommunfullmäktige.

Livsmedelsföretagare är skyldiga att underrätta oss om betydande förändringar i verksamheten och om den upphör enligt artikel 6.2 förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien.

Du kan läsa mer om den nya riskklassningsmodellen på Livsmedelsverkets hemsida: Nya riskklassningen - samlad information till företag (livsmedelsverket.se)

För Kommunstyrelsen

Linda Fransson
Miljöhandläggare

Om du vill överklaga

Om du inte är nöjd med vårt beslut, kan du ***skriftligen*** överklaga beslutet hos Länsstyrelsen. Skrivelsen med ditt överklagande ska skickas eller lämnas till Härnösands Kommun, Kommunstyrelsen, 871 80 HÄRNÖSAND. Skrivelsen ska vara ställd till Länsstyrelsen.

Skrivelsen med ditt överklagande måste ha kommit in ***inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet***. I överklagandet bör du ange vilket beslut du överklagar, hur du vill att det ändras och varför du tycker att det är fel. Bifoga eventuella handlingar som stödjer din åsikt.

Härnösands kommun

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2024-05-20

Dnr
KS/2024-00002

Kommunstyrelseförvaltningen
Jeanette George, 0611 34 80 16
jeanette.george@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Anmälan av ärenden för kännedom till kommunstyrelsen 2024

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att lägga ärenden för kännedom till handlingarna.

Protokollsutdrag socialnämnden 2024-04-26 § 42 – Reviderad verksamhetsplan 2024

Protokoll Förbundsdirektionen 2024-05-16

Protokollsutdrag Sollefteå KF 2024-04-22 § 43 – Årsredovisning 2023 Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen

Protokollsutdrag Regionfullmäktige § 61 – Norrtåg 2040 – En tågvision

Årsredovisning Höga Kusten destinationsutveckling AB 2023

Revisionsberättelse Höga Kusten destinationsutveckling AB 2023

Förstärkt uppsiktsplikt 2024-04-15

Överenskommelse 2024-02-15 – Överenskommelse om samverkan mellan Härnösands kommun och Arbetsförmedlingen

Jeanette George

Kommunsekreterare

Sida 1 (5)

Datum
2024-02-15

ARBETSFÖRMEDLINGEN
Härnösand
2024 -04- 03

Härnösands kommun

Överenskommelse om samverkan mellan Härnösands kommun och Arbetsförmedlingen för att påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra kompetensförsörjningen

1. Parter

Arbetsförmedlingen södra Västernorrland och Härnösands Kommun.

2. Syfte

Att genom samverkan påskynda individers etablering i arbetslivet med utgångspunkt i regionala och lokala rekryteringsbehov för att främja kompetensförsörjning och tillväxt.

- Samverkan ska ske om insatser och stöd till de arbetsgivare som bedöms ha svårt att rekrytera eller vill bredda sin rekryteringsbas.

Samverkan ska ske om de individer som för sin etablering i arbetslivet bedöms ha behov av stöd, insatser och samordnade processer från både kommun och Arbetsförmedlingen. Detta med utgångspunkt i parternas ansvarsområden och uppdrag.

Härnösands kommun

3. Målgrupper

- Arbetsgivare som primär målgrupp
- Arbetssökande som uppbär ekonomiskt bistånd och är inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen
- Långtidsarbetslösa
- Arbetssökande med behov av utbildning
- Nyanlända i etableringsprogrammet
- Unga som varken arbetar eller studerar
- Unga med funktionsnedsättning

4. Målsättningar

Målsättningen är att gemensamt hitta vägar för att stötta kommunens nyetablerade och befintliga företag med kompetensförsörjningen. Målsättningen är även att få fler arbetssökande i arbete och/eller studier. Vi ska tillsammans:

- Anvisa till kommunens arbetsträningsarenor samt samverka tillsammans kring personer ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Mötas i styr- och arbetsgrupper enligt överenskommelse.
- Öka personer från försörjningsstöd till arbete.
- Öka anställningsstöden både internt hos kommunen samt på den reguljära arbetsmarknaden samt hitta samverkansformer. Anställningarna kan vara av olika karaktär så som introduktionsjobb, lönebidrag, OSA, etableringsjobb samt Nystartsjobb.
- Möjliggöra att fler arbetslösa påbörjar reguljära studier eller validerar sina kunskaper.
- Förankra bilden inom respektive enhet hur vi jobbar med de lokala Jobbspåren.
- Förankra överenskommelsen bland medarbetare.

Indikatorer: Månadsstatistik från Arbetsförmedlingen

Härnösands kommun

5. Organisering av samverkan

Nyanlända i etableringsprogrammet
Härnösands kommun representeras av kontaktperson på Arbetsmarknadstorget, Arbetsförmedlingen av kontaktperson för Etableringen. Samverkan sker vid behov för att samordna insatserna för att samordna insatser för individer i etableringen.

Styrgrupp för samverkan består av sektionschef och företagsrådgivare på Arbetsförmedlingen. Härnösands kommun representeras av rektor på vuxenutbildningen, enhetschef på arbetsmarknadstorget samt enhetschef på socialtjänsten.
Styrgruppen träffas varannan månad fysiskt på arbetsmarknadstorget i Härnösand, 14 februari, 17 april, 12 juni, 11 september, 13 november samt 15 januari nästa år 2025.

Samverkan Lokala jobbspår Insatsen utgår alltid från arbetsgivarens rekryteringsbehov genom att matcha först och rusta sen.

Jobbspår är en fördjupad samverkan mellan arbetsgivare, Härnösands kommun och Arbetsförmedlingen. Det innebär att arbetsgivaren, kommunen och Arbetsförmedlingen tillsammans sätter ihop olika moment/kedjor av insatser som på ett smart sätt skapar en effektiv process av olika kompetenshöjande insatser och stödåtgärder. Målsättningen är alltid att korta vägen till arbete och egenförsörjning för individen och möta arbetsgivarens rekryteringsbehov. Jobbspåren skall ses som ett komplement till arbetsmarknadsutbildning eller reguljär utbildning.

Definition av jobbspår (DUA):

1. Möta en bransch eller arbetsgivares faktiska rekryteringsbehov.
2. Arbetsgivare skall delta i urvalet av deltagare och utformningen av insatser.
3. Jobbspåret skall vara en kombination av insatser från samverkande parter (Arbetsförmedling, kommun och arbetsgivare).

Arbetsgruppen består av arbetsgivarens representant, företagsrådgivare, rektor vid vuxenutbildningen, studie- och yrkesvägledare och arbetsmarknadskonsulent.

Övriga medarbetargrupper och strategigrupp som samordningsförbundet kan också användas för frågor och inspel.

Samverkan sker när behov uppkommer.

Härnösands kommun

6. Genomförande av operativ samverkan

Arbetssökande som uppbär ekonomiskt bistånd
För att hämta in snabb information om arbetssökande så kan SSBTEK/AFLI samt kommuntelefon 0771-717 717 användas. Vid samverkan med leverantörer av externa tjänster tar kommunen initiativ och Arbetsförmedlingen samordnar träff.

Långtidsarbetslösa
Samverkan med leverantörer sker via Arbetsförmedlingen.
Gemensamma dialoger sker när behov uppstår hos någon av parterna och gemensamma planeringar kan göras i syfte att sätta ihop olika insatser för på så sätt skapa en effektiv process mot arbete/utbildning.

Arbetssökande med behov av studier
Dialog och samverkan utifrån behov sker mellan vuxenutbildningen, Arbetsförmedlingen och utbildningskoordinator. Det kan gälla reguljära studier, utbildningsplikten, lokala jobbspår och arbetsmarknadsutbildningar.

7 Uppföljning

Avstämning om överenskommelsens mål och resultat sker på styrgruppsmöte.

8. Varaktighet och plan för revidering

Revidering av överenskommelsen sker vid behov eller varje år på första styrgruppsmöte.

Härnösands kommun

9. Underskrifter

Arbetsförmedlingen 2024-03-21

.....

Mikael Eriksson

Härnösands kommun 2024-03-27

.....

Lars Liljedahl

Förstärkt uppsiktsplikt 2024-04-15

Socialnämnden

Deltagare:

Lars Liljedahl, Kommundirektör
Ingrid Nilsson, Socialchef
Anna Bostedt, Chef Ekonomi och kommunledningsavdelningen
Petra Werner, Chef kanslienheten
Socialnämndens presidium: Krister McCarthy, Margareta Tjärnlund
Kommunstyrelsens presidium: Andreas Sjölander, Knapp Britta Thyr, Eva-Clara Viklund
Presentation av resultat för perioden januari-mars och i jämförelse med föregående månad, ackumulerat 2024 totalt och per verksamhet:

	Utfall februari 2024	Utfall Mars 2024	Avvikelse Mars 2024
74 - Socialförvaltning	-9 088	-9 556	-9 556
741 - Socialnämnd	-400	-577	-577
742 - Förvaltningsledning	-122	374	374
743 - Individ- o familjeomsorg	-1 761	-2 206	-2 206
744 - Hemtjänst	-6 949	-8 901	-8 901
745 - Funktionsstöd	765	1 741	1 741
746 - Särskilt boende	-1 264	-759	-759
747 - Hälso- o sjukvård	12	-148	-148
748 - Internt stöd	311	-24	-24
749 - Stöd o förebyggande	320	942	942

Sammanfattning av nuläge samt socialnämndens och förvaltningens fokus framåt

Socialnämndens underskott för perioden är drygt -9,5 mnkr, varav de totala personalkostnaderna avviker med -3,8 mnkr, vilket är en förbättring i relation till februari månads med 1,0 mnkr.

Hemtjänsten visar ett underskott om -8,8 mnkr och har därmed ökat sitt underskott med cirka 1,9 mnkr sedan februari.

Hemtjänstens underskott ackumulerat fram till och med mars består bland annat av en avvikelse inom personalkostnaderna på 4,3 mnkr, vilket är en ökning sedan februari månad om 0,5 mnkr.

SÄBO:s underskott ackumulerat fram till och med mars är 759 tkr, vilket innebär ett minskat underskott i relation till utfallet i februari med 0,5 mnkr.

Funktionsstöd visade redan i februari ett överskott på 766 tkr, men har ökat det med 1,0 mnkr sedan föregående månad.

Fokusområden framåt för socialnämnden

Summering fokusområden framåt 2024-03-11:

Inom hemtjänsten arbetar man med att se över:

- Hemtjänstens personal planeras utifrån principen "80 - 20", dvs 80 procent bemanning med tillsvidareanställd personal och 20 procent timanställda, enligt beslut av socialnämnden i verksamhetsplanen för 2024
- Effektiviteten/ Beläggningsgraden – ligger idag på 89 procent, strävar efter att nå 93 procent. I besparingar skulle effektivitetshöjningen motsvara en kostnadsminskning motsvarande 7 årsarbetare.
- Tid hos brukare i relation till planerad tid hos brukare ligger idag på cirka 46 procent. Här strävar verksamheten mot att nå – 55/60 procent. Att nå målet om 55/60 skulle på helårsbasis innebära kostnadsbesparingar motsvarande 4,0 heltidstjänster.
- Arbeta för att Arbetad tid, ”Beviljad tid”, Planerad tid och Utförd brukartid ska ha en vågrät linje som ligger närmare varandra än vad det gör i dag.

Inom biståndsorganisationen:

- arbeta med utveckling av biståndsarbetet/bedömningar. Här skiljer sig Härnösand åt i relation till riket, då insatser ges tidigare än vid jämförelser med riket, vilket innebär att insatserna löper längre än statistiken visar i riket.

  Behoven kan förändras vilket ger att biståndsbesluten behöver följas upp på individnivå då behoven kan gå från att var mer omfattande från början men avta efter några veckor.

Summering fokusområden framåt 2024-04-15:

Socialnämndens och förvaltningens konklusion är att det fortsatt är prioriterat att arbeta med biståndsorganisationen och att utveckla biståndsarbetet/bedömningarna. Behoven hos personer som fått en biståndsbedömning kan förändras, vilket ger att biståndsbesluten behöver följas upp löpande. Rekrytering av vakant enhetschef på inom biståndsenheten har pågått, men förvaltningen behöver ta ett omtag på rekryteringen. Beslut har fattats att använda sig av en konsult för att se över enhetens arbete, för att inte tappa tid i väntan på att rekryteringen är klar.

Inom hemtjänsten använder man sig av att styra på utförd tid. Sett till andelen insatser och budget så ligger antalet utförda timmar i den kommunala hemtjänsten på en lägre nivå än budgeterat och externa aktörer har fler insatser än vad nämnden har budgeterat för. Färre utförda timmar

inom den kommunala hemtjänsten än budgeterat innebär fram till och med mars cirka 4,8 mindre i intäkter än budgeterat för hemtjänsten.

Fokus inom hemtjänsten ligger i att se över schemaläggning och bemanning och att få till en helhet med ökad effektivisering och kvalitet samtidigt som arbetet pågår med införande av heltider och att arbeta för att minska/ta bort delade turer. Arbetet med att minska sjukfrånvaron bedöms vara en prioriterad fråga ur flera aspekter.

Sjukfrånvaron var totalt per mars månad 10,64 %, vilket är en minskning från 11,91 i januari.

Hemtjänstens sjukfrånvaro är högre än andra verksamheters inom förvaltningen och ligger i mars på 13,0%, men har även de minskats sedan januari från 13,41 %

Förstärkt uppsiktsplikt 2024-04-15

Skolnämnden

Deltagare:

Lars Liljedahl, Kommundirektör
Marie Blomberg, Skolchef
Anna Bostedt, Chef Ekonomi och kommunledningsavdelningen
Petra Werner, Chef kanslienheten
Skolnämndens presidium: Nina Skyttberg, Karin Andersson
Kommunstyrelsens presidium: Andreas Sjölander, Knapp Britta Thyr, Eva-Clara Viklund

Presentation av resultat för perioden januari-mars och i jämförelse med föregående månad, ackumulerat 2024 totalt och per verksamhet:

	Utfall Februari 2024	Utfall Mars 2024	Budget jan- 2024	Avvikelse Mars 2024
60 - Skolförvaltning	-5 439	-8 388	1 750	-10 138
600 - Skolnämnd	-5 386	-7 592	0	-7 592
601 - Förvaltningsledning	335	-2 038	0	-2 038
602 - Förskola	-214	353	673	-320
603 - Övrig förskoleverksamhet	234	-9	9	-17
604 - Grundskola	-190	1 331	858	473
605 - Övrig grundskoleverksamhe	399	-141	22	-163
606 - Gymnasieskola	-346	-94	189	-283
607 - Övrig gymnasieverksamhet	-178	-70	0	-70
608 - Kulturskola	-93	-128	0	-128

Sammanfattning av nuläge samt skolnämndens och förvaltningens fokus framåt

Personalkostnaderna inom skolnämndens verksamhetsområden är för 2024 494,7 mkr, vilket är en ökning från 2023 års budget med 36,1 mkr. Verksamhetsområdena förskola och grundskola har fått fasta parametrar att

förhålla sig till utifrån personaltäthet och ska genomföra besparingar utifrån det, övriga verksamheter har en besparingsnivå motsvarande 0,5% för 2024.

Skolförvaltningen uppvisar ett underskott i utfallet för mars månad om cirka - 8,4, och en budgetavvikelse jämfört med budget på -10,1 mnkr.

En del av orsakerna till underskottet är lägre intäkter än budgeterat - för mars ackumulerat - 6 mnkr.

Personalkostnaderna uppvisar årets första tre månader ett underskott om cirka -3,5 mnkr liksom köp av verksamhet – 3,5 mnkr.

Förvaltningen lyfter också att en del lokalhyror för 2023 samt en del skadegörelsekostnader som skulle belasta år 2023 inkom 2024.

Förskolan uppvisar ett underskott i relation till budgeten om 0,3 mnkr, vilket är en förbättring i jämförelse med februaris utfall med 0,3 mnkr. Bedömningen är att förskolan följer de nyckeltal (5,1 barn/heltid) som nämnden har fått i uppdrag att ligga på som nivå.

Med anledning av nya arbetstidslagen behöver man öka bemanningen på ”Nattis”, men det kommer att ske med befintliga resurser, samt rymmas inom nyckeltalen.

Grundskolan uppvisar ett ackumulerat överskott för perioden och har nu ett överskott på cirka 0,5 mnkr. Verksamheterna är också inne i slutfasen i förhandlingsprocessen och har nu en sista MBL §11 angående personalbehov framåt. För grundskolan visar personalkostnaderna ett underskott på -1,6 mnkr vilket ger att personalkostnaderna är högre än vad de ska vara enligt nyckeltalen.

Gymnasieskolan uppvisar ett underskott om 0,3 mnkr för perioden. Andelen elever beräknas öka med 50 elever från och med hösten 2024,

Lokaler ska sägas upp med beräknad besparing om 1,0 mnkr.

Inom gymnasieverksamheten arbetar man för att öka andelen lärlingsplatser tillsammans med kommunens näringsliv.

Sjukfrånvaron var totalt 6,09 % i mars, 8, 35 % i januari. Förskolans sjukfrånvaro är högre än andra verksamheters inom förvaltningen och ligger i mars på 9,44 %, vilket är en minskning i jämförelse med januari månad då sjukfrånvaron var 13,63 %.

Förvaltningen arbetar med att minska sjukfrånvaron genom identifierade områden i medarbetarundersökningen som visar att arbetsbelastning och återhämtning är delar man behöver prioritera att lägga insatser inom.

Fokus framåt:

Att arbeta med att alla skolformer följer sin personalbudget, gör man det håller man sig till nyckeltalen.

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Höga Kusten destinationsutveckling AB, org. nr 556961-4067

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Höga Kusten destinationsutveckling AB för år 2023.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Höga Kusten destinationsutveckling ABs finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Höga Kusten destinationsutveckling AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Övriga upplysningar

Revisionen av årsredovisningen för år 2022 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad den 9 maj 2023 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Penneo document key: TA212-EC0YV-AEWJV-S3MQ3-8WJG8-PH5VH

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Höga Kusten destinationsutveckling AB för år 2023 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Höga Kusten destinationsutveckling AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.
Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Örnsköldsvik den 14 maj 2024

KPMG AB

Johan Franzén
Auktoriserad revisor

Penneo document key: TA212-EC0YV-AEWJV-S3MQ3-8WJG8-PH5VH

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

JOHAN FRANZÉN (SSN-validerad)
Auktoriserad revisor
Serienummer: 73425c16d82fcc[…]814246da45700
IP: 85.11.xxx.xxx
2024-05-14 07:27:23 UTC

Penneo dokumentnyckel: TA212-EC0YV-AEWJV-S3MQ3-8WJG8-PH5VH

Detta dokument är digitalt signerat genom **Penneo.com.** Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet
Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>** Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på **https://penneo.com/validator**

Årsredovisning

Höga Kusten destinationsutveckling AB

Org.nr 556961-4067

Räkenskapsår 2023-01-01 - 2023-12-31

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Årsredovisning för räkenskapsåret 2023-01-01 - 2023-12-31

Styrelsen och verkställande direktören för Höga Kusten destinationsutveckling AB avger följande årsredovisning.

Innehåll	Sida
Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	6
Balansräkning	7
Noter	9

Styrelsens säte: Örnsköldsvik
Företagets redovisningsvaluta: Svenska kronor (SEK).
Alla belopp redovisas, om inget annat anges, i kronor (kr).

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Föremålet för bolagets verksamhet är att strategiskt utveckla varumärket och produkten Höga Kusten. Höga Kusten är det geografiska området som verkar som en destination, på såväl den nationella som den internationella marknaden. Bolaget verkar för en strategisk utveckling av besöksnäringen tillsammans med ägarkommunerna samt ansvarar för och sköter besöksservicen i vårt område.

Bolaget har sitt säte i Västernorrlands län, Örnskölsviks kommun och registrerades 2014-02-10.

Verksamheten bedrivs på ägarnas uppdrag inom ramen för ägarkommunernas kompetens. Ägarna utgörs av Härnösands kommun, 212000-2303, Kramfors kommun, 212000-2429, Sollefteå kommun, 212000-2437 samt Örnsköldsviks kommun, 212000-2445, vilka äger 25% vardera.

Verksamhetsberättelse för Höga Kusten destinationsutveckling AB 2023.

Det första riktiga året efter pandemin har inneburit en till stora delar återgång till tidigare normala former, men åren med restriktioner har också lärt oss nya arbetssätt som både effektiviserar, förenklar och ger nya möjligheter. De nya vanorna att mötas digitalt har gett stort utrymme till bredare engagemang och chanser att inhämta nya kunskaper som annars kanske skulle varit svåra att nå.

2023 var det första året efter pandemin som var helt utan restriktioner. Antalet kommersiella gästnätter blev i stort sett oförändrade jämfört med 2022. Resultatet blev -0,5%. Jämfört med 2019, som numerar är vårt noll-år, ligger samma siffra på +12,4%. Motsvarande siffra för riket är +1,8%. Vi kan glädjande konstatera att logiintäkterna ökade med 9,7% under 2023, jämfört med föregående år. Trots att antalet gästnätter var ganska oförändrade.

Den gemensamma besöksnäringsstrategin mot 2030 har fortsatt ha direkt genomslag i bolagets verksamhetsplan. Ägarkommunerna har i varierande form egna handlingsplaner med utgångspunkt i den gemensamma målbilden, och även hos andra aktörer inom sfären besöksnäring, landsbygs- och affärsutveckling syns drag av samma syn på behov och möjligheter i den långsiktiga utvecklingen av och på vår plats. Värt att nämna är bland annat att besöksnäringsstrategin, strategin för Leader Höga Kusten har samma vision, att medlemsorganisationen Höga Kusten Turism AB, likt Höga Kusten destinationsutveckling AB, utformar sin verksamhetsplan utifrån besöksnäringsstrategin samt att destinationsbolaget tillsammans med Länsstyrelsen Västernorrlands enhet för skyddad natur arbetat fram en Handlingsplan för Världsarvet Höga Kusten som även den tagit med besöksnäringsstrategin i arbetet.

Vi jobbar målmedvetet inom våra strategiområden:

* Öka attraktionskraften
* Stärk systemet
* Lyft kommunikationen
* Hellre hållbart
* Turistanpassa tillgängligheten

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Våra fem strategiområden strävar mot 2030 och har som mål att:

* Dubbla den turistiska omsättningen mot jämförelseåret 2019
* Vara en koldioxidneutral destination
* Lokalborna är våra bästa ambassadörer
* Höga Kusten håller internationell toppklass

Bolaget har under året fortsatt att driva och vara delaktig i ett flertal olika projekt i syfte att utveckla destinationen och de verksamheter som finns här. *Höga Kusten på Export* avslutades 231031 och *Framtidens Värdskap* - där vår Turistservice fortsatt kommer att utvecklas för att ligga i framkant gällande servicen till våra besökare - rullar vidare in i 2024 för avslut vid halvårsskiftet. Erfarenheter från exportprojektet visar på behovet av fortsatt verksamhet och utveckling inom området. Från november 2023 är därför exportarbetet, om än i begränsad omfattning, en del av bolagets ordinarie verksamhet.

Tillsammans med Destination Sundsvall och Region Västernorrland har vi under året drivit kompetensförsörjningsfrågan i ett projekt. Tillsammans med Länsstyrelsen har vi varit delaktiga i ett projekt från Tillväxtverket angående platsutveckling i världsarbet. Under året har vi även medverkat i RVNs projekt för utveckling av vandringsleder samt det påbörjade arbetet för ett framtida Hållbarhetsinitiativ tänkt att kunna stötta aktörernas hållbara utveckling.

Bolaget har också varit involverat i ett antal utvecklingsprojekt under året, bland annat Skuleberget, Arena Höga Kusten Inland, Nod för Kulturarvsturism och kulturella och kreativa näringar, Smitingen och Filmregion Västernorrland.

Bolaget initierade även en förstudie utifrån fiske där uppdraget gick till Bygdsam Anundsjö att titta fiskets förutsättningar att bidra till utvecklingen i Örnsköldsviks fyra bygdsamområden. Under året inleddes även ett 2-årigt forskningsprojekt tillsammans med forskare från Mittuniversitetet/Etour på ämnet "Attraktionskraft och grön omställning - ett webbaserat varumärkesexperiment för besöksnäringens hållbara utveckling". Skärgårdsanalysen som startade 2022 har avslutats och rapporterats.

Mediamässigt har vi varit exponerade i rikspress och internationell press på ett fantastiskt sätt och vi arbetar strategiskt vidare. Vi fortsätter att ta emot studiebesök från andra destinationer som vill se hur vi arbetar med besöksnäringen i Höga Kusten, både gällande organisation och operativt arbete.

Turistservice har under sommaren mött rekordmånga besökare tillsammans med destinationens InfoPoints, som är 54 stycken. Höga Kusten Turistinformation vid Hornöberget höll öppet alla dagar, 09:00-17:00, från juni till september. Turistservice har också tillsammans med RVN drivit projektet Ferieungdomar, där ca 30 ungdomar från alla fyra kommunerna fick testa att arbeta inom besöksnäringen som Turistvärdar.

Vi har fortsatt att utveckla konceptet Höga Kustens personliga semesterplanerare, där våra besökare får en personlig skräddarsydd digital reseguide. Likaså har vi fortsatt att stärka Höga Kustens digitala närvaro via hemsidan, hogakusten.com samt Höga Kusten-appen. Turistservice har genom arbetet med Framtidens värdskap fått möjlighet att utveckla den digitala medarbetaren och värden Vilja, en svenskutvecklad AI-chatbot.

Under året producerades också ett gemensamt kartmagasin för de fyra kommunerna, en produkt som trots den allt bättre digitala tillgängligheten visade sig vara mycket omtyckt.

Under året har också bolagets kommunikationsstrategi uppdaterats till att tydligare följa målen i den gemensamma strategin. Samtidigt har det geografiska området för vår verksamhet, kommunikation och marknadsföring utvidgats.

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

I undersökningen Resa i Sverige som publicerades under hösten toppade vi rankingen av den destination som kändes mest trygg och säker att resa till. Samt även på pallen i kategorin "överträffar förväntningarna", bäst bemötande samt bäst atmosfär.

Styrelsen har under året sammanträtt vid 7 tillfällen, årsstämman inkluderad. Sammanträden har genomförts såväl fysiskt som digitalt. Styrelsens kallelser och handlingar går i ökad utsträckning via plattformen Netpublicator.

I ett omfattande processarbete har Ledningsgruppen under året arbetat fram förtydligade riktlinjer kring ledningsgruppens uppdrag och roll. Arbetsinstruktionen har förankrats med och godkänts av kommuncheferna samt stadfästs av styrelsen.

HK Dest har arrangerat "Storkommundagen" i oktober samt tillsammans med Höga Kusten Turism arrangerat och genomfört En dag för Höga Kusten under våren och En kväll kring lägerelden på hösten som båda vänder sig till företag, verksamheter och nyckelpersoner i offentliga organisationer med inriktning på besöksnäring. Under året har Höga Kusten även varit medarrangör till medlemsorganisationen Naturturismföretagens årliga nationella Forum för Naturturism.

Ny VD
Under året har Ann-Marie Karlsson begärt entledigande från uppdraget som VD och en ny VD anställdes med tillträde den 1 november 2023. Till hjälp med rekryteringen användes konsultföretaget One Partner Group, Örnsköldsvik. Ny VD från 1 november 2023 är Mattias Peterson.

SLUTORD

Varumärket Höga Kusten är fortsatt starkare än någonsin. Intresset för vår plats är stort från såväl svenska turister som utländska besökare, och alltfler organisationer och företag ser styrkan i det gemensamma platsvarumärket i sin egen marknadsföring och rekrytering.

Grunden för vårt arbete och framgångarna är den gemenskap och det samarbete som finns mellan det offentliga, näringen och invånarna.

Vi är stolta över vårt Höga Kusten-område och vad vi åstadkommer tillsammans och med det som utgångspunkt och den stabila plattform vi har är vi också redo att ta fler och nya steg.

Alltid en nivå till.

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Flerårsöversikt (Tkr)	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**
Nettoomsättning	11 376	11 257	11 358	10 741
Resultat efter finansiella poster	-390	244	1 384	535
Balansomslutning	17 907	6 462	3 406	4 145
Soliditet (%)	7	26	46	26

För definitioner av nyckeltal, se Not 1 Redovisningsprinciper.

Förändringar i eget kapital

	Aktie-kapital	**Balanserat resultat**	**Årets resultat**	**Totalt**
Belopp vid årets ingång	200 000	1 302 706	134 386	**1 637 092**
Disposition enligt beslut av årsstämman:				
Balanseras i ny räkning		134 386	-134 386	**0**
Årets resultat			-380 866	**-380 866**
Belopp vid årets utgång	**200 000**	**1 437 092**	**-380 866**	**1 256 226**

Resultatdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	1 437 091
årets förlust	-380 866
	1 056 225
disponeras så att	
i ny räkning överföres	1 056 225
	1 056 225

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Resultaträkning	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
	1		
Rörelseintäkter, lagerförändringar m. m.			
Nettoomsättning		11 375 908	11 257 169
Övriga rörelseintäkter		1 668 660	3 223 367
Summa rörelseintäkter, lagerförändringar m.m.		**13 044 568**	**14 480 536**
Rörelsekostnader			
Övriga externa kostnader		-5 634 191	-7 519 212
Personalkostnader	2	-7 773 939	-6 706 763
Summa rörelsekostnader		**-13 408 130**	**-14 225 975**
Rörelseresultat		**-363 562**	**254 561**
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		13 442	1 964
Räntekostnader och liknande resultatposter		-40 183	-12 772
Summa finansiella poster		**-26 741**	**-10 808**
Resultat efter finansiella poster		**-390 303**	**243 753**
Resultat före skatt		**-390 303**	**243 753**
Skatter			
Skatt på årets resultat		9 437	-109 367
Årets resultat		**-380 866**	**134 386**

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Balansräkning

	Not	2023-12-31	2022-12-31
	1		
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	3	1 000	1 000
Summa finansiella anläggningstillgångar		**1 000**	**1 000**
Summa anläggningstillgångar		**1 000**	**1 000**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		14 221 865	404 889
Övriga fordringar		543 757	983 768
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		194 241	1 375 426
Summa kortfristiga fordringar		**14 959 863**	**2 764 083**
Kassa och bank			
Kassa och bank		2 946 591	3 696 668
Summa kassa och bank		**2 946 591**	**3 696 668**
Summa omsättningstillgångar		**17 906 454**	**6 460 751**
SUMMA TILLGÅNGAR		**17 907 454**	**6 461 751**

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Balansräkning

	Not	2023-12-31	2022-12-31
	1		
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		200 000	200 000
Summa bundet eget kapital		**200 000**	**200 000**
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		1 437 091	1 302 705
Årets resultat		-380 866	134 386
Summa fritt eget kapital		**1 056 225**	**1 437 091**
Summa eget kapital		**1 256 225**	**1 637 091**
Obeskattade reserver	4		
Periodiseringsfonder		88 000	88 000
Summa obeskattade reserver		**88 000**	**88 000**
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 318 225	3 406 002
Skatteskulder		175 720	92 911
Övriga skulder		2 705 354	225 745
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		12 363 930	1 012 002
Summa kortfristiga skulder		**16 563 229**	**4 736 660**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**17 907 454**	**6 461 751**

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Allmänna upplysningar
Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag.

Nyckeltalsdefinitioner
Nettoomsättning
Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Resultat efter finansiella poster
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader men före bokslutsdispositioner och skatter.

Balansomslutning
Företagets samlade tillgångar.

Soliditet (%)
Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

Not 2 Medelantalet anställda

	2023	2022
Medelantalet anställda	10	9

Not 3 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 000	0
Inköp	0	1 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**1 000**	**1 000**
Utgående redovisat värde	**1 000**	**1 000**

Not 4 Obeskattade reserver

	2023-12-31	2022-12-31
Periodiseringsfond 2019	88 000	88 000
	88 000	**88 000**
Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	352	91

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Den dag som framgår av min elektroniska underskrift

Ingemar Wiklander
Ordförande

Malin Svanholm

Olof Glud

Kristina Girhagen

Karin Andersson

Fredrik Granholm

Jari Merikanto

Carolina Sondell

Mattias Peterson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag som framgår av min elektroniska underskrift

KPMG AB

Johan Franzén
Auktoriserad revisor

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

INGEMAR WIKLANDER
Styrelseordförande
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: 394540ddaed53b[…]6e11d0eb500d1
IP: 185.183.xxx.xxx
2024-05-09 12:03:24 UTC

Rohland Mattias Peterson
VD
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: 9b33a30b758bc3[…]0e321be24edb3
IP: 95.193.xxx.xxx
2024-05-09 12:04:06 UTC

OLOF GLUD
Styrelseledamot
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: 59b735d9a99cce[…]5031b01592242
IP: 95.193.xxx.xxx
2024-05-09 13:02:41 UTC

Karin Elisabet Andersson
Styrelseledamot
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: 5aa90c225ee0a2[…]d85e155a9633b
IP: 151.177.xxx.xxx
2024-05-09 14:49:40 UTC

CAROLINA SONDELL
Styrelseledamot
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: 06b52674a8e7b0[…]bc5c1bac60e61
IP: 82.196.xxx.xxx
2024-05-10 06:17:29 UTC

Malin Elisabeth Svanholm
Styrelseledamot
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: ee71e66e0fda68[…]fdae659fb745e
IP: 213.204.xxx.xxx
2024-05-11 18:25:10 UTC

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Detta dokument är digitalt signerat genom **Penneo.com.** Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet
Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>** Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på **https://penneo.com/validator**

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Jari Ilmari Merikanto
Styrelseledamot
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: c68c686679c850[…]ba6fddfb29fe7
IP: 81.227.xxx.xxx
2024-05-13 07:08:02 UTC

Maria Kristina Girhagen
Styrelseledamot
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: 7c4fdcefa52cd0[…]60618057cc1b3
IP: 95.193.xxx.xxx
2024-05-13 09:26:20 UTC

FREDRIK GRANHOLM
Styrelseledamot
På uppdrag av: Höga Kusten destinationsutveckling AB
Serienummer: f415b5c0a2fda8[…]498b941293fc5
IP: 194.103.xxx.xxx
2024-05-13 14:32:26 UTC

JOHAN FRANZÉN
Auktoriserad revisor
På uppdrag av: KPMG AB
Serienummer: 73425c16d82fcc[…]814246da45700
IP: 85.11.xxx.xxx
2024-05-14 07:35:17 UTC

Penneo dokumentnyckel: Z85J5-IETBK-4PYWL-U0W0D-SN1F3-EH8JX

Detta dokument är digitalt signerat genom **Penneo.com.** Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet
Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>** Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på **https://penneo.com/validator**

§ 61 Norrtåg 2040 – en tågvision

Diarienummer: 24RS860
Ärendeansvarig: Märta Molin
Handläggare: Henric Fuchs

Beslut:

Regionfullmäktige beslutar på regionstyrelsens förslag

att för Region Västernorrlands del anta och fastställa dokumentet "Norrtåg 2040 – en tågvision"

Ärendebeskrivning
Norrtåg AB har under senare år drivit en process och utfört ett arbete med att ta fram strategiska och vägledande dokument för den regionala tågtrafikens fortsatta drift och utveckling i norra Sverige med sikte mot 2040.

Norrtåg AB ägs och finansieras av de fyra nordligaste länen. Jämtland Härjedalen och Västerbotten ägs och finansieras Norrtågs verksamhet direkt av respektive region. I Norrbotten och Västernorrland ägs aktierna av respektive kommunalförbund med respektive region är finansiär av verksamheten.

Förslaget till vision har framställts för antagande av bolagets samtliga parter, det vill säga både till ägarna och finansiärerna. Norrtåg AB föreslår att samtliga parter också antar och fastställer dokumentet "Norrtåg 2040 – en tågvision" för egen del.

Tidigare beredning
Under 2023 behandlades frågan om en strategi för Norrtåg AB politiskt i Region Västernorrland vid två tillfällen. I början av året (2023) informerades Regionala utvecklingsnämnden (tillika trafikansvarig nämnd) om processen med framtagandet av en strategi eller liknande.

Under hösten 2023 remissbehandlades ett första förslag till tågstrategi av Region Västernorrland

Bakgrund
Den regionala tågtrafiken genom Norrtåg rullades ut i omgångar mellan 2010–2012 och har varit en succé, framför allt längs den då nybyggda Botniabanan (2010) mellan Umeå och Örnsköldsvik och på delar av den delvis upprustade Ådalsbanan, exempelvis från Härnösand och norrut mot Kramfors.

Att bedriva regional tågtrafik är komplicerat och komplext. Det är särskilt utmanande under de förutsättningar som Norrtåg AB opererar under, där

Norrtågssystemet täcker mer än halva Sveriges yta på olika bansträckningar med olika standarder och signalsystem vilket föranlett höga drift- och utvecklingskostnader.

Från att verksamheten och trafiken haft en karaktär av att först etableras och stabiliseras är tiden inne för att ta nästa steg på resan, vilket processen med och framtagandet av dokumentet "Norrtåg 2040 – en tågvision" är en vital del av.

Förvaltningens bedömning
Utbyggnaden av Nya Ostkustbanan (som del av Botniska korridoren och EU:s stomnätskorridor Skandinavien-Medelhavet) är Västernorrlands enskilt viktigaste utvecklingsfråga.

Vi vet att kraftigt utvecklad och utbyggd infrastruktur skapar helt nya och bättre förutsättningar för invånare, besökare och näringsliv att utvecklas. I vårt län ser vi effekterna av Botniabanan och vad det inneburit för Umeå men kanske framför allt för Örnsköldsvik.

Då järnvägen mellan Gävle och Härnösand (Västeraspby) är ett nästan 100 år gammalt enkelspår samt att det saknas kustjärnväg mellan Umeå-Skellefteå-Piteå-Luleå (Norrbotniabanan) har lett till att de sju nordligaste regionerna (Dalarna, Gävleborg, Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Örebro län) gjort en politiskas kraftsamling i samarbetet Botniska korridoren, som leds politiskt och utrustat med ett kansli från Region Västernorrland.

Samarbetet Botniska korridoren verkar primärt för att staten och EU ska bygga ut järnvägen för gods- och personresor men också för att stärka den militära rörligheten från Örebro-Hallsberg och Stockholm längs kusten upp till Luleå med kopplingar till Norge (Malmbanan) och till Finland (Haparandabanan) till en investeringskostnad om mer än 100 miljarder svenska kronor. Drygt 30 miljarder kronor är säkrade samt att EU fattat beslut som möjliggör för omfattande medfinansiering av utbyggnaden.

Norra och mellersta Sveriges gemensamma prioriteringar och ambitioner för att matcha de historiska reinvesteringarna och nyetableringarna i vårt gemensamma område skulle säkras, stärkas och ges bättre förutsättningar med en modern och effektiv järnvägsinfrastruktur. Utbyggnaden skulle också sammankoppla oss med ett sammanhållet europeiskt transportsystem vilket stärker den svenska konkurrenskraften, försörjningskedjor och den militära rörligheten.

För att enskilt skapa bättre förutsättningar i vårt län och i hela norra och mellersta Sverige behöver vi också säkerställa den regionala tågtrafiken, som sagt täcker mer än halva landets yta.

Förvaltningen bedömer att dokumentet "Norrtåg 2040 – en tågvision" är väl genomarbetat och väl förankrat. Det stärks ytterligare av att bolaget, på inrådan av Region Västernorrland med flera, valt att korta ned dokumentet till att bli kort kärnfullt och tydligt i vilka prioriteringar som görs och bör göras fram till 2040 för att ytterst skapa ännu bättre förutsättningar för Västernorrlands och norra Sveriges invånare, besökare och näringsliv.

Beslutsunderlag
"Norrtåg 2040 – en tågvision", **bilaga 55**
Region Västernorrlands tidigare yttrande över Norrtåg AB:s remissförslag till tågstrategi 2023, **bilaga 56**
Protokollsutdrag Regionala utvecklingsnämnden den 27 mars 2024, § 30, **bilaga 57**

Beredning
Regionala utvecklingsnämnden den 27 mars 2024, § 30
Finansutskottet den 3 april 2024, § 65
Regionstyrelsen den 10 april 2024 § 78

Yrkanden
Jonny Lundin (C) yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Delges
Handelskammaren Mittsverige
Länets kommuner
Länsstyrelsen Västernorrland
Mittuniversitetet
Norrtåg AB
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län
Region Jämtland Härjedalen
Region Norrbotten
Region Västerbotten
Trafikverket Norra regionen

Sollefteå kommun

PROTOKOLL
Sammanträdesdatum
2024-04-22

Nämnd
Kommunfullmäktige

§ 43 Dnr 284/2023

Årsredovisning 2023 Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen

Beslut
Kommunfullmäktige besluta

att förbundets direktion och dess enskilda medlemmar beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2023.

Jäv
Följande anmäler jäv och deltar inte i beslutet
C: Peter Ledin
VI: Elisabeth Sjöström
S: Morgan Nordin
V Marie Hansson

Ärendebeskrivning
Räddningstjänstförbundets verksamhet redovisar ett resultat på - 15 572 tkr. Det har varit ett speciellt år med särskilda kostnader i form av återbetalning till kommunerna (10 mnkr), tillfälligt förhöjda pensionskostnader (2,65 mnkr), kostsamma räddningsinsatser, konsultkostnader för ett större projekt samt stora pris- och hyreshöjningar till följd av den höga inflationstakten (3,15 mnkr).

Revisorerna bedömer sammantaget att direktionen bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Revisorerna kan inte bedöma om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål som direktionen beslutat om med betydelse för god ekonomisk hushållning. Det saknas i årsredovisningen en sammantagen bedömning.

Revisorerna bedömer att den interna kontrollen inte varit tillräcklig med hänvisning till de iakttagelser som gjorts vid granskningen under år 2020 av ekonomirutiner samt vad som framgår av granskningen av bokslut och årsredovisning.

Revisorerna tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen och de enskilda ledamöterna.

Beslutsplanering
Kommunstyrelsen 2024-04-09
Kommunfullmäktige 2024-04-22

Beslutsunderlag
Förvaltningsyttrande – Ansvarsfrihet 2023, Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen
Missiv – Granskning av bokslut och årsredovisning 2023-12-31 Räddningstjänsten HKÅ

(Signerat, SHA-256 AE7A288DF0D9AB6A7E30BC94AF62A5F5A8B0C8CCC8E4CE777FD8E50BE80DE809F1)

Sollefteå kommun

PROTOKOLL
Sammanträdesdatum
2024-04-22

Nämnd
Kommunfullmäktige

Årsredovisning 2023 Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen
Rapport – Granskning av bokslut och årsredovisning 2023-12-31 Räddningstjänsten HKÅ
Revisionsberättelse 2023, Räddningstjänsten HKÅ
Sakkunniga biträdets yttrande - Revisionsberättelse 2023, Räddningstjänsten HKÅ
Rapport – Översiktlig granskning av Delårsrapport per 2023-08-31
Rapport – Granskning av systematiskt arbetsmiljöarbete – Räddningstjänsten HKÅ

Kommunstyrelsens förslag till beslut
Kommunstyrelsen föreslår
Kommunfullmäktige besluta

att förbundets direktion och dess enskilda medlemmar beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2023.

Beslutsgång
Ordförande ställer frågan om kommunstyrelsen är redo att gå till beslut. Finner så.

Beslutet skickas till
Redovisningsenheten

PROTOKOLL

DIN TUR
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län

Datum
2024-05-16

Diarienr
24/00269-2

Camilla Norberg, 070-231 83 20

Protokoll för Förbundsdirektionens sammanträde 2024-05-16

Tid: 08.45 – 08.52
Datum: 2024-05-16
Plats: Teamsmöte

Närvarande ledamöter:
Se Tjänstgöringslistan

Närvarande tjänstemän:
Thomas Olsson
Camilla Norberg
Henric Hedenqvist

Övriga närvarande:

Justerare:
Knapp-Britta Thyr (MP)

Tid för justering:
2024-05-16--17 /cN
Underskrifter
Se sista sidan

Justering av protokollet sker med BankID

ANSLAG/BEVIS

Justering av förbundsdirektionens protokoll har tillkännagivits genom anslag på Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns anslagstavla på www.dintur.se.

Sammanträdesdatum
2024-05-16

Anslaget uppsatt den
2024-05-1617 /cN

Anslaget nedtas den
2024-06-07 08/cN

Förvaringsplats för protokollet
Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns förvaltning

Camilla Norberg, Stabsadministratör

PROTOKOLL

Medlem Namn	När-varo	Tjg. Ers	Reservation §					Omröstning		Anteckning Justerare Tjänstgör T.o.m. Tjänstgör Fr.o.m.
								Ja	Nej	
Region Västernorrland **Ordinarie**										
Sara Nylund (S)	X									Ordförande
Henrik Sendelbach (KD)	X									Vice Ordförande
Region Västernorrland **Ersättare**										
Kristina Eriksson (C)										
Per Gybo (SJVP)										
Örnsköldsvik **Ordinarie**										
Andreas Jansson (C)	X									
Örnsköldsvik **Ersättare**										
Carolina Sondell (S)										
Kramfors **Ordinarie**										
Malin Svanholm (S)										
Kramfors **Ersättare**										
Jon Björkman (V)	X	X								
Härnösand **Ordinarie**										
Knapp Britta Thyr (MP)	X									Justerare
Härnösand **Ersättare**										
Per-Eric Norberg (C)										
Sundsvall **Ordinarie**										
Hans Forsberg (C)	X									
Sundsvall **Ersättare**										
Sven Bredberg (M)										
Timrå **Ordinarie**										
Stefan Dalin (S)										
Timrå **Ersättare**										
Tony Andersson (M)										
Ånge **Ordinarie**										
Eva Mörk Månsson (S)	X									
Ånge **Ersättare**										
Stig Malmberg (SD)										
Sollefteå **Ordinarie**										
Johan Andersson (C)										
Sollefteå **Ersättare**										
John Åberg (S)										

PROTOKOLL

Protokoll för Förbundsdirektionens sammanträde 2024-05-16

Innehåll

§ 36. Sammanträdets öppnande 4
§ 37. Upprop 4
§ 38. Val av justerare för sammanträdet 4
§ 39. Nominering av styrelseledamot till Västernorrlands läns Trafik AB 5
§ 40. Val av stämmoombud till Bussgods i Norr AB:s stämma 6
§ 41. Stämmoinstruktioner till Svensk Kollektivtrafiks stämma 7
§ 42. Stämmoinstruktioner till Sobonas stämma 8
§ 43. Sammanträdet avslutas 10

PROTOKOLL

Bilagor

§ 36. Sammanträdets öppnande

§ 37. Upprop

Förbundsdirektionen beslutar

att godkänna uppropet av ledamöter.

§ 38. Val av justerare för sammanträdet

Förbundsdirektionen beslutar

att välja Knapp-Britta Thyr (MP) till justerare för sammanträdet.

PROTOKOLL

§ 39. Nominering av styrelseledamot till Västernorrlands läns Trafik AB

Förbundsdirektionen beslutar

att nominera Eva Mörk Månsson till styrelseledamot i Västernorrlands läns Trafik AB.

Bakgrund

Tidigare styrelseledamot Anders Mjärdsjö har avslutat sitt uppdrag i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län.

Av Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns bolagspolicy framgår att förbundsdirektionens ordinarie ledamöter ska utgöra styrelse för helägda bolag.

Av bolagsordningen för Västernorrlands läns Trafik AB framgår att styrelsen ska utgöras av nio ledamöter utan ersättare.

Myndighetens bedömning
En ny styrelseledamot för Västernorrlands läns Trafik AB behöver väljas utifrån att Anders Mjärdsjö avslutat sitt uppdrag.

Föredragande:
Sara Nylund, ordförande.

Expedieras till:
Västernorrlands läns Trafik AB
Förbundets revisorer

Beslutsunderlag: Tjänsteskrivelse 2024-04-15 Nominering av styrelseledamot till Västernorrlands läns Trafik AB:s styrelse

PROTOKOLL

§ 40. Val av stämmoombud till Bussgods i Norr AB:s stämma

Förbundsdirektionen beslutar

att utse Henrik Sendelbach till stämmoombud för Bussgods i Norr AB:s stämma 2024 och till ersättare utse Sara Nylund,

att instruktioner till stämmoombudet fattas vid förbundsdirektionens sammanträde 7 juni 2024.

Bakgrund

Av Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns Bolagspolicyn framgår att förbundsdirektionen ska fatta beslut om instruktioner till stämmoombud för hel- och delägda bolag.

De bolagsstämmor som Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län deltar i är:

- Västernorrlands Läns Trafik AB
- Bussgods i Västernorrland AB
- Bussgods i Norr AB
- Norrtåg AB
- AB Transitio
- Samtrafiken i Sverige AB
- Svensk Kollektivtrafik
- Sobona

Bussgods i Norr AB:s stämma är den 11 juni 2024 kl. 16.00 via Teams. Ännu är inte handlingarna till stämman färdig och utskickad, vilket gör att det är svårt att färdigställa instruktioner till stämmoombudet. Beslut om instruktioner till stämmoombudet fattas vid förbundsdirektionens sammanträde den 7 juni 2024.

Myndighetens bedömning

Myndigheten bedömer att instruktionerna kan upprättas när handlingarna till stämman gått ut.

Föredragande:
Sara Nylund, ordförande.

Expedieras till:
Bussgods i Norr AB

Beslutsunderlag: Tjänsteskrivelse 2024-05-06 Val av stämmoombud till Bussgods i Norr AB:s stämma 2024

PROTOKOLL

§ 41. Stämmoinstruktioner till Svensk Kollektivtrafiks stämma

Förbundsdirektionen beslutar

ge följande instruktioner till stämmoombudet för Svensk Kollektivtrafiks stämma:

att godkänna årsredovisning samt revisionsberättelse för 2023,

att fastställa resultat- och balansräkning,

att disponera bolagets vinst enligt styrelsens förslag,

att besluta om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören,

att godkänna förslagen på arvoden till styrelsen och lekmannarevisorerna,

att godkänna förslaget på årsavgifter för 2025 för aktiva medlemmar.

Bakgrund

Av Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns bolagspolicy framgår att förbundsdirektionen ska fatta beslut om instruktioner till stämmoombud för hel- och delägda bolag.

De bolagsstämmor som Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län blir kallade till är:

- Västernorrlands Läns Trafik AB
- Bussgods i Västernorrland AB
- Bussgods i Norr AB
- Norrtåg AB
- AB Transitio
- Samtrafiken i Sverige AB
- Svensk Kollektivtrafik
- Sobona

Föredragande:
Sara Nylund, ordförande

Expedieras till:
Sara Nylund, stämmoombud

Beslutsunderlag: Missiv 2024-05-13 Instruktioner till stämmoombud för Svensk Kollektivtrafiks stämma 2024

PROTOKOLL

§ 42. Stämmoinstruktioner till Sobonas stämma

Förbundsdirektionen beslutar

ge följande instruktioner till stämmoombudet för Sobonas årsstämma:

att godkänna Sobonas årsredovisning, inklusive förvaltningsberättelse och revisionsberättelse för 2023,

att fastställa Sobonas resultat- och balansräkning,

att godkänna dispositionen av Sobonas förlust enligt den fastställda balansräkningen,

att besluta om ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören för Sobona,

att godkänna förslagen på arvoden till styrelse och revisorer för Sobona,

att godkänna föreslagna styrelseledamöter och revisionsbolag för Sobona,

att godkänna föreslagen valberedningen för Sobona.

ge följande instruktioner till stämmoombudet för Sobonas föreningsstämma:

att fastställa Sobonas resultat- och balansräkning,

att besluta om ansvarsfrihet för styrelsen för Sobona,

att godkänna dispositionen av Sobonas förlust enligt den fastställda balansräkningen,

att godkänna föreslagen revisor och suppleant för Sobona,
att godkänna förslaget på arvode för revisor för Sobona,

att godkänna föreslagen valberedning för Sobona,

Bakgrund

Av Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands läns bolagspolicy framgår att förbundsdirektionen ska fatta beslut om instruktioner till stämmoombud för hel- och delägda bolag.

De bolagsstämmor som Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län blir kallade till är:

- Västernorrlands Läns Trafik AB
- Bussgods i Västernorrland AB
- Bussgods i Norr AB
- Norrtåg AB
- AB Transitio
- Samtrafiken i Sverige AB
- Svensk Kollektivtrafik
- Sobona

Föredragande:
Sara Nylund, ordförande

PROTOKOLL

Expedieras till:
Eva Westin, stämmoombud.

Beslutsunderlag: Missiv 2024-05-15 Instruktioner till stämmoombud för Sobonas årsstämma samt föreningsstämma 2024

PROTOKOLL

§ 43. Sammanträdet avslutas

Camilla Norberg
Camilla Norberg
Date: 2024-05-16 09:18 CEST
Signed with Swedish BankID
Role: Stabsadministratör
Signed via account: camilla.norberg@dintur.se

Sara Nylund
Sara Nylund
Date: 2024-05-16 09:27 CEST
Signed with Swedish BankID
Role: Ordförande
Signed via account: sara.nylund1@rvn.se

BRITTA THYR
BRITTA THYR
Date: 2024-05-17 08:01 CEST
Signed with Swedish BankID
Signed via account: britta.thyr@harnosand.se

§ 42 Dnr 2023-000204 1.1.3.1

Revidering av Verksamhetsplan 2024

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar

att fastställa förslaget till revideringar avseende budget i Verksamhetsplan 2024,

att uppdra till socialförvaltningen att föra en fortsatt kommunikation med kommunstyrelseförvaltningen hur det oförutsedda nu tillkomna underskottet på 11,3 miljoner ska tillföras socialnämnden samt att skyndsamt återrapportera till nämnden, samt

att delge kommunstyrelsen socialnämndens beslut om justerad verksamhetsplan.

Yrkanden

Krister Mc Carthy yrkar på tillägg av en att-sats;

att uppdra till socialförvaltningen att föra en fortsatt kommunikation med kommunstyrelseförvaltningen hur det oförutsedda nu tillkomna underskottet på 11,3 miljoner ska tillföras socialnämnden samt att skyndsamt återrapportera till nämnden.

Margareta Tjärnlund (M) yrkar avslag av att-satsen*;*

att fastställa förslaget till revideringar avseende budget i Verksamhetsplan 2024.

Propositionsordning 1

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut; liggande förslag med tillägg av ytterligare en att-sats.

Ordförande finner att Socialnämnden beslutar enligt förslaget.

§ 42, forts.

Propositionsordning 2

Ordförande finner att det finns två förslag till beslut, liggande förslag och Margareta Tjärnlunds (M) avslagsyrkande.

Ordförande frågar om Socialnämnden avser besluta enligt liggande förslag.

Ordförande frågar om Socialnämnden avser besluta enligt Margareta Tjärnlunds (M) avslagsyrkande.

Ordförande finner att Socialnämnden beslutar enligt liggande förslag.

Reservation

Margareta Tjärnlund (M), Alexandra Viberg (M), Maria Norberg (C) och Kenneth Lunneborg, SD) reserverar sig mot beslutat då delar av planerad verksamhet och händelser är ofinanseriade i socialnämndens budget. Verksamhetsplanen behöver ge en realistisk och verklighetsförankrad plan för möjlig verksamhet inom tilldelad ram och tydligt prioritera satsningar för verksamhetsåret. Vi kan inte bifalla en verksamhetsplan som inte till fullo är finansierad.

Bakgrund

För budgetåret 2024 har socialnämnden tilldelats 717,7 mnkr i skattemedel. Trots mer tilldelade skattemedel jämfört med föregående år överstiger nämndens övriga intäkter och kostnader de tilldelade skattemedlen. För att nå en budget i balans finns därför justeringsposter i form av en budgeterad odefinierad bidragsintäkt på 20,5 mnkr samt även minskade personalkostnader som ska täcka kostnader för löneökningar och övertid som tillsammans motsvarar 11,3 mnkr. Den reviderade verksamhetsplanen innehåller därav en justering av förvaltningsgemensam budget med 9,5 mnkr i löneökningar och 2,5 mnkr för att minska övertid.

Socialt perspektiv
För barn: Förslaget har i nuläget ingen känd inverkan på barnperspektivet.

Ekologiskt perspektiv
Förslaget har i nuläget ingen inverkan på det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv
Föreslagen justering innebär att första linjens chefer även fortsättningsvis kan ha en relativt realistisk personalbudget för månadslöner, och en budget för timvikarier på en bättre nivå än 2023.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, tjänsteskrivelse 2024-04-24.
Reviderad Verksamhetsplan med spårbara ändringar 2024-04-24.

Härnösands kommun

Socialnämnd

Verksamhetsplan 2024

2024-01-01

Verksamhetsplan 2024

Rapportperiod: *2024-01-01* ***Organisation:*** *Socialnämnd*

Innehållsförteckning

Verksamhetsplan 2024 1

1 Uppdrag och ansvarsområden 2

1.1 Utgångspunkter 2

2 Viktiga händelser 3

3 Planerad verksamhet 6

3.1 Uppdrag som tilldelats i årsplan 6

3.2 Övriga uppdrag som tilldelats nämnden 7

3.3 Målstyrning 7

3.4 Vidare planerad verksamhet 9

4 Planerad verksamhet för kommande år 11

5 Ekonomiskt sammandrag 12

5.1 Nämndens budget 12

5.1.1 Budget per verksamhetsområde 13

5.1.2 Personalbudget 15

5.2 Investeringsbudget 16

6 Internkontroll 17

1 Uppdrag och ansvarsområden

Socialnämndens övergripande uppgift är att nämnden inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs enligt det mål och riktlinjer som fullmäktige beslutat samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamheterna inom socialnämndens område är i huvudsak lagstyrda. Det finns insatser som inte styrs av lag men har en god inverkan både kvalitativt och ekonomiskt på lagstyrd verksamhet.

Med socialtjänst avses i första hand den verksamhet som regleras genom socialtjänstlagen (SoL), lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), samt personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken. Socialtjänst avser även handläggning av ärenden som rör adoptioner, faderskap, vårdnad, boende och umgänge enligt föräldrabalken.

Med kommunal hälso- och sjukvård menas sjukvård som genom kommunens åtagande ges i vårdtagarens bostad eller på boende där vårdtagaren vistas. Kommunerna ansvarar enligt Hälso- och sjukvårdslagen för Hälso- och sjukvård (förutom läkarinsatser) i särskilt boende och dagverksamheter samt även för hemsjukvård i ordinärt boende.

Socialförvaltningen har sju verksamhetsområden, Individ och familjeomsorg, Hemtjänst, Särskilt boende, Hälso- och sjukvård, Funktionsstöd, Stöd och förebyggande insatser samt Internt stöd. I förvaltningen finns även en medicinskt ansvarig sjuksköterska med ansvar för kvalitet inom Hälso- och sjukvårdsområdet. Inkluderat i några av dessa verksamheter finns bl.a. finns myndighetsutövning, olika stöd- och utvecklingsfunktioner samt administration och nämndsekretariat.

1.1 Utgångspunkter

Kommunens årsplan med budget antas av fullmäktige. Genom beslutet om årsplanen fördelar fullmäktige uppdrag och medel (budget) i organisationen. En övergripande omvärldsanalys och politiskt prioriterade områden ligger till grund för Årsplanen.

Verksamhetsplanen är en beskrivning av de aktiviteter som planeras att genomföras med syfte att nå de uppdrag som tilldelats genom årsplanen. Verksamhetsplanen anger mål och hur den budget som tilldelats ska fördelas inom den egna organisationen.

Verksamhetsplanen följs upp i fyramånadersrapport (enbart ekonomisk uppföljning), delårsrapport och verksamhetsberättelse.

2 Viktiga händelser

Fortsatt analys av orsakerna till Socialförvaltningens kostnadsutveckling

Arbetet med att analysera och åtgärda socialnämndens kostnadsutveckling kommer att behöva ha fortsatt mycket hög prioritet även under 2024. Det kommer behöva vara fortsatt fokus på hemtjänstens kostnader, samt även analys kring tidigare framlagd beräkning av behov av budget. Även kostnadsutvecklingen för individ och familjeomsorgens placeringar respektive försörjningsstöd behöver följas.

Realistisk budget för enhetschefer inom vård och omsorg

Stark strävan efter realistisk budget för första linjens chefer inom vård och omsorg. Viktigt medel för att cheferna och medarbetarna ska se att det, med viss ansträngning, är möjligt att klara sin budget.

***En satsning på Hälsofrämjande och förebyggande arbete med stöd av Utfallsfonden ***

Socialnämndens vill fortsätta utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, ett arbete som inte kan "räknas hem" inom loppet av ett budgetår. Inom området äldres behov planeras ett samarbete med Utfallsfonden, ett arbete som beräknas pågå de närmaste fem åren. Utfallsfondens ambition är att medverka i finansiering av några av de stora sociala samhällsutmaningar som finns, och för Härnösand har fokuset lagts på vad som kan göras för att äldre skall klara sig längre själva utan att behöva få stöd från hemtjänst eller särskilt boende. Satsningen syftar till att kunna visa vilka förebyggande insatser kommunen kan tillhandahålla för att uppnå denna effekt över tid. Satsningen finansieras genom omfördelning av resurser samt genom finansiering från Utfallsfonden. För att tydligare fokusera det förebyggande arbetet riktat mot äldre samlas en del befintliga och nya verksamheter under ett gemensamt verksamhetsområde.

Tillsvidareanställning av ca etthundra nya vård- och omsorgsarbetare. Kostnad och finansiering behöver klargöras

I den politiska majoritetens årsplan inför 2024 sker en tydlig ambitionsförflyttning. Målet är att Härnösands kommun ska bli Sveriges bästa offentliga arbetsgivare inom fem år. Därför har socialnämnden fått uppdraget att i nutid erbjuda drygt 100 personer inom vård och omsorg en tillsvidareanställning. Målet är att leverera god vård och omsorg till de i behov av kommunens stöd. För att långsiktigt lyckas med det måste kommunen vara en bra arbetsgivare. I ambitionshöjningen ingår att öka grundbemanningen i verksamheterna och avskaffa de delade turerna.

Ökad grundbemanning och delade turer

Viss ökning av grundbemanningen inom särskilt boende planeras för 2024, finansieringsfrågan ej helt löst. I inledande skede planeras ökad grundbemanning med 0-2 årsarbetare per boende, beroende på respektive behov. Medel avsätts för pilotprojekt för att minska de ofrivilligt delade turerna. Utöver pilotprojekt behöver förvaltningen ta fram en plan för hur och i vilken takt utvecklingen av att minska de ofrivilligt delade turerna kan genomföras samt vad den beräknas kosta.

Omstrukturering inom boenden på Funktionsstöd

För målgruppen som får stöd via funktionsstöd med särskilt boende behövs mer ändamålsenliga lokaler utifrån volymökningar samt för att samlokalisera liknade verksamheter. En omstrukturering har påbörjats inom några av funktionsstöds särskilda boenden och planeras slutföras under 2024. En viktig kugge i den omstruktureringen är att i tidigare äldreboendet Solbacken inrätta boenden för målgrupp

med LSS insats. En av de förändringar som kan åstadkommas i denna omstrukturering är att ett specialinriktat boende planeras starta under 2024 för de som behöver kommunicera med teckenspråk. Även inom daglig sysselsättning planeras under nästkommande år fortsatta lokalförändringar, bland annat kommer nya lokaler kunna tas i anspråk.

Under våren 2024 kommer ett tillhörande gårdshus till saltviksvägens särskild boende stå färdigt med tre boendeplatser som skall underlätta boendeplaneringen när behovet av fristående boendeplatser uppstår men även vid utflytt från det särskilda boendet till ordinärt boende.

I budgetarbetets slutskede har behov av ytterligare en gruppbostad inom funktionsstöd blivit aktuellt. Nämnden har haft för avsikt att avveckla en lokal för en gruppbostad i samband med ovan nämnda omstrukturering. Utifrån det uppkomna behovet planerar nämnden att istället använda lokalen som gruppbostad för de tillkommande behoven. Den verksamheten kommer dock inte att vara fullt ut finansierad för 2024 (saknas 2,9 mnkr). Detta skall dock ställas mot dels att berörda individer får sitt biståndsbeviljade behov tillgodosett, dels mot den risk för vite som uppstår om nämnden inte använder den lokal som är lämpad för ändamålet.

Effektivisering av lokalutnyttjande inom funktionsstöds dagliga verksamhet

Funktionsstöd får uppdraget att inom befintliga lokaler, verkställa de 18 beslut om daglig verksamhet som idag väntar på att få sitt beslut tillgodosett.

***Förebyggande arbete inom funktionsstöd** *

Medel tillförs för att stärka det stödjande och förebyggande arbetet inom funktionsstöd. För de som bor i egna lägenheter och är i behov av visst stöd av verksamheten.

Korttidsenheten förs över till verksamhetsområde Hemtjänst

Beräknad flyttning av Korttidsenheten från verksamhetsområde Säbo till verksamhetsområde Hemtjänst.

God och Nära Vård

God och Nära vård reformen är fortsatt viktig och beräknas pågå under ett antal år framåt. Hela vårdkedjan måste ses över och ställas om, inte minst för att kunna hantera de demografiska utmaningarna som finns. Organisationsförändringar är dock inte huvudfokus för Nära vård utan det handlar om samverkan och sammanhållen vård och omsorg utifrån befintliga organisationer. Nära vård ska utgå från patientens behov och vård och omsorg ska anpassas till patientens/medborgarens behov. En av de största utmaningarna i strävan efter en God och Nära vård handlar om förändring av kultur.

Projekt planeras för ökad läkarmedverkan inom hemsjukvården med hjälp av digital kommunikation. Samarbete med vårdcentralerna i regionens regi respektive i privat regi.

Fortsätta utveckla nyttjandet av välfärdsteknik

Nyttjande av välfärdsteknik är ett fortsatt viktigt utvecklingsområde. Det har möjlighet att ge de vi är till för tryggare hjälp och är ett mer ekonomiskt sätt att hantera tillgängliga resurser. Ett område där fortsatt utveckling planeras är nyttjandet av trygghetskameror och läkemedelsrobotar. Även mer vårdnära hjälpmedel planeras införas i ny eller ökad omfattning. Ett annat av de planerade utvecklingsarbetena är att med hjälp av AI-teknik öka effektiviseringen av de förflyttningar mellan hemtjänsttagare som hemtjänsten behöver göra flera gånger varje dag.

Fortsatt satsning på Äldreomsorgslyftet

Den nationella satsningen på äldreomsorgslyftet har varit viktig även för Härnösands kommun. Satsningen har kunnat genomföras med hjälp av statsbidrag. I skrivande stund är 2024 det sista året då statliga medel finnas att söka för detta ändamål. Socialnämndens behöver se till att de medlen används på bästa effektiva sätt så att maximalt antal medarbetare erbjuds möjligheten att utbilda sig till undersköterska eller vårdbiträde. Även under 2024 kommer prioritering att läggas på att inom Hemtjänsten utbilda personal till undersköterskor.

I samarbete med Mittuniversitetet starta kompetenshöjande utbildning för chefer och biståndsbedömare i Socialrätt och förvaltningsrätt

Inom ramen för det samverkansavtal (SKO-avtal - Samverkan, Kompetens och Organisationsutveckling) som Härnösands kommun tecknat med Mittuniversitet har ett utbildningskoncept arbetats fram under hösten 2023, ett utbildningskoncept som riktas till chefer och biståndsbedömare inom socialförvaltningen. Utbildningarna planeras starta i februari 2024 och avslutas våren 2025.

Projekt kring vårdsvenska och yrkesutbildning för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden eller redan anställd personal

Under kommunstyrelseförvaltningens ledning har två ESF (Europeiska Socialfonden) ansökningar tagits fram. Den ena ansökan, projekt "Alla behövs - 100 % av varje individs förmåga" har sitt fokus på att ge möjlighet för personer som idag står långt från arbetsmarknaden möjligheten att prova på arbete inom vården och omsorgen. Upplägget inkluderar även vårdutbildning och för de där det är aktuellt utbildning i relevant yrkessvenska. Projektet avses genomföras i samverkan med Timrå kommun och har beviljats ett bidrag på 3,9 mnkr.

Den andra ansökan, Projekt "Tryggad välfärd under samhällsomvandling" innehåller ett upplägg för att ge redan anställda fördjupade kunskaper i vård och för de där det är aktuellt utbildning i relevant yrkessvenska. Ansökan har beviljats med ett bidrag på 13,9 mnkr.

Båda projekten avses genomföras under ledning av arbetslivsförvaltningen men där nuvarande och kommande medarbetare inom socialförvaltningen och skolförvaltningen är målgruppen för utbildningarna.

Åtgärder utifrån resultatet i medarbetarundersökningen

Socialnämnden är en av två nämnder som har absolut lägst värde i medarbetarundersökningen vad gäller upplevelsen av möjlighet till återhämtning. Medelvärdet på frågan om möjlighet att koppla av på raster liksom ork för andra saker efter arbetsdagens slut så ligger värdet på ca 52 respektive 56. Godkänt värde bör ligga över 70. Åtgärder för att komma tillrätta med detta behöver vara en prioriterad uppgift under 2024.

3 Planerad verksamhet

3.1 Uppdrag som tilldelats i årsplan

Särskilda uppdrag för socialnämnden:

- att arbeta för att tillsammans säkerställa att kommunen får del av de bidrag och intäkter som vi har rätt till.

Vad gäller socialnämndens del så hanteras frågan i förvaltningsledningsgruppen, samt att det finns en utsedd medlem i gruppen med särskilt ansvar för bevakning av externa bidrag.

- att arbeta för att tillsammans nå målsättningen om att bli Sveriges bästa offentliga arbetsgivare inom fem år.

Nämnden ser målsättningen som en viktigt strategisk framtidssatsning för nämnden och hela kommunen. För att nå målet behöver flera områden belysas där förbättringar kan ske. Nämnden bedömer att målsättningen inte kan nås utan ekonomiskt tillskott till nämndens verksamheter.

- att tillsammans säkra heltid som norm inom Härnösands kommun.

Nämnden ser även detta beslut som en viktig strategisk framtidssatsning. Nämndens bedömning är att målet i princip är uppnått. Heltid erbjuds de som önskar det och har en månadsanställning överstigande 6 månader. Arbetet behöver därför ha sitt fokus på att behålla den höga nivån. Merkostnaden för heltidsinförandet 2023 beräknas till ca 20 mnkr årligen vilket inte kompenserats i nämndens budget för 2024.

- att arbeta strategiskt tillsammans och genom samverkan för att nå de antagna målen i kommunens Tillväxtstrategi, och för att möta de behov som kommer utifrån de stora etableringarna som sker och väntas ske i vårt närområde.

Nämnden har medarbetare som ingår i några av de projektgrupper som startats upp kommungemensamt för att förbereda de stora etableringar som förväntas ske. Eventuell effekt på nämndens verksamhet bedöms i första läget eventuellt vara inom området ökad social oro under byggtiden. På medellång sikt kan konkurrens uppstå om arbetskraft, men även möjlighet för tillkommande arbetskraft kan finnas.

* att minimera de oönskade delade turerna inom nämndens verksamheter\\\.

Nämnden är väl medveten om denna inriktning, men ser betydande utmaningar att lösa det inom femårsperioden om inte visst mått av ekonomiska medel tillförs nämndens budget.

* att garantera anställning i Härnösands kommun för dem som genomför utbildning med godkända resultat till undersköterska i kommunens vård- och omsorgsutbildningar.

Nämnden införde den möjligheten strax före sommaren 2022 och ser det som ett av flera strategiska vägval för att öka möjligheten att attrahera och rekrytera medarbetare\.

3.2 Övriga uppdrag som tilldelats nämnden

I SKR:s Modellkoncept för jämställdhet får kommuner stöd att integrera jämställdhet i sin styrning och ledning och i arbetat med Agenda 2030. Likvärdig service och jämställd resursfördelning till olika grupper av kvinnor och män, flickor och pojkar är syftet med Modellkoncept för jämställdhet. Modellkonceptet följer en strukturerad process, där nationella lärandeträffar ger deltagarna möjlighet till systematiska jämförelser inom olika teman. Arbetet pågår under två år där varje kommun identifierar egna områden som är relevanta att förbättra. En förutsättning för att delta, är att det finns ett övergripande politiskt beslut om att jämställdhetsintegrera organisationen. Kommunstyrelsen har under 2023 varit deltagare i SKR:s modellkoncept projekt.

Den politiska kommunledningen föreslår att nämnden arbetar med och analyserar de verksamheter där det finns omotiverad skillnad i sjukfrånvaro mellan könen. Nämndens ser också det området som relevant i detta utvecklings- och förbättringsarbete.

En utmaning för socialnämnden är den höga sjukfrånvaron inom vissa verksamheter. Där behöver orsakerna analyseras för att få ökad kunskap om vad som behöver förändras. Även jämförelser med enheter med låg sjukfrånvaro där det inte finns skillnader mellan könen kan vara underlag för att se behov av adekvata förändringar. Slutligen behöver utvecklingsarbetet innehålla analys om något behöver utvecklas och förändras på ledningsnivå, i förvaltning respektive nämnd.

3.3 Målstyrning

Beskrivning av målprogram 2024-2027

Härnösands kommuns vision, Ett starkt och hållbart Härnösand med plats för alla, har sin grund i Agenda 2030. Sex lokala inriktningar konkretiserar visionen och definierar ett önskvärt framtida tillstånd som organisationen ska bidra till.

De lokala inriktningarna leder organisationen i planering och beslutsfattande. Nämnden har omsatt innehållet i inriktningarna till mål för den egna verksamheten samt nyckelaktiviteter som kommer att genomföras för att nå målen. Nämnden har beslutat om indikatorer som beskriver utvecklingen inom valda delar av arbetet.

Med målprogrammet som ramverk för styrning och planering skapar nämnden, tillsammans med övriga delar av kommunorganisationen och de helägda bolagen, en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar välfärd.

Plats för alla

Mål
Insatser ska utföras så att invånare kan känna sig trygga och inkluderade i samhället.

Nyckelaktivitet
Utveckla stöd och insatser för att personer ska kunna klara sig själva längre i det egna boendet.
Skapa och genomföra aktiviteter för att minska ensamhet och isolering bland invånare i behov av socialnämndens insatser.
Erbjuda alla invånare som tar del av socialnämndens insatser samma möjlighet att nyttja välfärdstekniska lösningar.

Indikatorer
Antal nya eller utvecklade insatser som erbjuds för att personer skall kunna leva självständigt i det egna boendet
Andel invånare i behov av socialnämndens insatser som upplever känslor av ensamhet och isolering.
Områden i kommunen, både geografiskt och verksamhetsmässigt, som saknar möjlighet till ändamålsenlig användning av välfärdsteknik

Jämställd och jämlik välfärd

Mål
Tillhandahålla insatser och stöd av hög kvalitet utifrån det individuella behovet.

Nyckelaktivitet
Arbeta för att socialnämndens verksamheter har likvärdig balans mellan brukarnas behov, utifrån respektive lagstiftning, och det tillgängliga ekonomiska utrymmet.
Utveckla och förvalta förebyggande och hälsofrämjande arbetet.
Driva och påverka så att Välfärdsteknik är möjligt att använda i hela kommunen.

Indikatorer
Andel mottagare av hemtjänst som är nöjda med det stöd de får från socialnämnden.
Andel mottagare av särskilt boende som är nöjda med det stöd de får från socialnämnden.
Andel mottagare av funktionsstöd som är nöjda med det stöd de får från socialnämnden.
Andel mottagare av IFO som är nöjda med det stöd de får från socialnämnden.
Antal granskade biståndsärenden utifrån lagstiftning
Antal nya eller utvecklade förebyggande eller hälsofrämjande insatser som erbjuds.
Områden i kommunen, både geografiskt och verksamhetsmässigt, som saknar möjlighet till ändamålsenlig användning av välfärdsteknik.

Attraktiv arbetsgivare

Mål
Arbetsplatsen är känd för ett tillitsfullt ledarskap som erbjuder trygghet, delaktighet, utvecklingsmöjligheter och goda arbetsförhållanden. Det gör att medarbetare, såväl kvinnor som män, söker sig till oss och väljer att stanna kvar

Nyckelaktivitet
Ta fram åtgärder som stärker attraktiviteten för nya och befintliga medarbetare genom delaktighet och påverkansmöjligheter.
Verka för balans mellan arbetsliv och privatliv för ett hållbart arbetsliv.
Arbetsmiljögenomgångar skall redovisas inför nämnden två gånger per år.
Under 2024 ta fram en kompetenstrappa för minst en yrkesgrupp.

Indikatorer
Medarbetarenkätens resultat kring trygghet och utvecklingsmöjligheter
Ledarskapsresultat HME
Ledarskapsresultat OSA
Frisktal
Sjukfrånvaro
Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete. (HME)
Andel medarbetare som är nöjda med sin arbetsmiljö
Antal arbetsmiljögenomgångar
Antal nya kompetenstrappor
Personalomsättning per verksamhet

3.4 Vidare planerad verksamhet

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) flyttas till direkt underställd förvaltningschef.

Starta planerad satsning på intensiv rehabilitering i hemmet. Målsättningen med satsningen intensiv hemrehabilitering är att personerna som får insatser, efter avslutad rehabilitering ska ha minskat eller inget behov av hemtjänst och därmed kan bo kvar hemma längre. Tanken med arbetssättet är att helhetssyn, hälsa och delaktighet skapar grunden för självständighet.

Arbetet med planering av nytt Särskilt Boende för dementa intensifieras under 2024.

Även nya lokaler för Korttidsenheten, och vart den ska ligga, har ett viktigt fokus liksom framtida lokalisering av legitimerad personal och för och nackdelar med lokalisering i varandras närhet. Det beslut som togs av nämnden 2021 kring förändrad inriktning av korttidsverksamheten, kommer att intensifieras under 2024. Förändringen har på grund av den långvariga Covid pandemin och hur den påverkade verksamheterna, samt den under en period hög beläggning på korttidsenheten av de som väntade på plats i särskilt boende, gjort att förändringsprocessen inte kunnat komma igång i någon större omfattning tidigare.

Översyn av för och nackdelar med att organisera hemtjänst och hälso-och sjukvården samlokaliserat.

Verksamhetsområde Hemtjänst förstärks med två enhetschefstjänster, för att skapa möjlighet till nära ledarskap och stärkt ekonomistyrning.

Hemtjänsten personalplaneras utifrån principen "80-20", dvs 80 % bemanning med tillsvidareanställd personal och 20 procent bemanning när behov finns av mer personal, och då från personalpool / resursenhet / timvikarier.

Inom Hemtjänsten krav på uppföljning av personalplaneringen var 14:e dag.

Nämnden omfördelar ekonomiskt utrymme inom individ- och familjeomsorgen för att skapa möjlighet att förstärka organisationen med ytterligare en socionom med inriktning mot Fältarbetare. Även budgeten för försörjningsstöd förstärks. Personalbudgeten anpassas till de senaste årens utfall.

Utvecklings- och kunskapsstyrningsenheten flyttas in under Internt stöd och slås samman med administration och service med gemensam chef.

Resursenhet bildas under internt stöd. Där placeras den del av de 100 nya vård- och omsorgsarbetare som inte placerats på tomma rader eller som ökad grundbemanning.

Verksamheten med central bemanning och planering, under Internt stöd, förstärks utifrån ökad personalstyrka, men framförallt utifrån den analys som gjorts för att få bemanningsenheten att effektivare klara vårdverksamheternas efterfrågan av bemanningshjälp. Förstärkningen blir med visstidsanställningar.

Pilotprojekt för att testa andra sätt att arbeta med bemanning och schema. Bland annat genom att minska antalet ofrivilligt delade turer, försök med märkbar ökad grundbemanning för att minska behovet av tillfälliga vikarier och test av speciella helgscheman.

Fortsatt planering för att se om AI-teknik kan användas för ruttplanering inom hemtjänsten.

Utreda nämndens nuläge och behov av åtgärder inom Informationsförvaltning.

Fortsatt utbildning i anhörigstöd, demens och BPSD. Under de senaste åren har en viktig och uppskattad utbildning skett för medarbetare inom vård och omsorg kring anhörigstöd, demens och BPSD (beteendestörningar och psykiska symtom vid demens). Den utbildningsinsatsen behöver fortsätta under 2024 med målet att alla medarbetare inom vård och omsorg har haft möjligheten att genomföra utbildningen.

Utbildningsbudgeten reduceras utifrån det ansträngda ekonomiska läget.

Under året ansluts bl.a. larm i ordinärt boende till Kommunala alarmeringscentralen i Örnsköldsvik (KAC), genom avtalssamverkan.

Påbörja anslutning av Wi-Fi till några särskilda boenden, för att Wi-Fi täckning skall finnas i lokalerna så att olika former av digital välfärdsteknik eller larm kan användas, samt möjlighet för brukare att ansluta Wi-Fi till respektive lägenhet

4 Planerad verksamhet för kommande år

Ny Socialtjänstlag beräknas träda i kraft sommaren 2025.

Planeringen för ett nytt demensboende fortsätter och som en följd av det planering för avveckling av ett nuvarande demensboende.

Eventuellt behov av ytterligare boenden inom Funktionsstöd, bland annat ett LSS boende med specialutformning.

Eventuellt skyddat boende inom Individ och familjeomsorgen.

Fortsätta satsning med hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Nya lokaler för Hemsjukvården då nuvarande avtal löper ut sista december 2025 och där förlängningsmöjlighet är osannolik.

5 Ekonomiskt sammandrag

5.1 Nämndens budget

Nämndens budget per konto

Nämndens budget per konto (mnkr)	Utfall 2022	Budget 2023	Årsprognos 2023	Budget 2024	Förändring budget 2023/2024	Plan 2025	Plan 2026
Intäkter	774,7	798,1	841,2	**881,2**	83,1	905,0	929,4
skattemedel	644,6	685,3 *	705,5	**717,7**	32,4	737,1	757,0
verksamhetens intäkter	130,1	112,8	135,7	**163,5**	50,8	167,9	172,5
Kostnader	-805,5	-817,2	-866,6	**-881,2**	-64,0	-905,0	-929,4
köp av huvudverksamhet	-96,0	-88,0	-96,2	**-91,8**	-3,8	-94,3	-96,8
personal	-533,8	-560,7	-592,3	**-606,6**	-46,0	-623,0	-639,8
lokalhyra	-61,7	-66,6	-67,7	**-76,2**	-9,6	-78,3	-80,4
ekonomiskt bistånd	-17,5	-15,5	-20,5	**-16,5**	-1,0	-16,9	-17,4
avskrivningar	-1,4	-1,5	-1,5	**-1,7**	-0,3	-1,8	-1,8
övriga kostnader	-95,3	-85,0	-88,4	**-88,3**	-3,4	-90,7	-93,2
Resultat	-30,8	-19,1	-25,5	**0,0**	19,1	0,0	0,0

* Ursprunglig ram 685,3 mnkr, men beslut om tillskottsbudget om 19,1 mnkr p.g.a. underfinansierad budget.

För budgetåret 2024 har socialnämnden tilldelats 717,7 mnkr i skattemedel. Trots mer tilldelade skattemedel jämfört med föregående år överstiger nämndens övriga intäkter och kostnader de tilldelade skattemedlen. För att nå en budget i balans finns därför justeringsposter i form av en budgeterad odefinierad bidragsintäkt på 20,5 mnkr samt även minskade personalkostnader som ska täcka kostnader för löneökningar och övertid som tillsammans motsvarar 11,3 mnkr.

Ett stort arbete med extern finansiering påbörjas under början av 2024 kring hälsofrämjande och förebyggande arbete för äldre. Arbetet har hög potential att förbättra för de som får stöd från äldreomsorgen och på några års sikt beräknas det innebära kostnadsreducerande effekt på flertalet tiotal miljoner. Denna satsning möjliggörs genom samverkan med Utfallsfonden.

Socialförvaltningen kommer även att arbeta aktivt med bemanning, där bland annat viss ökad grundbemanning införs utifrån tidigare erfarenheter att det kan bidra till lägre vikariekostnader, mindre sjukskrivningar och ökad personalkontinuitet. Arbete kommer även ske med stöd av HR-avdelning kring aktiva åtgärder för att få ned de höga sjukskrivningstalen inom vissa delar av förvaltningens verksamheter. Viss förstärkning sker inom området första linjens chefer i hemtjänsten, i de två grupper med många underställda enhetschefen. Även detta bedöms påtagligt öka chefernas förmåga att utöva ett nära ledarskap vilket sitter samman med möjligheten att styra och påverka ekonomin.

Det är av stor vikt att för 2024 ge förstalinjecheferna en realistisk budget. Det är en stor utmaning utifrån hur verkligheten ser ut kontra den ram som tilldelats.

Skattemedelsramen för 2023 var ursprungligen 685,3 mnkr. Under 2023 fick nämnden ett tillskott om 20,2 mnkr (19,1 mnkr för underfinansierad hemtjänst samt 1,2 mnkr som kompensation för kraftigt höjda hyror SÄBO), vilket ger 705,5 mnkr totalt för 2023. Det vill säga i praktiken en höjning med endast 12,2 mnkr från 2023 till 2024.

Verksamhetens intäkter är i budgeten för 2024 50,8 mnkr högre än 2023. Det beror till stor del på ett prestationsbaserat statsbidrag om 20 mnkr i syfte att minska användandet av timvikarier. (Något som inte budgeterades för 2023, men där nämnden fick 16 mnkr). 20,5 mnkr odefinierat, samt att samarbetet med Utfallsfonden ger en budgeterad intäkt om 8,4 Mnkr.

Köp av huvudverksamhet sjunker mellan åren med 3,8 mnkr. Det beror främst på att flera externa placeringar inom Funktionsstöd avslutats då Saltviksvägens öppnande under slutet av 2023 ökat förutsättningarna att erbjuda boendeplatser i kommunens egna boenden.

Lokalkostnaderna budgeteras öka med 9,6 mnkr i jämförelse med föregående årsbudget. Budgeten för lokalhyror är uppräknad med 4-6 % utifrån underlag från Lokalförsörjningsenheten. Det har tillkommit nya lokaler inom Funktionsstöd, samt att Saltviksvägen bara fanns med tre månader 2023 och för 2024 helår.

Budgeten för ekonomiskt bistånd är höjd med 1 mnkr åren emellan.

För övriga kostnader är budgeten 3,4 mnkr högre jämfört med 2023. Det beror främst på högre kostnader för livsmedel, tekniska hjälpmedel samt bilar och drivmedel.

5.1.1 Budget per verksamhetsområde

Budget per verksamhetsområde (mnkr)	Verksamhetens intäkter 2024	skattemedel 2024	Verksamhetens kostnader 2024	Verksamhetens kostnader 2023	Förändring kostnader 2023/2024
Socialnämnden	0,0	1,8	-1,8	-1,7	-0,1
Förvaltningsledning	20,0	-4,3	-15,7	-62,0	46,3
Individ- och familjeomsorg	16,4	92,7	-109,1	-99,4	-9,8
Försörjningsstöd	1,9	14,6	-16,5	-15,5	-1,0
Hemtjänst	35,5	122,9	-158,4	-124,4	-33,9
Funktionsstöd: LSS och socialpsykiatri	20,4	199,6	-220,1	-196,9	-23,2
Personlig assistans	0,0	38,4	-38,4	-37,1	-1,3
Särskilt boende	47,0	162,5	-209,4	-200,7	-8,8
Hälso- och sjukvård	5,3	56,4	-61,7	-60,5	-1,3
Internt stöd	8,5	30,1	-38,6		-38,6
Stöd och förebyggande	8,4	14,6	-23,1		-23,1
Förvaltningsgemensamt	0,0	-11,6	11,6		11,6
Totalt	**163,5**	**717,7**	**-881,2**	-798,1	**-83,1**

Flera enheter som legat under ***Förvaltningsledning*** flyttas till två helt nya verksamhetsområden. Enheterna under Administration och service samt Bemanning o planering bryts budgetmässigt ut och blir ett eget verksamhetsområde Internt stöd. Under detta område kommer även Utbildnings- och kunskapsstyrningsenheten (UK-enheten) ingå. Biståndsenheten och Anhörigstöd flyttas till det nya verksamhetsområdet Stöd och Förebyggande, det område som i övrigt kommer bestå av satsningar kopplade till det planerade samarbetet med Utfallsfonden. Detta förklarar att kostnaderna för verksamhetsområdet Förvaltningsledning sänks 46,3 mnkr åren emellan.

Inom området ***Individ och familjeomsorg*** är kostnadsökningen 9,8 mnkr åren emellan. Det beror främst på att budgeten för familjehem höjts med 5,7 mnkr och för HVB med 5,6 mnkr utifrån nuläge samt bedömt kommande behov. (för HVB är det även budgeterar 3,7 mnkr högre intäkter från Migrationsverket). Specialärende från BUP är för 2024 flyttad till Funktionsstöd vilket sänker områdets budgeterade kostnader. Det är endast marginella förändringar inom IFO Vuxen och Bogården.

Budgeten för ***Försörjningsstöd*** är 1 mnkr högre än föregående år.

Inom verksamhetsområdet ***Hemtjänst*** är kostnadsökningen 33,9 mnkr åren emellan. Där i stort sett hela ökningen är personalkostnader. I det arbete som gjordes inför 2023 för att räkna ut vilket personalbehov som behövs för att utföra beviljade insatser hos brukarna, har förvaltningen under senare delen av 2023 upptäckt att utredningen missat att ta hänsyn till att behoven är störst morgon och kväll samt hur många ”huvuden” som behövs föra att bemanna morgon och kväll veckans alla dagar. Dessutom ger heltidsinförandet att budgeterat antal årsarbetare (åa) räcker till färre huvuden

än tidigare, vilket ger utmaningar i att bemanna morgnar och kvällar vid frånvaro samtidigt som det ofta är överkapacitet under eftermiddagarna.

Hemtjänstpengen har uppdaterats:

Hemtjänstpeng	2024 Egen regi	2024 Externa utförare	2023 Egen regi	2023 Externa utförare
Ersättning tätort (kr)	486,0	543,0	*433,0*	*485,0*
Ersättning landsbygd (kr)	572,0	630,0	*518,0*	*570,0*
Ersättning glesbygd (kr)	659,0	716,0	*603,0*	*656,0*

Inom området ***Funktionsstöd*** är kostnadsökningen 23,2 mnkr åren emellan. Personalkostnaderna ökar med 17,0 mnkr 2024 i jämförelse med budget 2023. De stora förändringarna kan härledas till öppning och stängning av boenden mellan åren. Öppning av nya boenden samt att ett ökat stödbehov hos brukare leder till utökat behov av personal. I takt med att nya boenden öppnat samt att ytterligare förändringar kommer att ske under 2024 så kommer fler boendeplatser att kunna erbjudas. Även om personalkostnaderna ökar så ökar samtidigt boendeplatserna, vilket innebär att antal årsarbetare per brukare totalt sett förväntas minska. Lokalkostnaderna budgeteras öka med 7,4 mnkr i jämförelse med föregående årsbudget. För att kunna erbjuda rätt stöd för varje enskild individ har Funktionsstöd startat upp nya boenden. Saltviksvägen är den främsta anledningen till de ökade lokalkostnaderna.

Budgeten för ***Personlig assistans*** är 1,3 mnkr högre 2024 än 2023. Det beror främst på Försäkringskassans höjning av assistansersättning per timme.

Kostnaderna inom ***Särskilt boende*** ökar med 8,8 mnkr. 7,1 mnkr avser personalkostnader och resten av ökningen är lokalhyror. SÄBO har under många år haft ett bemanningstal som anger hur många årsarbetare respektive boende ska ha (beräknat utifrån antal platser*faktorn 0,65 (oftast)). Vid arbetet med budget 2023 lades personal in utifrån hur det såg ut, men sedan justerades dessa ner för att komma till rätt bemanningstal. Heltidsinförandet utmanar även här då budgeterat antal åa räcker till färre huvuden. Antalet huvuden behövs för att klara de tider med högst arbetsbelastning, men ger vid heltid viss överkapacitet på eftermiddagar som är svår att använda. För 2024 har inte motsvarande justering gjorts då personerna finns på plats och kostnaden därmed finns i verksamheten.

Hälso- och sjukvården har en ökning om 1,3 mnkr jämfört med 2023 varav 1,0 mnkr avser personal.

Internt stöd blir budgetmässigt ett nytt verksamhetsområde 2024. Hit flyttas enheterna under Administration och service, Bemanning o planering samt Utbildnings- och kunskapsstyrningsenheten. Dessa har tidigare legat under Förvaltningsledning. Då området inte fanns 2023 ger det en större kostnadsökning om 38,6 mnkr. Det är marginella ändringar åren emellan inom de flesta enheterna. Poolen var inte budgeterad 2023, men har 2,6 mnkr i kostnader för 2024 (30% av personalkostnaderna här, resterande ute i verksamheterna).

Ytterligare ett nytt verksamhetsområde blir ***Stöd och Förebyggande*****.** Då området inte fanns 2023 ger det en större kostnadsökning om 23,1 mnkr. Området kommer till stor del bestå av satsningar kopplade till det planerade samarbetet med Utfallsfonden. Utöver dessa så flyttas de befintliga verksamheterna Biståndsenheten och Anhörigstöd hit från Förvaltningsledning. Total budgeterad kostnad för befintliga verksamheter är 14,2 mnkr, en höjning med ca 2 mnkr jämfört med 2023. Budgeterad kostnad för satsningar som finansieras av Utfallsfonden uppgår till 8,4 mnkr.

Förvaltningsgemensamt- se text under tabell nämndens budget.

5.1.2 Personalbudget

Personalkostnader per verksamhetsområde (mnkr) (mnkr)	Utfall 2022	Budget 2023	Årsprognos 2023	Budget 2024	Förändring budget 2023/2024
Socialnämnden	-1,5	-1,6	-1,6	-1,7	-0,2
Förvaltningsledning	-33,2	-43,7	-45,6	-9,2	34,5
Individ- och familjeomsorg	-54,0	-64,7	-65,8	-67,3	-2,6
Hemtjänst	-115,5	-89,2	-129,0	-122,6	-33,4
Funktionsstöd: LSS och socialpsykiatri	-140,7	-149,5	-150,5	-166,5	-17,0
Särskilt boende	-150,4	-151,2	-159,3	-158,3	-7,1
Hälso- och sjukvård	-38,5	-44,2	-40,4	-45,2	-1,0
Internt stöd				-26,5	-26,5
Stöd och förebyggande				-20,9	-20,9
Förvaltningsgemensamt				11,6	11,6
Totalt	-533,8	-544,1	-592,3	**-606,6**	-62,6

Personalkostnaderna är 62,6 mnkr högre än föregående årsbudget, varav ca 5 mnkr beror på höjt personalomkostnadspålägg (PO). Löneökningen är beräknad med 2,5% och det genererar ca 9,5 mnkr. En stor del av de ökade personalkostnaderna är en följd av Heltidsinförandet, som beräknas kosta ca 20 mnkr per år.

Flera ansvar som legat under **Förvaltningsledning** flyttas till två helt nya verksamhetsområden. Detta förklarar att personalkostnaderna sänks 34,5 mnkr åren emellan.

Individ- och familjeomsorgen ökar mellan åren med 2,6 mnkr. Nämnden omfördelar ekonomiskt utrymme inom individ- och familjeomsorgen för att skapa möjlighet att förstärka organisationen med ytterligare en Fältarbetare.

Hemtjänstens personalbudget har ökat med 33,4 mnkr, mycket beror på att det behövs mer personal efter heltidsinförande för att få ihop scheman för att täcka kvällar och helger. De blir för få ”huvuden” när många har valt att jobba heltid och därav ökar personalkostnaderna.

Inom **Funktionsstöd** ökar personalkostnaderna med 17,0 mnkr 2024 i jämförelse med budget 2023. De stora förändringarna kan härledas till öppning och stängning av boenden mellan åren. Öppning av nya boenden samt ett ökat stödbehov hos brukare leder till utökat behov av personal.

Särskilt boende har ökat personalkostnaderna med 7,1 mnkr i jämförelse med budget 2023. I personalbudgeten för 2023 nollades rader för att komma ner till bemanningstalen inom respektive boende. Vilket gör att inte ens all tillsvidareanställd personal var budgeterad. En konsekvens av heltidsinförandet är att antalet budgeterade åa räcker till för få huvuden gentemot vad verksamheten behöver.

Inom **Hälso- och sjukvård** ökar personalkostnaderna med 1,0 mnkr i jämförelse med budget 2023.

Till **Internt stöd** har enheterna under Administration och service, Bemanning o planering samt Utvecklings- och kunskapsenheten flyttats. Dessa låg tidigare under Förvaltningsledning. Den totala personalbudgeten för 2023 för dessa var 20,6 mnkr och för 2024 ligger budgeten på 26,5 mnkr. I budget 2023 var inte Poolenheten budgeterad. Deras budget ligger på 2,6 mnkr. (30% av personalkostnaderna, resterande ligger på verksamheterna). Utöver det förstärks personalstyrkan i Bemanning och planering, samt att en enhetschef för administration och UK-enheten anställs.

Stöd och förebyggande är ett nytt verksamhetsområde med ett samarbete med Utfallsfonden. För 2024 ligger personalbudgeten på 20,9 mnkr. Ca 13 mnkr av dessa avser kostnader för personal i

Biståndsenheten samt Anhörigstöd, verksamheter som flyttas hit från Förvaltningsledning. Resterande ca 8 mnkr är kostnader för personal kopplade till det planerade samarbetet med Utfallsfonden.

Förvaltningsgemensamt 9,5 mnkr i löneökningar och 2,5 mnkr för att minska övertid.

5.2 Investeringsbudget

Investeringsbudget

Investeringsbudget (mnkr)	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Lokaler och fastigheter	900,0	3 350,0	900,0	400,0	408,0	416,0
Inventarier	1 365,0	800,0	700,0	3 620,0	710,0	720,0
IT och digitala verktyg	0,0	4 500,0	1 000,0	0,0	0,0	0,0
	200,0					
Totalt	2 465,0	**8 650,0**	2 600,0	4 020,0	1 118,0	1 136,0

Den investeringsbudget som beslutats av kommunfullmäktige uppgår till 8,7 mnkr. Den innehåller till största del investeringar i inventarier, utrustning och anpassningar i förvaltningens befintliga och nya verksamheter.

Den avser även att möjliggöra utbyggnaden av Wi-Fi anslutning till några särskilda boenden, för att Wi-Fi täckning skall finnas i lokalerna så att olika former av digital välfärdsteknik eller larm kan användas, samt möjlighet för brukare att ansluta Wi-Fi till respektive lägenhet.

6 Internkontroll

Internkontrollplanen har tagits fram genom samverkan mellan Utveckling-och kunskapsstyrningsenheten, förvaltningsledningsgruppen och Socialnämnden. Utgångspunkten har varit nämndens övergripande mål. Genom ett gemensamt arbete identifierades ett antal risker, vilka sedan hanterades vidare utifrån genomförbarhet av kontrollmoment samt redan pågående processer med bäring mot riskhanteringen.

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut

Socialnämnden är skyldig att till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, och kommunens revisorer rapportera alla gynnande beslut som inte har verkställts inom tre månader från dagen för beslut. Även gynnande beslut som inte har verkställts på nytt inom tre månader efter det att verkställigheten avbröts ska rapporteras. Risk finns för att antalet ej verkställda gynnande beslut inte är korrekta med anledning av felregistreringar i verksamhetssystemen

Avsluta ärenden inom Biståndsenheten, avgiftshandläggare och verkställighet.

Enligt Socialtjänstlagen ska den vars insats upphört få sitt ärende avslutat och ärendet ska arkiveras. När det inte görs ser det ut som om förvaltningen har fler pågående ärenden än vad man i verkligheten har. Vidare följer man inte regelverket för avslutning av ärenden och arkivering. I avvaktan på ett E-arkiv kommer inte någon arkivering av akter i pappersform att ske.

Avsluta ärenden inom hemsjukvården

Enligt Förvaltningslagen och riktlinje för avgifter inom hemsjukvård, ska den vars insats upphört, få sitt ärende avslutat och ärendet ska arkiveras. I avvaktan på ett E-arkiv kommer inte någon arkivering av akter i pappersform att ske.

Följsamhet till basala hygienrutiner och kläder

Socialförvaltningen ansvarar för att fortlöpande följa upp verksamheten och att egenkontroll av system, processer och resultat för vårdhygien genomförs. Risk för smitta finns om vårdhygien inte genomförs enligt Socialstyrelsens råd för basal hygien i vård och omsorg

Upprätta genomförandeplan

Avsaknad av genomförandeplan kan förekomma inom hemtjänsten. Socialnämnden beslutar om insatser för den enskilde. Hur en insats ska genomföras bör dokumenteras i en genomförandeplan med hänsyn tagen till den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Genomförandeplanen tas fram hos utföraren och innehåller information om aktiviteter och mål för insatsen.

Delaktighet i upprättandet av genomförandeplan

Hur en insats ska genomföras bör dokumenteras i en genomförandeplan med hänsyn tagen till den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Delaktighet i upprättandet av genomförandeplan inom funktionsstöd kan saknas. Insatser blir inte individanpassade om inte den enskilde/företrädare har varit delaktig vid upprättande och uppföljning av genomförandeplan.

Inhämta samtycke vid verkställande av tillsyn via trygghetskamera

Grundlagsskyddet finns i 2 kapitlet 6 § andra stycket RF: ”Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden

Biståndsprocessen-tillfällig utökning av enstaka insatser 2 veckor till max 4 veckor

Tillfällig utökning kan ske vid akuta situationer eller enskilda händelser. Om handläggning sker i den generella utredningen finns risk för att utökningen kan bli en permanent insats.

Biståndshandläggare ska Inhämta relevant information som underlag i utredning

Relevant information ska inhämtas för att kunna göra en kvalitativ utredning. Den enskilde beviljas insatser som inte motsvarar dennes behov. Det kan innebära att för mycket eller för lite insatser beviljas.

Risk	Riskvärde	Sannolikhet	Konsekvens
Rapportering av ej verkställda beslut sker inte korrekt		2	2
Beskrivning: Risk för att antalet ej verkställda gynnande beslut inte är korrekta med anledning av felregistreringar i verksamhetssystemen			
Följer ej lagar och regelverk		2	3
Beskrivning: Enligt Socialtjänstlagen ska den vars insats upphört, få sitt ärende avslutat och ärendet ska arkiveras. Om det inte görs ser det ut som om förvaltningen har fler pågående ärenden än vad man i verkligheten har.			
Följer ej lagar och regelverk Kontroll utifrån verksamhetssystem.		2	3
Beskrivning: Kontroll av ej avslutade ärenden genom systematisk sammanställning av ärenden från verksamhetssystemen. Rapport kan tas ut från verksamhetssystem.			
Smitta sprids i verksamheten		2	3
Beskrivning: Vårdhygien genomförs inte enligt Socialstyrelsens råd för basal hygien i vård och omsorg			
Avsaknad av genomförandeplan kan förekomma inom hemtjänsten		4	3
Beskrivning: Enligt lagkrav ska den som är fast omsorgskontakt vara undersköterska. Detta medför att ett fåtal i personalen kan upprätta genomförandeplaner och med anledning av det ökar risken för att inte brukaren har en aktuell genomförandeplan.			
Delaktighet i upprättandet av genomförandeplan inom funktionsstöd kan saknas		1	2
Beskrivning: Insatser blir inte individanpassade om inte den enskilde/företrädare har varit delaktig vid upprättande och uppföljning av genomförandeplan.			
Följer ej regelverk om inte samtycke har inhämtats		2	3
Beskrivning: När inte samtycke har inhämtats från den enskilde följs inte de regelverk som reglerera detta. Digital tillsyn får inte ske utan samtycke enligt Regeringsformen			
Handläggning sker i den generella utredningen och kan då bli en permanent utökning av insats.		2	3
Beskrivning: Handläggning sker i den generella utredningen och risk för att handläggaren lägger längre tid på insatsen gör att den kan bli permanent.			
Beslut fattas utifrån ett ej relevant underlag för bedömning av bistånd.		4	3

Beskrivning: Den enskilde beviljas insatser som inte motsvarar dennes behov. Det kan innebära att för mycket eller för lite insatser beviljas. Medicinska problem löses felaktigt med sociala insatser

Kontrollmoment
Rapportering av ej verkställda beslut sker inte korrekt
Kontroll av registreringar via rapport ur verksamhetssystemen
Följer ej lagar och regelverk
Kontroll utifrån verksamhetssystemet
Följer ej lagar och regelverk Kontroll utifrån verksamhetssystem.
Kontroll utifrån verksamhetssystemet
Smitta sprids i verksamheten
Självskattning kring följsamhet av basala hygienrutiner och klädregler
Avsaknad av genomförandeplan kan förekomma inom hemtjänsten
Kontroll sker i verksamhetssystemet
Delaktighet i upprättandet av genomförandeplan inom funktionsstöd kan saknas
Kontroll sker i verksamhetssystemet
Följer ej regelverk om inte samtycke har inhämtats
Kontroll av dokumentation
Handläggning sker i den generella utredningen och kan då bli en permanent utökning av insats.
Kontroll i verksamhetssystemet genom att söka efter utredningstyp Generell utredning.
Beslut fattas utifrån ett ej relevant underlag för bedömning av bistånd.
Kontroll i verksamhetssystemet av utredningar i form av nulägesmätningar.